॥ मैत्रायणी संहिता ॥

MAITRÂYANÎ SAMHITÂ

HERAUSGEGEBEN

VON

DR. LEOPOLD VON SCHROEDER.

4

VIERTES BUCH.

GEDRUCKT AUF KOSTEN DER DEUTSCHEN MORGENLÄNDISCHEN
GESELLSCHAFT.

LEIPZIG
IN COMMISSION BEI F. A. BROCKHAUS.
1886.

Vorwort.

Die vorliegende Ausgabe des vierten Buches der Mâitrâyaṇî Saṃhitâ bringt das ganze Werk zu seinem endlichen Abschluss.

Handschriften.

Die bei der Feststellung des Textes benutzten Handschriften sind folgende:

1. Die Bühler'sche Handschrift (B).
2. Die Handschrift von Bombay (Bb).
3. Die moderne Haug'sche Handschrift (H).

Diese drei Handschriften, durchweg moderne Copieen ein und desselben älteren, in Nasik befindlichen Ms., sind den Benutzern meiner Ausgabe der Mâitr. Saṃhitâ bereits von den früheren Büchern her genugsam bekannt. Es kommen nun noch dazu, und zwar als besonders wichtig:

4. Eine alte Handschrift von Morbî auf 112 Blättern, den grössten Theil des Kâṇḍa IV enthaltend, von mir mit M bezeichnet. Diese Handschrift ist nach dem alten System der Mâitr. Çâkhâ accentuirt. Die alten Blätter derselben sind mehrfach durch neue unterbrochen, offenbar zum Ersatz von allzu schadhaft gewordenen alten Blättern; eine Mittheilung aus solch einem neuen Blatte wird stets durch den Zusatz (n. Bl.) besonders gekennzeichnet. Die Handschrift darf als eine recht gute bezeichnet werden und steht ungefähr auf gleicher Stufe mit M 1 und 2 für Kâṇḍa I (während M 3, zu Kâṇḍa II, bedeutend schlechter war).

5. Eine alte Handschrift, dem Sanskrit-College zu Benares gehörig, von mir mit Ben (d. h. Benares) bezeichnet. Dieses Ms. enthält auf 105 Blättern den grössten Theil von Kâṇḍa IV. Dasselbe ist sehr schön und correct geschrieben, nach dem alten System der Mâitr. Çâkhâ accentuirt. Es erinnert sehr an das, ebenfalls vortreffliche, alte Haug'sche Ms. zu Kâṇḍa II (Hg); Papier und Ductus

sind ganz ähnlich; die Buchstaben schwarz, die Accente roth (wie in Hg und den Morbî-Mss.). Dieses Ms. stammt allem Anschein nach aus derselben Zeit wie Hg. Die auf f. 105 vermerkte Jahreszahl (saṃvat 1529) ist offenbar späteren Ursprungs. Sehr sonderbar, ja ein wirkliches Curiosum ist die Reihenfolge der Capitel in dieser Handschrift. Dieselbe beginnt auf f. 1 mit dem Anfang von Mâitr. S. IV, 9, 1 und geht regelmässig fort bis IV, 12, 5; in der Mitte dieses Capitels bricht sie am Schluss von f. 31 plötzlich ab; f. 32 geht sie dann auf IV, 2, 10 über (wovon aber der erste Anfang fehlt), und bricht am Schluss von f. 37 mitten in IV, 3, 1 ab; geht dann f. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über und bricht f. 45 in den letzten Partieen von IV, 13, 9 wieder ab; f. 47 beginnt mit IV, 14, 1 (doch fehlt der erste Anfang) und geht fort bis IV, 14, 14 in der Mitte, wo die Handschrift wieder auf f. 59 abbricht; f. 61 beginnt IV, 5, 3 a. A., dann geht es regelmässig fort, bis endlich f. 105 mit dem Schluss von IV, 8 endigt. Es schliesst sich also f. 1 flg. direct an die letzte Seite an![1]) Diese sonderbare Anordnung vermag ich mir nur durch die Annahme zu erklären, dass die Vorlage des Abschreibers aus einer Handschrift in losen Blättern bestand, welche ganz in Confusion gerathen waren; vielleicht hatte dieselbe keine Paginirung, oder der Abschreiber wusste sie doch nicht wieder in Ordnung zu bringen, und schrieb nun die Blätter in der ihm vorliegenden Reihenfolge ab.

Dem Sanskrit-College zu Benares, welches mir diese werthvolle Handschrift mit grösster Liberalität zur Benutzung zusandte, und speciell Herrn Griffith, Director of Public Instruction N. W. Provinces, spreche ich hiermit meinen besten Dank aus.

Zu den erwähnten Mss. des Saṃhitâ-Pâṭha kommt endlich ergänzend noch das Ms. des Padapâṭha (P), welches den Benutzern meiner Ausgabe ebenfalls bereits bekannt ist[2]).

1) f. 46 u. 60 scheinen nicht zu K. IV zu gehören.

2) Endlich mache ich nachtragsweise noch darauf aufmerksam, dass B. Lindner eine bisher unbekannte Handschrift des 1. Buches der Mâitr. S. in Oxford in der Bodleiana entdeckt hat. Diese Handschrift (Wilson 505) ist im Catalog irrigerweise bezeichnet als Pañcasvastyayana und ist datirt saṃvat 1622 (= 1566 nach Chr.), also ungefähr gleichen Alters mit M 1 u. 2. Näheres theilt Lindner mit Ztschr. DMG. XXXIX p. 103.

Correcturen und Conjecturen.

Dem vorliegenden letzten Bande der Mâitr. Saṃhitâ habe ich ein Verzeichniss von Correcturen und Conjecturen für das ganze Werk beigefügt, wobei ich die schon früher mitgetheilten Corrigenda für K. I und III nochmals aufgeführt habe, damit die Benutzer der Ausgabe alle Corrigenda für das ganze Werk an einer Stelle zusammenfinden und mehrfachen Nachschlagens überhoben sind. Das betreffende Verzeichniss berichtigt eine leider nicht ganz kleine Reihe von Druckfehlern und Versehen, und bringt ausserdem eine Anzahl von Conjecturen zur Verbesserung schwieriger Stellen. Einen Theil dieser Berichtigungen und Verbesserungen habe ich selbst gefunden, bei weitem das meiste verdanke ich jedoch den gütigen Nachweisungen befreundeter Forscher, denen ich an dieser Stelle für das meinem Werke zugewendete Interesse meinen aufrichtigen Dank ausspreche. Für das 1. Buch haben insbesondere Roth und Whitney mir eine grössere Anzahl werthvoller Berichtigungen brieflich zukommen lassen; eine Reihe anderer sind der inhaltreichen Recension von R. Garbe entnommen (Gött. Gel. Anz. 1882 Stück 3. 4); von Böhtlingk stammen mehrere vorzügliche Emendationen; Anderes verdanke ich Delbrück. Die von Delbrück zum 3. Buche gelieferten Correcturen und Besserungsvorschläge habe ich bereits am Schlusse des betreffenden Buches mitgetheilt, und werden dieselben hier nur wiederholt, mit Weglassung eines einzigen Falles, wo ich Roth's Conjectur den Vorzug gebe (III p. 39 Z. 3). Die zahlreichen übrigen Verbesserungen, sowohl für das 3. als auch für das 4. Buch, darunter eine Reihe glänzender Conjecturen, verdanke ich fast sämmtlich Hrn. Prof. Roth, der sich der Mühe unterzogen, auch die Aushängebogen des 4. Buches durchzugehen und mir seine darauf bezüglichen Bemerkungen mitzutheilen. Ihm, der ja auch die erste Anregung zu dem vorliegenden Werke gegeben und der dasselbe somit von Anfang bis zu Ende mit seinem Interesse begleitet, durch seinen Rath gefördert hat, fühle ich mich darum zu ganz speciellem Danke verpflichtet.

Den Namen Desjenigen, von dem eine Verbesserung herstammt, habe ich nur in einigen wichtigeren Fällen ausdrücklich anzuführen für nöthig befunden.

Der Index.

Um die Brauchbarkeit des Werkes zu erhöhen, habe ich diesem Bande ein alphabetisches Verzeichniss aller in der Mâitr. Saṃhitâ vorkommenden Vers- und

Capitel-Anfänge beigefügt, nebst Anführung der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten. Zum besseren Verständniss dieses Verzeichnisses bemerke ich, dass die fettgedruckten Ziffern einen Capitel-Anfang bezeichnen, einerlei ob Vers oder Prosa. Bei den Vers-Anfängen bedeuten die in Klammern gegebenen Ziffern, dass der Vers an den betreffenden Stellen nicht vollständig, sondern nur mit den Anfangsworten angeführt ist. Diese Unterscheidungen machen den Index jedenfalls bequemer benutzbar, wie ich dies selbst bereits praktisch erprobt habe.

Schluss.

Zum Schluss erinnere ich noch einmal dankend an alle diejenigen Personen und Institute, welche das Zustandekommen der nunmehr abgeschlossenen, ersten Ausgabe der Mâitrâyaṇî Saṃhitâ durch ihre Gunst gefördert und unterstützt haben. Das Vorwort zum ersten Bande hat ihre Namen zum grössten Theile bereits genannt; das Vorwort zum zweiten und dritten Bande noch einige ergänzend hinzugefügt. Ihrer Aller sei hier noch einmal mit warmem Danke gedacht.

Möge der Beitrag, den ich mit dem vorliegenden Bande zur Förderung unserer vedischen Studien geliefert habe, trotz aller Mängel, deren ich mir wohl bewusst bin, ebenso freundlich aufgenommen, ebenso nachsichtig beurtheilt werden, wie seine Vorgänger. Mögen insbesondere die Männer, deren Namen das Widmungsblatt des ganzen Werkes zieren — Otto Böhtlingk, Georg Bühler, Rudolf Roth — mögen sie die in Verehrung und Dankbarkeit ihnen dargebrachte Arbeit freundlich entgegennehmen.

Dorpat, im Juli 1886.

Dr. L. v. Schroeder.

मैत्रायणी संहिता

जनविक्रमिणा श्रोडा लीवोणयदेशोद्भवेन शोधिता

जार्मण्यनाम्नि राष्ट्रे बेर्लीणाख्यायां राजधान्यां मुद्रिता

संवत्सरे १८८६

वनस्पतीन्वा उग्रो देव उदौषत्तं शम्या अध्यशमयंस्तञ्शम्याः
शमीत्वं यञ्शमीशाखया वत्सानपाकरोति शान्त्यै पर्णवती कार्या
पशूनां वा एतद्रूपं पशुमान्भवति यदपर्णा स्याद्दण्डस्य तद्रूपं व-
ज्रो दण्डो वज्रेण पशूनभिप्रवर्तयेत्तृतीयस्यां वै दिवि सोम आ-
सीत्तं गायत्री[1] श्येनो भूत्वाहरत्तस्य पर्णमच्छिद्यत ततः पर्णो ऽजायत 5
तत्पर्णस्य पर्णत्वं तस्मात्सर्वे ऽन्ये वनस्पतयः पर्णिनो ऽथैष पर्ण उ-
च्यते यत्पर्णशाखया वत्सानपाकरोति तमेव सोममवरुन्द्धे देवा वै
ब्रह्म समवदन्त तत्पर्ण उपाशृणोत्सुश्रवा[2] वै नामैष न बधिरो भव-
ति य एवं वेद ब्रह्म वै पर्णो यत्पर्णशाखया प्रार्पयति[3] ब्रह्मणैवैनाः
प्रार्पयतीषे त्वेतीषमूर्जं यज्ञे च यज्ञपतौ चाधाद्वायवः स्थेति वा- 10
युर्वा अन्तरिक्षस्याध्यक्षो ऽन्तरिक्षदेवत्याः पशवो वायुरेवैनानन्तरि-
क्षाय परिददाति प्र वा एनानेतदाकरोति यद्वायवः स्थेत्याहारण्य-
स्येव हि वायुर्देवो वः सविता प्रार्पयत्विति सवितृप्रसूत एवैनाः
प्रार्पयति[4] श्रेष्ठतमाय कर्मण इति यज्ञो वै श्रेष्ठतमो यज्ञायैवैनाः
प्रार्पयत्याप्यायध्वमघ्न्या देवेभ्य इति वत्सेभ्यश्च वा एता मनुष्येभ्यश्च 15
पुराप्यायन्तो ऽथैतर्हि देवेभ्य एवैना आप्याययति[5] मा वः स्तेन ईशत

1) H u. Bb गायत्रीः; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb सुश्रवाः; desgl. B, ohne Accent; Kâṭh. 30, 10 सुश्रवा; Kap. S. 46, 8 सुश्रवा 3) Die Mss. प्रार्पयति 4) B प्रार्पयतु 5) So corrigirt; H u. Bb आप्याययति; desgl. B, ohne Accent; M (u. Bl) आप्यायते; aber Kâṭh. 30, 10 u. Kap. S. आप्याययति

माघशꣳसा इत्याशिषमेवाशास्ते ध्रुवा अस्मिन्गोपतौ स्यात बह्वी-
रिति प्रैव जनयति ॥

शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबन्तीः ॥

इति पुनात्येवैनाः ॥

5 रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणक्तु ॥

इति रुद्रादेवैनास्त्रायन्ते ॥ पूषा वः परस्पा अदितिः प्रेत्वरीया[1] इन्द्रो.
वो ऽध्यक्षो ऽनष्टाः पुनरेत ॥ इति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एवैना
लोकेभ्यः पुनरावर्तयति यजमानस्य पशून्पाहीति यजमानस्यैव प-
शूनां गोपीथायाहिꣳसायै ॥ प्रतीचीꣳ शाखामुपगूहति तस्माद्ग्राम्याः
10 पशवः सायमरण्याद्ग्राममायन्ति[2] प्रत्यञ्च एनं पशवो भवन्ति य
एवꣳ वेद[3] ॥ १ ॥

Vgl. 1, 1, 1. - TBr. 3, 2, 1; Kâṭh. 30, 10; Kap. S. 46, 8.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा
इति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिरादत्ते प्रजापतिर्वा ओषधीः परु-
ꣳशो[4] वेद प्राजापत्यो ऽश्वो यदश्वपरश्वा[5] बर्हिर्दात्योषधीनामहिꣳसायै
15 गोषदसीति रयिꣳ यजमाने[6] दधाति प्रत्युष्टꣳ रक्षा इति रक्षसामप-
हत्यै प्रेयमगाद्धिषणा बर्हिरच्छेति विद्या वै धिषणा विद्ययैवैनदच्छैति
मनुना कृता स्वधया वितष्टेति मनुना ह्येषा कृता स्वधया वितष्टा
तया वहन्ते कवयः पुरस्तादिति ब्राह्मणाः क्रतया ऋषयः कवयः ॥

---

1) So M (n. Bl); in H u. Bb प्रेत्वरीया 2) M °मारण्याद्; auch Kap. S. so, nur ohne Accent. 3) B वेद। 4) So corrigirt nach Anleitung von Kâṭh. 31, 1 परुश्शो; M (n. Bl) liest परुश्शो; H u. Bb परुश्वो; desgl. B. ohne Accent. 5) So H u. Bb; desgl. B u. Kap. S., ohne Accent; M (n. Bl) यदश्वपरश्वा; Kâṭh. 31, 1 यदश्वपर्श्वा 6) M (n. Bl) यजमानो

देवेभ्यो जुष्टमिह बर्हिरासदे ॥

इति देवेभ्य एवैनं जुष्टं करोति देवानां परिषूतमसीति यद्वा इदं किंच तद्देवानां परिषूतं यथा श्रेयसे प्रोच्य कर्म करोत्येवं वा एतद्देवेभ्यः प्रोच्य बर्हिर्दाति[1] यावत्परिदिशति तत्सर्वं दाति यत्तत्सर्वं न दाति यज्ञस्य तदतिरेचयति यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते भ्रातृव्यं तेन वर्धयत्येकं 5 स्तम्बं परिदिशति[2] तं सर्वं दाति यज्ञस्यानतिरेचाय विष्णोः स्तूप इति विष्णोर्वै स्तूपो ऽछिद्यत स पृथिवीं प्राविशद्यत्प्रथमं नोत्सृजे-दार्तिमार्छेद् देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ता-भ्यां बर्हिर्देवसदनं दामीति सवितृप्रसूत एवैनद्देवताभिर्दाति ॥ मा-धो मोपरि परुस्त ऋध्यासम् ॥ इत्योषधीनामहिंसायै ॥ आछेत्ता[3] 10 ते[4] मारिषम् ॥ इति यावद्यावदेवमविद्वानध्वर्युर्बर्हिर्दाति तावदस्यात्म-नो मीयते नास्यात्मनो मीयते य एवं वेदातस्त्वं बर्हिः शतव-ल्शं[5] विरोहेत्योषधीष्वेव भूमानं दधाति सहस्रवल्शा वि वयं रुहेमेत्याशिषमेवाशास्ते ऽदित्या रास्नासीतीयं वा अदितिरस्या एवै-नद्रास्नां करोतीन्द्राण्याः संनहनमितीन्द्राणी वा अग्रे देवतानां सं- 15 मनह्यत[6] ऋद्धिकामा सार्ध्नोदृद्ध्या ऋध्नोति य एवं वेद बर्हिः सं-नह्यति प्रजा वै बर्हिः प्रजानां संतत्यै प्रजानामपरावापाय[7] तस्मा-त्तावा प्रजाः संतताः पूषा ते ग्रन्थिं ग्रथ्नात्विति पुष्टिर्वै पूषा पुष्टिं यजमाने दधाति स ते मास्थादिति यजमानस्याहिंसायै ॥

आपस्त्वामश्विनौ त्वामृषयः सप्त मामृजुः ।
बर्हिः सूर्यस्य रश्मिभिरुषसां केतुमारभे ॥

---

1) So H u. Bb; in M दाति 2) So M; in H u. Bb परिदिशंति; desgl. B, ohne Accent. 3) M आ३छेत्ता 4) Bb ते 5) H u. Bb शतवल्शं; desgl. Kâṭh., ohne Accent. 6) So die Mss. mit Recht. 7) °मपरावापाय in den Mss. ohne Accent.

इत्यश्विनौ वै देवानां भिषजौ ताभ्यामेवैनद्भिषज्यति इन्द्रस्य त्वा बाहु-
भ्यामुद्यच्छ इतीन्द्रस्यैवैनद्बाहुभ्यामुद्यच्छते बृहस्पतेर्मूर्ध्ना हरामीति ब्रह्म
वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैनद्धरत्युर्वन्तरिक्षमिति समिष्ट्या एवादित्यास्त्वा
पृष्ठे सादयामीतीयं वा अदितिरस्यामेवैनत्सादयति ॥ बर्हिरसि देवं-
5 गमम् ॥ इत्यासन्नमभिमन्त्रयते बहु वा एतस्य पूर्वेद्युराह्रियमाण-
स्येहं चेहं च स्कन्दत्यस्कन्नमेनद्देवताभ्यः संप्रादाद्यजमानस्याहिं-
सायै ॥ २ ॥

Vgl. 1, 1, 2. — TBr. 3, 2, 2; Kâṭh 31, 1; Kap S. 47, 1.

पूर्वेद्युरिध्माबर्हि[1][2] कुर्वन्ति यज्ञमेवारभ्योपवसति प्रजापतिः
प्रजा असृजत तस्योखे अस्रंसेतां स एताभ्यामुखाभ्यां प्रत्यधत्त[3]
यदेते उखे भवतः[4] प्रजापतेरेवोखे[5] प्रतिदधाति शुन्धध्वं दैव्याय कर्म-
ण इति देवेभ्य एवैनानि शुन्धति वसूनां पवित्रमसीति वसूनां
वा एतद्भागधेयं तेभ्य एवैनत्करोति पवित्रमपिदधात्योषधीनां च
पशूनां च पयः संसृजति वाचं यच्छति यज्ञस्य धृत्यै धारयन्नास्ते
धारयन्त इव हि दुहन्ति[6] द्यौरसि पृथिव्यसीत्याभ्यामेवैनां प्रवृणक्ति
मातरिश्वनो घर्म इत्यन्तरिक्षं वै मातरिश्वनो घर्मोऽन्तरिक्षस्य
धृत्यै कामधुक्षः सा विश्वायुः सा विश्वभूः सा विश्वकर्मेत्यसौ वाव
विश्वायुरन्तरिक्षं विश्वभूरियं विश्वकर्मेमान्वा एतल्लोकान्यथापूर्वं[7]
प्रदापयत इमांल्लोकान्यथापूर्वं प्रत्तान्दुहे[8] य एवं वेद तिस्रो यजुषा-
भिमन्त्रयते त्रयो वा इमे लोका एषु वा एते लोकेषु रसं दधाति

1) H u. Bb बृहूं; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. पूर्वेद्यु° 3) H u. Bb प्रत्यवत्त; Kap. S. 47, 2 ॰आभ्यप्रमादत्त 4) In den Mss. ohne Accent. 5) Bb प्रजापते देवोखे 6) M दुहंति; Bb दुहंति 7) So corrigirt; die Mss. एतं लोकान्; Kap. S. 47, 2 इमानेव लोकान्यथापर्वं प्रदापयति 8) So corrigirt; die Mss. प्रत्तां

तस्मादिमांल्लोकान्प्रजा उपजीवन्ति हुतः स्तोको हुतो द्रप्स इत्यभिमन्त्रयते ऽस्कन्दाय ॥ इन्द्राय देवेभ्यो हविर्बहु दुग्ध[1] ॥ इति चिरुद्धदति चिमत्या हि देवा न दारुपात्रेण दुह्याद्ग्निमद्वै दारुपात्रं यातयामेन हविषा यजेत तद्ध[2] स्माहुर्दाचेयाः[3] पुरोडाशमुखं हविर्न वा इत इतः पुरोडाशं हविषो यामो ऽस्ति दोग्धव्यमेवेति न शूद्रो दुह्यादसतो वा एष संभूतो ऽसन्त्याद्धवै पवित्रमत्येति तद्धविरमिहोत्रमेव शूद्रो न दुह्यात्तद्धि नोत्पुनन्ति ॥

संपृच्यध्वमृतावरीरूर्मिणा मधुमत्तमाः ।
पृञ्चतीः पयसा पयो मन्द्रा[4] धनस्य सातये ॥

इति प्रतिनयति[5] शृतत्वाय शृतकामा हि देवा इन्द्राय त्वा भागं सोमेनातनच्मीति सोममेवैनत्करोति तस्य ह त्वै सोमपीथः संततो य एवं विद्वान्त्सान्नाय्यं पिबति ॥ अदस्तमसि विष्णवे त्वा ॥ इति यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञायैवैनददस्तं करोति विष्णो हव्यं रक्षस्वेति यथाहैष ते भागस्तं रक्षस्वेत्येवं वा एतद्विष्णुमाहैतत्ते हव्यं तद्रक्षस्वेति न मृत्पात्रेणापिदध्यात् पितृदेवत्यं हविः स्याद्दारुपात्रेणापिदध्याद्ग्निमद्वै दारुपात्रमग्निरेव हव्यं रक्षत्युदन्वत्काउर्यमापो वै रक्षोघ्नीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामपहत्यै ॥ ३ ॥ 15

Vgl. 1, 1, 3. — TBr. 3, 2, 3; Kâṭh. 31, 2; Kap. S. 47. 2.

यो वै श्रद्धामनालभ्य[6] यजते नास्य देवमनश्चा इष्टाय श्रद्दधत्यपः

1) So M; in H u. Bb बहुंदुग्धः; desgl. B, ohne Accent 2) So corrigirt; M तद्ध; H u. Bb तत् ह 3) H u. Bb दचियाः; Kâṭh. 31, 2 दातेयाः 4) So M; vgl. auch TS 1, 1, 3, 1; in H u. Bb मेंद्रा; desgl. B, ohne Accent. 5) So M; in H u. Bb प्रतिप्रतिनयति; desgl. B, ohne Accent. 6) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb श्रद्धामवालभ्य; M (n. Bl.) श्रद्धामालभ्य

प्रणयन्त्यापो वै श्रद्धा श्रद्धामेवालभ्य यजता आपो यज्ञो यज्ञं तन्वा
प्रचरन्त्यापो देवानां प्रियं धाम देवानां प्रियं धाम प्रणीय प्रचरन्त्यापः
सत्यं सत्यमेवालभ्य यजता आपो रक्षोघ्नी रक्षसामपहत्या आपो
वज्रो वज्रं भ्रातृव्याय प्रहरति स्तृत्या आपः श्रद्धा श्रद्धास्य[1] देवाः
श्रन्मनुष्या इष्टाय दधते[2] यस्यैवं विदुष एवं विद्वानपः प्रणयति[3]
देवीरापो ऽग्रेगुवा इति यज्ञमेव प्रणयति[4] देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे
ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा इति सवितृप्रसूत एवैनद्देवता-
भिरादत्त उ३र्वन्तरिक्षमिति समिष्ट्या एवं प्रत्युष्टं रक्षा इति रक्ष-
सामपहत्यै धूरसि धूर्व[5] धूर्वन्तमिति धुर्यो वै नामै३षो ऽग्निर्यदेनाल-
10 भ्यातीयाद्यजमानं शुचार्पयेद्द्वौ वाव पुरुषस्य भ्रातृव्यौ यं द्वेष्टि
यश्चैनं द्वेष्टि ता एव शुचार्पयति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 1, 4 -- TBr. 3, 2, 4, 1 flg. Kâṭh. 31, 3; Kap. S. 47, 3.

देवानामसि वह्नितमं सस्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं देवहूतममिति
देवेभ्य एवैनद्वह्नितमं सस्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं देवहूतमं करोत्य-
हुतमसि हविर्धानं दृंहस्व मा ह्वारिति दृंहत्येवैन द्विष्णोः क्रमो
15 ऽस्युरु वातायेति यद्वै किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्यावरुण्यमे-
वैनत्करोति[6] मित्रस्य वश्चक्षुषा प्रेक्षा इति मित्रमेवैनान्कुरुते ॥ ऊर्जं
गृह्णीत ॥ इत्यूर्जं यजमाने दधाति ॥ प्रभूत्यै वः ॥ इति प्रैवैनान्भा-
वयति देवस्य वः सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां

1) So corrigirt; B अग्रस्य; H u. Bb अंदस्य; M (n. Bl.) अदस्था; Kap. S. 47, 3 अद्धास्य 2) So schreibe ich mit Kâṭh. 31, 3 und Kap. S. 47, 3; in H, Bb u. B अद्दधते; M (n. Bl.) (इष्टाय) दधत्ते 3) M (n Bl.) प्रणयंति 4) In den Mss dies Wort ohne Accent. 5) Bb धूर; Kap. S. 47, 3 धूर्व; desgl. Kâṭh. 31, 3. 6) Auch Kâṭh. 31, 3 und Kap. S. 47, 3 यद्वै किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्यावरुण्यमेवैनत्करोति

यच्छन्तु पञ्च गोपीथाय वो नारातये ऽग्नये वो जुष्टान्निर्वपामीति सवितृप्रसूत एवैनान्देवताभिर्निर्वपति यच्छन्तु पञ्चेति पञ्च वा ऋतव ऋतून्वा एतत्प्रीणाति ते ऽस्मै प्रीताः कल्पन्ते गोपीथाय वो नारातया इति रक्षसामपहत्या अग्नये वो जुष्टानित्यग्नय एवैनाञ्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै निर्वपति तस्या एनाञ्जुष्टान्करोतीदं देवानामिदमु नः सहेति व्यावृत्त्यै दृंहन्तां दुर्या इति हविषो गृहीतादिमे लोका उदवेपन्त तान्देवा एतेन यजुषादृंहन्यदेतद्यजुर्वदत्येषां लोकानां धृत्यै निर्वरुणस्य पाशादमुक्षीति[1] वरुणपाशादेव निर्मुच्यत आत्मनो ऽहिंसायै स्वृरभिव्यूकशमिति[2] तम इव वा एष प्रपद्यते परीणह स्वरेवाभिविपश्यति ज्योतिर्वैश्वानरमित्यसौ वा आदित्यो 10 ज्योतिर्वैश्वानरम् ॥ उर्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥ इति यद्वीहीति ब्रूयाद्व्यायुको ऽध्वर्युः स्यात् ॥ उर्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥ इत्यव्यायुको ऽध्वर्युर्भवत्यदित्या व उपस्थे सादयामीतीयं वा अदितिरस्यामेवैनानसीषदत्[3] ॥ अग्ने हव्यं रक्षस्व ॥ इति पुर उपसादयत्यग्निरेव हव्यं रक्षते ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 1, 5. — TBr 3, 2, 4. 4 flg.; Kâṭh 31, 3; Kap. S. 47, 3.

विष्णोर्मनसा पूते स्थः ॥ इति यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञायैवैने[4] पुनाति[5] 15 देवो वः सवितोत्पुनात्विति सवितृप्रसूत एवैना उत्पुनात्यग्नये वो जुष्टानित्यग्नय एवैनाञ्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै प्रोक्षति तस्या एनाञ्जुष्टान्करोति[6] यज्ञो ऽमुह आलेभे तञ्शुन्धध्वमिति शुन्धत्येवैना-

1) So M; in H u. Bb °दमुचिरिति; desgl B, ohne Accent. 2) So ist offenbar zu lesen; M स्वृरभिर्व्यूचमिति; H u Bb [illegible] रभिर्व्यूक्यमिति; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 3 स्वरभिर्वृचमिति 3) H u. Bb °वैनाम° 4) So M; in H u. Bb यज्ञायैवैनं; desgl. B, ohne Accent. 5) So M, H u. Bb; in B सवितृप्रसूता; in Kap. S. 47, 4 wohl सवितृप्रसूत एवैने देवताभिरुत्पुनाति 6) H u. Bb एतान्

न्यदित्यास्त्वगसीतीयं[1] वा अदितिरस्या एवैनस्त्वचं करोत्यवधूतं
रक्षा इति रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनग्रीवं कृष्णाजिनमुपस्तृणाति त-
स्मात्प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते पृथुग्रावासि वानस्पत्य इति ग्रा-
वाणमेवैनत्करोत्यग्नेर्जिह्वासि वाचो विसर्जनमित्यग्नेर्ह्येषा जिह्वा
5 वाचो विसर्जनं यदा हि पशवा ओषधीनामश्नन्त्यथ वाचं वि-
सृजन्ता आयुषे वा इत्यायुर्यजमाने दधाति बृहद्ग्रावासि वानस्पत्य
इति ग्रावाणमेवैनत्करोति देवेभ्यो हव्यं शमीष्वेति देवेभ्य ए-
वैनत्करोति ॥ अपहतं रक्षः ॥ इति रक्षसामपहत्यै ॥ हविष्कृदेहि ॥
इति यो देवानां हविष्कृत्तं ह्वयति त्रिर्ह्वयति त्रिषत्या हि
10 देवा मनोर्वै[2] श्रद्धादेवस्य यजमानस्यासुरघ्नी वाग्यज्ञायुधानि[3]
प्रविष्टासीत्तस्या वदन्त्या यावन्तोऽसुरा उपाशृण्वंस्तावन्तस्त-
द्दहनोऽभवन्नेवं विद्वान्ब्राह्मणो भ्रातृव्याणां मध्येऽवसाय यजेत
यावन्त एवास्य भ्रातृव्या यज्ञायुधानामुपशृण्वन्ति तेषां तेज इन्द्रि-
यं वीर्यं वृङ्क्ते कुटरुरसि मधुजिह्वस्त्वया वयं संघातं संघातं जे-
ष्मेति संघातंसंघातं वावर्तेन यजमानो भ्रातृव्यं जयतीषमावदोर्जे-
15 मावद रायस्पोषमावदेत्याशिषमेवाशास्ते ॥ ६ ॥

[1] Vgl. 1, 1, 6. — TBr. 3, 2, 5, 1 flg.; Kâṭh. 31 4; Kap. S. 47, 4,

वर्षवृद्धमसि प्रति त्वा वर्षवृद्धं वेत्त्विति प्रतिष्ठित्या असुरा[4] वै
देवाः पशुभ्यो रक्षांसि निरवादयन्त[5] तुषैरोषधीभ्यो यदाह परापूतं

1) Kap. S. 47, 4 शुंधतां पाचाणि देवयज्याया इति देवेभ्य एवैनानि शुंधति 2) So M; desgl. Kâṭh. und Kap S., ohne Accent; s. die folgende Anmerkung; Bb मनो वै; H मनो वै; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb वा य॰; desgl. B, ohne Accent; Kâṭh. 31, 4 मनोर्वै श्रद्धादेवस्य यजमानस्य तस्यासुरघ्नी वाग्यज्ञायुधानि पतिष्टासीत्; Kap S. 47, 4 मनोर्वै श्रद्धादेवस्य यजमानस्यासुरघ्नी वा यज्ञायुधानि प्रविष्टा cet. 4) So M; in H u. Bb असुरा; desgl. B, ohne Accent; ebenso Kâṭh. 31, 4 und Kap. S. 47, 4 a. E. 5) So M; in H u. Bb निरवदयंत; desgl. B, ohne Accent; desgl. Kâṭh. 31, 4.

रक्षः परापूताऽरातिरित्येतावतैव यज्ञस्य रक्षांसि निरवदयते ॥ देवो
वः सविता विविनक्तु ॥ इति सवितृप्रसूत एवैनान्विविनक्ति ॥ सु-
विचा विविच्यध्वम् ॥ इत्याशिषमेवाशास्ते सुफलीकृतान्कुर्यान्मेध्या-
नेनान्यज्ञियान्करोति त्रिः फलीकरोति त्रिषत्या हि देवा अदित्या-
स्त्वगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्त्वचं करोत्यवधूतं रक्षा इति 5
रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनग्रीवं कृष्णाजिनमुपस्तृणाति तस्मात्प्रत्यञ्चः
पशवो मेधमुपतिष्ठन्तेऽदित्याः स्कम्भो ऽसीति शम्यामुपदधातीमे
वै सहास्तां ते शम्यामात्रं शम्यामात्रं[1] व्यैतां यच्छम्यामुपदधा-
त्यनयोरेव विधृत्यै धान्यमसि धिनुहि देवानित्येतस्य वै यजुषो वी-
र्येण यावदेका देवता कामयते यावदेका तावदस्या आहुतिः प्रथते 10
प्रथते प्रजया पशुभिर्य एवं वेद प्राणाय त्वापानाय त्वा व्यानाय
त्वेति प्राणमपानं व्यानं तान्यजमाने दधाति दीर्घामनु प्रसृतिं[2]
संस्पृशेथामायुषे वा इत्यायुरस्मिन्दधाति मित्रस्य वश्चक्षुषावेक्षा
इति मित्रमेवैनान्कुरुते देवो वः सविता हिरण्यपाणिरुपगृह्णात्वि-
ति सवितृप्रसूत एवैनानुपगृह्णाति ॥ ७ ॥ 15

Vgl. 1, 1, 7. — TBr. 3, 2, 5, 10 flg.; Kâṭh. 31, 4 u. 5; Kap. S. 47, 4 a. E. und 5.

निर्दग्धं रक्षा इति रक्षसामपहत्यै यदधस्तादङ्गारमुपवर्तयत्य-
स्मिंस्तेन लोके ज्योतिर्धत्ते यदुपरिष्टादन्तरिक्षे तेनासा अस्मा आदि-
त्यो ऽमुष्मिंल्लोके ज्योतिर्भवत्यथो दिवैवास्मा अमुष्मिंल्लोके भवति
सर्वे ऽस्मा इमे लोका ज्योतिष्मन्तो भवन्ति य एवं वेद त्रीणि स-
मीचीनान्युपदधाति त्रयो वा इमे लोका एषां लोकानां धृत्या 20
अपाग्ने ऽग्निमामादं जहीति य आमात्क्रव्यात्तमपहत्य देवयजने य-

1) So M; in H u. Bb शम्यामात्रं 2) S. oben 1, 1, 7; auch Kâṭh. 31, 5 प्रसृतिम् in Kap. S. 47, 5 प्रस्रतिम् corrumpirt aus प्रसृतिम्

द्विया उपदधाति ध्रुवमसि पृथिवीं दृंहेति पृथिवीमेव दृंहति
धरुणमस्यन्तरिक्षं दृंहेत्यन्तरिक्षमेव दृंहति धर्त्रमसि दिवं दृंहेति
दिवमेव दृंहति धर्मासि विश्वा विश्वानि दृंहेति दिश एव दृं-
हति प्रजापतिर्वै यत्समभवत्त एतावच्छ एव समभवदेकं वा अग्रे[1]
5 शीर्ष्णः कपालं समभवदथ द्वितीयमथ तृतीयमथ चतुर्थमथ पञ्चममथ
षष्ठमथ सप्तममथाष्टमं यदष्टा[2] उपदधात्यात्मानं वा एतद्यजमानः
संस्कुरुते तं संस्कृतममुष्मिंल्लोके ऽनुपरैति यदष्टा[3] उपदधाति
गायत्रीं तेन छन्द आप्नोति यदेकादश त्रिष्टुभं तेन यद्द्वादश जगतीं
तेनाथो सर्वाण्येव छन्दःसंमितान्युपदधाति[4] ॥ चितः स्थ परिचितः
10 स्थ ॥ इति यजुष्मन्ति करोति वसूनां रुद्राणामादित्यानां भृगूणा-
मङ्गिरसां घर्मस्य[5] तपसा तप्यध्वमित्येतासामेनानि[6] देवतानां तपसा
तपति ॥

यानि घर्मे[7] कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः ।
पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू विमुञ्चताम् ॥

15 इति यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमुच्यन्ते ॥ ८ ॥

Vgl. 1. 1. 8. — TBr. 3. 2, 6, u. 7; Kâṭh. 31, 6; Kap. S. 47, 6.

देवस्य वः सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां सं-
वपामीति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिः संवपति पवित्रवत्संव-
पति[8] हविः करोति देवो वः सवितोत्पुनात्विति सवितृप्रसूत एवैना

1) So M: in H अग्रे; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 2) In Bb यदष्टावुप° 3) Bb यदष्टावुप° 4) So M; in H छंदासम्मिता°; desgl. Bb, ohne Accent; B छंदाः सम्मिता° 5) H u. Bb धर्मस्य॰ 6) So M; in H °मेतानि; desgl. Bb u. B. 7) H u. Bb धर्मे 8) So M; in H u. Bb पवित्र॰ व संवपति; B पवित्र॰ वसंवपति; Kâṭh. 31, 7 पवित्रवति संवपति

उत्पुनात्यप उपसृजत्यमृतं वा आपो ऽमृतमेव हविः करोति सं-
मापा ओषधीभिर्गच्छन्तां संमोषधयो रसेन सं रेवतीर्जगतीरित्य-
न्या[1] वा एतासामन्या[2] जिन्वन्त्यापा[3] ओषधीर्जिन्वन्त्योषधीरपः शिवाः
शिवाभिः संमसृक्षतापा इत्यापो वै रेवती रोषधयो मधुमतीः पशवो ज-
गतीरप ओषधीः पशूंस्तानस्मै संसृज्यैकधा मधुमतः[4] करोति ॥ म-
खस्य शिरो ऽसि ॥ इत्याह यज्ञो वै मखस्तस्य वा एतच्छिरः क्रीयते
सीदन्तु विशो जनयत्यै त्वेति मिथुनमेव करोति घर्मो ऽसि विश्वा-
युर्घर्मे घर्मे श्रयस्वोरु प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्रथतामिति प्रथयत्ये-
वैनं ॥ प्रति प्रथस्व पृथिवीमुत द्याम् ॥ इतीमे एव प्रथयति[5] घर्मो
वा एषो ऽर्धमासेऽर्धमासे प्रवृज्यते स ईश्वरो ऽशान्तस्तेजसा यजमानस्य
पशून्निर्दहो[6] यत्पर्यग्निं[7] करोति पशूमेव करोति शान्त्या अनिर्दाहाय
त्रिः पर्यग्निं[8] करोति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एवैनं लोकेभ्यः शम-
यति परोडाशं वा अधिश्रितं[9] रक्षांस्यजिघांसन्त्स नाको नाम
दिवि रक्षोहाग्निः सो ऽस्माद्रक्षांस्यपाहन्यदाह[10] देवस्त्वा सविता श्र-
पयतु वर्षिष्ठे अधि नाके पृथिव्या इति रक्षसामपहत्यै शिरो वा एत-
द्यज्ञस्य यत्पुरोडाशः केशा वेदो यथा शीर्ष्णः कपालान्येवं कपालानि
यथा मस्तिष्क एवं पुरोडाशः सुभृतः कार्यो मेध्यत्वाय यत्पुरोडाशं
नाभिवासयेदाविर्मस्तिष्कः स्याद्यदभिवासयति तस्माद्गुहा मस्तिष्क-
स्त्वचं ग्राहयति तस्मान्मस्तिष्कः पर्गिततो भस्मनाभ्यूहति तस्मान्मां-
सेनास्थि छिन्नं ज्वालैरभिवासयति तस्मात्केशैः शिरश्छन्नं यत्त्वचम-

1) So M; in Bb °रत्यन्यात्; H °रत्यंत्या; B °रित्यैत्या 2) So corrigirt; die Mss. °मन्यां 3) M जिन्वंत्य° 4) So M; in H u. Bb मधुमतं; desgl. B, ohne Accent. 5) So M u. B; in H u. Bb प्रथ प्रथयति 6) So M; in H निर्दैहद्; B निर्दहेद्; Bb निर्दहेद् 7) M पर्यग्नं. 8) M पर्यग्नं 9) So M; in H u. Bb चाधिभृतं; desgl. B, ohne Accent. 10) So M; in H u. Bb °स्यपाहरन्; desgl. B. ohne Accent.

ग्राहयित्वा भस्मनाभिवासयेत्पलितंभावुको[1] ऽध्वर्युः स्याज्ज्वालैरभिवा-
सयत्यपलितंभावुको[2] ऽध्वर्युर्भवति ते वै देवास्तं नाविन्दन्यस्मिन्यज्ञस्य
क्रूरमाक्ष्यामहा[3] इति ऽसो ऽग्निरब्रवीदहं वस्तं जनयिष्यामि यस्मि-
न्यज्ञस्य क्रूरमाक्ष्यध्वा[4] इति ऽसो ऽपो ऽङ्गारेणाभ्यूपातयत्तत एकतो
5 ऽजायत द्वितीयं ततो द्वितस्तृतीयं ततस्त्रितो यदद्भ्यो ऽधिनिरमिमीत
तदाप्येयानामाप्येयत्वं यदात्मनो ऽधिनिरमिमीत तदात्म्येयानामा-
त्म्येयत्वमन्तर्वेदि जुहोति तदेवावरुन्द्ध उपरिष्टादभिघारयति मृतत्वाय
मृतकामा हि देवास्ते देवा अतिमृजाना आयन्सूर्याभ्युदिते तू
ऽमृजत[5] यं सुप्तं सूर्यो ऽभ्युदेति सूर्याभ्युदितः सूर्याभिनिम्रुक्ते[6] सूर्या-
10 भिनिम्रुक्तः[7] श्यावदति श्यावदन् कुनखिनि कुनख्यग्रेदधिषुष्यग्रेदधिषुः
परिवित्ते परिवित्तः परिविविदाने परिविविदानो वीरहणि वीरहा
भ्रूणहनि भ्रूणहनमेनो नात्येति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 1, 9. — TBr. 3, 2, 8.; Kâṭh. 31, 7; Kap. S. 47, 7.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसऽवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा
इति सवितृप्रसूत एवैनं देवताभिरादत्ते सहस्रभृष्टिः शततेजा इति
15 वज्रं वा एतत्संश्यति भ्रातृव्याय प्रहरिष्यन्पृथिवि देवयजनि मा
हिंसिषं ता ओषधीनां[8] मूलमित्योषधीनामहिंसायै व्रजं गच्छ

1) So M: in H u. Bb पलितंभावुको 2) So M; in H u. Bb त्यपलितंभावो; desgl. B, ohne Accent. 3) So die Mss. (nur in B die Ligatur für क्ष्य undeutlich; wie es scheint क्य mit darunter gesetztem ष्; in Bb °माच्यामहा). Hier steckt vielleicht die Wurzel arksh (ṛksh), c. praep. â, darin, die nur Dhâtup. 27, 29 überliefert ist, mit der Bedeutung हिंसायाम्; allerdings nach Dhâtup. das Praes. ṛkshṇoti; Kâṭh. 31, 7 corrupt क्रूरम्मात्त्यामहे; s. die folgende Anmerkung. 4) Wohl Wurzel arksh c. â; für आर्क्षध्वे; (H und Bb °र्क्षधा); auch Kâṭh. क्रूरमार्क्ष्यध्व 5) So die Mss; nur Bb भृजत 6) So M; in den anderen Mss. °निमुक्ते 7) M °निम्रुक्त; die anderen Mss. °निर्मुक्त 8) So M (n. Bl., ohne Accent); in H u. Bb हिंसिषंता-मोषधीनां; desgl. B, ohne Accent; s. oben 1, 1, 10.

गोस्थानमिति छन्दांसि वै व्रजो गोस्थानं छन्दांस्येवास्मै व्रजं गोस्थानं करोति वर्षतु ते पर्जन्या इति पर्जन्यादेव वृष्टिं वनुते बधान देव सवितः शतेन पाशैः परमस्यां परावतीति द्वौ वाव पुरुषस्य भ्रातृव्यौ यं द्वेष्टि यश्चैनं द्वेष्टि तावेव बध्नाति परमस्यां परावति[1] यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमत्र बधान सो ऽतो मा मोचीत्याशिषमेवाशास्ते द्रप्सस्ते दिवं मा स्कानिति यो वा अस्या रसः[2] स द्रप्सस्तमिमं प्रजा उपजीवन्ति तमस्यां[3] यछत्यस्कन्दाय ॥ अररुस्ते द्यां मा पप्तत्[4] ॥ इत्यररुर्वै नामासुर आसीत्स पृथिवीमुपमुच्याशयत्तमिन्द्रो[5] ऽचायत्तमपारुह्[6] पृथिव्या अदेवयजनमित्यपाहन्त्स दिवमपिपतिषत्तम् ॥ अररुस्ते द्यां मा पप्तत्[7] ॥ इति दिवः प्रत्यनुदत य एवं विद्वांस्त्वयजुर्हरत्येभ्यो[8] वा एतल्लोकेभ्यो[9] यजमानो भ्रातृव्यं निर्भजति त्रिः कृत्वो[10] हरति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो भ्रातृव्यं निर्भजति तूष्णीं चतुर्थं हरति[11] यो लोको निरुक्तो ऽपरिमितस्तस्माद्भ्रातृव्यं निर्भजत्यसुराणां वा इयं पृथिव्यासीत्ते देवा अब्रुवन्दत्त नो ऽस्याः पृथिव्या इति ते वै स्वयमेव ब्रूध्वमिति ततो वै वसवः प्राचीं दिशमुदजयन्रुद्रा दक्षिणामादित्याः प्रतीचीं मरुता

1) So M (n. Bl.), ohne Accent; in H u. Bb परावती; desgl. B, ohne Accent; s. 1, 1, 10. 2) So corrigirt; H u. Bb रसः; M ohne Accent. 3) M तमस्या (n. Bl.; ohne Accent). 4) So corrigirt; M (n. Bl.) मा पपतत्; in H u. Bb मा पयतत्; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 8 चवरु द्यां मा पयत इति; aber Kāṭh. 31, 8 द्यां मा पप्तदिति 5) So M (n. Bl., nur ohne Accent); H u. B °मुपमुच्य°; desgl. B, ohne Accent. 6) So M; in H, Bb u. B वायत् 7) So corrigirt; M u. B मा पपतत्; H u. Bb मा पयतत्; in Kap. S. 47, 8 °स दिवमपतदचव (cod. °इव) द्यां मापपतदिति (cod. मायपत°) तं दिव प्रत्यनुदत; aber Kaṭh. 31, 8 मा पप्तदिति 8) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in M विद्वांस्त°. 9) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); in H u. Bb एतं लोकेभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 10) M कृत्वा (n. Bl.) 11) M (n. Bl) हरंति

उदीचीं ततो वै देवा इमामसुराणामविन्दन्त ततो देवा असुरा-
नेभ्यो लोकेभ्यो निरभजꣳस्ततो देवा अभवन्परासुरा यदेवमेता-
भिर्देवताभिर्वेदिं परिगृह्णातीमांꣳ वा एतद्यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते
ऽस्या[1] भ्रातृव्यं निर्भजति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति पृथिव्या
5 वै मेध्यं चामेध्यं च व्युदक्रामत्प्राचीनमुदीचीनं मेध्यमुदक्रामद्द-
क्षिणा प्रतीचीनममेध्यं प्राचीमुदीचीꣳ वेदिं प्रवणां कुर्यान्मेध्यानेनान्य-
ज्ञियान्करोत्यथो यदेवास्या उद्घ्नन्तः[2] क्रूरमक्रꣳस्तदक्रूरमकस्तञ्शमयत्य-
थो[3] मेध्यस्य चैवामेध्यस्य च व्यावृत्त्यै प्राञ्चौ बाहू नयत्याहवनीयं[4]
तेन परिगृह्णाति प्रतीची श्रोणी गार्हपत्यं परिगृह्णाति मूलꣳ वै
10 रक्षाꣳस्यनूत्पिबन्ति यन्नखेन छिन्द्यात्कुनखी स्यात्स्फ्येन छिनत्ति
वज्रो वै स्फ्यो वज्रेणैव रक्षाꣳसि हन्ति[5] ॥ १० ॥

Vgl. 1, 4, 10; TBr 3, 2, 9; Kâṭh. 31, 8; Kap. S 47, 8.

यो वै स्रुचां योगमविद्वानध्वर्यो इति हूतः प्रतिशृणोत्या देवता-
भ्यो वृश्च्यते ऽपशुर्भवत्यथ यः स्रुचाꣳ योगꣳ विद्वानध्वर्यो इति हूतः
प्रतिशृणोति न देवताभ्या आवृश्च्यते पशुमान्भवति द्यौर्जुहूरन्त-
15 रिक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवा दिश आज्यधान्यसा आदित्यः स्रुवः स यत ॥
ओं श्रावय ॥ इत्याह जुहूं तेन युनक्ति ॥ अस्तु श्रौषट् ॥ इत्युपभृ-
तम् ॥ यज ॥ इति[6] ध्रुवाम् ॥ ये यजामहे ॥ इत्याज्यधानीꣳ वषट्कारेण
स्रुवं जुह्वा अधि ध्रुवामभिघारयति ध्रुवाया अधि जुहूमसौ ३ह्यस्यै[7]

1) So meine Correctur; M स्याद्; H u. Bb स्यात्; desgl. B, ohne Accent.
2) So meine Correctur; M उदघ्नत; desgl B, ohne Accent; H उदघ्नंत; Bb उदघ्नंत; cf. 3, 2, 3. 3) So M; in H u. Bb °दक्रूरमकꣳस्तञ्; B °दक्रूरमकꣳसञ् 4) Die Mss schreiben प्राञ्चौ बाहून्नयत्य°; Kap. S. प्राञ्चौ बाहू नयत्य° 5) So M; in H u. Bb रक्षाꣳस्यपहंति; desgl. B, ohne Accent; Kâṭh. 31, 8 रक्षाꣳसि हंति 6) So trennt M; in H u. Bb यजेति; desgl. B, ohne Accent. 7) Die ३ fehlt in den Mss.

प्रयच्छतीयममुष्मै संततमस्मा अन्नाद्यमव्यवच्छिन्नं प्रदीयते ऽस्मिंश्च लो३के ऽमुष्मिंश्च पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागच्छति य एवं वेद ॥ ११ ॥

Vgl. TBr. 3, 3, 1; Kap. S. 47, 9.

घृतं च वै मधु च प्रजापतिरासीद्घृतो मध्वासीत्ततः प्रजा असृजत तस्मान्मधोः प्रजननमस्ति तस्मान्मधुना न प्रचरन्ति यातयामं हि तदाज्येन प्रचरन्त्ययातयामं वा एतत्प्राजापत्यं घृतमयातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपत्ये ऽधिश्रयति[1] पत्न्यवेक्षते ऽन्वारम्भो वा एष यज्ञस्य पत्न्या[2] यज्ञमेनामन्वारम्भयत्यथो यत्पत्नी यज्ञे करोति मिथुनं वा एतत्क्रियते प्रजात्या अमेध्यं वा एतदयज्ञियं यत्पत्न्यवेक्षत आहवनीये ऽधिश्रयति पुनात्येवैनान्मेध्यमेनद्यज्ञियं करोति स्फ्यस्य वर्त्मे सादयति रक्षसामपहत्यै देवस्त्वा सवितोत्पुनात्विति सवितृप्रसूत एवैनदुत्पुनाति हविरसि वैश्वानरमिति द्वादशैता व्याहृतयो द्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरेण वा एतत्तेज इन्द्रियं वीर्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्त उभयतो वैश्वानरं भवत्युभयतो वैश्वानरं ह्येतं निष्टेजा[3] अस्य निर्वीर्यो भ्रातृव्यो जायते ऽथो मृध्रतर[4] एव भवति देवाश्च वा असुराश्च संयत्ता आसंस्तं इन्द्र एतमवकाशमपश्यत्तेनासुरानभ्यभवदभि भ्रातृव्यं यज्ञेन भवति य एवं विद्वान्यजत आज्येनान्यानि हवींष्यभिघारयन्ति केनाज्यमिति ब्रह्मवा-

---

1) Ganz dasselbe steckt in der theilweis corrupten Stelle Kap. S. 47, 9 अयातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपत्ते द्विश्रयति; Kâṭh. 31, 9 अयातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपत्य धिश्रयति 2) So M; B यंज्ञस्य यत् पत्न्या; H u. Bb यज्ञस्य यं पत्न्या (in H ist das यं nachträglich roth eingeschaltet); Kâṭh. 31, 9 und Kap. S. 47, 9 पत्न्या एवैष यज्ञस्यान्वारंभो 3) So corrigirt; M ह्येतं नि°; H u. Bb ह्यतं नि°; desgl. B. ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb मृध्रंचर; desgl. B. ohne Accent.

दिनो वदन्ति सत्येन वा आज्यमभिघृतं यदाह सत्येन त्वाभिघारया-
मीति चक्षुर्वै सत्यं चक्षुर्यजमानः प्रदधाति संमील्यैतद्यजुर्वदति न
चक्षुः प्रदधात्याज्यं[1] वै यज्ञो यज्ञो विष्णुः ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदा ।
5 समूढमस्य पांसुरे ॥

इति यदोदनपचने ऽधिश्रित्याथ गार्हपत्ये ऽथाहवनीये ऽधिश्रयत्येत-
द्वाव तत् त्रिर्विष्णुर्विक्रमते प्रत्युष्टं रक्षः इति रक्षसामपहत्यै स्रुचः
संमार्ष्टि पुनात्येवैना मेध्या एना यज्ञियाः करोति ॥ अनिशिताः
सपत्नक्षयणीः ॥ इत्यनिशिता ३ह्येताः सपत्नक्षयणीः स्रुवं संमार्ष्टि
पुमांसं वा आसां तदग्रे संश्रयत्यथ जु३ह्रूमथोपभृतमथ ध्रुवामसा
आदित्यः स्रुवो द्यौर्जुहूरन्तरिक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवेमान्वा एतल्लोका-
न्यथापूर्वं[2] संमार्ष्ट्येभ्यो लोकेभ्य आत्मान परिदत्ते ऽहिंसायै जु३ह्र-
मग्रे संमार्ष्ट्यात्मा वै जुहूरात्मानमेवोपैत्यथोपभृतं प्रजा वा उपभृ-
त्प्रजामेवोपैति परेव[3] ३ह्यात्मनः[4] प्रजाथ ध्रुवां पशवो वै ध्रुवा[5] प-
शूनेवोपैति पर इव हि प्रजायाः[6] पशवो यदुत्तानाः संमृज्यादप्रति-
ष्ठायुकं रेतः स्याद्यन्नीचीरप्रतिष्ठायुकं रेतः स्यात्तिरश्चीः संमार्ष्टि
तिर्यग्वै रेतः सिच्यते प्रतिष्ठायुकं रेतो भवति यदग्रेण मुखं दण्डं
च संमृज्याद्रक्षोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च[7] समदं दध्यादग्रेण मुखं संमार्ष्टि ज-
घनेन दण्डं न[8] रक्षोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च[9] समदं दधात्यन्तरतो जु३ह्रं प्रा-

1) Bb प्रतिदधात्य॰ 2) So corrigirt; M एतं लोकान्; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb एतं लोकान् 3) So M u. Bb; H परेच; desgl. B, ohne Accent. 4) M ३ह्यात्मान: 5) So M; Bb ध्रुवाः; desgl. B, ohne Accent; in H scheint auch der Visarga am Schluss nachträglich angedeutet. 6) So M; in H u. Bb प्रजाः; desgl. B, ohne Accent. 7) So M; in H u. Bb चाभुवेभ्यस्च 8) Das नं findet sich nur in M, fehlt dagegen in den andern Mss. 9) So M; in H u. Bb ॰चाभुविभ्य; desgl. B, ohne Accent.

चीꣳ संमार्ष्टि बहिष्टात्प्रतीचीं[1] बहिष्टादुपभृतं प्राचीमन्तरतः प्रती-
चीꣳ सर्वतः समाहाय ध्रुवां प्राणानेवास्य यथापूर्वं कल्पयति यजमा-
नदेवत्या वै जुहूर्भ्रातृव्यदेवत्योपभृच्चतुर्गृह्णञ्जुह्वां भूया आज्यं गृह्णा-
त्यष्टौ गृह्णन्नुपभृति कनीय उपस्तिं[2] भ्रातृव्यमकृत ॥ १२ ॥

बह्वीरासादयेद्यावतीर्वै प्रोक्षणीरासादयति तावतीरस्यामुष्मिंल्लोक
आपस्तस्माद्बह्वीरासाद्या अग्नेर्मेधो ऽपाक्रामत्स कृष्णो भूत्वा वनस्पती-
न्प्राविशद्यदाह कृष्णो ऽस्याखरेष्ठो अग्नये घृतं भवेति तमेव मेधम-
वरुन्द्धे वेदिरसि बर्हिषे त्वा जुष्टं प्रोक्षामीति प्रजा वै बर्हिः
पृथिवी वेदिः स्याꣳ वा एतत्प्रजा स्वगाकरोति यदुपरिष्टात्प्रोक्ष्याध-
स्तात्प्रोक्षति तस्मादुपरिष्टाद्वृष्टादधस्तादोषधयो[3] जायन्ते ॥ ऊर्जा 10
पृथिवीꣳ यच्छत ॥ इत्यस्यामूर्जमधात्तस्मादिमां[4] प्रजा उपजीवन्ति
विष्णोः स्तुपो ऽसीति मुखतः प्रस्तरं गृह्णाति मुख्यमेनं तेन
शीर्षण्यं करोति यावद्धस्तेन पर्याप्नुयात्तावन्तं गृह्णीयाद्रक्षोधुको
यजमानो भवति नोर्ध्वमुन्मृज्याद्यदस्य वित्तꣳ वेद्यं तत्प्रमृज्यान्नावा-[5]
चीनमवमृज्याद्यदेनमागमिष्यत्तत्प्रतिनुदेत न विधूनुयात्प्रजां पशू- 15
न्विधूनुयाद्यदुपतिष्ठेत्तदुपसंगृह्णीयाद्यथाशितायोपचिनोत्येवमेव तद्द-
क्षिणतः शुल्बꣳ स्तृणाति तस्माद्दक्षिणतो नीवीरुरु[6] प्रथस्वोर्णम्रद-
मिति प्रथयत्येवैनत्स्वासस्थं देवेभ्या इति देवेभ्य एवैनत्करोति प्रस्तरं

1) Die beiden letzten Worte finden sich nur in M, fehlen dagegen in den anderen Mss. 2) Bb उपस्थिं 3) So M; in H u. Bb तस्मादुपरिष्टादधस्ताद्°; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb °मूर्जमदधात्; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb प्रवृज्यां 6) So M u. H; desgl. B, ohne Accent; in Bb नोनोरुरु; Kâṭh. 31, 10 तस्माद्दक्षिणतो नीविः Kap. S. 47, 10 दक्षिणतो नीविः

धारयन्परिधीन्परिदधाति' स्वयं वा एतद्यजमान आत्मानं परिधत्ते
ऽहिंसायै' न पुरस्तात्परिदधात्युद्यन्वा असा आदित्यो रक्षांस्यपा-
हतो' द्यन्नेवास्मा असा आदित्यो[1] रक्षांस्यपहन्नूर्ध्वे[2] समिधा आ-
दधात्युपरिष्टादस्मात्तेन रक्षांस्यपहन्ति' द्वे आदधाति मिथुनत्वाय'
5 विधृती स्था इति' विधृती एवैने करोति ॥ अदित्यास्त्वोपस्थे सादया-
मि ॥ इतीयं वा अदितिरस्यामेवैनमसीषद्वसूनां रुद्राणामा-
दित्यानां सदो ऽसीत्येता वा एतामग्रे देवतामभ्यजयंस्ताभ्य
एवैनत्सदः करोति' द्यौरसि जन्मना जुहूर्नाम प्रिया देवानां प्रियेण
नाम्ना ध्रुवे सदसि सीदेत्येतद्वा आसां प्रियं नाम यद्धृतवत्तदेवावरुन्द्धे'
10 तां विष्णो पाहि' पाहि यज्ञं' पाहि यज्ञपतिं' पाहि मां यज्ञ३न्य-
मिति' यथा हैष ते भागस्तं रक्षस्वेत्येवं वा एतद्विष्णुमाहे' तन्ना
आज्यं' तद्रक्षस्वेति' वेदिर्देवेभ्यो ऽपाक्रामत्तां देवा वेदेनाविन्दं-
स्तद्वेदस्य वेदत्वं' स्त्री' वेदिः' पुमान्वेदो' यद्वेदेन वेदिं संमार्ष्टि
मिथुनत्वाय' संततमाहवनीयात्स्तृणन्नेति[4] यज्ञस्य संतत्यै' तं संतत-
15 मुत्तरे ऽर्धमा३से ऽभियजते' वनस्पतीनां वा एष[5] परिवेष्टा यदुपवेष'
ऋद्धा अस्य वेशा भवन्ति य एवं वेद' पुरस्तात्प्रत्यञ्चमुपहन्ति[6]'
तस्मात्प्रतीचीनावसिता वेशाः' स्थविमत उपहन्त्यनतिवादिन एनं
वेशा भवन्ति' सर्वस्मै वै यज्ञे क्रीयते' सर्पो वा उपवेषो' वल्मीक
उत्करो' यदुपवेषमुत्कर उपहन्ति[7] तस्मात्सर्पाणां वल्मीको गृहा ॥१३॥

Vgl. I, 1, 11 u. 12. — TBr 3, 3, 6; Kâṭh. 31, 10; Kap. S. 47, 10.

---

1) Bb असावादित्यो 2) So M (n. Bl. ohne Accent); H u. Bb °स्यपहतो°; B °स्यपहतो° 2) So M, ohne Accent (n. Bl.); desgl. Kâṭh. 31, 10; H u. Bb °न्नूर्ध्वे; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 10 ऊर्ध्वे समिधा 3) Dies Wort in den Mss ohne Accent (M n. Bl. ohne Accent). 4) M (n. Bl., ohne Accent) स्तृणन्नेति 5) H u. Bb एवं 6) M (n. Bl.) °मपहन्ति; aber vgl. weiter unten. 7) H °करमुपहन्ति

भुवनमसि ॥ इति भूतिमाशास्ते ॥ विप्रथस्व ॥ इति प्रथयत्येवैनंदितं इन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यमकृणोद्देवताभिः समारभ्येत्यतो हीन्द्रस्तिष्ठन्वी३र्यमकृणोद्देवताभिः समारभ्य ॥ जुह्वेह्यग्निष्ट्वा ह्वयति देवान्यक्ष्यावो[1] देवयज्याया उपभृदेहि देवस्त्वा सविता ह्वयति देवान्यक्ष्यावो देवयज्यायै ॥ इति न वा एते अविदुषा स्वादाने इव वरुणपाशा३न्ह्याक्रामत्येताभिरेने[2] देवताभिरादत्ते वरुणपाशानामनाक्रमाय विष्णोः क्रमोऽसीत्यतिक्रामति यज्ञस्यानवक्रामायोर्ध्वो अध्वरो दिविस्पृगहृतो यज्ञो यज्ञपतेरित्यृजुमूर्ध्वमाघारमाघारयति यज्ञस्याहूर्छायैन्द्रवान्स्ववानिति[3] सेन्द्रं यज्ञमकृताथो इन्द्रियं तेनावरुन्द्धे ॥ वसुमतस्ते छायामुपस्थेषम् ॥ इत्यग्निर्वै वसुमानग्नेरेव छायामुपतिष्ठत ऋजुमूर्ध्वमाघारमाघारयेत्प्राणो वा आघारः सर्वमायुर्यजमान एति यं द्विष्यात्तस्याघार्य कृधु छिन्द्यात्प्राणमस्य छिनत्ति[4] ताजक्प्रमीयते शिरो वा एतद्यज्ञस्य यदाघार आत्माज्यं यदाघारमघार्योपभृता समञ्ज्याच्छिरो[5] यज्ञस्य प्रछिन्द्यादाज्यधान्या समनक्ति ॥

संमक्तमग्निना हविः संमक्तं हविषा घृतम् ॥ इत्यात्मन्यज्ञस्य शिरः प्रत्यधादथो मन एव यज्ञे प्रतिदधाति स्तनं स्तनिनीः[6] प्रजा उपजीवन्ति किमस्तना इति ब्रह्मवादिनो वदन्त्यमुभी[7] रिहाणा व्यन्तु वया इत्येतद्वाव ता उपजीवन्ति वशा पृश्निर्भूत्वा मरुतो गच्छेति मरुतो वै वृष्ट्या ईशते ते ऽस्मै[8] वृष्टिं निनयन्ति ततो नो वृष्ट्यावतेति

1) So corrigirt; M यचावो; B यक्ष्यावो; Bb यक्यावो; H undeutlich. 2) So M; die andern Mss. °रेनं 3) So M; in H u. Bb °स्यंकूर्छायै°; B °स्याकूर्छायै° 4) So M; in H, Bb u. B विच्छिनत्ति. 5) Der Accent des Verbums ist von mir gesetzt; in M ist dasselbe ohne Accent; in H u. Bb समञ्ज्यात्. 6) So M; in H u. Bb स्तनिना; B स्तनिनी 7) Bb °त्यूर्तुभि 8) So M; in H u. Bb तस्मै; desgl. B, ohne Accent.

मरुद्भ एवं वृष्टिं[1] वनुते चक्षुष्पा अग्ने ऽसि चक्षुर्मे पाहीति चक्षुरे-
वास्य पाति श्रोत्रपा अग्ने ऽसि श्रोत्रं मे पाहीति श्रोत्रमेवास्य पा-
ति तनूपा अग्ने ऽसि तन्वं मे पाहीति तन्वमेवास्य पाति यन्मे अग्न
ऊनं तन्वस्तन्मा आपृणेत्याशिषमेवाशास्ते ॥

5 यं परिधिं पर्यधत्था अग्ने देव पणिभिर्वीयमानः ।
तं त एतमनु जोषं भरामि नेदेष युष्मदपचेतयातै[2] ॥

इति यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमुच्यन्ते सꣳस्रावभागाः स्थेषा बृह-
न्ता इति परिधीन्प्रहृत्याभिजुहोत्यंमयो वा एते तान्प्रीणाति ताञ्श-
मयति भागधेयेन ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा अध्वर्युः स्याद्यो यतो
10 यज्ञं प्रयुङ्क्ते तत्प्रतिष्ठापयतीति देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातु-
मित मनसस्पते सुधात्विमं यज्ञं दिवि देवेषु वाते धाः स्वाहेत्यंतो
वा अध्वर्युर्यज्ञं प्रयुङ्क्ते तदेवैनं प्रतिष्ठापयति ॥ १४ ॥

Vgl. 1, 1, 13. — TBr. 3, 3, 7, 5—11: Kâṭh. 31, 11; Kap. S. 47, 11.

॥ इति[3] खिलकाण्डे प्रथमः प्रपाठकः ॥

प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत बहुः स्यां प्रजायेये-
ति स मनसात्मानमध्यायत्सो ऽन्तर्वाण्यभवत्स विजायमानो

1) Für die wechselnde Betonung von वृष्टि (वृष्टि in Versen und Sprüchen, वृष्टि in der prosaischen Erzählung oder Erörterung) vgl. oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 4 u. 5.
2) So M; in H u. Bb °चेतयातैः; desgl. B, ohne Accent. 3) Das इति fehlt in den Mss.

गर्भेणातताम्यत्स तान्तः कृष्णः श्यावो ऽभवत्तस्मात्तान्तः कृष्णः
श्याव इव भवति तस्य वा असुरेवाजीवत्तेनासुनासुरानसृजत
तदसुराणामसुरत्वं स यस्तदसुराणामसुरत्वं वेदासुमान्ह भव-
ति नैनमसुर्जहाति सो ऽसुरान्सृष्ट्वा पितेवामन्यत तेन पितॄनसृजत
तत्पितॄणां पितृत्वं स यस्तत्पितॄणां पितृत्वं वेद पितेव ह समाना- 5
नां भवति यन्त्यस्य पितरो हवं तस्मै पितॄंस्ससृजानाय दिवाभवत्तेन
देवानसृजत तद्देवानां देवत्वं स यस्तद्देवानां देवत्वं वेद दिवा ह
वा अस्मै देवत्रा भवति यन्त्यस्य देवा देवहूतिं स देवान्सृष्ट्वामन-
स्यतेव तेन मनुष्यानसृजत तन्मनुष्याणां मनुष्यत्वं स यस्तन्मनुष्याणां
मनुष्यत्वं वेद मनस्वान्ह भवति नैनं मनो जहात्युत यदतीव वदत्य- 10
ति वा चरति[1] तिष्ठन्ते ऽस्य मनुष्या मनुषे ततो या योनिरुदशिष्यत[2] सा
गौरभवद्योनिर्वै नामैषैतद्वा अस्याः प्रत्यक्षं नामाथो आहुः परोक्षमि-
ति प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एवं वेद तस्या वै पयः पर्यपश्यं-
स्तां[3] देवा अदुह्र हरितेन पात्रेणामृतं दुह्रे ऽमृतं य एवं वेदाथ
पितरो ऽदुह्र रजतेन पात्रेण स्वधां दुह्रे स्वधां य एवं वेदाथ मनु- 15
ष्या अदुह्र दारुपात्रेणान्नं वव्रं[4] दुह्रे ऽन्नं वव्रं य एवं वेदाथासुरा
अदुह्रायस्पात्रेण स्रवता सुरां ते ऽस्रवन्त्स्रवत्यस्य भ्रातृव्यो य एवं
वेद तस्मात्स्रवता न हस्ता अवनेनिजीत न पिबेदेते वा अस्या दो-
हाः सर्वैरेवास्या दोहैः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एवं वेद चत्वारि वै नभां-

1) So ist dieser Satz wohl zu schreiben; in M eigentlich यदतीवावदत्यतिवाचरती, dann wie es scheint corrigirt in यदतीव वदत्यतिव चरतो; in H u. Bb यदतीवा वदत्याव चरत; in B ebenso, nur ohne Accent, und am Schluss चरति 2) So M, in H u. Bb °रुदाशिष्यत्; B °रुद्रशिष्यत् 3) Die Mss. schreiben तान् 4) In M ohne Accent, weiter unten aber betont. Ich vermuthe वव्रि, ebenso auch weiterhin वव्रि; cf. 4, 2, 3.

सि देवाः पितरो मनु३ष्या असुराः सर्वेषु ह वा एतेष्वम्भो नभ इव
भवति य एवं वेद ता वा अकामयन्त मयि स्यान्मयि स्यादिति तां[1]
देवाः काम्ये ॥ इत्याह्वयन्त्सा वा एनानभ्यकामयतोभये ह वा एनं
देवमनुष्या[2] अभिकामयन्ते वारुका एनमार्त्विज्ये भवन्ति य एवं
5 वेद ॥ श्रव्ये ॥ इति मनु३ष्याः सा वा एनानशुश्रूषतोभये ह वा एनं
देवमनुष्याः शुश्रूषन्ते पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागछति य एवं
वेद[3] ॥ इलान्दे ॥ इति पितरस्तेभ्यो वा अतिष्ठत तिष्ठन्त्यस्मिन्पशवो[4]
य एवं वेदाथ यथासुरा आह्वयंस्तेभ्यो वा अत्रसद्द्विषांस्तस्य
तथा गोष्ठ आह्वयेद्रसन्त्यस्मात्पशव[5] एतैरेव जुहुयात् ॥ गोनामैः
10 संशृङ्ग्या गोमूर्धन्पशुकामः ॥ काम्यायै स्वाहा श्रव्यायै स्वाहेला-
न्दायै स्वाहा ॥ इति गोष्ठो वै नामैषां लक्ष्मीः स्वं[6] वा एतद्गोष्ठे य-
जमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृङ्क्त एतैर्वै ते ता अवृञ्जत तैरेवैना वृङ्क्ते
संशृङ्गी भवति पशूनां परिगृहीत्यै यो वै चक्षुषो विभक्तिं वेद
चक्षुष्मान्ह भवति नैनं चक्षुर्जहाति यद्दिवा पश्यामस्तद्देवानां
15 चक्षुषा पश्यामो ऽसौ वा आदित्यो देवानां चक्षुः पश्यन्ह
वै देवत्रा करोति प्र देवयानं पन्थां जानाति य एवं वेद यज्ज्योत्स्ना-
यां पश्यामस्तत्पितॄणां चक्षुषा पश्यामश्चन्द्रमा वै पितॄणां चक्षुर्न ह
वा एनममुष्मिंल्लोके चक्षुर्जहाति प्र पितृयाणं पन्थां जानाति य
एवं वेद यत्तमिस्रायां पश्यामस्तन्मनुष्याणां चक्षुषा पश्याम एता-
वद्वाव नः स्वं[7] चक्षुर्न ह वा एनमस्मिंल्लोके चक्षुर्जहाति सर्वमायुरे-

---

1) Die Mss. schreiben तान् 2) So corrigirt; die Mss. देवमनुष्या; vgl. aber weiter unten, sowie namentlich auch 4, 2, 7; 4, 2, 13; 3, 8, 4. 3) H u. Bb वेदा 4) In H u. Bb ist das Pronomen betont अस्मिन् 5) So die Mss.; man könnte vermuthen आह्वयेत् त्रसन्त्यस्मात् 6) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 7) M न स्वं; H u. Bb; नस्वंत्; desgl. B, ohne Accent.

ति य एवं वेद यदग्नेरन्ते पश्यामस्तदसुराणां चक्षुषा पश्यामा उच्च वा एष दीप्यते नि च रिष्यति[1] दीप्यमानं भ्रातृव्यस्य गृहाद्वेर्द्रयिमेवास्य पुष्टिं हरत्यां तु सूर्यस्योदितोर्जागृयाद्यत्सत्यात्[2]ंतिमार्छेत्तज्जागरितव्यं[3] रयिमेव पुष्टिमनुजागर्ति ॥ १ ॥

यो वा इडां धेनुं वेद सर्वा ह वा अस्मै दिशो धेनवो भवन्ति[5] सर्वे प्रतिजना दानकामास्तामिष्वाशनीरामित्रशोचनिर्विदांचकार[4] तस्मै सर्वा दिशो धेनवो ऽभवन्त्सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्मात्से सर्वैः प्रतिजनैर्व्यवहतोपजनन्त्सन्त्सर्वा[6] ह्यस्मै दिशो धेनवो ऽभवन्त्सर्वे[7] प्रतिजना दानकामास्तद्य एवं वेद सर्वा एवास्मै दिशो धेनवो भवन्ति सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्या वा इयमेव पादो ऽन्तरिक्षं पादो द्यौः पादः समा पादो ऽथो आहुः कृषिः पाद इति तेन प्रति त्वदानी[8] तिष्ठति न त्वदानी[9] यदा सुसस्यं भवत्यथ प्रतितिष्ठति यदा न सस्यं भवत्यथ न प्रतितिष्ठति भवति ह वा अस्य सस्यं नास्य सस्यं व्यृध्यते य एवं वेद तस्या[10] वा अद एव पृष्ठमन्तरिक्षमात्मे यमुरो दिशः पार्श्वे समुद्रौ कुक्षी असा आदित्यः[11] शिरो ऽग्निराउस्यं वातः प्राणो गायत्र्यभिधानी सर्वमायुरेति य एवं वेदो धरुत्तरवेदिः पत्रमानो वत्स एष वा एनां[12] प्रस्तौति

1) Bb निस्वरिष्यति oder निस्वरिष्यति; 2) सत्यादं habe ich mit M geschrieben; H u. Bb स्वत्यादं; desgl. B, ohne Accent. 3) Den Accent von जागरितव्यं habe ich corrigirt; M schreibt जागरितव्यं; H u. Bb जागरितव्यं 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb तामिष्वाशनीरामित्रशोचनि॰ 5) So M; H u. Bb भवंति; desgl. B, ohne Accent. 6) So M! In H u. Bb व्यवहतोपजनंत्सं सर्वा; in beiden Mss. könnte übrigens auch die erste Silbe व्यृ betont sein; B ebenso, nur ohne Accent. 7) So M; H u. Bb भवंति; desgl. B. ohne Accent. 8) So M! H प्रति त्वदानीस; Bb प्रति त्वदानीस; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; in H u. Bb नं त्वदानी॰; desgl. B, ohne Accent. 10) B तस्य 11) Bb असावादित्यः 12) M एनाम

प्रत्तान्ह[1] वा इमांल्लोकान्दुहे य एवं वेद बृहद्रथन्तरे हि स्तनौ वामदेव्यं च यज्ञायज्ञियं च हि ओषधीरेव देवेभ्यो रथन्तरेणादुह पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञायज्ञियेन तद्य एवं वेदौषधीरेवास्मै रथन्तरेण दुहे पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञाय-
5 ज्ञियेनेडा वा इदं सर्वं स सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एवं वेद ॥ २ ॥

यत्र प्राचीनप्रवणं समूलं भूम्या स्यात्तदुपोदये सूर्यस्य हस्ता अवनिज्य दर्भस्तम्ब उदशरावं निनयेत्कामंकामं[2] मा आवर्तय ॥ इति कामिनैवास्मै काममावर्तयति यत्कामो भवति यो वै कामं साक्षा-
10 द्वेद ताजंग्घ[3] वा एनं स[4] कामा आगछति यत्कामो भवति पशुषु वा अस्माकं कामः पशूनामोषधीष्वोषधीनामप्स्वोषधीरेव कामेन समसाट् ता अस्मै कामं समर्धयन्ति यत्कामो भवत्यपि[5] एवास्या वा एष वव्रिरुत्सृष्टश्चरति[6] लोमशो लोमशायास्तस्मादेषा शाश्वसत्येत्यग्नि[7]उह्वस्या आउस्यं वातः प्राणो यत्र गोभिः संगछेत तद्ब्रू-
15 यात्[8] ॥ प्रशस्ताः स्थ कल्याण्यः ॥ इतीयं वा एषेमा वा एतत्संभागयत्यंत्रासुका असमात्पशवो भवन्ति य एवं वेद देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्तादितिर्देवेष्वासीत्कुस्तासुरेषु[9] ते देवा अमन्यन्त

1) So corrigirt; H u. Bb प्रत्तान् (desgl. B, ohne Accent); M प्रत्ता॰ 2) So corrigirt; M कामकामं; H u. Bb कामंकामं 3) So corrigirt; M ताजंग् ह; H u. Bb ताजक् ह; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss dies Wort ohne Accent. 5) So corrigirt; M भवत्यप; H u. Bb भवत्येष; desgl. B, ohne Accent. 6) So wohl zu schreiben; M वव्रृरु॰; B वव्रोरु॰; H u. Bb वव्रोरु॰ 7) So meine Correctur; H u. Bb शाश्वसत्येत्यग्नि॰: desgl. B, ohne Accent; M शाश्वसत्तेत्यग्नि॰ 9) So M; H u. Bb संगछेन्निष्ठेत्तत् ब्रयात्; B ebenso, nur ohne Accent. 9) Vgl. zu dem Namen dieser Unholdin die कुसितायी 2, 1, 11; 3, 2, 6.

यद्यभिजेष्यामः कुस्तायाः शिरा आहनिष्यामा इति यद्यभिजेष्यामा
इत्यसुरा अमन्यन्तादित्याः शिरा आहनिष्यामा इति तां देवा अभि-
जित्याघ्नत यस्य वै जितं यस्य विजितं तस्यैषा[1] गृहे हन्यत एषा वै
क्षुत् क्षुधं वा एतद्धते तद्य एवं विद्वानेकाष्टकायां गां हन्ति
संवत्सरायैवं क्षुधं हते प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत बहु 5
मनु[2] स्यां[3] प्रजायेयेति स आत्मानमैट्ट स मनो ऽसृजत तन्मन एकधा-
सीत्तदात्मानमैट्ट तद्वाचमसृजत सा वागेकधासीत्सात्मानमैट्ट सा
विराजमसृजत सा विराडेकधासीत्सात्मानमैट्ट सा गामसृजत सा
गौरेकधासीत्सात्मानमैट्ट[4] सेडामसृजत सेडेकधासीत्सात्मानमैट्ट से-
मान्भोगानसृजत यैरस्या इदं मनुष्या भुञ्जत एते वा अस्या भोगाः 10
सर्वैरेवास्या भोगैः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एवं वेद गौर्वै वाग्गौर्विराड्
गौरिडा गौः खल्वेव गौर्गौरिदं सर्वं सर्वा ह वा एनमेताः श्रयन्ते
य एवं वेद यद्वै तदात्मानमैट्ट[5] सेडाभवत्तदिडाया इडात्वं स यस्त-
दिडाया इडात्वं वेदेट्टे ह वै स्वमात्मानं भूत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9 5, 1.

या रोहिणी तामरुणा तां गौरी तां बभ्रूः ॥ तदिन्द्रा उदाजत 15
वसुर्नाम रूपं पशूनाम् ॥[6] विन्दते वसु न वसु रुणद्धि य एवं वेद
या शितिपृष्ठा तां मन्दिस्तां मैनी तां शबली तां शितिबाहुस्तां
शुद्धवाला ॥ तद्बृहस्पतिरुदाजतेडा नाम रूपं पशूनाम् ॥[7] बह्वीर्ह वा
एनमिडाः श्रयन्ते य एवं वेद या पृषती तां पिशङ्गी तां सारङ्गी

1) H u. Bb तस्यैवा 2) So die Mss.! Vielleicht बहुमनुः zu schreiben. 3) In M eigentlich ष्यात् geschrieben, aber am Rande, wie es scheint, in स्यां corrigirt. (oder स्यात् ?) 4) Bb मैट्ट 5) So corrigirt; in den Mss. das Verb ohne Accent. 6) M interpunctirt so; die andern Mss. पशूनां॰, ohne Interpunction. 7) Nur M hat hier Interpunction.

तां कल्माषी तां पृश्निस्तां श्वेता ॥ तन्मरुता[1] उदाजन्त ज्योतिर्नाम रूपं पशूनाम् ॥ ज्योतिष्मान्भवति य एवं वेद यां सुरूपा तां श्यामां तां श्येनी तां कृष्णा[2] ॥ तत्प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशूनाम् ॥ आयुष्मान्भवति य एवं वेद चतस्रः प्रथमाश्चतस्र उत्तमा
5 द्विः षएमध्यतस्ता द्विर्दश दशाक्षरा विराड् वैराजाः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे ॥ वस्व्यै[3] हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्ताद्बहिःपवमानस्य वदेत् ॥ इडायै हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्तादाज्यानां वदेत् ॥ ज्योतिषे हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्तान्माध्यंदिनस्य पवमानस्य वदेत् ॥ आ-
10 युषे हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्तादार्भवस्य पवमानस्य वदेत् ॥ यज्ञो वै पशूनामायतनं स्वे वा एतदायतने यजमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृङ्क्ते ऽनपक्रामुका अस्मात्पशवो भवन्ति ॥४॥

वसीयस्येहि श्रेयस्येहि भूयस्येहि चित्ता एहि दधृष्वेहीडा एहि सूनृता एहि चिदसि मनासि धीरसि वस्वी रन्तिः सुमनाः ॥ सूनरि[4]
15 विश्वा त्वा भूतानुप्राणन्तु विश्वा त्वं भूतानुप्राण भूयस्यायुरसी ष्टिरसि संरूपवर्षा एहि ॥

एमामनु[5] सर्पतेमौ भद्रौ धुर्या अभि ।
नीव[6] शीर्षाणि मृढ्वम् ॥

सा नः सुप्रतूर्तिः प्रिया नः सुहार्णः[7] प्रियवनिर्मघवनिरन्ता एहि

1) So M; in H u. Bb श्वेतास्तन्मरुता; desgl. B, ohne Accent. 2) M कृष्णास्तत्
3) So meine Correctur; die Mss schreiben वस्वो 4) So meine Correctur; M सूनरि; H u. Bb सूनरी; desgl. B ohne Accent. 5) In den Mss. °मनु ohne Accent.
6) So M; in H निष्टीव; Bb u. B निष्ठीव 7) D. h. सुहार्द् नः

जुष्टा एहीडा एह्यदिता एह्युपहूत उपहवं ते ऽशीय सुहवा ना एहि
सह रायस्पोषेण देवीर्देवीरभि मा निवर्तध्वम् ॥

स्योना स्योनेन घृतेन मा समुक्षत ॥
• नमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा[1] यद्दौ ।
समुद्रादुदजनि वः स्रुचा[2] ॥

•वारग्ने विप्रस्य तिष्ठति शृङ्गेभिर्दशभिर्दिशम्[3] ॥ ५ ॥

• Vgl. Mân. Çr. 9. 5. 1.

वसीयस्येहीति ब्रह्म वै वसीयो ब्रह्म वा एतदत्याह्वयति श्रेयस्येहीति
क्षत्रं वै श्रेयः क्षत्रं वा एतदत्याह्वयति भूयस्येहीति विड् भूयसी
विशं वा एतदत्याह्वयति चित्ता एहीति मनो वै चित्तं मनो वा
एतदत्याह्वयति दधृषेहीति वाग्वै दधृषि वाचं वा एतदत्याह्वयतीडा 10
एहीति पशवो वा इडा पशून्वा एतदत्याह्वयति सूनृता एहीत्यन्नं
वै सूनृतान्नं वा एतदत्याह्वयत्येता वै सप्त देवगव्यस्ताः क्रीतो वै-
तहोत्रो विदांचकार ताभिरदः कुरूणां कौन्तै[4] पशूनत्याह्वयंस्ताः कुरवो
ब्राह्मणेष्वन्वैछंस्ताः कुमारवत्याश्वदक्षिणा अविन्दन्स्तो[5] ऽब्रवीन्मा
सूर्क्ष्यतैताभिर्वा अहमेता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यानि खलु 15
वा एतासां प्रियाणि धामानि तानि क्रीतो न वेदेति स संयुत्ते सं-
ग्रामे छदिर्दर्शे एताभिरेवैता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यतरांश्च
खलु वा एता अत्याहूयन्ते तत्पशवो ऽभिसंक्रामन्ति यंच पशवस्तद्दे-

---

1) So M; in H u. Bb तदुपदंभिषेधृषि॰; desgl. B, ohne Accent; cf. 4, 2, 8. 2) So M; in H u. Bb स्रुवा; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb दशभिर्दश; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb कुरुणां कौते; desgl. B, ohne Accent. 5) So M; in H u. Bb अविंदन् प्रो; B अविंदप्तो

वा यत्र देवास्तदिन्द्रो यतरान्वा एते ऽभिसंक्रामन्ति ते जयन्ति जयति संग्रामम् ॥ ६ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9. 5. 1

सा वै सृष्टाभयान्देवमनुष्यानत्यमन्यत तां देवा दर्शपूर्णमासाभ्यामुप-
प्रास्तृणत[1] तां वा एतदाप्नुवन्यदिडां तां वा एतदाप्ता हरन्तो म-
न्यन्ते यदिडामुपह्वयन्ते यर्हि तूष्णीमुपह्वयेत[2] तर्ह्येताः सप्त वदेद्यद्यु-
च्चैस्तद्युत्तराः सप्त धाम धामासां वर्णं वर्णमुपगछत्यो ह वा एनम-
प्रतिक्शातं[3] गछति य एवं वेद यत्र स मूला[4] ओषधीरुपगछेत्पश्य-
न्वा तदेता एव सप्त वदेद्धाम धामासां वर्णं वर्णमुपगछत्यो ह वा
एनमप्रतिक्शातं[5] गछति य एवं वेद सप्त स्थवीर्येण[6] याजयेद्यस्य सप्त
स्थविराश्चरमामन्तमा[7] स्युर्वसीयस्यैहि[8] श्रेयस्यैहीत्येतदेतदेवास्मा अ-
त्याह्वयति यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः स्यात्तस्य गवां साण्डं व-
त्सतरमपमयेत[9] ॥ इलान्दाः स्थ ॥ इतीलान्दा हि पशवः पूष्णो न-
ष्टं पोषयिष्णु ॥ इति विश्येषु वा एतच्चरति पूष्णो नष्टं पोष-
यिष्णु तदेवाप्यधापयते तमपाकुर्वीत ॥ आयुर्मे दा वर्चो मे दा रयिं
मे दाः पुष्टिं मे दाः ॥ इति रयिमेवास्य पुष्टिं हरति तमितो ऽभि-
सृज्याथे[10]3तो ऽत्याह्वयेद्वसीयस्यैहि श्रेयस्यैहीत्येतदेतदेवास्या अत्या-

---

1) So corrigirt; M प्रात्स्तृणत; H u. Bb प्रात्मृणत; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. °मुपाह्वयेत; cf. aber unmittelbar vorher. 3) So corrigirt; M °मप्रतिचातं; H u. Bb °मप्रतिक्शातं; B °मप्रतिकशात 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb संमूच्याला 5) So corrigirt; M °मप्रतिचातं; H u. Bb °मप्रतिक्शातं; B °मप्रतिक्शात 6) So die Mss. 7) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; M स्थविराश्चरमामंतमा 8) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 9) So M; in B °मुपमयेत्; Bb मुषमयेत्; in H ursprünglich °मुपमयेत् geschrieben, dann in मुषमयेत् corrigirt. 10) So M; in H u. Bb °पसृज्या; desgl. B, ohne Accent.

ह्वयति नास्य किंचनोदशिषद्[1] ग्रामकामं याजयेत्सारस्वत ऋग्भ्यां संवत्सरो वै सरस्वान्संवत्सरेणैवास्मै ग्रामं च्यावयति वसीयस्येहि श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्या अत्याह्वयति पशुकामं याजयेत्सारस्वत ऋग्भ्यां संवत्सरो वै सरस्वान्संवत्सरेणैवास्मै[2] पशूंश्च्यावयति[3] वसीयस्येहि श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्मा अत्याह्वयति सर्वासां दुग्धे चतुःशरावमोदनं पचेद्ब्राह्मणेभ्यः पशुकामो यच्चतुःशरावो दिग्भ्य एवास्मै तेन पशूनवरुन्द्धे यद्ब्राह्मणेभ्यो ब्रह्मणस्तेन न छिन्नं देयं[4] पशुकाम इव ऽह्येष वासो हिरण्यं वा देयमीजानस्यास्य पशवो भूयांसो भवन्ति ॥ ७ ॥

Vgl. Mān. Çr. 9, 5, 1

प्रजापतिर्वै न व्याहरत्स आत्मन्येव पुण्यमायच्छदात्मनः पुण्यं न निरवददेतद्वै[5] तद्यजुर्वेदन्नान्यथा ब्रूयात् ॥ पुण्यं प्रशस्तम् ॥ इति ब्रूयादात्मन्येव पुण्यं यच्छत्यात्मनः पुण्यं न निर्वदति यामदानीयाय ददाति तामस्य पशवो ऽन्वपक्रामन्ति यदि मन्येतादानीयायादामित्येतदेव[6] यजुर्वेदन्निमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा[7] यद्दा इति तदेवैतेनापूरयति तदाप्याययति समुद्र इव ह वा अस्य व्यच्यमानो[8] न क्षीयते य एवं वेद ॥ वीरवतीर्भूयास्त या नो वीरवतो ऽकर्त[9] ॥ इति पुमांसं जातमभिमन्त्रयेत ॥ भूयसीर्भूयास्त या नो भूयसो ऽकर्त[9] ॥ इति स्त्रियं जाताम् ॥ अन्नादा भूयास्त ये नो ऽन्नादानकर्त[10] ॥ इति

1) So M; in H, Bb u. B ॰शीष्यत् 2) Bb संरस्वत्यथ वत्सरेणैवास्मै 3) So B; in M, H u. Bb ॰श्चावयति 4) M छिन्नंदेयं 5) Die Mss. निरव॰ 6) M ॰नीयायादा॰ 7) So M, cf. 4, 2, 5; in H u. Bb ॰दुपदम्भिष धृष्व ब्रह्मा; desgl. B, ohne Accent. 8) So B, ohne Accent; H u. Bb व्यच्चमानो; M व्यच्यवमानो 9) H, Bb u. B कर्त्ता 10) So M; H u. Bb ॰दनकर्त्ता; desgl. B, ohne Accent.

बलिहृतो[1] ऽभिमन्त्रयेत ॥ भूयाꣳसो भूयास्त ये नो भूयसो ऽकर्त[2] ॥
इति सभासदः पादौ प्रत्यवहरेदेते वै पशव उपोप[3] ह वा एनं प-
शवो यन्ति नापयन्ति य एवं वेद ॥ पुण्या पुण्यमसूञ्चित्रा[4] चित्र-
मसूहेडो[5] मे भगवो ऽजनिष्ठा मैत्रावरुणं ऊर्जा मे भगवः सह जनिष्ठाः[6]
5 सꣳविदं मे विन्द ॥ इति पुमाꣳसं जातमभिमन्त्रयेतोर्जैवास्मै सह
जायते गच्छति पशूनाꣳ सꣳविदम् ॥ पुण्या पुण्यामसूञ्चित्रा[7] चित्रा-
मसूहेडी[8] मे भगवत्यजनिष्ठा मैत्रावरुणी रायस्पोषेण मे भगवती सह
जनिष्ठा ज्ञात्रं मे विन्द ॥ इति स्त्रियं जाताꣳ रायस्पोषेणैवास्मै सह
जायते गच्छति पशूनां ज्ञात्रꣳ ये प्राचीनमेकाष्टकाया[9] जायन्ते पू-
10 र्वस्य ते सस्यस्योत्तमा ये प्रतीचीनमपरस्य ते सस्यस्य प्रथमास्तानु-
भयान्त्सहाभिमन्त्रयेतोभयानेनान्त्सहावरुन्धे ॥ ८ ॥

योवै शक्तिꣳ[10] वेद स तञ्शक्नोति[11] यञ्शिक्षतीयꣳ[12] वै शक्तिर्यो
वा अस्या भूयिष्ठभाग्भवति स तञ्शक्नोति[13] यञ्शिक्षति[14] भूयिष्ठ-
भाग्घ वा अस्या भवति य एवं वेद पशवो वै शक्तिर्यो वै पशूनां
15 भूयिष्ठभाग्भवति स तञ्शक्नोति[15] यञ्शिक्षति[16] भूयिष्ठभाग्घ वै पशुमा-

1) So M; in H u. Bb बलिङ्कतो; B बलिदुतो 2) H, Bb, B कर्त्ता 3) H u. Bb उपाप 4) So schreibe ich im Anschluss an M पुण्यमसूचित्रा; in H u. Bb पुण्यमसौ चित्रा; desgl. B, ohne Accent. 5) So im Anschluss an M चित्रमसू हेडो; in H u. Bb चित्रमसौ हे॰; desgl. B, ohne Accent, 6) M जनिष्टात् 7) Wie oben hat auch hier M ॰मसू चित्रा; die andern Mss. ॰मसौ चित्रा 8) Wie oben auch hier, M ॰मसू हे॰; die andern Mss. ॰मसौ हे॰ 9) So M; die andern Mss. ॰कायां 10) So die Mss. 11) So corrigirt; M, H u. Bb ते श॰; B तेः श॰ 12) So corrigirt; H u. Bb ये शिचती॰; B येः शिचती॰; M ये शंच्यती॰ 13) So M (n. Bl.) ohne Accent; B तेः शक्नोति; in Bb Lücke; H तेः शक्नोति 14) So corrigirt; M य शिच्यति (n. Bl., ohne Accent); in Bb Lücke; H ये शिचति; B येः शिच्यति 15) So M; n.Bl. ohne Accent; Bb तेः शक्नोति; H ते शक्नोति; Bb ते शक्नोति 16) So corrigirt; M यञ् शिच्यति (n. Bl. ohne Accent), H u. Bb ये शिच्यति; desgl. B, ohne Accent.

ऽति य एवं वेद तस्या व्रतं न हतेति ब्रूयात् ॥ कुरुत इति ब्रू-
यान्नान्तवेत्नीति ब्रूयाद्विजन्या इति ब्रूयाद् भुवनमसि सहस्रमिन्द्राय
त्वा[1] सृमो[2]ऽददात् ॥ इति सृमो[2] वै नामासुर आसीत्तस्येयं पृथिवी
पशुभिः पूर्णासीत्तानिन्द्रोऽवृङ्क्त तस्मादाहुरैन्द्राः पशव इति याव-
तीनामिदं करोमि भूयसीनामुत्तरां समां क्रियासम् ॥ इति गवां
लक्ष्म[3] कुर्याद् भूयसीनामेवोत्तरां समां करोति पशवो वै सृष्टा एकैकं
नक्षत्रमुपातिष्ठन्त तेन प्राजायन्त न भूमानमगच्छंस्ते रेवतीमुपा-
तिष्ठन्त रेवत्यां प्राजायन्त[4] रेवत्यां भूमानमगच्छंस्तस्माद्यत्किंच पशू-
नां कुर्वीत तद्रेवत्यां कुर्वीतोप ह्येनं[5] पशवस्तिष्ठन्ति प्रास्य पशवो भ-
वन्ति य एवं वेद यस्य दक्षिणतः प्रतिभिन्नं दक्षिणत उपाश्वरत्त- 10
त्त्वष्टुर्लक्ष्म देवलक्ष्मं यज्ञियं[6] यज्ञकामः[7] कुर्वीतोप ह्येनं[8] यज्ञो
नमति यस्योभयतः प्रतिभिन्नमुभयत उपाश्वरत्तद्गायत्रं लक्ष्म पशव्यं
पशुकामः कुर्वीत पशुमान्भवति यस्योभयतः प्रतिभिन्नमुभयत उपा-
श्वरत्तत्त्रैष्टुभं लक्ष्म पूतस्य रूपं प्रतिष्ठाकामः कुर्वीत गच्छति प्रतिष्ठां
वसिष्ठस्य स्थूणाकर्ण्यो वसिष्ठो वै रयिमपश्यत्तामात्मन्नधत्त यत्स्थू- 15
णाकर्णीः कुरुते पशुष्वेव रयिं धत्ते जमदग्नेः कर्करिकर्ण्यौ[9] जमद-
ग्निर्वै पुष्टिमपश्यत्तामात्मन्नधत्त यत्कर्करिकर्णीः कुरुते पशुष्वेव पुष्टिं
धत्तेऽसुराणां सास्नाकृत्यः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति क्षिप्रं पराभवन्त्यमेध्याः

---

1) So corrigirt; die Mss. त्ले 2) H u. Bb समो 3) Die Mss. गवालक्ष्म 4) So corrigirt; H u. Bb प्रजायंत: desgl. B, ohne Accent; M (n. Bl.) प्रजायत 5) So meine Correctur; H, Bb u. B ह्वीनं; M ह्निनं (n. Bl.), cf. weiter unten. 6) So M (n. Bl., ohne Accent) u. B, ohne Accent; Bb यज्ञयज्ञियंच; H यज्ञयज्ञियच 7) Die Mss. यज्ञकामः (H u. Bb). 8) So meine Correctur; in M, Bb u. B ह्वीनं; B ह्निनं 9) M (n. Bl.) ककरी°, während M weiter unten कर्करि° schreibt.

कर्णाः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति यद्वस्त्वेनानन्नूपनमतीव[1] निर्ऋत्याः छिद्रक-
३र्ण्यो यच्छिद्रकर्णीः[2] कुर्वीत निर्ऋतिरस्य पशोर्निगृह्णीयान्न प्रछिन्द्या
कर्ण्यः का३र्या न दात्राकर्ण्यः पराचीनमिव हि तन्निवृत्तमंगस्त्यस्य
विष्ट्यकर्ण्यः कश्यपस्य कम्बुन्युद्वस्ता[3] इन्द्रस्याक्कस्ता[4] अथो आहुः प्र-
जापतेरित्युभयं ज्येष्ठलक्ष्म ज्यैष्ठ्यकामः कुर्वीत प्र समानानां ज्यैष्ठ्य-
माप्नोति प्रजापतिः पशूनसृजत स वा असृगेव नासृजतासृष्टं वा
एतत्तदस्रो ऽसृक्तं क्रूरं पशूनां कर्ष्या इति वै सो ऽसृग्मासृजत क्रूरं वा
एषं पशूनां कुरुते यो ऽक्ष्णुते यदक्षितास्तेनाक्षिता अथ यदनक्षिता
इति श्रूयन्ते तेनाक्षितास्तदाहुर्न वा एतमेता अमुत्रागच्छन्ति या अ-
नक्षिता इति तस्मादक्षित३व्या न तेजनेनाक्ष्णुयाद्वज्रो वै तेजनं य-
त्तेजनेनाक्ष्णुयाद्वज्रेण पशूनर्पयेन्न श्यामेनायसा क्रूरं तदशान्तमिक्षु-
काण्डमप्सु वासयित्वा तेनाक्षित३व्यास्तद्धि शिवं तच्छान्तमथो आ-
हुर्लोहितेनायसेति तद्धि शिवं तच्छान्तम् ॥ ९ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 3

इह प्रजा विश्वरूपा रमन्तामस्मिन्गोष्ठे विश्वभृतो जनित्रीः ।
अग्निं कुलायमभि संविशन्तीः संमासृजन्तु पयसा घृतेन ॥
इति गाः सायमायतीरभिमन्त्रयेताग्निर्वा एतासां योनिरग्निः कु-
लायं स्व एवैना योनौ स्वे कुलाये संवेशयति नास्य पशवो नक्त-
मार्तिमार्छन्ति य एवं वेद ॥

1) So ist vielleicht zu schreiben; die Mss. schwanken; M त्वेनानसूपनमतीव; H त्वेनानंरूपनमतीव; Bb तेनानंरूपनमतीव; B त्वेकानरूपनमतीव 2) So corrigirt; die Mss. खिद्र॰; vgl. aber das unmittelbar Folgende, wo alle Mss. छिद्र॰ 3) So M; in H u. Bb कंबुत्युद्वता; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इंद्रस्याक्वस्ताथो; B इंद्रः स्याक्वस्ताथो; H इंद्रस्याक्वस्ता

सं॑ वः सृजत्वर्य॒मा सं पू॒षा सं बृह॒स्पतिः॑ ।
स॒मिन्द्रो॒ यो ध॑नंज॒यः ।
सं॒जग्मा॑ना॒ अवि॑हृता अ॒स्मिन्गो॒ष्ठे पु॑री॒षिणीः॑ ।
स्वा॒वे॒शा[1] ना॒ आग॑त ॥

इति॒ गाः सं॒सृजेद्या॒ अस्य॒ पुरा॑ स्युर्या॒श्चान्य॑तो विन्दे॑त॒ पश॑वो॒ वै घृ- 5
त॒मग्नी रु॒द्रो॑ यज्जु॒हुया॑द्रु॒द्राया॑स्य प॒शून॒पिद॑ध्या॒त्तत्सं॒सृज्या॑ ए॒वाभि-
यी॒हे॑ भूय॑सीर्भवन्ति॒ सं॑ वः सृजत्वर्य॒मेति॑ य॒ज्ञो वा अ॑र्य॒मा य॒ज्ञेनै॒वै-
नाः सं॒सृजति॑ सं पू॒षेति॑ पु॒ष्टिर्वै पू॒षा पु॒ष्ट्यै॒वैनाः सं॒सृजति॑ सं बृह॒स्प-
तिरिति॒ ब्रह्म॒ वै बृह॒स्पति॒र्ब्रह्म॑णै॒वैनाः सं॒सृजति॑ स॒मिन्द्रो॒ यो ध॑नं-
ज॒य इ॒ती॑न्द्रि॒यं॑ वा इ॑न्द्र इन्द्रि॒येणै॒वैनाः सं॒सृजति॑ रेव॒ती त॒न्तिः 10
पृ॑थि॒वी मा॒ता रे॒वती॒रापा॒ ओष॑धयः ॥ ता नो॑ हिन्वन्तु सा॒तये॒ धिये॑
जु॒षे[2] ॥ इति॒ त॒न्तिं॑ वित॒नुया॒त्ताम॒नुमृज्या॑त् ॥ र॒य्या त्वा॑ पु॒ष्ट्या॑नुमा-
र्ज्मि ॥ इति॑ र॒य्यै॒वैनां॑ पु॒ष्ट्या॑नुमार्ष्टि॒ तस्या॑ व्र॒तं न रि॒क्ता[3] स्या॒न्नोप॑र्यु-
परि॑ सं॒चरे॑यु॒र्नाभिव॑र्षे॒न्नाभि॑तपे॒देत॒द्वै[4] व॒स्तो रा॑मकाय॒नो[5] वि॒दां॑चकार
त॒न्त्या वि॑तनन॒ंस स॑ह॒स्रं प॒शून्प्राप॒ प्र स॑ह॒स्रं प॒शूना॑प्नोति॒ य ए॒वं॑ 15
वे॒द ॥

पि॒ता व॒त्साना॒ं पति॑र॒घ्न्यानामु॒ताय॑ं पि॒ता म॑ह॒तां गर्ग॑राणाम् ।
रे॒तो॒धां त्वा॑ यशो॒धां॑ रा॒यस्पोषा॒योत्सृ॑जेत् ॥

इत्यृ॒षभ॑स्य॒ कर्णे॑ उत्सृ॒जमा॑नो वदे॒द्रे॒तो॒धामे॒वैनं॑ यशो॒धां॑ रा॒यस्पोषा-

1) Hier mit वेशा flg. beginnt die Hdschr. von Benares (Ben.), u. zwar mit p. 32.
2) M setzt hier eine ३; die Interpunction fehlt in den Mss. 3) So Ben u. M (n. Bl., ohne Accent); H u. Bb रिक्त्वा; desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb नाभिवर्षे॰
5) So Bb; desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. समकायनो; in H eigentlich समकायनो geschrieben, später in रामकायनो corrigirt.

योत्सृजते यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः[1] स्यात्तस्य गवां गोष्ठादेकविं-
शतिं शकान्याहृत्यैकविंशतिमाहुतीर्जुहुयादेकविंशतिर्वै मनुष्यलो-
का मनुष्यलोकेभ्य एवास्मै पशूनवरुन्द्ध एतै रेव जुहुयाद्गोनामैरग्ने-
त्वया गोर्भसदि पशुकामो मुखं वा एष पशूनां मुखत एवास्मै प-
5 शून्निनयति ॥ १० ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 3.

यासामिन्द्र उदाजत वसु नाम रूपं पशूनामुषसं[2] धाम पश्य-
मानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति
जुहुयात् ॥ यासां बृहस्पतिरुदाजतेडा नाम रूपं पशूनां संगवं धाम
पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥
10 इति जुहुयात् ॥ यासां मरुत उदाजन्त ज्योतिर्नाम रूपं पशूनां म-
ध्यन्दिनं धाम पश्यमानाः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥
स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशू-
नामपराह्णं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः
पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतानि वा अह्नो रूपाण्येतेषु वा अह्नो
15 रूपेषु देवाः पशूनां रूपाण्यवृञ्जत तदेतेष्वेवाह्नो[3] रूपेषु यजमानो
भ्रातृव्यस्य पशून्वृङ्क्ते घृतेन जुहोति पशवो वै घृतं पशुभिरेव पशू-
न्वृङ्क्ते तन्न सूर्क्ष्यं प्रातरेवान्तर्गोष्ठासु गोषु होतव्यं संवा एनाः सहा-
वरुन्द्ध एतै रेव जुहुयाद्गोष्वाकृतासु योनितो वा एतत्पशूनग्रहीदपिही-
नाः परिपरिणस्कृण्वन्त्येतैरेव जुहुयात्संग्रामे ऽश्वांश्चानभिमन्त्रयेत ॥ मि-
20 त्रभृतः क्षत्रभृता ओजोभृता बलभृतो वयं जयेम वयं सहेम वयं

---

1) cf. Mâitr. S. 1, 6, 11. 2) So corrigirt; Ben u. M मुखसं; H u. Bb मुखसं; desgl. B. ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. तदेतेष्वेवा अह्नो

भवेम वयं पुषेम ॥ इति जयति संग्रामम् ॥ रोहिणीर्वो वृञ्जे गायत्रेण
छन्दसारुणा वो वृञ्जे त्रैष्टुभेन छन्दसा गौरीर्वो वृञ्जे जागतेन छन्द-
सा बभ्रुवो[1] वो वृञ्ज आनुष्टुभेन छन्दसा गर्भान्वो वृञ्जे पाङ्क्तेन छ-
न्दसा रूपाणि वो वृञ्जे शाक्करेण छन्दसा सर्वान्वो वृञ्जे ऽनाप्तेन[2] छ-
न्दसा तत्सप्त सप्तपदा शक्करी शाक्कराः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे गायत्री
प्रथमा गायत्र्युत्तमा तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसं तेजसा च वावास्मा
एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयतः पशून्परिगृह्णाति ॥ ११ ॥

प्रजापतिर्वै त्रीन्महिम्नो ऽसृजताग्निं वायुं सूर्यं ते चत्वारः पि-
तापुत्राः सत्त्रमासत ते स्वेदं समवौक्षंस्तदभवत्तद्वा[3] अस्यैतन्नामा-
भूदिति सर्वमभूदिति तद्वा अस्यैते नामनी क्रूरे अशान्ते तस्मादेते
न ग्रहीतव्ये क्रूरे ३ह्येते अशान्ते प्रजापतिर्वै स्वां दुहितरमभ्यकामय-
तोषसं सा रोहिदभवत्तामृश्यो भूत्वाध्येत्तस्मा अपव्रतमछदयत्तमा-
यतयाभिपर्यावर्तत तस्माद्वा अबिभेत्सो ऽब्रवीत्पशूनां त्वा पतिं क-
रोम्यथ मे मा स्था इति तद्वा अस्यैतन्नाम पशुपतिरिति तमभ्या-
यत्याविध्यत्सो ऽरोदीत्तद्वा अस्यैतन्नाम रुद्र इति ते वा अस्यैते नाम-
नी शिवे शान्ते तस्मादेते कामं ग्रहीतव्ये शिवे ३ह्येते शान्ते ततो
यत्प्रथमं रेतः परापतत्तदग्निना पर्यैन्द्ध तदासामघ्न्यात्वं ततो यद-
त्यस्रवत्तद्बृहस्पतिरुपागृह्णात्तदासामुस्रियात्वमशकामेति तदासां श-
क्करीत्वं गातुमविदामेति तदासां गोत्वमेतानि वा आसां नामानि
सर्वैरेवासां नामभिः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एवं वेद पशवो वै सृष्टा
एतानि नक्षत्राण्यन्वपाक्रामन्पौर्णमासीमष्टकाममावास्यां चित्राम-

1) So M; die andern Mss. bloss बभ्रु 2) H u. Bb वृञ्जे नाप्तेन 3) So Bcp u. M; in H u. Bb तदभवंस्तद्वा; desgl. B, ohne Accent.

श्वत्थं तस्मात्तेषु गौर्नोपाकृत्या यामपाकुर्यात्तामस्य पशवो ऽन्वप-
क्रामेयुः ॥ १२ ॥

देवा वै सर्वे सहान्तवन्तो ऽभवꣳस्ते सर्वे सह व्यजायन्त तदेकवृ-
दशयत्सꣳवृत्तं तद्देवा इत्थं चेत्थं च व्यत्यचरꣳस्तन्मित्रावरुणा अचा-
यताꣳस्याद्वै य एनद्विकुर्यादिति तद्गां द्विपदीमकुरुताꣳसा न प्र-
त्यतिष्ठत्तस्या अन्यत आहृत्येर्मा[1] प्रत्यधत्तां तस्मादेता अबद्धा अस्थ-
न्वत्सा[2] चतुष्पदी भूत्वा प्रत्यतिष्ठत्प्रति प्रजया च पशुभिश्च तिष्ठति य
एवꣳ वेद तस्याꣳ वै पयः पर्यपश्यꣳस्तां देवा अदुह्र हरितेन पात्रेण
यज्ञं चामृतं च दुह्रे यज्ञं चामृतं च य एवꣳ वेदाथ पितरो ऽदुह्र रज-
तेन पात्रेणोर्जं च स्वधां च दुह्र ऊर्जं च स्वधां च य एवꣳ वेदाथ म-
नुष्या अदुह्र दारुपात्रेणान्नं च प्रजां च दुह्रे ऽन्नं च प्रजां च य एवꣳ
वेदाथा[3] ऋषयो ऽदुह्र चमसेन छन्दाꣳसि च पशूꣳश्च दुह्रे छन्दाꣳसि
च पशूꣳश्च य एवꣳ वेदाथ गन्धर्वाप्सरसो ऽदुह्र पुष्करपर्णेन पुण्यं
गन्धं दुह्रे पुण्यं गन्धꣳ य एवꣳ वेदाथ सर्पा अदुह्रालापुना[4] विषं दुह्रे
भ्रातृव्याय विषꣳ य एवꣳ वेदाथासुरा अदुह्रायस्पात्रेण स्रवता भूतिं
च पराभूतिं च दुह्रे भ्रातृव्यायाभूतिं च पराभूतिं च य एवꣳ वेद ताꣳ
वा इन्द्रो ऽन्ययैवोपासीदतेदꣳ[5] सर्वमदुहद्यदिदं किंच तां दुग्ध्वा प्रत्य-
नुदत सा प्रतिनुत्ता कुमना अतिष्ठद् ध्यायन्ती तां प्रजापतिरचायद्[6]
ध्यायति वा इति सो ऽब्रवीत्किं ध्यायसीति साब्रवीद्द्वे माधुक्षत ते

1) So M; in Ben आहृत्येर्मा; H u. Bb आहृत्योर्मा; desgl. B, ohne Accent. 2) H u. Bb अस्वंत्; B अस्थत्; M अस्थन् 3) Bb वेदाथ 4) So Ben u. M; H u. Bb अदुह्र लापुना; desgl. B, ohne Accent; cf. अलाबु 5) So Ben; in M ॰सीदतेदꣳ; H u. Bb ॰सीदस्वेदꣳ; B सीदत्स्वेदꣳ 6) So corrigirt; Ben ॰रचायत; die andern Mss. ॰रचाय

मा प्रत्यनुदन्तेति[1] सो ऽब्रवीन्मा सूक्ष्व[2]स्तथा वै त्वा करोमि यथोभयेषां देवमनुष्याणां प्रिया भविष्यसीति[3] तस्या घृतं पद्भ्यो ऽक्षारत्तस्य घृतस्यादाय मुखं व्यमार्ट्[4] ॥ उभयेषां त्वा देवमनुष्याणां प्रियां करोमि ॥ इति तस्मादेषोभयेषां देवमनुष्याणां प्रियै तेनैव श्रोत्रियस्य मुखं विमृज्यादुभये ऽह्येतं देवमनुष्या विदुरेतेन कुमार्या एतेन पतिकामाया एतद्वै गोवर्चसं न सर्वस्मा इव कुर्याद्यस्मै तु कुर्यात्तेजस्वी स्यात् ॥ १३ ॥

यो ललामः शितिपाज्ञ् शितिककुज्ञ्[5] शितिभसज्ञ् शितिवालः[6] साशारिः[7] सामक्षाष्टयूथा प्राष्टौ यूथान्याप्नोति यस्य तादृङृषभो भवति यस्य वालतुषः प्रतिष्ठितः सा प्रतिष्ठिता प्रति प्रजया च पशुभिश्च तिष्ठति यस्य तादृङृषभो भवति यः समन्तः शितिबाहुः सा समन्ता समन्तः प्रजया च पशुभिश्च भवति[8] यस्य तादृङृषभो भवति यः शितिपृष्ठः सा तन्तिः[9] पशुमान्भवति यस्य तादृङृषभो भवत्यथ यस्यैकरूपस्य सतो लक्ष्म भवति सादारसृन्नास्यामित्री[10] गां विधावति[11] यस्य तादृङृषभो भवति याजलोम्नी सा पोषयिष्णुरजा इव प्रजायन्ते यस्य तादृङृषभो भवति या श्यामा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनिषादुकास्तु यारुणा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति हिमेरवस्तु[12] या श्वेता सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्चर्माणस्तु[13] नाश्चिः

---

1) So corrigirt; die Mss. प्रत्यनुच्यतेति 2) So M; die andern Mss. सूर्च्यस् 3) Die Mss. भविष्यसीति 4) So Ben; in M, Bb, H व्यमाट्; desgl. B, ohne Accent. 5) Ben °ककुज् 6) M, H u. Bb शितिवालः 7) So Ben M; desgl. B, ohne Accent; in H u Bb साशारि 8) Ben तिष्ठति 9) Bb तंति: 10) So M; Ben °दारसृन्नास्यामित्री; H u Bb °दारसिन्नस्यामित्री; desgl. B, ohne Accent. 11) So Ben; M वी°; die andern Mss. वो 12) cf. हिमेलु frostig, keine Kälte vertragend, Pâ. 5 2,122, Vârtt. 8. 13) So folgen die Sätze in Ben u. M; anders in H. Bb u. B, nämlich: श्यामा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवंति हिमेरवस्तु या श्वेता सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनिषादुकास्तु यारुणा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्चर्माणस्तु u. s. w.

काउर्यो न पृश्निर्मिथुनं तदथो व्याघ्ररूपं वै पृश्निर्बिभ्यत्यस्मात्प-
शवः कनीयाꣳसो ऽस्य पशवो भवन्ति यस्य तादृङ्ङृषभो भवति तदा-
हुर्बीजमेवोत्सृज्यमित्येतद्वा[1] आसां बीजं यद्रोहितं[2] रूपं पशुमा-
न्भवति यस्य तादृङ्ङृषभो भवति यो धूम्रस्ताम्रधूम्रः स प्रजापतिः प्र
प्रजया च पशुभिश्च जायते यस्य तादृङ्ङृषभो भवति यस्य लोमशा
ककुत्स स्तम्बी स्तम्बीव[3] प्रजया च पशुभिश्च भवति यस्य तादृङ्ङृषभो
भवति यस्योर्ध्वौ ककुत्तौ ऊर्ध्वौ आप्यायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आ-
प्यायन्ते यस्य तादृङ्ङृषभो भवति यस्य दक्षिणतः पन्नꣳ सा पापी सा
स्रवन्त्यथ यस्य सव्यत उन्नतꣳ सा पुण्या सोपाहरन्ती या उत्पृष्टिस्तौ
10 ऊर्ध्वा आप्यायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आप्यायन्ते यस्य तादृङ्ङृषभो[4]
भवति यस्य सव्यतः पन्नꣳ सा पापी सा स्रवन्त्यथ यस्य दक्षिणत उ-
न्नतꣳ सा पुण्या सोपाहरन्ती या सव्यसाचिनी सा पुण्या सो-
पाहरन्ती या सꣳशृङ्गी सा गोघ्नस्तां न प्रच्छिन्द्यादनुसृष्टस्य[5] गोषु
स्यातामेतौ वै पशूनामस्कन्नꣳ हविरस्कन्नमस्य हविर्भवति यस्यानुसृ-
15 ष्टिर्गोषु[6] भवत्युक्षा[7] चास्य वेहच्च गोषु स्यातामेतौ वै पशूनामूर्जं बि-
भृतो ऽक्षोधुका अस्य पशवो भवन्ति यस्योक्षा[7] च वेहच्च गोषु भ-
वतः ॥ १४ ॥

॥ खिलकाण्डे गोनामिको द्वितीयः प्रपाठकः ॥

1) So M u. Bb; in H तदाहु॰; desgl. B, ohne Accent; Ben यदाहु॰ 2) Das ꣳ fehlt in den Mss 3) So meine Correctur; M, Ben स्तम्बीवः; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb स्तम्बीक 4) Ben तादृक्कुत्पृष्टिर्गोषु ऋषभो; in M sind die beiden hier eingeschalteten Worte auch am Rande von einer späteren Hand hinzugefügt. 5) So M; die andern Mss. ॰दसृष्टस्य 6) So M; die andern Mss. यस्यानुसृष्टि गोषु; vielleicht übrigens auch in M das r nachträglich als delirt bezeichnet? 7) So corrigirt; die Mss. ॰क्ष्वा

अरातीयन्ति वा अन्ये पुरुषाय नान्ये ये[1] ऽरातीयन्ति सा निर्ऋ-
तिर्ये नारातीयन्ति सानुमतिस्तेभ्य उभयेभ्यः सह निर्वपन्त्युभौ सह भृ-
तौ[2] कुर्वन्ति नैर्ऋतेन पूर्वेण प्रचरन्ति दक्षिणा परेत्य स्वकृता इरिण
एतद्वै निर्ऋतिगृहीतं पृथिव्या निर्ऋतिगृहीत एव निर्ऋतिं निरव-
दयत एकोल्मुकं निधाय विस्रंसिकायाः काण्डाभ्यां जुहोति जुषाणा 5
निर्ऋतिर्वेतु स्वाहा वासः कृष्णं भिन्नान्तं दक्षिणैतद्धि निर्ऋत्या रू-
पमर्धं वै पुरुषस्य निर्ऋतिगृहीतमर्धमनिर्ऋतिगृहीतं यन्निर्ऋतिगृ-
हीतं तदेवास्मात्तेन निरवदयते पुनरेत्यानुमत्या अष्टाकपालेन प्रचर-
न्ति निर्ऋतिमेव निरवदायेयं वा अनुमतिर्वाग्वानुमतमेवैनं[3] स-
र्वमाक्रमयत्यष्टाकपालो भवति गायत्री ३हीयं गायत्री वाग्धेनुर्दक्षि- 10
णैतद्ध्यनुमत्या रूपमथ य उदञ्चः शम्यामतिशीयन्ते तानुदङ् परेत्य
वल्मीकवपामुद्धृत्य जुहुयादिदममुष्यामुष्यायणस्य क्षेत्रियमवयजा[4]
इति तत्पुनरपिदधातीदमहममुष्यामुष्यायणस्य क्षेत्रियमपिदधामीति
क्षेत्रियं[5] वा एतं गृह्णाति[6] ये चैनमन्वियं क्षेत्रस्य पत्न्यस्यामेव क्षे-
त्रियमवयज्याथैनं[7] सर्वमाक्रमयति श्वो भूत आदित्येभ्यो भुवद्वद्भ्यो[8] 15
घृते चरुरित्यादित्या वा इत उत्तमाः स्वर्गं लोकमायंस्तेभ्य एव
प्रोच्य स्वर्गं लोकमेत्यादित्या वा अस्मिंल्लोक ऋद्धा आदित्या अमु-
ष्मिन्नुभयोरेव लोकयोर्ऋध्नोति वरो दक्षिणा वरेणैव स्वर्गं लोक-
मभ्यारोहति श्वो भूत आग्नावैष्णवं एकादशकपाला इत्यग्निर्वै सर्वा

---

1) So corrigirt; in den Mss. ohne Accent; Bb ये 1) So M, H, Bb; in Ben सहःभृतौ; B सह भृतौ 3) So die Stelle in Ben u. M; in H u. Bb प्रचरंति निर्ऋतिमेतिर्वाग्वा अनुमतिरवदायेयं वा अनुमतमेवैनं; desgl. B, ohne Accent. 4) Ben क्षेत्रीय° 5) Ben क्षेत्रीयं 6) Bb प्रतिगृह्णाति 7) Ben क्षेत्रियम° 8) Mit भु bricht Ben am Schluss von p. 37 plötzlich ab und geht am Anfang von p. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über. Die nächstfolgenden Partieen fehlen in Ben völlig

देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालब्धाग्निर्वै यज्ञस्यान्तो ऽवस्ता-
द्विष्णुः परस्तादुभयत एव यज्ञस्यान्ता उदग्रहीदुभयत एव यज्ञस्यान्ता
उद्गृह्य यथोत्सङ्ग आवपेतैवं वा एतद्यज्ञमावपते तस्य यथाकामं
निर्वपमाण एत्यनड्वान्वामनो[1] दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यद्वामनस्तेन
5 वैष्णवो रूपेणैवैनं समर्धयति श्वो भूते ऽग्नीषोमीया एकादशकपाला
इत्यग्नीषोमाभ्यां वै वी३र्येणेन्द्रो वृत्रमहन्वृत्रं खलु वा एष हन्ति यो
राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्वार्त्रघ्नमेवैतद्धिरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं
सत्येनैव हन्ति श्वो भूत ऐन्द्राग्न एकादशकपाला इत्यग्नीषोमाभ्यां
वै वी३र्येणेन्द्रो वृत्रमहन्त्स ओजसा वीर्येण व्यार्ध्यत स एतमैन्द्राग्न-
10 मपश्यत्तेनौजो वीर्यमात्मन्नधत्तौजसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो
राजसूयेनाभिषिञ्चता ओजो वीर्यमिन्द्राग्नी ओजसैवैनं वीर्येण सं-
मर्धयतो ऽनड्वानृषभो दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यन्मुष्करस्तेनैन्द्रो रूपे-
णैवैनं समर्धयति श्वो भूत आग्ने३यो ऽष्टाकपालो माहेन्द्रं दधीत्यृ-
द्धा एवाग्नेयं इन्द्रो वै वृत्रमह३न्त्सो ऽन्यान्देवानत्यमन्यत स महेन्द्रो
15 ऽभवत्स एतमुद्धारमुदहरद्वृत्रं हत्वा तदुद्धार एवास्यैष भाग एव त-
स्माद्राजा संग्रामं जित्वोदाजमुदजयत्पयसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते
यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यत्पयः पयसैवैनं समर्धयतीन्द्रियेण वा
एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यदैन्द्रमिन्द्रियेणैवैनं[2]
वीर्येण समर्धयति देवताभिर्वा एष व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते
20 सर्वदेव३त्यं वै वासो यद्वासः क्षौमं दक्षिणा देवताभिरेवैनं समर्ध-
यति ॥ १ ॥

Vgl. oben 2, 6, 2. — TBr 1, 6, 1, 1—9.

1) So meine Correctur; die Mss. निर्वपमाणयेत्यनड्वा° 2) M यदैन्द्र इंद्रि°

देवा ओषधीषु पक्वास्वाजिमयुः[1] स इन्द्रो ऽवेदग्निर्वावेमाः प्रथम
उज्जेष्यतीति सो ऽब्रवीद्यतरो नौ पूर्व उज्जयेत्तन्नौ सहेति ता अग्नि-
रुदजयत्तदिन्द्रो ऽनूदजयत्तस्मादैन्द्राग्नमथो आहुराग्नेन्द्रं का३र्यमित्यग्नि-
र्हि ता अग्र उदजयत्तदुज्जित्या एवाग्रायणो द्वादशकपालो भवति द्वादश
मासाः संवत्सरः संवत्सराद्धि तदध्यभवत्सप्तदश सामिधेनीः का३र्याः
पञ्च ऋतवो द्वादश मासा एष संवत्सरः संवत्सराद्धि तदधि भव-
त्येका वै तर्हि यवस्य मुष्टिरासीदेका व्रीहेरेका माषस्यैका तिलस्य
तद्विश्वे देवा अब्रुवन्वयं व एतत्प्रथयिष्यामो भागो नो ऽस्त्विति त-
द्विश्वे देवा अप्रथयंस्तद्भूम्न एव वैश्वदेवो ऽथो प्रथयत्येवैतेन पयसि
स्याद्विश्वदेवो वैश्वदेवं हि पयो ऽथ वा इयमब्रवीन्मयि वा एतद-
ध्यसौ वृष्ट्या[2] पचति नैतदितो ऽध्युज्जेष्यथ भागो ना अस्त्विति त-
दाभ्यां वावैष भागः क्रियत उज्जित्या अथो प्रतिष्ठित्या एव यद्
द्यावापृथिवीयः सौमीर्वा ओषधयः सोमा ओषधीनामधिराजस्तस्य
वा एष भागो यदकृष्टपच्यं तदुद्वार एवास्यैष भाग एव तस्माद्राजा
संग्रामं जित्वोदाजमुदजते[3] ग्राम्या वा अन्या ओषधय आरण्या अन्या-
स्ता एवास्यैतेनोभयीरवेष्टा भवन्ति याः फालकृष्टास्तासामेतेनाग्रायणं
करोति या आरण्यास्तासामुत्तरेणानीतो वा एष देवानां य आहि-
ताग्निर्यदकृत्वाग्रायणं नवस्याश्नीयाद्देवानां भागं प्रतिक्लृप्तमश्नीयादा-
र्तिमार्छेत्सर्वेभ्यो वा एषो ऽन्येभ्यो ऽभिषिच्यते यो राजसूय आग्राय-
णो ऽन्नाद्यस्यावरुद्ध्यै वत्सः प्रथमजो दक्षिणा रेत इव ह्येषो ऽप्र-
जातः[4] प्रजात्यै ॥ २ ॥ Vgl. 2, 6, 2. — TBr 1, 6, 1, 10 flg.

1) M °स्वाजीम°; Tâitt. Br. 1, 6, 10 ओषधीष्वाजिमयुः 2) So M; in H u. Bb वृष्टवा; B वृष्ट्वा 3) Hierüber vgl. Einl. zum 1 Kâṇḍa p. XV; Mâitr. S. 1, 10, 16. 4) Bb प्रजातः

अथैतानि चातुर्मास्यानि सꣳवत्सरꣳ वै चातुर्मास्यानि परीज्यन्ते सꣳवत्सरादेवैनान्यध्याप्त्वावरुन्द्ध उत्सन्नयज्ञो वा एष सꣳवत्सराद्वा अध्युत्सन्नयज्ञो ऽवरुध्यते सꣳवत्सरादेवैनमध्याप्त्वावरुन्द्धे पशवो वा एते चातुर्मास्येभ्यो ऽध्यतिरिच्यन्ते यच्छुनासी३र्यं तानेवाप्नोति[1] वर्ष्य उदके यजेतैतद्धि पशूनां नेदिष्ठमथैतानि पञ्च हवीꣳषि संतत्यै ग्रामकामो यजेत वायुर्वा इमाः प्रजा नस्योता इत्थं चेत्थं च नेनीयते यद्वायवे वायुरेवास्मै नस्योताꣳ विशं निनयत्यन्नकामो यजेत सꣳवत्सरो वा इन्द्रः शुनासीरः सꣳवत्स३रो ऽन्नाद्यस्य प्रदाता तमेव भागधेयेनोपासरत्सो ऽस्मा अन्नाद्यं प्रयच्छति वर्ष्य उदके यजेतैत३द्ध्यन्ना-
10 द्यस्य नेदिष्ठꣳ वृष्टिकामो यजेत वायुर्वा इमे समीरयति स आप्याययति ततो वर्षति सꣳवत्सरो वा इन्द्रः शुनासीरः सꣳवत्सरमनुवर्षति ॥ ३ ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 1. 1.

देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त स वृत्र इन्द्रमब्रवीत्त्वं[2] देवानाꣳ श्रेष्ठो ऽस्यहमसुराणाꣳ संशक्नवाव मा ना अ३न्यो ऽन्यꣳ ऽवधीदिति तौ वै
15 समामेतामनभिद्रोहाय[3] ते देवा वृत्रममन्यन्तायꣳ वावेदं भविष्यतीति तं इन्द्र ऐच्छन्हनामेममिति[4] सो ऽब्रवीत्संधां वै मे संहितानभिद्रोहायेति तमग्निरब्रवीदहमेव त्वेतः पास्यामीति पृथिव्या अहमन्तरिक्षादिति वरुणो ऽहं दिव इति रुद्रस्ततो वै देवा वृत्रमघ्नन्वृत्रं खलु वा एष हन्ति यो राजसूयेनाभिषिच्यते तद्वार्त्रघ्नमेवैतद्देवाश्च वा अ-
20 सुराश्च समयतन्त तानग्निस्त्रेधात्मानं कृत्वा प्रत्ययततोऽग्निरेवास्मिंल्लोके[5]

---

1) So M; in H u. Bb तान्येवा°; desgl B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb इंद्रा प्रब्रवी°; B इंद्रः प्रब्रवी° 3) So M; H u. Bb betonen संमामेताम° 4) Von hier bis पृथिव्या (excl.) in B eine Lücke. 5) H u. Bb °यजता°

भूत्वा वरुणो ऽन्तरिक्षे रुद्रो दिवि स इन्द्रो ऽमन्यतायं वावेदं भवि-
ष्यतीति सो ऽब्रवीदहं विश्वाभ्या आशाभ्या इति ततो वा अजयं-
स्ताज्जित्वा एवैतदेतेनैव याजयेत्संग्रामे जयति संग्राममेतेनैव याज-
येद्भ्रातृव्यवन्तं यो वास्य प्रियः स्यात्तं भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो
भवति यद्वै तदिन्द्रस्तुरीय उपसमपद्यत तस्मादिन्द्रस्तुरीयं धेनुरनड्वा- 5
ही दक्षिणा यद्वहिनी तेनाग्नेयी यद्धेनुः सती दान्ता तेन वारुणी य-
द्गौस्तेन रौद्री यत्पयस्तेनैन्द्री रूपै रेवैनां समर्धयतीन्द्रो वै नमुचिं ना-
लभत स रश्मीन्कुलायं कृत्वान्वारोहदमुमादित्यं तं वा अन्वमन्त्रयत
सखाया असावेति[1] सो ऽब्रवीन्नाहं हनिष्यामीति[3] सो ऽब्रवीत्संधां ते
संदधे यथा त्वा न दिवा हनानि न नक्तं न शुष्केण नार्द्रेणेति तस्य 10
वा उपोदये सूर्यस्य नीहारं[4] संतत्यापां फेनेन शिरो ऽछिनत्तद्वा एनमन्व-
वर्तत मित्रद्रुगसीति पाप्मा वै नमुचेः शिरः पाप्मा वा एनं तदन्ववर्तत
पाप्मानं वै स तेनापाहत तत्पाप्मानमेवैतेनापहते ऽपां न्ययना-
दपामार्गानाहरन्त्यापो वै रक्षोघ्नीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामं-
पहत्यै वरो दक्षिणा वरेणैव वरं स्पृणोत्यात्मा हि वर आत्मानं हि 15
तस्य तदन्ववर्तत ये देवाः पुरःसदो अग्निनेत्रा रक्षोहणस्ते नो ऽवन्तु ते नः
पान्तु तेभ्यः स्वाहेत्येतद्देवत्या वा इमा दिशो यथादेवतं वा एतं-
दाभ्यो दिग्भ्यो ऽधि रक्षांस्यपहन्त्यनुपरिक्रामं जुहोति सर्वाभ्य एव
दिग्भ्यो ऽधि रक्षांस्यपहन्तीदमहं रक्षोभिः समूहाम्ययमे संदह रक्षः
संदग्धं रक्षा इत्याह रक्षसां ध्वरायै रक्षसामन्तरित्या अथ यत्पुनः स- 20

1) So M; ohne Accent (n. Bl.); in H u. Bb रश्मिमन्; desgl. B, ohne Accent. 2) So M, nur ohne Accent; in H u. Bb असावेति:; desgl. B, ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; in H u. Bb हविष्यामीति; M हनिष्यसि नेति 4) Die Mss. schwanken; M u. B निहारं; H u. Bb नीहारं .

मूह्य[1] जुहोति याम्य एव दिग्भ्यो ऽधि रक्षांस्यपावधीत्ता भागिनीः
करोत्यहिंसायै रथः पञ्चवाही दक्षिणा पञ्च दिशः पञ्च देवताः सं-
मृद्ध्यै ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 3. - TBr 1, 7, 1, 2 flg.

सोमेनेजानं याजयेत्संवत्सरं वा एतस्य छन्दांसि यातयामानि
5 भवन्ति यः सोमेन यजते[2] छन्दांसि वै देविकाश्छन्दांसि वावास्मा
एतदयातयामानि पुनर्यामाणि करोति राजसूयेनाभिषिषिचानं या-
जयेत्पष्ठौही दक्षिणाशां वा एष उपाभिषिञ्चत आशा पष्ठौ३ह्याशा-
मेवास्मा अकः पशुकामं याजयेच्छन्दांसि वै देविकाः पशवश्छ-
न्दांसि गायत्र्यनुमतिस्त्रिष्टुब्राका जगती सिनीवाली कुहूरनुष्टुब्धाता
10 वषट्कारो या पूर्वा पौर्णमासी सानुमतिर्योत्तरा सा राका या पूर्वा-
मावा३स्या सा सिनीवाली योत्तरा सा कुहूश्चन्द्रमा एव धाता यद्द्वे
अवरे द्वे परे तन्मिथुनं यत्पूर्यते ऽन्यां नान्यां तन्मिथुनं यत्पश्यन्त्य-
न्यां नान्यां तन्मिथुनं यदमावास्याया अधि चन्द्रमाः प्रजायते त-
न्मिथुनं तस्मादेवास्मै मिथुनात्पशून्प्रजनयति प्रजाकामं याजयेद्धाता-
15 रमुत्तमं कुर्यात्स्त्रियो[3] वै देविकाः पुमान्धाता पराचीर्वै प्रजा रेतो दधते प-
राचीष्वेवास्तु रेतो दधाति तदाहु[4]र्न वै तेन पराधत्ते यदन्तरा प्रवीयता इति
व्यवदध्याद्धातारं मध्यतः सर्वा एवैना वृषमोदिनीः करोति तदाहुर्जो-
यत[5] एव पश्चाच्चर इव तु भवति स्त्रीभ्यो ह्येनं पश्चात्परिणयन्तीति स यदा
जायेताथ धात्रे पुरस्तान्निर्वपेदग्रं वै धाताग्रमेवैनं परिणयति ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 4 — TBr. 1, 7, 2.

1) So corrigirt; die Mss. समुह्य 2) B. यजेत 3) So corrigirt; die Mss. स्त्रीयो
4) Bb तस्मादाहु° 5) H u. Bb यदाहु°

आमयाविनं याजयेद्धातारं मध्यतः कुर्यात्संवत्सरो वै धाता संवत्सरो हि वा एतस्य मुग्धो ऽथैतस्यामयति संवत्सरं वावास्मा एतन्मध्यतो ऽचीक्लृपदथैनमेतस्मान्मिथुनात्प्रजनयतीश्वराणि वा एतमेतानि छन्दांस्यृते पशोरशान्तानि निर्मृजः[1] पशुरप्यालभ्यः शान्त्या अनिर्मार्गाय ते वै पशवो यद्व्रीहयश्च यवाश्च यद्व्रीहिमयः पुरोडाशो भवति तेनैव पशुरालभ्यते शान्त्या अनिर्मार्गाय वीरस्था वा अन्ये पशवो ऽवीरस्था अन्ये ये पुरस्तात्पुरोडाशास्ते वीरस्था ये पश्चात्पुरोडाशास्ते ऽवीरस्था ये पुरस्तात्पुरोडाशा भुञ्जतस्त उपतिष्ठन्ते प्रजापतिं ह्येते प्रतिष्ठामभ्यसृज्यन्त ये पश्चात्पुरोडाशाः परा ते भवन्ति यासु स्थालीषु सोमाः स्युस्ते चरवः स्युः सोमो वै रेतोधाः प्रजननाय सर्ववेदसेनेजानं याजयेत्पशुभिर्वा एष व्यृध्यते यः सर्वं ददाति यच्च वा एष जघन्यं पशून्पश्यति यच्चैनान्विभजति यच्चैवैनान्विभजति तत एनान्पुनरवरुन्द्धे य एवं कश्च सोमेन यजेत तं याजयेत्संवत्सरं वा एतस्य छन्दांसि यातयामानि भवन्ति यः सोमेन यजते छन्दांसि वै देविकाश्छन्दांसि वावास्मा एतदयातयामानि[2] पुनर्यामाणि करोति ॥ ६ ॥

अथैतत्त्रिषंयुक्तं यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तममित एवास्मै तेनोर्ध्वानिमांल्लोकान्दाधार यदुत्तरं त्रिषंयुक्तममुत एवास्मै तेनार्वाच इमांल्लोकान्दाधार तदेषां वावैते लोकानां विधृत्यै यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तं वीरजननं तद्यदुत्तरं पशुजननं तद्यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तं वीरानेवास्मै तेन ज-

1) So in M durch Correctur am Rande, eigentlich °शान्ता निर्मृजः; so auch in den andern Mss. 2) B schaltet hier die Worte ein: भवन्ति यः सोमेन यजते छन्दांसि

नयति यदुत्तरं पशूꣳस्तेन यत्पूर्वं त्रिषꣳयुक्तꣳ रेत एव तेन दधाति
यदुत्तरं प्र तेन जनयति यत्पूर्वं त्रिषꣳयुक्तं तेन यज्ञकामो यजेता-
ग्निर्वै सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालब्धैन्द्रो वै यज्ञो
विष्णुर्यज्ञस्तद्यज्ञस्यैवैष आरम्भो ऽथ यद्वैष्णवो विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ
5 एव प्रतितिष्ठति यदुत्तरं त्रिषꣳयुक्तं तेन पशुकामो यजेत सौमो वै रे-
तोधाः पूषा पशूनां प्रजनयिता सोम एवास्मै रेतो दधाति पूषा प-
शून्प्रजनयतीन्द्रियेण वै पशवः प्रजायन्ते पूषा प्रजनयतीन्द्रियेणै-
वास्मै पूषा पशून्प्रजनयत्यथ यत्पौष्णः पशवो वै पूषा पशुष्वेव प्र-
तितिष्ठत्यथैतद्वैश्वानरवारुणꣳ[1] सꣳवत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरस्तस्य वा
10 एते स्वा यदृतवस्तेषाꣳ वा ए३षो ऽभिषिक्तो राजाभिषिक्तो वै देवा-
नाꣳ वरुण एतौ वै देवानाꣳ सूता एतौ सर्वपती[2] एतौ सर्वस्येशाते
ता एनꣳ सुवाते यावन्तो वा एतस्य स्वा अनुका वै त एतमनुका
देवा वरुणꣳ[3] यावन्त एवास्य स्वास्तानस्मा अनुकानविवादिनः क-
रोतीयाꣳश्चरुर्भवत्येतावान्वा आत्मा यावानेवास्यात्मा तꣳ वरुणा-
15 न्मुञ्चा सꣳवत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरः सꣳवत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति
सꣳवत्सरायुषमेनं करोति तस्माद्राजसूयाभिषिक्तस्य जरसा दन्ता अ-
वशीयन्ते सꣳवत्सरे ह्येनं प्रतिष्ठापयति सꣳवत्सरायुषमेनं करोति
यो ज्योगामयावी स्यात्तमेतेन याजयेद्वरुणेन हि वा एष पाप्मना
गृहीतो ऽथैतस्य ज्योगामयति यद्वारुणो वरुणादेवैनं तेन मुञ्चती-
20 याꣳश्चरुर्भवत्येतावान्वा आत्मा यावानेवास्यात्मा तꣳ वरुणान्मुञ्चा

1) H u. Bb ॰रुणः   2) So M; desgl. B, ohne Accent; H सर्वपती; Bb सर्वसती
3) Dies Wort in den Mss. ohne Accent.

संवत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरः संवत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति संवत्सरायुषमेनं करोति ॥ ७ ॥

अथैते रत्निनः क्षत्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतान्योजस्वीनि भवन्ति तद्राष्ट्रमोजस्वी[1] भवति तान्येवास्यौजस्वीनि करोति क्षत्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतानि तेजस्वीनि भवन्ति तद्राष्ट्रं तेजस्वी[2] भवति तान्येवास्य ब्रह्मणा तेजस्वीनि करोति बार्हस्पत्यश्चरुर्ब्रह्मणो गृह इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्बृहस्पतिपुरोहितं खलु वै राष्ट्रमृध्नोति ब्रह्म वा एतत्पुरस्ताद्राष्ट्रस्यात्यौहीद्यथो ब्रह्मण एव राष्ट्रमनुकं करोत्यैन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रिय एव प्रतितिष्ठत्यादित्यश्चरुर्महिष्या गृह इतीयं वा अदितिरस्या एवैनं मात्रां गमयतीमामेवैनं[3] प्रजाभ्य उपजीवनीयं करोति धेनुर्दक्षिणैतद्ध्यदित्या रूपं नैरृतश्चरुर्नखावपूतानां परिवृक्त्या गृह इति निरृतिगृहीता हि वा एषाथैतां परिवृञ्जन्ति[4] निरृतिमेव निरवदायेयं वा अनुमतिरस्या एवैनं मात्रां गमयतीमामेवैनं[5] प्रजाभ्य उपजीवनीयं करोति श्येनी वण्डापस्फुरा दक्षिणैतद्धि निरृत्या रूपमाग्नेयो ऽष्टाकपालः सेनान्यो गृह इत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवताभिरेवास्य सेनामुखं जित्यै संश्यति हिरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैव जयत्याश्विनो द्विकपालः संग्रहीतुर्गृह इति रथरेषमेवास्मात्तेन निरवदयते सवत्यौ दक्षिणेति सवत्या इव हि सव्यस्थसारथी[6] रथमभि

1) So die Mss.; wohl °जस्वि zu schreiben. 2) So die Mss; cf. oben ओजस्वी 3) M u. B °मामिवैनं; cf. unten. 4) So M u. B; in H °वृजंति; Bb °वृंजति 5) So corrigirt; die Mss. °मिवैनं 6) So corrigirt; M u. B सव्यस्तसारथो; H सव्यस्तसारथी oder सष्यस्तसारथी; Bb सष्यस्तसारथो

सावि३त्रो ऽष्टाकपालः क्षत्तुर्गृहे प्रसूत्या अथो सवितैव ह्येष प्रजाभ्यः प्रसुवति वारुणो यवमयो दशकपालः सूतस्य गृहे मारुतः सप्तकपालो वैश्यस्य ग्रामण्यो गृह इति सूतमुखा वै विट् क्षत्रमुपतिष्ठते सूतमुखा॰ वावास्मा एतद्विशं॰मुखऽतो ऽन्वाध्यायोपदधाति पौष्णश्चरुर्भागदुघस्य गृह इति पुष्टिर्वै पूषा पुष्टिमेवास्य भागे दधाति वैष्णवस्त्रिकपालस्तक्षरथकारयोर्गृह[1] इति विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ एव प्रतितिष्ठति रौद्रो गावीधुकश्चरुरक्षावापस्य गृहे गोविकर्तस्य चैत्यन्तत एवास्मात्तेन रुद्रं निरवदयते ऽथो रुद्र इव ह्येतौ पशू अभिमन्येते[2] एकादश वा एतानि हवी॰ष्येकादशाक्षरा त्रिष्टुब्वीर्यं त्रिष्टुब्वीर्य एव प्रतितिष्ठति नाना वा एत एतेषामाशिषो ऽवरुन्धते यत्सह निर्वपेयुरत्निनः स्युरैन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं॰ वा इन्द्र एकधा वा एतद्यजमाने यज्ञस्याशीः प्रतितिष्ठत्यैन्द्रो हि यजमानः॥८॥

Vgl. 2, 6, 5. — TBr. 1, 7, 3, 1 7.

इन्द्राया॰होमुचा एकादशकपालं निर्वपेद्यदेव किंचार्वाचीनं जनितोरेनः करोति तत एनम॰होमुङ् मुञ्चतीन्द्राय सुत्राम्ण एकादशकपाल॰ य एवोपवादी यो ऽभिदासति तत एन॰ सुत्रामा त्रायते ऽथैतन्मैत्राबार्हस्पत्य॰ सत्यं॰ वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिः सत्यं चैव ब्रह्म चालभ्य दीक्षते क्षत्रं॰ वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिः क्षत्रं चैव ब्रह्म चालभ्य दीक्षते यस्य राष्ट्रं॰ शिथिरमिव स्यात्तमेतेन याजयेन्मैत्राबार्हस्पत्येन क्षत्रं॰ वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्मणि वा एतत्क्षत्रं प्रतिष्ठापयति दृढिम्ने ऽशिथिरत्वायाथैते देवस्व एते वै देवाना॰ सूता एते

1) So corrigirt; die Mss. (d. h. H u. Bb) तक्षरथकारयो°; M n. Bl. ohne Accent; cf. aber auch oben 2, 6, 5. 2) M पशूनभि° (n. Bl.).

[illegible]वपतय एते सर्वस्येशते त एनं सुवते तस्माद्वा एतमाहुः पूर्वे-
द्युर्वा एष सूयते ऽभितश्च[1] सिच्यता इत्यथैष मारुत एकविंशतिकपा-
लस्त्रिर्वै सप्त सप्त मरुतो विण्मरुतो विशो वा एतन्मध्यतः सूयते
तस्माद्वा एष विशः प्रियो विशो हि मध्यतः सूयते वरुणस्य वा अ-
भिषिच्यमानस्येन्द्रियं वी३र्यमपाक्रामत्तत्त्रेधाभवद्भृगुस्तृतीयमभव- 5
दायन्तीयं तृतीयं सरस्वती[2] तृतीयं प्राविशद्यद्भार्गवो होता भवति
आयन्तीयं ब्रह्मसामं सारस्वतीरापस्तदेवेन्द्रियं वी३र्यं तेज आप्नोति
वाचा वा एतमभिषिञ्चन्ति यमभिषिञ्चन्ति वाक्सरस्वती सारस्व-
तीरापो यत्सारस्वतीभिः सूयते यावत्येव वाक्तया सूयते ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 6, 6. — TBr. 1 7, 3, 7 flg.

अपां वा एतानि चित्राण्यपां वा एतच्चित्राणि संभरन्त्यपामेनं 10
चित्रैरभिषिञ्चन्ति[3] चित्रमस्मिन्दधति[4] तस्माद्वा ए३षो ऽभिषिक्तश्चित्रं
राजेति श्रूयते ऽपां ह्येनं चित्रैरभिषिञ्चन्ति चित्रमस्मिन्दधति[5] यथा वा
इदं मधुकृतो[6] मधु संभरन्त्येवं वा एतदपामोषधीनां रसं संभरन्त्यपामे-
नमोषधीनां रसेनाभिषिञ्चन्ति रसमस्मिन्दधति[7] तस्माद्वा एतमाहू रसी[8]
राजा पुण्या इत्यपां ह्येनमोषधीनां रसेनाभिषिञ्चन्ति रसमस्मिन्द- 15
धति[9] वरुणसवो वा एष वारुणीरापो यदद्भिरभिषिञ्चति वरुणमे-
वैनमकर्विषुवान्वै सरस्वती सारस्वतीरापो यत्सारस्वतीभिः सूयते

---

1) So corrigirt; M भितश्च; H u. Bb भितश्च; desgl. B, ohne Accent. 2) So die Mss. 3) H u. Bb ॰चति 4) In M das दधति, wie es scheint, nachträglich zu दधाति corrigirt; Bb दधाति 5) Bb दधाति 6) Bb मधुकृतो 7) So M; die andern Mss. दधाति 8) So M; in H u. Bb ॰रासीद्; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; die andern Mss. दधाति

विषुवान्भवति षोडश ग्रहा गृह्यन्ते षोडश होमा हूयन्ते तद्द्वात्रिं-शद्द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुब्वागनुष्टुब्याावत्येव वाक्तया सूयते ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 5, 5.

॥ इति[1] खिलकाण्डे[2] तृतीयः प्रपाठकः ॥[3]

प्रतीपमन्य ऊर्मिर्युध्यत्यन्वीपमन्यो मिथुनत्वाय यत्तस्य गृह्णाति यः प्रतीपं युध्यत्योजसा वा एष वीर्येण प्रतीपं युध्यत्योजसा वा 5 एतद्वीर्येण राष्ट्र ओजो वीर्यं दधात्यथ यत्तस्य गृह्णाति यो ऽन्वीप-मीरयति माहिषं तेन तोकं प्रजनयत्यथ यन्नदीपतेरपां वा एतन्मि-थुनमपां वा एतन्मिथुनेन राष्ट्रे मिथुनं दधात्यथ यदम्रहावरीणां म-ध्यमेष्ठेयं तेनावरुन्द्धे ऽथ यत्परिवाहिणीनां पारेवस्यन्त्यास्तेन[4] तोकं प्रजनयत्यथ या आपो ऽञ्शेरा ओजसा वा एता वीर्येणापो 10 ऽञ्शेरा ओजसा वा एतद्वीर्येण राष्ट्र ओजो वीर्यं दधात्यथ यत्कूप्या-नामुभयीस्तेनापो ऽवरुन्द्धे याश्च समुद्रिया याश्चासमुद्रिया ईश्वरा वा एतमेता स्रोतस्या आपो ऽशान्ता निर्मृजो यत्स्थावराणां गृह्णा-ति शान्त्या अनिर्मार्गाय या आतपति वर्षति याश्च परिदहश्चे[5] ता आपो ब्रह्मवर्चस्यास्ताभी[6] राष्ट्रे ब्रह्मवर्चसं दधात्यथ यद्ध्रादुनीना[7]

---

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) B fügt hier ein अरातीयन्त; H u. Bb अरातीयं 3) In M lautet die Unterschrift irrig द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः 4) So M; in B पारेवस्यत्कस; H u. Bb पारवस्यंत्याम् 5) So M; die andern Mss. °दंदृशे 6) So corrigirt; die Mss. ताभि 7) M यंध्रादुनीना°; H u. Bb यंत् ह्रादुनीना°; desgl. B, ohne Accent.

विशस्तेन वीऽर्यमवरुन्द्धे ऽथ यत्पुष्पाणामारण्यं तेनाथ यदुल्ब्याना वज्रो वै पशवो वज्रा उल्ब्या वज्रेण वा एतद्राष्ट्रे वज्रं दधात्यथ यत्पयसः पयसा वा एतद्राष्ट्रे पयो दधात्यथ यद्घृतस्यैता वा आपो ऽनाधृष्यास्ताभी[1] राष्ट्रमनाधृष्यं करोत्यथ यन्मधोरपां वा एष ओषधीनां रसो ऽपां वा एतदोषधीनां रसेन राष्ट्रे रसं दधाति 5
षोडश वा एते ग्रहाः प्राजापत्याः समानीतः सप्तदशः प्रजापतिः सप्तदशः प्रजापतिमेवाप्नोति ॥ १ ॥

Vgl. 2, 6, 7. — TBr. 1, 7, 5.

देवीरापो मधुमतीः संसृज्यध्वं महि क्षत्रं क्षत्रियाय वन्वाना इत्येता हि क्षत्रस्य वन्त्रीरनाधृष्टाः सीदतोर्जस्वतीर्महि वर्चः क्षत्रियाय दधतीरित्येता हि क्षत्रस्य धात्रीरनिभृष्टमसीत्यनिभृष्ट[2] उह्येव राष्ट्र- 10
मकस्तपोजा इति तपोजा हि राष्ट्रं सोमस्य दात्रमिति सोमस्य उह्येतद्दात्रं शुक्रा वः शुक्रेण पुनामि चन्द्रा वश्चन्द्रेण पुनामीत्यायुर्वै हिरण्यमायुष्या एवैना अकर्वर्चो वै हिरण्यं वर्चस्या एवैना अकर्देवो वः सविता पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेणेत्येता ह्या अच्छिद्रं पवित्रं यत्सूर्यस्य रश्मयो ऽच्छिद्रेणैवैनाः[3] पवित्रेण पुनाति स्वाहा राजसूया इति राज- 15
सूया उह्येताः सधमादो द्युउम्न्या[4] ऊर्जा एका इति व्यानयति वारुण्यो वारुणीर्ह्यापः स्वयैव देवतया रुद्र यत्ते गिरिपरं नामेति रुद्रमेवास्मात्तेन निरवदयते तस्मिन्हुतमसि यमेष्टमसि स्वाहेसि मृत्युर्वै यमो मृत्युमेवास्मात्तेन निरवदयते सोमा इन्द्रो वरुणो मित्रो अ-

---

1) So corrigirt; die Mss. ताभि   2) So meine Correctur; die Mss. °सीत्यनि
3) H u. Bb °वैना   4) In M entweder so, oder द्युउम्न्या; Bb द्युम्ना; H यूम्ना; B द्युउम्न्या; cf. 2, 6, 8. In TBr. 1, 7, 6. 4 सधमादो द्युम्निनीरूर्ज एता इति

मिंस्ते देवा धर्मधृतो धर्मं धारयन्त्वित्येते वै देवा धर्मधृतो यदिमे
प्राणा यदेनमेतेभ्यो ऽप्रोच्याभिषिञ्चेयुरपरोधुका एनं स्युरथ यदेन-
मेतेभ्यः प्रोच्याभिषिञ्चन्ति तथा हैनमनपरोधुका भवन्ति पर्णस्य द्वा
अग्रे ऽन्ते ब्रह्म समवदन्त तद्वाव सुश्रवा. यत्तदशृणोत्पर्णमयेनाभि-
षिञ्चति ब्रह्माभिषिञ्चति ब्रह्मवर्चसेनैवैनमभिषिञ्चत्यथो ब्रह्म वै ब्र-
ह्मा ब्रह्मणैवैनं ब्रह्माभिषिञ्चत्याश्वत्थेन वैश्यो विशो वी३र्यमपाक्रा-
मत्तदश्वत्थं प्राविशत्तेन वीर्येण भर्भराभवत्तद्विश एवैतेन वी३र्यम-
वरुन्द्ध औदुम्बरेण भ्रातृव्या ऊर्ग्वा उदुम्बर ऊर्जं वा एतदन्नाद्यं
यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते यो जन्यो मित्रं स नैयग्रोधेन[1] मित्रेण
वै क्षत्रं व्यवततमवरोधैर्न्यग्रोधो मित्रेण वा एतत्क्षत्रं व्यवतनोति
दृढिम्ने ऽशिथिरत्वाय ॥ २ ॥

Vgl. 2, 6, 8. — TBr. 1, 7, 6, 1--4.

क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य नाभिरसीतीन्द्रो वै यद-
जायत तस्य वा एष योनिरासीद्यत्तार्प्यमुल्बं[2] पाण्डरं[3] नाभिरुष्णीषः
सूतवशाया अध्यजायत सूना चतुःपद्यूधरासीन्नीवाराः पीयूषस्तस्मा-
न्नैवारः पुरोडाशः पञ्चाशतमन्यस्मिन्नक्षण्यानक्त्यौक्पञ्चाशतमन्यस्मि-[4]
ञ्छतायुर्वै पुरुषः शतवीर्य आयुरेव वीर्यमाप्नोत्यप उपस्पृशत्यमृतं[5] वा
आपो ऽमृतेनैवैनं संरम्भयत्याविन्नो अग्निर्गृहपतिरिति गार्हपत्यायै-
वैनमावेदयत्याविन्न इन्द्रो वृद्धश्रवा इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियायैवैन-
मावेदयत्याविन्नौ मित्रावरुणौ धृतव्रता इत्यहोरात्रे वै मित्रावरुणा

---

1) H u. Bb नैय्य° 2) M °मुल्व्यं 3) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb पांडुरं 4) So M; in H °न्नर्चिंण्या°; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 5) So M; die andern Mss. (H, Bb, B) उपस्पर्शयत्य°

अहोरात्राभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्ते द्यावापृथिवी ऋतावृधा इति द्या-
वापृथिवीभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्तः पूषा विश्ववेदा इति पशवो वै
पूषा पशुभ्य एवैनमावेदयत्यावित्ता देव्यदितिरित्यादित्या वा इमाः
प्रजास्ताभ्य एवैनमावेदयत्यावित्तो ऽयमसा आमुष्यायणो ऽमुष्याः
पुत्रो ऽमुष्यां विशीति विश एवैनमावेदयति तस्माद्वा एष विशः
प्रियो विशे ह्येनमावेदयत्येष ते जनते राजेति जनताया एवैनमावेद-
यति सोमो ऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेति ब्रह्मोद्धरति सर्वेभ्य एवै-
नमन्येभ्यो भूतेभ्य आवेदयति ब्रह्मोद्धरति तस्मादाहुर्ब्रह्मोद्धृतमिति
ब्रह्म ह्युद्धरतीन्द्रस्य वज्रो ऽसि वार्त्रघ्नस्त्वयायं वृत्रं वध्यादिति धनुः प्र-
यच्छति वज्रो वै धनुर्वज्रो राजन्यो वज्रेणैव वज्रं समर्धयति शत्रुबाध-
नाः स्थेति बाणवतो ऽन्तो वै बाणवन्तो ऽन्तो राजन्यो ऽन्तेनैवान्तं
समर्धयति त्रीन्प्रयच्छति तिस्रो वै शरव्या दिव्या[1] पार्थिवा[2] समुद्रिया
ता अस्माद्योयाव पात प्राञ्चं पात प्रत्यञ्चं पात तिर्यञ्चं पातान्वञ्चं
पातोर्ध्वं दिग्भ्य एनं[3] पातेति दिग्भ्य एनं पान्ति मित्रो ऽसीतीमम-
भिमन्त्रयते मित्रस्य ह्येतद्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ह्येत-
द्रूपं हिरण्यवर्णमुषसो व्युष्टा इत्युद्यता[4] अभिमन्त्रयेतोर्ध्वबाहुस्ति-
ष्ठन्तमभिषिञ्चति बृहत्साम भवति स्वर्गमेवैनं[5] लोकमभिसंतनो-
ति ॥ ३ ॥

Vgl. 2, 6, 9. — TBr. 1, 7, 6, 4 flg.

दिश एनं व्यास्थापयति वज्रेण वा एतदिमा दिशो ऽभिजयति

1) So corrigirt; die Mss. दिव्याः 2) So M; die andern Mss. पार्थिवाः 3) So M; H u. Bb एवैनं; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इत्युप्यता; H इत्युप्यता; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb स्वर्गमे°

तस्माद्वा एतस्य सर्वा दिशो ऽभिजिता यां यामभिपर्यावर्तते दिशो
वै स्वर्गो लोक एतद्देव३त्या वा इमा दिशो यथादेवतं वा एतदा-
भ्यो दिग्भ्यो ऽधि स्वर्गं लोकमेति सोमस्य त्विषिरसि त्विषिमत्त्वेव
मे त्विषिर्भूयादिति व्याघ्रचर्म[1] विवेष्टयति सोमे वा एका त्विषि-
5 र्व्याघ्रे एका सर्पे एका ता एवावरुन्द्धे प्रत्यस्तं नमुचेः शिर इति
सीसं पराङ्गाय[2] प्रत्यस्यति पाप्मा वै नमुचेः शिरः पाप्मानं वावा-
स्मा एतत्प्रत्यस्यति स्वर्गं लोकमभ्यारोहन्नवेष्टा दन्दशूका[3] इति लो-
हितायसं केशवापाय दन्दशूकानेवास्मात्तेन[4] निरवदयते तस्माद्वा
एतस्य नाभिचारो ऽस्ति यावन्तो हि मृत्यवस्तानस्मान्निरवदयते मृ-
10 त्योः पाहीति रजतं रुक्ममधस्तादुपोहते मृत्योर्वा एतद्रूपं यद्वा-
३ग्रो ऽमृतं हिरण्यममृतेनैव मृत्युमन्तर्धत्ते दिदिवः[5] पाहीति ह-
रितं रुक्ममुपरिष्टादध्यूहते दिव्याया एवैनमशन्या योयावेयं वै
रजतासौ हरिण्याभ्यामेवैनं[6] परिगृह्यायुर्वै हिरण्यमायुष्या एवैनम-
भ्यतिक्षरन्ति वर्चो वै हिरण्यं वर्चस्या एवैनमभ्यतिक्षरन्ति वरुणस्य
15 वा अभिषिच्यमानस्याप इन्द्रियं वी३र्यं निरघ्नन्यद्रुक्ममन्तर्दधाती-
न्द्रियस्य वी३र्यस्यानिर्घाताय शतमानो भवति शताक्षरः शतायुर्वै पुरुषः
शतवीर्य आयुरेव वीर्यमाप्नोति ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 10. — TBr. 1, 7, 7, 1–3; 1, 7, 8.

अथैतानि पार्थानि संवत्सरो वै पार्थानि संवत्सरं वा एत-
न्मध्यतः प्रविशति तस्माद्वा एष दुःपरणोदः संवत्सरं हि मध्यतः

1) So M; die andern Mss. °चर्म 2) So M; desgl. B, ohne Accent; H पङ्गाय; Bb उपगाय° 3) M °शुंका 4) M °शुंकानि° 5) Vgl. 2, 6, 10; TBr. 1, 7, 8, 2 दिद्यो-न्मा पाहि 6) B हिरण्या°

प्रविशति गिरी वा एतौ राजसूयस्य बार्हस्पत्यमन्येषामुत्तमं भवत्यै-
न्द्रमन्येषां प्रथमं वी३र्यं वै बृहस्पतिर्वी३र्यमिन्द्रो वीर्यं एवैनमभि-
संधत्त आदित्यनामानि वा एतान्यादित्या वा इमाः प्रजास्ताभ्य एव
सूयते सोमस्य त्वा द्युम्नेनाग्नेस्तेजसैन्द्रस्येन्द्रियेण विश्वेषां त्वा देवानां
क्रतुनाभिषिञ्चामीत्येतैरेवैनमिन्द्रियै रेताभिर्देवताभिरभिषिञ्चती न्द्रस्य
योनिरसि जनयेत्यतो वा अधीन्द्रो ऽजायत स्वादेवैनं योनेर्जनयत्य-
ति द्यून्पाहीत्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै समाववृत्रन्नधरागुदक्ता[1]
इति समुन्मार्ष्टी न्द्रियं वा एतद्वीर्यमभिषिच्यमानस्य व्यवैति तदेव
समुन्मार्ष्टि तेनैनं समर्धयत्यैन्द्र्या[2] त्रिष्टुभा ब्रह्मान्वेत्यैन्द्रो वै राजन्य-
स्त्रिष्टुप्छन्दाः स्वेनैवैनं छन्दसान्वेत्यथो प्रजापतिर्वै ब्रह्मा यज्ञस्य प्रजा-
पतेरधीन्द्रो ऽसूयत प्रजापतेरेवाधि सूयत इन्द्रस्य वज्रो ऽसि वाज-
सनिस्त्वयायं वाजं सेदि ति रथमुपावहरति स्वयैव देवतया मि-
त्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मी ति युनक्ति स्वयैव देव-
तया विष्णोः क्रमो ऽसि सपत्नहे ति रथमभ्यातिष्ठत्यतो वै विष्णु-
रिमांल्लोकानुदजयद्विष्णोरेवोज्जितिमन्विमांल्लोकानुज्जयति प्रैभ्यो
लोकेभ्यो भ्रातृव्यं नुदते मरुतां प्रसवे जयेति मारुत एव गणो भू-
त्वोज्जयति राजन्यं जिनात्यन्तमेवाक्रमीत्तदस्य न कश्चनाज्येय उज्जि-
ष्यते तस्मै तामिषुमस्यति तदस्यामोघायास्तमभूदाप्नं[3] मनः समि-
न्द्रियेणेत्युक्त्वा वर्तते ऽन्तमेव गत्वावर्तत आत्मनो ऽहिंसाया एष
वज्रो वाजसातमस्तेन नौ पुत्रो वाजं सेदि ति पत्न्यै धन्वा-[4]

---

1) So M, H u. Bb (cf. 2. 6, 11). 2) So M; in H u. Bb °त्यैन्द्रीया; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in B °मोघायस्तम°; H u. Bb °मेधायस्तम° 4) H धन्वर्ति

र्ति प्रयच्छत्येष वै पत्न्या यज्ञस्यान्वारम्भः सह स्वर्गे लोके भवतः ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 11. — TBr. 1, 7, 7, 4 flg.; 1, 7, 8 u. 9 a. A.

इयदस्यायुरस्यायुर्मे धेहीत्यायुरेवास्मिन्दधाति युङ्ङसि वर्चो ऽसि वर्चो मे धेहीति वर्च एवास्मिन्दधात्यूर्गस्यूर्जं मयि धेहीतीयं वै रजतासौ हरिणी इमे एवालभ्योर्ग्वा उदुम्बर ऊर्जं वा एतन्मध्यत आत्मनो धत्ते प्रजानां च मित्रो ऽसीतीममुपावहरति मित्रस्य ह्येतद्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ह्येतद्रूपं संदसि संमहं विश्वेदेवैरिति हस्ता आमिक्षामभ्यवहरति[1] संज्ञा आमिक्षा संदेवाभ्यवहरति[2] तत्र ते हिरण्ये[3] ददाति सा दक्षिणा हिनस्ति खलु वा एष पशून्पृथिवीमभ्यवरोहन्नमो मात्रे पृथिव्या इति वाराही उपानहा अभ्यवरोहत्यारण्यानेव पशूनभ्यवरोहति वराह३स्त्वेवैतं[4] संधुमहेति तद्वराह एवैनं सघ्नोति[5] प्रति त्यन्नाम[6] राज्यमधायि स्वां त३न्वं वरुणो ऽसुषोदिति[7] वरुणसवो वा एष वरुणायैवैनं प्राह नि चितो जरिमाणं न आनडिति जरिमाणमेवास्मिन्युनक्ति स्योनासि सुषदेति स्योना ह्येषा[8] सुषदा[9] स्योनामासीद सुषदामासीदेति[10] सुषदैवैनं[11] सादयति ॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा।
साम्राज्याय सुक्रतुः ॥

---

1) Bb आमिक्षा अभ्यव॰; auch H आमि॰ 2) M संदेवा अभ्यव॰ 3) H u. Bb हिरण्यं 4) So M; die andern Mss. वराहोस्त्वेवैतं 5) So M; die andern Mss. सघ्नोति 6) So M; die andern Mss त्यं नाम; cf. 2, 6, 12. 7) So corrigirt; die Mss. सुखोदिति; cf. 2, 6. 12 8) Die ३ fehlt in den Mss. 9) So corrigirt; die Mss. सुखदा 10) So corrigirt; die Mss. सुखदाम॰ 11) So corrigirt; M सुखदै॰; die andern Mss. सुखदे॰

इति वरुणसवो वा एष वरुणमेवैनमकरग्नये स्वाहा सोमाय स्वा-
हेन्द्रस्यौजसे स्वाहा मरुतां बलाय स्वाहेति रथविमोचनीयं जुहोति
यजुषैव युज्यन्ते[1] यजुषा विमुच्यन्ते[2] हंसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसदिति
रथं वा एतत्परिवदति[3] सह सारथिना रथवाहने रथमादधाति सर्वे-
त्वायैव प्रसवाय ब्रह्मा३ंस्त्वं[4] ब्रह्मासीति किमभूं किमभूमिति वा
एतदाह सवितासि सत्यसवा इतीदमसीदमसीति वा वैनमेतदाह यद्य-
ज्ञवत्येष वज्रस्तेन मे रध्यैति स्फ्यं प्रयच्छति वज्रो वै स्फ्यो वज्रेण वा
एतद्राष्ट्रं रन्धयते तमवरस्परं प्रयच्छति तेनावरस्परं राष्ट्रं रन्धयमाण
एति तस्माद्वा एत एतस्मा अवरस्परं राज्ञे बलिं हरन्ति तेन स्फ्ये-
नाधिदेवनं[5] कुर्वन्ति तत्र पष्ठौहीं विदीव्यन्त[6] आशां वा एष उ- 10
पाभिषिञ्चत आशा पष्ठौ३ह्याशामेवास्मा अकस्तत्रश्चतुःशतमक्षा-
णवोह्याह[7] ॥ उद्भिन्नं राज्ञः ॥ इति चत्वारो वै पुरुषा ब्राह्मणो रा-
ज३न्यो वैश्यः शूद्रस्तेषामेवैनमुद्भेदयति ततः पञ्चाक्षान्प्रयच्छन्नाह
दिशो अभ्यभूदयमितीमा एवास्मै पञ्च दिशो ऽन्नाद्याय प्रयच्छति
क्षेत्रं ददाति तेन क्षेत्रे धृतो भवति वरं वृणीते सो[8] ऽस्मै कामः 15
समृध्यते यत्कामो भवति मङ्गल्यनाम्नो[9] ह्वयति यत्पूर्वं व्याहार्षं[10] त-
न्नेन्मोघमसदित्यसौ[11] अमुष्य पु३त्रो ऽमुष्यासौ पुत्र इति नामनी व्य-
तिषजति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥ ६ ॥

Vgl. 2, 6, 12. — TBr 1, 7, 9, 5 u. 6; 1, 7, 10.

1) H u. Bb युंजंते 2) Bb मुंचते 3) So corrigirt; in den Mss. परिवदंति ohne Accent. 4) Die ३ fehlt in den Mss.; cf. 2, 6, 12. 5) So corrigirt; die Mss. स्रीना° 6) So M; die andern Mss. वेदाव्यत 7) d. h. अव । ऊह्य । आह । 8) So corrigirt; die Mss. सौ 9) So ist wohl zu lesen; M मंगल्यनाम्नो; die andern Mss. मांगल्य-नाम्नो 10) So M; die andern Mss. व्याहारिषं 11) So M; die andern Mss. मोघमसादि°

समानो वा एष यज्ञक्रतुः सꣳवत्सरं भवति वि वा एतद्दशपेयश्छिद्यते
यदवभृथमवयन्ति यदपां नप्त्रे स्वाहोर्जो नप्त्रे स्वाहाग्नये गृहपतये स्वाहे-
ति जुह्वत आयन्ति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय यज्ञो वै देवेभ्यस्तिरो
ऽभवत्तं[1] देवाः सꣳसृप्स्वन्वैच्छन्यत्सावित्रः[2] सवितृप्रसूता एवान्वैच्छन्य-
5 त्सारस्वतो वाग्वै सरस्वती वाच्येवान्वैच्छन्यत्पौष्णः पशवो वै पूषा
पशुष्वेवान्वैच्छन्यद्बार्हस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मण्येवान्वैच्छन्यदैन्द्र
इन्द्रियꣳ वा इन्द्र[3] इन्द्रिय एवान्वैच्छन्यद्वारुणो वरुण एवान्वैच्छन्य-
त्त्वाष्ट्रः सꣳवत्सरो वै त्वष्टा सꣳवत्सर एवान्वैच्छन्यदाग्नेयो ऽग्निर्वै सर्वा
देवता देवतास्वेवान्वैच्छन्यत्सौम्यः[4] सौमीर्वा ओषधय ओषधीष्वे-
10 वान्वैच्छन्यद्वैष्णवो विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ एवान्वैच्छꣳस्तं विष्णा अवि-
न्दन्दशमे तस्मादेष दशमो दशमे ह्यविन्दन्दश चमसा दश चमसा-
ध्वर्यवो दश दश चमसानभिता आ दशमात्पुरुषादन्वाचष्टे समृद्ध्यै
दशसमृद्धो ह्येष यज्ञ एतꣳ वै ते तद्यज्ञमन्वैच्छꣳस्तमाप्नुवꣳस्तद्य
एतेन यजत आप्नोति सप्तदशः सर्वो भवति प्रजापतिर्वै सप्तदशः
15 प्रजापतिमेवाप्नोत्युत्सन्नयज्ञो वा एष सꣳवत्सराद्वा अध्युत्सन्नयज्ञो ऽव-
रुध्यते सꣳवत्सरादेवैनमध्याप्त्वावरुन्द्ध इन्द्रो वै वृत्रमहꣳस्तस्येमे रू-
पाण्युपेता चित्राणीयं नक्षत्राण्यसौ नक्षत्राणां वा अवकाशे पु-
ण्डरीकं जायते क्षत्रस्य वा एतद्रूपं क्षत्रस्यैव रूपं प्रतिमुञ्चते द्वादश-
पुण्डरीका भवन्ति द्वादश मासाः सꣳवत्सरः सꣳवत्सरमेवाप्त्वाव-
20 रुन्द्धे ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 6, 13. — TBr. 1, 7, 10, 6; 1, 8, 1 flg.

1) Bb तं 2) So M; in H scheint es auch so corrigirt; B सꣳसृप्स्व°; Bb wohl सꣳसृष्ट°; vgl. TBr. 1, 8, 1, 1. 3) Dies Wort fehlt in H u. Bb. 4) Bb देवता देवता देवता एवान्वैछ°

रुक्मो होतुराग्नेयो वै होता न वा एतस्मै व्युछति ३व्येवास्मै वा-
सयति स्रगुद्गातुः[1] सौर्यो वा उद्गाताथो अमुमेवास्मा आदित्यमाग्नो-
न्नयति प्रावेपा अध्वर्योर्यमा[2] इव ह्यध्वर्युः[3] ॥ अश्वः प्रस्तोतुः प्राजा-
पत्यो वा अश्वः प्राजापत्यः प्रस्तोताथो प्रेव ३ह्येष प्रोथति[4] प्रेव प्र-
स्तोता धेनुः प्रतिहर्तुः प्रतीव ३ह्येषा हरति प्रतीव प्रतिहर्ता वशा मैत्रा- 5
वरुणस्य वशं मा नयादित्यृषभो ब्राह्मणाच्छंसिनः सेन्द्रियत्वाय वासः
पोतुः पवित्रत्वायानड्वान्नेष्टुराग्नीध्रो ऽन्यो[5] युक्त्या एवं स्थूरि[6] यवाचि-
तमछावाकस्य स्थूरीरिव[7] ३ह्येषा होत्रा स्व३ग्र्या यदछावाक्याथो नि-
र्वरुणत्वायैव यवा न वा अस्यै[8] तर्हि सदस्येभ्यो दक्षिणा दीयन्ते[9] त
एवास्यै[10] तेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति द्वादश पष्ठौहीर्गर्भिणीर्ब्रह्मणो 10
वाग्वै धेनुर्गर्भो मन्त्रो वा३च्येवास्य मन्त्रं दधात्यामन्त्रणीयो ह भ-
वति धेनुर्भव्या[11] भवन्ति द्वादश वै पयांसि तान्यस्मिन्दधाति त-
स्माद्वा एतमाहुः पयस्वी राजा पुण्या इति यावद्धि पयस्तदस्मि-
न्धीयते ॥ ८ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2.

आयन्तीयं ब्रह्मसाम भवत्यनुष्टुप्सु[12] यज्ञायज्ञियं प्रोहन्ति वारवन्ती- 15
यमग्निष्टोमसामेन्द्रो वै वृत्रमहन्स ओजसा वीर्येण व्यार्ध्यत स
एतत्सामापश्यत्तेनात्मानं समश्रयतौजसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते
यो राजसूयेनाभिषिच्यते तदेतेनैवात्मानं संश्रयते ब्रह्म वै यदग्ने

1) H u. Bb स्रम॰ 2) M ॰र्य्वीर्यमा 3) M ॰ध्वयु 4) H u. Bb प्रोथयति 5) So M; die andern Mss. न्यो 6) B स्थूरी, cf. TBr. 1 8, 2, 4. 7) So M; die andern Mss. स्थूरीरीव 8) So M; die andern Mss. अस्मै 9) So M u. B; in H u. Bb; दीयते 10) So M, H u. Bb; in B एवास्मै 11) So betont M; in H u. Bb धेनुर्भव्या 12) So M; H u. Bb भवत्य॰

व्यभवदृक्साम[1] यजुस्तस्य वा एष रसो यद्यज्ञायज्ञियं यद्यज्ञाय-
ज्ञियं गायते ब्रह्मण्येव रसं दधाति वाचा वा एष व्यृध्यते यो राज-
सूयेनाभिषिञ्चते वागनुष्टुब्यदनुष्टुप्सु यज्ञायज्ञियं भवति वा३च्ये-
वास्य रसं दधातीन्द्रियेण वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभि-
5 षिञ्चत इन्द्रियं वीर्यं वारवन्तीयं यद्वारवन्तीयमग्निष्टोमसामं भ-
वतीन्द्रियस्य वी३र्यस्यावरुद्ध्या अश्वयन्वाव[2] आयन्तीयेनावारयन्त[3]
वारवन्तीयेन तदिन्द्रियस्यैवैते[4] वीर्यस्य परिगृहीत्यै यत्र वा एनमदो
दिशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गं लोकमभ्यारोहति यदिमं लोकं पुनर्नो-
पावरोहेदतिजनं वा गछेदुद्वा माद्येद्यदेता दिशामवेष्टय इमं वा
10 एतं लोकं पुनरुपावरोहत्यन्नकामो यजेतैतद्धेव३त्या वा इमा दिशो
यथादेवतं वा एतदाभ्यो दिग्भ्यो ऽध्यन्नाद्यमवरुन्द्धे यदि ब्राह्मणो
यजेत बार्हस्पत्यं मध्ये निधायाहुतिमाहुतिं हुत्वाभिघारयेद्यदि वै-
श्यो वैश्वदेवं यदि राजन्य ऐन्द्रमेकधैवास्मिन्नन्नाद्यं प्रतिष्ठापयति
समानो वा एष यज्ञक्रतुः संवत्सरं भवति वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते
15 यत्संतिष्ठते यदेताः प्रयुज[5] उपैति सायमन्याः प्रातरन्या द्वौ वा ऋतू
अहश्च रात्रिश्च ता एव प्रयुङ्क्ते षडन्याः षडन्याः षड्वा ऋतव ऋतूनेव
प्रयुङ्क्ते ता उभयीर्द्वादश द्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरमेव प्रयुङ्क्ते
ऽनड्वाही दक्षिणा युक्त्या एव मारुती पृश्निः पष्ठौही गर्भिणीति
विड्वै मरुतो विशो वा एनमेतद्गर्भं करोति तस्माद्वा एष विशः प्रियः
प्रियो हि गर्भ आदित्याजा[6] मलिहा[7] गर्भिणीतीयं वा अदितिरस्या

---

1) So corrigirt; die Mss °वृक्साम 2) So im Anschluss an M अश्वयन्वावः; H u. Bb अवश्रावयित्वाव; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; die andern Mss. आवयन्तीये° 4) So M; die andern Mss. °स्यैवतेन 5) So M; H u. Bb °प्रयुज; desgl. B, ohne Accent. 6) Die Mss. °त्याजा 7) So ist wohl zu betonen, M म-लिहा; H u. Bb मलिहा

वा एनमेतद्गर्भं करोति तस्माद्वा एष दुःपराणोदो ऽस्यां हि गर्भो ऽथैते सत्यदूताः प्रसवाय सावित्रो देवा असुरैर्विजयमुपयन्तो ऽश्विनोः पूषणि[1] सत्यं न्यूदधत वाग्वै सरस्वती वाचा सत्यं प्रहिणोति ॥ अभ्यूषिषि राजाभूम्[2] ॥ इति ब्रह्मास्मै सुषुवाणाय दधति संवत्सरमग्निहोत्रं जुहोत्यनुसंतत्यै ॥ ९ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2, 5; 1, 8, 3.

अग्निष्टोममग्ने ज्योतिष्टोममाहरति यज्ञमुखं वा अग्निष्टोमो यज्ञमुखमेवालभ्य सवमाक्रमते ऽथैष त्रिष्टोमस्तस्य त्रिवृत्प्रातःसवनं पञ्चदशं माध्यंदिनं सवनं तेजो वै त्रिवृत्क्षत्रं पञ्चदशस्तेज एवास्य क्षत्रे दधाति न वा अत्रापि सप्तदशस्तायते प्रजापतिर्वै सप्तदशो यज्ञः प्रजापतिर्यद्यज्ञस्तायते तेन सप्तदशो ऽनन्तरितः पञ्चदशं माध्यंदिनं सवनमेकविंशं तृतीयसवनमिति विड्वा एकविंशः क्षत्रं पञ्चदशो विंशि वावास्यैतत्क्षत्रं प्रतिष्ठापयामकः सर्वे चतुस्त्रिंशाः पवमाना अभिषेचनीयस्य त्रयस्त्रिंशद्देवतास्ता एवास्यैतेनाभीष्टाः प्रीता भवन्त्यथ य एष चतुस्त्रिंशः प्रजापतिर्वै चतुस्त्रिंशः प्रजापतिमेवाप्नोति स शरो वा एष स्तोमानामयथापूर्वं यद्विषमाः स्तोमा यत्समाः पवमानास्तेनैवास्य शरस्तेन यथापूर्वमात्मना वा अग्निष्टोमेन ऋध्नोत्यात्मना पुण्यो भवति प्रजा वा उक्थानि पशव उक्थानि यदुक्थ्यो ऽनुसंतत्यै यो वै सवादेति नैनं[3] सव उपनमति यः सामभ्या एति पापीयान्त्सुषुवाणो भवति यानि देवराजानां सामानि यत्तेभ्यो नैति तेनैव सवान्नैत्येतानि वै सामानि यत्पृष्ठानि यत्पृष्ठान्युपयन्ति

---

1) H u. Bb पूषणी 2) So M; die andern Mss. °भूत् 3) So M u. Bb; in H नैवं; desgl, B, ohne Accent.

तेनैव सामभ्यो नैति यानि देवराजानां सामानि तैरस्मिंल्लोक ऋध्नोति यानि मनुष्यराजानां तैरमुष्मिंस्तदुभयोरेवैतैर्लोकयोर्ऋध्नोत्यस्मिंश्चामुष्मिंश्चोद्वतीषु सुवता उद्वद्वा अनुष्टुभो रूपमानुष्टुभो राजन्यस्तस्मादुद्वतीषु सुवतेऽनुष्टुप्प्रथमा भवत्यनुष्टुबुत्तमा वाग्वा
5 अनुष्टुब्वाचा वा एतत्प्रयन्ति वाचोद्यन्ति सौर्यनुष्टुबुत्तमा भवति[1] स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या एकवि॰शं केशवपनीयस्य बहिष्पवमानमेकवि॰शमभिषेचनीयस्योत्तममिति विड्वा एकवि॰शः क्षत्र॰ सप्तदशो विशो वा एतन्मध्यतः सूयते तस्माद्वा एष विशः प्रियो विशो हि मध्यतः सूयते[2] यत्र वा एनमदो दिशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गं
10 लोकमभ्यारोहति यदिमं लोकं पुनर्नोपावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुद्वा माद्येद्यदेष प्रतीचीनस्तोम इमं वा एतं लोकं पुनरुपावरोहति ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 7 u. 8.

॥ इति[3] खिलकाण्डे चतुर्थः[4] प्रपाठकः ॥

अपो वै वृत्रः पर्यशयत्ततो या अत्यमुच्यन्त ता जीवा यज्ञिया गिरिर्वै वृत्रो या अतिमुमुचाना धावन्ति ता जीवा यज्ञिया यद्वहन्तीनां गृह्णाति या एव जीवा यज्ञियास्तासामेव गृह्णाति प्रती-

---

1) M भवति 2) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 3) Das इति fehlt in den Mss. 4) M schreibt fälschlich तृतीयः

पशुमुपमारयत्यछम्बट्काराय सूर्यस्यावकाशे गृह्णाति सेन्द्रा एव गृह्णाति
हविष्मतीरिमा आपा इति हविष्मतीरेव गृह्णात्याविःसूर्ये गृह्या[1]
उत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णात्यनुष्टुभा गृह्णात्यनुष्टुब्वै सर्वाणि छ-
न्दाꣳसि सर्वैरेवैनाꣳश्छन्दोभिर्गृह्णाति[2] वर्ष्म वा एषा छन्दसां वर्ष्मै-
नꣳ समानानां गमयति चतुर्भिर्गृह्णाति[3] त्रिभिः सादयति तत्सप्त 5
सप्तपदा शक्वरी शाक्वराः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे ऽपो वै रात्रिर्दिवा
भूतं प्रविशति तस्मादापो दिवा कृष्णा अपो ऽहर्नक्तं तस्मादापो
नक्तꣳ शुक्ला यद्दिवा गृह्णात्युभे एवाहोरात्रे गृह्णाति दिवा वै मनु-
ष्या यज्ञेन चरन्ति नक्तं देवास्तस्माद्रात्रिभिः[4] अवस्यते सꣳस्थाप्य वै
मनुष्या यज्ञं निःपद्यन्ता[5] आपः खलु वै विश्वे देवा यदपः परिहं- 10
रन्त्यग्नौ वा एतद्यज्ञꣳ संप्रादादन्यस्ते ऽस्य यज्ञं क्रियते[6] यद्वै यज्ञस्या-
न्तर्यन्ति तच्छिद्रं तदनु रक्षाꣳसि यज्ञमवयन्त्यापो वै रक्षोघ्नीरपो र-
क्षाꣳसि न तरन्ति यदपः परिहरन्ति रक्षसामनन्ववायाय या दिवा
गृह्णाति या अत्त्रीः प्रजास्तासामेता योनिस्ता एता अनुप्रजायन्ते या
नक्तं गृह्णाति या आद्याः प्रजास्तासामेता योनिस्ता एता अनुप्रजा- 15
यन्त उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यत्त्रीश्चा३द्याश्चाग्नीध्रे सादयत्येतद्वा अ-
नभिजितमथो अत्त्रं हि ताꣳ रात्रिं[7] देवता उपवसन्ति देवा वै य-
ज्ञस्य श्वस्तनं नापश्यꣳस्ते वा एतदेव यज्ञस्य श्वस्तनमपश्यन्यद्वसती-
वरीर्यद्वसतीवरीर्गृहीत्वोपवसन्ति[8] श्वस्तनꣳ वा एतद्यज्ञस्यालभ्योपव-

---

1) So M; in H u. Bb सूर्ये गृह्या 2) H °वैना ꣳश्छ° 3) So M; in H u. Bb das Verb ohne Accent. 4) So M; die andern Mss. रात्रीभिः 5) So im Anschluss an M निःपद्यता; die andern Mss. निपद्यंता 6) So M; die andern Mss. क्रीयते 7) So M u. Bb; H रात्रीं; desgl. B, ohne Accent. 8) In H u. Bb findet sich यद्वसतीवरी° nur einmal geschrieben.

सर्न्त्यथो आपो वै विश्वे देवाः सर्वा वा एतद्देवता आलभ्योपवसन्ति
यस्यागृहीताः सूर्यो ऽभिनिम्रोचेद्य आहिताग्निः सोमयाजी तस्य
कुम्भाद्गृह्यास्तस्य[1] हि गृहीता अग्निमुपरिष्टाद्धारयेयुरथ गृह्णीयाज्ज्यो-
तिष्मतीरेवैना गृह्णाति हिरण्यं हस्ते भवत्यथ गृह्णाति सत्यं वै
5 हिरण्यं सत्येनैवैना[2] गृह्णाति वरो दक्षिणा वरेणैवैना गृह्णाति
यच्चान्य धनमदास्यन्स्यात्तद्देयम्[3] ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 1. TBr 6, 4, 2 (vasativaryaḥ.); Çat. Br. 3, 9, 2.

प्रचरण्यामग्रे गृह्णात्येषा ह्यग्रे प्रचरत्यपो वै सोमस्य रसः प्र-
विष्टो ऽग्निः सर्वा देवता वैश्वदेवीरापो यज्ञमुखं ग्रावाणः सवितृ-
प्रसूतो वा एतत्सर्वाभिर्देवताभिरपां सोमस्य रसमच्छैति शृणोत्वग्निः
10 समिधा हवं मा इति यस्मिन्नेवाग्नौ जुहोति तमेतदाह शृण्वन्त्वापा
इति या एवापो[4] ऽच्छैति ता एतदाह धिषणा च देवीति[5] वाग्वै
धिषणा देवी[6] वाचं वा एतदाह शृणोत[7] ग्रावाणो विदुषो नु यज्ञमिति
यज्ञमुखं हि ग्रावाणः शृणोतु देवः सविता हवं मा इत्याह प्रसूत्या
एव ॥ अपं इष होतः ॥ इति यज्ञं प्रेष्येति[8] वा एतदाह ॥ प्र ब्रह्मणा
5 इति ब्रह्मणैव यज्ञमच्छैति मैत्रावरुणस्य चमसेनाच्छैत्येष ह्यग्रे प्रचर-
त्यथो मित्रावरुणौ ह्यपामीशाते यज्ञमुखं वै मित्रावरुणौ यज्ञमु-
खमापो यज्ञमुखेनैव यज्ञमुखमच्छैति यच्च होतुः प्रातरनुवाकमनुब्रुवत[9]
उपशृणुयात्तदपो ऽध्वर्युर्गृह्णीयाद्यन्नोपशृणुयाद्बधिरः स्याद्वाचो हि

1) So B, nur ohne Accent; in M गृह्यात्तस्य; H u. Bb गृह्यस्तस्य 2) Bb °वैनां 3) H u. Bb देयं 4) Die Mss. एवापो 5) So M; (in gleicher Weise ist die Lesart mit M 1 oben 1, 3, 1 in den Text zu setzen); B धिषणा देवीति; Bb धिषणाश्च देवीति; H धिषणाश्च देवीति 6) So M; die andern Mss. धिषणाश्च देवी 7) So M; die andern Mss. शृणोतु 8) So M; die andern Mss. प्रेषेति 9) Bb °ब्रवत

छिद्यतेऽथ यज्जुहोति हविर्भूता एवैना गृह्णात्यथो अभिघृता एव तृणं
प्रास्य जुहोत्यग्निमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्यदना-
यतने जुहुयाद्वृतं वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्नभि खलु वा एता
धारयन्ति[1] तस्मादाहुतिमपप्लावयत्यथो आहुतिं[2] नेद्वराणीति कार्थसी-
त्याहुतिमपप्लावयति समुद्रस्य वो ऽक्षित्या उन्नय इत्युपमारयत्यपामे-
वाक्षित्या अपो वै सोमस्य रसः प्रविष्टः[3] सोममपां रसो ऽपां च खलु वै
नपाच्चापां[4] सोमस्य रसस्येशाते तौ वा एतदाहुत्या भागधेयेनापां
सोमस्य रसं निरयाचिषाते उभे अहोरात्रे वसतीवरीषु गृहीत३व्ये इ-
त्याहुः पूर्वेद्युरन्यां गृह्णाति पुरान्याः सूर्यस्योदेतोस्तथास्योभे अहोरात्रे
वसतीवरीषु गृहीते भवतः पूर्वेद्युरन्यां गृह्णाति पुरान्याः सूर्यस्योदे-
तोरुभयीरेवैनाः सद्योगृहीता[5] अकर्भ्रातृव्या वा एता गृह्यन्ते या मै-
त्रावरुणस्य चमसे याश्च निग्रा३भ्यास्ता उभयीरुपरिष्टाच्चात्वालस्य
समनक्ति संज्ञानमाभ्यः करोति मित्रमाभ्यो ददाति चात्वालान्निर्गृ-
ह्यन्त एष वा अपां योनिः स्वादेव योनेर्निर्गृह्यन्ते ऽस्कन्नत्वाय ॥
अवेरपो ऽध्वर्यो३[6] ओम्[7] ॥ इत्येविदो यज्ञा३मि[8]ति वा एतदाह ॥
उतेमनन्नमुरुतेमं[9] पश्य ॥ अयं मे रई इति वा एतदाह यदग्निष्टोमो
जुहोति न वा अग्निमग्निष्टोमस्य स्तोत्रेण न शस्त्रेणातियन्त्यग्निष्टो-
ममेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति यद्युक्थ्यः परिधिमनक्ति परे वा अग्नेः

---

1) So M; in H u. Bb द्वारयंति; B ब्रारयंति 2) So M; die andern Mss. आहुति 3) M प्राविष्टः 4) M नापाच्चा° 5) So M; während H u. Bb सद्यो गृहीता accentuiren. 6) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 7) So M; in den andern Mss. fehlt das ओम् sowie auch die folgende Interpunction. 8) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 9) M उतेमनन्नमरु°; cf. aber auch TS 6, 4, 3, 1.

परिधयः परांणि परिधिभ्य उक्थान्युक्थान्येव[1] यज्ञक्रतुमनुसंतनोति
यद्यतिरात्र एतदेव यजुर्वेदन्हविर्धानं प्रपद्येत परं वै परिधिभ्यो ह-
विर्धानं परोक्थेभ्यो[2] रात्री रात्रीमेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति स्तेनं मनो
ऽनृतवादिनी वागथ केन सोमा गृह्यन्ते केन हूयन्ता इति पृच्छेदृतं
5 वै सत्यं हिरण्यमृतेनैव सत्येन गृह्यन्त ऋतेन हूयन्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 1 TS 6, 4, 3 (somopâvaharaṇam); Çat. Br. 3, 9, 3, 11 flg.

देवेभ्यो वै मनुष्येभ्यः स्वर्गाय लोकाय यज्ञ आह्रियते यद्दिवे
त्वेति तेन देवेभ्यो यन्मनसे त्वेति तेन मनुष्येभ्यो यदाह दिवे त्वा सू-
र्याय त्वेति तदनु यज्ञं स्वर्गं लोकं समारोहयति वि वा एतद्यज्ञ-
श्छिद्यते यस्मै कमाह्रियते तद्येनमनु स्वर्गं लोकं समारोहयति य-
10 दाह दिवि देवेषु होत्रा यच्छेति होत्राभिर्वै यज्ञः संततो होत्राभिरेव
यज्ञं संतनोति ॥ देवेभ्यः प्रातर्यावभ्यो ऽनुब्रूहि ॥ इति छन्दांसि
वै देवाः प्रातर्यावाणश्छन्दोभ्यो वा एतदनुवाच आह पुरा वाचः
प्रवदितोः[3] प्रातरनुवाकमन्वाह यजमानायैव वाचं गृह्णाति न वा
एतर्हि यजमानो हस्ता अवनेनिक्ते यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाह प्रा-
15 तरवनेगो वा एष यजमानस्य यत्र वा अउदो ऽपः परिहरन्त्यंह्नो वा
एतद्यज्ञं संप्रादाद्यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाहांह्नो[4] वा एतद्यज्ञं पुनरा-
लभते सर्वेषां वै देवानां प्रातरनुवाक आपः खलु वै विश्वे देवा
यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाह सर्वा वा एतद्देवता आप्नोति सर्वा व्यश्नो-
ति यथा वै सामिधेनीरेवं प्रातरनुवाक आसाद्य वै हविः सामि-

1) So M; in H u. Bb उकथ्यान्युकथ्यान्येव; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb परोकथ्येभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. प्रवदितो 4) Mit न्वाहांह्नो beginnt S. 61 von Ben.

धेनीरन्वाहुरेतत्खलु वा एतर्हि हविर्यत्सोमस्तस्मात्सोममुपावहृत्या-
न्वाह गायत्रीं च संपादयति जगतीं च तद्वे छन्दसी एकं छन्दो
ऽभिसंपादयति बृहतीं त्रिष्टुभं च ककुभं च तद्वे छन्दसी एकं छन्दो
ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुभं च पङ्क्तिं च तत्षट् छन्दांस्येकं छन्दो
ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुप्प्रतिपत्कानि[1] छन्दांसि कुर्याद्यज्ञावकी- 5
र्णस्य वाग्वा अनुष्टुब्वाचैवैनं भिषज्यति समया त्रिष्टुभं च जगतीं
चानुब्रूयात्पशुकामस्य पशवो वै जगती पशुमान्भवति सर्वाणि छ-
न्दांस्यन्वाह प्रजापतिर्वै छन्दांसि प्रजापतिमेवाप्नोति प्रजापतेर्वा
एतदुक्थं[2] यत्प्रातरनुवाको व्युष्टायां पुरा सूर्यस्योदेतोरनुब्रूयादेष हि
प्रजापतेर्लोकः पवित्रं वै प्रातरनुवाको यजमानमेवैतेन पुनाति 10
शतमनुब्रूयादायुःकामस्य शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्य आयुरेव वीर्य-
माप्नोति सप्त च शतानि विंशतिं चानुब्रूयात्पशुकामस्यैतावन्ति
वै संवत्सरस्याहोरात्राणि संवत्सरेणैवास्मै पशूनवरुन्द्धे सहस्रमनु-
ब्रूयात्स्वर्गकामस्य यावद्वै सहस्रं तावदितो ऽसौ लोकः स्वर्गस्य
लोकस्य समष्ट्या अपरिमिता अन्वाहापरिमितस्यावरुद्ध्यै पङ्क्त्या प- 15
रिदध्यात्युत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णाति ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3. 1. — TS 6, 1, 3. 1 u. 2 (somopâvaharanam); Çat. Br. 3. 9, 3. 4 flg.

यज्ञस्य वा एताः पत्नेजनीः पुंसाममीस्त्रीणां[3] नेष्टा यदग्नीन्नेष्टु-
रुपस्थमासीदति मिथुनं वा एतत्संभवतो यत्त्रह्यप उपप्रवर्तयन्ति
तस्मिन्नेव मिथुने रेतो दधाति पत्न्युपप्रवर्तयति पत्न्या हि प्रजाः

1) So schreibe ich mit Ben und übersetze „die Anushtubh zum Eingang, zum Anfang habend"; M °प्रतिपक्कानि; H u. Bb °प्रतिपत्थानि; B nicht ganz deutlich, etwa °प्रतिपत्क्वानि 2) So M u. Ben; in H u. Bb °दूक्थं; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. °ममी स्त्रीणां.

प्रजायन्त ऊरुणोपप्रवर्तयत्यूरूं ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते दक्षिणेनोरु-
णोपप्रवर्तयति दक्षिणं ह्यूरुमनु प्रजाः प्रजायन्ते ऽन्तरत उपप्र-
वर्तयत्यन्तरतो हि प्रजाः प्रजायन्ते यद्दक्षिणा प्रवर्तयेत्पितृलोक एना[1]
निधुवेदथ[2] यदुदीचीरुपप्रवर्तयति मनुष्यलोकमेवैना उपप्रजनयति
5 प्राजापत्यो वा उद्गाता संकशाप्यमानो[3] वा उद्गाता पत्न्या रेत आ-
दत्ते[4] यदाह वामी ते संदृशि विश्वं रेतो धेषीयेति तथा ह नादत्ते
द्वादशे स्तोत्र उपप्रवर्तयति द्वादश मासाः संवत्सरो द्वादशाग्निष्टोमे[5]
स्तोत्राण्यापः शान्तिर्यत्तर्ह्यप उपप्रवर्तयति शमयत्येव देवस्य त्वा
सवितुः प्रसव इति सवितृप्रसूत एवैनमादत्ते[6] ऽश्विनोर्बाहुभ्यामित्य-
10 श्विनौ वै देवानामध्वर्यू पूष्णो हस्ताभ्यामिति देवताभिरेव ग्रावासी-
ति राते ह्येष देवेभ्यः सोममध्वरकृद्देवेभ्या इत्यध्वरं ह्येष देवेभ्यः
करोतीन्द्राय त्वा सुषुत्तमं मधुमन्तं पयस्वन्तमित्यैन्द्रो हि यज्ञ इन्द्रं
खलु वा एतर्ह्यन्या देवता अन्विन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवता इति व-
सवश्च ह्येनमेतर्हि रुद्राश्चान्विन्द्राय त्वादित्यवता इत्यादित्या ह्येनमे-
15 तर्ह्यन्वग्नये त्वा रायस्पोषद इत्यग्निर्वै सर्वा देवता एता ह्येनमेतर्हि
देवता अनु विष्णवे त्वेति विष्णुर्हि यज्ञो व्यानो वा उपांशुसवनः
प्रजा अंशवो व्यानं वा एतत्प्रजासु दधाति श्वात्राः स्थ वृत्रतुर
इत्येष वा अपां[7] सोमपीथ एतं वै विश्वामित्रो ऽपां सोमपीथं

1) M एनां 2) So M u. Ben; in H. Bb, B धुयेद॰ 3) So corrigirt (vgl. Monatsberichte d. Berliner Akad. d. Wiss., 24. Juli 1879, p. 689; Einleitung zum 1. Theil der Mâitr. S. p. XI); die Mss. schwanken; Ben संख्याप्य॰; M संचाप्य॰; Bb संख्याप्य॰; B संक्याप्य॰, indem zugleich unter der Ligatur क्य ein Rudiment des Buchstaben श्य angebracht zu sein scheint; H ist ganz undeutlich. 4) M आधत्ते 5) So H u. Bb; die andern Mss. ॰ष्टोमं 6) So H, Bb u. B (cf. TS 6, 4, 4, 1); M u. Ben एवैनाम॰ 7) H, Bb u. B schieben hier noch ein वै ein.

विदांचकार तस्मै सिन्धवो धोक्ष्मनमन्तापां वा एष सोमपीथो ऽपो वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति यो वा अपां सोमपीथं वेद न ह वा आस्वार्तिमार्छति करोत्यासु वीर्यं यत्ते सोम दिवि ज्योतिरिति सोमो वै वाजस्तस्य चन्द्रमास्तृतीयमयं यः पवते स तृतीयं येन यजन्ते स तृतीयं गर्भानमुना[2] दाधार प्राणाननेन यच्छत्येयं यः पवते ऽन्नमनेन दाधार येन यजन्ते तस्य वै वाजस्य सत्यं[3] वाजिनमेतं वाजिनं दक्षिणा वाजिनं ता वा अस्यैतत्तन्वः संभृत्य तं[4] सर्वं संतनुं[5] भूतमाप्याययन्ति वज्रो वै ग्रावा हनू अधिषवणे क्रूरमिव वा एतद्यज्ञे क्रियते यदाह धिषणे ईडिते ईडेथामिति शमयत्येवं ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 1 u. 3. — TS 6, 4, 4 (somonmânam); Çat. Br. 3, 9, 4

वसतीवरीभिः सोममाप्याययन्ति न हि सोमेन सोम आप्यायते ऽद्भिर्हि[6] सोम आप्यायते निग्राभ्याभिरुपांश्वमतो[7] हीतरे सोमा गृह्यन्ते प्राणो वा उपांश्वरङ्गानीतरे ग्रहा यदन्यत आप्याययेयुः प्राणेन यज्ञं विच्छिन्द्युरष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्रीं वा एतत्प्रातःसवने व्यायातयन्ति[8] देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा उपांशौ यज्ञं संस्थाप्यमपश्यंस्तमुपांशौ समस्थापयंस्तदुपांशा एवं यज्ञः संस्थाप्यो[9] ऽष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्रीमेवाप्नोति यदेकादश त्रिष्टुभं तेन यद्द्वादश जगतीं

---

1) H u. Bb राजस् 2) H गर्भामिमंना; Bb गर्भाममंना 3) Ben schiebt hier ein वै ein. 4) So M u. Ben; in H u. Bb संभृत्यस्तं; B सभृत्यस्त 5) So Ben; in H u. Bb संतनु; desgl. B, ohne Accent; M संतनं 6) So M; die andern Mss. द्विर्हि 7) So Ben; in M °श्वमथो; in H u. Bb °श्वं मनो; B °श्वमवो नो 8) So Ben u. M; in H u. Bb व्वाय° 9) Bb °स्थाप्य

तेन त्रिर्विगृह्णाति त्रीणि वै सवनानि सवनान्येवाप्नोत्येतद्वा उ-
पाꣳशौ यज्ञꣳ समतिष्ठिपꣳस्तेन सꣳस्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति
त्रिर्विगृह्णाति त्रयो ३हीमे प्राणाः प्राणो ऽपानो व्यानो ऽथो त्रयो
वा इमे लोका इमानेव लोकानाप्नोत्यसौ वा उपाꣳशुरन्तरिक्षम-
5 न्तर्याम इयमुपयामो यदुपयामगृहीता गृह्यन्ते ऽनया वा एतद्गृह्यन्ते
तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्यन्ते यत्स्थाल्या गृह्यन्ते ऽनया वा
एतद्गृह्यन्ते ऽस्यां वा एषाधिक्रियते तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि
गृह्यन्ते यद्दारुमयेण गृह्यन्ते ऽनया वा एतद्गृह्यन्त इयꣳ हि वनस्प-
तीनाꣳ योनिस्तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्यन्त एष ते योनि-
10 रिति सादयतीयꣳ वै सोमस्य योनिरस्याः सोमो ऽधि जायते स्व
एवैनꣳ योनौ दधातीयꣳ वै देवपात्रं तद्य एवꣳ वेद प्र वसीयसः पा-
त्रमाप्नोति ब्राह्मणं तु[1] पात्रे न मीमाꣳसेत यः पात्रिय[2] इव स्यादनु-
पयामगृहीतो गृह्यते ऽनुपयामगृहीतꣳ हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्त्यप-
वित्रपूतो गृह्यते ऽपवित्रपूतꣳ हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्त्यसन्नो हूयते
15 ऽसन्नꣳ हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्ति पवित्रपूता वा अन्ये सोमा[3] अथ
वा एष वाक्पूतो यदुपाꣳशुस्तस्माद्वाचस्पतये पवस्वेत्याह वाक्पूतो
३ह्येषो ऽꣳशुभिः पावयति प्राणा वा अꣳशवः प्राणैरेवैनं पावय-
ति द्वाभ्यां द्वाभ्यां पावयति द्वौ द्वा ३हीमे प्राणा देवो देवानां
पवित्रमसीति यत्स्वित्सोमꣳ सोमेन पुनाति स्वांकृतो ऽसीति
20 प्राणमेव स्वमकृत मनस्त्वाष्ट्विति[4] मनसैव प्राणमाप्नोति स्वाहा

1) In M u. H findet sich das तु; in Bb u. B fehlt es. 2) So Ben u. M; die andern Mss. पात्रीय 3) H, Bb u. B schieben hier noch ein वा ein. 4) So corrigirt; die Mss. स्वाष्ट्रेति; cf. aber oben 1, 3, 4. Uebrigens liest aber auch Kap.S. 42, 1 त्वाष्ट्रेति

त्वा सुभव सूर्यायेति सूर्यदेवत्या हि सर्वे सोमा हूयन्ते ऽथो अत्र वै देवानां प्रियास्तन्वस्ता एवावरुन्द्धे देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्या इति रश्मयो वै देवा मरीचिपाः परिधयो रश्मयो ऽसा आदित्य आहवनीयस्तानेव प्रीणात्यूर्ध्वस्तिष्ठञ्जुहोत्यूर्ध्वो हि तिष्ठन्वीर्यवत्तरो यं द्विष्यात्तस्य जिह्मस्तिष्ठञ्जुहुयात्प्राणानस्य ह्निनाति[1] विह्नारुक्को भवति यं- 5
द्यभिचरेदा तमितोस्तिष्ठेदग्निराहुतिमभित्वरमाणस्ताजगनुगच्छति[2] यदि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति परिमृज्योर्ध्वमुन्मृज्यादोषधीभ्यो वा एषो ऽमृतो वर्षत्योषधीरेव नदीयो वृष्ट्या अकर्यदि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति परिमृज्यावाचीनमवमृज्याद्वैश्वानरेणैव वृष्टिमपि हन्ति[3]
नापिधेयो यदपिदध्यात्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुकः स्याद्यं द्विष्या- 10
त्तस्यापिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधाति यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुष्यामुष्यायणस्य प्राणमपिदधामि ॥ इत्यपिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधाति ॥ इदमहममुष्यामुष्यायणस्य प्राणं सादयामि ॥ इत्यभिचरन्त्सादयेत्प्राण एवास्य सादयति प्रमायुको भवति प्राणाय त्वेत्यनभिचरन्त्सादयेत् ॥ ५ ॥ 15

Vgl. 1, 3, 4. — TS 6, 4, 5 (grahāḥ; upāṃçuḥ); Çat. Br. 4, 1, 1; 4, 1, 2 21 flg.; Kap. S 41, 9 u 42, 1 u. 2.

पवित्रं वितन्वन्ति प्राणापानयोर्विधृत्या उपयामगृहीतो गृह्यते ऽपानेन वै प्राणो धृतः प्राणस्य धृत्या अन्तरिक्षं वा अन्तर्यामो ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा यदेतत्पात्रं सूदवत्सादयति प्रजास्वेव रसं दधाति देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा उपांशुमपश्यंस्तमगृह्णत

---

1) So Ben u. M; die andern Mss. ह्निनाति 2) So Ben u. M; B °भिलस्माण°, H u. Bb °भिचरमाण 3) So Ben u. M; die andern Mss. °मप हंति 4) So Ben u. M; die andern Mss. °दधाति

तं पुरा स्तोत्रात्पुरा शस्त्राद्धोतुमुपोदतिष्ठँस्ते ऽसुरा अचिकयुर्जुह्वति
वा इति तं वज्रमादायाभ्यूपतँस्ते देवा अन्तर्याममपश्यँस्तम-
गृह्णत तेनासुरानेभ्यो लोकेभ्यो ऽन्तरदधत ततो देवा अभवन्परासु-
रास्तद्य एवं विद्वानन्तर्यामं गृह्णीते ऽन्तर्यामेनैव भ्रातृव्यमेभ्यो लो-
5 केभ्यो ऽन्तर्धत्ते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति प्राणापानौ वा
उपांश्वन्तर्यामौ व्यान उपांशुसवनो यदेष ग्रावान्तरैते पात्रे सा-
द्यते प्राणापानयोर्विधृत्यै यौ वा एता इङ्गते येनैतौ विधृता एष
वाव स उपांशुसवनो ग्रावा प्राणापानौ वा उपांश्वन्तर्यामौ
व्यान उपांशुसवनो यदेते पात्रे एतं ग्रावाणमा तृतीयात्सवनान्न
10 जहीतस्तस्मात्सुप्तस्य सर्वाण्यन्यानि श्रोत्राण्यपक्रामन्ति प्राणापानौ
त्वेनं न जहीतो ऽथ यत्पुनरर्दयति[1] तस्मात्सुप्ताः पुनः प्रबुध्यन्ते प्राणा-
पानौ वा उपांश्वन्तर्यामौ व्यान उपांशुसवनो यदेते पात्रे एतं
ग्रावाणमा तृतीयात्सवनान्न जहीतस्तस्मात्पक्षिणो वियत्य[2] पक्षानी-
रयन्तो नावपद्यन्ते ऽथ यत्पुनरर्दयति[3] तस्मात्पुनरभ्यायुवते प्राणापा-
15 नौ वा उपांश्वन्तर्यामौ व्यान उपांशुसवनो यदेते पात्रे पुनः प्रयु-
ज्येते तस्मादिमौ द्वा अधस्तात्प्राणौ घ्नन्ति वा एतत्सोमं यदभिषु-
ण्वन्त्यध्वर्युः प्रथ३मो ऽभिषुणोति व्यर्धुको भवति यत्र मूलं तदभि-
षुत्य एतद्वा अस्य विदेवतमं तथा हाव्यर्धुको ह भवति यो वै देव-
क्षेत्रं विद्वांसमर्पयत्यार्तिमार्छति पात्राणि वाव देवक्षेत्रं यत्र वा
20 अग्रे ऽध्वर्युः सोमं जुहोति तदेनं देवताः प्रत्यासत इह नो परमा ह्व
रिष्यतीति[4] यत्ततो ऽन्यत्र जुहुयाद्यदस्य स्वं तदन्येभ्यः प्रयच्छेदस्वो ह

---

1) So Ben u. M; die andern Mss. °र्द्यति 2) B विव्यत्य 3) So Ben u. M; die andern Mss. °र्द्यति 4) M (u. Bl, ohne Accent) ह्वर्ष्यतीति

भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्वं यदाश्रावयति यदाश्राव्याहुत्वा[1] प्रच्यवेत यदस्य स्वं तस्मात्प्रच्यवेतास्वो ह भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्वं यद्वाय३व्यं यद्वाय३व्यमनालभ्याश्रावयेद्यदस्य स्वं तस्माच्छिद्येतास्वो ह भवति तद्य एवं विद्वानाश्राव्य हुत्वा वाहुत्वा वा प्रच्यवते बंहूस्य स्वं भवति न स्वाच्छिद्यते वायव्यमालभ्याश्रावयति स्वंवानेव भवति ॥६॥

Vgl. 1, 3, 5 TS 6, 1, 6 (antaryāmaḥ); Çat. Br. 4, 1, 2; Kap. S. 41. 9; 42. 2

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे क्रियते यस्माद्धस्तादाना अन्ये पशवो मुखादाना अन्य इति यदुपांशुर्हस्तेन गृह्यते तस्मान्मर्कटः पुरुषो हस्ती ते हस्तादाना मुखं वै वाय३व्यं यद्वाय३व्ये नेतरे ग्रहा गृह्यन्ते तस्मादितरे पशवो मुखादाना ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे क्रियते यस्मात्सद्यो जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति संवत्सरे पुरुषा इत्युपांश्वन्तर्यामौ वा अन्वन्ये पशवः पुरुषस्त्वै[2] यज्ञेन संमितः प्राणापानौ वा उपांश्वन्तर्यामौ यदेतौ ग्रहा असन्नौ हूयेते तस्मात्सद्यो जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति संवत्सरो वा अग्निष्टोमो द्वादश मासाः संवत्सरो यदेत इतरे ग्रहाः साद्यन्ते तस्मात्पुरुषो जातः संवत्सरे प्रतितिष्ठति यत्ते सोमादाभ्यं नाम जागृवीत्येष वै सोमस्य सोमपीथः सोमं वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति यो वै सोमस्य सोमपीथं वेद न सोमपीथाच्छिद्यते सोमो वा इमा दि३शो[3] ऽभ्यकामयत प्रागपागधरागुदगित्याभिरेनं दिग्भिः समूहत्याभिः समर्धयति काममेनं गमयति कामं ह गच्छति कामुका एनं स्त्रियो भवन्ति यां कामयेत तां तर्हि मनसा ध्यायेत्सा हैनं कामयते ऽभ्व निस्मरेति

1) H u. Bb व्याहुत्वा; desgl. B, ohne Accent. 2) So Ben u. M; die andern Mss. त्वं 3) Bb दिंशो 4) So Ben u. M; die andern Mss. सं.

सरेति वा एतदाह समरिर्विदामिति समनेन वित्स्वेति वा एत-
दाह चत्वारो वै पृश्नेः स्तना आसंस्ततस्त्रिभिर्देवेभ्यो ऽदुहत्कुशीभिरे-
को[1] ऽनुनद्ध आसीत्तं वा इन्द्र एवापश्यत्तेनेन्द्रायैवादुहत्तद्वा अस्य
कौशिकत्वं यदाह ॥ ब्राह्मण कौशिका इव ॥ इति चतुर्निग्राभमुपे-
5 ति चत्वारि वै पयांसि यावदेव पयस्तदाप्नोति त्रिः संभरति तस्मा-
देतस्यां त्रयो भागाः[3] प्रातर्मध्यंदिने सायं चतुर्निग्राभमुपैति त्रिः सं-
भरति तत्सप्त सप्तपदा शक्वरी शाक्वराः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे नव कृ-
त्वो निग्राभमुपैति त्रिः संभरति तद्द्वादश द्वादश मासाः संवत्सरो
द्वादशाग्निष्टोमे स्तोत्राण्येषा यज्ञस्य मात्रा स्वर्भानुर्वा आसुरः सूर्यं
10 तमसाविध्यत्तस्य देवास्तमो ऽपाघ्नन्यत्प्रथमं तमो ऽपाघ्नन्त्साविः कृ-
ष्णाभवद्यद्द्वितीयं सा लोहिनी यत्तृतीयं सा बलक्षी स स्वेन रू-
पेण निरमुच्यत यद्वलक्षः[4] पवित्रं भवति ततः शुक्रो गृह्यते
यजमानस्य वा एतत्पवित्रं यजमानमेवैतेन पुनात्यमोतं स्यादात्मन
एवैनदकृत यदन्यत्रोतमपवित्रं[5] तद्यजमानस्य ॥ ७ ॥

15 वाग्वा ऐन्द्रवायवः सा वै वागेकधावदद्यावदव्यावृत्तासीत्स इन्द्रो
ऽब्रवीन्मह्यमचापि सोमं गृह्णीताहं[6] व एतां वाचं व्यावर्तयि-
ष्यामीति[7] स वं वाचैव वाचं व्यावर्तयद्यदैन्द्रवायवो गृह्यते वाचो
व्यावृत्त्यै वायवे प्रथमं गृह्णाति[8] वायव उत्तमं मध्यत इन्द्रायेन्द्रियेण
वा इयं वाङ् मध्यतो विधृतेन्द्रियवतीं वाचं वदति य एवं

---

1) M दुहः कु॰ 2) So die Mss. 3) M भोगाः 4) So Ben u. M; in H बलक्षः; in Bb der Accent zweifelhaft. 5) Bb ॰मपवित्रं; H ॰मपवित्रं 6) So Ben u. M; die andern Mss. गृह्णीयान्नाहं 7) Bb ॰यिष्यामीति 8) So Ben u. M; H u. Bb गृह्णीत; B गृह्णाति

वेद देवा वै सोममजिघांसंस्तं नाशक्नुवन्हन्तुं वायुर्ह्यस्मिन्नन्तरासी-
त्प्राणस्तं देवा अपाशासुरुप ना आवर्तस्वेति सो ऽब्रवीद्भागो मे
ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्रवीन्मद्देवत्यान्येव पात्राण्यासन्निति त-
स्मादपतुरीयं वायोः पात्रमथ वायव्यान्युच्यन्ते ततो वै देवाः सो-
ममघ्नन्स हतो ऽपूयत्तस्माद्देवा उदबीभत्सन्त स वायुरब्रवीदहं व
एतं सोमं स्वदयिष्यामि भागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्र-
वीन्मदग्रा एव ग्रहा गृह्यान्ता[1] इति तं वायुर्मध्यतो व्यवात्तम-
स्वदयत्तस्माद्वायव्याग्रा ग्रहा गृह्यन्ते[2] तस्मादु शुक्तं[3] प्रवाते विषजन्ति
देवा वै प्रातःसवनमुद्यमं नाशक्नुवंस्तृतीयसवने तर्हि वायुरासीत्तं
देवाः प्रातःसवनमभिपर्यौहंस्तेन प्रातःसवनमुदयच्छन्त यदैन्द्रवा-
यवः प्रातःसवने गृह्यते प्राणो वै वायुः प्राणेन वा एतन्मुखतो य-
ज्ञमुद्यच्छन्ते देवा वै वृत्रमजिघांसन्तं मित्रो ऽब्रवीन्मित्रो ऽहम-
स्मि नाहं हनिष्यामीति ते ऽब्रुवञ्जह्येवेति सो ऽब्रवीद्भागो मे
ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो ऽब्रवीत्पयसैव मे सोमं श्रीणानिति[4] त-
स्मात्पशवो ऽपाक्रामन्मित्रः सन्दुहा इति पशूनां हि पयो यन्मै-
त्रावरुणं पयसा श्रीणाति पशुभिरेवैनं सम्यञ्चं दधाति यन्मैत्राव-
रुणं पयसा श्रीणाति द्विदेवत्यत्वाय यच्छीतं तेन मैत्रं यत्तप्तं तेन
वारुणं ब्रह्म वै मित्रः क्षत्रं वरुणो ब्रह्मणि च वा एतत्क्षत्रे च पयो
दधाति तस्माद्ब्रह्म च क्षत्रं च पयस्वितमे पञ्च वै ब्राह्मणस्य देवता
अग्निः सोमः सविता बृहस्पतिः सरस्वती तस्माद्ब्राह्मणमन्ये मनुष्या
उपधावन्त्येतस्य[5] हि भूयिष्ठा देवतास्तासां तिस्रो ऽवान्तरं श्रौत्रिय-

1) So schreibe ich mit Bb; die andern Mss. गृह्यंता; cf. TS 6,4,7,2. 2) H u. Bb गृह्यंते 3) Bb शुक्तं 4) Ben °णानीति 5) So Bb; die andern Mss. उपाध°

स्योऽग्निर्बृहस्पतिः सरस्वती तस्माच्छ्रोत्रियमश्रोत्रिया[1] उपधावन्त्येत-
स्य ह्येवान्तरं भूयिष्ठा देवतास्ता मैत्रावरुणं प्रति न्यागच्छन्ति यन्मै-
त्रावरुणं पयसा श्रीणाति तास्वेव पयो दधाति नाना वै पुरा मि-
त्रावरुणाभ्यां[2] सोमा अगृह्णंस्ताः प्रजा अन्यान्यस्याः[3] परिहायमा-
5 ददत ततो मित्रावरुणाभ्यां[4] सह सोममगृह्णंस्ततो वा अकल्पत
यन्मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति मित्रेण वा एतद्वरुणं कल्पयति व-
रुणेन मित्रं मित्रं वै वृत्रं जघ्निवांसं वरुणोऽगृह्णात्स देवेष्व-
नाथत तेऽब्रुवन्वरुणे नाथस्वेति स वरुणेऽनाथत सोऽब्रवीद्भागो
मेऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्त्सोऽ[5]ब्रवीत्सहैव नौ पयसा सोमं श्रीणा-
10 निति यन्मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति यजमानस्य निर्वरुणत्वाय य-
द्येनं भ्रातृव्योऽतीव स्यादङ्गुल्याङ्गुष्ठमवगृह्णीयाद्यद्यन्वङ्गुष्ठेनाङ्गु-
लिम् ॥

यो नो मित्रावरुणा अभिदासात्सपत्नो भ्रातृव्य उत्पिपीते बृ-
हस्पते ।

15 इदमहं तमधरं पादयामि यथाहमुत्तमश्चेतयानि ॥

इत्युत्तमो ह चेतयति ॥ ८ ॥

देवा वै सत्त्रमासत कुरुक्षेत्रेऽग्निर्मखो वायुरिन्द्रस्तेऽब्रुवन्य-
तमो नः प्रथमं ऋध्नवत्[6] नः सहेति तेषां वै[7] मखं आर्धीत्तं न्यका-

1) So M; in Ben °मश्रोत्रिया; in H u. Bb °मश्रोत्रिया betont 2) So H u. Bb; in Ben मित्रावरु°; M मित्रावरु° 3) M अन्यान्यास्याः 4) So H u. Bb; in Ben u. M मित्रावरु° 5) M (n. Bl.) °ष्वेत्यब्रवीत्; Bb °ष्वेत्यब्रुवत् 6) M (n. Bl.) ऋध्नुवत् 7) Das वै fehlt in M (n. Bl.).

मयत तं न समसृजत तदस्य प्रासंहादित्सन्त स इत एव तिस्रो ऽज-
नयतेतो धनुस्तत्त्रिसृणां च धन्वनश्च जन्म स प्रतिधायापाक्रामत्तं ना-
भ्यधृष्णुवत्स धन्वार्तिं[1] प्रतिष्कभ्यातिष्ठत्स[2] इन्द्रो वम्रीरब्रवीदेतां
ज्यामप्यत्येति[3] ता अब्रुवन्नभिमृताया वा अस्यां न शक्ष्यामो जी-
वितुं भागो नो ऽस्त्विति सो ऽब्रवीद्रसमेवास्या उपजीवाथेति त- 5
स्मादेताः शुष्कादार्द्रमुद्दिहन्ति रस ऽह्यस्या उपजीवन्ति ता वै ज्या-
मप्याद स्तस्य धन्वार्तिरुदव्य[4] शिरो ऽछिनत्स सम्राडभवदथैतरं त्रेधा
व्यगृह्णतामिः[5] पूर्वार्धमिन्द्रो मध्यं वायुर्जघनार्धं[6] तस्मादाग्नेयं प्रातः-
सवनमैन्द्रं माध्यंदिनं सवनं वैश्वदेवं तृतीयसवनं वायुर्हि विश्वे
देवाः प्राणापानौ वा उपांश्वन्तर्यामौ व्यान उपांशुसवनो वागि- 10
न्द्रवायवौ दक्षक्रतू मैत्रावरुण आश्विनः श्रोत्रं चक्षुषी शुक्रामन्थिना
आत्माग्रायणो ऽङ्गान्युक्थ्या आयुर्ध्रुवः स्तना ऋतुपात्रे मूर्धा द्रो-
णकलशः कुक्षी कलशौ हनू अधिषवणे जिह्वाधिषवणं ग्रावाणो
दन्ता अक्षाः परिधयो नासिकोत्तरवेदिः शिखा यूपः शिरो हविर्धानं
पृष्ठमाग्नीध्रमुदरं सदो यदन्तरुदरे तद्धिष्ण्याः पाणी आग्नीध्रश्च मा- 15
र्जालीयश्च[7] पार्ष्णी गार्हपत्यः प्रतिष्ठा वेदिरेष वै प्रजापतिः पाचीयः
स ह त्वा एनं वेद य एवं वेद ॥ ९ ॥

Vgl. (TA. 5, 1).

---

1) M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिं 2) Ben प्रतिस्कभ्या° 3) H ज्यामप्येति
4) So Ben; in M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिरुदव्य; die andern Mss धन्वार्तिरुदव्य
5) So Ben; desgl. M. ohne Accent (n. Bl.); B व्यगृह्णीता°; H व्यगृह्णता°; Bb
व्यगृह्णाता° 6) M (n. Bl.) °नार्धे 7) So Ben u. M; die andern Mss. मार्जालीयस्य
8) Das इति fehlt in den Mss.

॥ इति[8] खिलकाण्डे पञ्चमः प्रपाठकः ॥

नवैते प्रातर्ग्रहा गृह्यन्त इमे वा एते गृह्यन्ते नव प्राणा आश्विनो
दशमो गृह्यते व्यानो वा एष गृह्यते नाभिरेव दशमो गृह्यते तृतीयो
हूयते तृतीयो ३ह्ययं प्राणः प्राणानां संतत्यै सर्वे वा एते ग्रहाः
स्तोत्रवन्तः शस्त्रवन्तो निदानवन्तो निदानवान्भवति य एवं वेद
5 होता वा अद्य प्रातरुपांशुमयजत्तेनैत उक्थवन्तोऽथ यं होता
तूष्णींशंसं शंसति तेनैवैत उक्थवन्तो नवैते प्रातर्ग्रहा गृह्यन्ते
नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते तैरेते सामन्वन्तो हिंकारेणाश्विनः सा-
मन्वानैन्द्रवायवेनैन्द्रवायवो मैत्रावरुणेन मैत्रावरुण ऐन्द्रेण शुक्रा-
मन्थिनौ वैश्वदेवेनाग्रायण उक्थायोक्थ्यो गृह्यत उक्थाय ध्रुवः
10 संतत्या ऐन्द्राग्नः संतत्यै मरुत्वतीया अध्वर्युर्जुहोति होता वषट्करोति
प्राणान्वा एतत्प्रधत्तो येन मन्त्रेणाध्वर्युः प्रयच्छति तेन होता प्रतिगृ-
ह्णाति प्राणानां गोपीथाय प्रजापतिर्वै स्वयं होतासीत्सो ऽता-
म्यत्तं देवा द्विदेवत्यैरभ्यधावन्प्राणा वै द्विदेव३त्या यदध्वर्युर्द्विदेव-
त्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्रवति प्राणैर्वा एतद्धोतारमभिधिनोति
15 वषट्कारे वषट्कारे वै होता प्राणस्यान्तं गच्छति प्राणा वै द्विदेव३त्या
यदध्वर्युर्द्विदेवत्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्रवति[3] प्राणैर्वा एतद्धोता-
रमभिधिनोति प्राणा वै द्विदेवत्याः पशव इडा यद्द्विदेव३त्यानभक्ष-
यित्वेडामुपह्वयेत पशुभिः प्राणानन्तरियादथ यद्द्विदेवत्यान्भक्षयित्वे-
डामुपह्वयते प्राणान्वा एतदात्मन्धित्वाथ पशूनुपह्वयत[4] इन्द्रियं वै
20 सोमः पशव इन्द्रियं यत्सोमं भक्षयतीन्द्रियमेवात्मन्धत्ते सर्वत आ-
श्विनं परिहारं भक्षयति तस्मात्सर्वा दिशः शृणोति ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 8. — TS 6, 4, 9 (âçvinaḥ); Kâṭh. 27, 5; Kap. S. 42, 5.

1) Ben तेनैते 2) Bb तैरेव 3) H u. Bh क्षिप्रंहोतार° 4) M पशूमुप°

यद्वै पात्रं रिक्तमनुन्मृक्तं तदनु रक्षांसि यज्ञमवयन्ति यदैन्द्रवा-
यवे पुरोडाशमवदधाति मैत्रावरुणे पयस्यामाश्विने धानामरिक्त-
त्वाय वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते यदेतानि पात्रा-
ण्या तृतीयात्सवनात्परिशेरे यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय वायव्यायां
शस्यमानायां पात्राणि विमुञ्चति प्राणो वै वायुः प्राणेन यज्ञः संततः
प्राणेनैव यज्ञं संतनोति ॥ एकया च दशभिश्च स्वभूते[1] द्वाभ्यामिष्टये
विंशत्या च तिसृभिश्च वहसे त्रिंशता च नियुद्भिर्वाय इह ता वि-
मुञ्च ॥ इत्याह विमुक्त्या एवावगतं[2] वा अध्वर्युपात्रं निरूढं प्रतिप्र-
स्थानं यदि कामयेत यो बहिस्तं ग्रामे कुर्यां यो[3] ग्रामे तं बहि-
रिति ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रममुष्या[4] विशो निरूहा-
मि ॥ इत्यध्वर्युपात्रं निरूह्य ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रम-
मुष्यां विशि सादयामि ॥ इति प्रतिप्रस्थानं सादयेद्यो बहिस्तं
ग्रामे करोति यो ग्रामे तं बहिरध्वर्युपात्रं वै यजमानस्य पात्रं प्रति-
प्रस्थानं भ्रातृव्यस्य यदि कामयेत समावद्वीर्यमेनं भ्रातृव्येण कुर्यामि-
ति प्रबाहुग्गृह्णीयातां प्रबाहुक् सादयेतां प्रबाहुग्जुहुयातां समा-
वद्वीर्यमेवैनं[5] भ्रातृव्येण करोत्यध्वर्युपात्रं वै पात्रं पापीयः प्रतिप्र-
स्थानं यदि कामयेत पापवसीयसं स्यादिति पूर्वो गृह्णीयात्पूर्वः[6]
सादयेत्पूर्वो जुहुयादेतेन वै विपूजनः सौराकिः पापवसीयसं चकार
तत्पापवसीयसमेवैतेन करोति यज्ञस्य वै सृष्टस्य शिरो ऽच्छिद्यत तस्मै
देवाः प्रायश्चित्तिमैछंस्तेऽथ वा एतौ तर्हि देवानां भिषजा आस्ताम-

1) Bb स्वभूते 2) So Ben u. M; in H u. Bb एवावहूतं; B एवावक् तं 3) So Ben; die andern Mss. कुर्यावो 4) So corrigirt; die Mss °मुष्यां 5) H u. Bb समावद्वीर्यमे° 6) In Bb गृह्णीयात् ohne Accent.

श्विना असोमपौ ता उपाधावन्यथा भिषजमुपधावन्त्येवमिदं य-
ज्ञस्य शिरः प्रतिधत्तमिति ता अब्रूतां भागो ना अस्त्विति वृणाथा-
मित्यब्रुवं[1]स्ता अब्रूतां ग्रहं नौ गृह्णन्तु सोमपीथमश्ववावहा[2] इति
तद्वा आश्विनौ प्रत्यधत्तां तस्मादाश्विनीभिरभिष्टुवन्त्यश्विनौ हि प्रत्य-
धत्तां तौ वै बहिष्पवमानेनैव पावयित्वा ताभ्यां पूताभ्यां यज्ञि-
याभ्यां भूताभ्यां ग्रहमगृह्णंस्तस्माद्बहिष्पवमाने स्तुत आश्विनो गृ-
ह्यते तस्माद्ब्राह्मणेन बहिष्पवमानमभिमृश्यं पवित्रं हि तत्तस्माद्यं
द्विष्यात्तं परिबाधेत तद्वै भेषजं त्रेधा विन्यदधुरग्नौ तृतीयं ब्राह्मणे तृ-
तीयमप्सु तृतीयं तद्य एवं विद्वानपेरन्ते ब्राह्मणाय प्रोच्याप्सु भेषजं
करोति समर्धुकं ह भवति यावद्धि भेषजं तत्क्रियते वास्तुहानि वा
एतत्पात्राणि भवन्ति यद्ग्रहान्गृहीत्वा बहिष्पवमानं सर्पन्ति वै-
ष्णव्या[3] ऋचा पुनरेत्य संमृशति विष्णुर्वै यज्ञो विष्णुनैवैनानि यज्ञेन
स्वर्गं लोकं समारोहयति[4] ॥ २ ॥

प्रजापतेर्वा एते चक्षुषी यच्छुक्रामन्थिना असा आदित्यः शुक्रश्च-
न्द्रमा मन्थी तस्य वै प्रजापतेः सव्यं चक्षुरश्वयत्ततो ये स्तोका अवा-
पद्यन्त तैरिदं वर्षत्यैकविंशतिर्वै[5] ते ऽवपेदुस्तान्वायुरमुतो विसृ-
जति प्रजानां क्लृप्त्यै तस्य या कनीनिका परापतत्स यवो ऽभवद्य-
न्मन्थिनं सक्तुभिः श्रीणाति चक्षुरेवास्य संभावयाति मिथुनं वै सो-
मश्च सक्तवश्च यन्मन्थिनं सक्तुभिः श्रीणाति मिथुनत्वायार्तं वा
एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं यं द्विष्यादृत्विजां तस्मै हरेदार्तिमार्छेति ष-

1) H u. B वृणाथा° 2) Ben °वामहा 3) H u. Bb °र्थ्यं 4) Bb °रोहति 5) Ben वर्षत्यै°

षण्डामर्कौ वा असुराणां पुरोहिता आस्तां तान्देवा[1] नाशक्नुवन्हन्तुं
ब्राह्मणवन्तो ह्यासँस्तौ देवा उपाशासुरुप नो आवर्तेथामिति ता
अब्रूता[2] भागो नो अस्त्विति वृणाथामित्यब्रुवँस्तौ एतौ शुक्राम-
न्थिना अवृणातां ते देवा अमन्यन्त यदिमा असु३र्यौ[3] सोमौ हो-
ष्यामस्तदन्वसुरा आभविष्यन्ति यन्न होष्यामस्तदन्वाभविष्यन्तीति ता 5
अपनुद्यैन्द्रायाजुहवुस्तस्मादेता अन्यदेवत्यौ गृह्येते[4] अथैन्द्राय हूयेते[5]
अपनुत्तौ षण्डामर्कौ सह तेन यं द्विष्म इति षण्डामर्कयोरेवैनं स-
हापनोदेनापनुदते ॥ आयुः पाहि प्रजां पाह्यमुष्य वीरतां पाहि ॥
इति सादयेद्यो ऽस्य प्रियः स्यात्तस्य शुक्रं वै प्रति राष्ट्रं मन्थिनं नि-
रुद्धं मथ्यता इति ३ह्येतद्राष्ट्रमाहुर्यैनिरुद्धं भवति यदि कामयेत यो 10
बहिस्तं ग्रामे कुर्यां[6] यो ग्रामे तं बहिरिति ॥ इदमहममुमामुष्याय-
णममुष्याः पुत्रममुष्या[7] विशो निरूहामि ॥ इति शुक्रपात्रं निरूह्य ॥
इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रममुष्यां विशि सादयामि ॥ इति
मन्थिपात्रं सादयेद्यो बहिस्तं ग्रामे करोति यो ग्रामे तं बहिरीतं
वा एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं यच्छुक्रपात्रं पुनः प्रयुज्यते तस्मादिमे 15
समावद्वीर्ये तस्मादाभ्यां समावत्पश्यत्यसौ वा आदित्यः शुक्रश्चन्द्र-
मा मन्थी यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मादेतौ प्राञ्चौ यन्तौ न पश्यन्त्यथ
यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्प्रत्यञ्चौ यन्तौ पश्यन्ति[8]
यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराङ् प्राणो ऽथ यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ
तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्पुनरपानो यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराञ्चौ 20

1) So corrigirt; die Mss. तां देवा 2) H u. Bb अब्रूतां 3) So Ben u. M; in B असूर्यौ; H u. Bb असु३र्यौ 4) So Ben; in H u. Bb गृह्यते; desgl. M (n. Bl.) u. B, ohne Accent. 5) So M (n. Bl.); die andern Mss. हूयते; H हूतये 6) So Ben; desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. कुर्यात्; cf. oben 4, 6, 2. 7) So corrigirt; die Mss. °मुष्या°; cf. oben 4. 6, 2. 8) H u. Bb पश्यति

गर्भा धीयन्तेऽथ यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मा-
त्प्रत्यञ्चः प्रजायन्ते चक्षुषी वै शुक्रामन्थिनौ नासिकोत्तरवेदिर्य-
दङ्गुष्ठाभ्यामाक्रमेते चक्षुषी वा एतत्प्रधत्तोऽथ यदुपरिष्टादाक्रमेते
तस्मादिमे उपरिष्टाच्चक्षुषी तुथो ऽसि जनधाया देवास्त्वा शुक्रपाः प्र-
5 णयन्त्विति या अत्त्रीः प्रजास्तासामेष योनिस्ता एतमनुप्रजायन्ते
तुथो ऽसि जनधाया देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयन्त्विति या आद्याः प्रजा-
स्तासामेष[1] योनिस्ता एतमनुप्रजायन्त उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यत्त्री-
श्चाद्याश्च शुक्रमन्वारभन्ते तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चसं तेज एव ब्रह्मव-
र्चसमन्वारभन्त इन्द्रेण मन्युना युजेति शुक्रेण परियन्ति मन्युना वै
10 युजेन्द्रो ऽसुरानवाबाधत मन्युना वा एतद्युजा यजमानो भ्रातृव्यम-
वबाधते संजग्मानौ दिवा पृथिव्येत्यरत्नी संधत्त इमानि वा एतत्सं-
धत्तो यत्पात्रे संदध्यातां नेदमन्तरा[2] स्यादथ यदरत्नी संधत्तस्तस्मादि-
दमन्तरा चक्षुषोर्विधृत्यै पुमांसं गर्भमाधत्तं गवी३न्योरिति तदनु
स्त्री३ष्वो[3] यजमानस्य गावो भवन्ति वीरं पत्नी जनयति शुक्रस्या-
15 धिष्ठानमसि मन्थिनो ऽधिष्ठानमसीति शकलौ प्रास्यतः समिद्धा
एषैतयोरथो आहुतीनां प्रतिष्ठित्यै निरस्तः षण्डो[4] निरस्तो मर्कः
सह तेन यं द्विष्म इति शकलौ[5] निरस्यत एतावांल्लोको यावदुब्जत[6]
यावानेव लोकस्तस्माद्यजमानो भ्रातृव्यं निर्भजति श्रीणन्त्यन्यान्त्सो-
मान्वान्यांस्तत्सोमानां मिथुनं यांऽश्रीणन्ति ताननुवर्षति यांश्च

1) H u. Bb °मेव 2) So Ben u. M; die andern Mss. न्येदम° 3) So Ben u. M; die andern Mss. स्त्रो३ष्वो 4) Bb शण्डो; wir hätten wohl auch oben 1, 3, 12 mit M 1 षण्डो schreiben sollen; übrigens aber schreibt Kâṭh. in dem hier entsprechenden Cap. 31, 8 शुंडामर्कौ 5) Bb संकलौ 6) So Ben u. M; die andern Mss. °दुंबत

श्रीणन्ति ताननुवीध्रति[1] दारुमयान्यन्यानि पात्राणि मृन्मयान्यन्यानि तत्पात्राणां मिथुनं यो वै सोमस्य च पात्राणां च मिथुनं वेद मिथुना एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ३ ॥

प्रजापतिर्वा आग्रायणो[2] ये देवा दिव्येकादश स्थेत्येतावन्तो वै देवा यावन्त एव देवास्तेभ्यो[3] गृह्यत आग्रायणं[4] वै गृहीत्वा देवाः स्वर्गं लोकमायन्नपासुरा अभ्रंशन्त ततो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एवं विद्वानाग्रायणं[5] गृह्णीते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति य आनुजावरः स्यात्स आग्रायणाग्रान्ग्रहान्गृह्णीताग्रं[6] ह्याग्रायणो[7] यद्यभिचरेत ॥

विदद्यदि सरमा रुग्णमद्रेर्महि पाथः पूर्व्यं सध्र्यक्कः ।
अग्रं नयत्सुपद्यक्षराणामच्छा रवं प्रथमा जानती गात् ॥

इति पुरोरुचं कुर्याद्रुजति हैवाथो वाग्वै सरमा वाचमेवैषां वृङ्क्ते त्सरा[8] वा एषा यज्ञस्य तस्माद्यत्किंच प्राचीनमाग्रायणात्तदुपांशु[9] चरन्त्यथ वा एतदाग्रायणं[10] प्रति वाचं विसृजन्ते यज्ञमेवाप्त्वा वाचं विसृजन्ते वाग्वै देवेभ्योऽपाक्रामत्ते देवास्तूष्णीं यज्ञमतन्वत सा वागमन्यतान्तर्वै मा यज्ञाद्यन्तीति साग्रायणं[11] प्रति न्याद्रवत्तस्मादाग्रायणं प्रति वाचं विसृजन्ते हिंकृत्य वाचं विसृजन्ते प्राणो वै हिंकारो वाक् प्राणस्तद्वाच एवैषां युक्तिस्त्रिर्हिंकरोति त्रेधा उहीयं वाग्वदति शनैरुच्चैरथ सूच्चैर्योषत्येवं[12] वाक् सास्य युज्यते त्रयो वै

1) So M; desgl. B, ohne Accent; Ben विध्रति; Bb वीघ्रति; H वोघ्रति oder वोघ्रति 2) Bb आग्रयणो 3) In H u. Bb zweimal यावन्त एव देवा 4) Bb आग्रयणं 5) Bb °ग्रयणं 6) Bb आग्रय° 7) Bb °ग्रयणो 8) M सरा 9) Bb °ग्रयणा° 10) Bb ग्रयणं 11) Ben स्राग्र° 12) M सूच्चै

प्राजापत्या ऋत्विज उद्गाता प्रस्तोता प्रतिहर्ता ते वा अस्यैतर्ह्यवृता[1]
अयुक्ता यद्धिंकरोति[2] तेनैवास्य ते वृता[3] युक्ता भवन्ति वाक् च मन-
श्चावदेतामहं श्रेयानस्म्यहं श्रेयानसीति तौ प्रजापतिं प्रश्नमैता
सा वागब्रवीन्नैव मया किं चनानभ्युदितं[4] क्रियता[5] इत्यथ मनो ऽब्र-
5 वीन्नैव मया किं चनानभिगतं क्रियता[5] इति स मनसे ऽन्वब्रवीत्तां
वागब्रवीदहं हव्यवाडेवाहं तुभ्यमसानीति तस्मादेषा प्रजापतये[6] ऽहव्य-
वाट् तस्माद्यत्किंचोपांशु क्रियते तदाहुः कृतमेतत्क्रियता इति प्र-
जापतये हि क्रियते द्वाभ्यां धाराभ्यां[7] प्रातःसवने गृह्णाति तिसृभ्यो
माध्यंदिने सवने चतसृभ्यस्तृतीयसवने तन्नव नव प्राणा आत्माग्रा-
10 यणः प्राणानेवात्मन्धत्ते वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते ये
देवा दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामध्येकादश स्थाप्सुक्षितो महिनैकादश स्थे-
ति देवताभिर्वै[8] यज्ञः संततो देवताभिरेव यज्ञं संतनोति प्रजापतिर्वा
आग्रायणो[9] यत्सर्वेषु सवनेष्वभिप्रस्कन्दयति प्रजापतिर्वा एतत्प्रजा
अभिजिघ्रति प्रजापतिर्वा आग्रायणो[9] यत्सर्वेषु सवनेषु गृह्णात्यात्मनैव
15 यज्ञं संतनोति प्रजापतिर्वा आग्रायणो[9] यदेषो ऽतिरिच्यते तस्मा-
त्पुरुषः पशूनां दविष्ठमेत्याग्रायणो[10] वै गायत्र्या वत्सस्तं वा एतदा
तृतीयात्सवनादभिप्रतिधावति[11] गायत्र्या वा एते लोके सर्वे सोमा
गृह्यन्ते तां वा एतत्सर्वाणि सवनान्यभिप्रतिधावन्त्यथ यत्स्थाल्यां
गृहीतो विज्ञातस्थाल्या होष्यन्ती३ दारुमयेणा३[12] इति तस्मादवि-

1) M °वृता 2) M यद्धि हिंकरोति 3) M वृता 4) H u. Bb चनान्यभ्युदितं 5) Bb क्रियाता; M क्रीयता 6) Von hier bis zum folgenden प्रजापतये in B fehlend. 7) Dies Wort fehlt in B. 8) Das वै fehlt in Bb. 9) Bb आग्रयणो 10) Bb °ग्रयणो 11) M धावंति 12) Die Mss. schwanken; Ben होष्यंती दारुमयेणा, indem zugleich eine ३ über der Linie die Plutirung der letzten Silbe eines jeden der Wörter andeutet; in M हो३ष्यंतो३ दारुमयेणा; in H u. Bb होष्यंती दारुमयेणेति, desgl. B, ohne Accent.

ज्ञातेन गर्भेण भ्रूणहाथ यत्स्थालीं रिञ्चन्ति[1] न दारुमयं तस्मात्पुमा-
न्दायादः स्त्र्यदायादथ यत्स्थालीं परास्यन्ति न दारुमयं तस्मात्स्त्रियं
जातां परास्यन्ति[2] न पुमांसमथ स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 13. — TBr. 6, 4, 11 (âgrâyaṇaḥ); Kâṭh. 27, 9.

इन्द्रो वै वृत्राय वज्रमुदयच्छत्स वज्रमुद्यतं दृष्ट्वाबिभेत्सो ऽब्रवीद-
स्ति वा इदं त्वयस्मिन्नन्तर्वीऽ३र्यं तत्ते प्रदास्यामि[3] मां मा वधीरिति 5
तद्वा अस्मै प्रायच्छद्वज्रं वा अस्मै तत्प्रायच्छत्पशूनुक्थ्यमेव यदुक्थ्यो
गृह्यते यज्ञस्य च पशूनां चावरुद्ध्या एतावान्वै यज्ञो यावानुक्थ्यो
ऽन्तःश्लेषणमेवान्ये ग्रहाः प्लवो वा एष[4] यज्ञस्य यदु३क्थ्यो यथा वा
इदं प्लवं संनह्य[5] प्रस्नात्येवं वा एतदुक्थ्यमालभ्य प्रस्नाति स एनमा
यज्ञस्योदृचः संपारयत्यङ्गानि वा उक्थ्यो यज्ञस्य संतत्यै गृह्यते तस्मै 10
त्वा विष्णवे त्वेति विष्णुर्वै यज्ञो विष्णुना यज्ञः संततो विष्णुनैव
यज्ञेन यज्ञं संतनोत्येतेन वा इदमुक्थ्यानि[6] संततानि तस्मात्पुरुषः
स्नावभिरनुसंततः सद आलभ्यावनयति यज्ञं वा एतत्संतत्य संप्रा-
प्यावनयति चक्षुर्वै शुक्रश्चक्षुरु३क्थ्यश्चक्षुर्वा एतत्पुरस्ताद्ध्रियते ऽथो
यथेदं पुरस्तात्पश्चात्पश्यन्नन्वेत्येवं तदथ यदेकः संस्त्रेधा क्रियते तस्मा- 15
देकः श्रेष्ठः पूर्वार्धे ऽवस्यति यदेतौ ग्रहौ भूयिष्ठाः सोमा अनु हूयन्ते[7]
पापवसीयसस्य व्यावृत्त्यै यदेतत्पात्रं भूयिष्ठाः सोमा अन्वायन्ति त-
स्मादेकं श्रेष्ठं यन्तं बहवः पश्चादनुयन्ति[8] पात्राणि वा अध्वर्युं पुरो
विदुह्न उक्थामदानि[9] पश्चैन्द्र्या[10] सदा उपचरन्त्याग्नेय्याग्नीध्रं वैष्ण-

1) So Ben u. M; in H u. Bb रिचंति; desgl. B, ohne Accent. 2) So M, H u. Bb; in Ben परास्यन्ति 3) Ben प्रजास्यामि Kâṭh. 27, 10 प्रदास्यामि 4) Ben एषां 5) H संनह 6) So M; in Ben °मुक्थ्यानि; Bb °मुक्थ्यानि; desgl. B, ohne Accent; H °मुथ्यानि 7) H u. Bb हूयते 8) So Ben, die andern Mss. (auch M) यन्ति 9) So M; in Ben उक्थ्यामदानि; Bb उक्थ्यमदानि; H u. Bb उथ्यमदानि 10) So Ben u. M; in H पश्चैन्द्र्या; desgl. B, ohne Accent; Bb पश्चैन्द्र्या.

व्यां हविर्धानं यथादेवतमेवैनान्युपचरति तथा हैनं न विदुहेऽन्तरा-
हवनीयं च हविर्धानं चाध्वर्योर्लोको ऽन्तरा हविर्धानं च सदश्च यज-
मानस्य सदः सदस्यानां यदि कामयेताध्वर्युं यश ऋच्छेदित्यन्तरा-
हवनीयं[1] च हविर्धानं चावनयेत्सोमो वै यश एषो ऽध्वर्योर्लोको ऽध्व-
र्युमेव यशसार्पयति यदि कामयेत यजमानं यश ऋच्छेदित्यन्तरा ह-
विर्धानं च सदश्चावनयेत्सोमो[2] वै यश एष यजमानस्य लोको यज-
मानमेव यशसार्पयति यदि कामयेत सद३स्यान्यश ऋच्छेदित्यन्तः स-
दस्यावनयेत्सोमो वै यश एष सदस्यानां लोकः सदस्यानेव[3] यशसार्प-
यति सद आलभ्यावनयत्यैन्द्रं वै सद ऐन्द्राण्युक्थान्युक्थानां[4] संतत्या
उक्थानामनपच्छेदाय[5] ॥ उपयामगृहीतो ऽसि मित्रावरुणाभ्यां[6] त्वा ॥
इति गृह्णाति प्रातःसवने मैत्रावरुणाय ॥ इन्द्राय त्वा ॥ इति ब्रा-
ह्मणाच्छंसिने ॥ इन्द्राग्निभ्यां त्वा ॥ इत्यच्छावाकाय ॥ उपयामगृ-
हीतो ऽसीन्द्राय त्वेन्द्राय त्वा ॥ इति गृह्णाति सर्वेभ्यो माध्यंदिने स-
वने ॥ उपयामगृहीतो ऽसीन्द्रावरुणाभ्यां त्वा ॥ इति गृह्णाति तृतीय-
सवने मैत्रावरुणाय ॥ इन्द्राबृहस्पतिभ्यां त्वा ॥ इति ब्राह्मणाच्छं-
सिने ॥ इन्द्राविष्णुभ्यां त्वा इत्यच्छावाकायैवमस्य यथोक्थं[7] यथादे-
वतं गृहीता भवन्ति ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 3, 1a. — TS 6, 5, 1 (ukthyagrahaḥ); Kâṭh. 27, 10.

आयुर्वै ध्रुवस्तमुत्तमं गृह्णात्युत्तमं ह्यायुः स्थाल्या गृह्णात्यायुषो धृत्यै
पूर्णं गृह्णाति सर्वमायुरेति प्राणो वै गायत्र्यायुर्ध्रुवो यदेषत्रा तृतीया-

1) Von hier ab in M eine Lücke (ein Blatt fehlt). 2) H सोमे 3) So corrigirt; die Mss. सदस्यामेवं 4) So Ben; die andern Mss. °क्थान्युकथ्यानां° 5) So Ben; die andern Mss. उकथ्यानाम् 6) So H u. Bb; in Ben मित्रावरुणाभ्यां 7) Ben यथोक्तं°

त्संवनात्परिशयेत्तस्माद्यावदायुस्तावान्प्राण आयुर्वै ध्रुवो यदग्निष्टोम-
मास्त्वा आयुरेवास्मा निःसर्पेत्यायुर्वै ध्रुवो यत्केवलं जुहुयादायुः प्रजानां
प्रदध्यात्परिधानीयायां शस्यमानायामवनयति स ह्यन्तो[1] होतुश्चमसे
ऽवनयति वैश्वदेवो वै होता वैश्वदेवीरिमाः[2] प्रजाः सर्वासु वा[3] एत-
त्प्रजास्वायुर्दधाति जनानामित्याहुः सर्वासां वा एतत्प्रजानामायुः 5
सर्वाभ्यः[4] प्रजाभ्यो गृह्यत उभयतोवैश्वानरो गृह्यत उभयतोवैश्वानरो
३ह्ययं प्रा३णो ऽयं वाव वैश्वानरो ३यो ऽयमवाङ् प्राणो यदेष के-
वला उत्तरे हविर्धाने साद्यते तस्मादेषो ऽर्धभाक् प्राणानामर्धभाजा
इतरे हिरण्ये ऽधि सादयेदायुःकामस्यामृतं वै हिरण्यमायुर्ध्रु३वो
ऽमृत एवास्यायुर्दधात्युपोप्ते ऽन्ये ग्रहाः साद्यन्ते ऽनुपोप्ते ध्रुवस्तस्माद- 10
स्थ्नान्ये[5] पशवः प्रतितिष्ठन्ति मांसेन पुरुषः प्राणा वा उपरवा
यदेत उपोप्ते ग्रहाः साद्यन्ते स्वे वा एतद्योनौ साद्यन्ते पूर्वार्धे वा
इमे मुखस्य प्राणा एतत्खलु वै हविर्धानस्य पूर्वार्धं यद्दक्षिणं ह-
विर्धानं तस्माद्दक्षिणे हविर्धाने प्राणा वा एत इतरे ग्रहा आयुर्ध्रुवो
नव वै प्राणा आयुर्दशमं तस्मादेष दशमो गृह्यते दशमं ह्यायू रा- 15
जपुत्रो ध्रुवं गोपायति सर्वासां वा एतं प्रजानामायुर्गोपायति तस्मा-
द्राजपुत्रो वीर्यवत्तमो यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुष्यामुष्यायणस्यायुः
प्रवर्तयामि ॥ इति ध्रुवं प्रवर्तयेदायुरेवास्य प्रवर्तयति यत्प्रवर्तयेत्स-
र्वासां प्रजानामायुः प्रवर्तयेत्प्रमुक्[6] प्रजा आर्च्छेद्वर्तिर्यजमानं गृह्णी-
यात्क्षोधुको ऽध्वर्युः स्यात्तद्यज्ञ एवं ॥ ध्रुवं त्वा ध्रुवक्षितिममुमास्या- 20

1) So Bb u. H; in Ben ह्यन्तो ohne Accent. 2) Mit diesen Worten fängt M wieder an. 3) Von hier in H u. Bb Lücke bis zum folgenden वा 4) So Ben u. M; in H u. Bb सर्वाभ्य एव; B सर्वाभ्या एव 5) So Ben; (cf. TS 6, 5, 2); in M °स्त्नान्ये, desgl. B, ohne Accent; in Bb अस्थान्ये; in H अस्तान्ये 6) So M; die andern Mss. प्रवर्तयेदाम्पु

नाच्च्यावयामि ॥ इत्यास्थानादेवैनं च्यावयति प्रमायुको भवति
ध्रुवं वै प्रच्यवमानं विश्वा भूतानु प्रच्यवन्ते प्र यजमान आस्था-
नाच्च्यवते तदभिमृश्यो दिवि दिव्यान्दृंहान्तरिक्षे अन्तरिक्ष्यान्पृथि-
व्यां[1] पार्थिवानिति यथास्थाम[2] वा एतत्प्रजा दृंहति स्व आयतने
5 यजमानमायुषा[3] वा एष वीर्येण व्यृध्यते यस्य ध्रुवः स्कन्दत्यायुर्वै
ध्रुवस्तदभिमृश्यः ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवास्मि-
न्दधाति वरो दक्षिणा वरेणैव वरं स्पृणोत्यात्मा हि वरः पुत्रसेनस्य
ह वै भैमसेने ध्रुवं उपददास[4] तं शृण्वानः स्थैरब्रह्मणं ऋतेनैभ्यो लो-
केभ्य आप्याययांचकार ॥ स्वाहा दिव आप्यायस्व ॥ इति स तृतीयं
10 बभूव ॥ स्वाहान्तरिक्षादाप्यायस्व ॥ इति स द्विभागं बभूव ॥ स्वाहा
पृथिव्या आप्यायस्व ॥ इति स पुपूरे तदेतेनैवैभ्यो लोकेभ्यो ध्रुव
आप्याययितव्यो द्वादशे स्तोत्रे ऽवनयति ॥ द्वादश मासाः संवत्सरः
संवत्सरो यज्ञो यज्ञः प्रजापतिः प्राजापत्यः पुरुषो यावानेव पुरुष-
स्तस्मिन्नायुर्दधाति यत्स्तूयमाने[5] ऽवनयेद्गर्भाः प्रपादुकाः स्युर्यच्छस्य-
15 माने युवानः प्रमीयेरन्यच्छस्ते बहिः प्राणान्दध्यात्सकृच्छस्तायां म-
ध्यतो ऽवनीयो मध्यतो वा एतत्प्रजानामायुर्दधाति ॥ स्वयंभूरसि
श्रेष्ठो रश्मिः प्रियो देवानां संसदनीयः ॥ तं त्वा सुभव देवा अ-
भिसंविशन्तु ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवास्मिन्दधा-
ति ॥ वर्चोधा असि ध्रुव वर्चो मे धेहि ॥ इति वर्च एवास्मिन्दधा-
20 ति ॥ इषो ऽसि त्विषो[6] ऽसि नृम्णो ऽसि व्रतो ऽसि दक्षो ऽसि तस्य

---

1) In Ben u. M °रिक्षे तरिक्ष्यान् (in M das क्ष्य des Adj. aber zuerst geschrieben und erst dann als del. bezeichnet); cf. 1, 3, 15. 2) So Ben u. M; in H u. Bb यथास्थानं; B, यथास्थानं • 3) So Ben u. M; die andern Mss. °मायुषो 4) So M; in B °दधास; H u. Bb °दधाम; Ben? 5) M सूयमाने 6) Ben त्विषो

त इषस्य त्वेषस्य नृम्णस्य व्रतस्य दक्षस्य भक्षीय[1] स्वस्य चारणस्य च शूद्रस्य चार्यस्य च यथा त्वं सूर्यासि विश्वदर्शत एवमहं विश्वदर्शतो भूयासम् ॥ इति विश्वदर्शतो ह भवत्यसौ वा आदित्यः स्वयंभूः श्रेष्ठो रश्मिर्यथैष स्वयमभवदेवं स्वयं भवति य एवं वेद ॥ ६ ॥

Vgl 1, 3, 15. — TS 6, 5, 2 (dhruvaḥ): Kâṭh. 28, 1; Kap. S. 44, 1.

अथैत ऋतुग्रहाः संवत्सरस्य वा एते विधृत्यै गृह्यन्ते द्वादश मासाः संवत्सरस्तस्माद्द्वादश ऋतुग्रहा मधुश्च माधवश्च वासन्तिका ऋतू असन्ना हूयन्ते ऽसन्ना ३हीम ऋतवो नान्योऽन्यमभिप्रपद्यते[2] यदन्योऽन्यमभिप्रपद्यत[3] ऋता ऋतुरभीयादथ[4] यदन्योऽन्यः[5] प्रपद्यते तस्मादिदमृता ऋतुरनुनिर्हिताः[4] परिप्लवन्त उभयतोमुखमृतुपात्रमुभयतोमुखा ३हीम ऋतवो न वै तद्विद्म यत ऋतूनां मुखं सह प्रथमं गृह्णाते सहोत्तमं सह युज्येते[6] सह विमुच्येते[7] चतुर्दश वा एतत्कुरुतो ऽति वा एतद्रचयतो ऽस्ति मासस्त्रयोदशस्तमेवैतेनाप्त्वावरुन्द्ध ऋतुभ्यो वै प्रजाः प्रजायन्ते यत्षड्ऋतुना चतुर्ऋतुभिर्ऋतुभ्यो वावास्मा एतच्चतुष्पदः पशून्प्रजनयतो ऽथ यच्चतुर्ऋतुभिर्द्वि[8]र्ऋतुन ऋतुभ्यो वावास्मा एतद्द्विपदः पशून्प्रजनयतो यद्द्विर्ऋतुना द्वौ ३हीमा ऋतू अथ यद्द्वे 15 ऋतुपात्रे द्वौ द्वौ ३हीम ऋतवो नानुयजति वैश्वानरो वषट्कारो यदनुयजेद्वैश्वानरमृतुष्वन्ववसृजेदन्धो वा इदमासीद्व्यावृत्तमहरासीन्न रात्रिस्तद्देवा ऋतुग्रहैर्व्यावर्तयन्यदृतुग्रहा गृह्यन्ते ऽहोरात्रयोर्व्यावृत्त्यै

---

1) Bb भंक्षीय 2) So Ben; H u Bb प्रपद्यते; desgl. B, ohne Accent; M प्रपद्येते 3) Die Mss schwanken; H u. B प्रपद्यंत; desgl. B, ohne Accent; Ben प्रपद्यते; M प्रपद्येत 4) Ben ऋतूर° 5) So Ben u. M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb यदन्योन्यः 6) So Ben u. M; die andern Mss. युज्यते 7) So Ben u. M; die andern Mss. मुच्यते 8) In den Mss. द्वि° ohne Accent.

संवत्सरो वै स्वर्गो लोकस्तस्य वा एत आक्रमा यदृतुग्रहा यदृतुग्रहा[1] गृह्यन्ते स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 16. -- TS 6, 5, 3 (ṛtugrahāḥ); Kāṭh. 28, 2; Kap. S. 44, 2.

आदित्या वा इत उत्तमाः स्वर्गं लोकमायंस्ते वा इतः प्रतिसंहिताः पुरस्तादेवान्यत्सर्वं संवत्सरो वै स्वर्गो लोकः संवत्सरमेतौ
5 कल्पायतुं प्रायेते यदध्वर्यू यदैन्द्राग्नमृतुपात्रेण गृह्णाति संवत्सरं वा एतदन्वारभते स्वर्गाय लोकायाथो ज्योतिरुपरिष्टाद्दधाति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या असौ वा आदित्यः शुक्रः पुरुषो वैश्वदेवो यच्छुक्रपात्रेण वैश्वदेवं गृह्णाति तस्मात्पुरुष एवामुं प्रत्यङ् सर्वे ऽन्ये न्यञ्चः पशवो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवाः प्रातःसवने वैश्वदेवे
10 यज्ञं संस्थाप्यमपश्यंस्तं प्रातःसवने समस्थापयन्यद्वैश्वदेवः प्रातःसवने गृह्यते प्रातःसवने वा एतद्वैश्वदेवे यज्ञं संस्थापयति तेन संस्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति देवा वै सर्वे प्रातःसवनमभ्यायच्छन्नोत्तराभ्यां सवनाभ्यामतिष्ठन्त यद्वैश्वदेवः प्रातःसवने हूयते प्रातःसवने वा एतद्वैश्वदेवे देवतास्तर्पयन्ति तास्तृप्ता उत्तरे सवने अभिसृज्यमाना यन्ति
15 वज्रो वै मरुत्वतीया वज्र एव प्रथमो ऽपगूर्तिर्द्वितीयः स्तृतिरुत्तमो[2] वज्रो वै धनुर्धनुरेव प्रथमः प्रतिहितिर्द्वितीयो विसृष्टस्तृतीयश्चक्रियो वा एते यज्ञस्य यन्मरुत्वतीया अक्षो मध्यमः पक्षसी[3] अभितो मरुद्भिर्वै वीऽ३र्येणेन्द्रो वृत्रमहन्न ऋते मरुद्भ्यो ऽशक्नोद्वी३र्ये कर्तुं यन्मरुत्वतीयो ग्रहो गृह्यते मरुत्वतीयं शस्यते तेन माध्यंदिनं सवनं वीर्यवत्कथं

1) In Ben nur ein Mal यदृतुग्रहा 2) So Ben u. M; Bb स्तृतीयस्त्तमो; desgl. B, ohne Accent; H स्तृतीयरुत्तमो 3) Ben पक्षसो oder पक्षसि

सवनान्यृतुमन्ति[1] वेढेति पृष्ठैर्ऋतुग्रहैः प्रातःसवनमृतुमन्मरुत्वतीयै-
र्माध्यंदिनं सवनं सावित्रेण तृतीयसवनं मरुत्वतीययोः सन्नयोर्दक्षि-
णा दीयन्ते स्वे वा एतद्योनौ दक्षिणा दीयन्ते परिधयो वा एते
यज्ञस्य यन्मरुत्वतीयास्तस्मान्मरुत्वतीयान्दक्षिणा[2] नातिदीयन्ते यद-
तिदद्याद्यथा बहिष्परिधि स्कन्नमेवं स्याद्यदि कामयेत विडोजीयसी
स्यादबलीयः क्षत्रमिति यस्या मरुत्वतीयः पूर्वो ऽर्धर्चस्तां[3] पुरो-
रुचं कुर्याद्विशं वा एतदोजीयसीमकरबलीयः क्षत्रं यदि कामयेत
क्षत्रमोजीयः स्यादबलीयसी विडिति यस्या ऐन्द्रः पूर्वो ऽर्धर्च-
स्तां[3] पुरोरुचं कुर्यात्क्षत्रं वा एतदोजीयो ऽकरबलीयसीं विशं जा-
मिं वा एतद्यज्ञे क्रियते यन्मरुत्वतीयो ग्रहो गृह्यते मरुत्वतीयं श-
स्यते पशवो वै मरुतो ऽजामि पशवस्तेन तदजाम्यृतुपात्रमालभ्य
प्रतिगृह्णात्यृतवो वै मरुतः संवत्सर ऋतव आयुः संवत्सर आयु-
षि वा एतदध्वर्युः श्रयते वृत्रं वा एष हन्ति यो मरुत्वतीयान्ग्रहान्गृह्णीते
माहेन्द्रे सर्वे कामाः सर्वान्वा एतत्कामानाप्नोति सर्वान्व्यृश्नोतीन्द्रो
वै वृत्रमहन्त्सो ऽन्यान्देवानत्यमन्यत स महेन्द्रो ऽभवत्स एतमुद्धार-
मुदहरत वृत्रं हत्वा तदुद्धार[4] एवास्यैष भाग एव तस्माद्राजा सं-
ग्रामं जित्वोदाजमुदजते शुक्रपात्रेण माहेन्द्रं गृह्णाति वदन्ति ग्रा-
वाणो वदन्त्यौलूखला मन्थन्त्याशिरमिन्द्रे वा एतद्या[5] आगते घो-
षमकुर्वतोथो यजमान एव तेजो दधति[6] ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 3, 17—25. — TS 6, 5, 4 (âindrâgnaḥ) u. 5 (marutvatîyâ mâhendraçca); Kâṭh. 28, 2 u. 3; Kap. S. 44, 2 u. 3.

1) M °मति (n. Bl.). 2) So M; ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. मरुत्वतीयां° 3) Ben तां ohne Accent; M schreibt तान्; H u. Bb तात्; desgl. B, ohne Accent. 4) Bb तमुद्धारं 5) So Ben; die andern Mss. एतमया 6) So Ben u. M; die andern Mss. दधाति

एतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

अष्टौ पुत्रासो अदितेर्ये जातास्तन्वस्परि ।
देवां उप प्रैत्सप्तभिः परा मार्ताण्डमास्यत्[1] ॥

इत्येष वाव स उपांशुसवनो ग्रावा तस्य वा एष सोमपीथो यदादित्यं
5 मेक्षयन्ति ॥ विवस्वन्नादित्यैष ते सोमपीथः ॥ इति सोमपीथेनैवैनं सम-
र्धयति व्यानो वा उपांशुसवनः प्रजा आदित्यो व्यानं वा एतत्प्रजासु
दधाति पशवो वा आदित्यो यद्दध्ना मध्यतः श्रीणाति मध्यतो वा
एतत्पशूनां पयो दधात्यथ यत्तप्तातङ्क्यं[3] तस्मादामा सती पक्वं दुहे
यदि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति ॥ या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणा-
10 मि[4] ॥ इति दध्नोपरिष्टादादित्यं श्रीणीयात्पशवो वा आदित्यः पशुभ्य
एषो ऽमुतो वर्षति पशूनेव वृष्ट्याभिजिघर्ति[5] यदि कामयेत गर्भाः
श्रीव्येयुरित्युदृह्यादित्यमवेक्षेत गर्भा ह श्रेवुका[6] भवन्ति शुक्रवतीर्वै[7]
पूर्वे सवने अशुक्रं तृतीयं सवनं यद्द्विदेवत्यानां संस्रवानवनय-
त्याग्रायणमभिप्रस्कन्दयति तेन तृतीयसवनं शुक्रवद्देवा असुरान्हत्वा
15 मृत्योरबिभयुस्तेनार्थर्षिणो न्यञ्जनर्षिण[8] एता देवता भूयिष्ठाः प्रावि-
शन्यद्द्विदेवत्यांस्तस्माद्द्विदेवत्येभ्य[9] आदित्यो निगृह्यते बृहतीभ्यां गृ-
ह्णाति पशवो वै बृहतीः प्रजा आदित्य एतावांल्लोको यावदुद्यतं
यत्संप्रसारयित्वा गृह्णाति लोकं वा एतदन्नाद्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य
वृङ्क्ते ऽथो इमा एव प्रजा अन्नाद्यायावरुन्द्धे यद्यस्य भ्रातृव्यो यजेत
20 बहिर्वेदि तिष्ठेत्तथा हैनं नावरुन्द्धे पशवो वा आदित्यो ऽमी रुद्रो

1) So M, H, Bb; in Ben °मास्यत्; cf. aber RV 10, 72, 8. 2) H u Bb °थेनैवं 3) cf. मृतातङ्क्यं TS 6, 5, 6 4 4) Ben °णाति 5) H u Bb वृष्ट्या°; cf. über die verschiedene Betonung dieses Wortes oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 5. 6) So Ben u. M; die andern Mss. श्रेयुका 7) M (u Bb.) °वंतो वे 8) Ben °र्षणो 9) Ben प्राविशन्

ऽग्नेरेतास्तउ३न्वो यद्धिष्ण्या यत्संप्रसारयित्वा[1] गृह्णाति रुद्राद्वा एतत्प-
शूनन्तर्दधात्यपिधायोप निष्क्रामति[2] पशूनां गोपीथायादित्यो वै
द्विदेवत्यानामनुयाजस्तस्मात्तान्नानुयजति[3] द्विदेवउ३त्या वा आदित्यस्य
प्रयाजास्तस्मात्तान्नानुयजति[4] पशवो वा आदिउ३त्यो ऽग्नी रुद्रो ब्राह्मण
उपद्रष्टा यदीक्षमाणो जुहुयात्प्रधोयमानानामेषामुपद्रष्टा[5] स्याद्यन्नवे- 5
क्षमाणेन[6] होतउ३व्यमनुपद्रष्टैषा[7] भवति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 3. 26. — TS 6, 5. 6 (adityagrahah): Kāth 28, 6

॥ इति खिलकाण्डे षष्ठः प्रपाठकः ॥

गायत्रो वै देवानां सविता गायत्र्या एष लोके सोमो गृह्यते
यदाग्रायणस्तस्मादाग्रायणात्सावित्रो निर्गृह्यते उ३सौ ऽदं आ तृती-
यात्सवनात्परिशयत्क्रियमाणस्य[8] क्रियमाणस्य प्रसवायान्तरिक्षं वा 10
अन्तर्याउ३मो ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा यदन्तर्याममपात्रेण सावित्रं गृ-
ह्णाति सविता वा एतत्प्रजाः प्रसुवति प्रजननायासन्नो हूयते ऽसन्ना
उ३हीमाः प्रजा नेलयन्ति नानुयजति यदनुयजेत्सृष्टिं प्रजानां वि-

1) So Ben u. M; H u. Bb संप्रसर्पयित्वा; B संप्रर्पयित्वा 2) So Ben u. M; die andern Mss. निष्क्रामयति 3) Ben °मनुपयाजस; Bb तस्मात्तंत्रानु 4) Ben तां नानु°; Bb तत्रानु oder तन्नानु; H तन्नानु; M (u. Bl.) u. B तन्नानु° 5) H u. Bb °मेषाम° 6) In Bb स्याद° ohne Accent. 7) So Ben; desgl. M. ohne Accent (u. Bl.); in H u. Bb मनूपद्रष्टै°; desgl. B, ohne Accent. 8) So das Verbum in H u. Bb betont; in Ben परिशयत्; in M u. Bl. ohne Accent.

छिन्द्यादथो समानपात्रौ उह्येतौ सोमौ गृह्येते तस्मान्नानुयजति देवा
वै तृतीयसवनमुद्यमं नाशक्नुवन्प्रातःसवने तर्हि सवितासीत्तं देवा-
स्तृतीयसवनमभिपर्यौहंस्तेन तृतीयसवनमुदयछन्त यत्सावित्रस्तृती-
यसवने गृह्यते सवितृप्रसूता वा एतत्तृतीयं सवनमुद्यछन्ते सावि-
5 त्रस्य संस्रवे वैश्वदेवमभिगृह्णाति वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सवितृप्र-
सूताः खलु वै प्रजाः प्रजायन्ते[1] मनो वै सविता वैश्वदेवीरिमाः
प्रजाः सर्वासु वा एतत्प्रजासु मनो दधात्याशीर्मतः सवनस्य गृह्णाति
वैश्वदेवत्वाय सुशर्मासि सुप्रतिष्ठान इति यत्स्विष्टसोमः सोमे प्रति-
तिष्ठति बृहदुक्षे[2] नमा इति यद्बृहदिति तेन देवेभ्यो यन्नमा इति
10 तेन पितृभ्य उक्थभाजो वै पितरो ऽस्तोमभाज उक्थायैष[3] गृह्यते न
स्तोत्राय यत्र गृह्यते तञ्शस्यते स्व आयतने ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 27 u. 28. — TS 6, 5, 7 (sâvitraḥ, vâiçvadevaḥ); Kâṭh. 28, 7; Kap. S. 44, 7.

घृतस्य यजत्येष वै प्रथमो धिष्ण्यानां यदाहवनीयस्तं वा एत-
दग्रे व्याघारयत्याग्नावैष्णव्या व्याघारयति पराङ् वा एतर्हि यज्ञो
ऽग्निः सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालब्ध घ्नन्ति वा
15 एतत्सोमं यदभिषुण्वन्ति यत्सौम्यः सोमं वा एतत्संभावयन्ति सो-
ममाप्याययन्त्यंवधिषुर्वा एतत्सोमं यदभ्यसुषुवुरनुस्तरणी[4] वा एषा
सोमस्य यत्सौम्यः पितृणामनुस्तरणी[5] तस्मात्पितृमत्या यजति द-
क्षिणा तिष्ठञ्जुहोति दक्षिणा हि पितृणामुपसदा[6] वा एते ऽनुया-
जा आग्नावैष्णव्या घृतस्य यजति[7] सौम्या सोमस्य या एवाद उप-

1) H u. Bb प्रजायन्ते 2) H बृहदुचे; Bb बृहदुचे 3) H u. Bb °यैव 4) M (n. Bl.) °सुषवुर° 5) So M (n. Bl.) ohne Accent, die andern Mss. पितृणा°; s. übrigens auch TS 6, 6, 7, 1. 6) H u. Bb °मुपसदा°. 7) In Bb यजति ohne Accent.

सत्सु देवता अयाक्षीत्तां एतदमुत्र वा एष भूताय क्रियते यद्वा एतस्य व्याधि[1] यत्प्रामायि तदस्यामुं लोकं गछत्यथ पूत एवोऽशिष्यते प-
वित्रं वै सौम्यो यजमानमेवैतेन पुनाति सामदेवउत्यो वै सोमः
सोमस्य खलु वै सौम्यः साम्ने वा एतद्ध्रियते ॥ सत्रा त एतद्यद् त
इह[2] ॥ इति परिपश्यति यो ऽगतासुः स परिपश्यति यो गतासुर्न 5
स परिपश्यति यदि न परिपश्येदथ वदेत् ॥

यन्मे मनो यमं गतं यद्वा मे अपरागतम् ।
राज्ञा सोमेन तद्वयमस्मासु धारयामसि ॥

हृदिस्पृक् क्रतुस्पृग्वर्चोधा[3] असि वर्चो मे धेहि ॥ इत्याशिषमेवा-
शास्ते ॥ २ ॥ 10

Vgl. TS 6, 6, 7 (sâumyacarughṛtayâgânûbandhyâḥ); Kap. S. 45, 3

अथैते ऽतिग्राह्या[4] देवा वै सोममगृह्णतांथ वा एतानिन्द्रो ऽगृ-
ह्णीत सो ऽवेन्न वा अहमिमानृते ब्रह्मणः सविष्यामीति स ब्रह्मो-
पाधावत्तांन्ब्रह्मणासघ्नोद्ब्रह्म वै गायत्री तस्माद्गायत्रीभिर्गृह्यन्ते यदे-
वादः परमन्नाद्यमनवरुद्धं तस्यैते ऽवरुद्ध्यै गृह्यन्ते ये वा अमी वैरा-
जस्य स्तोभा अतिरिक्तास्तैरेते[5] सामन्वन्तः सर्वे वा एत ऐन्द्रा य 15
ऐन्द्र ऐन्द्रः ३सो ऽसा आदित्य इन्द्रः समानमग्निश्चासौ चादित्यो वि-
राजो वै तेज आग्नेयः शक्करीणामैन्द्रो रेवतीनां सौर्यो यत्र पृष्ठानि
युज्येरंस्तदेतान्जुहुयात्साम्ना[6] सतेजस्त्वाय सं वा एतद्यज्ञः पश्वा-

---

1) So Ben u. M; die andern Mss. व्यार्धं 2) Bb म्रदुत्तरहा 3) So M, nur ohne Accent, (n. Bl.); die andern Mss., wie es scheint, हृदिस्पृक् ऋतुस्पृ° 4) So corrigirt; die Mss. °ग्राह्या; vgl. aber weiter unten. 5) Ben अति°; M (n. Bl.) अतिरक्तास. 6) H u. Bb जुहुयात्साम्ना°; Ben जुहुयात्साम्ना°; M u. Bl. ohne Accent.

स्तोत्रेण च शस्त्रेण चाधीयते यदतिग्राह्याः[1] प्रत्युत्तब्ध्यै[2] चक्रियौ वा
एते यज्ञस्य यत्पृष्ठान्युपस्तम्भनमतिग्राऽह्यास्तस्मात्प्रातःसवने गृह्याः
प्रत्युत्तब्ध्यै यदाग्नेयस्तेजस्तेनावरुन्द्धे यदैन्द्र इन्द्रियं तेन यत्सौर्यो रुचं[3]
तेन त्रिवृद्धावास्मा एतत्समृद्धं ब्रह्मवर्चसं दधाति तेजो वा अग्निरि-
न्द्रियमिन्द्रो ब्रह्मवर्चसमसा आदित्यस्तेजसा च वावास्मा एतद्ब्रह्मव-
र्चसेन चोभयत इन्द्रियं परिगृह्णाति ॥ अग्नेश्च त्वा ब्रह्मणश्च तेजसा
जुहोमि तेजोदां तेजो मा मा हासीन्माहं तेजो हासिषं स्वाहेन्द्रस्य
च त्वा क्षत्रस्य चौजसा जुहोम्योजोदामोजो मा मा हासीन्माहमोजो
हासिषं स्वाहा सूर्यस्य च त्वौषधीनां च वर्चसा जुहोमि वर्चोदां
10 वर्चो मा मा हासीन्माहं वर्चो हासिषं स्वाहाग्न आयुःकारायुष्मां-
स्त्वं[4] तेजस्वान्देवेष्वेध्यायुष्मन्तं मां तेजस्वन्तं मनुष्येषु कुर्विन्द्रौज-
स्कारौजस्वांस्त्वं[5] सहस्वान्देवेष्वेध्योजस्वन्तं मां सहस्वन्तं मनुष्येषु
कुरु सूर्य भ्राजस्कार भ्राजस्वांस्त्वं[6] वर्चस्वान्देवेष्वेधि भ्राजस्वन्तं
मां वर्चस्वन्तं मनुष्येषु कुरु ॥ एते होमा भक्षंकाराश्च भवन्त्येतेषां
15 वै वीर्येण बभ्रुविश्ववयसा[7] इमांल्लोकानर्वाचश्च पराचश्च प्राजानीतां[8]
सं ह वा[9] अस्मा इमे लोका अर्वाञ्चश्च पराञ्चश्च भान्ति[10] य एवं
वेद सुप्रज्ञाना वा[11] इत इत्थं लोका अमुतस्त्वा अर्वाञ्चो दुःप्रज्ञाना[12]
एष ह उत्त्ववाममुतो ऽर्वाच इमांल्लोकान्प्रजानाति यस्यैते[13] हूयन्ते ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3. 31—33. — TS 6. 6, 8 (atigrâhyâḥ); Kap. S. 46, 2 u. 3.

---

1) So Ben; in H u. Bb °दतिग्राह्याः 2) Bb प्रप्रत्युत्तब्ध्यै 3) Bb चरुं; H वर्चं) 4) M °करां°; die Mss. schreiben तं statt त्वं, wie ich corrigirt habe; cf. das Folgende. 5) So Ben; die andern Mss. तं° 6) So Ben; die andern Mss. तं° 7) Ben °भयंसा 8) So Ben u. M; in H u. Bb प्रज°; desgl. B, ohne Accent. 9) Bb त्वा 10) So Ben u. M; dagegen H u. Bb भांति ohne Accent. 11) H u. Bb त्वा 12) H u. Bb schieben hier noch ein वा ein; desgl. B, ohne Accent. 13) Bb तस्यैते

उपांशुपात्रेण पात्नीवतं गृह्णाति प्राणो वा उपांशुः प्राणेन
वा एतं प्रयन्ति प्राणेनोद्यन्त्यथो प्राणानां प्रतिप्रज्ञात्या अथो यत्प्र-
थमं पात्रं युज्यते तदुत्तमं विमुच्यते प्राणानां गोपीथाय होता
वा अद्य प्रातरुपांशुमयजद्येदेतं होता वषट्कुर्याद्यत्पुरोऽकस्तत्पश्चा-
त्परिहरेत्प्रमायुकः स्यात्तस्मादेवमग्नीद्वषट्करोति पुरो ३ ह्यग्नीत्[3] प्राणो[1] वा 5
उपांशुः प्राणादधि प्रजाः प्रजायन्ते यदुपांशुपात्रेण पात्नीवतं गृह्णा-
ति प्रजननायासन्नो हूयते ऽसन्ना हि प्रजाः प्रजायन्ते नानुयजति यद-
नुयजेत्प्रजननमपिहन्यादथो समानपात्रौ ३ ह्येतौ सोमौ गृह्येते त-
स्मान्नानुयजति मिथुनं वै घृतं च सोमश्च यत्पात्नीवतं घृतेन श्री-
णाति[2] मिथुनत्वाय बृहस्पतिसुतस्य ता इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणो 10
वै योनेः प्रजापतिः प्रजा असृजत ब्रह्मणो वा एतद्योनेर्यजमानः प्र-
जायता इन्द[3] इन्द्रियावता इतीन्द्रियं हि गर्भो[4] ऽग्ना३इ पत्नीवा-
३निति[5] मिथुनं वा अग्नीच्च पत्नीश्च सजूस्त्वष्ट्रा सोमं पिबेति
त्वष्टा हि रूपाणि विकरोति घृतं वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्नभि
खलु वा एतं[6] घारयन्ति यत्पात्नीवतं घृतेन श्रीणातीन्द्रियेण वा 15
एतत्पत्नी व्यृधयति तस्मान्निरिन्द्रिया स्त्री पुमानिन्द्रियवांस्तस्मा-
त्पुमांसः[7] सभां यन्ति न स्त्रियो यदितगन्त्सोमाञ्छ्रीणीयुर्न पात्नी-
वतं स्त्रियः सभामीयुर्न पुमांसा इन्द्रो वै वृत्रमहंस्तस्य यन्मूर्धा-

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) In H u. Bb werden hier die letzten Sätze, von यदनुयजेत्प्रजननमपिहन्यादथो u. s. w. bis hierher (श्रीणाति) wörtlich wiederholt. 3) So M; die andern Mss. इन्द्र; s. aber auch 1, 3, 29. 4) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir hinzuergänzt: cf. 1, 3, 29. 5) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss.; cf. 1, 3, 29; H u. Bb. पत्नीवानिति; Ben पत्नोवानीति; M पत्नीवानिति 6) So Ben u. M; die andern Mss. एता 7) So im Anschluss an M पुमानिन्द्रीयवांस्तस्मात्पुमांसः; die andern Mss. पुमान्निरिन्द्रियवांस्तस्मात्पुमांसं

नमुदंरुजत्स[1] द्रोणकलशो ऽभवत्ततो यः सोमः समस्रवत्स हारियो-
जनस्तस्मादेतं[2] द्रोणकलशेन जुहोति योनिर्ह्यस्यैष इन्द्रो वृत्रं हत्वा
तस्य यत्क्रोम्नो[3] हृदयात्सोमं समसिञ्चत्स हारियोजनो[4] ऽभवत्स इन्द्रो
ऽमन्यत यदिममसु३र्यं[5] सोमं होष्यामि तदन्वसुरा आभविष्यन्ति
5 यन्न होष्यामि तदन्वभविष्यन्तीति तं सं स्थिते प्रहृतेषु परिधिष्वजुहो-
द्यत्सं स्थिते प्रहृतेषु परिधिषु जुहोति तत्स्विदुभयमकर्जुहोत्यह[6] सं-
स्थिते जुहोत्यतिरिक्तो वा एष ऋत्विजां य उन्नेता तस्मादेतं न वृ-
णते न वषट्करोत्यत्येष सोमो ऽरेचि स वा उन्नेतारमेवाभ्यतिरि-
च्यन्ते ऽध्वर्युर्वै पूर्वान्त्सोमान्जुहोति[7] यदेतमध्वर्युर्जुहुयादाहुतीः सं-
10 मृजेत्समदं कुर्यात्तस्मादेतमुन्नेता जुहोति प्रजापतिर्वा एतममन्यत
सोमं होष्यं स्तमग्निरब्रवीन्न मयि त्वमेतमसु३र्यं[8] सोमं होष्यस्यमृ-
तमद्वितीयं[9] द्वितीयमस्त्विति यद्धानाभिः श्रीणाति मृतत्वायाथो
द्वितीयत्वायाथैता धाना यद्व वा अदो देवेभ्यः कामदुघाः काममे-
दुह्र तदेता अपिदुदुह्रे तत्पुष्टिमेवैताभिरवरुन्द्धे प्रजापतिर्वा आग्रा-
15 यणो यदेषो ऽतिरिच्यते तस्मादयमतिरिक्तो ऽपरिमित इमाः प्रजा
अभिपवत ऋक्सामे वा इन्द्रस्य हरी तयोः परिधय आधानं नि-
राधानाय खलु वा अश्वाय घासमपिदधाति[10] यत्सं स्थिते प्रहृतेषु
परिधिष्वजुहोद्यत्सं स्थिते[11] प्रहृतेषु परिधिषु जुहोति निराधानाभ्यामे-
वाभ्यां घासमपिदधाति पशवो वै धाना यत्संखादेत्पशून्हिं स्यात्तद्यन्न

---

1) Ben u. M यं 2) So Ben; die andern Mss. हार्योजनस्; diese Form auch Kap. S. 44, 9; dagegen Kâṭh. 28, 9 हारियोजनः 3) M यं; Bb यं 4) So Ben; die andern Mss. हार्योजनो; s. übrigens 1, 3, 30; Kâṭh. 28, 9 हारियोजनः 5) So Ben; die andern Mss. °सू३र्यं 6) So Ben u. M; die andern Mss. जुहोत्याह 7) M पूर्वां त्स° 8) So Ben; die andern Mss. °सू३र्यं 9) Bb होष्यंस्य° 10) Ben °दधति 11) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent

संखादेदयताः[1] स्युः संदृश्य[2] रय्यै त्वा पोषाय त्वेत्युपवपति[3] तत्स्विदु-
भयमकः पशूनां यत्यै भुञ्जन्त एनं पशव उपतिष्ठन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 29 u. 30. — TS 6, 5, 8 (pâtnîvato grahaḥ) u. 9 (hâriyojanaḥ); Kâṭh. 28, 8 u. 9; Kap. S. 44, 8 u. 9: 46, 4.

यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमायꣳस्ते ऽमन्यन्तानेन वै नो ऽन्ये लोक-
मन्वारोक्ष्यन्तीति ते छन्दाꣳस्यपश्यꣳस्तानि व्यत्यषजन्स्वर्गस्य लो-
कस्याननुक्शात्यै[4] यच्छन्दाꣳसि व्यतिषजति लोकं वा एतच्छन्दाꣳ- 5
सि यजमानो भ्रातृव्यस्य मोहयति स्वर्गस्य लोकस्याननुक्शात्यै[5]
देवेषु वा अन्यानि छन्दाꣳस्यासन्नसुरेष्वन्यानि कनीयाꣳसि देवेष्वा-
सञ्ज्यायाꣳस्यसुरेषु ते देवाः कनीयोभिश्छन्दोभिर्ज्यायाꣳसि छन्दाꣳ-
स्यसुराणामवृञ्जत यत्कनीयोभिश्छन्दोभिर्ज्यायाꣳसि छन्दाꣳसि वि-
शꣳसति लोकं वा एतच्छन्दाꣳसि यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते लो- 10
कमेनमच्छन्दस्कमकरनुष्टुभꣳ सर्वाणि छन्दाꣳस्यभिसꣳशꣳसति वाग्वा
अनुष्टुब्वानुष्टुभः पुरुषस्तस्मात्पुरुषः सर्वा वाचो वदति पशवो वै छ-
न्दाꣳसि वागनुष्टुब्वानुष्टुभः पुरुषो यत्सर्वाणि छन्दाꣳसि सꣳशस्यानु-
ष्टुभमुत्तमाꣳ शꣳसति तस्मात्पुरुष उपरिष्टादवाचः पशूनत्ति सर्वाणि
छन्दाꣳसि सꣳशꣳसति[6] प्रजापतिर्वै छन्दाꣳसि प्रजापतिमेवाप्नोति 15
षडक्षराणि स्तोत्रादतिरिच्यन्ते षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति त-
तश्चत्वारि शस्त्रं पुनरुपावर्तन्ते[7] चतुष्पदस्तेन पशूनवरुन्द्धे ऽथ द्वे ए-

1) So M; die andern Mss. °दयत्ता: 2) M संदस्य 3) Ben °वसति; in H u. Bb त्वेत्यपचयति 4) So corrigirt; die Mss. schwanken; M °स्यानुकश्यात्यै; Ben u. H स्यानुख्यात्यै; desgl. B, ohne Accent; Bb °स्यानुख्यात्यै 5) Die Mss. schwanken; M °स्याननुकश्यात्यै; H °स्याननुख्यात्यै; desgl. B, ohne Accent; Ben °स्यानुख्यात्यै: Bb °स्यानुख्यात्यै 6) H सꣳशꣳ° 7) So M, H, Bb; die andern Mss. °वर्तते

वातिरिच्येते[1] द्वे विराजमति सत्यं चानृतं च विराजमेवाप्नो-
ति || ५ ||

Vgl. TS 6, 6, 11, 5 u. 6 (shoḍaçigrahaḥ).

प्रजापतिर्वै देवेभ्यो यज्ञान्व्यकल्पयत्सो ऽमन्यतात्मानमन्तरगामि-
ति तेषां वा इन्द्रियाणि वीर्याणि पुनः समवृहत्स षोडश्यभवदथ
वै तर्हीन्द्रो[2] देवानामासीदवमतमः[3] शिथिरतमस्तस्मै वा एतं षोड-
शिनं[4] प्रायच्छत्तेनेन्द्रो ऽभवत्ततो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एवं विद्वा-
नेतं षोडशिनं[5] गृह्णीते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति प्रजा-
पतिर्वै देवेभ्यस्तनूर्व्यकल्पयत्तासां या हरिवत्यासीत्तामात्मन्नशिंषत[6]
प्रेणा यद्धरिवती पुरोरुग्ग्रहस्य भवति यैवास्य हरिवती प्रिया तनू-
स्तामाप्नोति[7] न षोडशी नाम य३ज्ञो ऽस्तीत्याहुरथ कस्मात्षोडशीति
यत्स्तोत्रेण च शस्त्रेण च संपद्यते तस्मात्षोडशी यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं
लोकमायंस्त[8] एषां न प्राभवत्तस्मिन्वा एतं षोडशिनं[9] प्रत्यग्रथ्नंस्ते-
नामुं लोकं व्याप्नुवंस्तदमुष्य वाव लोकस्य व्याप्त्यै षोडशी गृह्यते
ऽमुष्य लोकस्य समष्ट्या अग्निष्टोमे राजन्यस्य गृह्णीयादशान्त एनं
वज्रो भूत्वा इन्द्धे ऽतिरात्रे ब्राह्मणस्य वज्रो वै षोडशीश्वरो ऽशान्तो
यजमानं हिंसितो रात्रिरेव वज्रं शमयति प्रातःसवने गृह्यस्ते-
जो वै प्रातःसवनं तेजस[10] एव वज्रं निर्मिमीते माध्यंदिने सवने
गृह्य ओजो वै माध्यंदिनं सवनमोजस एव वज्रं निर्मिमीते तृ-

1) M °च्यते 2) So M; in Ben तर्हीन्द्री; Bb तर्ह इंद्रो; H त ह इंद्रो; B ते होंद्रो 3) Ben u. M °मंत्तमः 4) Ben °शीनं 5) Ben °शीनं 6) Die Mss. schwanken; H u. Bb °मात्मन्नशंषत, desgl. B. ohne Accent; M °मात्मन्नशिंखत; Ben °मात्मन्य-शंषत् (eig. °षति geschrieben, dann corrigirt). 7) So Ben u. M; in H u. Bb ता-मेवाप्नोति; desgl. B. ohne Accent. 8) M °मायंत्स 9) Ben °शीनं 10) Bb तेज

तीयसवने गृह्यः पशवो वै तृतीयसवनं पशुभ्य एव वज्रं निर्मिमीते
यत्प्रातःसवने गृह्णीयाद्वज्रा उत्तरे सवने अभ्यतिरिच्येत[1] यन्माध्यं-
दिने सवने मध्यतो वज्रो निहन्यात्तृतीयसवने[2] गृह्यस्तत्सर्वेषु सवनेषु
गृह्णाति न पूर्वे सवने आर्तिं नीतः[3] पञ्चदशः का३र्यो वज्रो वै
पञ्चदशो वज्रमेवास्मा आधात्तेन विजितिं भूतिं गच्छति षोडशी का-
३र्यो यजमानो वै पञ्चदशो वज्रः षोडशी वज्रमेवास्मा आधात्स
एनं भूत्यै श्रेम्ण इन्द्धे सप्तदशः कार्यः प्रजापतिर्वै सप्तदशः प्राजापत्यः
षोडशी स्व एवैनं योनौ दधात्येकविंशः[4] का३र्या एकविंशति-
धाम्नी वा अनुष्टुबानुष्टुभः षोड३श्येतद्वा अस्यायतनतमं तस्मादेकविंशः
कार्यो मध्यमे ऽहंस्त्रिरात्रस्य गृह्यो मध्यमं वा अहस्त्रिरात्रस्य शि-
थिरमंहो दृढिम्ने ऽशिथिरत्वाय चतुर्थे ऽहंश्चतूरात्रस्य[5] गृह्यश्चतुर्थं वा
अहश्चतूरात्रस्य[5] शिथिरमंहो दृढिम्ने ऽशिथिरत्वाय चतुर्थे चतुर्थे ऽहन्नही-
नस्य गृह्यश्चतुर्थं चतुर्थं वा अहरहीनस्य[6] शिथिरमंहो दृढिम्ने ऽशि-
थिरत्वाय न द्विरात्रे ऽवकल्पते[7] द्वे वा एते छन्दसी गायत्रं च त्रैष्टुभं
चाच्छन्दस्कमनायतनं गृह्णीते ऽनायतनो यजमानो भवत्युत्तरे ऽहन्द्वि-
रात्रस्य गृह्यो रात्रिमेवायतनमभ्यतिरिच्यते[8] ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 3, 34. — TS 6, 6, 11, 1 flg. (shoḍaçigrahaḥ).

अथैषो ऽदाभ्यो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा एतमपश्यं-
स्तमगृह्णत तानसुरा नादभ्नुवंस्तददाभ्यस्यादाभ्यत्वं नैनं भ्रातृव्यो ऽद-
भ्नोति य एतं गृह्णीते घ्नन्ति वा एतत्सोमं यदभिषुण्वन्त्येषा वै सो-

1) Ben °च्येते (das Vorhandensein des e fraglich). 2) So M; die andern Mss. विहन्यात्. 3) Ben नीतः 4) Bb दधात्ये° 5) Ben u. M चतुर° 6) Ben °हिनस्य 7) So Ben u. M; die andern Mss. °कल्पेते 8) So Ben; die andern Mss. रात्रीम°

मस्यातिमोक्षिणी तनूर्योनेतान्ꣳशून्प्रवृहन्त्येवं वा एतं लोकꣳ[1] यं-
जमानो ऽन्वतिमुच्यते वि वा एतद्यज्ञंश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते
यदेतान्ꣳशून्पुनरप्यस्यति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय वृष्ट्यै वा एष
गृह्यते मरुन्नामानि हि वर्षति[2] पर्जन्यो यच्चैष गृह्यते ऽग्निः प्रातः
सवनात्पात्वस्मानिति सवनानि वा एतेन देवा असुराणामवृञ्जत
सवनान्येवैतेन यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते ऽग्नये त्वा प्रवृहामि गाय-
त्रेण छन्दसेति छन्दाꣳसि च वा एतेन देवताश्च[3] देवा असुराणामवृ-
ञ्जत छन्दाꣳसि चैवैतेन देवताश्च यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते चतुरा-
धूनोति[4] दिशो वा एतेन देवा असुराणामवृञ्जत दिश एवैतेन यज-
10 मानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते जीवग्रहो वा एष सोमस्याहुतस्य[5] ह्यनभिषुतस्य
गृह्यते यजुषा च वा आहुत्या च यज्ञः संततो यद्यजुर्वदन्नाहुतिं जुहोति
यजुषा चैवाहुत्या च यज्ञꣳ संतनोति देवा वै सोममगृह्णत स प्रजा-
पतिरवेद्यो वा इहं प्रथमः सोमं ग्रहीष्यते स इदं भविष्यतीति स
एतमगृह्णीत सो ऽभवद्यो भूतिकामः स्यात्स एतं गृह्णीत भवति
15 यदि शक्नोति ग्रहीतुमुभौ भवतो यदि न शक्नोति ग्रहीतुमुभौ न भ-
वतः पराचीनेन प्राणता ग्रहीतव्यः पराङ् हि स प्राणैः श्रियो ऽन्त-
मगच्छदपानता ग्रहीतव्यो ऽपानꣳ[6] हि स तमगृह्णीत प्राण्यापान्याव्य-
वानता[7] ग्रहीतव्यो ऽव्यवानꣳ[8] हि स तमगृह्णीत यद्व्यवानेत्प्राणा-
न्विच्छिन्द्याद्यदि व्यवानेद्धिरण्येनापिदध्यादमृतꣳ वै हिरण्यममृतेनैव
20 प्राणान्त्संदधाति[9] सकृदभिषुणोति सकृद्गृह्णात्येको वै प्रजापतिः प्र-
जापतिमेवाप्नोति चतुःस्रक्तिना ग्रहीतव्यश्चतुःस्रक्तिना वा एतं

---

1) So Ben u. M; die andern Mss. एतल्लोकꣳ 2) In H u. Bb वर्षति ohne Accent. 3) देवताश्च fehlt in Ben. 4) Ben ०धुनोति 5) M ०हुतस्य 6) So Ben; in M, H u. Bb ०तव्यो पानꣳ 7) M प्राण्यापान्या० 8) H u. Bb ०तव्यो व्यवानꣳ 9) M प्राणाꣳस्तं

प्रजापतिरगृह्णीत स सर्वासु दिक्ष्वार्ध्नोत्स सर्वासु दिक्ष्वृध्नोति[1] य
एवं विद्वानेतं चतुःस्रक्तिना गृह्णीते ऽपो वै सोमस्य रसः प्र-
विष्टः सोममपां रसो यथा वा इदं गावौ संजग्माने अन्यान्यां
हत एवं वा एतौ संजग्मानावन्यो ऽन्यस्येन्द्रियं वीर्यं विनिर्हे-
तस्तयोर्वा एष रसो यद्दधि यद्दध्ना जुहोति स्वेनैवैनौ रसेन शम- 5
यति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 36. – TS 6, 6, 9 (adâbhyaḥ) u. 10 (aṃçugrahaḥ).

कृष्णशीर्षाग्नेयो मेषी सारस्वती बभ्रुः सौम्यः श्यामः पौष्णः शि-
तिपृष्ठो बार्हस्पत्यः पिशङ्गो वैश्वदेवो वृष्णिरैन्द्रः कल्माषो मारुतः
संहित ऐन्द्राग्नो ऽधोरामः सावित्रः पेत्वो वारुणः प्रजापतिः प्र-
जाः सृष्ट्वा रिरिचानो ऽमन्यत स एतामेकादशिनीमपश्यत्तयात्मानमा-
प्रीणीत यज्ञो वै प्रजापतिस्तद्य एवं विद्वानेतामेकादशिनीं विब- 10
ध्नीते यदेवास्यात्मन ऊनं[2] तदाप्रीणीते प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरि-
चानो ऽमन्यत स एतानीन्द्रियाणि वीर्याण्यपश्यत्तानि द्वन्द्वमात्मा-
नमभिसमबध्नीताग्नेयो वाक्सरस्वतीन्द्रियं सोमो वाचं चैवे-
न्द्रियं चात्मानमभिसमबध्नीत पुष्टिः पौष्णो ब्रह्म बृहस्पतिः पुष्टिं
चैवं ब्रह्म चात्मानमभिसमबध्नीत बलं विश्वे देवा वीर्यमिन्द्रो 15
बलं चैवं वीर्यं चात्मानमभिसमबध्नीतौजो मरुतः सह इन्द्राग्नी ओ-
जश्चैवं सहश्चात्मानमभिसमबध्नीत प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय
वारुण आग्नेयाय सर्वा उपबध्यन्ते ऽग्निर्वै सर्वा देवताः सर्वाभ्य
एव देवताभ्या उपबध्यन्ते मिथुनत्वायैव सारस्वत्यथ यत्सौम्यः सौ-

1) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben दिक्ष्वृध्नोति; M दिक्षु, ऋध्नोति; H u. Bb दिक्ष्वी ऋध्नोति; desgl. B, ohne Accent. 2) Ben उनं; H u. Bb लुनं

मो वै रेतोधा रेतो ऽस्मिन्दधात्यथ यत्पौष्णः प्रजननं वै पूषा प्रजननाय ब्रह्म बृहस्पतिर्वैश्वदेवीरिमाः प्रजा ब्रह्म वा एतत्पुरस्तादासां प्रजानामत्यौहीदथो ब्रह्मण एवेमाः प्रजा अनुकाः करोति क्षत्त्रमिन्द्रो विण्मरुतो विशं वा एतत्क्षत्त्राय नियुनक्त्यथो[1] विशमेव क्षत्त्राया-
5 नुकां करोत्याग्न इन्द्राग्नी ओजसा वा एतद्विशं क्षत्त्राय परिगृह्णात्या-लब्ध आग्नेय आलब्ध ऐन्द्रो ऽथैष ऐन्द्राग्न आलभ्यते ब्रह्म चैव क्षत्त्रं च सयुजा अकर्यदग्निश्चेन्द्रश्च भूयिष्ठभाजौ देवतानां तस्माद्ब्राह्मणश्च राजा च भूयिष्ठभाजौ मनुष्याणां प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय वारुणः समुद्रो वै वरुणो दक्षिणा समुद्रो यद्वारुणो दक्षिणार्ध आ-
10 लभ्यते[2] यजमानस्य निर्वरुणत्वायैतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः ।
अनुक्षरन्ति काकुदं सूर्म्यं सुषिरामिव ॥

इति ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 6, 5 (paçvekâdaçinî).

ये देवानां बलपतयस्तेभ्यो दक्षिणार्ध आलभ्यन्ते तस्मात्प्रजा
15 दक्षिणाभिजयन्तीयन्ति यदाग्नेयः सौम्यो बार्हस्पत्यस्ते सार्धमालभ्य-न्ता ओज एवैतत्संधीयते यदाग्नेयश्च बार्हस्पत्यश्च सौम्यमभितस्तेजसा च वावास्मा एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयत इन्द्रियं परिगृह्णात्येकादश वा एतेषां पशूनां देवता मेषी सारस्वती देवतानां द्वादशी यदेषातिरि-च्यते तस्मात्स्त्रियः पुंसो ऽतिरिच्यन्ते ऽथ द्वे एकस्य रशने द्वे एकस्य
20 तस्मात्स्त्रियं जातां परास्यन्ति[3] न पुमांसमथ स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते यं

1) Bb वियुन° 2) H u. Bb °भ्यंत 3) So, M. H u. Bb, in Ben परास्यंति

वा अमुमिन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहरत्स त्रेधाभवद्यदग्र्यं तेजा आसीत्स
स्फ्यो[1]ऽभवद्यन्मध्यं स रथो यज्ञघनं स यूपः स्फ्येन परिलिखति
रथाक्षेण विमिमीते यूपो भवति वज्र एवैष संभ्रियत एतावती वा
इयं पृथिवी यावती वेदिर्वज्र एकादशिनी तिरश्चीं मिनोति वज्रेण
वा एतदिमां जयति दक्षिणत उन्नता मेतव्या देवयजनस्य रूपमथो 5
वज्रं वा एतद्यजमानो भ्रातृव्यायोच्छ्रयति त्रयो मध्यतः समा मे-
तव्याः समत्वाय समं हि पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते पशुभिरेवैनं स-
म्यञ्चं दधाति यं कामयेत पितृलोकं ऋध्नुयादिति तस्यौपरसंमितां
मिनुयात्पितृलोक एव ऋध्नोत्यथ यं कामयेत मनुष्यलोकं ऋध्नुया-
दिति तस्य मध्यसंमितां मिनुयान्मनुष्यलोक एव ऋध्नोत्यथ यं का- 10
मयेत देवलोकं ऋध्नुयादिति तस्य चषालसंमितां मिनुयाद्देवलोक
एव ऋध्नोति तासां वा एषा समृद्धतमा या चषालसंमिता तस्मा-
च्चषालसंमिता मेतव्या समृद्धत्वाय यस्य पश्चादुपस्थः पुरस्तान्निर्णतं
तं मिनुयाद्यं कामयेत भ्रातृव्याय लोकं कुर्याद्यजमानं निर्बाधेतेति
भ्रातृव्यायैव लोकं करोति यजमानं निर्बाधते ऽथ यस्य पुरस्तादु- 15
पस्थः पश्चान्निर्णतं तं मिनुयाद्यं कामयेत[2] यजमानाय लोकं कुर्या-
द्भ्रातृव्यं निर्बाधेतेति यजमानायैव लोकं करोति भ्रातृव्यं निर्बाधते
सर्वे ऽग्निष्ठाः का३र्या या अग्निष्ठा अश्रयस्ता अग्निष्ठाः का३र्यास्तेन
सर्वे ऽग्निष्ठा अथ यदग्निष्ठादधि रशना विह्रियन्ते[3] तेन सर्वे ऽग्निष्ठा
नाना वा एतेषां पशवो नाना देवता अथ य एष द्वादशो यजमान 20

1) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 2) M (n. Bl.) यं कामं कामयेत 3) So corrigirt; Ben विह्रियन्ते; desgl. M, ohne Accent; in H u. Bb विह्रीयंते; B विह्रीयंते.

एवैतस्य पशुर्यदस्मै पशुं[1] न निर्दिशेत्तत्प्रमायुको[2] यजमानः स्याद्यं द्विष्यात्तं ब्रूयात् ॥ असौ ते पशुः ॥ इति तमेवास्मै पशुं निर्दिशति प्रमायुको भवति यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमिन्द्रवज्रेणाभिनिदधामि[3] ॥ इत्यभिनिदध्यादिन्द्रवज्रेणैवैनमभिनिद-
5 धाति प्रमायुको भवत्यथो द्वादशस्यैवैष मासो ऽवरुद्ध्यै ॥ ९ ॥

Vgl. TS 6, 6. 4 (yûpâikâdaçinî).

॥ इति[4] खिलकाण्डे सप्तमः प्रपाठकः ॥

मनोर्वै पात्राण्यास॑स्तेषा॑ समाहन्यमानानां यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्व॑स्तावन्तस्तदहनाभवन्नथ वा एतौ तर्ह्यसुराणां ब्राह्मणा आस्तां[5] तृष्टावरुत्री[6] ता अब्रुव॑श्चिकित्सतं ना[7] इति ता अब्रूतां मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽसीमानि नौ पात्राणि देहीति तानि वा
10 आभ्यामददात्तान्यग्निना समक्षापयतां तान्ज्वालानृषभः[8] संमलेट् तं॑ सा मेनिरन्वपद्यत[9] तस्य रुवतो यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्व॑स्तावन्तस्तदहनाभव॑स्तौ अब्रूतां[10] मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽस्यनेन त्व

---

1) M (u. Bl) पशू 2) Die Mss. schwanken; Ben °शेत्तत्प्र°; M °शेत् । प्र°; H u. Bb °शेत प्र°; desgl. B. ohne Accent. 3) So Ben u. M; die andern Mss. °दधाति 4) Das इति fehlt in den Mss. 5) So Ben u. Bb; in H ohne Accent; M u. Bl. ohne Accent. 6) So Ben; desgl. M, ohne Accent (u Bl.); die andern Mss. त्रिष्टावरुत्री; cf. त्रिष्टात्ररुत्री (sic) असुरब्रह्मौ Kâṭh. in Ind. St. 3, 461 flg.; Kap. S. 46, 4 त्वष्टावरुत्री 7) M, u. Bl. श्चीकित्सतन्ना 8) Die Mss. schreiben तां ज्व° 9) Ben मेनीर° 10) H अब्रूतां

ऋषभेण याजयावेति[1] तेन वा एनमयाजयतां तस्य श्रोणिमनवत्ता[2] सुपर्णी उदमश्नात्सा मनाद्या[3] उपस्थमापद्यत तां सा मेनिरन्वपद्यत[4] तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्व॰स्तावन्तस्तदहनाभव॰स्तौ[5] अब्रूतां मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽस्येनया त्वा पत्न्या याजयावेति[6] तां प्रोक्ष्य[7] पर्यग्निं कृत्वेध्माबर्हिरैच्छेतां स इन्द्रो ऽवेदिमे वै तौ असुरमायौ मनुं पत्न्या व्यर्धयत इति तमिन्द्रो[8] ब्राह्मणो ब्रुवाण उपेत्सो ऽब्रवीन्मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽसि याजयानि त्वा कतमस्त्वमसि ब्राह्मणः ॥

किं ब्राह्मणस्य पितरं किमु पृच्छसि मातरम् ।
श्रुतं चेदस्मिन्वेद्य[9] स पिता स पितामहः ॥

केनेत्याभ्यां ब्राह्मणाभ्यामिति ईशे ऽहं ब्राह्मणयोरितीशिष हीत्यब्रवीदतिथिपतिर्वावातिथीनामीष्ट इति स द्वितीया वेदिमुद्धन्तुमुपापद्यत तां इध्माबर्हिर्बिभ्रता ऐतां[10] तौ अब्रूतां किमिदं करोषीतीमं मनुं याजयिष्यामीति केनेति युवाभ्यामिति तौ अवित्तामिन्द्रो[11] वावेति तौ न्यस्येध्माबर्हिः फलायेतां[12] तौ यदधावतां परस्तादेवेन्द्रः प्रत्यैत[13] ॥ तौ वृशश्चैवाषश्चाभवतां[14] तद्वृशस्य[15] चैवाषस्य[16] च जन्म

1) Bb याजयावेति 2) Ben श्रोणी॰; M (n. Bl.) ॰नवता॰ 3) H u. Bb मानाद्या 4) Ben मेनीर॰ 5) M ॰भवंस्ता 6) M (n. Bl.) याजयातेति 7) Ben प्रोक्ष 8) So Ben u. M; die andern Mss. तामिंद्रो 9) H u. Bb वेद्य: 10) So corrigirt; Ben एतां; M येतां; H येतां; desgl. B, ohne Accent; Bb वेतां 11) H अवित्ता॰ 12) Bb पलाये॰ 13) So M; Ben प्रत्यै; H u. Bb पत्यै; desgl. B, ohne Accent. 14) So M; so auch Ben; dann aber über dem ष ein क als Correctur gesetzt. Kap. S. 46, 1 रिषश्च यवाषश्च; auch Kâṭh. 30, 1 यवाषश्च; cf. येवाष im Pet. W.; H u. Bb चेवाखश्च॰; desgl. B, ohne Accent. 15) Bb वंशस्य 16) So Ben चैवाषस्य, aber über dem ष später als Correctur ein क gesetzt. In M eigentlich auch चैवाष॰ geschrieben; dann aber das ष del. u. ख geschrieben; H u. Bb चेवाखस्य; desgl. B, ohne Accent.

स मनुरिन्द्रमब्रवीत्त्वं मे यज्ञं स्थापय मा मे यज्ञो विकृष्टो ऽभूदि-
ति सो ऽब्रवीद्यत्काम एतामालब्धाः स ते कामः समृध्यतामथोत्सृ-
जेति तां वा उदसृजन्नृद्ध्या एवं पात्नीवतस्त्वाष्ट्रः स्यात्त्वाष्ट्रा हि
पशवो ऽवाचीनं नाभ्याः कार्यो ऽवाचीनं हि नाभ्याः स्त्रिया वी-
5 र्यवद्ध्यवद्विनाति[1] वा एकादशिनी यज्ञं यत्पात्नीवतः प्रत्युत्तब्ध्यै ॥१॥

Vgl. TS 6, 6, 6 (pâtnîvatapaçuḥ); Kap. S. 46, 4.

अमुष्मिन्वै लोके यजमानो बुभूषत्यमुष्य खलु वा आदित्यस्यासौ
लोको यत्सौरीभ्यां जुहोत्यमुष्मिन्वा एतल्लोके[2] यजमानो भवति
द्वाभ्यां जुहोति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै हिरण्यमवधाय जुहोति
हिरण्यज्योतिषमेवैनं स्वर्गं लोकं गमयति बद्धेन जुहोति दक्षिणा-
10 नां वा एषो ऽन्वारम्भो द्यां गच्छ स्वर्गच्छेत्युद्धरति स्वर्गस्य लोकस्य
समष्ट्यै रूपं वो रूपेणाऽ३भ्येमीति रूपं हिरण्यं रूपं पशवस्तुथो वो
विश्ववेदा विभजत्वित्येष वै तुथो[3] विश्ववेदा यदग्निरेष वै तं वेद यो
दक्षिणीयो यो ऽदक्षिणीय[4] एतत्ते अग्ने राध एति सोमच्युतमित्य-
ग्नीधे[5] वा एतद्दीयते तत्सोमच्यावयति तन्मित्रस्य पथा नयेत्येष वै
15 मित्रस्य पन्था यद्यज्ञं आग्नेय्याग्नीध्रे जुहोत्याग्नेयं ह्याग्नीध्रं वारुण्या
द्वितीयया यद्धनो वा रथो वा दीयते वारुणं हि तदेतस्य पथा प्रे-
तेत्येष वा ऋतस्य पन्था यद्यज्ञश्चन्द्रदक्षिणा इति चन्द्रं हि दीयते
ब्राह्मणमद्य ऋध्यासं पितृमन्तं पैतृमत्यमित्येष वै ब्राह्मणः पितृमा-
न्पैतृमत्यो य आर्षेयः शुश्रुवान्सुधातुदक्षिणमिति[6] सुधात्वेवास्य यज्ञं

1) M ह्योर्यावद् 2) So corrigirt; die Mss. एतं लोके 3) Ben तुष्टो वो 4) So M; in Ben यो दक्षिणीय; H u. Bb यो दक्षिणीय 5) So Ben; die andern Mss. °ग्नीध्रे 6) M शुश्रुवां॰तं; Bb शुश्रवान्

दधाति वि स्वः पश्य[1] ऽव्यन्तरिक्षमित्यद[2] एवं प्राप्य वदति यतस्व सदऽस्यैरित्यप्रतीयन्ति वा एतं एतस्मै ददत ईश्वरा ब्राह्मणाः सोमपाश्चक्षुषापहन्तोस्तानेव[3] शमयत्यसंद्राता मधुमतीर्देवत्रा गच्छत प्रदातारमाविशतेति तथा हैनममुत्रागच्छन्ति बहुमर्या[4] यज्ञकुणपीति ह स्माह यज्ञवचा[5] राजस्तम्बायनः प्र वा इतो मनुष्या दक्षिणाश्चावयन्ति नामुत्र गच्छन्तीति यदाहानवहायास्मान्देवयानेन पथा सुकृतां लोके सीदत तन्नः संस्कृतमिति तथा हैनमिह चामुत्र चागच्छन्ति ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dâkshiṇâni); Kap. S. 44, 4.

घ्नन्ति[6] वा एतत्सोमं यदभिषुण्वन्ति यज्ञं वा एतद् घ्नन्ति यद्दक्षिणा दीयन्ते यज्ञं वा एतद्दक्षयन्ति तद्दक्षिणानां दक्षिणात्वं यत्तद्दक्षयन्ति स्वर्गो वै लोको माध्यंदिनं सवनं यन्माध्यंदिने सवने दक्षिणा दीयन्ते स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै[7] बहु देयं सेतुं वा एतत्कुरुते स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै हिरण्यं हस्ते भवत्यथ नयति सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैवैना नयत्यग्रेण गार्हपत्यं जघनेन सदस्ता उदीचीरुत्सृजन्त्यन्तरा चात्वालं चाग्नीध्रं चैतेन वा अङ्गिरसः स्वर्गं लोकमायंस्तमेवैनाः पन्थामपिनयति द्वाभ्यां गार्हपत्ये जुहोतीमां तेनाक्रमत[8] आग्नेय्याग्नीध्रे ऽन्तरिक्षं तेनाथ यद्दक्षिणा दीयन्ते[9] स्वर्गं तेन लोकमग्नीधे ऽग्रे ददाति यज्ञमुखं वा अग्नीद्यज्ञमुखमेव नापाराध्नो अग्निर्वै सर्वा देवता देवता एवास्य तयाभीष्टाः प्रीता भवन्ति ब्रह्मणे

1) So corrigirt (cf. 1, 3, 37); in Ben स्वः पश्च; M स्वः पंश्च; H u. Bb स्वंः पंश्च; desgl. B, ohne Accent. 2) Ben °त्यप 3) M °तो स्तानेव 4) Die Mss. बहुर्मर्या; Bb बहुर्य्य 5) Bb यज्ञवत्ता 6) NB. fast dieses ganze 3. Capitel ist in Bb ohne Accente. 7) Von hier bis zum folgenden लोकस्य in H u. Bb doppelt. 8) Bb °क्रमत् 9) Ben दीयते

ददाति प्राजापत्यो वै ब्रह्मा प्रजापतिमेव तया प्रीणात्यृत्विग्भ्यो
ददाति होत्रा एव तया प्रीणाति यां सदस्येभ्यो ददाति सोमपीथं
तया निष्क्रीणीते यामार्षेयाय शुश्रुवुषे[1] ददाति छन्दांसि तया प्री-
णाति न हि तस्मादर्हन्ति[2] सोमपीथं निष्क्रीय यामार्षेयाय शुश्रु-
वुषे[3] ददाति देवलोके तया ऋध्नोति यामनार्षेयाय[4] शुश्रुवुषे मनु-
ष्यलोके तया यामप्रसृप्ताय[5] ददाति वनस्पतयस्तया प्रथन्ते यां याच-
मानाय ददाति भ्रातृव्यं तया जिन्वति[6] यां भीषा[7] क्षत्रं[8] तया ब्रह्मा-
त्ति[9] यां प्रतिनुदन्ते सा व्याघ्री दक्षिणा यत्तां पुनः प्रतिगृह्णीयाद्व्या-
घ्रेनं[10] भूता प्रव्लिनीयादन्यया[11] सह प्रतिगृह्य तथा हैनं न प्रव्लिना-
ति[12] यदजं ददात्याग्नेयो वा अ३जो ऽग्नेरेव तेन प्रियं[13] धामोपैति[14]
यदविं[15] ददात्य३व्यन्तेनापजयति[16] यद्गां ददाति वैश्वदेवी गौर्विश्वेषां
देवानां तया प्रियं[17] धामोपैति[18] यद्वासो ददाति सर्वदेव३त्यं वै वा-
सो देवता एवास्य तेनाभीष्टाः[19] प्रीता भवन्ति यत्कृतान्नं ददाति
मांसं तेन निष्क्रीणीते यदनो वा रथं वा शरीरं तेन यद्धिरण्यं द-
दात्यायुस्तेन वर्षीयः कुरुते यदश्वं ददाति प्राजापत्यो वा अश्वः प्र-
जापतेरेव तेन प्रियं[20] धामोपैत्यथो अमुष्यादित्यस्य लोकं जयत्य-
न्ततः प्रतिहर्त्रे देयं रौद्रो वै प्रतिहर्ता यन्मध्यतः प्रतिहर्त्रे दद्यान्म-

---

1) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); Ben शुश्रूवुषे; die andern Mss. शुश्रुयुषे 2) Bb °दर्हति 3) Ben शुश्रूवुषे; Bb शुश्रुषुषे 4) So betont H; in Ben °मनार्षेयाय 5) Ben °सृप्ताय 6) H जिन्वंति 7) H u. Bb भिषा 8) Bb चत्रं 9) In Ben eig. ब्रह्मांत्ति geschrieben, dann ब्रह्मात्ति 10) So Ben; in H u. Bb व्याघ्रीयेनं; desgl. M (n. Bl.) u. B, ohne Accent. 11) So Ben u. M; in H, Bb u. B °व्लिनीयाद° 12) Bb व्लीनाति 13) M u. B प्रीयं; Bb मीयं 14) H °मोपैति 15) M यदव्यं; H यदविं 16) Ben °यंति 17) Ben u. H प्रीयं; desgl. B, ohne Accent. 18) Ben °मोपैंति 19) Ben तयाभीष्टाः; M एवास्यैतेना° 20) Ben प्रीयं

ध्यतो रुद्रमन्ववनयेत्तस्मादन्ततः[1] प्रतिहर्त्रे देयꣳ स्वर्भानुर्वा आसुरः सूर्यं तमसाविध्यत्तमत्रिरन्वपश्यद्यदात्रेयाय हिरण्यं ददाति तम एवापहतेऽथो ज्योतिरुपरिष्टाद्दधाति स्वर्गस्य लोकस्यानुक्शात्यै[2] ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dâkshinâni); Kap. S. 44, 4 u. 5.

विश्वरूपो वा एतत्त्वाष्ट्रो यज्ञस्य व्यृद्धममन्यत यदृक्सामे व्युह्येते स एतान्यपश्यद्यज्ञस्य[3] निष्कृत्यै यदेवात्र यज्ञस्य व्यृद्धं तस्यैतानि निष्कृत्यै हूयन्ते षडृग्म्याणि[4] भवन्ति षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति त्रीणि यजूꣳषि त्रीणि वै[5] सवनानि सवनान्येवाप्नोति नवैतानि[6] समिष्टयजूꣳषि जुहोति नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते तन्नव नव प्राणाः प्राणानेवात्मन्धत्त ऊर्ध्वस्तिष्ठञ्जुहोत्यूर्ध्वो हि तिष्ठन्वीर्यवत्तरो यं द्विष्यात्तस्य तूष्णीं तिष्ठञ्जुहुयात्प्राणानस्यान्तरेति संततं जुहोति प्राणानाꣳ संतत्या अविछिन्दञ्जुहोति प्राणानामविछेदाय यद्विछिन्द्यात्प्राणान्विछिन्द्याद्यं द्विष्यात्तस्य विछिन्द्यात्प्राणानस्य विछिनत्ति समानेन वियाहं जुहोति समाना ३ हीमे प्राणा यज्ञस्य वा एता आणी एतौ वै विश्वामित्रो यज्ञस्याणी अपश्यत्तद्यज्ञस्यैवैता आणी[7] क्रियेते[8] यतो यज्ञ आदीयते तत्पुनर्निधेया इति ह स्माह भरद्वाजो यतो वा एतद्यज्ञ आदीयते तत्पुनर्निधीयते[9] ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 38. – TS 6. 6, 2 (samishṭayajuḥ).

1) H u. Bb °वजयेत   2) So corrigirt; Ben u. B ख्यात्यै; H u. Bb °ख्यात्यै; M (u. Bl.) °ख्यात्यै   3) Bb एवान्य°   4) Die Mss. schwanken; Ben षडृग्म्यानि; in M eigentlich षडि ऋग्माणि geschrieben, in ऋग्म्याणि corrigirt; H u. Bb षडरिग्माणि; B षड् रिग्माणि   5) So Ben u. M: in H, Bb u. B fehlt das वै   6) H न वै तानि.
7) H u. Bb आणी   8) So Ben; die andern Mss. क्रियते   9) H u. Bb नि°

पञ्चसवनो[1] वै यज्ञस्त्रीणि सवनान्यवभृथो[2] ऽनूबन्ध्या[3] सवनानां
पञ्चमी पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालभ्य यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते
तद्वरुणो गृह्णात्यतिरिक्तं वा एतद्यज्ञस्य यदृजीषो ऽधिषवणमधिष-
वणे तस्मात्तेनावभृथमभ्यवयन्त्य३पो[4] ऽभ्यवयन्त्यापो हि वरुणः
स्थावरा अभ्यवयन्ति ता हि साक्षाद्वरुणो यद्वहन्तीरभ्यवेयुः पशून्नि-
र्वहेयुरथ यत्स्थावरा अभ्यवयन्ति पशूनामनिर्वाहायापो वै वरुणो
वातो वरुणो[5] यदुदञ्चो ऽवभृथमभ्यवेयुरभीपतः प्रजा वरुणो गृह्णी-
यादथ यद्दक्षिणावभृथमभ्यवयन्ति यजमानस्य निर्वरुणत्वायोरुं हि
राजा वरुणश्चकारेति चात्वालात्प्रयन्तो वदन्त्येषं[6] वा अपरिपरः
10 पन्था अरक्षस्यो येनासा आदित्य एत्यमुष्य वा एतदादित्यस्य पथ
इति[7] शतं ते राजन्भिषजः सहस्रमित्यपः पराहत्य[8] वदन्त्यपो वा एत-
द्भूषन्ति[9] पूताभिराभिः पूताश्चरन्त्येककपाला भवन्ति[10] न वै पुरुषः
कपालैराप्य एकधैवैनमाप्नोत्यथो एका वा इयमस्यामेव प्रतितिष्ठति
तृणं प्रास्य जुहोत्यग्निमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्यदना-
15 यतने जुहुयादपबर्हिषः प्रयाजान्यजति प्रजा वै बर्हिः प्रजा एव
मृत्योरुत्सृजत्याज्यभागौ यजति यज्ञताय वरुणं यजति निर्वरुणता-
या अग्नीवरुणौ[11] यजत्युभयत एवैनं वरुणान्मुञ्चति नानुयाजान्य-
जति[12] न संस्थापयन्त्यतिरिक्तमिव हि तन्मन्यन्ते[13] समुद्रे ते हृदयम-

1) So corrigirt; die Mss. पञ्चसवनो 2) H u. Bb °भृथो · 3) Ben u. M नुबं° cf. 4, 8, 6. 4) H u. Bb तेनाचभयमभ्यं° 5) H u. Bb वरुणो 6) M प्रयंतो यंत्येष 7) So M: desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथं इति; Ben पथेति 8) So M, H u. Bb; in Ben परा दृश्य 9) So Ben u. M; in B भूषंता; in H u. Bb भूयंति 10) So M; die andern Mss. °कपालो भवति 11) Vgl. Pâ. 6. 3, 27; auch TS 6, 6, 3, 3; in Ben u. M steht अग्निवरुणौ 12) In H यजति ohne Accent. 13) So Ben u. M; die andern Mss. °मन्यते

३प्स्वन्तरि॑ति सह स्रुचोपमारयति यदेवात्र क्रूरं क्रियते तच्छमय-
त्यवभृथ निचुङ्कुणेत्यवभृथं एवास्यैष ततो यं ऋजीषं उत्प्लवते तं
भक्षयन्ति[1] सोमपीथमिव हि तन्मन्यन्ते वरुणो वा ऋजीषो यद्भ-
क्षयेद्वरुणमात्मन्यञ्जीत तदाहुर्भक्षयितव्यमेव पशवो वा ऋजीषः
पशूनेवात्मन्यङ्क्त इति विचृत्तो वरुणस्य पाशा इति वरुणपाशमेव 5
विष्यति प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशा इति वरुणपाशमेव प्रत्यस्यति न-
मो वरुणस्य पाशायेति वरुणपाशायैव नमो ऽकरङ्गिरसो वा उ-
त्तिष्ठतो रक्षांस्यनूदतिष्ठंस्तान्वा एतेन बृहस्पतिरन्ववैत्तेनैभ्यो र-
क्षांस्यपाहन्यदेतेनान्ववैति रक्षसामपहत्यै यदूर्ध्वस्तोभं तेन बार्ह-
स्पत्यमथ यत्त्रिस्तोभं त्रयो वा इमे लोका एभ्यो वा एतल्लोकेभ्यो[2] 10
यज्ञाद्रक्षांस्यपहन्ति यदतिछन्दसा सर्वाणि वै छन्दांस्यतिछन्दाः स-
र्वैर्वा एतच्छन्दोभिर्यज्ञाद्रक्षांस्यपहन्ति यदाग्नेय्याग्निर्वै सर्वा देवताः
सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञाद्रक्षांस्यपहन्त्य३पो ऽभ्यवयन्त्यापो वै
रक्षोघ्नीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामपहत्या अनपेक्षमाणा[3] आ-
यन्ति[4] वरुणस्यानन्ववायाय परोगोष्ठं मार्जयन्ते परोगोष्ठमेव वरुणं 15
निरवदयन्त एधो ऽस्येधिषीमहीति निर्वरुणा एव भूत्वैधितुमुपय-
न्ति समिदसि समेधिषीमहीति समिद्ध्या एव ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 3, 39. — TS 6, 6, 3 (avabhṛthaḥ); Kap. S. 45, 5.

यः कामयेत सर्वो मे यज्ञः स्यात्सरसा इति स एतास्तिस्रो वशा
आलभेत यज्ञस्य सर्वत्वायाथो सरसत्वाय वैश्वदेवीं मध्यत आलभेत
रेतो वा एतन्मध्यतो दधाति मध्यतो हि रेतो ऽनिरुक्तया प्रचरन्त्य-

1) Bb °च्यति 2) So corrigirt; die Mss. एतं लोकेभ्यो 3) M अनपेक्ष्यमाणा 4) Ben °यन्तो

निरुक्तमिव[1] हि रेतो यातयामं वा एतस्य[2] देवताश्च ब्रह्म च यद्वै-श्वदेवी च बार्हस्पत्या च वशे भवतो देवतानां च ब्रह्मणश्चायातया-मत्वाय दुग्धानि वा एतस्य छन्दांसि यातयामानि भवन्ति छन्द-स्येव[3] रसं दधाति[4] बार्हस्पत्यामन्तत आलभेत ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्म-

5 णि[5] वा एतदन्ततो यज्ञस्य यजमानः प्रतितिष्ठति यद्वै यज्ञः संतिष्ठते मित्रो ऽस्य स्विष्टं युवते वरुणो दुरिष्टं यन्मैत्रावरुण्यनूबन्ध्या भवति मित्रेण वा एतन्मित्राद्यज्ञस्य स्विष्टं मुञ्चति वरुणेन वरुणा-द्दुरिष्टमुभयत एनं मुक्त्वा यजमानाय प्रयच्छति यथा वै लाङ्गलेनोर्वरां[6] प्रभिन्दन्त्येवमुक्थामदानि यज्ञं प्रभिन्दन्ति यथा मत्यमन्ववास्यत्येव-

10 मेषा यज्ञस्य यद्दुष्टुतं यद्दुःशस्तं यद्विलोमं[7] तदेतया[8] कल्पयति वि-देवो वा ईजानः सदेवो ऽनीजाना[9] आ ह्यनीजाने[10] देवताः शंसन्ते यथा वा अनड्वान्विमुक्तो ऽपक्रामत्येवमीजानाद्देवता[11] अपक्रामन्ति यदाग्नेय उदवसानीयो भवत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवता एव पुनराल-भते ऽष्टाकपालो भवति गायत्रो ह्यग्निर्गायत्रछन्दाः पञ्चकपालः

15 काम्यः पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालब्ध यत्र वा अदो ऽग्नौ पुरुषं प्रमीतमादधाति तदेनमभि सत्यं सर्वा एनमन्या देवता जह-त्यग्निरेनं देवतानां न जहाति ॥ ६ ॥

Vgl. Kap., S. 45, 6.

प्र वा ऋचा ह प्रयच्छति यजुषा गमयति ग्रहेण स्तोत्राय वा

1) Bb ॰त्यतिरिक्तमिव 2) M (n. Bl.) एतस्य 3) Bb कृदस्येव 4) M (n. Bl.) ॰व संदधाति 5) Ben ब्रह्मणी; H ब्रह्माणि 6) H ॰नोर्वशं 7) So Ben; desgl. M (n. Bl.) ohne Accent; in H u. Bb विलोम; desgl. B. ohne Accent. 8) Bb तदेव तया 9) Ben u. M ॰नीजाना 10) Ben आ ह्यनिजा; M (n. Bl.) आ ह्यनिजाने; in H u. Bb यां ह्यनीजाने; desgl. B, ohne Accent. 11) Ben इजानाद्

ऋक्शस्त्राय यजुः संबद्धे[1] वै स्तोत्रं च शस्त्रं च संबद्धे[2] ऋक् च यजुश्चो-
च्चैर्ऋचा क्रियत उच्चैः साम्नोपाꣳशु यजुषा ते देवा अमन्यन्तेदꣳ य-
ज्ञस्य शिथिरमिति तत्पुरोरुचमुपादधुरशिथिरत्वाय देवता वै सर्वा
आशꣳसन्ते ग्रहे गृह्यमाणे मह्यं गृह्णाति मह्यं गृह्णातीति यत्पुरो-
रुग्देवतानाꣳ व्यावृत्त्यै ॥ जीवा नाम स्थ ता इमं जीवयत जीविका[3] 5
नाम स्थ ता इमं जीवयत संजीवा नाम स्थ ता इमꣳ संजीवयत ॥
इति यवानेकविꣳशतिं दर्भपिञ्जूलानि चावधाय परिब्रूयादथाभिम-
न्त्रयेत ॥ प्राणापानौ त उपाꣳश्वन्तर्यामौ पाताꣳ व्यानं त उपाꣳशुस-
वनः पातु वाचं त ऐन्द्रवायवः पातु दक्षक्रतु[4] ते मैत्रावरुणः पातु
श्रोत्रं त आश्विनः[5] पातु[6] चक्षुषी ते शुक्रामन्थिनौ पातामात्मानं त 1
आग्रायणः पात्वङ्गानि त उक्थ्यः पात्वायुस्ते ध्रुवः पातु स्तनौ त
ऋतुपात्रे पातां मूर्धानं ते द्रोणकलशः पातु कुक्षी ते कलशौ पातां
पुष्टपते चक्षुषे चक्षुः स्मने स्मानꣳ वाचे वाचं प्राणाय प्राणं पुनर्दे-
ह्यस्मै स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतद्ध स्म[7] वा आह वासिष्ठः सात्यहव्यः
पात्रेषु वा अहं तद्ब्राह्मणꣳ[8] वेद यथा पुरुषः सकृदाहृतिमाहयते[9]
सकृ३त्स्वेव कुर्यान्न ततः[10] पुरो यत्पुनः कुर्यात्प्रमीयेत यद्यभिचरेदेतदेव
यजुरुदित्वाथाभिमन्त्रयेत ॥ पुनरितरथा ॥ ७ ॥

1) So Ben; in M संबध्य (n. Bl.); Bb संबध्ये; B संबध्ये; H संबध्ये 2) Die Mss. schwanken; Ben संबद्धो; M (n. Bl.) संबध्य; in Bb u. H संबध्ये; desgl. B, ohne Accent. 3) Ben जीवीका 4) So Ben u. M; die andern Mss. दक्षक्रतू 5) So Ben u. M; in Bb श्रोत्रस्त्वाश्विनः; H श्रोत्रं त्वाश्विनः; desgl. B, ohne Accent. 6) Von hier bis zum folgenden पात्वङ्गानि in Ben fehlend. 7) Ben स्मा 8) So Ben u. M; in H u. Bb ब्राह्मणꣳ 9) So Ben; in M सकृदारितिमाह्वयते; in H u. Bb सकृदार्कृतिमाह्वयते; desgl. B, ohne Accent. 10) So Ben u M; die andern Mss. कुर्यात्ततः

पुनरन्यानि पात्राणि प्रयुज्यन्ते नान्यानि यानि[1] पुनः प्रयुज्यन्ते
तान्यस्मै[2] लोकाय यानि न पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यमुष्मै क्षयायाथैत-
दुक्थ्यपात्रं पुनः प्रयुज्यत आरण्यान्वा एतत्पशून्प्रत्यारण्यानेवैतेन
पशून्दाधार यदेतत्पुनः प्रयुज्यते[3] तस्मादेतान्पश्यतः परीत्य घ्नन्त्यथैत-
5 दृतुपात्रं पुनः प्रयुज्यतेऽश्वं वा एतत्प्रत्यश्वमेवैतेन दाधार यदेतत्पुनः
प्रयुज्यते तस्मादेतस्याश्वस्येवाधस्ताञ्शफौ ऽथैतदादित्यपात्रं पुनः प्र-
युज्यते गां वा एतत्प्रति गामेवैतेन दाधार यद्भूयिष्ठाभिर्ऋग्भिर्भू-
यिष्ठः सोमो गृह्यते तस्माद्गौर्हन्यमानाह्यमाना पशूनां भूयिष्ठाथैत-
च्छुक्रपात्रं पुनः प्रयुज्यते पुरुषं वा एतत्प्रति पुरुषमेवैतेन दाधा-
15 रासौ वा आदित्यः शुक्रो रश्मय ऋतवोऽन्तरमृतुपात्रं शुक्रपात्रं
पुनः प्रयुज्यते[4] ऽन्तरे ह्यमुष्मादादित्याद्रश्मयो ऽथैतदुपांशुपात्रं
पुनः प्रयुज्यतेऽविं वा एतत्प्रत्यविमेवैतेन दाधाराथैतदन्तर्यामपात्रं
पुनः प्रयुज्यतेऽजां वा एतत्प्रत्यजामेवैतेन दाधार प्रजापतिर्वा आ-
ग्रायणो[5] यदेष पुनः प्रयुज्यते तस्मात्प्रजापतिः[6] प्रजा वेद प्रजापतेर्वा
20 एतत्पात्रं यद्द्रोणकलशो यदेष पुनः प्रयुज्यते तस्मादयं क्षयोऽस्ति
सप्त वै पात्राणि पुनः प्रयोगमर्हन्ति[7] तानि हि बन्धुमन्ति सप्त छ-
न्दांसि छन्दांसि वाग्यावत्येव वाक्तामाप्नोति सप्त छन्दांसि सप्त
होत्राः सप्त ग्राम्याः पशवस्तानेवावरुन्धे त्रीणि वै पात्राणि प्रत्यक्ष-
बन्धूनि परोक्षबन्ध्वेवान्यत्सर्वं[8] गायत्र्यैन्द्रवायवस्त्रिष्टुप्[9] शुक्रो जगत्या-

---

1) Ben यानि न 2) H u. Bb ॰न्यस्मै ohne Accent. 3) B प्रयुज्येत 4) So M; H प्रयुज्यंते तरे; Bb प्रयुज्यंते तरे; B प्रयुज्येतेतरे; in Ben शुक्रपात्रात्पुनः प्रयुज्यते तरे 5) Bb आग्रयणो 6) Von तस्मात् bis zum folgenden तस्मा॰ in Ben nicht vorhanden; in H u. Bb dagegen ist dieses Stück drei Mal nach einander wiederholt! 7) So in M, H u. Bb; in Ben ॰मर्हन्ति 8) So meine Correctur; die Mss. परोक्षबन्धेवान्यत्सर्वं 9) So M u. H; in Ben u. Bb गायत्र्यैन्द्र॰

ग्रायणो ऽछिन्न[1] स्रावयितउव्यः[2] कामो हास्य समर्धुको भवत्यथो
अजीमूतवर्षी पर्जन्यो भवति न चमसमभ्युपाकुर्याद्यच्चमसमभ्युपा-
कुर्याद्गर्भमृतः[3] प्रजाः स्युर्येनैवाग्रे सर्पन्ति तेन पुनः सर्पेयुर्यदन्येन
सर्पेयुर्गर्भा वेष्टुकाः[4] स्युर्यूपेन[5] वा आहुतयः स्वर्गं लोकं यन्त्यध्वर्युणा[6]
दक्षिणा ऊर्ध्वो यूपो मीयत ऊर्ध्वस्तिष्ठन्प्रतिगृणाति स्वर्गस्य लोकस्य 5
समष्ट्यै ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 5, 11 (somapâtrâdipraçamsâ).

यो ज्येष्ठबन्धुः स्यात्स[7] ऐन्द्रवायवाग्रान्ग्रहान्गृह्णीताग्रं ह्यैन्द्रवा-
यवो[8] य आमयावी स[9] मैत्रावरुणाग्रान्प्राणापानौ हि मित्रावरुणौ
यः पश्चात्सोमपीथः स आश्विनाग्रान्पश्चेव[10] उ ह्येतौ सोमपीथमाश्नु-
वाता यो ब्रह्मवर्चसकामः स शुक्राग्रास्तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चसं 10
यो[11] ऽभिचरेत्स मन्थ्यग्रानार्तं[12] वा एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं य आ-
नुजावरः[13] स आग्रायणाग्रानग्रं[14] ह्याग्रायण[15] एति वा एष यज्ञमुखाद्य
ऐन्द्रवायवाग्रेभ्यो ग्रहेभ्यो ऽन्याग्रान्ग्रहान्गृह्णीते धारयेयुस्तं यं का-
माय गृह्णीयादथैन्द्रवायवं सादयेद्यथापूर्वं[16] वा एतत्क्रियते[17] न
यज्ञमुखादेति यद्याग्रायणः स्कन्देदुप वा दस्येदितरेभ्यो ग्रहेभ्यो निर्गृह्णी- 15
याद्यथा पिता पुत्रान्क्षित उपधावत्येवं[18] तद्यदीतरे[19] ग्रहाः स्कन्देयुरुप

1) M, H u. Bb छिन्न 2) So Ben; die andern Mss. स्रावितउव्यः 3) Ben गर्भमृत; Bb गर्भममृत 4) Bb वेष्टुका 5) So Ben; in M eigentlich यूपेण geschrieben; dann in यूपेन corrigirt; Bb यूपेण; desgl. B, ohne Accent; H यूषेण 6) H u. Bb सत्व° 7) In Bb fehlt स 8) In Bb fehlt य 9) So corrigirt; in Ben स; in M, H, Bb सा; desgl. B, ohne Accent. 10) So meine Correctur; die Mss. पश्चेव; M पश्चेव 11) So corrigirt; in M यो ohne Accent; die andern Mss. यो 12) So corrigirt; in M, H u. Bb मंथ्याग्राम°; Ben मथ्यग्राम°; desgl. B, ohne Accent. 13) H अनु° 14) H, Bb u. B आग्रय° 15) Bb ह्याग्रयण 16) So Ben u. M; die andern Mss. सादयेत य° 17) Ben क्रियते 18) Ben u. M उपधावत्येव 19) M यदितरे

वा दस्येयुराग्रायणान्निगृह्णीयाद्यथा पुत्राः पितरं क्षितं[1] उपधावन्त्येवं
तद्द्रोणकलशान्निगृह्यन्त एष वा एतेषां योनिः स्वादेव योनेर्निगृ-
ह्यन्ते[2] ऽस्कन्नत्वाय सोमः स्कन्त्स्यति तमितो ग्रहीष्यामीति तस्य[3] वा
एष परिशये यदा वा एतमवनयत्यथैष उभयतःशुक्रो ऽथो सर्वतः-
5 शुक्रः[4] पशुभिर्वा एष व्यृध्यते[5] यस्य सोमः स्कन्दति व्यस्य यज्ञश्छिद्यते
पशवो वै पृषदाज्यं यत्पृषदाज्यं जुहोति पशुभिरेवैनं सम्यञ्चं द-
धाति मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यस्य विछिन्नं यज्ञं समिमं दधात्वि-
ति यज्ञमेव संदधाति ॥ वर्धतां भूतिर्दध्ना घृतेन मुञ्चतु यज्ञं यज्ञप-
तिमंहसः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादियं वा एतद्यज्ञस्य गृह्णाति
10 यदाछतीयं भूतिरस्या एवैनदधि मुञ्चति द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्या-
मित्यभिमृशति होत्रास्वेवैनत्प्रतिष्ठापयति[6] त्रयस्त्रिंशद३पो ऽन्वति-
षिञ्चत्यापो हि यज्ञो यज्ञं वा एतस्य विमथ्नते यस्य पशुं विमथ्नते
व्यस्य यज्ञश्छिद्यते यदवदानं न विन्देत्तदाज्यस्यावद्येत्सर्वा[7] वा अन्या
देवता यातयाम्नीः[8] प्रजापतिरेवायातयामा प्राजापत्यमाज्यं प्राजाप-
15 त्या देवाः प्रजापतिहुतमेवास्य भवति यदि कामयेत यें[9] पशुं व्य-
मथिषत[10] तं आर्तिमार्छेयुरिति कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिदिति न-
मउक्तिमत्य ऋचाग्नीध्रे जुहुयान्नमउक्तीरेवैषां वृङ्क्ते ताजगार्तिमा-
र्छन्त्यथैषांष्टापदी[11] यद्गर्भस्यावद्येदवदानान्यतिरेचयेद्यन्नावद्येत्प्रोक्षि-

---

1) Bb पितंरत् चितं; H पितंरत्वित्; B पितरत्वित 2) M निगृह्यन्ते 3) So Ben; in den andern Mss. fehlt तस्य 4) So Ben; in M सर्वतःशुक्रं; in H u. Bb सर्वतः शुक्रः; desgl. B, ohne Accent. 5) In Ben u. M dies Wort ohne Accent. 6) Bb स्वेनैव प्रति°; M °स्वेवैनं प्रति° 7) H u. Bb विन्देत्°, Ben °त्तदावद्यस्याव; M तदा-वद्यस्याव° 8) So Ben; die andern Mss. यातयाम्नी 9) So Ben u. M; in H, Bb u. B fehlt यें — 10) So corrigirt; in Ben व्यमथिषत ohne Accent; desgl. B; M व्यमतिषत; in H u. Bb entweder प्रथिषत oder dasselbe ohne Accent. 11) So Ben; die andern Mss. °मार्छत्व°

तस्य हविषो नावद्येद्रसेन[1] जुहोत्येव प्रोक्षितस्य हविषो द्यति नावदानान्यतिरेचयति ॥ ९ ॥

Vgl. Kap. S. 46, 6.

यथा वै शालैवं संवत्सरस्तस्य यथा[2] पक्षसी एवं[3] पक्षसी[4] यथा मध्यमो वंश एवं दिवाकी३र्त्यं यथा वा इदं शालायाः पक्षसी मध्यमं वंशमभिसमागच्छन्त्येवं वा एतत्संवत्सरस्य पक्षसी दिवाकीर्त्यमभिसंतनोति यथा मध्यमो वंश एवं दिवाकी३र्त्यं यदेष शिथिरः स्यादवशीर्येत यदेतस्मिन्नहन्येते ग्रहा गृह्यन्ते ऽह्नो द्राढिम्ने ऽशिथिरत्वाय शुक्राग्रा[5] एतदहर्ग्रहा भवन्ति त्रैष्टुभो वै शुक्रस्त्रैष्टुभमेतदहः प्रत्युत्तब्ध्यै सयत्वाय सौर्यो ग्रहो गृह्यते सौर्यः पशुरालभ्यते ऽसा आदित्य एतदहस्तं साक्षादृध्नोति षड् ग्रहा गृह्यन्ते पशुः सप्तम आलभ्यते सप्त वै शीर्षन्प्राणा असा आदित्यः शिरः शीर्षन्वा एतत्प्राणान्दधातीन्द्रो वै वृत्रमहन्त्स इमं लोकमभ्यजयदमुं तु लोकं नाभ्यजयत्तं विश्वकर्मा भूत्वाभ्यजयद्यद्वैश्वकर्मणो ग्रहो गृह्यते ऽमुष्य लोकस्याभिजित्यै यन्ति वा ए३ते ऽस्माल्लोकाद्ये[6] वैश्वकर्मणं ग्रहं गृह्णते पराञ्चो हि[7] यन्तीश्वराः प्रमेतोः श्वो भूत आदित्यं गृह्णीरन्नियं वा अदितिरियं प्रतिष्ठा यदादि३त्यो ऽस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति तयोरन्यमन्यमा परार्धात्पक्षसो गृह्णीरन्विश्वमन्येन कर्म कुर्वाणा यन्तीयं वा अदितिरस्यामन्येन प्रतितिष्ठन्ति ता उभौ सहार्के गृह्णीर-

1) Bb नावद्येद् 2) H u. Bb यदा; desgl. B, ohne Accent. 3) H u. Bb एवं; desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb पक्षसः; desgl. B, ohne Accent. 5) Ben शुक्राग्रा; H u. Bb शुक्राया 6) So Ben, die andern Mss. ये 7) Ben ही

त्वन्तं गत्वान्तमेव गत्वोभयोर्लोकयोः प्रतितिष्ठन्त्यादित्येनास्मिंल्लोके वैश्वकर्मणेनामुष्मिन्[1] ॥ १० ॥

॥ इति खिलकाण्ड अष्टमः प्रपाठकः ॥

युञ्जते[2] मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेका इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः[3] ॥
देवस्य त्वा सवितुः प्रसउवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा-
ददे ॥ अभ्रिरसि नारिरसि ॥
उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ।
उप प्रयन्तु[4] मरुतः सुदानवा[5] इन्द्र प्राशूर्भवा[6] सचा ॥
प्रैतु[7] ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु[8] सूनृता ।
अछा[9] वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसं[10] देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥

1) Hier endet die alte Handschrift von Morbî (M); ausserdem nur noch ein überzähliges Blatt vorhanden; vgl. unten 4, 9, 25 flg. — Auch die alte Handschrift von Benares (Ben) hat hier ihren Schluss und die Datirung संव १५२९, wenn auch freilich in ihr manche spätere Partien noch vorkommen, die aber gemäss der seltsamen Anordnung in diesem Ms. unserer Stelle vorausgehen (cf. das Vorwort). 2) Hier beginnt die alte Hdschr. von Benares (Ben) mit p. 1. Die Paginirung geht ohne Unterbrechung fort (von 1—105), die Hdschr. springt aber sonderbarerweise nach einiger Zeit auf Cap. 1 über und geht dort weiter fort. Ihr Schluss liegt unmittelbar vor dem Anfang: 4, 8, 10 a. E.! Vgl. Naheres in der Einleitung. — An dieser Stelle beginnt auch der Padapâṭha des 4. Kâṇḍa. 3) Im P bloss die vier ersten Worte des Verses. 4) P उप । प्र । यन्तु । 5) P सुदानव इति सु-दानवः । 6) P प्राशूः । भव । 7) P प्र । एतु । 8) H u. Bb देव्येतु 9) P अछ । 10) H पंक्ती राधसं; desgl. B, ohne Accent.

देवी[1] द्यावापृथिवी अनु मे ऽमꣳसाथामृध्यासमद्य[2] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे देवीर्वम्रीरस्य[3] भुवनस्य[4] प्रथमजा ऋतावरीरृध्यासमद्य[5] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥ इयत्यग्र[6] आसीदतो[7] देव्यृध्यासमद्य[8] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥ इन्द्रस्यौजो ऽसि प्रजापते रेतः ॥ ऋध्यासमद्य[9] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥ मधु त्वा मधुला कृणोतु ॥ मखस्य शिरो ऽसि ॥ यज्ञस्य पदे[10] स्थः ॥ गायत्रो ऽसि ॥ त्रैष्टुभो ऽसि ॥ जागतो ऽसि ॥ मखस्य रास्नासि ॥ सूर्यस्य रसा[11] आश्रयस्व ॥ वृष्णो अश्वस्य निष्पदसि वृष्णस्त्वाश्वस्य निष्पदा धूपयामसि ॥ वरुणस्त्वा धृतव्रतो धूपयतु[12] मित्रावरुणौ ध्रुवेण धर्मणा ॥ अदितिष्ट्वा देवी विश्वदेव्यवती[13] पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वत्खनत्ववट[14] देवानां त्वा पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वद्दधतु महावीरान् ॥

अर्चिषे त्वा शोचिषे त्वा ज्योतिषे त्वा हरसे त्वा ।
अभीमान्महिना[15] दिवो मित्रो बभूव सप्रथाः ॥

उत श्रवस[16] आ पृथिवीम् ॥

मित्रस्य चर्षणीधृतः श्रवो देवस्य सानसि[17] ।
द्युम्नं चित्रश्रवस्तमम् ॥

---

1) P देवी इति देवी ।; H u. Bb देवीर्द्या°; desgl. B, ohne Accent. 2) So corrigirt; vgl. Tâitt. Âr. 4, 2, 2 sowie P; Ben अनू मेवꣳ स्थातामृध्यासाम°; P अनु । मे । अभं । सातां । ऋध्यासं । H अनु मेवꣳ स्थात्तामृध्यासामद्य; Bb अनु मेवꣳ स्थातामृध्यासामद्य; B अनु मेवꣳ स्थात्तामृध्यासाप्तद्य 3) Die Mss. schwanken; Ben देवीर्वम्रीरस्य; H u. Bb देवोर्वम्रीरस्य; P देवीः । बम्रोः । अस्य । 4) Bb भुतस्य 5) Die Mss. ऋध्यासाम°; in P fehlend; H u. Bb °मद्य 6) H u. Bb इयत्यग्र; P इयति । अग्रे । 7) H u. Bb आसीदतो 8) P देवि । ऋध्यासं ।; H u. Bb°मद्य 9) H u. Bb °मद्य 10) H u. Bb परे; P पादे ।; Tâitt. Âr. पदे 11) रसे । 12) H धूप° 13) P विश्वदेव्यवती 14) P खनतु । अवट । 15) Ben अभि मा; P अभि मान् । 16) P श्रवसः । 17) Ben सानसे

देवस्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः ।
सुबाहुरुत शक्त्या ॥

ऋजवे त्वा साधवे[1] त्वा सुक्षित्यै[2] त्वा ॥ इदमहममुमामुष्यायणं तेजसा ब्रह्मवर्चसेन पर्यूहामि ॥ इदमहममुमामुष्यायणं विशा क्षत्रेण पर्यूहामि ॥ इदमहममुमामुष्यायणं प्रजया पशुभिः पर्यूहामि ॥ छृणत्तु[3] त्वा वाक्छृणत्तु[4] त्वोर्क्छृणत्तु[5] त्वा हविः ॥ देवपुरश्चरस[6] ऋध्यासं त्वा ॥ १ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 2 u. 3.

नमो वाचे नमो वाचस्पतये या चोदिता[7] या च नोदिता[8] तस्यै वाचे नमो नमा ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रविद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो मा मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रविदः प्रादुर्दैवीं[9] वाचमुद्यासं जुष्टां[10] देवेभ्यः स्वधावरीं पितृभ्यो ऽनुमतान्मनुष्येभ्यस्तन्मा[11] देवा अवन्तु शोभायै[12] पितरो ऽनुमदन्तु ॥ गायत्रीं छन्दः प्रपद्ये त्रिष्टुभं छन्दः प्रपद्ये जगतीं छन्दः प्रपद्ये ऽनुष्टुभं छन्दः प्रपद्ये पङ्क्तिं छन्दः प्रपद्ये छन्दांसि छन्दः प्रपद्ये ॥ तानि नो ऽवन्तु तानि नः पालयन्तु तानि मा ऋच्छतु[13] यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ ब्रह्मन्प्रवर्ग्येण प्रचरिष्यामो होत-

1) So betont P साधवे ।; die andern Mss. साधवे; Tâitt. Âr. 4. 3, 3. 2) P सुक्षित्या इति सु·क्षित्यै । 3) In H u. Bb ohne Accent. 4) In den Mss. das Verbum ohne Accent; P त्वा । अवाक् । (!) 5) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent; vgl. übrigens Tâitt. Âr. 4, 3, 3. 6) So Ben; in Bb देवपुरश्च॰; H देवपुरश्च॰; P हविः । देव । पुनरिति पुनः । चरसे । 7) H u. Bb चोदिता 8) So Ben; P न । उदिता ।; H u. Bb नोदिता; in Tâitt. Âr. 4, 1, 1 या चोदिता या चानुदिता 9) P उत् । यासं । 10) So Bb; die andern Mss. जुष्टां; cf. Tâitt. Âr 4, 1, 1. 11) Die Mss. schreiben पितृभ्यो नुमतान्म॰: P अनुमतामित्यनु·मतां । 12) So die Mss.; auch P शोभायै । 13) P मा । रिच्छतु । (!)

घर्ममभिष्टुह्यग्नीद्रजनरोहिणौ[1] पुरोडाशावधिश्रय[2] प्रतिप्रस्थातर्विहर प्रस्तोतः सामानि[3] गाय ॥

यजुर्युक्तं सामभिर्ऋक्तखंता[4] विश्वाभिर्धीभिः संभृतं दक्षिणाभिः ।
प्रततं पारयिष्णुं[5] स्तुभो[6] वहन्तु[7] सुमनस्यमानाः ॥
भूर्भुवः स्वर्देवस्य सवितुः प्रसवे बृहस्पतिप्रसूता[8] ॥
ओमिन्द्रवन्तः प्रचरत[9] ॥ २ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 1 u. 4.

यमाय त्वा ॥ मखाय त्वा ॥ सूर्यस्य हरसे[10] त्वा ॥ देवस्त्वा सविता मध्वानक्तु ॥ पृथिव्याः संपृचस्पाहि[11] ॥ अर्चिषे[12] त्वा शोचिषे[13] त्वा ज्योतिषे त्वा तपसे त्वा ॥ अर्चिरसि[14] शोचिरसि ज्योतिरसि तपो ऽसि सूर्यस्य तपस्तप: ॥ 10

सं सीदस्व महँ[15] असि शोचस्व देववीतमः ।
वि धूममग्ने अरुषं मेध्य[16] सृज प्रशस्त दर्शतम् ॥
अञ्जन्ति यं प्रथयन्तो न विप्रा वपावन्तो नाग्निना[17] तपन्तः ।
पितुर्न पुत्र[18] उपसि प्रेष्ठा[19] आ[20] घर्मो अग्निरमृतो न सादि ॥

1) Die Mss. schwanken; Ben °द्राजनरोहीणौ; H, Bb u. B °द्राजरनरोहिणौ; P अभि । स्तुहि । अग्नीदित्यग्नि-इत् । राजन् । रौहिणौ ।; vgl. Pet. W. s. v. रौहिण 2) P अधि । श्रय । 3) P साम । 4) So Ben; H u. Bb ऋतरांखता; desgl. B, ohne Accent; P ऋक्तखमिति ऋक्त-खं । ता ।; Tâitt. Âr. सामभिराक्तखं त्वा 5) P पारयिष्णून् । 6) P स्तुभः ।; in H u. Bb स्तुभौ 7) Ben वहं; P अवंतु । 8) H u. Bb बृहस्पतिः प्रसूता 9) H u. Bb प्रचरता 10) So Ben; in H u. Bb रसे; desgl. B, ohne Accent; P रसे । (!) 11) So Bb; Ben u. H संपृचस्पाहि; P संपृच इति सं-पृचः । 12) So corrigirt; die Mss. अर्चिषे; vgl. weiter unten. 13) So corrigirt; die Mss. शोचिषे; vgl. unten. 14) Nur P अर्चि 15) P महान् । 16) So H u. Bb; Ben मेध्यः; desgl. B, ohne Accent; im P nur die ersten Worte des Verses. Vgl. RV 1, 36, 9. Tâitt. Âr. 4, 5, 2 मियेध्य 17) P न । अग्निना । 18) P पुत्रः । 19) Ben उपसिप्रेष्ठ; H u. Bb उपसि प्रेष्ठ; B उपसि प्रेष्ठा; P उपसि । प्रेष्ठः Vgl. auch RV 5, 43, 7. 20) In den Saṃh.-Mss. ohne Accent; P आ ।

अनाधृष्टासि[1] पुरस्तादग्नेराधिपत्या[2] आयुर्मे दाः पुत्रवती दक्षिणत[3] इन्द्रस्याधिपत्ये प्रजां मे दाः ॥ सुषदा पश्चात्सवितुराधिपत्ये चक्षुर्मे दाः ॥ आश्रुतिरुत्तरतो[4] मित्रावरुणयोराधिपत्ये श्रोत्रं मे दाः ॥ वि-धृतिरुपरिष्टाद्बृहस्पतेराधिपत्ये वाचं मे दाः ॥ ब्रह्म मे दाः क्षत्रं मे
5 दाः पयो मे दाः ॥ मनोरश्वासि[5] भूरिपुत्रा[6] सूपसदना[7] विश्वाभ्यो मा दꣳष्ट्राभ्यस्पाहि ॥ ३ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 5, 1—5.

चिदसि ॥ स्वाहा मरुद्भिः परिश्रयस्व ॥ मासि ॥ प्रमासि ॥ प्रतिमा-सि ॥ विमासि ॥ संमासि ॥ उन्मासि ॥ अन्तरिक्षस्यान्तर्धिरसि[8] ॥ दिवः संपृचस्पाहि[9] ॥

10 अर्हन्बिभर्षि[10] सायकानि धन्वा[11] । अर्हन्निष्कꣳ[12] यजतꣳ[13] विश्व-रूपम्[14] ।

अर्हन्निदं[15] दयसे विश्वमा धन्वा[16] । ओजीयो रुद्रस्तदस्ति[17] ॥

1) So im Anschluss an P अनाधृष्टा । असि ।; die Samh. Mss. अनाधृष्टासि 2) P आधिपत्ये । 3) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणतः । Ben दक्षिणता 4) So im Anschluss an P आश्रुतिरित्या·श्रुतिः; die Samh. Mss. schreiben आश्रुतीरु°; cf. Tâitt. Âr. 4, 5, 3. 5) P मनोः । अश्वा । असि । 6) So corrigirt; die Mss. भूरिपुत्र P भूरिपुत्र इति भूरि·पुत्रः । s. Tâitt. Âr. 4, 5, 4. 7) So corrigirt, Ben सूपसदना; in H u. Bb सुप संदनाः P सु । उपसदनेति उप·सदना ।; Tâitt. Âr. 4, 5, 5 सूपसदा 8) So im Anschluss an P अंतर्धिरित्यंतः । धिः ।; die Samh. Mss. °स्यांतर्धीरसि; cf übrigens Tâitt. Âr. 4, 5, 6. 9) So corrigirt; die Mss. संपृचस्प°; auch P संपृचः ।; vgl. oben 4, 9, 3; Tâitt. Âr. 4, 5, 6 schreibt तपसस्त्रायस्व 10) H u. Bb अर्हं; P अर्हन् । 11) So Ben; vgl. die folgende Zeile; H u. Bb धन्वा ohne Accent; P धन्वा 12) Bb अर्हं; H अर्ह 13) So mit P betont; in den Samh. Mss. hat das Wort keinen Accent. 14) So die Samh. Mss.; P विश्वरूपमिति विश्व·रूपं । 15) P अर्हन् । इदं ।; H अर्हं विदं; desgl. B, ohne Accent; Bb अर्हंनिदं; Ben अर्हणनिदं 16) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in Ben विश्वमा धम्वा; P विश्व । आत्थं । अभ्वं । न । वै । 17) Ben रुद्रस्तदम्ति; H u. Bb रुद्रस्तदस्ति; desgl. B, ohne Accent; P रुद्र । तत् । अस्ति ।; dieser Vers kann als Muster der Corruption dienen. Die correcte Form s. RV 2, 33, 10.

गायत्रो ऽसि[1] ॥ त्रैष्टुभो ऽसि ॥ जागतमसि ॥ मधु । मधु । मधु[2] ॥ रुचितो घर्मः[3] ॥ ४ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 5, 5 - 7.

दश प्राचीर्दश भासि[4] दक्षिणा[5] दश प्रतीचीर्दश भास्युदीचीर्दशोर्ध्वा[6] भासि सुमनस्यमानः ॥ सा नः प्रजां पशून्पाह्यहृणीयमानः[7] ॥ अग्निष्ट्वा वसुभिः पुरस्ताद्रोचयतु स मा रुचितो[8] रोचय[9] ॥ पितरस्त्वा यमराजानः[10] पितृभिर्दक्षिणतो रोचयन्तु स मा रुचितो रोचय ॥ सविता त्वादित्यैः पश्चाद्रोचयतु स मा रुचितो रोचय[11] ॥ मित्रावरुणौ त्वोत्तरतो मरुद्भी[12] रोचयेतां स मा रुचितो रोचय[13] ॥ बृहस्पतिष्ट्वा विश्वैर्देवैरुपरिष्टाद्रोचयतु स मा रुचितो रोचय[13] ॥ देव घर्म[14] रुचितस्त्वं[15] देवेष्वा[16] सुरुचितं[17] मां देवमनुष्येषु कुरु रुचं मयि धेहि[18] रुचिरसि रुचो[19] ऽसि स यथा[20] त्वं[21] रुच्या रोचस एवमहं रुच्या रोचिषीय[22] तवेव मे रोचमानस्य रोचो भूयासुं भ्राजिरसि[23] भ्राजो ऽसि स यथा[24] त्वं[25] भ्राज्या भ्राजस[26] एवमहं भ्राज्या भ्राजिषीय[27] तवेव मे भ्राजमानस्य भ्राजो[28] भूयासुं भ्राजिरसि[29] भ्राजो ऽसि

1) H u. Bb °त्रो सि° 2) Ben मधुः । मधुः । मधुः । 3) H u. Bb घर्मः 4) Bb भासि 5) P दक्षिणाः । 6) H u. Bb भास्यु°, P ऊर्ध्वाः । 7) P अहः । अनी । यमानः । (!) 8) P सः । मा । रुचितः । 9) H रोचय 10) So corrigirt; die Mss. यमराजानः; P यमराजान इति यमराजानः । 11) H u. Bb रोचय 12) P मरुद्भिः । 13) H u. Bb रोचय 14) Die Mss. schwanken; Ben देव घर्म; H u. Bb देव घर्म; desgl. B, ohne Accent; P देवः । घर्म । 15) So corrigirt; in den Mss. रुचितम् ohne Accent. 16) So corrigirt im Anschluss an Padap. देवेषु । आ ।; Ben देवेष्व; H u. Bb देवेष्व; desgl. B, ohne Accent. 17) So H u. Bb; in Ben ohne Accent; P सुरुचितमिति सु. रुचितं । 18) H u. Bb setzen hier das Zeichen ॥ 19) So Ben; P रुचः ।; die andern Mss. रोच्यो 20) P सः । यथा । 21) Ben यथास्त्वं 22) So ohne Accent nur in P; die Saṃh. Mss. रोचिषीय 23) P भ्राजीः । 24) P सः यथा । 25) Ben यथास्त्वं 26) P भ्राजसे । 27) Ben भ्राजिषीय 28) P भ्राजः । 29) P भ्राजीः ।

सं यथा[1] त्वं[2] भ्राज्या भ्राजस एवमहं[3] भ्राज्या भ्राजिषीय[4] तवेव मे भ्राजमानस्य भ्राजो[5] भूयासुः ॥ ५ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 6.

अपश्यं गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम्[6] ।
स सध्रीचीः स विषूचीर्वसाना[7] आवरीवर्ति[8] भुवनेष्वन्तः ॥
5 गर्भो देवानां जनिता मतीनां मतिः कवीनां[9] पतिः प्रजानां धर्ता क्षत्रस्य ॥ सं देवो देवेन सवित्रा[10] यजत्र सं सूर्येण रोचते ॥ हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ॥ ऊर्ध्वमिममध्वरं दिवि देवेषु होत्रा यछ ॥ धर्ता दिवो रजसो[11] विभाति धर्ता पृथिव्या धर्तोरोरन्तरिक्षस्य धर्ता ॥ देवो देवानाममर्त्यस्तपोजा[12] अप्सु प्रावीः[13] ॥ विश्वासां भुवां
10 पते[14] विश्वस्य भुवनस्पते विश्वस्य मनसस्पते[15] विश्वस्य वचसस्पते[16] विश्वस्य ब्रह्मणस्पते[17] ॥ देवश्रुत्त्वं[18] देव घर्म[19] देवान्पाहि तपोजान् ॥ वाजमस्मिन्निधेहि देवायुवम् ॥ मधु माध्वीभ्यां मधु[20] माधूचीभ्यां मधुमान्देववीतये[21] ॥ समग्निरग्निनागत[22] सं देवो देवेन सवित्रा[23] यजत्र सं सूर्येणारोचिष्ट[24] स्वाहा ॥ समग्निस्तपसागत[25] सं देवो देवेन

1) P सः । यथा । 2) Ben यथास्त्वं॰ 3) Ben भ्राज एवम॰ 4) So ohne Accent nur in P; die Samh. Mss. भ्राजिषोय 5) H u. Bb भ्राजे 6) Ben पथिभिश्चरंतं; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथिभिश्चरंति; P पथिभिरिति पथि॰भिः । चरंतं । 7) P वसानः । 8) Ben आवरिवर्ति; desgl. B, ohne Accent. 9) So Ben; in H, Bb u. P कवीनां 10) P सविता । 11) So H u. Bb; P रजसः ।; in Ben राजो 12) P तपोजा इति तपः॰जाः । 13) So im Anschluss an den P अप्स्वित्यप्॰सु । प्र । आवोः ।; die Samh. Mss. अस्तु प्राचीः 14) P भुवां । पते । 15) Die beiden letzten Worte fehlen in P. 16) P वचसः । पते ।; Bb वचस्पते 17) P ब्रह्मणः । पते । 18) Bb देवश्रुत्वं 19) H u. B देव घर्म 20) So P; in den Samh. Mss. ohne Accent. 21) P मधुमानिति मधु॰मान् ।; in den Samh. Mss. मधुमां geschrieben. 22) P अग्निना । गत । 23) P सविता । 24) P सूर्येण । अरोचिष्ट । 25) P तपसा । गत ।

सवित्रा[1] यजत्र सं सूर्येणायुक्तायुर्दास्त्वमस्मभ्यं[2] घर्म[3] वर्चोदा असि[4]
पितासि पिता नो बोधिषीमहि[5] त्वा नमस्ते अस्तु मा मा हिंसीः ॥
त्वंष्ट्रिमन्तस्त्वा[6] सपेम ॥ ६ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 7, 1—5.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसऽवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे ॥
अदित्या रास्नासि[7] ॥ इडा एह्यदिते[8] एह्यसावेहि[9] सरस्वत्येह्यसा-
वेहि[10] ॥

यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येन विश्वा पुष्यसि वार्याणि[11] ॥
अदित्या[12] उष्णीषमसि ॥ पूषा त्वोपावसीदतु[13] ॥ वायुरस्यश्विभ्यां प्र-
धापय[14] ॥ घर्माय[15] शंक्ष्व[16] ॥ बृहस्पतिष्ट्वोपसीदतु[17] ॥ दानवः स्थ[18] ॥
प्रेरवः[19] स्थ ॥ अश्विभ्यां पिन्वस्व ॥ सरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्वे-
न्द्राय पिन्वस्व ॥ उप मेहि सहोर्जो[20] भागेन[21] ॥ मधुहविरसि स्वाहा
त्वा वाताय[22] सूर्यस्य रश्मये[23] सिता[24] वृष्टिसनये[25] संजुहोमि[26] स्वाहा ॥

1) So Ben, aber ohne Accent; H u. Bb सविता; desgl. B, ohne Accent. 2) So meine Vermuthung; die Mss. सूर्येणायुग्दा°; P सं सूर्येण। आयु। युग्दायुर्दा इत्यायुग्दायुः ·दाः। Tâitt. Âr. 4, 7, 1 सं सूर्येणारुक्त 3) H u. Bb धर्म 4) So im Anschluss an P वर्चोदा इति। वर्चः। दाः। असि।; in den Saṃh. Mss. वर्चोदा ॥ आसि 5) So im Anschluss an P; die Saṃh. Mss. बाधिषीमहि 6) Bb त्वंष्ट्रीमंतस्; P त्वंष्ट्रीमंत इति त्वंष्ट्री·मंतः।; vgl. aber auch 1, 2, 4 u. 3 7, 7. 7) H u. Bb रास्नासि 8) So Ben; P इडे। आ। इहि। अदिते।; in H u. Bb इडा एह्यसावेह्यदिता; desgl. B, ohne Accent. 9) So Ben; P आ। इहि। असौ। आ। इहि।; H u. Bb एह्यसावेहि; cf. auch Tâitt. Âr. 4, 8, 1. 10) So Ben; P सरस्वती। आ। इहि। असौ। आ। इहि।; H u. Bb °ह्यसावेहि 11) Vgl. RV 1, 164, 19. 12) P अदित्याः। 13) Bb °सजतु; P त्वा। उप। अव। सीदतु। 14) Dies Wort in H u. Bb ohne Accent. 15) H u. Bb घर्माय 16) P सं। त्व। 17) So corrigirt; die Mss. °ष्ट्वोपसीदतु; P त्वा। उप। सीदतु। 18) P स्थः। 19) So mit Ben प्रेरव; H u. Bb प्ररव; desgl. B, ohne Accent: P प्रेंख इति प्र·इंखः। 20) P मा। इहि। सह। ऊर्जः। 21) So Ben; in H u. Bb भागेन; desgl. P. 22) Dieses Wort, das in Ben u. P steht, fehlt dagegen in Bb, H u. B. 23) Ben रश्मये 24) So Ben; in Bb das Wort ohne Accent; P सिता; H undeutlich, aber jedenfalls oxytonirt. 25) So corrigirt; Ben वृष्टिः सनये; H u. Bb वृष्टिः°सनये; P वृष्टिसनय इति वृष्टि·सनये 26) P जुहोमि। (ohne सं).

इन्द्राश्विना[1] मधुनः सारघस्य[2] घर्मं[3] पात वसवो यजत्रा[4] वेट् ॥ गायत्रमसि ॥ त्रैष्टुभमसि ॥ जागतासि[5] ॥ द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृह्णामि ॥ अन्तरिक्षेणोपयच्छामि ॥ दिविस्पृङ्[6] मा मा हिंसीः ॥ अन्तरिक्षस्पृङ्[7] मा मा हिंसीः ॥ पृथिवीस्पृङ्[8] मा मा हिंसीः ॥ तेजो ऽसि तेजो ऽनुप्रेहि[9] ॥ ७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 8.

सलिलाय त्वा वाताय स्वाहार्णवाय त्वा वाताय स्वाहा सिन्धवे त्वा वाताय स्वाहा समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा शिमिद्वते[10] त्वा वाताय स्वाहा कुमुद्वते त्वा वाताय स्वाहावस्यवे[11] त्वा वाताय स्वाहा दुवस्यवे[12] त्वा वाताय स्वाहानाधृष्याय[13] त्वा वाताय स्वाहाप्रतिधृष्याय[14] त्वा वाताय स्वाहाग्नये त्वा वसुमते[15] स्वाहा सोमाय त्वा रुद्रवते स्वाहेन्द्राय त्वा मरुत्वते स्वाहा यमाय त्वा पितृमते ऽङ्गिरस्वते[16] स्वाहा ॥ सवित्रे त्वभूमते[17] विभूमते वाजवते[18] बृहस्पतिवते[19] विश्वदेव्यावते स्वाहा ॥ अहः केतुना जुषतां सुज्योतिर्ज्योतिषा[20] स्वाहा ॥ रात्रिः[21] केतुना जुषतां सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. Tâitt. Ar. 4, 9.

1) So im Anschluss an P इंद्र । अश्विना ।; die Saṃh. Mss. schreiben इन्द्राश्विना 2) So im Anschlus. an P मधुनः । सारघस्य । Ben मधुनः स्वारघस्य; H u. Bb मधुन स्वारघस्य; desgl. B, ohne Accent. 3) So P; die Saṃh. Mss. घर्मं 4) P यजत्राः । 5) P जागत । असि ।; H u. Bb जागतासि 6) P दिविस्पृगिति दिवि·स्पृक् । 7) P अंतरिक्षस्पृगित्यंतरिक्ष·स्पृक् । 8) Bb पृथिविस्पृङ्; P पृथिवीस्पृगिति पृथिवी·स्पृक् । 9) P तेजः । अनु । प्र । इहि 10) P अशिमिद्वत इत्यशिमित्·वते । 11) So Ben; desgl. B, ohne Accent; P अवस्यवे ।; in H u. Bb वसवे 12) Bb दुवस्वते wie Tâitt. Âr. 4, 8, 1. 13) P अनाधृष्याय । 14) P अप्रतिधृष्यायेत्यप्रति·धृष्याय । 15) So betonen H, Bb u. P; in Ben वसुमते 16) P अंगिरस्वते । 17) So Ben u. Bb; P त्वा । ऋभुमत इत्यृभु·मते ।; H त्वभूमते; desgl. B, ohne Accent. 18) P वाजवत इति वाज·वते । 19) Bb बृहस्पतिवते; Ben बहस्पनिमते 20) P स्वर्ज्योतिरिति स्वः·ज्योतिः । 21) H u. Bb राचीन्

दि॒वि धा[1] इ॒मं यज्ञमि॒मं यज्ञं दि॒वि धाः स्व॒स्ति घ॒र्माय[2] स्व॒स्ति घ॒र्मपि॒त्रे[3] ॥ विश्वा॒ आशा[4] दक्षिण॒सद्विश्वान्देवानयाडिह[5] [6] ॥ ओं श्रावय ॥ अ॒स्तु श्रौ॒षट् ॥ घ॒र्मस्य[7] यज ॥ अ॒श्विना[8] घ॒र्मं पि॑बतं हार्द्रानु॒मनु[9] मां[10] द्यावापृथि॒वी अनु मे ऽम॑सातामि॒हैव[11] रा॒तयः॑ सन्ति सं यजु॑र्भिः[12] स्वाहेन्द्राय स्वाहेन्द्राय व॒ट् ॥ स्वाहाकृतस्य घ॒र्मस्य मधोः पिबतमश्विना घ॒र्ममपातमश्विना[13] वहद्दिव्याभिरू॒तिभिः[14] स्वं पे॒द्रव[15] यथा वे॒ट् ॥ इषे[16] पिपीहि[17] ॥ ऊ॒र्जे[18] पिपीहि[17] ॥ अ॒स्मै ब्रह्मणे पिपीहि ॥ अ॒स्मै क्ष॒त्राय पिपीहि ॥ इष ऊ॒र्जे[19] पिपीहि ॥ सुभूताय पिपीहि ॥ ब्रह्मवर्चसाय पिपीहि ॥ अ॒स्यै[20] वि॒शे[21] मह्यं ज्यैष्ठ्याय पिपीहि ॥ घ॒र्मो ऽसि[22] घ॒र्ममे॒म्यस्मे[23] ब्रह्माणि धारय ॥ क्ष॒त्रं धारय[24] ॥ विशं धारय[25] ॥ पूष्णो शंरसि[26] स्वाहा ॥ ग्रावभ्यः स्वाहा ॥ प्रतिरवेभ्यः[27] स्वाहा ॥ द्यावापृथि॒वीभ्या[28] स्वाहा पि॒तृभ्यो घ॒र्मपेभ्यः

1) P धाः । 2) So P; in Ben घ॒र्माय; in Bb ohne Accent. 3) So im Anschluss an P घ॒र्मपित्र इति घ॒र्म॒ऽपित्रे ।; Ben घ॒र्मः पि॒त्रे; H u. Bb घ॒र्मः पि॒त्रेः desgl. B, ohne Accent. 4) P विश्वाः । आशाः । 5) Die Mss. schwanken; H u. Ben दक्षिणः संद्; Bb दक्षिणः संद्; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणासदिति दक्षिणा॒ऽसत् । 6) H u. Bb °नयाडिहा; Ben °नयाडिह; P अयाट् । इह । 7) H u. Bb घ॒र्मस्य 8) So H u. Bb; in Ben अ॒श्विना 9) P हार्द्रानुं । अनु । 10) So P; die Samh. Mss. मान् 11) So im Anschluss an P अनु । मे । अम॑सातां । इह । एव ।; die Samh. Mss. schreiben अनु मे व॑स्यातामि॒हैव; Ben °मि॒हैव 12) Die Samh. Mss. यजु॑र्भिः; P यजुर्भ्यः । 13) Das Verbum in P ohne Accent. 14) Ben वहद्दः; P वहट् 15) So H u. Bb; in Ben पेद्रव; desgl. B, ohne Accent; P त्वं । पेर्यिवान् । 16) So corrigirt; Ben इषे; desgl. P; Bb इ॒षे; desgl. H u. B, ohne Accent. 17) So P; die andern Mss. पिपीहि । 18) So corrigirt; die Mss. ऊर्जे 19) So Ben; in H u. Bb इषा ऊर्जे; desgl. B, ohne Accent; P इषे । ऊर्जे । 20) So Ben; in H अस्यै; Bb अस्यै; P अस्यै । 21) H u. Bb वि॒शे 22) Ben घ॒र्मोसि; P घर्मः । असि । 23) H u. Bb °म्यस्मे; desgl. B, ohne Accent; P घर्मं । एमि । अस्मे इत्यस्मे । 24) H धारय 25) H u. Bb धारय 26) In Ben dies Wort ohne Accent; P शंरसः ।; Täitt. Âr. 4, 10, 3 शंरसे 27) So im Anschluss an P प्रतिरवेभ्य इति प्रति॒ऽरवेभ्यः ।; Ben प्रतरवेभ्यः; H प्रातरवेभ्यः; desgl. B, ohne Accent; Bb प्रातरवेभ्यः; Täitt. Âr. 4, 9, 3 प्रतिरेभ्यः 28) So betont P; die Samh. Mss. द्यावापृथि॒वीभ्या

स्वाहा ॥ रुद्राय रुद्रहोत्रे[1] स्वाहा ॥ हुतं हविर्मधुहविरसीन्द्रतमे[2] ऽग्नौ स्वाहा ॥ अश्याम[3] ते देव घर्म[4] ऋभूमतो[5] विभूमतो[6] वाजवतो[7] बृहस्पतिवतो विश्वदेव्यावतः[8] पितृमतो ऽङ्गिरस्वत[9] उशीमहि[10] त्वा नमस्ते अस्तु मा मा हिंसीः ॥ संसाद्यमानायानुब्रूहि ॥ अह्ने
5 स्वाहा ॥ रात्र्यै स्वाहा ॥ ९ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 9, 3; 4, 10.

पशूनां ज्योतिरसि विभृतं[11] देवत्रा ज्योतिर्भा[12] असि ॥ वनस्पतीनामपामोषधीनां रसो वाजिनं त्वा वाजिन्यवनयाम्यूर्ध्वं[13] मनः स्व-
10 र्ग्यम् ॥ पयो ऽसि पयस्वी[14] भूयासम् ॥ घर्म[15] या ते दिवि शुग्या दिवि या बृहति या स्तनयित्नौ या जागते छन्दसीयं[16] ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्म या ते ऽन्तरिक्षे शुग्यान्तरिक्षे या वाते या वामदेव्ये[17] या त्रैष्टुभे छन्दसीयं ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्म या ते पृथिव्यां शुग्या पृथिव्यां याग्नौ या रथन्तरे या गायत्रे छन्दसीयं ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य[18] न[19] इत्येषा ब्रह्मणस्त्वा परस्पाय[20] क्षत्रस्य तन्वृस्पाहि ॥ विशस्त्वा धर्मणा वयमनु परि-

1) P रुद्रहोत्र इति रुद्र होत्रे। 2) P हुतं। हविः। मधु। हविः। असि। इंद्रतम इतीन्द्र.तमे। 3) So betont P; die Samh. Mss. अश्याम 4) H u. Bb देवधर्म 5) P ऋभुमत इति ऋभु मतः। 6) P विभूमत इति विभू. मतः। 7) P वाजवत इति वाज. वतः। 8) So im Anschluss an P विश्वदेव्यावतः। विश्वदेव्यवत इति विश्वदेव्य. वतः।; die Samh. Mss. विश्वदेव्यवतः; vgl. aber auch 4, 9, 8 a. E. 9) Die Mss. schwanken; H u. Bb पितृमतो ङ्गिरस्पत; Ben पितृमतो ङ्गिरस्वत; P पितृमत इति पितृ. मतः। अंगिरस्वतः।; vgl. oben 4, 9, 8 a. E. 10) So corrigirt; Ben उशीमहि; in den andern Mss. das Wort ohne Accent. 11) So P; die Samh. Mss. विभृतं 12) P ज्योतिर्भा इति ज्योतिः. भाः। 13) Bb वाजिन्यव°; P वाजिन। अव। नयामि। 14) P पयस्वी। 15) In Ben u. P ohne Accent 16) P छंदसि। इयं।; Ben छंदसायं; vgl. aber weiter unten. 17) P वामदेव्ये। 18) So Ben; in H u. Bb अन्वद्य; s. d. Folgende. 19) H u. Bb म 20) So corrigirt nach Anleitung von VS 38, 19; die Samh. Mss. schreiben परस्पायं; P परस्पाया इति परः. पायाः।

क्रामाम[1] सुवितायं नव्यसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य[2] न इत्येषां प्राणस्य[3] त्वा परस्पाय[4] चक्षुषस्तन्वस्पाहि ॥ श्रोत्रस्य त्वा धर्मणा[5] वयमनु परिक्रामाम[6] सुवितायं नव्यसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य[7] न इत्येषां दिवस्त्वा[8] परस्पाय[9] ॥ अन्तरिक्षस्य तन्वस्पाहि ॥ पृथिव्यास्त्वा धर्मणा वयमनु परिक्रामाम[10] सुवितायं नव्यसे चतुः-स्रक्तिर्ऋतस्य[11] नाभिः सदो घर्मो विश्वायुः शर्म सप्रथाः ॥ अप द्वेषो[12] अप ह्वरो[13] अन्यव्रतस्य[14] सश्चिम[15] वल्गुरसि[16] शंयोधायाः[17] ॥ शिशुर्जनधायाः ॥ शं च वक्षि ॥ परि च वक्षि ॥ घर्मेतत्ते ऽन्नमेतत्पुरीषम् ॥ तेन वर्धस्व चाप्यायस्व वर्धिषीमहि[18] च वयमा च प्यायिषीमहि[19] च व्यसौ[20] यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १० ॥ 10

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 11.

रन्तिर्नामासि[21] दिव्यो गन्धर्वस्तस्य ते पद्वद्धविर्धानमग्निरध्यक्षो[22] रुद्रो अधिपतिर्विश्वावसु[23] सोम गन्धर्वमापो[24] ददृशुषीस्तद्दतेनान्व-

---

1) So mit dem P अनु । परि । क्रामाम ।; Ben °क्रामाम्; H u. Bb °माम 2) H u. Bb अन्वद्य 3) So meine Correctur; Ben प्राणस; P प्राणः ।; H u. Bb प्राणस; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; vgl. oben; H u. Ben परस्पायाश्च°; Bb परस्पायाश्च°; desgl. B, ohne Accent; P परस्पाया इति परः.पायाः । 5) H u. Bb धर्मणो 6) So im Anschluss an P अनु । परि । क्रामाम ।; Ben °मनुपरिक्रामाम्; H u. Bb °मनुपरिक्रामाम 7) H u. Bb अन्वद्य 8) H u. Bb दिवस् 9) So corrigirt; die Samh. Mss. schreiben परस्पाय; in P dieses Wort nicht wiederholt. 10) So im Anschluss an P; in Ben °मनुपरिक्रामाम्; H u. Bb °मनुपारक्रामाम 11) So im Anschluss an P; चतुःस्रक्तिरिति चतुः.स्रक्तिः ।; die Samh. Mss. चतुः स्रक्ति° 12) So corrigirt; die Samh. Mss. द्वेषो; P द्वेषः । 13) Die Samh. Mss. ह्वरो; im P ह्वरः । 14) So im Anschluss an P अन्यव्रतस्येत्यन्य.व्रतस्य 15) So P; die Samh. Mss. सश्चिम 16) So Bb; in P वल्गुः ।; die andern Mss. वल्गुर° 17) P शंयोधाया इति शंयोः.धायाः । Tâitt. Âr. 4, 11, 3 वल्गुरसि शंयुधायाः 18) H u. Bb वर्धिषीमहि 19) P प्यासिषीमहि ।; Bb प्याहिषीमहि; B प्याहिषीमहि 20) P वि । असौ । 21) P रन्ति 22) So Ben; in den andern Samh. Mss. पद्वत् ॥ हवि° 23) Die Mss. schwanken; Ben विश्वावसु; desgl. B, ohne Accent; Bb विश्वावसुः; H विश्वावसुः; P विश्वावसु विश्ववसुमिति विश्व.वसु । 24) So im Anschluss an P सोम । गंधर्वं ।; cf. RV 10.139,4; Ben सामीं गंधर्वो मापो; H u. Bb सामि गन्धर्वो; desgl. B, ohne Accent.

वायꣳस्तदिन्द्रस्य[1] वै रुद्रो रारहाणा[2] आसां[3] परि सूर्यस्य परिधीꣳर-
पोर्णु[4] [5] वीरेभिरधि[5] तन्नो[6] गृणानो रजसो विमानो यद्वा घा सत्य-
मुत यन्न विद्म ॥ धिय[7] इन्वानो[8] धिय इन्नो[9] अव्यात्[10] ॥ सास्निम-
विन्दच्चरणे[11] नदीनामपावृणोद्दुरो[12] अस्मद्रशानाम्[13] ॥ प्रासां[14] गन्धर्वो
5 अमृतानि वोचत्[15] ॥ इन्दुं[16] दक्षं परिददादहीनाम्[17] ॥ वार्षाहरꣳ[18]
साम गाय ॥ चिदसि समुद्रयोनिः[19] ॥

इन्दुर्दक्षः श्येन[20] ऋतावा हिरण्यपक्षः शकुनो भुरण्युः ।

महान्त्सधस्थे ध्रुव[21] आ निषत्तो नमस्ते अस्तु मा मा हिꣳसीः ॥

सोमपीथानु मेहि[22] ॥ इष्टाहोत्रीयꣳ[23] साम गाय पुनरूर्जा[24] सह रय्ये-
10 त्येके[25] [26] श्यैतꣳ[27] साम गाय॥ उदु त्यं चित्रमित्येके॥ वामदेव्यꣳ साम
गाय ॥ इममू षु[28] त्वमस्माकꣳ सनिं गायत्रं नव्याꣳसम्[29] ॥ अग्निर्देवेषु
प्र वोच[30] ॥ भूः स्वाहा ॥ ११ ॥

Vgl. Taitt. Âr. 4, 11, 5

1) P दद्दृशुषो: ।; Ben ददर्शुषोस ; H u. Bb दर्दारशुषोꣳस ; desgl. B, ohne Accent; cf. RV 10, 139 1   2) P रारहाणा: ।   3) Ben आसां   4) P अप । ऊर्णु ।   5) Ben ॰रधी   6) P तत् । नः ।; Ben तनो; H u. Bb तन्वो; desgl. B, ohne Accent   7) P धिय: ।   8) So Ben; desgl. in H, Bb u. B, ohne Accent; P हिन्वान: ।; Taitt. Âr. हिन्वानो   9) Ben धिय इनो; P धिय: । इत् । नः ।; Bb धियद्वतो; H धियद्वचो; B धियद्वन्वो   10) So P; die Samh. Mss. अव्याट्; cf. Rv. 10, 139, 5.   11) P सस्नोम् ।; Bb सस्तिम॰   12) So im Anschluss an P दुर: ।; Ben दूरो; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb वसे; cf. RV 10 139, 5.   13) So die Samh. Mss.; P अस्मद्रथानामित्यस्मत् . रथाना ।: cf. ubi RV 10, 139, 6.   14) So im Anschluss an P प्र । आसां ।; die Samh. Mss. प्रासा   15) So im Anschluss an P अमृतानि । वोचत् ।; die Samh. Mss. अमृतानु 'वोच   16) P इन्द्रं ।   17) Die Mss. schwanken: H u. Bb परिददादहीनां oder परिददादहोनां; Ben परिददादादहिनां; B परिददादादहीजां; P परि । दादात् । अहीना ।; vgl. RV 10, 139, 6.   18) So H u. Bb; nur ohne Accent; P वार्षाहरमिति वार्षा हर ।; Ben वार्पाहारꣳ; desgl. B, ohne Accent.   19) H ॰योनि   20) P श्येन: ।   21) Ben ध्रुवा   22) P सोमवपीथ । अनु । मा । इहि ।; H u. Bb ॰थानमेहि   23) So Ben; P इष्टाहोत्रीयमितीष्टाहोत्रीयं ।; H u. Bb इष्टाहोत्र्यꣳ; desgl. B, ohne Accent   24) P ऊर्जा   25) P रय्या   26) Die Mss. ॰त्येके   27) H u. Bb श्यैतꣳ; P श्यैतं ।   28) P इमं । ऊं । इत्यं । सु ।   29) H u. Bb नव्याꣳसां   30) Ben मोच:; P वोचं ।

मा नो घर्म व्यथितो[1] विव्यधीन्मा[2] न[3] आयुः परमवरं[4] मानदोनैः[5] ।
मो ष्वंत्वमस्मान्तराधान्मा[6] रुद्रियासो अभि गुल्बधानः[7] ॥
मा नः क्रतुभिर्हीडिषेभिरस्मद्विषः[8] सुनीथो मा परा दैः[9] ।
मा नो अग्निः[10] निर्ऋतिर्मा न[11] आष्टान्मा[12] नो द्यावापृथिवी[13] हीडिषेथाम्[14] ॥
उता नो[15] मित्रावरुणा[16] इहागतं[17] मन्मा दीध्याना उता नः[18] सखाया[19] ।
आदित्यानां प्रसृतिर्हेतिरुग्रा[20] शरा वाष्टाद्धविषा[21] वारणः ॥
विधुं दद्राणं[22] समने बहूनां युवानं सन्तं पलितो जगाद[23] । 10
देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्याममार सह्यः[24] समानः[25] ॥
जरि चेतीदभिशिषः[26] पुरा चकृभ्या[27] आतृद[28] ।

---

1) So Bb; in H u. Ben ohne Accent; P व्यथितः । 2) P वि । व्यधीत् । मा । 3) P नः । 4) So corrigirt; die Mss. परमवरं; auch P अवरं । 5) So die Mss.; P मा । अनत् । आ । उनैः । Tâitt. Âr. 4, 20. 2 मा रजो ऽनैः 6) Ganz corrumpirt; die Mss. schwanken; Ben मो ष्वत्वमस्मांतरा°; H u. Bb मे ष्वत्वमस्मातरा; B मो ष्वत्त्वम° स्मात्तरा; P मा इति मा। स्वत्वमिति स्व.त्वं। अस्म। अंतरित्यंतः। अधात् । मा । Tâitt. Âr. 4, 20, 2 मा स्वस्मा°स्तमस्यन्तराधाः । 7) P अभि गुल्वधानः ।; Tâitt. Âr. अभिगुर्वधानः 8) Ben °स्माद्विपः; P हीडिषेभिः । अस्माद्विप इत्यस्मत्.द्विपः । 9) So im Anschluss an P परा । दैः ।; die Samh. Mss. परा दैः 10) P अग्निः । 11) H u. Bb मनो 12) Ben u. P आष्टां 13) So P; die Samh. Mss. द्यावापृथिवी 14) So P; die Samh. Mss हीडिषेथां 15) P उत । नः । 16) Bb मित्रावरुणा 17) P इह । आ । गत । 18) P दीध्याना । उत । नः । 19) So ist wohl zu lesen; Ben सखायाः; H u. Bb सखायाः; desgl. B. ohne Accent; P सखायः । 20) So Bb; in Ben हेति°; P हेतिः ।; in H ohne Accent. 21) P शरा । वा । अष्टात् । हविषा । 22) P दद्राणं । 23) P जगार । 24) So Ben; H महित्वाद्याममारत्सह्य; Bb महित्वाद्याममारत्सह्य; desgl. B, ohne Accent; in P महित्वेति महि.त्वा । अद्य। ममार । सः । ह्यः । 25) P सं । आन । 26) So scheint die Mâitr.-Lesung dieses corrupten Verses combinirt aus Samh. u. P; die Samh. Mss. जरि चैतिदभिशिषः; P जरि । च इति इत् । अभिशिष इत्यभि शिषः ।; cf. RV 8, 1, 12. 27) P चकृभ्य इति चकृ.भ्यः । 28) So im Anschluss an P आ । तृद ।; Ben आकृद; H u. Bb आक्रीद; B आक्रिद

संधाता[1] संधिर्मघवा पुरूवसुर्निष्कर्ता[2] विह्रुतं[3] पुनः ॥
उदु तिष्ठ स्वध्वर[4] ऊर्ध्व ऊ षु ण[5] इत्येके ॥ पुनरूर्जा सह रय्येत्येके ॥
उदु त्यं चित्रमित्येके ॥ भूः स्वाहा ॥ भुवः स्वाहा ॥ ३स्वः[6] स्वाहा ॥
भूर्भुवः ३स्वः स्वाहा ॥ १२ ॥
Vgl. Tâitt. Âr. 4, 20.

भूर्भुवः ३स्वर्मयि तदिन्द्रियं वीऽर्यं मयि रायो मयि रक्षो मयि
दक्षो मयि क्रतुर्मयि[7] धेहि सुवीर्यम् ॥
तिसृभिर्घर्मो विभात्याकूत्या[8] मनसा सह[9] विराजा ज्योतिषा सह[9]
तपसा ब्रह्मणा सह[10] तस्य दोहमशीमहि[11] तस्य भक्षमशीमहि[12]
तस्य ता उपहूता[13] उपहूतस्य भक्षयामि ॥ १३ ॥
Vgl. Tâitt. Âr. 4, 21.

उदस्य[14] शुष्माद्भानोर्नार्व्या[15] बिभर्ति भारं[16] पृथिवी न भूमीः[17] ॥
प्र शुक्रैतु[18] देवी मनीषा[19] अस्मत्सुतष्टो[20] रथो न वाणीः[21] ॥ १४ ॥
Vgl. Tâitt. Âr. 4, 17.

चिदसि ॥ बृहस्पतिष्ट्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे तेन ऋषिणा[22] तेन

---

1) So im Anschluss an P संधातेति सं धाता ।; Ben संधाता: H u. Bb संधाता
2) So Ben; H u. Bb पुरावसु॰; B पुरोवसु॰; P पुरोवसुरिति पुरः. वसुः ।; s. RV 8, 1, 12.
3) So H u. Bb; Ben विह्रुतं; P विह्रुतमिति वि. ह्रुतं । 4) P उत् । तिष्ठत् । स्वध्वर इति सु. अध्वरः । 5) P ऊर्ध्वः । उं । सु । नः । 6) So corrigirt; Ben स्वः; H u. Bb स्वः ohne Accent. 7) P रंचः । दंचः । भंचः । क्रतुः । 8) So Ben; auch P आकृत्येत्या. कृत्या । 9) So P; die Samh. Mss. सह 10) H u. Bb सह 11) So Ben; P दोहं । असि । मयि ।; H u. Bb दोहमशीय; desgl. B, ohne Accent. 12) Bb ॰महो; P भंचं । असि । मयि । 13) P ते । उपहूत इत्युप हूतः । 14) So im Anschluss an P उत् । अस्य ।; die Samh. Mss. उदस्य 15) B नाव्याः । 16) So Ben u. P; in H, Bb u. B भारः 17) P भूमिः । 18) P शुक्रा एतु । 19) P देवी । मनीषा । 20) P अस्मत् । सुतष्ट इति सु. तष्टः । 21) So Ben; in H u. Bb वाणीः; P वाणी 22) H u. Bb ऋषिणा

विधिना[1] तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ १५ ॥

प्रजापतिष्ट्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे तेन ऋषिणा तेन विधिना[2] तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ १६ ॥

उग्रश्च भीमश्च[3] ध्वान्तश्च धनवांश्च[4] सहसावांश्च[5] सहीयसः ॥ विक्षिपः[6] ॥ विज्ये[7] विव्ये[8] विक्षिपेत्[9] ॥ १७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 25 u. 24.

संवत्सरोऽसि परिवत्सरोऽसीदावत्सरो[10]ऽस्युद्वत्सरो[11]ऽसि वत्सरोऽसि[12] ॥ तस्य ते वसन्तः शिरो ग्रीष्मो[13] दक्षिणः[14] पक्षं वर्षा[15] उत्तरं शरत्पुच्छम् ॥ हेमन्तो मध्यं शिशिरं[16] प्रतिष्ठानं[17] तस्य[18] ते मासाश्चार्धमासाश्च ऋतवः परिवत्सराः ॥ अहोरात्रे ते कल्पेतामेहि प्रेहि वीहि[19] समिह्युदीची ॥ १८ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 19; Mân. Çr. 1, 6, 4.

1) So Ben; in Bb विधिना; H विधिना; in P unklar, ob विधिना oder विधिना 2) So Ben; Bb विधिना; H विधिना; P fehlt. 3) B भीष्मश्च 4) P धनवानिति धन. वान् । च । Tâitt. Âr. 4, 25 ध्वनयंश्च 5) P सहसावान् । सहसावानिति सहस. वान् । च । 6) P वि । चिप । 7) So H u. Bb; P विज्ये इति वि. ज्ये ।; Ben विज्ये 8) H u. Bb विच्ये; P विवे इति विवे । 9) P वि । चेपे । 10) P इदावत्सर इतीदा. वत्सरः । 11) P इद्वत्सर इतोद्वत्सरः । (!) 12) Diese beiden Worte finden sich in Ben, fehlen aber in den andern Saṃh. Mss.; P auch वत्सरः । असि । 13) P ग्रीष्मः । 14) Ben u. P दक्षिणः 15) P वर्षाः । 16) So betonen H u. Bb; in Ben u. P शिशिरं 17) So im Anschluss an P प्रतिष्ठानं । प्रतिष्ठानमिति प्रति. स्थानं । in Ben प्रतिष्ठानं; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रतिपानं 18) So Bb u. P; die andern Mss. यस्य 19) So corrigirt; H u. Bb वीहि; desgl. B, ohne Accent; Ben वैहि; P वि । इहि ।

असृङ्मुखो[1] रुधिरेणाभ्यक्तो[2] यमस्य दूतश्च[3] वाग्विधावति ॥ गृध्रः सुपर्णः कुणपं[4] निषेवति[5] यमस्य दूतः प्रहित[6] एष एति[7] व्यसो[8] यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १९ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 29.

तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत्[9] ॥ पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतं प्रब्रवाम[10] शरदः शतं शृणुयाम[11] शरदः शतम् ॥ २० ॥

निधायो वा३[12] निधायो वा३ निधायो वा३ ओं वा३ ओं वा३ ओं वा३[13] ए ऐ ओं स्वर्णज्योतिः[14] ॥ २१ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 40.

बृहद्भा३[15] बृहद्भा३ बृहद्भा३ बृहद्भा इम्[16] बृहद्भा इम् बृहद्भा इम् ॥ इम् इम् इम्[17] स्वर्णज्योतिः[18] ॥ २२ ॥

10 पृथिवी समित्तामग्निः[19] समिन्द्धे साग्निं[20] समिन्द्धे तामहं संमिन्धे सा मा संमिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धताम्

1) असृङ्मुख इत्यसृक्.मुखः। 2) So corrigirt; die Mss. °णाभ्यक्तो; P अभ्यक्त इत्यभि.अक्तः। 3) So Ben; in P दूतः। च।; H u. Bb दूतस्य; desgl. B, ohne Accent; Tâitt. Âr. 4, 29 यमस्य दूतः श्वपाद्विधावसि 4) P सुपर्ण इति सु.पर्णः। कुणपमिति कुण.पं। 5) P नि। सेवती। 6) P प्रहित इति प्र.हितः। 7) B इति; P एषः। एति। 8) P वि। असौ। 9) Bb °मुच्चरत्; P पुरस्तात्। शुक्रं। उच्चरदित्युत्.चरत्। 10) So B, nur ohne Accent; P प्र। ब्रुवाम।; H u. Bb प्रब्रवाम; in Ben fehlt dies Wort und die beiden folgenden. 11) So corrigirt; die Mss. शृणुयाम; P शृणुयामः। 12) In P वा ohne Accent. 13) In Ben fehlen alle die ३; in H fehlen sie nach ओं वा, in Bb nur vor dem ersten निधायो und vor dem ersten ओं eine ३; in B finden sich alle ३. 14) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः, P स्वर्णज्योतिरिति स्वर्ण.ज्योतिः। 15) P बृहद्भा इति बृहत्.भाः। 16) P बृहद्भाइमिति बृहत् भाः.इं। 17) Diese drei letzten इम् in H u. Bb ohne Accent. 18) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः 19) So Ben; in H u. Bb संमित् P संमिदिति। सं.इत्। 20) So corrigirt; Ben साग्निं; H u. Bb ..ग्निं; P सा। अग्निं।

स्वाहा ॥ अन्तरिक्षꣳ समित्ताꣳ वायुः समिन्द्धे सा वायुꣳ समिन्द्धे
तामहꣳ समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन सं-
मिन्धताꣳ स्वाहा ॥ द्यौः समित्तामादित्यः[1] समिन्द्धे सादित्यꣳ सं-
मिन्द्धे तामहꣳ समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मव-
र्चसेन समिन्धताꣳ स्वाहा ॥ दिशः समित्ता[1] प्रजापतिः समिन्द्धे सा 5
प्रजापतिꣳ समिन्द्धे तामहꣳ समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा ते-
जसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धताꣳ[2] स्वाहा ॥ २३ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 1–3.

अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे[3] गोपाय तञ्छ-
केयं[4] तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ वायो[5] व्रतपते व्रतं चरिष्यामि
तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्छकेयं तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ 10
सूर्य व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्छकेयं
तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ व्रतानाꣳ व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते
प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्छकेयं तेन राध्यासम् ॥ २४ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 3 u. 4.

पृथिवी समित्तामग्निः समिन्धिष्ट साग्निꣳ समिन्धिष्ट तामहꣳ सं-
मिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिष- 15
ताꣳ स्वाहा ॥ अन्तरिक्षꣳ समित्ताꣳ[6] वायुः समिन्धिष्ट सा वायुꣳ
समिन्धिष्ट तामहꣳ समिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा
ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषताꣳ स्वाहा ॥ द्यौः समित्तामादित्यः[7] समिन्धिष्ट

1) So H u. Bb; in Ben समित् 2) So corrigirt; Ben समित्ताꣳ; desgl. B, ohne Accent; H समिताꣳ; Bb समिंताꣳ; vgl. oben die entsprechenden Sätze; in Tâitt. Âr. 4, 41 समिन्नाꣳ 3) P तत् । मे । 4) P तत् । शकेयं । 5) Von वायो bis सूर्य (excl.) in H u. Bb eine Lücke. 6) Hier beginnt das letzte, vereinzelte Blatt von M. 7) Ben समित्

सादित्यं समिन्धिष्ट तामहं समिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषतां स्वाहा ॥ दिशः समित्ता[1] प्रजापतिः समिन्धिष्ट सा प्रजापतिं समिन्धिष्ट तामहं समिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषतां स्वाहा॥२५॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 4 flg.

5 अग्ने व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम्[2] ॥ वायो व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम् ॥ सूर्य व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं[3] तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम्[4] ॥ व्रतानां व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम् ॥ २६ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 6.

10 शं नो वातो[5] ऽभिवातु शं नस्तपतु सूर्यः ॥
अहानि[6] शं भवन्तु नः शं रात्री[7] प्रतिधीयताम् ॥

पृथिवी शान्तिः सौषधीभिः शान्तिरन्तरिक्षं[8] शान्तिस्तद्वायुना शान्तिर्द्यौः शान्तिः सा वृष्ट्या[9] शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शान्तिर्वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणाः[10] शान्तिः शान्तिः 15 सर्वशान्तिस्त्वयाहं[11] शान्त्या सर्वशान्त्या[12] मह्यं द्विपदे च च-

1) So corrigirt; in Ben u. Bb समित् ohne Accent; in H समित् 2) H तेना राध्यासं; Bb तेन राध्यासं; B तेनारात्स्वं; P तेन। अरात्सं।; cf. das Folgende. 3) Bb प्रवोचं 4) H u. Bb तेनारास्थं 5) So corrigirt; Ben वाउतो; P वातः।; Bb वातो; H u. B वातो 6) P आ। अहानि। 7) So M; in Bb u. P रात्रीः।; desgl. Ben, H u. B. ohne Accent; Tâitt. Âr. 4, 42, 1 रात्रिः 8) P अंतरिक्षे। 9) So Ben u. P; in H u. Bb dies Wort ohne Accent. 10) H, Bb u. P ब्राह्मणाः 11) P सर्वे। शांतिरिति सर्व. शांतिः। 12) P° सर्वशांत्येति सर्व. शांत्या।

तुष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिर्बभूव शान्तिरसि शान्तिर्नो अस्त्व-भयं[1] नो अस्तु[2] ॥

आपो हि ष्ठा[3] मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन ।
महे रणाय चक्षसे ॥
यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।
उशतीरिव मातरः ॥
तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
आपो जनयथा च नः[4] ॥
ईशाना[5] वार्याणां क्षयन्तीश्चर्षणीनाम् ।
अपो यातामभेषजं[6] ता नः कृण्वन्तु[7] भेषजम् ॥
कया नश्चित्र[8] आभुवदूती सदावृधः सखा ।
कया शचिष्ठया वृता ॥
कस्त्वा सत्यो मदानां मंहिष्ठो मत्सदन्धसः ।
दृढा चिदारुजे वसु ॥
अभी[9] षु[10] णः सखीनामविता जरितृणाम्[11] ।
शतं भवास्यूतिभिः[12] ॥

त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।
हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रं स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः[13] ॥

1) So H, Bb; auch P अस्तु। अभयं।; in Ben अस्त्वभयं; in M स्त्वभयं 2) M नो स्तु 3) P स्थ। 4) Vgl. RV 10, 9, 1—3. 5) P ईशानाः। 6) So M, Ben आपो यातामभेषजं; P अपः। यातं। अभेषजं।; H u. Bb आपो जाता न भेषजं; desgl. B, ohne Accent; vgl. aber auch RV 10, 9, 5. 7) Bb कृण्वंत 8) P चित्रः। 9) So Ben; die andern Mss. अभि; P अभिं। 10) P सु। 11) Bb जरितृणां 12) Bb °स्यूतोभिः; vgl. übrigens RV 4, 31, 1—3. 13) Vgl. RV 6, 47, 11. Hier endet das letzte, vereinzelte Blatt von M.

स्वस्ति न[1] इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो[2] अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु[3] ॥
यथादित्या अ॑ंशुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः[4] पिबन्ति।
एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
5 उद्वयं तमसस्परि ज्योतिः पश्यन्त[5] उत्तरम्।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम्[6] ॥
मित्रस्य वश्चक्षुषा समीक्षामहे ॥ मित्रस्य वश्चक्षुषा समीक्षध्वम् ॥
ब्रह्मण उपस्तरणमसि ब्रह्मणे त्वोपस्तृणामि ॥ २७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4. 42.

॥ इति[7] खिलकाण्डे नवमः प्रपाठकः[8] ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्द्रविणस्युर्विपन्यया[9]।
10 समिद्धः शुक्र[10] आहुतः ॥
त्वं सोमासि सत्पतिस्त्वं राजोत वृत्रहा।
त्वं भद्रो असि क्रतुः[11] ॥

1) P नः। 2) So Ben, H u. Bb; P तार्क्ष्यः।; B तार्क्षो 3) Vgl. RV 1, 89, 6. 4) P यथा। चितिं।; vgl. aber auch unten 4, 12, 2. 5) P पश्यन्तः। 6) Vgl. RV 1, 50, 10. 7) Das इति fehlt in den Mss. 8) Ben schreibt खिलकाण्डे नवमः शुक्रियः प्र॰; in P steht hier am Schluss noch प्रवर्ग्यप्रपाठकः 9) P विपन्यया। 10) P शुक्रः। Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1; Kâth. 2, 14, ; 20, 14. 11) Vgl. TS 4, 3, 13, 1; RV 1, 91, 5; Kâth. 2, 14.

अग्निर्मूर्धा भुवो यज्ञस्य ॥

पिप्रीहि[1] देवाँ[2] उशतो यविष्ठ विद्वाँ[3] ऋतूँऋतुपते यजेह[4] ।

ये दैव्या ऋत्विजस्तेभिरग्ने त्वꣳ होतॄणामस्यायजिष्ठः ॥

अग्ने यदद्य विशो अध्वरस्य होतः पावकशोचे वेष्ट्वꣳ[5] हि यज्वा ।

ऋता यजासि महिना वि यद्भूर्हव्या[6] वह यविष्ठ या ते अद्य[7] ॥

पृथुपाजा अमर्त्यो घृतनिर्णिक् स्वाहुतः ।

अग्निर्यज्ञस्य हव्यवाट्[8] ॥

तꣳ सबाधो यतस्रुच इत्था धिया यज्ञवन्तः ।

आचक्रुरग्निमूतये[9] ॥

अग्ने रक्षा णो अꣳहसः प्रति ष्म देव रीषतः[10] । 10

तपिष्ठैरजरो दह[11] ॥

त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा[12] राजन्नघायतः ।

न रिष्येत्त्वावतः[13] सखा[14] ॥

वैश्वानरो न ऊत्या पृष्टो दिवि[15] ॥

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरितातिि[16] पर्षि । 15

अग्ने अत्रिवन्नमसा[17] गृणाउनो ऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम्[18] ॥

1) Ben पिपृहि 2) So Ben; in H u. Bb देवां; desgl. B, ohne Accent; P देवान् । 3) So Ben; in H u. Bb विद्वां; desgl. B, ohne Accent; P विद्वान् । 4) Bb यजेहा; P ऋतून् । ऋतुपत इत्यृतु-पते । यज । इह । Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13.4; TBr 3, 5, 7, 5, 6, 11, 4; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 5) So Bb; in Ben वेष्ट्वꣳ; P वेः । त्वं । 6) In H u. Bb वि ohne Accent; in Ben भू° ohne Accent. 7) Vgl. TS 4, 3. 13, 4; RV 6, 15, 14; TBr 3, 5, 7, 6; 6, 12, 2. 8) Vgl. TBr 3, 6, 1, 3; RV 3, 27, 5; Kâṭh. 40, 14. 9) Vgl. RV 3, 27, 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kâṭh. 40, 14. 10) P प्रतोस्म । देव । रीषतः । रिषत इति । 11) Vgl. RV 7, 15, 13; TBr 2, 4, 1, 6; Kâṭh. 2, 14. 12) P रक्ष । 13) P रिष्येत् । 14) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 14, 1; Kâṭh 2, 14. 15) Vgl. TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5. VS 18, 72; 26, 8; Kâṭh. [illegible] 13. 16) P दुरितेति दुः-इता । अति । 17) P अत्रिवदित्यत्रि-वत् । 18) Vgl. RV 5, 4, 9; TBr 2, 4, 1, 5; Tâitt. Âr. 10 2, 1.

अग्ने त्वं पारया[1] नव्यो अस्मान्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा ।
पूश्च पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा[2] तोकाय तनयाय शं॰ योः[3] ॥
अग्नाविष्णू सजोषसेमा[4] वर्धन्तु वां गिरः ।
द्युम्नैर्वाजेभिरागतम्[5] ॥
अग्नाविष्णू महि धाम प्रियं॰ वां पाथो घृतस्य गुह्यानि नाम ।
दमे दमे सप्त रत्ना दधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरण्यत्[6] ॥
पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती ।
यज्ञं॰ वष्टु धियावसुः[7] ॥
आ नो दिवो बृहतः पर्वतादा सरस्वती यजता गन्तु[8] यज्ञम् ।
हवं देवी जुजुषाणा घृताची शग्मां नो वाचमुशती शृणोतु[9] ॥
ये ते सरस्व[10] ऊर्मयो मधुमन्तो घृतश्चुतः[11] ।
तेषां ते सुम्नमीमहे[12] ॥
यस्य व्रतं पशवो यन्ति सर्वे यस्य व्रतमुपतिष्ठन्त[13] आपः ।
यस्य व्रते पुष्टिपतिर्निविष्टस्तं॰ सरस्वन्तमवसे हुवेम[14] ॥
अग्निः प्रत्नेन मन्मना शुम्भानस्तन्व॰ स्वाम् ।
कविर्विप्रेण वावृधे[15] ॥
सोम गीर्भिष्ट्वा वयं॰ वर्धयामो वचोविदः ।
सुमृडीको न आविश[16] ॥

---

1) P पारय । 2) P भव । 3) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1. 4) P सजोषसेति स·जोषसा । इमाः । 5) Vgl. TS 4, 7, 1, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 3, 11, 3. 6) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; Kâṭh. 4, 16. 7) Vgl. RV 1. 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; VS 20, 84; Kâṭh. 4, 16. 8) P यजता । गंतु । 9) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; RV 5, 43, 11; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 10) P सरस्वः । 11) Ben घृतश्चुतः 12) Vgl. TS 3, 1, 11, 3; RV 7. 96, 5; Kâṭh. 19, 14 13) P उप·तिष्ठंते । 14) Vgl. TS 3, 1, 11, 3. 15) Vgl RV 8, 44, 12, TBr 3, 5, 6. 1; Kâṭh. 2, 14. 16) P नः । [illegible] । vgl. RV 1, 91, 11; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14

त्वमग्ने वीरवद्यशो देवश्च सविता भगः ।
दितिश्च दाति वार्यम्[1] ॥
त्वं भगो ना[2] आ हि रत्नमिषे परिज्मेव क्षयसि दस्मवर्चाः[3] ।
अग्ने मित्रो न बृहत ऋतस्यासि[4] क्षत्ता वामस्य देव भूरेः[5] ॥
प्रेद्धो अग्ने[6] ॥
इमो अग्ने वीततमानि[7] हव्याजस्रो[8] वक्षि देवतातिमच्छ ।
प्रति न ईं[9] सुरभीणि व्यन्तु[10] ॥
अग्न आयूंषि पवसे[11] ऽग्निरृषिः[12] ॥
तं हि शश्वन्त ईडते स्रुचा देवं घृतश्चुता[13] ।
अग्निं हव्याय वोढवे[14] ॥
अग्निमग्निं हवीमभिः[15] सदा हवन्त[16] विश्पतिम् ।
हव्यवाहं पुरुप्रियम्[17] ॥
अग्ने पावक रोचिषा[18] स नः पावक दीदिवो[19] ऽग्निः शुचिव्रततमा[20]
उदग्ने शुचयस्तव[21] ॥
स हव्यवाडमर्त्य[22] उशिग्दूतश्चनोहितः ।

3) Vgl. RV 7, 15, 12 2) P नः । 3) Ben दस्मवर्चाः 4) P बृहत । ऋतस्य । असि । 5) Vgl. RV 6, 13, 2. 6) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5 4; 5, 4, 7, 3; Kâṭh 2, 15; 18, 4; 20, 14 u. ö.; Kap. S. 28, 4; 48, 2. 7) Ben विततº 8) So H u. Bb; P हव्या । अजस्रः । Ben हव्याजस्रो 9) Ben इयंº 10) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3 13, 6; Kâṭh. 2, 15; 19, 14; 35, 2; Kap. S. 48, 3. 11) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ofter TBr 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; Kâṭh. 4, 11; 11, 13 u. öfter; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 12) Vgl. RV 9, 66, 20; Tâitt. Âr. 2, 5, 2; VS 26, 9. 13) Ben घृतश्च्युता 14) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kaṭh. 19, 14. 15) Ben हविमभिः 16) P सदा । हवंत । 17) Vgl RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13 8. 18) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. o.; RV 5, 26, 1; Kâṭh. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1 19) So TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; RV 1, 12, 10; Kâṭh. 19, 14. 20) Vgl. TS 1, 3, 14, 8; 5, 5, 3; RV 8, 44, 21. Kâṭh. 19, 14. 21) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; RV 8, 44, 17; Kâṭh. 2, 14; 19, 14; 40, 14. 22) P अमर्त्यः ।

अग्निर्धियां समृण्वति[1] ॥
अग्निं स्तोमेन बोधय समिधानो अमर्त्यम् ।
हव्या देवेषु नो दधत्[2] ॥
किमित्ते विष्णो परिचक्ष्यं भूत्प्र यद्ववक्षे शिपिविष्टो अस्मि ।
5 मा वर्पो अस्मदप गूह[3] एतद्यदन्यरूपः समिथे बभूथ[4] ॥
प्र तत्ते अद्य शिपिविष्ट नामार्यः शंसामि वयुनानि विद्वान् ।
तं त्वा गृणामि तवसमतव्यान्क्षयन्तमस्य रजसः पराके[5] ॥
सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिम् ।
दैवीं नावं स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये[6] ॥
10 महीमू षु मातरं सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।
तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूचीं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिम्[7] ॥
अग्नीषोमा सवेदसा सहूती वनतं गिरः ।
सं देवत्रा बभूवथुः[8] ॥
युवमेतानि दिवि रोचनान्यग्निश्च सोम सक्रतू अधत्तम् ।
15 युवं सिन्धूंरभिशस्तेरवद्यादग्नीषोमा अमुञ्चतं गृभीतान्[9] ॥ १ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen!

1) Vgl. TS 4,1,11,4; RV 3,11,2; Kaṭh. 19,14; VS 22,16. 2) H दधत्; vgl. TS 4,1,11,4; RV 5,14,1; VS 22,15. 3) P अप । गुहः । 4) Vgl. TS 2,2,12,5; RV 7,100,6. 5) Vgl. RV 7,100,5; TS 2,2,12,5. 6) Vgl. TS 1,5,11,5; RV 10,63,10; TA 1,13,2; Kâṭh. 2,3; VS 21,6. 7) Vgl. TS 1,5,11,5; 7,1,18,2; TBr 3,1,3,3; Tâitt. Âr. 1,13,2; Mân. Çr. 7,2,6; VS 21,5. Kâṭh. 30,4 u. 5; Kap. S. 46,7. 8) Vgl. RV 1,93,9; TS 2,3,14,1; TBr 3,5,7,2; Kâṭh. 4,16. 9) So Ben u. P; die andern Mss. गृभीताम्; vgl. RV 1,93,5; TS 2,3,14,1; TBr 3,5,7,2; Kâṭh. 4,16. Dieser Schlussvers findet sich im Padap. oben 1,5,1 a. A. eingeschoben.

अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये ।
नि होता सत्सि बर्हिषि[1] ॥
अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् ।
अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम्[2] ॥
अग्निनाग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा । 5
हव्यवाड् जुह्वास्यः[3] ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्दग्निं[4] स्तोमेन बोधयाग्न[5] आयूंषि पवसे[6] ऽग्ने तमद्याभिष्टे[7] अद्य[8] ॥

एभिर्नो अर्कैर्भवा[9] नो अर्वाङ् स्वर्णज्योतिः[10] ।
अग्ने विश्वेभिः सुमना[11] अनीकैः[12] ॥ 10

अधा[13] ह्यग्ने[14] ॥

अग्नेः स्तोमं मनामहे सिध्रमद्य[15] दिविस्पृशः ।
देवस्य द्रविणस्यवः[16] ॥
अग्ना यो[17] मर्त्यो दुवो धियं जुजोष धीतिभिः[18] ।
भसन्नु ष[19] प्र पूर्व्य इषं[20] वुरीतावसे[21] ॥ 15

1) Vgl. RV 6, 16, 10; TS 2, 5, 7, 3 u. ö.; TBr 3, 5, 2, 1; Kâṭh. 19, 5; 16, 4; 20, 14; Kap. S. 30, 3. 2) Vgl. RV 1, 12, 1; TS 2, 5, 8, 5; TBr 3, 5, 2, 3; Kâṭh. 20, 14. 3) So H u. Bb; in Ben जुह्वास्य:; vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 12, 3; Kâṭh. 15, 12; 20, 14; 34, 19. 4) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. ö.; Kâṭh. 2, 14; 20, 14. 5) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15. 6) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ö.; Kâṭh. 4, 11; 19, 14 u. ö. 7) Vgl. RV 4, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7. 8) Vgl. RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7. 9) P भव । 10) So H; Ben u Bb स्वर्ण ज्योतिः; P स्वः । न । ज्योतिः । 11) P सु. मनाः । 12) Vgl. RV 4, 10, 3; VS 15, 46; TS 4, 4, 4, 7; Kâṭh. 20, 14. 13) P अध । 14) Vgl. RV 4, 10, 2; TS 4, 4, 4, 7; Kâṭh. 20, 14; VS 15, 45. 15) Bb सिद्धमद्य 16) Vgl. RV 5, 13, 2; TS 5, 5, 6, 1; Kâṭh. 20, 14. 17) P अग्ना । यः । 18) So mit P; die Saṃh. Mss. धितिभि: 19) So im Anschluss an P भसत् । नु । सः । die Saṃh. Mss. भसंनुषक्; cf. RV 6, [illegible] 20) P प्र । पूर्व्यः । इषं ।; Ben प्रपूर्व्य इष; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रपूर्व्यष 21) Vgl. RV 6, 14, 1; Kâṭh. 20, 14.

त्वमग्ने सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः ।
त्वया यज्ञं वितन्वते[1]
वृषा सोम द्युमं[2] असि वृषा देव वृषव्रतः ।
वृषा धर्माणि दधिषे[3] ॥
5 अग्निर्जातो अरोचत घ्नन्दस्यूञ्ज्योतिषा तमः ।
अविन्दन्गा[4] अपः स्वः[5] ॥
अग्ने बृहन्[6] ॥
इमं मे वरुण श्रुधी[7] हवमद्या[8] च मृडय ।
त्वामवस्युराचके[9] ॥
10 तं त्वा याम्यग्निनाग्निः[10] ॥
त्वं ह्यग्ने अग्निना विप्रो विप्रेण सन्त्सता ।
सखा सख्या समिध्यसे[11] ॥
प्र स मित्र मर्तो[12] अस्तु प्रयस्वान्यस्त[13] आदित्य शिक्षति व्रतेन ।
न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमंहो अश्नोत्यन्तितो न दूरात्[14] ॥
15 अनमीमासा[15] इडया[16] मदन्तो मितज्ञवो वरिमन्ना[17] पृथिव्याः ।
आदित्यस्य व्रतमुपक्षियन्तो वयं मित्रस्य सुमतौ स्याम[18] ॥

1) Vgl. RV 5, 13, 4; TBr 2, 4, 1, 6. Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 2) P द्युमानिति द्यु.मान् । 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 3; 4, 3, 13, 3; Kâṭh 2, 14; 20, 15. 4) P गाः । 5) Vgl. RV 5, 14, 4. 6) So Ben u. P; H u. Bb बृहत्; desgl. B, ohne Accent; vgl. TS 4, 2, 1, 4; Kâṭh. 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1. 7) P श्रुधि । 8) P अद्य । 9) P अवस्युः ।; Ben °मवस्यूर°; vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3; 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâṭh. 4, 16; 11, 12; 11, 13; 12, 15; 21, 13; VS 21, 1. 10) Im P steht hier der ganze Vers तत् । त्वा । यामि । ब्रह्मणा । वंदमानः । तत् । आ । शास्ते । यजमानः । हविर्भिरिति हविः.भिः । अहेडमानः । वरुण । इह । बोधि । उरुशंसेत्युरु.शंसः । मा । नः । आयुः । प्र । मोषीः ।; vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, [illegible]; ferner vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö. 11) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 3; Kâṭh. 15, 12. 12) P मित्रः । मर्तः । 13) P यः । ते । 14) Vgl. RV 3, 59, 2; TS 3, 4, 11, 5; Kâṭh. 23, 12. 15) P अनमीवासः । 16) So alle Saṃh. Mss.; in P इडया । 17) Ben वरीमन्ना 18) Vgl. RV 3, 59, 3; TBr 2, 8, 7, 4.

तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महित्वं मध्या[1] कर्तोर्विततꣳ सञ्जभार।
यदेद्युक्त[2] हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै[3] ॥
भद्रा अश्वा[4] हरितः सूर्यस्य चित्रा[5] एतग्वा[6] अनुमाद्यासः।
नमस्यन्तो दिव[7] आ पृष्ठमस्थुः परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः[8] ॥
त्वमग्ने व्रतपा असि[9] ॥
यद्वो वयं प्रमिनाम[10] व्रतानि विदुषां[11] देवा[12] अविदुष्टरासः।
अग्निष्टद्विश्वमापृणाति विद्वान्येभिर्देवं ऋतुभिः कल्पयाति[13] ॥
अग्ने नय[14] ॥
आ देवानामपि पन्थामगन्म यञ्शक्नवाम[15] तदनु प्रवोढुम्।
अग्निर्विद्वान्त्स[16] यजात्सेदु[16] होता सो अध्वरान्त्स ऋतून्कल्प-
याति[17] ॥
अग्निः शुचिव्रततमा[18] उदग्ने शुचयस्तवाक्रन्ददग्निर्नक्षोषासा[19] ॥
आयाहि तपसा जनिष्वाग्ने पावको अर्चिषा।
उपेमाꣳ सुष्टुतिं मम ॥
आ नो याहि तपसा जनिष्वाग्ने पावक दीद्यत्।
हव्या देवेषु नो दधत् ॥ २ ॥

S. die Vergleichungen in den Anmerkungen.

1) H u. Bb मध्या 2) P यदा। इत्। अयुक्त। 3) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 4) P भद्राः। अश्वाः। 5) P चित्राः। 6) So Ben; H u. Bb एतग्वा; P एतग्वा इत्येत-ग्वाः। 7) P दिवः। 8) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 9) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. ö.; Kâṭh. 2, 4; 6, 10; Kap. S. 48, 10 u. ö. 10) Ben प्रमीनाम 11) Ben विदुषा 12) Ben देवाः। 13) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kâṭh. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 14) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; Kâṭh 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 15) So mit P यत्। शक्नवाम।; die Saṃh. Mss. schreiben शक्नुवाम 16) P सः। इत्। ऊं इत्यूं। 17) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; Kâṭh. 18, 21; 2, 15. 18) P शुचिव्रत-तमः।; Vgl. RV 8, 44, 21; TS 1, 3, 14, 8; Kâṭh. 19, 14; 40, 14. 19) Vgl. RV 8, 44, 17; 10, 45, [illegible] TS 1, 3, 14, 8; 4, 1, 10, 4; Kâṭh. 2, 14; 19, 14; 40, 14; 16, 8; 16, 9 u. 10; 19, 11 u. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2.

अभि त्वा देव सवितरीशानं वार्याणाम् ।
सदावन्भागमीमहे[1] ॥

मही द्यौः पृथिवी च[2] नस्त्वामग्ने पुष्करादधि[3] तमु त्वा दध्यङ्ङृषिस्तमु[4] त्वा पाथ्यो वृषा[5] ॥

उत[6] ब्रुवन्तु जन्तवा[7] उदग्निर्वृत्रहाजनि[8] ।
धनंजयो रणे रणे[9] ॥

आ यं हस्ते न[10] खादिनं शिशुं जातं न बिभ्रति ।
विशामग्निं स्वध्वरम्[11] ॥

प्र देवं देववीतये भरता[12] वसुवित्तमम् ।
आ स्वे योनौ निषीदतु[13] ॥

आ जातं जातवेदसि प्रियं शिशीतातिथिम् ।
स्योन[14] आ गृहपतिम्[15] ॥

अग्निनाग्निस्त्वं[16] ह्यग्ने अग्निना[17] ॥

तं मर्जयन्त सुक्रतुं पुरोयावानमाजिषु ।
स्वेषु क्षयेषु वाजिनम्[18] ॥

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।

---

1) P सदा । अवन् । भागं । ईमहे ।; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kâṭh. 15, 12; 28, 7; Kap. S. 44, 7. 2) Der P giebt diesen Vers vollständig: मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमं । यज्ञं । मिमिक्षतां । पिपृतां । नः । भरीमभिरिति भरीम॰भिः ।; vgl. RV 1, 22, 13; TS 3, 3, 10, 2 u. ö.; Kâṭh. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. ö.; RV 6, 16, 13; Kâṭh. 15, 12; 16, 3. 4) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. ö.; RV 6, 16, 14; Kâṭh. 15, 12; 19, 4. 5) Vgl. TS 3, 5, 11, 4 u. ö.; RV 6, 16, 15; Kâṭh. 15, 12; 16, 3; Kap. S. 30, 2. 6) Bb उप. 7) P जंतवः । 8) P अजनि । 9) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 1, 74, 3; Kâṭh. 15, 12; 8, 16. 10) P आ । यं । हस्ते । न । 11) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 6, 16, 40. 12) P भरत । 13) Vgl. RV 6, 16, 41; TS 3, 5, 11, 4; Kâṭh. 15, 12. 14) P स्योनेः 15) Vgl. RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 5. 16) Vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; Kâṭh. 15, 12; 20, 14. 17) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; Kâṭh. 15, 12. 18) Vgl. RV 8, 84 (73), 8; TS 3, 5, 11, 5; Kâṭh. 15, 12.

ते ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः[1] ॥
समिधो[2] अग्न आज्यस्य व्यन्तु तनूनपादग्न आज्यस्य वेत्विडो[3] अग्न
आज्यस्य व्यन्तु बर्हिरग्न आज्यस्य वेतु दुरो अग्न आज्यस्य व्यन्तू-
षासानक्ताग्ना[4] आज्यस्य वीतां दैव्या होताराग्न आज्यस्य वीतां
तिस्रो देवीरग्न आज्यस्य व्यन्तु स्वाहाग्निं स्वाहा सोमं स्वाहाग्निं 5
स्वाहाग्निं होत्रात्स्वाहा[5] देवा आज्यपा जुषाणा अग्न आज्यस्य व्यन्तु ॥
अग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि ।
स इद्देवेषु गच्छति[6] ॥
त्वं नः सोम विश्वतो[7] ऽग्निर्मूर्धा[8] भुवो यज्ञस्य[9] ॥
सोम यास्ते मयोभुव[10] ऊतयः सन्ति दाशुषे । 10
ताभिर्नो ऽविता भव[11] ॥
या ते धामानि दिवि या पृथिव्यां या पर्वतेष्वोषधीष्वप्सु ।
तेभिर्नो विश्वैः सुमना अहेडन्राजन्त्सोम[12] प्रति हव्या गृभाय[13] ॥
तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो[14] यो नः प्रचोदयात्[15] ॥ 15
अचित्ती[16] यच्चकृमा दैव्ये जने दीनैर्दक्षैः प्रभूती पूरुषत्वता ।
देवेषु च सवितर्मानुषेषु च त्वं नो अत्र सुवतादनागसः[17] ॥

1) Vgl. RV 1, 164, 50; TS 3, 5, 11, 5; Kâṭh. 15. 12. 2) P समिध इति सं·इधः। vgl. TBr 3, 5, 5. 3) Ben वेत्विडो; Bb वेत्विति; P वेतु। इडः। 4) P उषसानक्ता। उषसानक्तेत्युषसा·नक्ता। 5) Die Mss. scheinen होत्रान्स्वाहा zu schreiben. 6) Vgl. RV 1, 1, 4; TS 4, 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 7) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 4, 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 8) Vgl. RV 8, 44, 16; TS 1, 5, 5, 1; 4, 4, 4, 1; Kâṭh. 6, 9; 12, 14; 20, 14 u. ö. 9) Vgl. RV 10, 8, 6; TS 4, 4, 4, 1; Kâṭh. 16, 15; 20, 15. 10) Ben °भुवो 11) Vgl. RV 1, 91, 9; TS 4, 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 12) Die Mss. राजन्सोम 13) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 4, 1, 11, 1; TBr 2, 8, 3, 2; Kâṭh. [illegible] 14) H धियो 15) Vgl. RV 3, 62, 10; TS 4, 1, 11, 1; VS 3, 35 u. ö. 16) Ben अचित्त्यै 17) Vgl. RV 4, 54, 3; TS 4, 1, 11, 1.

पावका नः सरस्वत्या[1] नो दिवः[2] ॥
पूषा गा अन्वेतु नः पूषा रक्षत्वर्वतः ।
पूषा वाजं सनोतु नः[3] ॥
शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।
5 विश्वा हि माया[4] अवसि स्वधावो भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु[5] ॥
इहेह[6] वः स्वतवसः[7] कवयः सूर्यत्वचः[8] ।
यज्ञं मरुता[9] आवृणे[10] ॥
प्र चित्रमर्कं गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरध्वम् ।
ये सहांसि सहसा सहन्ते रेजते अग्ने पृथिवी मखेभ्यः[11] ॥
10 विश्वे देवा ऋतावृध ऋतुभिर्हवनश्रुतः ।
जुषन्तां युज्यं पयः[12]
विश्वे देवासो अस्त्रिधा[13] एहिमायासो[14] अद्रुहः ।
मेधं जुषन्त वह्नयः[15] ॥
द्यावा नः पृथिवी इमं सिध्रमद्य दिविस्पृशम् ।
15 यज्ञं देवेषु यच्छताम्[16] ॥
प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिर्गीर्भिः कृणुध्वं सदने ऋतस्य ।
आ नो द्यावापृथिवी दैव्येन जनेन यातं महि वां वरूथम्[17] ॥

---

1) P सरस्वती । आ ।; vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kâṭh. 4, 16. 2) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 3) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 15; 20, 15. 4) P मायाः । 5) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 15; 20, 15. 6) Bb इहेह 7) Bb स्वतपसः; P स्वतवस इति स्व . तवसः । 8) In Ben dies Wort ohne Accent; P सूर्यत्वच इति सूर्य . त्वचः । 9) P मरुतः । 10) Vgl. RV 7, 59, 11; Tâitt Âr. 1, 4, 3; Kâṭh. 20, 15. 11) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 3; Kâṭh. 20, 15. 12) Vgl. RV 6, 52, 10; TS 4, 1, 11, 4; Kâṭh. 13, 15. 13) So corrigirt; die [illegible] Mss. schreiben असृधो; aber P अस्त्रिधः । 14) P एहिमायास इत्येहि . मायासः । 15) Vgl. RV 1, 3, 9. 16) Vgl. RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4. [illegible] Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4.

स हव्यवाडमर्त्यः[1] स्तोमेन[2] ॥

देवं बर्हिर्वसुवने[3] वसुधेयस्य वेतु देवीर्द्वारो वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी जोष्ट्री वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवा दैव्या[4] होतारा वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवो नराशंसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो अग्निः स्विष्टकृत्सुद्रविणा[5] मन्द्रः कविः सत्यमन्मायजी[6] होता होतुर्होतुरायजीयानग्ने यान्देवानयाड्यां अपिप्रेर्ये ते[7] होत्रे अमत्सत[8] तां ससनुषीं[9] होत्रां देवंगमां[10] दिवि देवेषु यज्ञमेरयेमं[11] स्विष्टकृच्चाग्ने होताभूर्वसुवने[12] वसुधेयस्य नमोवाके वीहि ॥ वाजे वाजे शं नो भवन्तु ॥ ३ ॥

Vgl. TS 3, 5, 11; TBr 3, 5, 5; TS 4, 1, 11; TBr 3, 5, 9; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

प्र देवं देव्या धिया भरता[13] जातवेदसम् ।
हव्या नो वक्षदानुषक्[14] ॥
अयमु ष्य[15] प्र देवयुर्होता यज्ञाय नीयते ।
रथो न योरभीवृतो[16] घृणीवाञ्चेतति[17] त्मना[18] ॥

1) Vgl. RV 3, 11, 2; TS 4, 1, 11, 4; Kâṭh. 19, 4. 2) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4. 3) Vgl. TBr 3, 5, 9. 4) So Bb; auch P देवा । दैव्या ।; in Ben u. H देवा दैव्या; in B दैव्या दैव्या 5) P सुद्रविणा इति सु-द्रविणाः । 6) So Bb; P सत्यमन्मेति सत्य-मन्मा । यजी ।; H सत्यमन्नायजी; B सत्यमन्वायजो; Ben? 7) P यान् । देवान् । अयाट् । यान् । अपिप्रेः । ये । ते । 8) H u. Bb अगत्सत 9) Ben ससनूषोन् 10) P देवंगमामिति देवं-गमां । 11) P यज्ञं । आ । ईरय । इमं । 12) P होतः । अभूः । 13) P भरत । 14) Die Saṃh. Mss. वक्षिद०; P वक्षत् ।; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 15) P स्यः । 16) Ben ०भिवृतो; P न । योः । अभिवृत इत्यभि-वृतः । 17) P घृणीवान् । घृणिवानिति घृणि-वान् । 18) Vgl. RV 10, 176, 3; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12.

अयमग्निरुरुष्यत्यमृतादिव[1] जन्मनः ।
सहसश्चित्सहीयान्देवो जीवातवे कृतः[2] ॥
इडायास्त्वा[3] पदे वयम्[4] ॥
अग्ने विश्वेभिः स्वनीक देवैरूर्णावन्तं प्रथमः सीद योनिम् ।
5 कुलायिनं घृतवन्तं सवित्रे यज्ञं नय[5] यजमानाय साधु[6] ॥
सीद होतर्नि[7] होता[8] ॥
त्वं दूतस्त्वमु नः परस्पास्त्वं[9] वस्या[10] आ वृषभ प्रणेता ।
अग्ने तोकस्य नस्तने तनूनामप्रयुछन्दीद्यद्बोधि गोपाः[11] ॥
अग्निना रयिमश्नवत्पोषमेव दिवे दिवे ।
10 यशसं वीरवत्तमम्[12] ॥
गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः ।
सुमित्रः सोम नो भव[13] ॥
इन्द्राग्नी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषथः ।
तद्वां चेति प्र वीर्यम्[14] ॥
15 प्र चर्षणिभ्यः पृतनाहवेषु[15] प्र पृथिव्या रिरिचाथे[16] दिवश्च ।
प्र सिन्धुभ्यः प्र गिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्राग्नी[17] विश्वा भुवनात्यन्या[18] ॥

1) P उरुष्यति । 2) Vgl. RV 10, 176, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 3) Ben इडायास् 4) Vgl. RV 3, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 5) H u. Bb नय 6) So Ben u. P; die andern Mss. साधुः ।; vgl. RV 6, 15, 16; TS 3, 5, 11, 2; Kâṭh. 15, 12. 7) Vgl. RV 3, 29, 8; TS 3, 5, 11, 2 u. ö.; Kâṭh. 15, 12; 19, 4; 16, 3; Kap. S. 30, 2. 8) Vgl. RV 2, 9, 1; TS 3, 5, 11, 2 u. ö. 9) P परस्पा इति परः . पाः । 10) P वस्यः । 11) Vgl. RV 2, 9, 2; TS 3, 5, 11, 3. 12) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5. 13) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5; Kâṭh. 2, 14. 14) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1; Kâṭh. 4, 15. 15) P पृतनाहवेष्विति पृतना . हवेषु । 16) So im Anschluss an P रिरिचाथे इति रिरिचाथे; H u. Bb रिरचाथे; desgl. Ben u. B. ohne Accente 17) P प्र । इन्द्राग्नी इतीन्द्राग्नी । 18) P भुवना । अति । अन्या ।; vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; Kâṭh. 4, 15.

मरुतो यद्ध वो दिवः[1] सुम्नायन्तो हवामहे ।
आ तू न[2] उपगन्तन[3] ॥
या वः शर्म शशमानाय सन्ति त्रिधातूनि दाशुषे यच्छताधि ।
अस्मभ्यं तानि मरुतो[4] वियन्त रयिं नो धत्त वृषणः सुवीरम्[5] ॥
इमं मे वरुण[6v] तत्त्वा यामि[7v] कया नः[8v] को अद्य[9v] पिप्रीहि[10] देवानग्ने[11] 5
यद्द्यांप्स्वग्ने[12] सधिष्ट्व[13] ॥
अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वानि भेषजा ।
आपश्च विश्वशंभुवः[14] ॥
उदुत्तमं वरुण पाशमस्मत्[15] ॥
अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः । 10
क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेता[16] राजन्नेनांसि शिश्रथः कृतानि[17] ॥
त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो ऽवयासिसीष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्[18] ॥
स त्वं नो अग्ने ऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या[19] उषसो व्युष्टौ ।
अव यक्ष्व नो वरुणं रराणो वीहि मृडीकं सुहवो न एधि[20] ॥४॥ 15

Vgl. TS 3, 5, 11; 1, 5, 11; 2, 5, 12; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) P यत् । हवः । 2) P आ । तु । नः । 3) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4 u. ö.; Kâṭh. 9, 19; 8, 17; 21, 13. 4) H मरुतो 5) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; Kâṭh. 8, 17; 21, 13. 6) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 11, 12; 12, 15 u. ö. 7) P तत् । त्वा । यामि ।; vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6; Kâṭh. 12, 15 u. ö. 8) Vgl. RV 4, 31, 1; TS 4, 2, 11, 2; Kâṭh. 21, 13. 9) Vgl. RV 1, 84, 16; TS 4, 2, 11, 3. 10) Ben पिपृहि 11) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4. 12) Vgl. RV 6, 15, 11; TS 4, 3, 13, 4. 13) Vgl. RV 8, 43, 9; TS 4, 2, 3, 2; Kâṭh. 2, 14 u. ö. 14) Vgl. RV 1, 23, 20; 10, 9, 6; TBr 2, 5, 8, 6; Kâṭh. 2, 14. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. ö.; Kâṭh. 21, 13 u. ö. 16) P प्रचेत इति प्र॰चेतः । 17) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; Kâṭh. 10, 11. 18) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; Kâṭh. 34, 1; VS 21, 3. 19) P अस्याः । 20) Vgl. RV 4, 1, 5; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4.

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत्[1] त्वꣳ सोमासि सत्पतिः[2] ॥

अनीकैर्द्वेषो अर्दयाग्ने विश्वाभिरूतिभिः[3]।

रयिं नो धेहि यज्ञियम् ॥

सेनानीकेन[3] सुविदत्रो अस्मे यष्टा देवाँ[4] आयजिष्ठः स्वस्ति।

अदब्धो गोपा[5] उत नः परस्पा अग्ने द्युमदुत रेवद्दिदीहि[6] ॥

पिप्रीहि[7] देवाँ[8] देवानाम्[9] ॥

सांतपना[10] इदꣳ हविर्मरुतस्तज्जुजुष्टन।

युष्माकोती[11] रिशादसः[12] ॥

यो नो मरुतो अभि दुर्हृणायुस्तिरश्चित्तानि वसवो जिघाꣳसति।

15 द्रुहः पाशान्प्रति[13] स मुचीष्ट तपिष्ठेन हन्मना हन्तना[14] तम्[15] ॥

अग्निः प्रत्नेन मन्मना[16] सोम गीर्भिष्ट्वा वयम्[17] ॥

गृहमेधासा[18] आगत मरुतो मापभूतन[19]।

इमा हव्या जुजुष्टन[20] ॥

प्र बुध्न्या व ईरते[21] महाꣳसि प्र नामानि प्रयज्यवस्तिरध्वम्[22]।

20 सहस्रियं दम्यं भागमेतं गृहमेधीयं मरुतो जुषध्वम्[23] ॥

प्रेद्धो अग्ने[24] इमो अग्ने[25] ॥

---

1) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 5. 2) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; Kâṭh. 2, 14. 3) P सः। एना। अनीकेन। 4) P देवान्। 5) P गोपाः। 6) Vgl. TS 4, 3, 13, 2; Kâṭh. 21, 13. 7) Ben पिपृहि 8) Vgl RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 9) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 10) P सांतपना इति सां-तपनाः। 11) P युष्माक। ऊती। 12) P रिशादसः।; vgl. RV 7, 59, 9; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh. 21, 13. 13) Ben प्रती 14) P हंतन। 15) Vgl. RV 7, 59, 8; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh 21, 13. 16) Vgl. RV 8, 44, 12; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 17) Vgl. RV 1, 91, 11; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 18) P गृहमेधास इति गृह-मेधासः। 19) So im Anschluss an P मा। अप। भूतन।; die Saṃh. Mss. मा बभूतन 20) Vgl. RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5. 21) Ben वा इरते 22) Ben, H u. B °स्त्विरध्वं 23) Vgl. RV 7, 56, 14; TS 4, 3, 13, 6; Kâṭh. 21, 13. 24) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5, 4 u. 5. 25) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; Kâṭh. 2, 15; 19, 14; Kap. S. 48, 3.

अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् ।
होतारं रत्नधातमम्[1] ॥
वृषा सोम द्युमं[2] असि[3] ॥
क्रीडं वः शर्धो मारुतमनर्वाणं रथेशुभम् ।
कण्वा[4] अभि प्रगायत[5] ॥
अत्यासो न ये मरुतः स्वञ्चो यक्षदृशो न शुभयन्त[6] मर्याः ।
ते हर्म्येष्ठाः[7] शिशवो न शुभ्रा वत्सासो न प्रक्रीडिनः पयोधाः[8] ॥
तं हि शश्वन्तो[9] ऽग्निमग्निम्[10] ॥
इन्द्राग्नी नवतिं पुरो दासपत्नीरधूनुतम् ।
साकमेकेन कर्मणा[11] 10
श्रथद्वृत्रमुत सनोति[12] वाजमिन्द्रा यो[13] अग्नी सहुरी[14] सपर्यात् ।
इरज्यन्ता वसव्यस्य भूरेः सहस्तमा सहसा वाजयन्ता[15] ॥
तमिन्द्रं वाजयामसि[16] ॥
युजे रथं गाएषणं[17] हरिभ्यामुप ब्रह्माणि जुजुषाणमस्थुः[18] ।
विबाधिष्ट स्य[19] रोदसी महित्वेन्द्रो वृत्राण्यप्रती[20] जघन्वान्[21] ॥ 15
विश्वकर्मन्वाचस्पतिम्[22, 23] ॥ ५ ॥

Vgl. TS 4, 3, 13; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 1, 1, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh. 2, 14. 2) P द्युमान् । 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 4) P कण्वाः । 5) Vgl. RV 1, 37, 1; TS 4, 3, 13, 6; Kâṭh. 21, 13. 6) P शुभयंतः । 7) So im Anschluss an P हर्म्येष्ठाः । हर्म्येस्थाः इति हर्म्ये स्थाः ।; die Saṃh. Mss. हर्मेष्ठाः 8) Vgl. RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 13, 7. 9) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kâṭh. 19, 14. 10) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8. 11) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kâṭh. 4, 15. 12) So mit P; die Saṃh. Mss. सुनोति 13) P इंद्रा । यः । 14) Ben सहूरी; P सहुरी इति सहुरी । 15) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kâṭh. 21, 13; 4, 15; 23, 11. 16) Vgl. RV 8, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; Kâṭh. 39, 12. 17) So die Mss.; P गोएषणमिति गो-एषणं 18) Die Saṃh. Mss. ०मस्थुः P जुजुषाणं । अस्थुः । 19) P स्यः । 20) P अप्रति । 21) Vgl. RV 5, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3; 8, 2, 5. 22) Vgl. RV 10, 81, 6, TS 4, 3, 13, 8; 4, 6, 2, 6. 23) Vgl. RV 10, 81, 7; TS 4, 6, 2, 6; Kâṭh. 21, 13 u. ö.; Kap. S. 28, 2.

उशन्तस्त्वा हवामहे[1] ॥

आ नो अग्ने सुचेतुना रयिं विश्वायुपोषसम् ।
मार्डीकं धेहि जीवसे[2] ॥
त्वं सोम महे भगं त्वं यून[3] ऋतायते ।
दक्षं दधासि जीवसे[4] ॥
त्वं सोम प्रचिकितो मनीषा त्वं रजिष्ठमनु नेषि[5] पन्थाम् ।
तव प्रणीती पितरो न इन्दो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः[6] ॥
त्वया हि[7] नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान[8] धीराः ।
वन्वन्नवातः[9] परिधींरपोर्णु[10] वीरेभिरश्वैर्मघवा भवा[11] नः[12] ॥
10 त्वं सोम पितृभिः संविदानो ऽनु द्यावापृथिवी आततन्थ ।
तस्मै त[13] इन्दो हविषा विधेम वयं स्याम पतयो रयीणाम्[14] ॥
बर्हिषदः पितर ऊत्यर्वागिमा वो हव्या चकृमा[15] जुषध्वम् ।
त आगतावसा[16] शंतमेनाथा[17] नः शं योररपो[18] दधातन[19] ॥
उपहूताः पितरः सोम्यासो बर्हिष्येषु निधिषु प्रियेषु ।
15 त आगमन्तु त इह श्रुवन्त्वधिब्रुवन्तु ते ऽवन्त्वस्मान्[20] ॥
आहं[21] पितॄन्सुविदत्रां[22] अवित्सि नपातं च विक्रमणं च विष्णोः ।

---

1) Vgl. RV 10, 16, 12; TS 2, 6, 12, 1; TBr 2, 6, 16; Kâṭh. 21, 14; 36, 12. 2) Vgl. RV 1, 79, 9, TBr 2, 4, 5, 3; Kâṭh. 2, 14. 3) P यूने । 4) Vgl. RV 1, 91, 7; TBr 2, 4, 5, 3; Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 5) Ben नेषी 6) Vgl. RV 1, 91, 1; TS 2, 6, 12, 1; Kâṭh. 21, 14. 7) Ben ही । 8) H पवमान 9) P वन्वन् । अवातः । 10) P परि॰धीन् । अप । ऊर्णु । 11) P भव । 12) Vgl. RV 9, 96, 11; TS 2, 6, 12, 1; Kâṭh. 21, 14. 13) P ते । 14) Vgl. RV 8, 48, 13; TS 2, 6, 12, 2; Kâṭh. 21, 14; VS 19, 54. 15) P चकृम । 16) P ते । आ । गत । अवसा । 17) P अथ । 18) P शं । योः । अरपः । 19) P दधात ।; vgl. RV 10, 15, 4; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 55; Kâṭh. 21, 14. 20) Vgl. RV 10, 15, 5; TS 2, 6, 12, 3; Kâṭh. 21, 14; VS 19, 57. 21) So Ben; P आ । अहं ।; in H u. Bb आहं; Msgr. B. ohne Accent. 22) Die Mss. पितॄन्सु॰; P सुविदत्रानिति सु॰विदत्रान् ।

बर्हिषदः स्वधया ये सुतस्य भजन्त पित्वस्त इहागमिष्ठाः[1] ॥
इदं पितृभ्यो नमो अस्त्वद्य ये पूर्वासो य उपरास[2] ईयुः ।
ये पार्थिवे रजस्या[3] निषत्ता ये वा नूनं सुवृजनासु[4] विक्षु[5] ॥
उदीरतामवरा[6] उत्परासा[7] उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असुं य ईयुरवृका ऋतज्ञास्ते नो ऽवन्तु पितरो हवेषु[8] ॥
अग्निष्वात्ता ऋतावृधः[9] पितरो मृडता[10] सु नः ।
दीर्घायुत्वाय[11] जीवसे ॥
अग्निष्वात्ताननृतुमतो[12] हवामहे नराशंसे सोमपीथं[13] य आशुः ।
ते नो विप्रासः सुहवा[14] मृडन्तु शं नो भवन्तु द्विपदे शं चतुष्पदे[15] ॥
अग्निष्वात्ताः पितर एह[16] गछत सदः सदः सदत सुप्रणीतयः । 10
अत्ता[17] हवींषि प्रयतानि बर्हिष्यथा[18] रयिं सर्ववीरं दधातन[19] ॥
स प्रत्नथा सहसा जायमानः सद्यः काव्यानि बडधत्त विश्वा ।
आपश्च मित्रं धिषणा च साधन्देवा[20] अग्निं धारयन्द्रविणोदाम्[21] ॥
स पूर्वया निविदा कव्यतायोरिमाः[22] प्रजा अजनयन्मनूनाम् ।
विवस्वता चक्षसा द्यामपश्च देवा अग्निं धारयन्द्रविणोदाम्[23] ॥ 15
ये तातृषुर्देवत्रा[24] जेहमाना होत्राविदः स्तोमतष्टासो अर्कैः ।

1) P इह । आ । गमिष्ठाः ।; vgl RV 10, 15, 3; TS 2, 6, 12, 3; Kâṭh. 21, 14; VS 19, 56. 2) P ये । उपरासः । 3) P रजसि । आ । 4) Ben सुवृताजनास; P सुवृजना इति सु-वृजना । 5) Vgl. RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 68 6) P अवरे । 7) P परासः । 8) Vgl. RV 10, 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49. 9) Bb ऋतामृधः 10) P पितरः । मृडत । 11) P दीर्घायु-त्वाय ।; vgl. Kâṭh. 21, 14. 12) So Bb; in Ben u. II अग्निष्वात्तानृ°; P अग्निष्वात्तान् । अग्निस्वात्तानित्यग्नि-स्वात्तान् ।; vgl. VS 19, 61. 13) P सोम-पीथं । 14) P सुहवा इति सु-हवाः । 15) Vgl. VS 19, 61; Kâṭh. 21, 14. 16) P पितरः । आ । इह । 17) P अत्त । 18) P अथ । 19) Vgl. RV 10, 15, 11; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 59; Kâṭh. 21, 14. 20) Die Saṃh. Mss. साधं; P साधन् । 21) Vgl. RV 1, 96, 1. 22) P कव्यता । आयोः । इमाः । 23) Vgl. RV 1, 96, 2; Kâṭh. 21, 14. 24) Ben तातृषु°; P तातृषुः । ततृषुरिति ततृषुः ।

आग्ने[1] याहि सुविदत्रेभिरर्वाङ्[2] सत्यैः कव्यैः पितृभिर्घर्मसद्भिः[3] ॥
प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्रयिं विश्ववारं रथप्राम् ।
द्युतद्यामा नियुतः[4] पत्यमानः कविः कविमियक्षसि[5] प्रयज्यो[6] ॥
प्र याभिर्यासि दाश्वांसमच्छा[7] नियुद्भिर्वायव्[8] इष्टये दुरोणे ।
5 नि नो रयिं सुभोजसं युवस्व नि वीरं गव्यमश्व्यं[9] च राधः[10] ॥
इन्द्रं वयं शुनासीरमस्मिन्यज्ञे हवामहे ।
स नः पर्षदति[11] द्विषः ॥
सो ऽहोरात्रैः सो ऽर्धमासैः स मासैः स ऋतुभिः परि यज्ञं बभूव ।
संवत्सरस्य महिमानमेतं शुनासीरमिन्द्रमद्याहुवेम ॥
10 सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य ।
शोचिःकेशं पुरुप्रिय[12] ॥
तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
विश्वमाभासि रोचनम्[13] ॥ ६ ॥

Vgl. TS 2, 6, 12; andere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति[14] खिलकाण्डे दशमः प्रपाठकः[15] ॥

1) P आ। अग्ने। 2) So die Saṃh. Mss.; P अर्वाङ्।, cf. RV 10, 15, 9. 3) Vgl. RV 10, 15, 9; TBr 2, 6, 16, 2. 4) Ben नीयुतः 5) Ben कवीमियचसि; H u. Bb कविमीयचसि; desgl. B. ohne Accent; P इयचति। 6) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 55. 7) P दाश्वांसं। अच्छ। 8) P वायो इति वायो। 9) H u. Bb ॰मश्विय; desgl. B, ohne Accent. 10) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 27; Kâṭh. 10, 12. 11) So corrigirt; die Saṃh. Mss. परिषदति; P पर्षन्।; vgl. Kâṭh. 21, 14. 12) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kâṭh. 9, 19; 11, 1. 13) Vgl. RV 1, 50, 4; TS 1, 4, 31, 1; Kâṭh. 10, 13. TA 3, 16, 1; VS 33, 36. 14) Das इति fehlt in den Mss. 15) Im P am Schluss: समुदायेन सप्तविंशो ऽध्यायः ॥

इन्द्राग्नी रोचना दिवः[1] प्र चर्षणिभ्यः[2] इन्द्राग्नी नवतिं पुरः[3] श्नथद्वृत्रम्[4] ॥

जुष्टो दमूना[5] अतिथिर्दुरोण[6] इमं नो यज्ञमुपयाहि विद्वान् ।
विश्वा अग्ने अभियुजो विहत्या[7] शत्रूयतामाभरा[8] भोजनानि[9] ॥
अग्ने शर्ध महते सौभगाय तव द्युम्नान्युत्तमानि सन्तु ।
सं जास्पत्यꣳ सुयममाकृणुष्व शत्रूयतामभितिष्ठा[10] महाꣳसि[11] ॥
प्र वामर्चन्त्युक्थिनो नीथाविदो[12] जरितारः ।
इन्द्राग्नी इषा[13] आवृणे[14] ॥
उपो ह यद्विदथꣳ वाजिनो गुर्धीभिर्विप्राः प्रमतिमिच्छमानाः ।
अर्वन्तो न काष्ठां नक्षमाणा[15] इन्द्राग्नी जोहुवतो नरस्ते[16] ॥
अग्निर्ददाति सत्पतिꣳ सासाह[17] यो युधा नृभिः ।
अग्निरत्यꣳ रघुष्यदं जेतारमपराजितम्[18] ॥
अग्निस्तुविश्रवस्तमं तुविब्रह्माणमुत्तमम् ।
अतूर्तꣳ श्रावयत्पतिं[19] पुत्रं ददाति दाशुषे[20] ॥
या वाꣳ सन्ति पुरुस्पृहो नियुतो दाशुषे नरा ।
इन्द्राग्नी ताभिरागतम्[21] ॥
शुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येन्द्राग्नी वृत्रहणा जुषेथाम् ।

1) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1; TBr 3, 5, 7, 3; Kâṭh. 4, 15. 2) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 4, 15. 3) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kâṭh. 4, 15. 4) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 1, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâṭh. 4, 15 u. ö. 5) Ben दमुना; P जुष्टं । दमूनाः । 6) P दुरोणे । 7) P विहत्येति वि-हत्य । 8) P शत्रूयतां । शत्रुयतामिति शत्रु-यतां । आ । भर । 9) Vgl. TBr 2. 4. 1; Kâṭh. 2, 15. 10) P अभि-तिष्ठ । 11) Vgl. TBr 2, 1, 1, 1; 5, 2, 4; VS 33, 12; Kâṭh. 2, 15. 12) Ben निथाविदो 13) P इषः । 14) Vgl. RV 3, 12, 5. 15) P नक्षमाणाः । 16) Vgl. RV 7, 93, 3; TBr 3, 6, 12, 1. 17) P सासाह । ससाहेति स-साह । 18) Vgl. RV 5, 25, 6; Kâṭh. 2, 15. 19) H u. Bb श्रावयत्पति 20) Vgl. RV 5. 25, 5; Kâṭh. 2. 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 8; Kâṭh. 4, 15.

उभा हि वां सुहवा जोहवीमि ता वाजं सद्य उशते धेष्ठा[1] ॥
पूषा गा अन्वेतु नः[2] शुक्रं ते अन्यत्[3] ॥
क्षेत्रस्य पतिना वयं हितेनेव जयामसि ।
गामश्वं पोषयित्न्वा[4] स नो मृडातीदृशे[5] ॥
5 मधुमतीरोषधीर्द्याव[6] आपो मधुमन्नो[7] भवत्वन्तरिक्षम् ।
क्षेत्रस्य पतिर्मधुमान्नो अस्त्वरिष्यन्तो अन्वेनं चरेम[8] ॥
सं समित्[9] ॥
सखायः सं वः सम्यञ्चमिषं स्तोमं चाग्नये ।
वर्षिष्ठाय क्षितीनामू३र्जो[10] नप्त्रे सहस्वते[11] ॥
10 वैश्वानरो न ऊत्या[12] पृष्टो दिवि[13] ॥
ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम् ।
अजस्रं घर्ममीमहे[14] ॥
वैश्वानर तव धामान्याचके येभिः स्वर्विदभवो[15] विचक्षण ।
जात आपृणो[16] भुवनानि रोदसी अग्ने ता विश्वा परिभूरसि
15 त्मना[17] ॥
इडामग्ने[18]

1) Vgl RV 7, 92, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâṭh. 13, 15; 21, 13. 2) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 4, 1, 5. 3) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh 4, 15; 20, 15; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6. 4) P पोषयित्नु । आ । 5) Vgl. RV 4, 57, 1; TS 1, 1, 14, 2; Kâṭh. 4, 15. 6) P द्यावः । 7) P मधुमदिति मधु. मत् । नः । 8) Vgl. RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8. 9) P संसमिति सं. सं । इत् ।; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 2, 15; VS 15, 30. 10) So die Mss.; P ऊर्जः । नप्त्रे । 11) Vgl. RV 5, 7, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 3; VS 15, 29; Kâṭh. 2, 15. 12) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 20, 15 u. ö.; VS 18, 72 13) RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ö. 14) Vgl. TS 1, 5, 11, 1, Kâṭh 4, 16; 6, 10; 7, 16; VS 26, 6. 15) H u. Bb °दाभवो; desgl. B, ohne Accent. 16) P आ । अपृणः । 17) Vgl. RV 3, 3, 10. 18) Vgl. RV 3, 1, 23 u. ö.; Kâṭh. 16, 11; 18, 21; Kap. S. 25, 2.

त्वं नो अग्ने सनये धनानां यशसं कारुं[1] कृणुहि स्तवानः ।
शकेम कर्मापसा[2] नवेन देवैर्द्यावापृथिवी[3] प्रावतं[4] नः[5] ॥
वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम[6] राजा हि कं भुवनानामभिश्रीः ।
इतो जातो विश्वमिदं विचष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण[7] ॥
अस्माकमग्ने मघवत्सु धारयानामि[8] क्षत्रमजरं सुवीरम् ।
वयं जयेम शतिनं सहस्रिणं वैश्वानर वाजमग्ने तवोतिभिः[9] ॥
विश्वं विव्याच पृथिवीव पुष्टमन्यमन्यत्प्रतिगृभ्णात्यायत्[10] ।
वैश्वानरस्य महतो महिम्ना स्योनमन्नं मधुमन्मे[11] कृणोमि ॥
स जायमानः परमे व्योमनि[12] व्रतान्यग्निर्व्रतपा[13] अरक्षत ।
३व्यन्तरिक्षममिमीत[14] सुक्रतुर्वैश्वानरो महिना नाकमस्पृशत्[15] ॥ 10
यथा ह त्यत्[16] ॥
त्रीण्यायूंषि तव जातवेदस्तिस्र आजानीरुषसस्ते[17] अग्ने ।
ताभिर्देवानामवो[18] यक्षि विद्वानथा[19] भव यजमानाय शं योः[20] ॥
३न्यग्निं[21] जातवेदसं होत्रवाहं यविष्ठ्यम् ।
दधाता[22] देवमृत्विजम्[23] ॥ 15

1) So Ben; in H, Bb u. P कारं; desgl. B, ohne Accent. 2) P कर्म । अपसा । 3) H u. Bb द्यावापृथिवी 4) Ben प्रापतं 5) Vgl. RV 1, 31, 8. 6) Ben स्याम 7) Vgl. RV 1, 98, 1; TS 1, 5, 11 3: Kâṭh. 4, 16; VS 26, 7. 8) P मघवत्स्विति मघवत्·सु । धारय । अनामि । 9) Vgl. RV 6, 8, 6; TS 1, 5, 11, 2; Kâṭh. 4, 16. 10) P अन्यमन्यदित्यन्य·अन्यत् । प्रति । गृभ्णाति । आदित्या·यत् । 11) P मधुमदिति मधु·मत् । मे । 12) In Ben ohne Accent; P व्योमनीति वि·ओमनि । 13) P व्रतपा इति व्रत·पाः । 14) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P वि । अंतरिक्षं । 15) Vgl. RV 6, 8, 2. 16) So Ben u. P; die andern Mss. तंत्; vgl. RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; TS 4, 7, 15, 7; Kâṭh. 2, 15; 9, 19. 17) Ben आजानिरु°; P आजानीरित्या·जानीः । 18) P अवः । 19) P अथ । 20) Vgl. RV 3, 17, 3; TBr 3, 2, 11, 2; Kâṭh. 2, 15; 12, 14. 21) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P नि । अग्निं । 22) P दधात । 23) Vgl. RV 5, 26, 7; Kâṭh. 2, 14.

इडायास्त्वा पदे वयं[1] दधिक्राव्णो अकारिषम्[2] ॥

दधिक्रावाणं बुबुधानो अग्निमुप ब्रुव[3] उषसं सूर्यं गाम् ।
ब्रध्नं मं॑श्चतोर्वरुणस्य[4] बभ्रुं[5] ते विश्वास्मद्दुरिता यावयन्तु[6] ॥

अग्निर्होता न्यसीदद्यजीयानुपस्थे मातुः सुरभा उ[7] लोके ।
युवा कविः पुरुनिष्ठ[8] ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत[9] मध्य[10] इद्धः[11] ॥

साध्वीमकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्य जिह्वामविदाम गुह्यम् ।
स आयुरागात्सुरभिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्य[12] ॥

यच्चिद्धि ते[13] ॥

महश्चिद्यस्मा[14] एनसो अभीक[15] ऊर्वाद्देवानामुत[16] मर्त्यानाम् ।
मा ते सखायः सदमिद्रिषाम यच्छा[17] तोकाय तनयाय शं योः[18] ॥

मही द्यौः पृथिवी च नः[19] ॥

घृतवती भुवनानामभिश्रियोर्वी पृथ्वी मधुदुघे सुपेशसा ।
द्यावापृथिवी वरुणस्य धर्मणा विष्कभिते[20] अजरे भूरिरेतसा[21] ॥१॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 3, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12; VS 34, 15. 2) So corrigirt; die Mss. schreiben अकार्षम्; vgl. aber 1, 5, 1; 1, 5, 6; 3, 13, 1 a. E.; RV 4, 39, 6; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; TBr 3, 9, 7, 5; Kâṭh. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. S. 4, 8; 5, 3. 3) P ब्रुवे । 4) So die Mss.; auch P मं॑श्चतोः; diese Schreibung bestätigt glanzend Benfey's Vermuthung, dass RV 7, 44, 3 so zu lesen sei; s. Vedica und Verwandtes, p. 57—59. 5) Bb बाके 6) So Ben; in H u. Bb यावयन्ति; B या भवन्ति; P यावयंतु । यवयतीति यवयंतु । Vgl. RV 7, 44, 3. 7) P सुरभौ । ऊं इत्यूं । 8) P पुरुनिष्ठः । पुरुनिस्थ इति पुरुनिःऽस्थः । 9) Ben कृष्टिनाम° 10) P मध्ये । 11) Vgl. RV 5, 1, 6; TBr 1, 3, 14, 1; Kâṭh. 2, 15; 7, 16. 12) Vgl. RV 10, 53, 3; TS 1, 3; 14, 2; Kâṭh. 2, 15. 13) Vgl. RV 1, 12, 4; 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5; 4, 7, 15, 6. 14) P महः । चित् । अस्मै । 15) P अभीके । 16) So im Anschluss an P ऊर्वात् ।; Ben ऊर्वाग्; die andern Mss. उर्वाक्! s. RV 4, 12, 5. 17) P यच्छ । 18) Vgl. RV 4, 12, 5; Kâṭh. 2, 15. 19) Vgl. RV 1, 22, 13; TS 3, 3, 10, 2; 5, 11, 3 u. ö.; Kâṭh. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3; Kap. S. 32, 9. 20) B निष्कभिते 21) Vgl. RV 6, 70, 1; VS 34, 45.

पृथुपाजास्तं सबाधः[1] ॥

ईडे अग्निं विपश्चितं गिरा यज्ञस्य साधनम् ।
श्रुष्टीवानं[2] धितावानम्[3] ॥
अग्ने शकेम ते वयं यमं देवस्य वाजिनः ।
अति द्वेषांसि तरेम[4] ॥
उप त्वा रण्वसंदृशं प्रयस्वन्तः[5] सहस्कृत[6] ।
अग्ने ससृज्महे गिरः[7] ॥
उप छायामिव घृणेरगन्म शर्म ते वयम् ।
अग्ने हिरण्यसंदृशः[8] ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत्[9] त्वं सोमासि सत्पतिरग्नीषोमा[10] [11] युवमेता- 10
नि[12] अग्नीणामुदारः[13] ॥

सोमस्य मा तवसं वक्ष्यग्ने वह्निं चकर्थ विदथे यजध्यै ।
देवं[14] अच्छा[15] दीद्यद्युञ्जे[16] अद्रिं शमाये अग्ने तन्वं जुषस्व[17] ॥
सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृथिव्याः ।
जातौ विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा[18] अकृण्वन्नमृतस्य नाभिम्[19] ॥ 15

1) Vgl. RV 3, 27, 5 u. 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kâṭh. 40, 11. 2) H u. Bb अष्टीवानं; desgl. B, ohne Accent. 3) P धीतावानं । धीतवानमिति । धीत । वानं ।; vgl. RV 3, 27, 2; TBr 2, 4, 2, 4; Kâṭh. 40, 14. 4) Vgl. RV 3, 27, 3; TBr 2, 4, 2, 5; Kâṭh. 40, 14. 5) So Ben u. P; die andern Mss. पयस्वंतः 6) Die Saṃh. Mss. सहस्कृतः; P सहस्कृत इति सहः । कृतः । 7) Vgl. RV 6, 16, 37; Kâṭh. 40, 14. 8) Vgl. RV 6, 16, 38; TBr 2, 4, 4, 6; Kâṭh. 40, 14. 9) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 1, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14; 20, 14. 10) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 11) RV 1, 93, 1. 2. 4. 7. 9; TS 2, 3, 14, 1. 2. 12) Vgl. RV 1, 93, 5; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kâṭh. 4, 16. 13) Vgl. RV 10, 45, 5; TS 4, 2, 2, 3; Kâṭh. 2, 15; 16, 9; VS 12, 22. 14) P देवान् । 15) P अच्छ । 16) P युञ्जे । 17) Vgl. RV 3, 1, 1; Kâṭh. 2, 15. 18) P देवाः । 19) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 8, 17.

इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमांसि गूहतामजुष्टा ।
आभ्यामिन्द्रः पक्वमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्रियासु[1] ॥
उत नो ब्रह्मन्नविष[2] उक्थेषु[3] देवहूतमः ।
शं नः शोचा[4] मरुद्वृधोऽग्ने सहस्रसातमः[5] ॥
5 नू नो[6] रास्व सहस्रवत्तोकवत्पुष्टिमद्वसु ।
द्युमदग्ने सुवीर्यं वर्षिष्ठमनुपक्षितम्[7] ॥
त्वां युजा तव तत्सोम सख्य[8] इन्द्रो अपो मनवे सस्रुतस्कः[9] ।
अहन्नहिमरिणात्सप्त सिन्धूनपावृणोदपिहितेव खानि[10] ॥
ऋदूदरेण[11] सख्या[12] सचेय यो मा न रिष्येद्धर्यश्व पीतः ।
10 अयं यः सोमो न्यधाय्यस्मे तस्मा इन्द्रं प्रतिरमेम्यायुः[13] ॥
त्वं नो अग्ने[14] स त्वं नो अग्ने[15] ऽग्निं वः पूर्व्यं[16] गिरा[17] ॥
मक्षू[18] देववतो रथः शूरो वा पृत्सु कासुचित् ।
देवानां य इन्मनो[19] यजमाना[20] इयक्षत्यभीदयज्वनो[21] भुवत्[22] ॥
न यजमान रिष्यसि[23] न सुन्वान न देवयो[24] ।
15 देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो[25] भुवत्[26] ॥

---

1) P जनत् । उस्रियासु ।; vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 8, 17. 2) P हविषः । 3) So Bb u. P; in H उकथ्येषु; B त्वकथ्ये; Ben? 4) P शोच । 5) Vgl. RV 3, 13, 6; Kâṭh. 2, 15. 6) P नु । नः । 7) Vgl. RV 3, 13, 7; Kâṭh. 2, 15. 8) P सख्ये । 9) P सस्रुत इति स-स्रुतः । कारिति कः । 10) Vgl. RV 4, 28, 1. 11) Ben ह्रदुदरेण 12) P सच्या । 13) Vgl. RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3. 14) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3; 1, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3; 12, 6; TÂr 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâṭh. 34, 19; VS 21, 3. 15) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1; VS 21, 4. 16) Ben पूर्व्यं 17) Vgl. RV 8, 31, 14; TS 1, 8, 22, 3; Kâṭh. 11, 12. 18) So Ben; P मक्षु ।; H मक्ष्वं; desgl. B, ohne Accent; Bb मच्क्षं 19) P इत् । मनः । 20) P यजमानः । 21) Bb इयच॰; die Saṃh. Mss. schreiben ॰त्यभिद॰; P इयक्षति । अभि । इत् । अयज्वनः । 22) Vgl. RV 8, 31, 15; TS 1, 8, 22, 3; Kâṭh. 11, 12. 23) So P; die Saṃh. Mss. ऋष्यसि 24) Die Saṃh. Mss. देवयोः; P देवयो इति देवयोः । 25) Ben इयच॰, die Saṃh. Mss. ॰त्यभिद॰. 26) Vgl. RV 8, 31, 16; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12.

नकिष्टं कर्मणा नशन्न प्रयोषन्न[1] योषति ।
देवानाᳪ य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत्[2] ॥
असदत्र सुवीर्यमुत त्यदाश्वश्व्यम्[3] ।
देवानाᳪ य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो[4] भुवत्[5] ॥
उपक्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च यक्ष्यमाणं[6] च धेनवः । 5
पृणन्तं च पपुरिं च श्रवस्यवो घृतस्य धारा उपयन्ति विश्वतः[7] ॥
सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मे विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तम् ।
अवस्यतं मुञ्चतᳪ यन्नो[8] अस्ति तनूषु बद्धं कृतमेनो अस्मत्[9] ॥
सोमारुद्रा धारयेथामसुर्य॑ प्र वामिष्टयो ऽरमश्नुवन्तु[10] ।
दमे दमे सप्त रत्ना दधाना शं नो भूतं द्विपदे शं चतुष्पदे[11] ॥ 10
सोमारुद्रा विवृहतᳪ विषूचीममीवा या नो गयमाविवेश ।
आरे बाधेथां निर्ऋतिं पराचैरस्मे भद्रा सौश्रवसानि सन्तु[12] ॥
तिग्मायुधौ तिग्महेती सुशेवौ सोमारुद्रा इह सु[13] मृडतं नः[14] ।
मुमुक्तमस्मान्प्रसितानभीके[15] प्रयच्छतᳪ वृषणा शंतमानि[16] ॥
अग्नाविष्णू सजोषसाग्नाविष्णू[17] महि धाम प्रियᳪ वाम्[18] ॥ 1
अग्नाविष्णू महि तद्वां महित्वᳪ वीथो[19] घृतस्य गुह्या जुषाणा ।

---

1) Die Saṃh. Mss. नशं न प्रयोषं न; P नशत् । न । प्रयोषत् । न । 2) Vgl. RV 8, 31, 17; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12. 3) H u. Bb त्युदाश्वश्रीयं; desgl. B, ohne Accent; P तत् । आश्वश्व्यमित्याशु·अश्व्यं 4) Ben, H u. Bb ईयज्व°; die Saṃh. Mss. °त्यभिद° 5) Vgl. RV 8, 31, 18; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12. 6) Ben यद्य° 7) Vgl. RV 1, 125, 4; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12; 11, 5. 8) P यत् । नः । 9) Vgl. RV 6, 74, 3; TS 1, 8, 22, 5; Kâṭh. 11, 12. 10) P अरं । अश्नुवन्तु । 11) Vgl. RV 6, 74, 1; Kâṭh. 11, 12. 12) Vgl. RV 6, 74, 2; TS, 1, 8, 22, 5; Kâṭh. 11, 12. 13) H u. Bb सू; desgl. B, ohne Accent. 14) H u. Bb मृडंतु; B undeutlich. 15) So im Anschluss an P प्रसितान् ।; H u. Bb प्रसितात्°; desgl. B, ohne Accent; Ben प्रसीतात्° 16) Vgl. RV 6, 74, 4. 17) Vgl. TS 4, 7, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 3, 11, 8. 18) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; Kâṭh. 4, 16. 19) Ben u. H विथो; P वीथ ।

दमे दमे सुष्टुती वावृधाना नु[1] वां जिह्वा घृतमाचरण्यत्[2] ॥

पावका नः सरस्वती[3] ॥

सरस्वत्यभि नो नेषि[4] वस्यो मापस्फरीः[5] पयसा मा न आधक्[6] ।

5 जुषस्व नः सख्या वेश्या च मा त्वत्क्षेत्राण्यरणानि गन्म[8] ॥

आ नो दिवः[9] ॥

बृहस्पते जुषस्व नो हव्यानि विश्वदेव्य ।

रास्व रत्नानि दाशुषे[10] ॥

एवा[11] पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः ।

10 बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयँ स्याम पतयो रयीणाम्[12] ॥

आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम् ।

मध्वा रजाँसि सुक्रतू[13] ॥

प्र बाहवा सिसृतं जीवसे न आ नो गव्यूतिमुक्षतं घृतेन ।

आ नो जने श्रवयतँ युवाना श्रुतं मे मित्रावरुणा हवेमा[14] ॥

15 [15]और्वभृगुवच्छुचिमप्नवानवदाहुवे[15] ।

अग्निँ समुद्रवाससम्[16] ॥

---

1) In H, Bb u. B नु ohne Accent. 2) Vgl. oben 4, 10, 1; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; Kâṭh. 4, 16. 3) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kâṭh. 4, 16; VS 20, 84. 4) So corrigirt; H, Bb u. B नो निषि; Ben नो नेषी; P नः । नेषि । 5) So H u. Bb; Ben °पसंरीः; B °पस्युरीः; P मा । अप । स्फुरीः । 6) P नः । आधक् । 7) P त्वत् । क्षेत्राणि । अरणानि । 8) B गन्मा; vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 3, 1; 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18; 30, 3. 9) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 10) Vgl. RV 3, 62, 4; TS 1, 8, 22, 2; Kâṭh. 4, 16; 26, 11. 11) P एव । 12) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18. 13) Vgl. RV 3, 62, 16; TS 1, 8, 22, 3; VS 21, 8. 14) P हवा । इमा ।; vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; TBr 2, 7, 15, 6; 8, 6, 7; Kâṭh. 12, 14; VS 21, 9. 15) Ben और्वभृगुवच्छ् 16) Vgl. RV 8, 102 (91), 4; TS 3, 1, 11, 8; Kâṭh. 40, 14.

आ सवं सवितुर्यथा[1] भगस्येव भुजिं हुवे।
अग्निं समुद्रवाससम्[2] ॥
हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रन्द्यं[3] सहः।
अग्निं समुद्रवाससम्[4] ॥
वृषा सोम द्युमं असि[5] ॥
आ ये तन्वन्ति रश्मिभिस्तिरः समुद्रमर्णवम्।
मरुद्भिरग्न आगहि[6] ॥
आ वो यन्तूदवाहासो अद्य वृष्टिं ये विश्वे मरुतो जुनन्ति[7]।
अयं यो अग्निर्मरुतः समिद्ध एतं जुषध्वं कवयो युवानः[8] ॥
यं त्वा देवापिः शुशुचानो अग्न[9] आर्ष्टिषेणो मनुष्यः समीधे[10]।
विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानः प्र पर्जन्यमीरया[11] वृष्टिमन्तम्[12] ॥
अग्ने बाधस्व वि मृधो[13] वि दुर्गहापामीवामप रक्षांसि सेध।
अस्मात्समुद्राद्बृहतो दिवो नो ऽपां भूमानमुप नः सृजेह[14, 15] ॥
प्रिया वो नाम हुवे तुराणामा यत्तृपन्मरुतो[16] वावशानाः[17] ॥
श्रियसे कं भानुभिः संमिमिक्षिरे ते रश्मिभिस्त ऋक्वभिः सु-
खादयः।

1) P आ। सवं। सवितुः। यथा। 2) Vgl. RV 8, 102 (91), 6; TS 3, 1, 11, 8; Kâṭh. 40, 14. 3) So Ben; P पर्जन्यक्रन्द्यमिति पर्जन्य·क्रन्द्यं।; die andern Mss. पर्जन्यक्रान्द्यं 4) Vgl. RV 8, 102 (91), 5; TS 3, 1, 11, 8; Kâṭh. 40, 14. 5) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 3; 3, 13, 3; Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 6) Vgl. RV 1, 19, 8. 7) P जनंति। 8) Vgl. RV 5, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 3. 9) P अग्ने। 10) So corrigirt; im Anschluss an P समिधे इति सं·ईधे।; Ben समिधे oder समिधो; H u. Bb समिधो; desgl B? ohne Accent. 11) P ईरय। 12) Vgl. RV 10, 98, 8; Kâṭh. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4. 13) H मृधो 14) Vgl. RV 10, 98, 12; TBr 2, 5, 8, 11; Kâṭh. 2, 15. 15) Hier fährt P fort mit den Worten सनेमि। अस्मत्। युयोत। दिद्युं। मा। वः। दुर्मतिरिति दुः·मतिः। इह। प्रणक्। नः। प्रिया। वः। u. s. w. 16) P चिपत्। 17) Vgl. RV 7, 56, 10; TS 2, 1, 11, 1; Kâṭh. 8, 17.

ते वाशीमन्त[1] इष्मिणो[2] अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य धाम्नः[3] ॥

मरुतो यद्ध वो दिवः[4] ॥

प्रैषामज्मेषु विथुरेव रेजते भूमिर्यामेषु यद्ध युञ्जते शुभे ।

5 ते क्रीडयो धुनयो भ्राजदृष्टयः स्वयं महित्वं पनयन्त[5] धूतयः[6] ॥

॥ २ ॥ Vgl. TS 1, 8, 22; 2, 1, 11; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

कया शुभा सवयसः सनीडाः समान्या[7] मरुतः संमिमिक्षुः ।

कया मती कुत एतास[8] एते ऽर्चन्ति[9] शुष्मं वृषणो वसूया[10] ॥

कस्य ब्रह्माणि जुजुषुर्युवानः[11] को अध्वरे मरुता[12] आववर्त ।

श्येनां इव[13] ध्रजतो अन्तरिक्षे केन महा मनसा रीरमाम[14] ॥

10 कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः सन्नेको यासि सत्पते किं त[15] इत्था ।

संपृच्छसे[16] समराणः[17] शुभानैर्वोचेस्तन्नो हरिवो यत्ते अस्मे[18] ॥

ब्रह्माणि मे मतयः शं सुतासः शुष्म[19] इयर्ति प्रभृतो मे अद्रिः ।

आ शासते प्रति हर्यन्त्युक्थेमा[20] हरी वहतस्ता नो अच्छ[21] ॥

अतो वयमन्तमेभिर्युजानाः स्वक्षत्रेभिस्तन्वः शुम्भमानाः ।

15 महोभिरेताँ उपयुज्महे[22] न्विन्द्रः[23] स्वधामनु[24] हि नो बभूथ[25] ॥

---

1) Ben वाशिम° 2) Ben इष्मिणो 3) Vgl. RV 1, 87, 6; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11, 2; Kâṭh. 8. 17. 4) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; Kâṭh. 8, 17; 9, 19; 21, 13. 5) H पनयन्त 6) Vgl. RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 13, 7. 7) H u. Bb समान्या 8) P कुतः । एतास इत्या. इतासः । 9) P एते । अर्चन्ति । 10) P वसूया । वसुयेति वसु. या ।; RV 1, 165, 1; Kâṭh. 9 18. 11) In Bb युवानः ohne Accent. 12) P मरुतः । 13) So im Anschluss an P श्येनान् इवेति श्येनान्. इव ।; Ben श्येनं इव; die andern Mss. श्येनमिव 14) Vgl RV 1, 165, 2; Kâṭh. 9, 18. 15) P ते 16) Bb सं पृच्छसे 17) So Ben; P समराण इति सं. अराणः ।; in H u. Bb समाराणः; B समारणः 18) Vgl. RV 1, 165. 3; VS 33, 27; Kâṭh. 9, 18. 19) P शुष्मः । 20) P उक्था । इमा । 21) H अच्छा; vgl. RV 1, 165, 4; VS 33, 78; Kâṭh. 9, 18. 22) P एतान् । उप । युज्महे । 23) P नु । इन्द्रः । 24) P स्वधाम् । अनु । 25) Vgl. RV 1, 165, 5; Kâṭh. 9, 18.

३क्व[1] स्या वो मरुतः स्वधासीद्यन्मामेकं[2] समधत्ताहिहत्ये[3]।
अहं ३ह्युग्रस्तविषस्तुविष्मान्विश्वस्य[4, 5] शत्रोरनमं वधस्नैः[6] ॥
भूरि चकर्थ युज्येभिरस्मे[7] समानेभिर्वृषभ पौंस्येभिः।
भूरीणि हि कृणवामा[8] शविष्ठेन्द्रः[9] क्रत्वा मरुतो यद्वशाम[10]॥
वधीं वृत्रं मरुत इन्द्रियेण स्वेन भामेन तविषो बभूवान्।
अहमेता[11] मनवे विश्वश्चन्द्राः सुगा अपश्चकर वज्रबाहुः[12] ॥
अनुत्तमा[13] ते मघवन्नकिर्णु[14] न त्वावं[15] अस्ति देवता विदानः।
न जायमानो नशते न जातो यानि करिष्या कृणुहि प्रवृद्ध[16] ॥
एकस्य चिन्मे[17] वि३भ्वस्त्वोजो या नु दधृष्वान्कृणवै मनीषा[18] ॥
अहं ३ह्युग्रो मरुतो विदानो यानि च्यवमिन्द्रा इदीश[19] एषाम्[20] ॥
अमन्दन्मा मरुतः स्तोमो अत्र यन्मे नरः श्रुत्यं ब्रह्म चक्र[21]।
इन्द्राय वृष्णे सुमखाय मह्यं सख्ये सखायस्तन्वे तनूभिः[22] ॥
एवेदेते[23] प्रति मा रोचमाना[24] अनेद्यः श्रवा एषो[25] दधानाः।

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) P स्वधा। आसीत्। यत्। मां। एकं। 3) P समधत्तेति सं॰अधत्त। अहिहत्य इत्यहि॰हत्ये। 4) Die ३ ist von mir ergänzt. 5) H u. Bb तविषस्; P तविषः। तविष्टः। तुविष्मान्। 6) Vgl. RV 1, 165, 6; TBr 2, 8, 3. 5; Kâṭh. 9, 18. 7) So H; P युज्येभिः; die andern Mss. यज्ये॰ 8) P कृणवाम। 9) So die Mss.; auch P शविष्ठ। इंद्रः। 10) H ॰शामा; vgl. RV 1, 165, 7; Kâṭh. 9, 18; 23, 11. 11) P एताः। 12) Vgl. RV 1, 165, 8; TBr 2, 8, 3, 6; Kâṭh. 9, 18; 23, 11. 13) P अनुत्तं। आ। 14) So corrigirt; Ben ॰न्नकृणु; desgl. H, Bb u. B, nur ohne Accent; P मघवन्निति मघ॰वन्। नकिः। नु। 15) P त्वावानिति त्वा॰वान्। 16) Vgl. RV 1, 165, 9; VS 33, 79; Kâṭh. 9, 18. 17) P चित्। मे। 18) So Ben u. P; die andern Mss. मनीषां 19) P च्यवं। इंद्रः। इत्। ईशे। 20) Vgl. RV 1, 165, 10; Kâṭh. 9, 18. 21) So Ben u. P; die andern Mss. चकुः 22) Vgl. RV 1, 165, 11; Kâṭh. 9, 18. 23) P एव। इत्। एते। 24) P रोचमानाः। 25) P

संचक्ष्या[1] मरुतश्चन्द्रवर्णा अच्छान्त मे छदयाथा[2] च नूनम्[3] ॥
को न्वत्र[4] मरुतो मामहे वः प्रयातन[5] सखीँरच्छा[6] सखायः ।
मन्मानि चित्रा[7] अपिवातयन्त[8] एषां भूत नवेदा[9] म ऋताना-
नाम्[10] ॥

5 आ यद्दुवस्याद्दुवसे न कारुरस्माँश्चक्रे[11] मान्यस्य[12] मेधा[13] ।
ओ षू[14] वर्त मरुतो विप्रमच्छेमा[15] ब्रह्माणि जरिता वो अर्चत्[16] ॥
एष वः स्तोमो मरुत इयं गीर्मान्दार्यस्य[17] मान्यस्य कारोः ।
एषा[18] यासीष्ट तन्वे वयां[19] विद्यामेषं वृजनं जीरदानुम्[20] ॥ ३ ॥

Vgl. RV 1, 165; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

इन्द्रं वो विश्वतस्परि[21] हवामहे जनेभ्यः ।
10 अस्माकमस्तु केवलः[22] ॥
आ ते शुष्मो वृषभ एतु पश्चादोत्तरादधरादा[23] पुरस्तात् ।
आ विश्वतो अभि समेत्वर्वाङिन्द्र द्युम्नं स्वर्वद्धेह्यस्मे[24] ॥
मरुतो यद्ध[25] वो दिवो[26] या वः शर्म[27] ॥

---

1) So im Anschluss an P संचक्ष्येति सं. चक्ष्य ।; die Saṃh. Mss. संचक्षा 2) H u. Bb छदयथा; P छदयाथ । 3) Vgl. RV 1. 165, 12; Kâṭh. 9, 18. 4) P कः । नु । अत्र । 5) H u. Bb प्रवयातन; desgl. B, ohne Accent. 6) P सखीन् । अच्छ । 7) P चित्राः । 8) P अपिवातयंत इत्यपि. वातयंतः । 9) P नवेदाः । 10) So im Anschluss an P मे । ऋतानां ।; Ben vielleicht मत्कृतानां; die andern Mss. मरुतानां; vgl. RV 1. 165. 13; Kâṭh 9 18. 11) So Ben; P कारुः । अस्मान् । चक्रे ।; die andern Mss. °स्मान्चक्रे 12) P मानस्य । 13) Ben मेधाः 14) P सु । 15) P अच्छ । इमा । 16) Vgl. RV 1, 165. 14; Kâṭh. 9, 18. 17) So corrigirt; P गीः । मंदार्यस्य ।; Ben मादार्यस्य; H u. Bb मादार्यस्य; desgl. B, ohne Accent. 18) P आ । इषा । 19) H u. Bb वयां; Ben वयांसि; Bb वर्षा; P वयां । 20) Vgl. RV 1, 165, 15; VS 34, 48; Kâṭh. 9, 18. 21) Ben परी 22) Vgl. RV 1, 7, 10; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14. 1; 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kâṭh. 8, 17. 23) P आ । उत्तरात् । 24) Vgl. RV 6, 19, 9; TBr 2, 5, 8, 1; 8, 5, 9. 25) P यत् । ह । 26) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1. 5, 11, 4; 2. 1, 11, 1; 3, 14, 4; Kâṭh. 8, 17; 9, 19; 21, 13. 27) Vgl. RV 1, 85. 12; TS 1, 5, 11. 5; 2, 1, 11, 1; 3, 14. 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kâṭh. 8, 17; 21. 13.

आ तू[1] न इन्द्र वृत्रहन्नस्माकमर्धमागहि ।
महान्महीभिरूतिभिः[2] ॥
त्वं महाँ[3] इन्द्र तुभ्यꣳ ह क्षा[4] अनु क्षत्रं मꣳहना मन्यत द्यौः ।
त्वꣳ वृत्रꣳ शवसा जघन्वान्सृजः सिन्धूꣳरहिना[5] जग्रसानान्[6] ॥
मरुतो यद्ध वो बलं जनं[7] अचुच्यवीतन[8] ।
गिरीꣳरचुच्यवीतन[9] ॥
ऋष्टयो वो मरुतो अꣳसयोरधि[10] सह[11] ओजो बाह्वोर्वो बलꣳ हितम् ।
नृम्णा शीर्षस्वायुधा[12] रथेषु नो विश्वा वः श्रीरधि तनूषु पिपिशे[13] ॥
पुरुत्रा हि सदृङ्ङसि विशो विश्वा[14] अनु प्रभुः ।
समत्सु त्वा हवामहे[15] ॥
समत्स्वग्निमवसे वाजयन्तो हवामहे ।
वाजेषु चित्रराधसम्[16] ॥
अग्ने नय[17] देवानां[18] त्वमग्ने व्रतपा असि[19] यद्वो वयम्[20] ॥
त्वमग्ने व्रतभृच्छुचिरग्ने[21] देवाꣳ[22] इहावह ।
उप यज्ञꣳ हविश्च नः[23] ॥

---

1) P तु ।; Bb नू । 2) Vgl. RV 4, 32, 1; VS 33, 65; Kâṭh 6, 10; 21, 13 3) P महान् । 4) P ह । वा: । 5) P सिंधून् । अहिना । 6) Vgl. RV 4, 17 1; Kâṭh. 6, 10. 7) P जनान् । 8) B अच्युच्यवीतन 9) P गिरीन् । अचुच्यवीतन ।, B अच्युच्यवीतन; vgl. RV 1, 37, 12. 10) Bb अꣳशवो अधि; B अꣳशयोरधि 11) P सहः । 12) P शीर्षस्विति शीर्ष. सु । आयुधा । 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P विश्वाः । 15) Vgl. RV 8, 11, 8; 8, 43, 21; TBr 2, 4, 4, 4. 16) Vgl. RV 8, 11, 9; TBr 2, 4, 4, 4. 17) P नय । आ ।; vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 6; TBr 2, 8, 2, 3; TÂ 1, 8, 8; Kâṭh. 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 18) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 19) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. 5 Kâṭh. 2, 4; 6, 10; 23, 5. 20) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kâṭh. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 21) P व्रत. भृत् । 22) P देवान् । 23) So im Anschluss an P च । नः ।; die Samh. Mss. चनः; vgl. TBr 2, 4, 1, 11.

व्रता नु बिभ्रद्व्रतपा अदब्धो यजानो[1] देवो अजरः सुवीरः ।
दधद्रत्नानि सुमृडीको[2] अग्ने[3] गोपाय[4] नो जीवसे जातवेदः[5] ॥
श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्ने[6] द्युमन्तमाभर ।
वसो पुरुस्पृहं रयिम्[7] ॥
5 तुभ्यं भरन्ति[8] क्षितयो यविष्ठ बलिमग्ने अन्तित ओत[9] दूरात् ।
आ भन्दिष्ठस्य सुमतिं चिकिद्धि महत्ते[10] अग्ने महि शर्म भद्रम्[11] ॥
त्वामग्ने वाजसातमं विप्रा वर्धन्ति सुष्टुतम् ।
स नो रास्व सुवीर्यम्[12] ॥
अयं नो[13] अग्निरनीकेनैषो अदेय सैनानीकेनेदं[14] विष्णुः[15] प्र त-
10 द्विष्णुः[16] ॥
आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं[17] रोदस्योः ।
अग्निं पुरा तनयित्नोरचित्ताद्धिरण्यरूपमवसे कृणुध्वम्[18] ॥
कद्धिष्ण्यासु वृधसानो अग्ने कद्वाताय प्रतवसे शुभंये[19] ।
परिज्मने नासत्याय क्षे ब्रवः कदग्ने रुद्राय नृघ्ने[20] ॥
15 उक्षान्नाय वशान्नाय[21] ॥

---

1) So Ben; P यजानः ।; H u. Bb यजमानो; Bb यजमाभो 2) H u. Bb °डीके 3) Bb अग्ने 4) P गोपाय । 5) Vgl. TBr 2, 4, 1, 11. 6) P भारत । अग्ने । 7) Vgl. RV 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3. 8) So P; die Saṃh. Mss. तरंति 9) P अंतितः । आ । उत । 10) P बृहत् । ते । 11) Vgl. TBr 2, 4, 7, 9; Kâṭh. 7, 16. 12) Vgl. RV 5, 13, 5; TS 1, 4, 46, 3; Kâṭh. 6, 10. 13) Vgl. TS 1, 3, 4, 1; 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44; Kâṭh. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7. 14) P सः । एना । अनीकेन । इदं ।; vgl. TS 4, 3, 13, 2; Kâṭh. 21, 13. 15) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; VS 5, 15; Kâṭh. 2, 10; Kap. S. 3, 4. 16) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 4 u. 6.; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40. 1. 17) So Ben; P सत्ययजमिति सत्य ऽयजं ।; die andern Mss. °यजं 18) Vgl. RV 4, 3, 1; TS 1, 3, 14, 1; TBr 2, 8, 6, 9; Kâṭh. 7, 16. 19) P शुभंय इति शुभं ऽये । 20) Vgl. RV 4, 3, 6; Kâṭh. 7, 16. 21) Vgl. RV 8, 43, 11; TS 1, 3, 14, 7; Kâṭh. 7, 10; 40, 5.

वातोपधूत इषितो[1] वशं[2] अनु तृषु यदन्ना[3] वेविषद्वितिष्ठसे ।
आ ते यतन्ते रथ्यो यथा पृथक् शर्धांऽस्यग्ने अजराणि धक्षतः[4] ॥

॥ ४ ॥ Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

कृणुष्व पाजः[5] इति पञ्च ॥

स ते जानाति सुमतिं यविष्ठ य ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत् ।
विश्वान्यस्मै सुदिनानि रायो द्युम्नान्यर्यो वि दुरो अभिद्यौत्[6] ॥ 5
सेदग्ने[7] अस्तु सुभगः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हविषा य उक्थैः ।
पिप्रीषति स्व[8] आयुषि दुरोणे विश्वेदस्मै[9] सुदिना सासदिष्टिः[10] ॥
अर्चामि ते सुमतिं घोष्यर्वाक्[11] सं ते वावाता[12] जरतामियं गीः ।
स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्जयेमास्मे[13] क्षत्राणि धारयेरनु[14] द्यून्[15] ॥
इह त्वा भूर्याचरेदुप त्मन्दोषावस्तर्दीदिवांऽसमनु द्यून् । 10
क्रीडन्तस्त्वा सुमनसः सपेमाभि द्युम्ना तस्थिवांऽसो जनानाम्[16] ॥
यस्त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो अग्न उपयाति वसुमता रथेन ।
तस्य त्राता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्यमानुषग् जुजोषत्[17] ॥
महो रुजामि बन्धुता वचोभिस्तन्मा पितुर्गोतमादन्वियाय[18] ।
त्वं नो अस्य वचसश्चिकिद्धि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः[19] ॥ 15

1) Bb ईषितो 2) P वशान् । 3) P यत् । अन्ना । 4) P धंचथः ।; vgl. RV 10, 91, 7. 5) P पाजः ।; vgl. RV 4, 4. 1; TS 1, 2, 14, 1; Kâṭh. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. S. 25, 5; VS 13, 9. 6) Vgl. RV 4, 4, 6; TS 1, 2, 14, 2; Kâṭh. 6. 11. 7) P सः । इत् । अग्ने । 8) P स्वे । 9) P विश्वा । इत् । अस्मै । 10) P सा । असत् । इष्टिः ।; vgl. RV 4, 4, 7; TS 1, 2, 14, 3; Kâṭh. 6, 11. 11) So im Anschluss an P सु.मतिं । घोषि । अर्वाक् ।; die Saṃh. Mss. सुमतिं होष्यर्वाक् 12) P वावाता । ववातेति ववाता । 13) P सुरथा इति सु.रथाः । मर्जयेम । अस्मे इत्यस्मे । 14) P धारयेः । अनु । द्यून् । 15) Vgl. RV 4, 4, 8; TS 1, 2, 14, 3; Kâṭh. 6, 11. 16) Vgl. RV 4, 4, 9; TS 1, 2, 14, 4; Kâṭh. 6. 11. 17) Vgl. RV 4, 4, 10; TS 1, 2, 14, 4; Kâṭh. 6, 11. 18) P तत् । मा । पितुः । गोतमात् । अनु । इयाय । 19) Vgl. RV 4, 4, 11; TS 1, 2, 14, 4; Kâṭh. 6, 11.

अस्वप्नजस्तरणयः सुशेवा अतन्द्रासो ऽवृका[1] अश्रमिष्ठाः ।
ते पायवः सध्र्यञ्चो निषद्याग्ने तव नः पान्त्वमूर[2] ॥
ये पायवो मामतेयं ते अग्ने[3] पश्यन्तो अन्धं दुरितादरक्षन् ।
ररक्ष तान्त्सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्त[4] इद्रिपवो नाह देभुः[5] ॥
त्वया वयं सध३न्यस्त्वोतास्तव प्रणीत्यश्याम वाजान् ।
उभा शंसा सूदय सत्यताते[6] ऽनुष्ठुया[7] कृणुह्यह्रयाण[8] ॥
अया ते अग्ने समिधा विधेम प्रति स्तोमं शस्यमानं गृभाय ।
दहाशसो[9] रक्षसः पा३ह्यस्मान्द्रुहो निदो मित्रमहो अवद्यात्[10] ॥
अग्नी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमर्त्यः ।
शुचिः पावक ईड्यः[11] ॥
त्वं नः सोम विश्वतः[12] ॥ ५ ॥

Vgl. RV 4, 4; TS 1 2, 14; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

युक्ष्वा[13] हि देवहूतमान्[14] ॥
उत नो देव देवाँ[15] अच्छा[16] वोचो विदुष्टरः ।
श्रद्विश्वा वार्या कृधि[17] ॥
त्वं ह यद्यविष्ठ्य सहसः सून[18] आहुत ।
ऋतावा यज्ञियो भुवः[19] ॥

---

1) P अवृकाः । 2) P पान्तु । अमूर । ; vgl. RV 4, 4, 12; TS 1, 2, 14 5; Kâṭh. 6, 11. 3) So im P; die Saṃh. Mss. अग्ने 4) P दिप्सन्तः । 5) P इत् । रिपवः । अहं । देभुः ।; vgl. RV 4, 4, 13; 1, 147, 3; TS 1, 2, 14, 5; Kâṭh. 6, 11. 6) P सत्यताते इति सत्य. ताते । 7) So corrigirt; die Mss. °ष्टुया 8) So corrigirt; P अहृयाण ।; die Saṃh. Mss. °हृयाणः; vgl. RV 4, 4, 14; TS 1, 2. 14, 6; Kâṭh. 6, 11; 16, 1. 9) P दह । अशसः । 10) Vgl. RV 4, 4, 15; TS 1, 2. 14, 6; Kâṭh. 6. 11. 11) Vgl. Kâṭh. 15, 12; TBr 2, 4, 1, 6. 12) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3. 14, 1; 4. 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 13) P युक्ष्व । 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 1; TS 2, 6, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap S. 34 a. E.; VS 13, 37; 33, 4. 15) P देवान् । 16) P अच्छ । 17) Vgl. RV 8, 75 (64). 2; TS 2, 6, 11, 1; Kâṭh. 7, 17. 18) P सूनो इति सूनो । 19) Vgl. RV 8, 75 (64), 3; TS 2. 6, 11, 1; Kâṭh. 7, 17.

अयमग्निः सहस्रिणः[1] ॥

तं[2] नेमिमृभवो यथा[3] नमस्व सहूतिभिः ।

नेदीयो यज्ञमङ्गिरः[4] ॥

तस्मै नूनमभिद्यवे वाचा विरूप नित्यया ।

वृष्णे चोदस्व[5] सुष्टुतिम्[6] ॥

कमु[7] ष्विदस्य[8] सेनयाग्नेरपाकचक्षसः[9] ।

पणिं गोषु स्तरामहे[10] ॥

मा नो देवानां विशः प्रस्नातीरिवोस्राः ।

कृशं न हासुरघ्न्याः[11] ॥

मा नः समस्य दूढ्यः[12] परिद्वेषसो अंहतिः[13] ।

ऊर्मिर्न नावमावधीत्[14] ॥

नमस्ते अग्न[15] ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः ।

अमैरमित्रमर्दय[16] ॥

इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण[17] उपागहि ।

सोम त्वं नो वृधे[18] भव[19] ॥

क्रुवित्सु नो गविष्टये[20] ऽग्ने संवेषिषो रयिम् ।

1) Vgl. RV 8, 75 (64), 4; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; Kâṭh. 7. 17; 16, 15; VS 15. 21. 2) So Ben u. P; die andern Mss.; त्वं 3) P यथा । न्ग्रो । 4) Vgl. RV 8, 75 (64), 5; TS 2, 6, 11, 1. 5) So Bb; die andern Mss. चोदयस्व 6) Vgl. RV 8, 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2. 7) H u. Bb किमु; desgl. B. ohne Accent 8) H, Bb u. B ष्विद्स्या 9) Ben सेंदया°; P सेनया । अग्नेः । अपावकचक्षस इत्यपावक-चक्षसः । 10) Vgl. RV 8, 75 (64). 7; TS 2, 6, 11, 2; Kâṭh. 7. 17. 11) P हासुः । अघ्न्याः ।: vgl. RV 8, 75 (64), 8; TS 2, 6, 11, 2; Kâṭh. 7, 17. 12) So Ben; in H u. Bb दूढ्यः; auch in B ohne die ३. 13) So H u. Bb; in B अंहुतिः; P अंहसः ।; Ben? 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 9; TS 2, 6. 11, 2. 15) P अग्ने । 16) Vgl. RV 8, 75 (64), 10; TS 2, 6, 11, 2; Kâṭh. 7. 17. 17) P जुजुषाणः । 18) So P; die andern Mss. मृधे 19) Vgl. RV 1, 91, 10; Kâṭh. 2, 14. 20) P गविष्टय इति गो-इष्टये ।

उरुकृदुरु णस्कृधि[1] ॥
मा नो अस्मिन्महाधने परा वर्ग्भारभृद्यथा[2] ।
स॑ं॑वर्ग॑ं सं॑ रयिं जय[3] ॥
यस्याजुषन्नमस्विनः[4] शमीमदुर्मखस्य वा ।
तं॑ हेदग्निर्विधावति[5] ॥
अन्यमस्मद्भिया[6] इयमग्ने सिषक्तु[7] दुच्छुना ।
वर्धा[8] नो अमवच्छवः[9] ॥ ६ ॥

Vgl. RV 8, 75 (64); TS 2, 6, 11; Kâṭh. 7, 17.

॥ इति[10] खिलकाण्डे एकादशमः प्रपाठकः[11] ॥

इदं॑ वामास्ये हविः प्रियमिन्द्राबृहस्पती ।
उक्थं मदश्च शस्यते[12] ॥
अस्मे इन्द्राबृहस्पती रयिं धत्तं॑ शतग्विनम् ।

1) P नः । कृधि ।; vgl. RV 8, 75 (64), 11; TS 2, 6, 11, 3; Kâṭh. 7, 17. 2) P परा । वर्क् । 3) Vgl. RV 8, 75 (64), 12; TS 2, 6, 11, 3; Kâṭh. 7, 17. 4) P यस्य । अजुषत् । 5) P तं । ह । इत् । अग्निः । वधा । अवति ।; vgl. RV 8, 75 (64), 14; TS 2, 6, 11, 3. 6) P भिये । 7) P सिषक्ति । सिसक्तीति सिसक्ति । 8) P वर्ध । 9) Bb अमवच्छवः; P अमवदित्यम . त्त । शवः ।; vgl. RV 8, 75 (64), 13; TS 2, 6, 11, 3. 10) इति fehlt in den Mss. 11) Der P sagt am Schluss noch समुदायेन अष्टाविंशो ऽध्यायः । 12) Vgl. RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.

अश्वावन्तं॰ सहस्रिणम्[1] ॥

एह्यू षु ब्रवाणि[2] ते ऽग्न इत्थेतरा[3] गिरः ।

एभिर्वर्धास[4] इन्दुभिः[5] ॥

इमं॰ यज्ञमिदं॰ वचः[6] ॥

त्यान्नु क्षत्रियं अव[7] आदित्यान्याचिषामहे ।

सुमृडीकं[8] अभिष्टये[9] ॥

येभ्यो माता मधुमत्पिन्वते पयः पीयूषं द्यौरदितिरद्रिबर्हाः ।

उक्थशुष्मान्वृषभरान्त्स्वप्नसस्तँ आदित्यँ[10] अनुमदान्स्वस्तये[11] ॥

धारयन्त[12] आदित्यासो जगत्स्था[13] देवा विश्वस्य भुवनस्य गोपाः ।

दीर्घाधियो[14] रक्षमाणा असुर्यमृतावानश्चयमाना[15] ऋणानि[16] ॥

त्री रोचना दिव्या धारयन्त हिरण्ययाः शुचयो धारपूताः ।

अवृजिना अनवद्या[17] अदब्धा उरुशंसा ऋजवे मर्त्याय[18] ॥

तत्सूर्यस्य[19]॰ भद्रा अश्वा[20]॰ हिरण्यगर्भो[21]॰ यः प्राणतः[22] ॥

बृहस्पतिः प्रथमं जायमानो महो ज्योतिषः परमे व्योमन् ।

सप्तास्यस्तुविजातो रवेण वि सप्तरश्मिरधमत्तमांसि[23] ॥

---

1) Vgl. RV 4, 49, 4; TS 3, 3, 11, 1; Kâṭh. 10, 13; 23, 11. 2) Ben ब्रवाणी 3) P इत्था । इतराः । 4) P वर्धासे । 5) Vgl. RV 6, 16, 16; Kâṭh. 2, 14; 20, 14; VS 26, 13. 6) Vgl. RV 1, 91, 10; Kâṭh. 2, 14. 7) P त्यान् । नु । क्षत्रियान् । अवः । 8) P सुमृडीकानिति सु·मृडीकान् । 9) Vgl. TBr 2, 1, 11, 5. 10) Bb ताँ॰ आदित्याँ॰; P तान् । आदित्यान् । 11) P अनु । मद । स्वस्तये ।; vgl. RV 10, 63, 3. 12) P धारयंतः । 13) P स्थाः । 14) P दीर्घाधियः । दीर्घधिय इति दीर्घ·धियः । 15) P चयमानाः । 16) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh 11, 12. 17) Statt dieser beiden Worte im P अस्वप्नज इत्यस्वप्न·जः । अनिमिषा इत्यनि·मिषाः । 18) Vgl. RV 2, 27, 9. 19) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 20) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 21) Vgl. RV 10, 121, 1; TS 4, 1, 8, 3 u. ö.; Kâṭh. 5, 5, 11; 16, 15; 20, 5; 40, 1; Kap. S. 32, 7; 48, 13; VS 13, 4 u. ö. 22) Vgl. RV 10, 121, 3; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 16, 1; Kâṭh. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; VS 23, 3; 25, 11. 23) Vgl. RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kâṭh. 17, 18.

यदा वाजमसनद्विश्वरूपमा द्यामरुक्षदुत्तराणि[1] सद्म ।
बृहस्पतिं वृषणं वर्धयन्तो नाना सन्तो बिभ्रतो ज्योतिरासाम्[2] ॥
बृहस्पतिं हवामहे विश्वतः संगणं वयम् ।
उप नो यज्ञमागमत् ॥
5 स सुष्टुभा स ऋक्वता गणेन वलं रुरोज फलिगं[3] रवेण ।
बृहस्पतिरुस्रिया हव्यसूदः कनिक्रदद्वावशतीरुदाजत्[4] ॥
ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता सूक्तस्य बोधि तनयं च जिन्व ।
विश्वं तद्भद्रं यदवन्ति देवा बृहद्वदेम विदथे सुवीराः[5] ॥
ब्रह्मणस्पते सूयमस्य[6] विश्वहा रायः स्याम रथ्यो वयस्वतः ।
10 वीरेषु वीरँ[7] उपपृङ्धि[8] नस्त्वं यदीशानो ब्रह्मणा वेषि मे हवम्[9] ॥
उत्तिष्ठ[10] ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ।
उप प्रयन्तु मरुतः सुदानव इन्द्र प्राशूर्भवा सचा[11] ॥
अग्निरुक्थे पुरोहितो ग्रावाणो बर्हिरध्वरे ।
ऋचा यामि मरुतो ब्रह्मणस्पतिं देवँ[12] अवो वरेण्यम्[13] ॥
15 नमस्ते रुद्र मन्यव[14] इमा रुद्राय[15] ॥
को अद्धा वेद क इह प्रवोचत्कुता[16] आजाता कुत[17] इयं विसृष्टिः ।
अर्वाग्देवा अस्य विसर्जनेनाथा को वेद यत आबभूव[18] ॥

1) P अरुक्षत् । 2) Vgl. RV 10, 67, 10. 3) H u. Bb फलीगं; desgl. B, ohne Accent. 4) P कनिक्रदन् ।; vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; Kâṭh. 10, 13. 5) Vgl. RV 2, 23, 19; 2, 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 6) P सुयमस्येति सु॰यमस्य । 7) P वीरान् । 8) So Ben; H u. Bb उपवृङ्धि; B उपकृङ्धि; P उप । पृङ्घि । 9) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 10) Ben उत्तिष्ठा 11) Vgl. RV 1, 40, 1; TA 4, 2, 1; Kâṭh. 10, 13; VS 34, 56. 12) P देवान् । 13) Vgl. RV 8, 27, 1; Kâṭh. 10, 13. 14) Vgl. TS 4, 5, 1, 1; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; VS 16, 1. 15) Vgl. RV 1, 114, 1; TS 4, 5, 10, 1; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 48. 16) P कुतः । 17) P कुतः । 18) Ben ॰भूथा; vgl. RV 10, 129, 6; TBr 2, 8, 9, 5.

इयं विसृष्टिर्यत आबभूव यदि वा दधे यदि वा न।
यो अस्याध्यक्षः परमे व्योमन्त्सो[1] अङ्ग[2] वेद यदि वा न वेद[3] ॥
इदं विष्णुर्विचक्रमे[4] ॥
तदस्य प्रियमभि पाथो अश्यां नरो यत्र देवयवो मदन्ति।
उरुक्रमस्य स हि बन्धुरित्था विष्णोः पदे परमे मध्वा[5] उत्सः[6] ॥
विश्वे देवा ऋतावृधः[7] ॥
विश्वे देवाः शृणुतेमं[8] हवं मे ये अन्तरिक्षे य उप द्यवि ष्ठ[9]।
ये अग्निजिह्वा उत वा यजत्रा[10] आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वम्[11] ॥
इन्द्राणी[12] पत्या सुजितं[13] जिगाय सेना[14] ह नाम पृथिवी धनंजया[15]
विश्वव्यचा अदितिः सूर्यत्वक्। 10
इन्द्राणी[12] प्रासहा संजयन्ती[16] तस्यै त एना हविषा विधेम॥
उपप्रेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह।
वसुपते विरमय[17] मय्येव[18] तऽन्वं मम॥
ये त्रिसप्ताः परियन्ति विश्वा रूपाणि बिभ्रतः।
वाचस्पतिर्बला तेषां तऽन्वो ऽद्य दधातु मे ॥ १ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) In Ben व्योमन् ohne Accent. 2) Ben अंगो 3) Vgl. RV 10, 129, 7; TBr 2, 8, 9, 6. 4) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; Kâṭh. 2, 10; Kap. S. 2, 4; VS 5, 15. 5) P मध्वः। 6) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2. 8, 3, 2. 7) P देवाः। ऋतावृधः।; vgl. RV 6, 52, 10; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; Kâṭh. 13, 15. 8) P शृणुत। इमं। 9) P स्थ। 10) P यजत्राः। 11) Vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 53. 12) P इंद्राणी। 13) Ben सूजितं 14) So H u. Bb; in Ben सेना; P सेना। 15) P पृथिवोधनंजयेति पृथिवी। धनंजया। 16) Ben ॰यंति • 17) So Ben u. P; in H u. Bb वीरमय; desgl. B, ohne Accent. 18) P मयि। एवं।

अग्निः प्रथमो वसुभिर्नो अव्यात्[1] सोमो रुद्रैरभिरक्षतु त्मना ।
इन्द्रो मरुद्भिर्ऋतुथा कृणोत्वादित्यैर्नो वरुणः शं मे यंसत्[2] ॥
समग्निर्वसुभिर्नो अव्यात्[3] सं सोमो रुद्रियाभिस्तनूभिः ।
समिन्द्रो रातहव्यो मरुद्भिः समादित्यैर्वरुणो विश्ववेदाः[4] ॥
5 अग्ने दा दाशुषे[5] रयिं वीरवन्तं परीणसम् ।
शिशीहि नः सूनुमतः[6] ॥
दा[7] नो अग्ने शतिनो दाः सहस्रिणो दुरो न वाजं श्रुत्या[8] अ-
पावृधि[9] ।
प्राची द्यावापृथिवी ब्रह्मणा कृधि ३स्वर्ण[10] शुक्रमुषसो विदि-
10 द्युतः[11]
हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुपह्वये ।
स चेत्ता देवता पदम्[12] ॥
वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवे दिवे वाममस्मभ्यं सावीः ।
वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम[13] ॥
TB अच्छायु[14] प्र याभिः[15] ॥
स्योना पृथिवि[16] भवानृक्षरा[17] निवेशनी ।
यच्छा[18] नः शर्म सप्रथः[19] ॥

1) So P; die Saṃh. Mss. अव्यात् 2) Vgl. TS 2, 1, 11, 2; Kâṭh. 10, 12. 3) H अव्यात् 4) Vgl. Kâṭh. 10, 12; (TS 2, 1, 11, 2). 5) Ben दा दाशुषे; P दाः । दाशुषे । 6) P सुनुमत इति सुनु-मतः ।; vgl. RV 3, 24, 5; TS 2, 2, 12, 6; Kâṭh. 6, 10. 7) P दाः । 8) So im Anschluss an P श्रुत्यै ।; die Saṃh. Mss. संत्या 9) Ben अपावधि; P अप । वृधि । 10) P न ।; die Saṃh. Mss. णः 11) P वि । द्युतः ।; vgl. TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV 1, 22, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10. 13) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 14) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 55. 15) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; Kâṭh. 10, 12; VS 27, 27. 16) H पृथिवी; B पृथिवी नो 17) P भव । अनृक्षरा । 18) P यच्छ । 19) Vgl. RV 1, 22, 15; Kâṭh. 38, 13 a. E.; TA 10, 1, 10; VS 35, 21; 36, 13.

बळित्था पर्वतानां खिद्रं बिभर्षि पृथिवि ।
प्र या भूमिं प्रवत्वति मह्ना हिनोषि महिनि[1] ॥
पूर्वापरं चरतो माययैतौ[2] शिशू[3] क्रीडन्तौ परियातो अध्वरम् ।
विश्वान्यन्यो भुवना[4] विचष्ट ऋतूꣳरन्यो[5] विदधज्जायते पुनः[6] ॥
नवो नवो भवति जायमानो ऽह्नां केतुरुषसामेत्यग्रम्[7] ।
भागं देवेभ्यो विदधात्यायन्प्र चन्द्रमास्तिरते[8] दीर्घमायुः ॥
यथादित्या अꣳशुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः पिबन्ति ।
एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
प्राच्यां दिशि त्वमिन्द्रासि राजोतोदीच्याꣳ[9] वृत्रहन्वृत्रहासि ।
यत्र यन्ति स्रोत्यास्तज्जितं[10] ते दक्षिणतो वृषभो हव्य[11] एधि[12] ॥
अस्येदेव[13] प्ररिरिचे महित्वं दिवस्पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् ।
स्वराडिन्द्रो दमा[14] आ विश्वगूर्तः[15] स्वरिरमत्रो[16] ववक्षे रणाय[17] ॥
त्वमिन्द्रास्यधिराजस्त्वं भवाधिपतिर्जनानाम् ।
दैवीर्विशस्त्वमुता[18] विराजौजस्वत्क्षत्रमजरं[19] ते अस्तु ॥
आ यस्मिन्त्सप्त वासवा[20] रोहन्ति पूर्व्या[21] रुहः ।
ऋषिर्ह[22] दीर्घश्रुत्तमा इन्द्रस्य घर्मो[23] अतिथिः[24] ॥

---

1) H u. Bb महिनी; vgl. RV 5, 84, 1; TS 2, 2, 12, 2; Kâṭh. 10, 12. 2) P मायया । एतौ । 3) So Ben u. P; in B शिशौ; H u. Bb शैशौ 4) P भुवनानि । 5) P विचष्ट इति वि-चष्टे । ऋतून् । अन्यः । 6) Vgl. RV 10, 85, 18; TBr 2, 7, 12, 2. 7) P एति । अग्रं । 8) Ben u. H °स्थिरते 9) P उत । उदीच्यां । 10) P तत् । अजितं । 11) P हव्यः । 12) Vgl. TS 2, 4, 14, 1; Kâṭh. 8, 17. 13) P अस्य । इत् । एव । 14) P दमे 15) So im Anschluss an P विश्वगूर्त इति विश्व-गर्तः ।; in Ben विश्वतूर्तिः; H u. Bb विश्वमूर्तिः; desgl. B, ohne Accent. 16) So Ben; P अमत्रः ।; H u. Bb °रमर्तो; desgl. B, ohne Accent. 17) Vgl. RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2; Kâṭh. 8, 17. 18) P उत । 19) So im Anschluss an P वि । राज । ओजस्वत् ।; die Saṃh. Mss. विराजौजस्वत च° 20) P वासवाः । 21) So im Anschluss an P पूर्व्याः ।; in den Saṃh. Mss. dies Wort ohne Accent. 22) H u. Bb ऋषिरिह; desgl. B, ohne Accent. 23) H धर्मो, P धर्मः । 24) Vgl. TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8; Kâṭh. 8, 16.

मदो न यः सोम्यो बोधिचक्षा[1] वातश्च[2] नु च्यवन[3] इन्दुविश्वाः[4] ।
स तम्रुः शुचसे न सूरः[5] स स्वेदयुः शुशुचानो न घर्मः ॥
इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु ।
इन्द्र तानि ता[6] आवृणे[7] ॥
अनु ते दायि मह[8] इन्द्रियाय सत्रा ते विश्वमनु वृत्रहत्ये ।
अनु क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये[9] ॥
अनवस्ते रथमश्वाय तक्षन्त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम् ।
ब्रह्माण[10] इन्द्रं महयन्तो अर्कैरवर्धयन्नहये[11] हन्तवा[12] उ[13] ॥
वृष्णे यत्ते वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र[14] ग्रावाणो अदितिः सजोषाः ।
अनश्वासो ये पवयो ऽरथा[15] इन्द्रेषिता अभ्यवर्तन्त दस्यून्[16] ॥२॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

विवेष यन्मा[17] धिषणा जजान स्तवै पुरा पार्यादिन्द्रमह्नः ।
अंहसो यत्र पीपरद्यथा[18] नो नावेव[19] यान्तमुभये हवन्ते[20] ॥
अंहोमुचे प्रभरेमा[21] मनीषां भूयिष्ठदाव्ने[22] सुमतिमावृणानः ।
इदमिन्द्र प्रति हव्यं जुषस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः[23] ॥
त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवेहवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।

1) So Ben; P बोधिचक्षा इति बोधि·चक्षाः ।; in H u. Bb बोधिवक्षा; desgl. B, ohne Accent. 2) P वातः । च । 3) P च्यवनः । 4) P इंदुविश्वा इतींदु·विश्वाः । 5) So Ben; in H u. Eb सूरः, P शूरः । 6) P ते । 7) Vgl. RV 3, 37, 9; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5; Kâṭh. 8, 16. 8) P महे । 9) Vgl. RV 6, 25, 8; TS 1, 6, 12, 1; TBr 2, 8, 5, 7; Kâṭh. 8, 16. 10) So Ben; P ब्रह्माणः ।; Bb ब्रह्माण; B ब्रह्मणा 11) So im Anschluss an P अवर्धयन् । अहये ।; die Saṃh Mss. °यन्नह ए 12) P हन्तवै । 13) Vgl. RV 5, 31, 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâṭh. 8, 16. 14) P अर्वान् । इंद्र । 15) P पवयः । अरथाः । 16) Vgl. RV 5, 31, 5; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâṭh. 8, 16. 17) P यत् । मा । 18) Ben पिपरद् 19) P नावेवेति नावा·इव । 20) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kâṭh. 8, 16; 38, 7. 21) P प्र । भरेम । 22) Bb °द्रावने 23) Vgl. TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; Kâṭh. 8, 16.

हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रꣳ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः[1] ॥

मा ते अस्यांꣳ सहसावन्परिष्टा अघाय भूम हरिवः परादैः[2] ।

त्रायस्व नो ऽवृकेभिर्वरूथैस्तव प्रियासः सूरिषु स्याम[3] ॥

अनु त्वाहिघ्ने[4] अध देव देवा मदन्विश्वे कवितमं कवीनाम् ।

करो यत्र वरिवो बाधिताय दिवे जनाय तन्वे गृणानः[5] ॥

अनु द्यावापृथिवी तत्ता[6] ओजो ऽमर्त्या जिहत[7] इन्द्र देवाः[8] ।

कृष्वा[9] कृत्नो[10] अकृतꣳ यत्ते अस्त्युक्थं नवीयो जनयस्व यज्ञैः[11] ॥

अभि प्रभर धृषता धृषन्मनः[12] श्रवश्चित्ते असद्बृहत् ।

अर्षन्त्वापो जवसा वि मातरो हनो वृत्रं जया[13] स्वः[14] ॥

अस्मा इदु प्रभरा तूतुजानो वृत्राय वज्रमीशानः कियेधाः । 10

गोर्न[15] पर्व विरदा[16] तिरश्चेष्यन्नर्णाꣳस्यपां[17] चरध्यै[18] ॥

वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।

अधस्पदं तमीं कृधि यो अस्माँ[19] अभिदासति[20] ॥

मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत आजगन्था परस्याः ।

सृकꣳ सꣳशाय पविमिन्द्र तिग्मꣳ वि शत्रून्ताढि वि मृधो नुदस्व[21] ॥

1) Vgl. RV 6, 47, 11; TS 1, 6, 12, 5; Kâṭh. 17, 18; VS 20, 50. 2) P परादैरिति परा । दैः । 3) Vgl. RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5. 4) P त्वा । अहिघ्न इत्यहिघ्ने । 5) Vgl. RV 6, 18, 14; Kâṭh. 8, 16. 6) P तत् । ते । 7) P अमर्त्याः । जिहते ।; H u. Bb जिह्रित 8) P देवाः । 9) P कृष्व । 10) So corrigirt; Ben कृत्नो oder कृत्वो; H u. Bb कृत्तो; desgl. B, ohne Accent; P कृत्नो इति कृत्नो । 11) Vgl. RV 6, 18, 15; Kâṭh. 8, 16. 12) So Ben; P धृषन्मन इति धृषत् · मनः ।; H, Bb u. B वृषन्मनः 13) P जय । 14) Vgl. RV 8, 89 (78), 4; Kâṭh. 8, 16. 15) P गोः । न ।; Bb गोर्न: 16) Ben वीरदा; P वि । रद । 17) P तिरश्चा । इष्यन् । अर्णाꣳसि ।; Ben तिरश्चेष्यन्नर्णा॰ 18) Vgl. RV 1, 61, 12; Kâṭh. 8, 16. 19) P अस्मान् । 20) Vgl. RV 10, 152, 4; TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70. 21) H u. Bb नुदस्वा; vgl. RV 10, 180, 2; TS 1, 6, 12, 4; Kâṭh. 8, 16; VS 18, 71.

आकरे वसोर्जरिता पनस्यते ऽनेहसः स्तुभा[1] इन्द्रो दुवस्यति।
विवस्वतः सदना[2] आ हि पिप्रिये सत्रासाहमभिमातिहनं स्तुहि[3]॥
त्वं सपत्नान्पृतनासु जिष्णुरिन्द्राभिषाडभिमातीरपघ्नन्[4]।
पिबा[5] सोमं वज्रबाहो विषह्यास्मभ्यं[6] पणीँरर्चस्वामुखाय[7]॥
पुरुष्टुतस्य धामभिः शतेन महयामसि[8]।
इन्द्रस्य चर्षणीसहः[9]॥
नामानि ते शतक्रतो विश्वाभिर्गीर्भिरीमहे।
इन्द्राभिमातिषाह्ये[10]॥
अर्वावतो ना[11] आगहि परावतश्च वृत्रहन्।
10 इमा जुषस्व नो गिरः[12]॥
यदन्तरा परावतमर्वावतं च हूयसे।
इन्द्रेह तता आगहि[13]॥
एन्द्र[14] सानसिं रयिं सजित्वानं सदासहम्।
वर्षिष्ठमूतये भर[15]॥
15 प्रससाहिषे पुरुहूत शत्रूञ्ज्येष्ठस्ते शुष्म[16] इह रातिरस्तु।
इन्द्राभर दक्षिणेना[17] वसूनि पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम्[18]॥
इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या[19] युनजते धियस्ताः।

1) P अनेहसः। स्तुभः। 2) P सदने। 3) Vgl. RV 3, 51, 3. 4) P इंद्र। अभिषाट्। अभिमातीरित्यभि.मातीः। ; Ben °डभी° 5) P पिब। 6) So Ben; in H u. Bb भिर्विषह्या°; desgl. B, ohne Accent; P विषह्य। विसह्येति वि.सह्य। 7) So Ben H u. Bb पाणी अर्चस्वामुखाय; desgl. B, ohne Accent; P पणीन्। अर्चस्व। आमुखायेत्या.मुखाय। 8) H u. Bb महयासि 9) Vgl. RV 3, 37, 4. 10) Vgl. RV 3, 37, 3. 11) P नः। 12) Vgl. RV 3. 40. 8. 13) Vgl RV 3, 40, 9. 14) P आ। इंद्र। 15) Vgl. RV 1 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TBr 3, 5, 7, 3. 16) P शुष्मः। 17) P दक्षिणेन। 18) Vgl. RV 10. 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; Kâṭh. 38, 7; 10, 12. 19) P पार्याः।

शूरो नृषाता[1] श्रवसश्चकाने[2] आ गोमति व्रजे भजा[3] त्वं नः[4] ॥
इदं न हि त्वा[5] न्यृषन्त्यूर्मयो ब्रह्माणीन्द्र तव यानि वर्धना।
त्वष्टा चित्ते युज्यं वावृधे शवस्ततक्ष वज्रमभिभूत्योजसम्॥
अभि स्ववृष्टिं मदे अस्य युध्यतो रघ्वीरिव[6] प्रवणे सस्रुरूतयः।
इन्द्रो यद्वज्री धृषमाणो अन्धसा भिनद्वलस्य परिधीरिव त्रितः[7]॥
तमिन्द्रं वाजयामसि[8] युजे[9] रथम्[10] ॥
वृत्रतरं[11] मघवानं शचीपतिमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यनूषत।
वावृधानं पुरुहूतं सुवृक्तिभिरमर्त्यं जरमाणं दिवे दिवे॥
अहन्वृत्रं वृत्रतरं व्यंसमिन्द्रो वज्रेण महता वधेन।
स्कन्धांसीव कुलिशेना विवृक्णाहिः[12] शयत[13] उपपृक् पृथिव्याः[14]॥ 10
अभितिष्ठ पृतन्यतोऽधरे सन्तु शत्रवः।
इन्द्र इव दस्युहा भवापः[15] क्षेत्राणि संजय[16] ॥
आशीर्नो[17] ऊर्जमुत सुप्रजास्त्वमिषं दधातु द्रविणं संवर्चसम्।
संजयन्क्षेत्राणि सहसाहमिन्द्र कृण्वानो अन्यं[18] अधरान्त्सपत्नान्[19] ॥
त्वमिन्द्रास्यधिराजः[20] ॥
इन्द्रो जयति[21] न पराजयते अधिराजो राजसु राजयते।

---

1) P नृषाता। नृसातेति नृ.साता।; in Ben नृषाताः 2) P चकामः। 3) P भज। 4) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 6; TBr 2, 8, 2, 5. 5) P न। हि। त्वा। 6) So im Anschluss an P रघ्वीरिवेति रघ्वीः.इव।; Ben रघ्वीरिव; die andern Mss. रघीरिव 7) Vgl. RV 1, 52, 5. 8) Vgl. RV 8, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; Kâṭh. 39, 12. 9) So Ben u. P; die andern Mss. युञ्जे 10) Vgl. RV 7, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5. 11) P वृत्रतरमिति वृत्र.तरं। 12) Die Mss. schwanken; Ben कुलिशेनाभिवृक्णाहिः; H u. Bb कुलिशेन विवृक्णाहिः; desgl. B, ohne Accent; P कुलिशेन। विवृक्णेति वि.वृक्ण। अहिः। 13) P शयते। 14) Vgl. RV 1, 32, 5; TBr 2, 5, 4, 3. 15) P भव। अपः। 16) Vgl. TBr 2, 4, 2, 9. 17) P आशीः। नः। 18) P अन्यान् 19) Vgl. TS 3, 2, 8, 5; Kâṭh 5, 2. 20) Vgl. Kâṭh. 8, 17. 21) P यजति।

विश्वा[1] अभिष्टिः पृतना[2] जयत्युपसद्यो नमउस्यो यथासत्[3] ॥
आ ते मह[4] इन्द्रोत्युग्र[5] समन्यवो[6] यत्समरन्त सेनाः ।
पताति दिद्युन्नर्यस्य[7] बाह्वोर्मा ते मनो विषुउद्यग्विचारीत्[8] ॥
यो जात एव प्रथमो मनस्वान्देवो देवान्क्रतुना पर्यभूषत् ।
5 यस्य शुष्माद्रोदसी अभ्यसेतां नृम्णस्य मह्ना स जनासा[9] इन्द्रः[10] ॥
मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास[11] देवो मन्युर्होता वरुणो विश्ववेदाः ।
मन्युं विश ईडते मानुषीर्या अवा[12] नो मन्यो तपसा सजोषाः[13] ॥
त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयंजो भामो अभिमातिषाहः ।
विश्वचर्षणिः सहुरिः सहावान्त्स हूयमानो अमृताय गछत्[14] ॥
10 इडामग्ने[15] त्वं नो अग्ने[16] किमित्ते विष्णो[17] प्र तत्ते अद्य[18] ॥
दीर्घस्ते अस्त्वङ्कुशो येना[19] वसु प्रयछसि ।
यजमानाय सुन्वते[20] ॥
भद्रा ते हस्ता सुकृतोत पाणी प्रयन्तारा स्तुवते[21] राध[22] इन्द्र[23] ।
का ते निषत्तिः किमु नो ममत्सि किं नोदुदु[24] हर्षसे दातवा उ[25] ॥
॥ ३ ॥ Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) P विश्वाः । 2) P पृतनाः । 3) Vgl. TS 2, 4, 14, 2. 4) P महः । 5) So H u. Bb; in Ben इन्द्रोत्युग्र; P इंद्र । ऊती । उग्र । 6) P सं. मन्यवः । 7) P दिद्युत् । नर्यस्य । 8) H, Bb u. B विषुउद्रियग्; vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 3, 8, 3, 3; Kâṭh. 8, 16. 9) P जनासः । 10) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 3; Kâṭh. 8, 16. 11) P मन्युः । एव । आस । 12) P अव । 13) Vgl. RV 10, 83, 2; TBr 2, 4, 1. 11. 14) So corrigirt; Ben u. P मछत्; in H, Bb u. B मत्स्वत् 15) Vgl. RV 3, 1, 23 u. ö.; TS 4, 2, 4, 3; Kâṭh. 16, 11; 18, 21; Kap S. 25, 2. 16) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3 u. ö.; Kâṭh. 34, 19 a. E. 17) Hier bricht Ben am Schluss von S. 31 ab und geht S. 32 sofort auf Cap. 2, 10 über! Vgl. RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5. 18) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2 12, 5. 19) P येन । 20) Vgl. RV 8, 17, 10; Kâṭh 6, 10. 21) So die Mss.; P स्तुवते । 22) P राधः । 23) So P; die Saṃh. Mss. इन्द्रः 24) P नः । उद्धुदित्यूत् । उत् । ऊं इत्यूं । 25) Vgl. RV 4, 21, 9.

इन्द्रावरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यच्छतम् ।
दीर्घप्रयज्युमति यो वनुष्यति वयं जयेम पृतनासु दूढ्यः[1] ॥
सम्राडन्यः स्वराडन्य उच्यते वां महान्ता[2] इन्द्रावरुणा[3] महावसू ।
विश्वे देवासः परमे व्योमनि[4] सं वामोजो वृषणा सं बलं दधुः ॥
विश्वाहेन्द्रो अधिवक्ता नो अस्त्वपरिह्वृताः सनुयाम वाजम्[5] ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः[6] ॥
एना मुखेन वायुमिन्द्रवन्तो[7] ऽचिष्याम वृजने विश्व ऊती[8] ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥
कुत्राचिद्यस्य समृतौ[9] रण्वा[10] नरो नृषदने ।
अर्हन्तश्चिद्यमिन्धते संजनयन्ति जन्तवः[11] ॥
सं यदिषो[12] वनामहे सं हव्या मानुषाणाम ।
उत द्युम्नस्य शवस[13] ऋतस्य रश्मिमाददे[14] ॥
यदद्य सूर्ये ब्रवो ऽनागा उद्यन्मित्राय वरुणाय सत्यम्[15] ।
वयं देवत्रादिते स्याम तव प्रियासो अर्यमन्गृणन्तः[16] ॥
उद्वां[17] पृक्षासो मधुमन्तो अस्थुरा सूर्यो अरुहच्छुक्रमर्णः ।
यस्मा आदित्या[18] अध्वनो रदन्ति मित्रो अर्यमा वरुणः सजोषाः[19] ॥
उपेमसृक्षि[20] वाजयुर्वचस्यां[21] चनो दधीत नाद्यो गिरो मे ।

1) Vgl. RV 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TBr 2, 8, 4, 5. 2) P महान्ती । 3) H u. Bb इंद्रावरुणा; desgl. B, ohne Accent. 4) P व्योमन्निति वि॰ ओमन् । 5) So P; die Saṃh. Mss. वाजन् 6) Vgl. RV 1, 100, 19 102, 11; Kâṭh. 13, 11. 7) So die Saṃh. Mss. (d. h H, Bb u. B); P एना । आगूर्षेण । वयं । इंद्रवंत इतीं॰द्र॰ वंतः 8) So die Saṃh. Mss.; Bb चिष्याम; P अमि । स्याम । वृजने । सर्ववीरा इति सर्व॰वीराः । 9) So im Anschluss an P समृताविति सं॰ऋतौ ।; die Saṃh. Mss. समृतो 10) P रण्वाः ।; die Saṃh. Mss. रण्वा 11) Vgl. RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3. 12) So im Anschluss an P यत् । इषः ।; die Saṃh Mss. यदिषो 13) P शवसा । 14) Vgl. TS 2, 1, 11, 3. 15) P सत्यं । 16) Vgl. RV 7, 60, 1. 17) So im Anschluss an P उत् । वां ।; die Saṃh. Mss. उद्वान् 18 P यस्मै । आदित्याः । 19) Vgl RV 7, 60, 4. 20) P उप । ईं । असृक्षि । 21) P वचस्या ।

अपां नपादाशुहेमा[1] कुवित्स सुपेशसस्करति जोषिषद्धि[2] ॥

समन्या यन्ति[3] ॥

अपां नपाद[3] ह्यस्थादुपस्थं जिह्मानामूर्ध्वो विद्युतं वसानः ।

तस्य ज्येष्ठं महिमानं वहन्तीर्हिरण्यवर्णाः परियन्ति यह्वीः[4] ॥

5 तमस्मेरा[5] युवतयो युवानं मर्मृज्यमानाः परियन्त्यापः ।

स शुक्रेभिः शिक्वभी[6] रेवदस्मे दीदायानिध्मो[7] घृतनिर्णिगप्सु[8] ॥

अग्न आयूंषि पवसे[9] ॥

आयुर्दा देव जरसं वृणानो घृतप्रतीको घृतपृष्ठो अग्ने ।

घृतं पिबन्नमृतं चारु गव्यं पितेव पुत्रं जरसे म एमम्[10] ॥

10 गयस्फानो अमीवहा[11] ॥

या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम् ।

गयस्फानः प्रतरणः सुवीरो[12] ऽवीरहा[13] प्रचरा[14] सोम दुर्यान्[15] ॥

सुत्रामाणं[16] महीमूषु[17] मे वरुण[18] तत्त्वायामि[19] वैश्वानरो न ऊत्या[20] पृष्टो दिव्यभि[21] त्वा शूर[22] नोनुमस्त्वामिद्धि हवामहे[23] ॥

1) Die Saṃh. Mss. अपां नपाद॰; P अपां । नपात् । 2) Vgl. RV 2, 35, 1; Kâṭh. 12, 15; Mân. Çr. 6, 1, 3. 3) Vgl. RV 2, 35, 3; TS 2, 5, 12, 1; Kap. S. 48, 4. 4) So corrigirt; die Saṃh. Mss. जिह्वाः ।; P यह्वीः ।; vgl. RV 2, 35, 9; TS 2 5, 12, 1. 5) P तं । अस्मेराः । 6) So im Anschluss an P शिक्वभिरिति शिक्व॰भिः ।; H u. Bb शीकभी; B शीक्वभो 7) So die Saṃh. Mss.; P दीदाय । अस्मे इत्यस्मे । 8) Vgl. RV 2, 35, 4; TS 2, 5, 12, 2. 9) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ö.; Kâṭh. 4, 11 u. ö.; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 10) So die Saṃh. Mss.; P जरसेन । आ । इमं ।; vgl. Kâṭh. 11, 13. 11) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5; Kâṭh 2, 14. 12) So im Anschluss an P सु॰वीरः ।; H u. Bb सुवीरो 13) P अवीरहेत्यवीर॰हा । 14) P प्र । चर । 15) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2, 10, 1; TBr 2, 8, 3, 1; Kâṭh. 11, 3; VS 4, 37. 16) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5 u. ö.; Kâṭh. 2, 3. 17) Vgl. TS 1, 5, 11, 5 u. ö.; Kâṭh. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46, 7. 18) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, 16 u. ö. 19) Vgl. RV 1, 24 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, 16 u. ö. 20) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16 u. ö. 21) Vgl. RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ö. 22) Vgl. RV 7, 32, 22; TS 2, 4, 14, 2; Kâṭh. 12, 15 u. ö. 23) Vgl. RV 6, 46, 1; TS 2, 4, 14, 3; Kâṭh. 12, 15 u. ö.

आपप्राथ[1] महिना वृष्ण्या वृषन्विश्वा शविष्ठ शवसा ।
अस्माँ[2] अव[3] मघवन्गोमति व्रजे वज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः[4] ॥
बोधा[5] सु मे मघवन्वाचमेमां[6] यां ते वसिष्ठो अर्चति प्रशस्तिम् ।
इमा ब्रह्म सधमादे[7] जुषस्व[8] ॥
रेवतीर्नः सधमादा[9] इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः ।
क्षुमन्तो याभिर्मदेम[10] ॥
प्रो ष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शूषमर्चत ।
अभीके चिदु लोककृत्सङ्गे समत्सु वृत्रहा ।
अस्माकं बोधि चोदिता नभन्तामन्यकेषां ज्याका[11] अधि धन्वसु[12] ॥
आ नो अग्ने सुचेतुना[13] ॥ 10
आ नो अग्ने रयिं भर सत्रासाहं वरेण्यम् ।
विश्वासु पृत्सु दुष्टरम्[14] ॥
इन्द्रो मदाय वावृधे शवसे वृत्रहा नृभिः ।
तमिन्महत्स्वाजिषूतेमर्भे[15] हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविषत्[16] ॥
मदे मदे हि नो ददिर्यूथा[17] गवामृजुक्रतुः । 15
संगृभाय पुरू शतोभयाहस्त्या[18] वसु शिशीहि राय आभर[19] ॥
ता अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।

1) So mit P; die Samh. Mss. आपप्रात 2) P अस्मान् । 3) So P; in H u. Bb अव 4) P वज्रिन् ।; vgl. RV 8, 70 (59), 6. 5) P बोध । 6) B वाचं । आ । इमां । 7) P सधमादमिति सध॰ मादं । 8) Vgl. RV 7, 22, 3; Kâṭh. 12, 15 9) P सधमाद इति सध॰ मादे । 10) Vgl RV 1, 30, 13; TS 1, 7, 13, 5 u. 6.; Kâṭh. 8, 17; 10, 12; 12, 15. 11) P ज्याकाः । 12) Vgl. RV 10, 133, 1; TS 1, 7, 13, 5; TBr 2, 5, 8, 1. 13) Vgl. RV 1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 3; Kâṭh. 2, 14. 14) Vgl. RV 1, 79, 8; Kâṭh. 10, 12. 15) P तं । इत् । महत्स्विति महत् ॰ सु । आजिषु । उत । अर्भे । 16) P अविषत् ।; vgl. RV 1, 81, 1. 17) So im Anschluss an P ददिः । यूथा ।; die Samh. Mss. ददृक् यूथा 18) So im Anschluss an P पुरु । शता । उभयहस्त्या ।; In H u. Bb पुरूषिशताभुगो-हस्ता; B पुरूषितोशभयाहस्त्या 19) So im Anschluss an P रायः । आ । भर ।; die Samh. Mss. रायाभर; vgl. RV 1, 81, 7; TBr 2, 4, 4, 7; Kâṭh. 10, 12.

व्रतान्यस्य सश्चिरे पुरूणि पूर्वचित्तये वस्वीरनु स्वराज्यम्[1] ॥
ता[2] अस्य पृशनायुवः सोमं श्रीणन्ति पृश्नयः ।
प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वज्रं हिन्वन्ति सायकं वस्वीरनु स्वराज्यम्[3] ॥
घृतं न पूतं तनूररेपाः शुचि हिरण्यम् ।
5 तत्ते रुक्मो[4] न रोचत स्वधावः[5] ॥
ओभे[6] सुश्चन्द्र विश्पते[7] ॥
आर्यमा[8] याति वृषभस्तुराषाड् दाता वसूनि विदधे[9] तनूपाः ।
सहस्राक्षो गोत्रभिद्वज्रबाहुरस्मासु[10] देवो द्रविणं दधातु[11] ॥
ये ते ऽर्यमन्बहवो[12] देवयानाः पन्थानो राजन्दिव[13] आचरन्ति ।
10 तेभिर्नो देव महि शर्म यछ शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे[14] ॥
उदग्ने[15] शुचयस्तवायममिर्वी रतमस्तत्सूर्यस्य[16. 17] भद्रा अश्वाः[18] सप्त त्वा
हरितो रथे[19] तरणिर्विश्वदर्शतः[20] ॥
चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विख्यै तनूभ्यः ।
सं चेदं वि च पश्येम[21] ॥
15 सुसंदृशं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्य ।
वि पश्येम नृचक्षसः[22] ॥ ४ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

---

1) Vgl. RV 1, 84, 12; Kâṭh. 12, 15. 2) P ताः । 3) Vgl. RV 1, 84, 11. 4) Die Saṃh. Mss. रुक्मो; aber P रुक्मः । 5) Vgl TS 2, 2, 12, 7. 6) P आ । उभे इत्युभे ।; die Saṃh. Mss. उभे; vgl. oben 2, 13. 5 a. E. 7) Vgl. 2, 13, 5 a. E.; TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6. 8) P आ । अर्यमा । 9) P वि । दधे । 10) So Bb; die andern Mss. गोत्रभृद्: auch P गोत्रभृदिति गोत्र.भृत् । 11) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 12) Die Saṃh. Mss. तर्यमन्; aber P ते । अर्यमन् । 13) P दिवः । 14) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 15) Vgl. RV 8, 44, 17; TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; Kâṭh. 2, 14; 19, 14; 40, 14. 16) Vgl. TS 4, 7, 13, 4; Kâṭh, 18, 18; Kap. S. 29, 6; VS 15, 52. 17) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 18) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 19) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kâṭh. 9, 19; 11, 8. 20) Vgl. RV 1, 50, 4; TS 1, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; Kâṭh. 10, 13 a. E.; VS 33, 36. 21) Vgl. RV 10, 158, 4; Kâṭh. 9, 19. 22) Vgl. RV 1, 82, 3; TS 1, 8, 5, 1, Kâṭh. 9, 6; [illegible], 19; 36, 13; Kap. S. 8, 9; VS 3, 52.

युवं सुराममश्विना[1] ॥

होता यक्षदश्विनौ सरस्वतीमिन्द्रं सुराम्णं सोमानां पिबतु मदन्तां व्यन्तु होतर्यज । पुत्रमिव पितरौ[2] ॥

इन्द्रः सुत्रामा स्ववं[3] अवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।
बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम[4] ॥
तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ।
स सुत्रामा स्ववं इन्द्रो अस्मदाराच्चिद्द्वेषः[5] सनुतर्युयोतु[6] ॥
अग्ने वाजस्य गोमतः[7] ॥
भद्रो नो अग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो अध्वरः ।
भद्रा उत प्रशस्तयः[8] ॥

सं समिदेनां[9] वो अग्निमां[10] ते अग्ना[11] इधीमह्यग्ने वी ते वाजिना वी षधस्था[12] ॥

त्रिरग्निर्बलभिद्बलं भित्त्वा सहस्रमैरयत् ।
शूरो जेतापराजितः[13] ॥
त्रिरह्नः पवते वृषा सोमः शुक्राभिरूतिभिः । 15
वाजी सहस्रसातमः[14] ॥

1) Vgl. RV 10, 131, 4; TBr 1, 4, 2, 1; Kâṭh. 17, 19; VS 10, 33; 20, 76. 2) Vgl. TBr 2, 6, 11, 10; VS 21, 42. 3) P स्व॰वान् । 4) Vgl. RV 6, 47, 12; 10, 131, 6; TS 1, 7, 13, 4; Kâṭh. 8, 16; VS 20, 51. 5) P अस्मत् । आरात् । चित् । द्वेषः । 6) Vgl TS 1, 7, 13, 5; Kâṭh. 8, 16; VS 20, 52. 7) Vgl. RV 1, 79, 4; TS 4, 4, 4, 5; Kâṭh. 39, 15; VS 15, 35. 8) Vgl. RV 8, 19, 19; Kâṭh. 39, 15; VS 15, 38. 9) P सं समिति सं॰सं । इत् । एनां ।; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 2, 15; VS 15, 30. 10) Vgl. RV 7, 16, 1; TS 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 39, 15; VS 15, 32. 11) P आ । ते । अग्ने ।; vgl. RV 5, 6, 4; TS 4, 4, 4, 6; Kâṭh. 9, 6; 39, 14 a. E. 12) P सधस्थेति सध॰स्था ।; vgl. RV 3, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1. 13) P जेता । अपराजित इत्यपरा॰जितः । 14) P सहस्रसातम इति सहस्र॰सातमः ।

सं॰ वां कर्मणा समिषा हिनोमीन्द्राविष्णू अपसस्पारे अस्य ।
जुषेथां॰ यज्ञं द्रविणं च धत्तमरिष्टैर्नः पथिभिः पारयन्ता[1] ॥
उभा जिग्यथुः[2] ॥
इन्द्राविष्णू दं॰हिताः[3] शम्बरस्य नव पुरो नवतिं च श्नथिष्टम्[4] ।
5 शतं॰ वर्चिनः[5] सहस्रं च साकं॰ हथो[6] अप्रत्यसुरस्य वीरान्[7] ॥
उत माता महिषमन्ववेनदमी[8] त्वा जहति पुत्र देवाः ।
अथाब्रवीद्वृत्रमिन्द्रो हनिष्यन्त्सखे विष्णो वितरं॰ विक्रमस्व[9] ॥
त्रीण्यायूं॰षि तव जातवेदः[10] ॥
अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।
10 अर्कस्त्रिधातू[11] रजसो विमानो ऽजस्रो घर्मो हविरस्मि नाम[12] ॥
तिस्रा ते अग्ने त्रेधा त्रयाणि[13] ॥

वृषणं त्वा त्रिककुभं त्रिमूर्धानं त्रिसंदृशम् ।
वर्ष्मन्पृथिव्या ईमहे अग्ने हव्याय वोढवे ॥

अतिविद्धास्येदेवा[14] ॥
15 पर्जन्याय प्रगायत दिवस्पुत्राय मीढुषे ।
स नो यवसमिच्छतु[15] ॥

---

1) Vgl. RV 6, 69, 1; TS 3, 2, 11, 1; Kâṭh. 12, 14; 23, 11. 2) Vgl. 2, 4, 4; RV 6, 69, 8; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7; Kâṭh. 12, 14. 3) P दृं॰हिताः । 4) So P; in H u. Bb स्नथिष्ठं; B ष्नुथिष्टं 5) So Bb u. P; in H वर्तिनः; desgl. B, ohne Accent. 6) P हथः । 7) Vgl. RV 7, 99, 5; TS 3, 2, 11, 3. 8) P महिषं । अनु । अवेनत् । अमी इत्यमी । 9) Vgl. RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3. 10) Vgl. RV 3, 17, 3; TS 3, 2, 11, 2; Kâṭh. 2, 15; 12, 14 a. E. 11) P त्रिधातुरिति त्रि॰धातुः । 12) Vgl. RV 3, 26, 7; VS 18, 66. 13) Vgl. RV 10, 45, 3; TS 4, 2, 2, 1; Kâṭh. 9, 19; 16, 9; VS 12, 19. 14) Die Saṃh. Mss. ॰देवाः; P अति । विद्धास्ये । देव । (!); vgl. 3, 8, 3; RV 8, 96 (85), 2; Kâṭh. 9, 19; ferner 4, 12, 2· RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2; Kâṭh. 8, 17. 15) Vgl. RV 7, 102, 1; TBr 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1; Kâṭh. 20, 15.

प्र वाता वान्ति पतयन्ति विद्युत[1] उदोषधीर्जिहते[2] पिन्वते स्वः ।
इरा विश्वस्मै भुवनाय जायते यत्पर्जन्यः पृथिवीं रेतसावति[3] ॥
यस्तस्तम्भ सहसा वि ज्मो अन्तान्बृहस्पतिस्त्रिषधस्थो रवेण ।
तं प्रत्नास[4] ऋषयो दीध्यानाः पुरो विप्रा दधिरे मन्द्रजिह्वम्[5] ॥
विभिद्या[6] पुरं[7] शयथेमपाचीं[8] निस्त्रीणि साकमुदधेरकृन्तत् ।
बृहस्पतिरुषसं सूर्यं गामर्कं विवेद स्तनयन्निव द्यौः[9] ॥
कृष्णं नियानं[10] हरयः सुपर्णा अपो वसाना[11] दिवमुत्पतन्ति ।
त आववृत्रन्त्सदनादृतस्यादिद्घृतेन पृथिवी व्युद्यते[12] ॥
आ ते सुपर्णा[13] अमिनन्त एवैः[14] कृष्णो नोनाव[15] वृषभो यदीदम् ।
शिवाभिर्न स्मयमानाभिरागात्पतन्ति मिहः स्तनयन्त्यभ्रा[16] ॥ 10
वाश्रेव विद्युन्मिमाति वत्सं न माता सिषक्ति ।
यदेषां वृष्टिरसर्जि[17] ॥
पर्वतश्चिन्महि वृद्धो बिभाय दिवश्चित्सानु रेजत स्वने वः ।
यत्क्रीडथ[18] मरुत[19] ऋष्टिमन्ता[20] आप इव सध्र्यञ्चो धवध्वे[21] ॥
सृजन्ति रश्मिमोजसा पन्थां सूर्याय यातवे । 15
ते भानुभिर्वितस्थिरे[22] ॥

---

1) P विद्युत इति वि॰द्युतः । 2) In Bb जिहते ohne Accent. 3) P रेतसा । अवति ।; vgl. 5, 83, 4; TA 6, 6, 2. 4) P प्रत्नासः । 5) Vgl. RV 4, 50, 1; Kâṭh. 9, 19. 6) P विभिद्येति वि भिद्य । 7) So mit P पुरं ।; H u. Bb पुरुं; B पुसं 8) So im Anschluss an P शयथा । ईम् । अपाचीं ।; die Saṃh. Mss. शयथनपाचीन् 9) Vgl. RV 10, 67, 5; Kâṭh. 9, 19. 10) Die Saṃh. Mss. नीयानं; P नियानमिति नि॰यानं । 11) P वसानाः । 12) P वि । उद्यते ।; vgl. RV 1, 164, 47; TS 3, 1, 11, 4; Kâṭh. 11, 9; 11, 13. 13) P सु॰पर्णाः । 14) So Bb; B अमिनंतं गवैः; P अमिनंत । एवैः ।; H अमिनंतं गवैः 15) So corrigirt; in den Mss. das Verbum ohne Accent. 16) Die Saṃh. Mss. ॰त्यभ्रां; P अभ्राः ।; vgl. RV 1, 79, 2; TS 3, 1, 11, 5; Kâṭh. 11, 13. 17) Vgl. RV 1, 38, 8; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5; Kâṭh. 11, 13. 18) So Bb; in B क्रीडन्त; P क्रीडत ।; H क्रीडंत 19) P मरुतः । 20) Die Saṃh. Mss. ऋषिमं; aber P ऋष्टिमंत इत्यृष्टि॰मंतः । 21) Vgl. RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5. 22) Vgl. RV 8, 7, 8.

बर्हिष्ठेभिर्विहरन्यासि तन्तुमवव्ययन्नसितं देव वस्म।
दविध्वतो रश्मयः सूर्यस्य चर्मेवावाधुस्तमो अ३प्स्वन्तः ॥
सूर्यो अपो विगाहते रश्मिभिर्वाजसातमः।
बोधात्स्तोमैर्वयो[1] दधत् ॥ ५ ॥

Vgl. TS 3, 2, 11; 3, 1, 11 u. ö.; s. die Vergleichungen in den Anmerkungen.

5 अर्वाञ्चो अद्या भवता यजत्रा[2] आ वो हार्दि भयमानो व्ययेयम्।
त्राध्वं नो देवा निजुरो वृकस्य त्राध्वं कर्तादवपदो[3] यजत्राः[4] ॥
प्र वा[5] एको मिमय भूर्यागो[6] यन्मा पितेव कितवं॰ शशास[7]।
आरे पाशा[8] आरे अघानि देवा मा माधि पुत्रे विमिव[9] ग्रभीष्ट[10] ॥
आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिरानुषक्।
10 येषामिन्द्रो युवा सखा[11] ॥
याभ्या॰ ३स्वरजनन्नग्र[12] एवं या आतस्थतुर्भुवनानि विश्वा।
प्र चर्षणी वृषणा वज्रबाहुमग्निमिन्द्र॰ वृत्रहण॰ हुवेम[13] ॥
अमा इन्द्रश्च दाशुषो दुरोणे सुतावतो यज्ञमिहोपयातम्।
अमर्धन्ता[14] सोमपेयाय देवा[15] ॥
15 अन्वद्य नो[16] अनुमतिर्न्विदनुमते त्वम्[17] ॥
राकामह॰ सुहवा॰ सुष्टुती हुवे शृणोतु नः सुभगा बोधतु त्मना।

1) Bb बोधा स्तोमि॰ 2) P अद्य । भवत । यजत्राः । 3) So corrigirt; die Saṃh. Mss. कर्तादिवपदो; P कर्तान् । अवपद इत्यव · पदः । 4) Vgl. RV 2, 29, 6; VS 33, 51. 5) P वः । 6) P भूरि । आगः । 7) Die Saṃh. Mss. कितवं श॰शास; aber P कितवं । शशास । 8) P पाशाः । 9) P देवाः । मा । मा । अधि । पुत्रे । विमिवेति विमिव । 10) Vgl. RV 2, 29, 5. 11) Vgl. RV 8, 45, 1; TBr 2, 4, 5, 7; Kâṭh. 13, 15; VS 7, 32. 12) P अग्रे । 13) Vgl. TBr 2, 4. 5, 7. 14) P अमर्धन्त । 15) Vgl. RV 3, 25, 4; TBr 2, 4, 5, 7. 16) Vgl. Kap. S. 36, 2. 17) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; 4, 4, 12, 5; 7, 15, 5; TBr 3, 1, 3, 3 u. ö.; TA 4, 11, 2; Kâṭh. 13, 16; 22, 14 a. E.; 22, 15; VS 34, 8.

सीव्यत्वपः[1] सूच्याछिद्यमानया[2] ददातु वीरं शतदायमुक्थ्यम्[3] ॥
यास्ते राके सुमतयः सुपेशसो याभिर्ददासि दाशुषे वसूनि ।
ताभिर्नो अद्य सुमना उपागहि सहस्रपोषं सुभगे रराणा[4] ॥
सिनीवालि पृथुष्टुके या देवानामसि स्वसा ।
जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिड्ढि नः[5] ॥
या सुपाणिः स्वङ्गुरिः सुषूमा[6] बहुसूवरी ।
तस्यै विश्पत्न्यै हविः सिनीवाल्यै जुहोतन[7] ॥
कुहूमहं सुकृतं विद्मनापसमस्मिन्यज्ञे[8] सुहवां जोहवीमि ।
सा नो ददातु श्रवणं पितॄणां तस्यै ते देवि[9] हविषा विधेम[10] ॥
कुहूर्देवानाममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषः शृणोतु ।
सं दाशुषे किरतु भूरि वामं रायस्पोषं चिकितुषे दधातु[11] ॥
धाता दधातु नो रयिं प्राचीं जीवातुमक्षिताम्[12] ।
वयं देवस्य धीमहि सुमतिं सत्यधर्मणः[13] ॥
धाता ददातु[14] दाशुषे वसूनि प्रजाकामाय मीढुषे दुरोणे ।
तस्मै देवा अमृताः संव्ययन्तां विश्वे देवासो अदितिः सजोषाः[15] ॥ 15
प्रातर्यजध्वमश्विना हिनोत न सायमस्ति देवया[16] अजुष्टम् ।
उतान्यो अस्मद्यजते वि चावः[17] पूर्वः पूर्वो यजमानो वनीयान्[18] ॥

1) P सीव्यतु । अपः । 2) P सूच्या । अछिद्यमानया । 3) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 4) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 5) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3; 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16; VS 34, 10. 6) H सुषुमा 7) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4; 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 8) P विद्म । न । अपराम् । (!) 9) H u. Bb देवी 10) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 11) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 12) P अचितं । 13) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; Kâṭh. 13, 16. 14) So Bb; die anderen Mss. ददाति 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 3. 16) Die Saṃh. Mss.: देवया; P देवया इति देव-याः । 17) H u. Bb चावः; Bb चाषः; P च । आवः । 18) Vgl. RV 5, 77, 2; TBr 2, 4, 3, 11.

प्रातर्यावाणा प्रथमा यजध्वं पुरा गृध्रादररुषः पिबातः।
प्रातर्हि यज्ञमश्विना दधाते[1] प्रशंसन्ति कवयः पूर्वभाजः[2] ॥
इन्द्रा नु पूषणा वयं सख्याय स्वस्तये।
हुवेम वाजसातये[3] ॥
5 यन्निर्णिजा[4] ॥
त्वमग्ने बृहद्वयो दधासि देव दाशुषे।
कविर्गृहपतिर्युवा[5] ॥
हव्यवाडग्निरजरः पिता नो विभुर्विभावा सुदृशीको अस्मे।
सुगार्हपत्याः[6] समिषो[7] दिदीह्यस्म३द्र्यक् संमिमीहि श्रवांसि[8] ॥
10 त्वं च सोम नो वशो जीवातुं न मरामहे।
प्रियस्तोत्रो वनस्पतिः[9] ॥
ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनां ऋषिर्विप्राणां महिषो मृगाणाम्।
श्येनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रेभन्[10] ॥
आ विश्वदेवं सत्पतिं सूक्तैरद्या वृणीमहे।
15 सत्यसवं सवितारम्[11] ॥
आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च।
हिरण्ययेन सविता रथेना[12] देवो याति भुवना विपश्यन्[13] ॥
उदप्रुतो[14] न वयो रक्षमाणा वावदतो अभ्रियस्येव घोषाः।

---

1) So corrigirt; H दधाते; Bb दधाते; P दधाते। 2) Vgl. RV 5, 77, 1; TBr 2, 4, 3, 13. 3) Vgl. RV 6, 57, 1; Kâṭh. 23, 11. 4) Vgl. RV 1, 162, 2; TS 4, 6, 8, 1; Kâṭh. 5, 6, 3; VS 25, 25. 5) Vgl. RV 8, 102 (91), 1; TS 3, 4, 11, 1. 6) H u. Bb सुगार्हपत्याः; P सुगार्हपत्या इति सु-गार्हपत्याः। 7) So corrigirt; H u. Bb समिषो; P सः। इषः। 8) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 6; TS 3, 4, 11, 1; Kâṭh. 23, 12. 10) Vgl. RV 9, 96, 6; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; Kâṭh. 23, 12. 11) Vgl. RV 5, 82, 7; TS 3, 4, 11, 2. 12) P रथेन। आ। 13) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31. 14) P उदप्रुत इत्युद-प्रुतः।

गिरिभ्रजो नोर्मयो[1] मदन्तो बृहस्पतिमऽभ्यर्का अनावन्[2] ॥
हꣳसैरिव सखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानि नहना[3] व्यस्यन् ।
बृहस्पतिरभिकनिक्रदद्गा[4] उत प्रास्तौदुच्च[5] विद्वं[6] अगायत्[7] ॥
त्वꣳ सुतस्य पीतये सद्यो वृद्धो अजायथाः ।
इन्द्र ज्यैष्ठ्याय सुक्रतो[8] ॥
भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणो महान्भुवो विश्वेषु सवनेषु यज्ञियः ।
भुवो नॄꣳश्च्यौत्नो[9] विश्वस्मिन्भरे ज्येष्ठश्च मन्त्रो विश्वचर्षणे[10] ॥
प्र समिन्वानमीवासः[11] ॥
यच्चिद्धि ते विशो यथा प्र देव वरुण व्रतम् ।
मिनीमसि द्यवि द्यवि[12] ॥ 10
यत्किंचेदꣳ वरुण दैव्ये जने ऽभिद्रोहं मनुऽष्याश्चरामसि ।
अचित्ती यत्तव धर्मा[13] युयोपिम[14] मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः[15] ॥
यथा नो अदितिः करत्पश्वे नृभ्यो यथा गवे ।
यथा तोकाय रुद्रियम्[16] ॥
मा नस्तोके तनये मा ना[17] आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु री- 15
रिषः[18] ।
वीरान्मा नो रुद्र भामितो वधीर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते[19] ॥

1) P न । ऊर्मयः । 2) Vgl. RV 10, 68, 1; TS 3, 4, 11, 3; Kâṭh. 23, 12. 3) So P; die Saṃh. Mss. मंहना 4) P गाः । 5) P प्र । अस्तौत् । उत् । च । 6) P विद्वान् । 7) Vgl. RV 10, 67, 3; TS 3, 4, 11, 3; Kâṭh. 23, 12. 8) Vgl. RV 1, 5, 6; TS 3, 4, 11, 4; Kâṭh. 23, 12. 9) Die Saṃh. Mss च्यौत्नो; P नॄन् । च्यौत्नः । 10) Vgl. RV 10, 50, 4; TS 3, 4, 11, 4; Kâṭh. 23, 12. 11) So die Saṃh. Mss.; in P fehlen diese Worte. 12) Vgl. RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5. 13) P धर्म । 14) So P; in B युयोपिमि; H u. Bb युपोपिमि 15) Vgl. RV 7, 89, 5; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 23, 12. 16) Vgl. RV 1, 43, 2; TS 3, 4, 11, 2; Kâṭh. 23, 12. 17) P नः । 18) P रिरिषः । 19) Vgl. RV 1, 114, 8; TS 3, 4, 11, 2; TBr 2, 8, 6, 9; TA 10, 53; Kâṭh. 23, 12; VS 16, 16

य इमा विश्वा जातान्याश्रावयति श्लोकेन।
प्र च सुवाति सविता[1] ॥
विश्वा रूपाणि[2] ॥
अश्विना यज्ञमागतं दाशुषः पुरुदंससा।
5 पूषा रक्षतु नो रयिम्[3] ॥
इमं यज्ञमश्विना वर्धयन्तेमौ[4] वी३यें यजमानाय धत्ताम्।
इमौ पशून्रक्षतां[5] विश्वतो नः पूषा नः पातु सदमप्रयुच्छन्[6] ॥
प्र ते महे[7] सरस्वति सुभगे वाजिनीवति।
सत्यवाचे भरे मतिम् ॥
10 इदं ते हव्यं घृतवत्सरस्वति[8] सत्यवाचे प्रयतेमा[9] हवींषि।
इमानि त उदिता[10] शंतमानि तेभिर्वयं सुभगासः स्याम[11] ॥ ६ ॥

Vgl. TS 3, 3, 11; 3, 4, 11 u. ö.; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति[12] खिलकाण्डे द्वादशमः प्रपाठकः[13] ॥

1) Vgl. RV 5, 82, 9. 2) Der P fügt hier die Worte प्रति । मुंचते । hinzu; vgl. RV 5, 81, 2; TS 4, 1. 10, 4; Kâṭh. 16, 8; 10, 12; Kap. S. 32, 1; VS 12, 3. 3) Vgl. TBr 2, 5, 4, 5. 4) P वर्धयन्ता । इमौ । 5) P पशून् 6) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 7) So P; die Saṃh. Mss. महे 8) So Bb; auch P घृतवदिति घृत.वत् ।; in H घृतावत्; desgl. B, ohne Accent.. 9) P प्र। यतेम। 10) P उदितेत्युत्.इता। 11) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 12) Das इति fehlt in den Mss. 13) Im P am Schluss समुदायेन एकोनविंशो ऽध्यायः।

प्र देवं देव्या धियेत्यष्टौ[1] ॥

अञ्जन्ति त्वामध्वरे देवयन्तो वनस्पते मधुना दैव्येन ।
यदूर्ध्वस्तिष्ठा[2] द्रविणेह[3] धत्ताद्यद्वा क्षयो मातुरस्या उपस्थे[4] ॥
उच्छ्रयस्व वनस्पते वर्ष्मन्पृथिव्या अधि ।
सुमिती मीयमानो[5] वर्चो धा यज्ञवाहसे[6] ॥
समिद्धस्य श्रयमाणः पुरस्ताद्ब्रह्म वन्वानो अजरं सुवीरम् ।
आरे अस्मदमतिं बाधमाना[7] उच्छ्रयस्व महते सौभगाय[8] ॥

ऊर्ध्व ऊ षु ण[9] ऊतये[10] ॥

ऊर्ध्वो नः पाह्यंहसो नि केतुना विश्वं समत्रिणं दह ।
कृधी न[11] ऊर्ध्वाञ्चरथाय[12] जीवसे विदा[13] देवेषु नो दुवः[14] ॥ 10
जातो जायते सुदिनत्वे अह्नां समर्ये[15] आ विदथे वर्धमानः ।
पुनन्ति धीरा[16] अपसो मनीषा देवया विप्रा[17] उदियर्ति वाचम्[18] ॥
युवा सुवासाः परिवीता[19] आगात्स[20] उ श्रेयान्भवति जायमानः ।
तं धीरासः कवया[21] उन्नयन्ति स्वा३ध्यो मनसा[22] देवयन्तः[23] ॥

अभि त्वा देव सवितरि ति त्रयोदश[24] ॥ १ ॥ 15

Vgl. TBr. 3, 6, 1 (pâçukahotraniruktiḥ; yûpasaṃskâraḥ); Kâṭh. 15, 12; RV 3, 8; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) P धियां । इत्यष्टौ ऋचः । पूर्वमुक्ताः ।; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 2) P तिष्ठाः ।; hier beginnt S. 38 von Ben, welche Handschrift also fortab wieder berücksichtigt wird. 3) P द्रविणा । इह । 4) Vgl. RV 3, 8, 1; TBr 3, 6, 1, 1; Kâṭh. 15, 12. 5) Ben, H u. Bb मियमानो 6) Vgl. RV 3, 8, 3; TBr 3, 6, 1, 1; Kâṭh. 15, 12. 7) P बाधमानः । 8) Vgl. RV 3, 8, 2; TBr 3, 6, 1, 1; Kâṭh. 15, 12. 9) P ऊर्ध्वः । उ । सुं । नः । 10) Vgl. RV 1, 36, 13; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TBr 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; Kâṭh. 15, 12; 16, 4; VS 11, 42. 11) P कृधि । नः । 12) So corrigirt; die Saṃh. Mss. ऊर्ध्वाँ; P ऊर्ध्वान् । 13) P विदां । (!) 14) Vgl. RV 1, 36, 14; TBr 3, 6, 1, 2; Kâṭh. 15, 12. 15) P समर्ये इति स-मर्ये । 16) P धीराः । 17) P विप्रः । 18) Vgl. RV 3, 8, 5; TBr 3, 6, 1, 3. 19) P परिवीत इति परि-वीतः । 20) P आ । अगात् । सः । 21) P कवयः । 22) Ben मनसा 23) Vgl. RV 3, 8, 4; TBr 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2; Kâṭh. 15, 12. 24) P इति त्रयोदश ऋचः पूर्वोक्ताः ।; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kâṭh. 15, 12; 28, 7; Kap. S. 44, 7.

होता यक्षदग्निं समिधा सुषमिधा[1] समिद्धं नाभा पृथिव्याः। संगथे वामस्य वर्ष्मन्दिवं[2] इडस्पदे वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षत्तनूनपातमदितेर्गर्भे[3] भुवनस्य गोपां मध्वाद्य देवो देवेभ्यो देवयानान्पथो अनक्तु वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षन्नराशंसं नृशस्तं[4] नॄंष्प्रणेत्रं[5] गोभिर्वपावान्त्स्याद्वीरैः शक्तीवान्रथैः प्रथमयावा[6] हिरण्यश्चन्द्री वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षदग्निमिड[7] ईडितो देवो देवाँ[8] आ च वक्षद्दूतो हव्यवाडमूरा[9] उपेमं यज्ञमुपेमां देवो देवहूतिमवतु वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षद्बर्हिः सुष्टरीमोर्णम्रदा[10] अस्मिन्यज्ञे वि च प्र च प्रथतां स्वासस्थं देवेभ्या[11] एमेनदद्य[12] वसवो रुद्रा आदित्याः स्वदन्तु प्रियमिन्द्रस्यास्तु वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षद्दुर[13] ऋष्वाः कवष्यो[14] कोशधावनीरुदाताभिजिहता[15][16] वि पक्षोभिः[17] श्रयन्ता सुप्रायणा अस्मिन्यज्ञे विश्रयन्तामृतावृधो वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षदुषासानक्ता बृहती सुपेशसा नॄंष्पतिभ्यो[18] योनिं कृण्वाने संस्मयमाने इन्द्रेण देवैरेदं[19] बर्हिः सीदता[20] वीतामाज्यस्य होतर्यज होता यक्षद्दैव्या होतारा मन्द्रा पोतारा कवी प्रचेतसा स्विष्टमद्यान्यः कर-

1) B सुस्वमिधा; P सुषमिधा सुसमिधेति सु. समिधा। 2) P दिवः। 3) Die Samh. Mss. °र्मदिते गर्भे; P अदितेः। गर्भे। 4) So Ben u. Bb; in H नृशंस्तं; P नृशंस्तमिति नृ. शंस्तम्। 5) Die Mss. schwanken; B नॄंष्प्रणेत्रं; Bb नॄंः ष्प्रणेत्रं; H नॄंप्रणेत्रं; Ben नॄंः प्र°; P नॄंप्रणेत्रं। नृप्रनेत्रमिति नृ. प्रनेत्रं।; TBr 3, 6, 2 नॄंः प्रणेत्रम् 6) Ben प्रथमजा 7) P इडः। 8) P देवान्। 9) P अमरः। 10) P सुष्टरीम। सुस्तरीमेति सु. स्तरीम। ऊर्णम्रदा इत्यूर्ण. म्रदाः। 11) P देवेभ्यः। 12) P आ। ई। एनत्। अद्य। 13) P दुरः। 14) So H u. Bb; Ben कवःशो; P कवष्यः। 15) So corrigirt; die Mss. schwanken; H, Bb u. B कोषधावनी°; Ben कोकधावनी°; P कोषधावनीरिति कोष. धावनीः। 16) P उत्। आभिः। जिहतां। 17) P पक्षः। अभि। (!) 18) Die Mss. schwanken; H u. Bb नॄंष्पति°; desgl. B, ohne Accent; Ben नॄंः प°; P नॄन्। पतिभ्य इति पति. भ्यः।; TBr 3, 6, 2, 2 नॄंः पतिभ्यो 19) P देवैः। इदं। 20) P सीदतं।

दिशो[1] स्वभिगूर्तमन्य[2] ऊर्जो संतवसेमं[3] यज्ञं दिवि देवेषु धत्ता[4] वी-
तामाज्यस्य होतर्यज होता यक्षत्तिस्रो देवीरपसामपस्तमा अच्छिद्र-
मद्येदमपस्तन्वतां[5] देवेभ्यो देवीर्देवमपो व्यन्त्वाज्यस्य[6] होतर्यज होता
यक्षत्त्वष्टारमचिष्टुमपाकं रेतोधां विश्रवसं यशोधां पुरुरूपमका-
मकर्शनं[7] सुपोषः पोषैः स्यात्सुवीरो[8] वीरैर्वेत्वाज्यस्य होतर्यज
होता यक्षद्वनस्पतिमुपावस्रक्षद्धियो जोष्टारं शशमन्नरः[9] स्वदात्स्व-
धितिर्ऋतुथाद्य[10] देवो देवेभ्यो हव्यावाड्[11] वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 2 (prayâjavishayakamâitrâvaruṇaprâishoktiḥ).

समिद्धो अद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्त्वं दूतः कविरसि प्रचेताः[12] ॥
तनूनपात्पथ ऋतस्य यानान्मध्वा समञ्जन्स्वदया[13] सुजिह्व ।
मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धन्देवत्रा[14] च कृणुह्यध्वरं नः[15] ॥
नराशंसस्य महिमानमेषामुपस्तोषाम यजतस्य यज्ञैः ।
ये सुक्रतवः शुचयो धियंधाः स्वदन्तु[16] देवा उभयानि हव्या[17] ॥
आजुह्वाना[18] ईड्यो वन्द्यश्चा[19] याह्यग्ने वसुभिः सजोषाः ।
त्वं देवानामसि यह्व होता स एनान्यक्षीषितो[20] यजीयान्[21] ॥

1) Die Samh. Mss. करदिशा; P करत् । इषा । 2) P अन्यः । 3) P सं. तवसा । इमं । 4) P धत्तं । 5) P अच्छिद्रं । अद्य । इदं । अपः । तन्वतां । 6) P व्यन्तु । 7) P अकामरिशनमित्यकामरिशनं । 8) P स्यां । 9) So mit P शशमन् ।; Ben u. Bb शशमं; desgl. H u. B, ohne Accent. 10) Bb स्वधात 11) So Ben u. Bb; P हव्यां ।; अवाट् ।; H हव्यवाड्; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 10, 110, 1; TBr 3, 6, 3, 1; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 25 13) H u. Bb स्वदया; P स्वदय । 14) P ऋञ्जन् । 15) Vgl. RV 10, 110, 2; TBr 3, 6, 3. 1; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 26. 16) So Ben, H u. Bb संदंतु; desgl. B, ohne Accent; P स्वदंति । 17) Vgl. RV 7, 2, 2; TBr 3, 6. 3, 1; Kâṭh. 37, 4; VS 29, 27. 18) P आजुह्वान इत्या. जुह्वानः । 19) P वंद्यः । च । आ । 20) P एनान् । यक्षि । इषितः । 21) Vgl. RV 10, 110, 3; TBr 3, 6, 3, 2; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 28.

प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्या[1] वस्तोरस्या[2] वृज्यते अग्रे अह्नाम् ।
व्यु प्रथते वितरं वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम्[3] ॥
व्यचस्वतीरुर्विया विश्रयन्तां पतिभ्यो न जनयः शुम्भमानाः ।
देवीर्द्वारो[4] बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो भवत[5] सुप्रायणाः[6] ॥
5 आ सुष्वयन्ती[7] यजते उपाके उषासानक्ता सदतां नि योनौ ।
दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मे अधि श्रियं शुक्रपिशं दधाने[8] ॥
दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजध्यै ।
प्रचोदयन्ता विदथेषु कारू प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता[9] ॥
आ नो यज्ञं भारती तूयमेत्विडा मनुष्वदिह चेतयन्ती ।
10 तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं स्योनं सरस्वती स्वपसः सदन्तु[10] ॥
य इमे द्यावापृथिवी जनित्री रूपैरपिंशद्भुवनानि विश्वा ।
तमद्य होतरिषितो[11] यजीयान्देवं त्वष्टारमिह यक्षि विद्वान्[12] ॥
उपावसृज त्मन्या समञ्जन्देवानां पाथ ऋतुथा हवींषि ।
वनस्पतिः शमिता देवो अग्निः स्वदन्तु[13] हव्यं मधुना घृतेन[14] ॥ ३ ॥

Vgl. RV 10, 110; TBr 3, 6, 3 (âprisamjñakaprayâjayâjyoktiḥ); Kâṭh. 16, 20; VS 29, 25 flg.

1) P पृथिव्याः । 2) P वस्तोः । अस्याः । 3) Vgl. RV 10, 110, 4; TBr 3, 6, 3, 2; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 29. 4) So im Anschluss an P देवीः । द्वारः ।; die Saṃh. Mss. देवीर्द्वारो 5) B u. Bb भवतु 6) Vgl. RV 10, 110, 5; TBr 3, 6, 3, 3; Kâṭh. 16, 20; VS 20, 30. 7) P आ । सुष्वयंती । सुस्वयंती इति सु. स्वयंती । 8) Vgl. RV 10, 110, 6; TBr 3, 6, 3, 3; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 31. 9) Vgl. RV 10, 110, 7; TBr 3, 6, 3, 3; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 32. 10) Vgl. RV 10, 110, 8; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 33. 11) Ben होत ऋषीतो 12) Vgl. RV 10, 110, 9; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20. 13) P स्वदतु । 14) Vgl. RV 10, 110, 10; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 35.

अग्निर्होता नो अध्वरे वाजी सन्परि णीयते।
देवो देवेषु यज्ञियः[1] ॥
परि त्रिविष्ट्यध्वरं[2] यात्यग्नी[3] रथीरिव।
आ देवेषु प्रयो दधत्[4] ॥

परि वाजपतिः कविः[5] ॥ अजैदग्निरसनद्वाजं[6] नि देवो देवेभ्यो हव्या- 5
वाट्[7] प्राञ्जोभिर्हिन्वानो[8] धेनाभिः कल्पमानो यज्ञस्यायुः प्रतिरन्नुप-
प्रेष[9] होतर्हव्या देवेभ्यो दैव्याः शमितार उत मनुष्या[10] आरभध्वमुप-
नयत[11] मेध्यादुर[12] आशासाना[13] मेधपतये[14] मेधं प्रास्मा[15] अग्निं भरत स्तृ-
णीत बर्हिरन्वेनं[16] माता मन्यतामनु[17] पितानु भ्राता सगर्भ्यो ऽनु सखा
सयूथ्य उदीचीना[18] अस्य पदो निधत्तात्सूर्यं[19] चक्षुर्गमयताद्वातं प्राण- 10
मन्ववसृजतादन्तरिक्षमसुं[20] पृथिवीं शरीरमेकधास्य त्वचमाछ्यता-
त्पुरा[21. 22] नाभ्या[23] अपिशसो वपामुत्खिदतादन्तरेवोष्माणं वारयता-
च्छ्येनमस्य[24] वक्षः कृणुतात्प्रशसा बाहू शला दोषणी कश्यपेवांसा-
छिद्रे[25] श्रोणी कवषोरू स्रेकपर्णाष्ठीवन्ता[27] षड्विंशतिरस्य वङ्क्रयस्ता[28]

1) Vgl. RV 4. 15, 1; TBr 3, 6, 4, 1; Kâṭh. 16, 21; 38, 12. 2) P त्रिविष्टीति त्रि. विष्टि। अध्वरं। 3) P अग्निः। 4) Vgl. RV 4, 15, 2; TBr 3, 6, 4, 1; Kâṭh. 16, 21; 38, 12. 5) Vgl. RV 4, 15, 3; TS 4, 1, 2, 5; TBr 3, 6, 4, 1; Kâṭh. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; VS 11, 15. 6) P असनीत्। ; vgl. TBr 3, 6, 5; Kâṭh. 16, 21. 7) So Ben u. Bb; in H हव्यवाट्; desgl. B, ohne Accent; P हव्यवाडिति हव्य. वाट्। 8) P प्र। अञ्जोभिरित्यञ्जः. भिः। 9) So Ben; in Bb ॰नुपप्रेष; H नुपप्रेष; B ॰न्नुपप्रेष; P उपप्रेषेति। उप। प्रेष। 10) P मनुष्याः। 11) P आ। भरध्वं। 12) P मेध्यान्। दुरः। 13) P आशासाना इत्या. शासानाः। 14) H मेधं पतये 15) P प्र। अस्मै। 16) Vgl. RV 1, 13, 5. 17) Bb मन्यतामनु; vgl. Kâṭh. 16, 21. 18) P उदीचीनान्। ; Vgl. auch Âit. Br. 2, 6. 19) P निधत्तादिति नि. धत्तात्। 20) P अंतरिक्षं। असुं। 21) So Ben; auch P त्वचं। आ। छ्यतात्। ; die andern Mss. त्वचमात्छ्यतात् 22) P पुरः। 23) P नाभ्याः। 24) So Bb; die andern Mss. वारयध्वाच्; P वारयध्वात्। 25) P वांसाछिद्रे इति वा॰साछिद्रे। (!) 26) P कवषोः। उरू इत्युरू। 27) So die Samh. Mss.; desgl. TBr 3, 6, 6, 3; P कपर्णा। अष्ठीवंता। 28) P वंक्रयः। ताः।

अनुष्ठुयोच्च्यावयताच्छ्रोत्रं[1] गात्रमस्यानूनं[2] कृणुतादूवध्यगोहं पार्थिवं खनतादस्रा रक्षः सꣳसृजताद्वनिष्ठुमस्य मा राविष्टोरूकं[3] मन्यमाना[4] नेद्वस्तोके[5] तनये रविता रवदधिगो[6] शमीध्वꣳ सुशमि शमीध्वꣳ शमीध्वमधिगो[7] ॥

5 अधिगुश्च विपापश्च देवानाꣳ शमितारौ ।
ता[8] एनं प्रविद्वाꣳसौ श्रपयत यथास्य श्रपणं तथा ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 4—6 (paryagnikaraṇîyânâm ṛcâm uktiḥ; mâitrâvaruṇaprâishoktiḥ; adhrigupráishakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

जुषस्व सप्रथस्तमम्[9] ॥
इमं नो यज्ञममृतेषु धेहीमा हव्या जातवेदो जुषस्व ।
स्तोकानामग्ने मेदसो घृतस्य होतः प्राशान[10] प्रथमो निषद्य[11] ॥
10 घृतवन्तः पावक ते स्तोकाः श्चोतन्ति मेदसः ।
स्वधर्मन्देववीतये श्रेष्ठं नो धेहि वार्यम्[12] ॥
तुभ्यꣳ स्तोका घृतश्चुतो[13]ऽग्ने[14] विप्राय सन्त्य ।
ऋषिः श्रेष्ठः समिध्यसे यज्ञस्य प्राविता भव[15] ॥
तुभ्यꣳ श्चोतन्त्यधिगो शचीवः स्तोकासो अग्ने मेदसो घृतस्य ।
15 कविशस्तो बृहता भानुनागा[16] हव्या जुषस्व[17] मेधिर[18] ॥
ओजिष्ठं ते मध्यतो मेद[19] उद्भृतं प्र ते वयं ददामहे ।

---

1) Die Saṃh. Mss. °योच्या°; P °अनुष्ठुय इत्यनु-स्तुयः । च्यावयतात् । 2) P अस्य । अनूनं । 3) P मा । अरविष्ट । उरुकं । 4) P मन्यमानः । 5) So Ben; auch P न । इत् । वः । तोके ।; die andern Mss. मेध्वस्तोके 6) P रविता । अरवत् । 7) So H; in Bb °मधिगो; in Ben ohne Accent. 8) P तौ । 9) Vgl. RV 1, 75, 1; TBr 3, 6, 7, 1; Kâṭh. 16, 21. 10) P प्र । आशान ।; die Saṃh. Mss. प्राशानः 11) Vgl. RV 3, 21, 1; TBr 3, 6, 7, 1; Kâṭh. 16, 21. 12) P वार्यं ।; vgl. RV 3, 21, 2; TBr 3, 6, 7, 1 u. 2; Kâṭh. 16, 21. 13) Ben °श्च्युतो 14) P अग्ने । 15) Vgl. RV 3, 21, 3; TBr 3, 6, 7, 2; Kâṭh. 16, 21. 16) P भानुना । आ । अगाः । 17) H जुषस्व 18) Vgl. RV 3, 21, 4; TBr 3, 6, 7, 2; Kâṭh. 16, 21. 19) P मेदः ।

श्चोतन्ति ते वसो स्तोका अधि त्वचि प्रति[1] तान्देवशो विहि[2] ॥
होता यक्षदग्निं स्वाहाज्यस्य स्वाहा मेदसः स्वाहा स्तोकानां स्वाहा
स्वाहाकृतीनां स्वाहा हव्यसूक्तीनां स्वाहा देवा आज्यपा जुषाणा
अग्न[3] आज्यस्य व्यन्तु होतर्यज ॥

सद्यो जातो व्यमिमीत यज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरोगाः । 5
अस्य होतुः प्रदिश्यृतस्य वाचि स्वाहाकृतं हविरदन्तु देवाः[4] ॥
अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत्[5] ॥ होता यक्षदग्निमाज्यस्य जुषतां[6] हविर्होत-
तर्यज ॥ त्वं सोमासि सत्पतिः[7] ॥ होता यक्षत्सोममाज्यस्य जुषतां
हविर्होतर्यज ॥ शुचिं नु स्तोमम्[8] ॥ होता यक्षदिन्द्राग्नी छागस्य व-
पाया[9] मेदसो जुषेतां हविर्होतर्यज ॥ श्नथद्वृत्रमुभा[10] वामिन्द्राग्नी[11] ॥ 10
होता यक्षदिन्द्राग्नी पुरोडाशस्य जुषेतां हविर्होतर्यज ॥ प्र चर्षणि-
भ्यः[12] इडामग्ने[13] होता यक्षदग्निं पुरोडाशस्य जुषतां हविर्होतर्यज ॥

अग्निं सुदीतिं[14] सुदृशं गृणन्तो नमस्यामस्त्वेड्यं[15] जातवेदः ।
त्वां दूतमरतिं हव्यवाहं देवा अकृण्वन्नमृतस्य नाभिम्[16] ॥
इडोपहूतोपहूतेडोपास्मां[17] इडा ह्वयतामिडोपहूता मानवी घृतपदी 15
मैत्रावरुणी ॥ ब्रह्म देवकृतमुपहूतं दैव्या अध्वर्यवा[18] उपहूता उपहूता

---

1) So P; in Ben प्रती; desgl. Bb, ohne Accent; in H u. B प्रथि 2) So P; in Ben विहि; H, Bb u. B विहिः; vgl. RV 3, 21, 5; TBr 3, 6, 7. 2; Kâṭh 16, 21. 3) Bb अग्ना 4) Vgl. RV 10, 110, 11; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20; VR 29, 36. 5) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 5.; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14: 20, 14; VS 33, 9. 6) In Bb dies Wort ohne Accent. 7) Vgl. RV 1, 91. 5; TS 4, 3. 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 8) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâṭh. 13, 15; 21, 13. 9) P वपायाः । 10) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2. 11, 1. 3, 13, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5. 7, 3; Kâṭh. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 11) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14 1, 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3; 5, 4. 12) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 4, 15. 13) Ben ईडाम° 14) Ben सुदितिं 15) P त्वा । ईड्यं । 16) Vgl. RV 3, 17, 4; TBr 3, 6, 9, 1; Kâṭh. 18, 21. 17) So Ben; P उप । अस्मान् ।; die andern Mss. °पास्मां 18) P दैव्याः । अध्वर्यवः ।

मनु३ष्या यं इमं॰ यज्ञमंवान्यें[1] च यज्ञपति॰ वर्धानुपहूते द्यावापृथि-
वी पूर्वजें ऋतावरी[2] देवी देवपुत्रे उपहूतो ऽयं॰[3] यजमाना[4] उत्तर-
स्यां देवयाज्यायामुपहूतो भूयसि हविःकरणे[5] दिव्ये धामन्नुपहूतो
देवा म इदं॰ हविर्जुषन्तामिति तस्मिन्नुपहूतः ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 7—9 (stokavishayakamâitrâvaruṇânuvacanoktiḥ; vapâpuroḍâçasvishṭakṛtâṃ mâitrâvaruṇapâdyaprâishapuronuvâkyoktiḥ; vapâpuroḍâçasvishṭakṛtâ n yâjyoktiḥ); RV 3, 21; Kâṭh. 16, 21 u. 20; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

त्वं॰ ह्यग्ने प्रथमो मनोतास्या[6] धियो अभवो दस्म होता ।
त्वं॰ सीं॰ वृषन्नकृणोर्दुष्टरीतु सहो विश्वस्मै सहसे सहध्यै[7] ॥
अधा[8] होता न्यसीदो यजीयानिडस्पद इषयन्नीड्यः[9] सन् ।
तं त्वा नरः प्रथमं देवयन्तो महो राये चितयन्तो अनुग्मन्[10] ॥
वृतेव यन्तं बहुभिर्वस३व्यैस्त्वे रयिं जागृवा॰सो अनुग्मन् ।
10 रुशन्तमग्निं दर्शतं बृहन्त॰ वपावन्त॰ विश्वहा[11] दीदिवा॰सम्[12] ॥
पदं देवस्य नमसा व्यन्तः श्रवस्यवः श्रव आपन्नमृक्तम्[13] ।
नामानि चिद्दधिरे यज्ञियानि भद्रायां ते रणयन्त संदृष्टौ[14] ॥
त्वां॰ वर्धन्ति क्षितयः पृथिव्यां त्वां॰ राय उभयासो जनानाम् ।
त्वं त्राता तरणे चेत्यो भूः पिता माता सदमिन्मानुषाणाम्[15] ॥
15 सपर्येण्यः स प्रियो वि३क्ष्वग्निर्होता मन्द्रो निषसादा[16] यजीयान् ।

1) P यज्ञं । अवान् । 2) P ऋतावरी । ऋतावरी इत्यृत.वरी । (!) 3) Dies Wort fehlt im P. 4) P यजमानः । 5) P हविष्करण इति हविः.करणे । 6) P अस्याः । 7) Bb यजध्यै; Vgl. RV 6, 1, 1; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh. 18, 20. 8) P अध । 9) Die Saṃh. Mss. ईषय॰; P इषयन् । 10) Vgl. RV 6, 1, 2; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh. 18, 20 11) P विश्वाहा । विश्वहेति विश्व.हा । 12) Vgl. RV 6, 1, 3; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh. 18, 20. 13) P श्रवः । आपन् । अमृक्तं । 14) Vgl. RV 6, 1, 4; TBr 3, 6, 10, 2. 15) Vgl. RV 6, 1, 5; TBr 3, 6, 10, 2; Kâṭh. 18, 20. 16) P नि । ससाद ।

तं त्वा वयं दमा[1] आ दीदिवांसमुप ज्ञुबाधो नमसा सदेम[2] ॥
तं त्वा वयं सुध्यो नव्यमग्ने सुम्नायव ईमहे देवयन्तः ।
त्वं विशो अनयो दीद्यानो[3] दिवो अग्ने बृहता रोचनेन[4] ॥
विशां कविं विश्पतिं[5] शश्वतीनां नितोशनं वृषभं चर्षणीनाम् । 5
प्रेतीषणिमिषयन्तं[6] पावकं राजन्तमग्निं यजतं रयीणाम्[7] ॥
सो अग्न ईजे शशमे[8] च मर्तो[9] यस्ता[10] आनट् समिधा हव्यदातिम् ।
यं आहुतिं परि वेदा[11] नमोभिर्विश्वेत्स वामा दधते त्वोतः[12] ॥
अस्मा उ ते महि महे विधेम नमोभिरग्ने समिधोत हव्यैः ।
वेदी सूनो सहसो गीर्भिरुक्थैरा ते भद्रायां सुमतौ यतेम[13] ॥ 10
आ यस्ततन्थ रोदसी वि भासा श्रवोभिश्च श्रवस्यस्तरुत्रः[14] ।
बृहद्भिर्वाजैः स्थविरेभिरस्मे रेवद्भिरग्ने वितरं विभाहि[15] ॥
नृवद्वसो सदमिद्धेह्यस्मे भूरि तोकाय तनयाय पश्वः ।
पूर्वीरिषो बृहतीरारेअघा[16] अस्मे भद्रा सौश्रवसानि सन्तु[17] ॥
पुरूण्यग्ने पुरुधा त्वाया वसूनि राजन्वसुता ते अश्याम् । 15
पुरूणि हि त्वे पुरुवार सन्त्यग्ने वसु विधते[18] राजनि त्वे[19] ॥ ६ ॥

Vgl. RV 6, 1; TBr 3, 6, 10 (manotâsûktoktiḥ); Kâṭh. 18, 20.

1) P दमे । 2) Vgl. RV 6, 1, 6; TBr 3, 6, 10, 3; Kâṭh. 18, 20. 3) So im Anschluss an P दीद्यानः ।; die Saṃh. Mss. दीध्यानो 4) Vgl. RV 6, 1, 7; TBr 3, 6, 10, 3; Kâṭh. 18, 20. 5) H u. Bb विश्पतिं 6) H u. Bb °प्रणी°; Ben °माष°; P प्रेतीषणिमिति प्रेती-इषणं । इषयंतं । 7) Vgl. RV 6, 1, 8; TBr 3, 6, 10, 3; Kâṭh. 18, 20. 8) P शशमे । 9) H मर्त्ता; Bb मर्त्तो 10) P यः । ते । 11) P परि । वेद । 12) Vgl. TBr 3, 6, 10, 4; Kâṭh. 18, 20. 13) Vgl. RV 6, 1, 10; TBr 3, 6, 10, 4. 14) P श्रवस्युः । 15) Vgl. RV 6, 1, 11; TBr 3, 6, 10, 5; Kâṭh. 18, 20. 16) P आरेअघा इत्यारे-अघाः । 17) Vgl. RV 6, 1, 12; TBr 3, 6, 10, 5; Kâṭh. 18, 20. 18) Ben u. P विधते 19) Vgl. RV 6, 1, 13; TBr 3, 6, 10, 5; Kâṭh. 18, 20.

आ वृत्रहणा वृत्रहभिः[1] शुष्मैरिन्द्र यातं नमोभिरग्ने अर्वाक् ।
युवं राधोभिरकवेभिरिन्द्राग्ने अस्मे भवतमुत्तमेभिः[2] ॥
होता यक्षदिन्द्राग्नी छागस्य हविष[3] आत्तामद्य मध्यतो मेदा[4] उद्भृतं पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या[5] गृभो घस्तां[6] नूनं घासेअज्राणां[7] यवसप्रथमाना[8] सुमत्क्षराणां शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानां[9] पीवोपवसनानां[10] पार्श्वतः श्रोणितः शितामत[11] उत्सादतोऽङ्गादङ्गादवत्तानां करत[12] एवेन्द्राग्नी जुषेतां हविर्होतर्यज[13] ॥
गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमाना[14] ईट्टे[15] रयिं यशसं पूर्वभाजम् ।
इन्द्राग्नी वृत्रहणा सुवज्रा प्र नो[16] नव्येभिस्तिरतं देष्णैः[17] ॥
देवेभ्यो वनस्पते हवींषि हिरण्यपर्ण[18] प्रदिवस्ते[19] अर्थम् ।
प्रदक्षिणिद्रशनया नियूय ऋतस्य वक्षि पथिभी[20] रजिष्ठैः[21] ॥
होता यक्षद्वनस्पतिमभि हि पिष्टतमया रभिष्ठया रशनयाधित[22] यत्राग्नेराज्यस्य प्रिया धामानि यत्र सोमस्याज्यस्य हविषः प्रिया धामानि यत्रेन्द्राग्न्योश्छागस्य हविषः प्रिया धामानि यत्र वनस्पतेः प्रिया पाथांसि यत्र देवानामाज्यपानां प्रिया धामानि यत्राग्नेर्होतुः प्रिया धामानि तत्रैतं प्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्रक्षद्रभीयांसमिव[23] कृत्वी करदेवं[24] देवो वनस्पतिर्जुषतां हविर्होतर्यज[25] ॥

---

1) Ben वृत्रहाभिः 2) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 3) P हविषः । 4) P मेदः । 5) P पौरुषेय्याः । 6) P घस्तां । (!) 7) P घासेअज्राणामिति घासे. अज्राणाम् ।; vgl. TBr 3, 6, 11, 2; VS 21, 43. 8) P यवसप्रथमानामिति यवस. प्रथमानां । 9) P शतरुद्रियाणामिति शत. रुद्रियाणाम् । 10) P पीवोपवसनानामिति पीव. उपवसनानाम् । 11) P शितामतः । 12) P करतः । 13) Vgl. TBr 3, 6, 11, 1 u. 2; VS 21, 43. 14) P इच्छमानः । 15) P ईडे । 16) Bb णो 17) Vgl. RV 7, 93, 4; TBr 3, 6, 9, 1; Kâth. 4, 15. 18) Ben °वर्ण; P हिरण्यपर्णेति हिरण्य. पर्ण । 19) Ben प्रदिशस्; P प्रदिव इति प्र. दिवः । 20) P पथिभिः । 21) Vgl. TBr 3, 6, 11, 2; Kâṭh. 18, 21. 22) P रशनया अधित । 23) P उपस्तुत्येवेत्युपस्तुत्य. इव । 24) P करत् । एवं । 25) P यज ।; vgl. TBr 3, 6, 11, 4.

वनस्पते रशनया नियूय पिष्टतमया वयुनानि विद्वान् ।
वहा[1] देवत्रा दधिषो[2] हवींषि प्र च दातारममृतेषु वोचः[3] ॥
पिप्रीहि[4] देवान्[5] ॥ होता यक्षदग्निं स्विष्टकृतमयाडग्निरग्नेः प्रिया धामान्ययाट् सोमस्याज्यस्य हविषः प्रिया धामान्ययाडिन्द्राग्न्योश्छागस्य हविषः प्रिया धामान्ययाड् वनस्पतेः प्रिया पाथांस्ययाड् देवा- 5
नामाज्यपानां प्रिया धामानि यक्षदग्नेर्होतुः प्रिया धामानि यक्षत्स्वं महिमानमायजतामेज्या[6] इषः कृणोतु सो अध्वराञ्जातवेदा[7] जुषतां हविर्होतर्यज ॥ अग्ने यदद्येडोपहूता[8] ॥ ७ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 11 (mâitrâvaruṇapravaktavyahavirvanaspatisvishṭakṛtprâishapuronuvâkyânâm uktiḥ) u. 12 (havirvanaspatisvishṭakṛtâm yâjyoktiḥ); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

देवं बर्हिः सुदेवं देवैः स्यात्सुवीरं[9] वीरैर्वस्तोवृज्येताक्तोः[10] प्रभ्रियेतात्यन्यान्राया बर्हिष्मतो मदेम वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवं ब- 1
र्हिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवीर्द्वारः संघाते वीड्वीर्यामञ्छिथिरा[11] ध्रुवा देवहूतौ[12] वत्स[13] ईमेनास्तरुणा[14] आमिमीयात्कुमारो वा नवजातो मैना[15] अर्वा रेणुककाटः[16] प्रणग्वसुवने[17] वसुधेयस्य व्यन्तु यज देवीर्द्वारो वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवी उषासानक्ताद्यास्मिन्यज्ञे प्रयत्यह्वेतामपि[18] नूनं दैवीर्विशः[19] प्रायासिष्टां[20] सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य 1

1) P वह । 2) So Ben; P दधिषः ।; die andern Mss. दिधिषो 3) Ben वोच; vgl. TBr 3, 6, 12, 1. 4) Ben पिपृहि 5) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr 3, 5, 7, 5. 6, 11, 4; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 6) P आ । यजतां । एज्या इत्या. इज्याः । 7) Bb कृणोतु; die andern Mss. कृणोतु; die Mss. अध्वरां जा° 8) Vgl. RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 11, 4; TBr 3, 5, 7, 6. 6, 12, 2. 9) H [illegible] 10) P वृज्येत । अक्तोः । 11) So Ben; in H u. Bb विड्वीर्यामञ् ; desgl. B, ohne Accent; P वीड्वीः । यामन् । शिथिराः । 12) P देवहूत इति देव·हूतः । (!) 13) P वत्सः । 14) P ईम् । एनाः । तरुणाः । 15) P मा । एनाः । 16) B रेणुककारः 17) So Ben; In H u. Bb पृणग् ; desgl. B, ohne Accent.; P प्रणान् ।; TBr 3, 6, 13, 1 पृणग् 18) P प्रयतीति प्र·यति । अह्वेतां । 19) P दैवीः । विशः । 20) Die Saṃh. Mss. प्रायाशिष्टां; P प्र । अयासिष्टं ।; cf. TBr 3, 6, 13, 1.

धीताꣳ यंज देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी जोष्ट्री वसुधिती[1] ययोरन्याघा[2] द्वेषाꣳसि यूयवदान्या[3] वक्षद्वसु वार्याणि यजमानाय वसुवने वसुधेयस्य वीताꣳ यंज देवी जोष्ट्री वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी ऊर्जाहुती[4] इषमूर्जमन्या वक्षत्सग्धिꣳ[5] सपीतिमन्या नवेन पूर्वं दयमानाः स्याम पुराणेन नवं तामूर्जमूर्जाहुती ऊर्जयमाने[6] अधाताꣳ वसुवने वसुधेयस्य वीताꣳ यंज देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवा दैव्या होतारा पोतारा नेष्टारा हताघशꣳसा[7] आभरद्वसू वसुवने वसुधेयस्य वीताꣳ यंज देवा दैव्या होतारा वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीरिडा सरस्वती भारती द्यां भारत्यादित्यैरस्पृक्षत्सरस्वतीमꣳ[8] रुद्रैर्यज्ञमावीदिहैवेडया[9] वसुमत्या सधमादं मदेम[10] वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यंज देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवो नराशꣳसस्त्रिशीर्षा[11] षडक्षः शतमिदेनꣳ शितिपृष्ठा[12] आदधति[13] सहस्रमी[14] प्रवहन्ति मित्रावरुणेदस्य होत्रमर्हतो[15] बृहस्पतिः स्तोत्रमश्विनाध्वर्यवꣳ[16] वसुवने वसुधेयस्य वेतु यंज देवो नराशꣳसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो वनस्पतिर्वर्षप्रावा[17] घृतनिर्णिग् द्यामग्रेणास्पृक्षदान्तरिक्षं[18] मध्येनाप्राः[19] पृथिवीमुपरेणादृꣳहीद्वसुवने[20] वसुधेयस्य वेतु यंज देवो वनस्पतिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवं बर्हिर्वारितीनां

1) Ben वसुधीती 2) So Bb; in Ben u. H °न्याघा; P अन्या। अघा। 3) Bb युयवद्द; P यूयवत्। आ। अन्या। 4) Ben ऊर्जाहूती 5) So Ben; auch P वक्षत्। H u. Bb वक्षत् ohne Accent. 6) Ben °मूर्जयमाना 7) P हताघशꣳसाविति हत. अघशꣳसौ। 8) P आदित्यैः। अस्पृक्षत्। सरस्वती। इमं। 9) So Bb und wohl auch H; Ben यज्ञमाविद्; B यज्ञ प्रावीद°; P रुद्रैः। यज्ञं। आवीत्। इह। एव। इडया 10) P मदेम। 11) P त्रिशीर्षेति त्रि. शीर्षा। 12) P शिति. पृष्ठाः। 13) Ben आदधती 14) P सहस्रं। ईं। 15) In H das Verbum ohne Accent. 16) P अश्विना। आध्वर्यवं। 17) P वर्षप्रावेति॰ वर्ष. प्रावा। 18) P द्यां। अग्रेण। आ। अस्पृक्षत्। आ। अन्तरिक्षं। 19) So H u. Bb; P मध्येन। अप्राः '; Ben मध्येनाप्राः 20) So Ben; in H u. Bb पृथिवीमुपरे°; desgl. B, ohne Accent; P पृथिवीं। उपरेण।

नां निर्धेधासि[1] प्रच्युतीनामप्रच्युतं निकामधरणं पुरुषस्पार्हं[2] यश-
स्वदेनां[3] बर्हिषान्था बर्हींष्यभिष्याम वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवं
बर्हिर्वारितीनां वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो अग्निः स्विष्टकृद्यज देवो
अग्निः स्विष्टकृत् ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 13 (anûyâjasambandhimâitrâvaruṇaprâishoktiḥ).

अग्निमद्य होतारमवृणीतायं यजमानः पचन्पक्तीः[4] पचन्पुरो- 5
डाशं गृह्णन्नमया आज्यं गृह्णन्त्सोमायाज्यं बध्नन्निन्द्राग्निभ्यां छाग
सूपस्था[5] अद्य देवो वनस्पतिरभवदमया[6] आज्येन सोमायाज्येनेन्द्रा-
ग्निभ्यां[7] छागेनाघस्तं तं मेदस्तः[8] प्रतिपचताग्रभीष्टामवीवृधेतां पु-
रोडाशेन त्वामद्य ऋष आर्षेय[9] ऋषीणां नपादवृणीतायं[10] यजमानो
बहुभ्या[11] आ संगतेभ्य एष मे देवेषु वसु वार्यायक्ष्यता[12] इति ता 10
या देवा देवदानान्यदुस्तान्यस्मा[13] आ च शास्वा[14] च गुरस्वेषितश्च[15]
होतरसि[16] भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्ता ब्रूहीदं[17]
द्यावापृथिवी भद्रमभूदार्ध्म[18] सूक्तवाकमुत नमोवाकमृध्यास्म सूक्तो-
च्यमग्ने त्वं सूक्तवागस्युपश्रुति[19] दिवस्पृथिव्योर्रोमन्वती[20] ते[21] ऽस्मि-

1) So die Saṃh. Mss.; P निर्धेधा इति निर्धे.धाः । असि ।; auch TBr 3, 6, 13, 1 निर्धेधासि 2) P पुरुस्पार्हं । 3) So H u. Bb; Ben यशस्वाधेनां; B यशस्वदेवा; P यशस्वत् । एना । 4) P पक्तीः । 5) So H u. Bb; Ben सूपस्थाः; P सूपस्था इति सु. उपस्थाः । 6) P अमये । 7) P सोमाय । आज्येन । 8) Die Saṃh. Mss. मेदस्तं; P छागेन । अघ । स्वात्तमिति सु.आत्तं । मेदस्तः । 9) P ऋषे । आर्षेय । 10) Ben नपादादमवृ॰ 11) So Ben, H u. Bb; in B बाहुभ्या; P बहु.भ्यः । 12) Ben वार्या॰; B वार्यायिषता; P वारि । आ । यक्ष्यते । 13) Die Mss. schwanken; Ben ता या देव देवान्यादुस्तान्यस्मा; Bb ता या देवा देवंयानान्यदुस्तान्यस्मा ; H ता या देवा देवयानान्यदु-स्तान्यस्मा; B ता या देवा देवयानान्यधुस्तान्यस्मा; P ताः । याः । देवाः । देव दानानि । अदुः । तानि । अस्मै । 14) So Ben; P शास्व । आ ।; H u. Bb शास्वा 15) So im Anschluss an P गुरस्व । इषितः । च ।; Ben, H u. Bb गुरुस्वेषितस्य; B गुरस्वेषितस्य 16) P होतः । असि । 17) Ben ब्रूहिदं 18) P अभूत् । आर्ध्म । 19) P सूक्तवागिति सूक्त.वाक् । असि । उपश्रुतीत्युप.श्रुति ।; die Saṃh. Mss. setzen hier das Zeichen ॥, welches ich fortgelassen habe. 20) P पृथिव्योः । रोमण्वती इति रोमण्वती । 21) P ते इति ते ।

न्यँङ्गे यजमान द्यावापृथिवी स्ता॰[1] शंगवी[2] जीरदानू अत्रस्नू[3] अप्र-
वेदे असंबाधे उरुगव्यूती अभयंकृतौ वृष्टिद्यावा रीत्यापा शंभुवौ[4]
मयोभुवा ऊर्जस्वती च पयस्वती च सूपचरणा च स्वधिचरणा च
तयोराविद्यमग्निरिदं॰[5] हविरजुषतावीवृधत[6] महो ज्यायो ऽकृत[7] सोम
5 इदं॰ हविरजुषतावीवृधत महो ज्यायो ऽकृतेन्द्राग्नी इदं॰ हविरजुषे-
तामवीवृधेतां महो ज्यायो ऽक्राता॰[8] वनस्पतिरिदं॰ हविरजुषता-
वीवृधत महो ज्यायो ऽकृत देवा आज्यपा आज्यमजुषन्तावीवृधन्त
महो ज्यायो ऽक्रताग्निर्होत्रेणेदं॰[9] हविरजुषतावीवृधत महो ज्यायो
ऽकृतास्यामृधद्धोत्रायां[10] देवंगमायामाशास्ते ऽयं॰ यजमाना[11] आयु-
10 राशास्ते सुप्रजास्त्वमाशास्ते विश्वं प्रियमाशास्ते यदनेन हविषा-
शास्ते[12] तदश्यात्तदृध्यात्तदस्मै देवा रासन्तां तदग्निर्देवो[13] देवेभ्यो वनु-
ता॰[14] वयमग्नेर्मानुषा[15] इष्टं च वीतं[16] चोभे च नो द्यावापृथिवी
अंहसस्पातामिह[17] गतिर्वामस्येदं[18] नमो देवेभ्यः ॥ ९ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 15 (sûktavâkavishayakamâitrâvaruṇaprâishoktiḥ); 3, 5, 10 (sûktavâkamantroktiḥ).

तच्छं॰योरावृणीमहे[19] गातुं॰ यज्ञाय गातुं॰ यज्ञपतये दैवी[20] स्व-
स्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ।

1) H u. Bb स्तां॰ 2) So Ben u. P; H u. Bb शंगयी; B शंगयी 3) H u. Bb अत्रस्नू 4) P शं॰भुवौ । 5) P आविद्यौत्या॰विदि । अग्निः । इदं । 6) P अवीवृधत । 7) P ज्यायः । अकृत । 8) P ज्यायः । अक्राता । Hier bricht nach einigen Worten Ben mit f. 45 wieder ab. 9) Die Saṃh. Mss. क्रताग्निर्होत्रेणेदं॰; P अक्रत अग्निः । होत्रेण 10) P अस्यां । ऋधद्धोत्रयामित्यृधत्॰होत्रयां ।; die Saṃh. Mss. ॰स्यामृधेद्धोत्रायां 11) P अयं । यजमानः । 12) So im Anschluss an P आशास्ते ।; Bb ॰षाशास्ते; H ॰षाशास्ते 13) So B, nur ohne Accent; P तत् । अग्निः । देवः ।; Bb तदग्नेर्देवो; H तदग्नेर्देवा 14) So H; P वनुतां ।; Bb वनुतां॰ 15) P मानुषाः । 16) H विर्त 17) P आ । इह । 18) P गतिः । वां । अस्य । इदं । 19) So mit P तत् । शंयोः । die Saṃh. Mss. शं॰ योर॰ 20) Bb दैवी॰

ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे[1] ॥
आप्यायस्व[2v] सं ते पयांसि[3] ॥
इह त्वष्टारमग्रियं विश्वरूपमुपह्वये ।
अस्माकमस्तु केवलः[4] ॥
तन्नस्तुरीपमध पोषयित्नु[5] देव त्वष्टर्वि रराणः स्यस्व ।
यतो वीरः कर्मण्यः सुदक्षो युक्तग्रावा जायते देवकामः[6] ॥
देवानां पत्नीरुशतीरवन्तु नः प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये ।
याः पार्थिवासो या अपामपि व्रते ता नो देवीः सुहवाः शर्म यछत[7] ॥
उत मा[8] व्यन्तु देवपत्नीरिन्द्राउण्यग्नाय्यश्विनी[9] राट् ।
आ रोदसी वरुणानी शृणोतु व्यन्तु देवीर्य ऋतुर्जनीनाम्[10] ॥
राकामहं[11v] यास्ते राके[12v] सिनीवालि[13v] या सुपाणिः[14v] कुहूमहं[15v] कुहूर्देवानाम्[16] ॥
अग्निर्होता गृहपतिः स राजा विश्वा वेद जनिमा[17] जातवेदाः ।
देवानामुत यो मर्त्यानां यजिष्ठः स प्रयजताम्रतावा[18] ॥ 15

1) Vgl. TS 2, 6, 10, 2; TBr 3, 5, 11; TA 1, 9, 7. 3, 1. 2) Vgl. RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TBr 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5. 3) Vgl. RV 1, 91, 18; TS 4, 2, 7, 4; Kâṭh. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. S. 25, 5; VS 12, 113. 4) Vgl. RV 1, 13, 10; TS 3, 1, 11, 1; TBr 3, 5, 12, 1. 5) P पोषयिष्णु । 6) Vgl. RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1. 7) Vgl. RV 5, 46, 7; TBr 3, 5, 12, 1. 8) P माः । 9) Die उ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P इन्द्राणी । अग्नायी । अश्विनी । राट् । 10) P यः । ऋतुः । जनानां ।; vgl. RV 5, 46, 8; TBr 3, 5, 12, 1. 11) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh 13, 16. 12) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 13) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3. 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16; VS 34, 10. 14) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4. 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 16) Vgl. TS 3, 3, 11, 5, Kâṭh. 13, 16. 17) P जनिमा । 18) Vgl. RV 6, 15, 13; TBr 3, 5, 12, 1.

हव्यवाडग्निरिडोपहूता[1][2] ॥ १०

Vgl. TBr 3, 5, 11 (çaṃyuvâkamantroktiḥ) und 12 (patnîsaṃyâjamantroktiḥ); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति[3] खिलकाण्डे त्रयोदशमः प्रपाठकः ॥

सोमो धेनुꣳ सोमो अर्वन्तमाशुꣳ सोमो वीरं कर्मण्यं ददाति ।
सादन्यꣳ विदथ्यꣳ सभेयं पितृश्रवणꣳ यो ददाशदस्मै[4] ॥
अषाढꣳ युत्सु पृतनासु पप्रिꣳ स्वर्षामप्सांꣳ वृजनस्य गोपाम् ।
5 भरेषुजांꣳ सुक्षितिꣳ[5] सुश्रवसं जयन्तं त्वामनुमदेम सोम[6] ॥
त्वꣳ सोम क्रतुभिः सुक्रतुर्भूस्त्वं दक्षैः सुदक्षो विश्ववेदाः ।
त्वꣳ वृषा वृषत्वेभिर्महित्वा द्युम्नेभिर्द्युम्न्यभवो[7] नृचक्षाः[8] ॥
या ते धामानि दिवि या पृथिव्याम्[9] ॥
त्वमिमा ओषधीः सोम विश्वास्त्वमपो अजनयस्त्वं गाः ।
10 त्वमाततन्थोर्वन्तरिक्षं त्वं ज्योतिषा वि तमो ववर्थ[10] ॥
या ते धामानि हविषा यजन्ति[11] सोमापूषणेमौ[12] देवौ[13] ॥

---

1) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 2) Die Saṃh. Mss. °रिडोपहूता; P इडा । उप° । 3) Das इति fehlt in den Mss. 4) Vgl. RV 1, 91, 20; TBr 2, 8, 3, 1; VS 34, 21. 5) Hier beginnt f. 47 von Ben. 6) Vgl. RV 1, 91, 21; TBr 2, 4, 3, 8; 2, 8, 3, 1; VS 34. 20. 7) P द्युम्नी । अभवः । 8) Vgl. RV 1, 91, 2; TBr 2, 4, 3, 8; 2, 8, 3, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1. 11, 1; TBr 2, 8, 3, 2; Kâṭh. 13, 15. 10) Vgl. RV 1, 91, 22; TBr 2, 8, 3, 1; VS 34, 22. 11) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2, 10, 1; TBr 2, 8, 3, 1; Kâṭh. 11, 13; VS 4, 37. 12) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 8, 17. 13) Vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TBr 2, 8, 1. 5; Kâṭh. 8, 17.

सोमापूषणा रजसो विमानꣳ सप्तचक्रꣳ रथमविश्वमिन्वम् ।
विषूवृतं[1] मनसा युज्यमानं तं जिन्वथो वृषणा पञ्चरश्मिम्[2] ॥
दिव्यन्यः सदनं चक्र[3] उच्चा पृथिव्यामन्यो अध्यन्तरिक्षे ।
ता[4] अस्मभ्यं पुरुवारं पुरुक्षुꣳ[5] रायस्पोषꣳ विष्यतां नाभिमस्मे[6] ॥
धियं पूषा जिन्वतु विश्वमिन्वो रयिꣳ सोमो रयिपतिर्दधातु ।
अवतु देव्यदितिरनर्वा बृहद्वदेम विदथे सुवीराः[7] ॥
विश्वान्यन्यो भुवना जजान विश्वमन्यो अभिचक्षाण एति ।
सोमापूषणा अवतं धियं मे युवाभ्याꣳ विश्वाः पृतना जयेम[8] ॥
प्रजापते नहि[9] त्वत्तान्यन्यो[10] विश्वा जातानि परि ता बभूव[11] ।
यस्मै कं जुहुमस्तन्नो अस्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम्[12] ॥ 10
रयीणां पतिꣳ[13] यजतं बृहन्तमस्मिन्भरे नृतमꣳ वाजसातौ ।
प्रजापतिं[14] प्रथमजामृतस्य यजाम देवमधि नो ब्रवीतु[15] ॥
प्रजापते त्वं निधिपाः पुराणो देवानां पिता जनिता प्रजानाम् ।
पतिर्विश्वस्य जगतः परस्पा[16] हविर्नो देव विहवे जुषस्व[17] ॥
तवेमे लोकाः प्रदिशो दिशश्च परावतो निवत[18] उद्वतश्च । 15
प्रजापते विश्वसृग्[19] जीवधन्य[20] इदं नो देव प्रतिहर्य हव्यम्[21] ॥
प्रजापतिं प्रथमꣳ यज्ञियानां देवानामग्रे यजतꣳ यजध्वम् ।

1) P विषुवृतमिति विषु. वृतं । 2) Vgl. RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5. 3) P चक्रे । 4) P तौ 5) P पुरुक्षुमिति पुरु. क्षुं । 6) Vgl. RV 2, 40, 4; TBr 2, 8, 1, 5. 7) Vgl. RV 2, 40, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 8) Vgl. RV 2, 40, 5; TBr 2, 8, 1, 6. 9) H u. Bb नहि 10) So Ben; in H u. Bb त्वत्तान्य°; desgl. B, ohne Accent; P त्वत् । तानि । 11) H बभूवा 12) Vgl. RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2 u. ö.; TBr 2, 8, 1, 2; TA 10, 54; Kâṭh. 15, 8; VS 10, 20. 13) Bb रयीपतिं 14) So im Anschluss an P; die Saṃh. Mss. प्रजापतिः 15) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. 16) P परस्पाः । 17) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. 18) P निवतः । 19) Ben schreibt विश्वसृज्; die andern Mss. विश्वसृक् 20) P जीव. धन्यः । 21) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3.

स नो ददातु श्रवणं पितॄणां तस्मै ते देव[1] हविषा विधेम ॥
यो राय ईशे शतदाय[3] उक्थ्यो यः पशूनां रक्षिता विष्ठितानाम् ।
प्रजापतिः प्रथमजा ऋतस्य सहस्रधामा जुषतां हविर्नः[4] ॥ १ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3 (sâumyâdipaçusûktâbhidhânam) u. 2, 8, 1 (tattaddevatâpaçusûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

वायो शतं हरीणां युवस्व पोष्याणाम् ।
5 उत वा ते सहस्रिणो रथा[5] आयातु पाजसा[6] ॥
ईशानाय प्रहुतिं[7] यस्त[8] आनट् शुचिं सोमं शुचिपास्तुभ्यं[9] वायो ।
कृणोषि तं मर्त्येषु प्रशस्तं जातो जातो जायते वाज्यस्य[10] ॥
युक्ष्वा[11] हि त्वं रथासहा युवस्व पोष्या वसो ।
10 आन्नो[12] वायो मधु पिबास्माकं सवनागहि[13] ॥
कुविदङ्ग नमसा ये वृधासः पुरा[14] देवा अनवद्यास[15] आसन् ।
ते वायवे मनवे बाधितायावासयन्नुषसं[16] सूर्येण[17] ॥
आ नो वायो महे तने याहि मखाय पाजसे ।
वयं हि ते चकृमा[18] भूरि दावने सद्यश्चिन्महि दावने[19] ॥
15 सं ते वायुः[20] ॥
पीवोअन्नं[21] रयिवृधः सुमेधाः श्वेतः सिषक्ति नियुतामभिश्रीः ।

---

1) Bb देवि । 2) Vgl. TBr 2, 8, 1, 4. 3) So Bb; die andern Mss. शतदाय 4) Vgl. TBr 2, 8, 1, 4. 5) P रथः । 6) Vgl. TS 2, 2, 12, 7. 7) So im Anschluss an P प्रहुतामिति प्र. हुतिं ।; die Saṃh. Mss. प्रहुतिं 8) P यः । ते । 9) P शुचिपा इति शुचि. पाः । 10) P वाजी । अस्य ।; vgl. RV 7, 90, 2. 11) P युक्ष्व । 12) So im Anschluss an P आ । नः । die Saṃh. Mss. आ नो 13) P सवना । आ । गहि ।; vgl. RV 8, 98, 20. 14) So Ben u. P; die andern Mss. पुरो 15) P देवाः । अनवद्यासः । 16) P बाधिताय । अवासयन् । 17) Vgl. RV 7, 91, 1. 18) P चकृम । 19) Vgl. RV 8, 46, 25. 20) Vgl. TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; Kâth. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; VS 11. 39. 21) So die Saṃh. Mss.; P पीवोअन्नानिति पीवः. अन्नान् ।

तं वयं॑वे सं॑मनसो वि॑तस्थुर्वि॑श्वेन्नरः[1] स्वपत्या॑नि चक्रुः[2] ॥
रा॒ये नु यं[3] जज्ञतू॒[4] रोद॑सीमे रा॒ये दे॒वी धि॒षणा॑ धाति दे॒वम् ।
अध॑ वा॒युं नि॒युतः॑ सश्चत स्वा[5] उ॒त श्वे॒तं वसु॑धितिं निरे॒के[6] ॥
आ वा॑यो[7 v] प्र वा॒युम्[8 v] प्र याभिः[9] ॥

आ नो॑ नि॒युद्भिः॑ श॒तिनी॑भिरध्व॒रं स॑ह॒स्रिणी॑भि॒रुप॑याहि य॒ज्ञम् । 5
वायो॑ अ॒स्मिन्त्सव॑ने मादयस्व यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः[10] ॥
दे॒वानां॑ भ॒द्रा सु॑म॒तिर्ऋ॑जूय॒तां दे॒वानां॑ रा॒तिर॒भि नो॒ निव॑र्तताम् ।
दे॒वानां॑ स॒ख्यमुप॑सेदिमा[11] व॒यं दे॒वा न॒[12] आयुः॒ प्रति॑रन्तु जी॒वसे॑[13] ॥ 10

भ॒द्रं कर्णे॑भिः शृणु॒याम[14] देवा भ॒द्रं प॑श्येमा॒क्षभि॒र्यज॑त्राः[15] ।
स्थि॒रैरङ्गै॑स्तुष्टु॒वांस॑स्त॒नूभि॒र्व्यशेम[16] दे॒वहि॑तं[17] यदायुः॑[18] ॥
श॒तमिन्नु श॒रदो॒ अन्ति॑ देवा[19] यत्रा॑[20] नश्च॒क्रा[21] ज॒रसं॑ त॒नूना॑म् ।
पु॒त्रासो॒ यत्र॑ पि॒तरो॒ भव॑न्ति॒ मा नो॑ म॒ध्या री॑रिष॒तायु॒र्गन्तोः॑[22] ॥
आ वो॑ देवास ईमहे[23] ॥ 15

उ॒त दे॑वा॒ अव॑हितं दे॑वा॒ उन्न॑यथा[24] पुनः॑ ।

---

1) H वितस्थु°; P विश्वा.। इत् । नरः । 2) Vgl. RV 7, 91, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 33. 3) B नव° 4) So im Anschluss an P जज्ञतुः ।; Ben जंज्ञउः H u. Bb यज्ञं तु; desgl. B, ohne Accent. 5) P स्वाः । 6) Vgl RV 7, 90, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 24. 7) Vgl. RV 7, 92, 1; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TBr 2, 8, 1, 1; Kâṭh. 4, 2; 13, 11 u. 12; Kap. S. 3, 2; VS 7, 7. 8) RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 55. 9) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1, Kâṭh 10, 12; VS 27, 27. 10) Vgl. RV 7, 92, 5; TBr 2, 8, 1, 2; VS 27, 28. 11) P सेदिम । 12) P नः । 13) Vgl. RV 1, 89, 2; VS 25, 15. 14) Bb शृणुयाम 15) Bb यजत्राः 16) Bb व्यशेम 17) H देवा° 18) Vgl. RV 1, 89, 8; TA 1, 1, 1; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 28, 2; VS 25, 21. 19) P देवाः । 20) P.यत्र । 21) P चक्र । 22) P रिरिषत । आयुः ।; vgl. RV 1, 89 9; TA 1, 27, 6; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 48, 2; VS 25, 22. 23) Vgl. TS 1, 2, 1, 2; VS 4, 5. 24) P उत । नयथ ।

उतागश्चक्रुषं देवा देवा जीवयथा[1] पुनः[2] ॥
यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः[3] ॥ २ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 1 (s. oben); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

अग्ने नय[4] ॥
प्र वः शुक्राय भानवे भरध्वं हव्यं मतिं चाग्नये सुपूतम् ।
5 यो दैव्यानि मानुषा जनूंष्यन्तर्विश्वानि विद्मना जिगाति[5] ॥
अग्ने त्वं पारय[6] ॥
अच्छा गिरो मतयो देवयन्तीरग्निं यन्ति द्रविणं भिक्षमाणाः ।
सुसंदृशं सुप्रतीकं स्वञ्चं हव्यवाहमरतिं मानुषाणाम्[7] ॥
अग्ने त्वमस्मद्युयोध्यमीवा अनग्नित्रा[8] अभ्यमन्त[9] कृष्टीः ।
10 पुनरस्मभ्यं सुविताय देव क्षां विश्वेभिरमृतेभिर्यजत्र[10] ॥
प्र कारवो मनना वच्यमाना[11] देवद्रीचीं[12] नयत देवयन्तः ।
दक्षिणावाड् वाजिनी प्राच्येति हविर्भरन्त्यग्नये[13] घृताची[14] ॥
उदुत्तमं मुमुग्धि[15] द्यामिमां[16] धियम्[17] ॥
कितवासो यद्रिरिपुर्न दीवि[18] यद्वा घा[19] सत्यमुत यन्न विद्म ।

1) P जीवयथ । 2) Vgl. RV 10, 137, 1; AV 4, 13, 1. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 5; VS 31, 16. 4) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Kâṭh. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; VS 5, 36 u. ö. 5) Vgl. TBr 2, 8, 2, 3; Kâṭh. 7, 16. 6) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1. 7) Vgl. RV 7, 10, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 8) P अनग्नित्रा इत्यनग्नि॰त्राः । 9) P अभि । अमन्त ।; Bb अभ्यमंत 10) Vgl. RV 1, 189, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 11) P मनना । वच्यमानाः । 12) Ben ॰द्रीचीं 13) H हविर्भरन्त्य॰; P हविः । भरंती । 14) Vgl. RV 3, 6, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kâṭh. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; VS 12, 12. 16) Vgl. RV 8, 42, 1; TS 1, 2, 8, 1; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; VS 4, 30. 17) Vgl. RV 8, 42, 3; 10, 67, 1; TS 1, 2, 2, 2; 6, 1, 3, 2; Kâṭh. 2, 3; Kap. S. 1, 15. 18) So H u. Bb; Ben दिवि; B दीवो; P दीवि । 19) P घ ।

संवां तां विष्य शिथिरेव देवाथा[1] ते स्याम वरुण प्रियासः[2] ॥
अव ते हेडो वरुण[3] तत्त्वा यामि[4] ॥

पावीरवी कन्या चित्रायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात ।
माभिरच्छिद्रं[5] शरणं सजोषा दुराधर्षं गृणते[6] शर्म यंसत्[7] ॥
आ नो दिवः[8] ॥

इमा जुह्वाना युष्मदा नमोभिः प्रति स्तोमं सरस्वति जुषस्व ।
तव शर्मन्प्रियतमे दधाना[9] उपस्थेयाम शरणं न वृक्षम्[10] ॥
यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येण[11] विश्वा पुष्यसि वार्याणि ।
यो रत्नधा वसुविद्यः सुदत्रः[12] सरस्वति तमिह धातवे कः[13] ॥
सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य[14] इदं ते हव्यम्[15] ॥ ३ ॥ 10

Vgl. TBr 2, 8, 2 (vaçâdipaçusûktoktiḥ); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

आ वेधसं नीलपृष्ठं बृहन्तं बृहस्पतिं सदने सादयध्वम् ।
सादद्योनिं[16] दमा[17] आ दीदिवांसं हिरण्यवर्णमरुषं सपेम[18] ॥
स हि शुचिः शतपत्रः स शुन्ध्युर्हिरण्यवाशीरिषिरः[19] स्वर्षाः ।

1) P देव । अथ । 2) Vgl. RV 5, 85, 8; TS 3, 4, 11. 6; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 23, 12. 3) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1. 5, 11, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kâṭh. 40, 11. 4) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; TBr 2, 8. 1, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40. 11. 5) P माभिः । 6) P कृणुते । 7) Vgl. RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 2. 8. 8) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11. 2; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 9) P दधानाः । 10) Vgl. RV 7, 95, 5; TBr 2, 4, 6, 1; Kâṭh. 4, 16. 11) Bb येन 12) H u. B₁ य-त्सुदत्रः 13) Vgl. RV 1, 164, 49; TBr 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5. 14) Vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 3, 1; 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18; 30, 3. 15) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 16) P साद्योनिमिति सादत् । योनिं । 17) P दमे । 18) Vgl. RV 5, 13, 12; TBr 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7. 19) So im Anschluss an P हिरण्यवाशी-रिति हिरण्य । वाशीः । इषिरः ।; Ben °वासीर्षिरं; die andern Mss. °वासीरुषिरः

बृहस्पतिः स स्वावेश[1] ऋष्वः पुरू[2] सखिभ्य आसुतिं करिष्ठः[3] ॥
बृहस्पतिः[4] स सुष्टुभा[5] ॥
बृहस्पते अति यदर्यो अर्हाद् द्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु।
यद्दीदयच्छवस[6] ऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्[7] ॥
5 एवा[8] पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे[9] ॥
सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां मर्यो न योषामभ्येति पश्चा[10] ।
यत्रा[11] नरो देवयन्तो युगानि वितन्वते[12] प्रति भद्राय भद्रम्[13] ॥
भद्रा[14] अश्वास्तत्सूर्यस्य[15] ॥
तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्थे।
10 अनन्तमन्यद्रुशदस्य पाजः कृष्णमन्यद्धरितः संभरन्ति[16] ॥
अद्या[17] देवा[18] उदिता[19] सूर्यस्य निरंहसः पिपृता[20] निरवद्यात्।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः[21]॥
चित्रं देवानामुदगादनीकं[22] सुत्रामाणं[23] महीमू[24] ष्वदितिः पा-
शान्[25] ॥

---

1) P स्वावेश इति सु. आवेशः। 2) So H, Bb, B; in Ben u. P पुरु 3) Vgl. RV 7, 97, 7; TBr 2, 5, 5. 4. 8, 2, 7. 4) Vgl. oben 4, 12, 1; RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kâṭh. 17, 18. 5) Vgl. RV 4, 50, 5; TS 2. 3, 14. 4; Kâṭh. 10, 13. 6) P दी-दयत्। शवसा। 7) Vgl. RV 2, 23, 15; TS 1, 8. 22, 2; Kâṭh. 4, 16; 40, 11; VS 26, 3. 8) P एवं। 9) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18; AV 20, 88. 6. 10) P पश्चात्। 11) P यत्र। 12) Bb वितन्वंते 13) Vgl. RV 1, 115. 2; TBr 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15. 14) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 15) Vgl RV 1, 115, 4; TBr 2, 8 7, 1; VS 33, 37. 16) Vgl. RV 1, 115, 5; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 38. 17) P अद्य। 18) P देवाः।; H देवा 19) P उदिता इत्युत् . इताः। 20) Bb पिपृतां, P पिपृत। 21) Vgl. RV 1, 115. 6; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 42. 22) Vgl. RV 1, 115, 1; TS 1, 4, 43, 1 u. ö.; TBr 2, 8, 7, 3 u. ö.; TA 1, 7, 6; Kâṭh. 4, 6; 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5; 22, 6 u. 8; Kap. S. 3, 4 u. 7; 35, 2. 23) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TA 1, 13, 2; Kâṭh. 2, 3; VS 21, 6. 24) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18. 2; TBr 3, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; Kâṭh. 30, 4 u. 5; Kap. S. 16, 7; VS 21, 5. 25) Vgl. TS 3, 1, 4, 4; Kâṭh. 30, 8.

अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्माता स पिता स पुत्रः ।
विश्वे देवा अदितिः पञ्च जना अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम्[1] ॥
विष्टम्भो दिवः[2] स्तीर्णं बर्हिः[3] ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 2 (s. oben); 2, 8, 7 (sâuryâdipaçusûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

विष्णोर्नु कम्[4] तदस्य[5] प्र तद्विष्णुः[6] ॥
परो मात्रया तन्वा वृधान न ते महित्वमन्वश्नुवन्ति ।
उभे ते विद्म रजसी पृथिव्या विष्णो देव त्वं परमस्य वित्से[7] ॥
विचक्रमे पृथिवीमेष एतां क्षेत्राय[8] विष्णुर्मनुषे दशस्यन् ।
ध्रुवासो अस्य कीरयो[9] जनास उरुक्षितिं सुजनिमा चकार[10] ॥
त्रिर्देवः[11] पृथिवीमेष एतां विचक्रमे शतर्चसं[12] महित्वा ।
प्र विष्णुरस्तु तवसस्तवीयान्त्वेषं ह्यस्य स्थविरस्य नाम[13] ॥
इन्द्रं नरो नेमधिता[14] युजे रथम्[15] ॥
जगृह्मा[16] ते दक्षिणमिन्द्र हस्तं वसूयवो वसुपते वसूनाम् ।
विद्मा हि त्वा गोपतिं शूर गोनामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[17] ॥
तवेदं विश्वमभितः पशव्यं यत्पश्यसि चक्षसा सूर्यस्य ।

1) Vgl. RV 1, 89, 10; VS 25, 23; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 23. 2) Vgl. RV 9, 89, 6; TS 4, 4, 12, 5; Kâṭh. 22, 14. 3) Vgl. TS 5, 1, 11, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; VS 29, 4. 4) Vgl. RV 1, 154, 1; TS 1, 2, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 2; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1. 5) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2. 8, 3, 2. 6) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 4. 8, 3, 2; 3, 1, 3, 3; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; VS 5, 20. 7) Vgl. RV 7, 99, 1; TBr 2, 8, 3, 2. 8) B क्षैत्रस्य 9) Ben किरयो 10) Vgl. RV 7, 100, 4; TBr 2, 4, 3, 5. 8, 3, 3. 11) B द्विवः 12) P शतर्चसमिति शत. अर्चसं । 13) Vgl. RV 7, 100, 3; TBr 2, 4, 3, 5. 8, 3, 3. 14) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. ö.; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 7, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5. 16) P जगृभ्म । 17) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5.

गवामसि गोपतिरेक इन्द्र भक्षीमहि ते प्रयतस्य वस्वः[1] ॥
समिन्द्र नः[2] ॥

आरांच्छत्रुमपबाधस्व[3] दूरमुग्रो यः शम्बः पुरुहूत तेन ।
अस्मे धेहि यवमद्गोमदिन्द्र कृधी धियं जरित्रे वाजरत्नाम्[4] ॥
इन्द्रो[5] बलं[6] रक्षितारं दुघानां करेणेव विचकर्ता रवेण ।
स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमानो ऽरोदयत्पणिमा[6] गा[7] अमुष्णात्[8] ॥
अध्वर्यवो यो दृभीकं जघान यो गा उदाजदप हि बलं वः ।
तस्मा[9] एतमन्तरिक्षे न वातमिन्द्रं सोमैरोर्णुत[10] जूर्न[11] वस्त्रैः[12] ॥
इन्द्रा[13] ओषधीरसनोदहानि वनस्पतीरसनोदन्तरिक्षम् ।
बिभेद वलं[14] नुनुदे[15] विवाचो ऽथाभवद्दमिताभिक्रतूनाम्[16] ॥
यो हत्वाहिमरिणात्सप्त सिन्धून्यो गा उदाजदपधा[17] वलस्य[18] ।
यो अश्मनोरन्तरग्निं जजान संवृक्समत्सु स जनास इन्द्रः[19] ॥
अभि स्ववृष्टिम्[20] ॥

भिनद्वलमङ्गिरोभिर्गृणानो वि पर्वतस्य दृंहितान्यैरत्[21] ।
रिणग्रोधांसि कृत्रिमान्येषां[22] सोमस्य ता मद[23] इन्द्रश्चकार[24] ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3; 2, 8, 2 (s. oben); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 7, 98, 6; TBr 2, 8, 2, 6. 2) Vgl. RV 5, 42, 4; TS 1, 4, 44, 1; TBr 2, 8, 2, 6; Kâṭh. 4, 12; Kap.-S. 3, 10; VS 8, 15. 3) P आरात् । शत्रुं । 4) Vgl. RV 10, 42, 7; TBr 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7. 5) P इंद्र । 6) P अरोदयत् । 7) P गाः । 8) Vgl. RV 10, 67, 6; AV 20, 91, 6. 9) Ben यस्मा 10) So Ben; H u. Bb सोमैरूर्णुत; desgl. B, ohne Accent; P सोमैः । आ । ऊर्णुत । 11) So Ben; H u. Bb जूर्णा; desgl. B, ohne Accent; P जूः । न । 12) Vgl. RV 2, 14, 3. 13) P इंद्रः । 14) So Ben u. Bb; die andern Mss. बलं 15) H u. Bb नुनुदे 16) Vgl. RV 3, 34, 10; AV 20, 11, 10. 17) Bb दपधा; P अपधेत्यप. धा । 18) So Ben u. Bb; die andern Mss. बलस्य 19) Vgl. RV 2, 12, 3; AV 20, 34, 3. 20) Vgl. RV 1, 52, 5. 21) P ऐरत । 22) P कृत्रिमाणि । एषां । (!) 23) P ता । मदे । (!) 24) Vgl. RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.

विष्णुं देवं वरुणमूतये भगं मेदसा देवा[1] वपया यजध्वम् ।
ता नो यज्ञमागतं विश्वधेना[2] प्रजावदस्मे द्रविणेह धत्तम्[3] ॥
मेदसा देवा वपया यजध्वं विष्णुं च देवं वरुणं च रातिम् ।
ता नो अमीवामपबाधमाना इमं यज्ञं जुषमाणा उपेतम्[4] ॥
विष्णूवरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यच्छतम् । 5.
दीर्घप्रयज्यू[5] हविषा वृधाना[6] ज्योतिषारातीर्दहतं[7] तमांसि[8] ॥
ययोरोजसा स्कभिता[9] रजांसि वीर्येभिर्वीरतमा शविष्ठा ।
या पत्येते अप्रतीता सहोभिर्विष्णू अगन्वरुणा पूर्वहूतिम्[10] ॥
विष्णूवरुणा[11] अभिशस्तिपावा[12] देवा यजन्त हविषा घृतेन ।
अपामीवां सेधतं रक्षसश्चाथा धत्तं[13] यजमानाय शंयोः[14] ॥ 10
अंहोमुचा वृषभा सुप्रतूर्ती देवानां देवतमा शविष्ठा ।
विष्णूवरुणा प्रतिहर्यतं न इदं नरा प्रयतमूतये हविः[15] ॥
आ देवो याति सविता सुरत्नोऽन्तरिक्षप्रा वहमानो अश्वैः ।
हस्ते दधानो नर्या पुरूणि निवेशयञ्च प्रसुवञ्च[16] भूम[17] ॥
अभीवृतं[18] कृशनैर्विश्वरूपं हिरण्यशम्यं यजतो बृहन्तम् । 15
आस्थाद्रथं सविता चित्रभानुः कृष्णा रजांसि तविषीं दधानः[19] ॥
स घा[20] नो देवः सविता सहावासाविषद्वसुपतिर्वसूनि ।
विश्रयमाणो अमतिमुरूचीं[21] मर्तभोजनमध रासते नः[22] ॥

1) P देवाः । 2) Bb विश्वधेना; P विश्वधेनेति विश्व॰धेना । 3) Vgl. TBr 2, 8, 4, 4. 4) Die Samh. Mss. उपेतं; P उप । इतं ।; vgl. TBr 2, 8, 4 4. 5) H दीर्घप्रयुज्यू; desgl. B, ohne Accent. 6) P वृधाना । 7) P ज्योतिषा । अरातीः । दहतं । 8) Vgl. TBr 2. 8, 4, 5. 9) Ben स्कभीता 10) Vgl. TBr 2, 8, 4, 5. 11) H विष्णु॰; P विष्णुवरुणा । 12) P अभिशस्तिपावेत्यभिशस्ति पावा । 13) P च । अथ । धत्तं । 14) Ben शंयोः ।; vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 15) Vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 16) Ben प्रसूवं; P प्र॰सुवन् । 17) Vgl. RV 7, 45, 1; TBr 2, 8, 6, 1; Kâṭh. 17, 19 18) Ben अभिवृतं; P अभिवृतमित्यभि॰वृतं । 19) Vgl. RV 1, 35, 4; TBr 2, 8, 6, 1. 20) P सः । घ । 21) Bb अमति॰ 22) Vgl. RV 7, 45, 3; TBr 2, 8, 6, 1.

आ कृष्णेन रजसा[1] वाममद्य[2] ॥

भगं धियं वाजयन्तः पुरंधिं नराशंसो ग्नास्पतिर्नो अव्यात्[3] ।

आये[4] वामस्य संगथे रयीणां प्रिया[5] देवस्य सवितुः स्याम[6] ॥

या ओषधयो[7] ऽश्वावतीमोषधीरिति[8] मातरो[9] ऽति[10] विश्वाः परि-

5 ष्ठा[11] यदोषधयः संगछन्ते[12] ऽन्या वो अन्याम्[13] ॥ ६ ॥

Vg'. TBr 2, 8, 4 (abhimâtihendrâdipaçusûktoktiḥ); 2, 8, 6 (sâvitrâdipaçusûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

मही द्यावापृथिवी इह ज्येष्ठे रुचा भवतां शुचयद्भिरर्कैः ।

यत्सीं वरिष्ठे बृहती[14] विमिन्वन्नुवद्धोक्षा[15] पप्रथानेभिरेवैः[16] ॥

प्र पूर्वजे[17] ॥

स इत्स्वपा भुवनेष्वास य इमे द्यावापृथिवी जजान ।

10 उर्वी गभीरे रजसी सुमेके अवंशे धीरः शच्या समैरत्[18] ॥

भूरि[19] द्वे अचरन्ती चरन्तं पद्वन्तं गर्भमपदी दधाते ।

नित्यं न सूनुं पित्रोरुपस्थे द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्वात्[20] ॥

इदं द्यावापृथिवी सत्यमस्तु पितर्मातर्यदिहोपब्रुवे[21] वाम् ।

भूतं देवानामवमे अवोभिर्विद्यामेषं वृजनं[22] जीरदानुम्[23] ॥

---

1) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31. 2) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 3) So H, Bb, B u. P; in Ben अव्यात् 4) So im Anschluss an P आयं इत्या॰ अये । die Saṃh. Mss. आ ये 5) P प्रियाः । 6) Vgl. RV 2, 38, 10; TBr 2, 8, 6, 3. 7) Vgl. RV 10, 97, 1; TS 4, 2, 6, 1; Kâṭh. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 75. 8) Vgl. RV 10, 97, 7; TS 4, 2, 6, 4; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 81. 9) Vgl. RV 10, 97, 4; TS 4, 2, 6, 1; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 78. 10) P अति । 11) Vgl. RV 10, 97, 10; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 16, 13; Kap, S. 25, 4. 12) Vgl. TS 4, 2, 6, 2; Kap S. 25, 4. 13) Vgl RV 10, 97, 14; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 14) P बृहती इति बृहती 15) P उवत् । ह । उक्षा । 16) Vgl. RV 4, 56, 1. 17) Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 4, 7. 18) Vgl. RV 4, 56, 3; TBr 2, 8, 4, 7. 19) Ben u. Bb भूरिं 20) Vgl. TBr 2, 8, 4, 8. 21) P यत् । इह । उपब्रुवे इत्युप ब्रुवे । 22) Bb वृषणं 23) Vgl. RV 1, 185, 11; TBr 2, 8, 4, 8.

उर्वी पृथ्वी बहुले दूरेअन्ते[1] उपब्रुवे नमसा यज्ञे अस्मिन् ।
दधाते ये सुभगे सुप्रतूर्ती द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्वात्[2] ॥
इन्द्रो भूतस्य भुवनस्य राजेन्द्रो दाधार पृथिवीमुतेमाम् ।
इन्द्रे ह विश्वा भुवना श्रितानीन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रः पृणन्तं पपुरिं चेन्द्रा[3] इन्द्रः स्तुवन्त स्तवितारमिन्द्रः ।
दधाति शक्रः[4] सुकृतस्य लोक इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रो द्यौरुरुव्युत भूमिरिन्द्रा इन्द्रः समुद्रो अभवद्गभीरः ।
उरुवन्तरिक्षं स जनासा इन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रो वृत्रं वज्रेणावधीद्धीन्द्रो[5] व्यंसमुत शुष्णमिन्द्रः[6] ।
इन्द्रः पुरः शम्बरस्याभिनद्धीन्द्रं[7] मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रो बभूव ब्रह्मणा गभीर इन्द्रा आभूतः परिभूष्विन्द्रः[8] ।
इन्द्रो भविष्यदुत भूतमिन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रो ऽस्मं[9] अवतु वज्रबाहुरिन्द्रे भूतानि भुवनानीन्द्रे[10] ।
अस्माकमिन्द्रो भवतु प्रसाहं[11] इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
उत स्या नः सरस्वती जुषाणोपश्रुवत्सुभगा[12] यज्ञे अस्मिन् ।
मितज्ञुभिर्नमस्यैरियाणा[13] राया युजा चिदुत्तरा सखिभ्यः[14] ॥
प्र क्षोदसा धायसा सस्र[15] एषा सरस्वती धरुणमायसी[16] पूः ।

1) So im Anschluss an P दूरेअन्ते इति दूरे॰अन्ते ।; die Saṃh. Mss. दूरे अन्ते
2) Vgl. RV 1, 185, 7; TBr 2, 8, 4, 8. 3) P च । इन्द्रः । 4) P शुक्रः । 5) So Ben; in H u. Bb wohl °वधीद्धीन्द्रो, doch nicht ganz deutlich; in B so, nur ohne Accent; P अवधीत् । हि । इन्द्रः । 6) H u. Bb शुष्णमिन्द्रः; desgl. B, nur ohne Accent. 7) So Ben; H u. Bb wohl °भिनद्धीन्द्रं; desgl B, ohne Accent; P अभिनत् । हि । 8) P परिभूरिति परि॰भूः । अपि । इन्द्रः । 9) P अस्मान् । 10) P भुवनानि । भूतानि । इन्द्रः । 11) P प्रसाह इति प्र॰साहः । 12) P उप । अवत् । 13) P मितज्ञुभिरिति मित॰ज्ञुभिः । वृतज्ञुभिरिति वृतज्ञुभिः । नमस्यैः । इयाना । 14) Vgl. RV 7, 95, 4. 15) So Ben; P सस्रे ।; die andern Mss. सहस्र 16) Ben धरुणम°; Bb धरणम°

प्र बाधमाना[1] रथ्येव[2] याति विश्वा अपो महिना[3] सिन्धुरन्याः[4] ॥
एकाचेतत्सरस्वती[5] नदीनाꣳ शुचिर्यती[6] गिरिभ्य आ समुद्रात् ।
रायश्चेतन्ती भुवनस्य भूरेर्घृतं पयो दुदुहे नाहुषाय[7] ॥
इदमददाद्रभसमृणच्युतं[8] दिवोदासꣳ वध्र्यश्वाय[9] दाशुषे ।
या शश्वन्तमाचखादावसं[10] पणिं ता ते दात्राणि तविषा सरस्वति[11] ॥
अयमु ते सरस्वति[12] वसिष्ठो द्वारा ऋतस्य सुभगे व्यावः ।
वर्ध शुभ्रे स्तुवते रासि वाजान्यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः[13] ॥
इयꣳ शुष्मेभिर्बिसखा इवारुजत्सानु[14] गिरीणां तविषेभिरूर्मिभिः[15] ।
पारावतघ्नीमवसे सुवृक्तिभिः सरस्वतीमा विवासेम धीतिभिः[16] ॥

॥ ७ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 4, 7 u. 8; 2, 8, 2, 8 (s. oben); RV 7, 95; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

शुचिं नु स्तोमꣳ[17 v] श्नथद्वृत्रमुभा[18] वामिन्द्राग्नी[19 v] प्र चर्षणिभ्य[20 v] आ वृत्रहणा[21 v] गीर्भिर्विप्रस्त्वष्टा[22] दधत्तन्नस्तुरीपं[23. 24 v] त्वष्टा वीरम्[25] ॥

---

1) P प्रबाबधानेति प्र.बाबधाना। 2) P रथ्येवेति रथ्या.इव। 3) P महिमा 4) Vgl. RV 7, 95, 1. 5) P एका। अचेतत्। 6) Ben यति; H u. Bb यती 7) Vgl. RV 7, 95, 2. 8) Bb इयमददा° 9) P वध्रियश्वायेति वध्रि.अश्वाय। 10) H u. Bb °द्दावसं ohne Accent; P आचखादेत्या.चखाद। अवसं। 11) H u. Bb तविषा सर° 12) Bb सरस्वति 13) Vgl. RV 7, 95, 6. 14) P बिसखेवेति बिसखाः.इव। अरुजत्। 15) Ben तविषी° 16) Vgl. RV 6, 61, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 4, 16. 17) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâṭh, 13, 15; 21, 13. 18) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11. 3, 13, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâṭh. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 18) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; VS 3, 13. 20) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 4, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 22) Vgl. RV 7, 93, 4; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 6, 9, 1; Kâṭh. 4, 15. 23) In H u. Bb दधत् ohne Accent; vgl. TBr 2, 6, 8, 4. 3, 7, 4; Kâṭh. 38, 6. 24) Vgl. RV 1, 142, 10 oder 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 4, 1, 8, 3 oder 3, 1, 11, 1; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5. 25) Vgl. TS 5, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 7, 4; Kâṭh. 5, 6, 2; VS 29, 9.

पिशङ्गरूपः सुभरो वयोधाः श्रुष्टी वीरो जायते देवकामः ।
प्रजां त्वष्टा विष्यतु नाभिमस्मे[1] अथा[2] देवानामप्येतु पाथः[3] ॥
देव त्वष्टः[4] ॥
आविष्ट्यो वर्धते चारुरासु जिह्मानामूर्ध्वः स्वयशा उपस्थे ।
उभे त्वष्टुर्बिभ्यतुर्जायमानात्प्रतीची सिंहं प्रतिचेतयेते[5] ॥
जगृह्मा ते दक्षिणमिन्द्र हस्तम्[6] ॥
सुब्रह्माणं देववन्तं महान्तमुरुं[7] गभीरं पृथुबुध्नमिन्द्र ।
श्रुतऋषिमुग्रमभिमातिषाहमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[8] ॥
वनीवानो मम दूतासा[9] इन्द्रं स्तोमाश्चरन्ति[10] सुमतीरियाणाः[11] ।
हृदिस्पृशो मनसा वच्यमाना अस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[12] ॥
स्वायुधं स्ववसं सुनीथं चतुःसमुद्रं धरुणं रयीणाम् ।
चर्कृत्यं शंस्यं[13] भूरिवारमुग्रमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[14] ॥
अश्वावन्तं रथिनं वीरवन्तं सहस्रिणं शतिनं वाजमिन्द्र ।
भद्रव्रातं विप्रवीरं स्वर्षामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[15] ॥
सनद्वाजं विप्रवीरं तरुत्रं[16] धनुस्पृतं[17] शूशुवांसं[18] सुदक्षम् ।
दस्युहनं पूर्भिदमिन्द्र सत्यमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[19] ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7, 4; RV 10, 47; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

---

1) H u. Bb ॰मस्मै 2) P अथ । 3) Vgl. RV 2, 3, 9; TS 3, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 7, 4. 4) Vgl. TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2; Kâṭh. 3, 7; Kap. S. 2, 14. 5) Vgl. RV 1, 95, 5; TBr 2, 8, 7, 4. 6) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 7) P बृहंतं । (statt महान्तं 8) Vgl. RV 10, 47, 3; TBr 2, 5, 6, 1. 9) P दूतासः । 10) P स्तोमं । च-रंति । 11) Ben ॰रीयाणाः; P सु . मतीः । इयानाः । 12) Vgl. RV 10, 47, 7. 13) P शंस्यं । 14) Vgl. RV 10, 47, 2. 15) Vgl. RV 10, 47, 5. 16) H u. Bb तरुत्रं 17) P धनस्पृतमिति धन . स्पृतं । 18) P शुश्रुवांसमिति शुश्रुवांसम् । 19) Vgl. RV 10, 47, 4.

त्वष्टा पत्नीभिरिह नः सजोषा देवो देवीभिर्हविषो जुषाणः ।
उपो[1] रयिं बहुलं विष्यता[2] नः शृणोत नो सुमतिं यज्ञियासः ॥
रेतोधा यस्य भुवनस्य देवः ससाद योनौ जनिता जनिष्ठः ।
रूपाणि कृण्वन्विदधद्वपूंषि त्वष्टा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
त्वष्टा पत्नीभिरनु मंहनेवाग्नेयावा[3] धिषणे यं[4] दधाते ।
विश्वा वसु हस्तयोरादधानो ऽन्तर्मही[5] रोदसी याति साधन् ॥
आ नो वीरेभिर्जनिता मतीनां गोभिरश्वेभिर्वसुभिर्वसूयन् ।
समञ्जानो धामभिर्विश्वरूपैस्त्वष्टा[6] पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
त्वष्टा रेतो भुवनस्य पत्नीर्विकृण्वानास्तनयं[7] भूरि पश्वः ।
मा[8] वो देवी[9] रोदसी तच्छृणोता[10] नो रयिं जनत[11] विश्ववारम् ॥
यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां च रयिं च नो जनत विश्वरूपम् ।
योनौ रेतो दधदस्मे नु त्वष्टा देवीः पत्नीर्जनत जीवसे नः[12] ॥
वि मच्छ्रथाय[13] रशनामिवाग ऋध्याम ते वरुण खामृतस्य ।
मा तन्तुश्छेदि वयतो धियं मे मा मात्रा शार्यपसः[14] पुर ऋतोः[15] ॥
पर[16] ऋणा सावीरध मत्कृतानि माहं[17] राजन्नन्यकृतेन भोजम् ।
अव्युष्टा इन्नु भूयसीरुषासा[18] आ नो वीरान्वरुण[19] तासु शा-
धि[20] ॥

---

1) P उपो इत्युपो । 2) P वि । स्यत । 3) P मंहनेवेति मंहना इव । अग्नेयावेत्यग्ने-यावा । 4) So Ben u. P; die andern Mss. जे 5) H u. Bb मही 6) H °रूपान्; Bb विश्वरूपान् 7) Die Samh. Mss. तनयम्; P तनयं । 8) P मा: । 9) P देवीः । 10) P तत् । शृणोत; Bb तच्छृणोता 11) So Ben u. P; die andern Mss. जनित 12) Vgl. RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; AV 20, 63, 1. 124, 4. 13) So Ben; H मञ्छ्रथाय; Bb मच्छ्रथाय; P मत् । श्रथाय । 14) Die Samh. Mss. सर्यपसः; P शारि । अपसः । 15) Vgl. RV 2, 28, 5. 16) P परा । 17) P मा । अहं । 18) P उषासः । 19) P आ । नः । जीवान् । वरुण । 20) Vgl. RV 2, 28, 9.

अपो षु[1] म्यक्ष[2] वरुण भियसं मत्सम्राडृतावो ऽनु[3] नो गृभस्य ।
दामेव वत्साद्विमुमुग्ध्यꣳहो नहि त्वदारे निमिषश्चनेशे[4] ॥
यो मे राजन्युज्यो वा सखा वा स्वप्ने भयं भीरवे मह्यमाह ।
स्तेनो वा यो दिप्सति नो वृको वा त्वं तस्माद्वरुण पाह्यस्मान्[5] ॥
मा नो वधैर्वरुण ये त इष्टा[6] एनः कृण्वन्तमसुर[7] भ्रीणन्ति ।
मा ज्योतिषः प्रवसथानि गन्म वि षू मृधः शिश्रथो जीवसे नः[8] ॥
३क्क[9] त्यानि नौ सख्या बभूवुः संचावहे[10] यदवृकं पुरा चित् ।
बृहन्तं मानꣳ वरुण स्वधावः सहस्रद्वारं जगमा[11] गृहं ते[12] ॥
मूर्धानं दिवः[13] पृष्टो दिवि[14] वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम[15] त्वमग्ने शोचिषा शोशुचानो[16] ऽग्निः प्रातः सवनात्[17] विश्वꣳ विष्याच ॥ ९ ॥ 10

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

आ वाꣳ रथो रोदसी बद्बधानो हिरण्ययो वृषभिर्यात्वश्वैः ।
घृतवर्तनिः पविभी रुचान[18] इषांꣳ वोढा नृपतिर्वाजिनीवान्[19] ॥
स पप्रथानो अभि पञ्च भूमा[20] त्रिवन्धुरो मनसायातु[21] युक्तः ।
विशो[22] येन गच्छथो देवयन्तीः कुत्रा[23] चिद्यामममश्विना[24] दधाना[25] ॥
स्वश्वा यशसायातमर्वाग्दस्रा निधिं मधुमन्तं पिबाथः । 15

1) P अपो इत्यपो । सु । 2) So Ben; P म्यक्ष ।; die andern Mss. मिक्षि 3) P अनु । 4) Vgl. RV 2, 28, 6. 5) Vgl. RV 2, 28, 10. 6) P इष्टाः । 7) P कृण्वतः । असुर । 8) Vgl. RV 2, 28, 7. 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 10) P संचावहेति संचावहे । 11) P जगम । 12) Vgl. RV 7, 88, 5. 13) Vgl. RV 6, 7, 1; TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; Kâṭh. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; VS 7, 24; 33, 8. 14) Vgl. RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 40, 3 u. ö. 15) Vgl. RV 1, 98, 1: TS 1, 5, 11, 3; Kâṭh. 4, 16; VS 26, 7. 16) Vgl. RV 7, 13, 2; TS 1, 5, 11, 2. 17) P प्रातः सवनादिति प्रातःसवनात् ।; vgl. aber oben 1, 3, 36; vgl. ferner TS 3, 1, 9, 1; Kâṭh. 30, 6 u. 7. 18) P पविभिः । रुचानः । 19) Vgl. RV 7, 69, 1; TBr 2, 8, 7, 6. 20) P भूम । 21) P मनसा । आ । यातु । 22) H विशो 23) P कुत्र । 24) P चित् । याम् । अश्विना । 25) Vgl. RV 7, 69, 2; TBr 2, 8, 7, 7.

वि वां रथो वध्वा यादमानो ऽन्तान्दिवो[1] बाधते वर्तनि-
भ्याम्[2] ॥
यो ह स्य वां रथिरा वस्त उस्रा[3] रथो युजानः परियाति वर्तिः ।
तेन नः शं योरुषसो व्युष्टौ न्यश्विना वहतं यज्ञे अस्मिन्[4] ॥
युवोः श्रियं परि योषावृणीत सूरो दुहिता परितक्म्यायाम्[5] ।
यद्देवयन्तमवथः[6] शचीभिः परि घ्रंसमोमना वां वयो गात्[7] ॥
युवं भुज्युमववि॑द्धं समुद्र उदूहथुरर्णसो अस्रिधानैः ।
पतत्रिभिरश्रमैरव्यथिभिर्दंसनाभिरश्विना पारयन्ता[9] ॥
ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता[10] ॥
10 स ईं सत्येभिः सखिभिः शुचद्भिर्गोधायसं[11] वि धनसैरदर्दः ।
ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविणं व्यानट्[12] ॥
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावशं सत्यो मन्युर्महि कर्मा करिष्यतः[13] ।
यो गा उदाजत्स दिवे वि चाभजन्महीव[14] रीतिः शवसासरत्पृ-
थक्[15] ॥
15 इन्धानो अग्निं वनवद्वनुष्यतः कृतब्रह्मा[16] शूशुवद्रातहव्या इत्[17] ।
जातेन जातमति स प्रसर्सृते[18] यंयं युजं कृणुते ब्रह्मणस्पतिः[19] ॥

---

1) Die Mss. schwanken; H यादमानो ऽन्तान्; Bb °नो ऽन्तां; Ben °नो न्तान्; P यादमानः । अन्तान् । 2) Vgl. RV 7, 69, 3; TBr 2, 8, 7, 7. 3) P वस्ते । उस्राः । 4) Vgl. RV 7, 69, 5ᶜ, TBr 2, 8, 7, 8; Kâṭh. 17, 18. 5) So Ben; in H u. Bb परितक्मायां; desgl. B, ohne Accent; P परितक्मायामिति परि. तक्मायां । 6) H, Bb, B °मवृतः 7) Vgl. RV 7, 69, 4; TBr 2, 8, 7, 8. 8) Ben °द्रंमुद्र°; P समुद्रे । उत् । ऊहथुः । 9) Vgl. RV 7, 69, 7; TBr 2, 8, 7, 8. 10) Vgl. RV 2, 23, 19. 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 11) H शुचिद्भि°; desgl. B, ohne Accent. Bb शुचयद्भि° 12) H व्यानट्; vgl. RV 10, 67, 7; TBr 2, 8, 5, 1. 13) So corrigirt; Ben, Bb u. P करिष्यथः; desgl. H u. B, ohne Accent. 14) P च । अभजत् । महीवेति मही. इव । 15) H u. Bb पृथक्; vgl. RV 2, 24, 14; TBr 2, 8, 5, 2. 16) P कृतब्रह्मेति कृत. ब्रह्मा । 17) P शूशुवत् । रातहव्य इति रात. हव्यः । इत् । 18) So Ben und wohl auch P; die andern Mss. सरिसृते 19) Vgl. RV 2, 25, 1; TBr 2, 8, 5, 2.

ब्रह्मणस्पते सुयमस्य[1] विश्वहा[2] ॥

स इज्जनेन[3] स विशा स जन्मना स पुत्रैर्वाजं भरते धना नृभिः ।
देवानां यः पितरमाविवासति श्रद्धामना हविषा ब्रह्मणस्पतिम्[4] ॥

आ यातं मित्रावरुणा सुशस्त्युप[5] प्रिया नमसा हूयमाना[6] ।
सं या[7] अप्नःस्थो[8] अपसेव जनाञ्छ्रुधीयतश्चिद्यतथो[9] महित्वा[10] ॥
युवं वस्त्राणि पीवसा[11] वसाथे युवोरच्छिद्रा[12] मन्तवो ह सर्गाः ।
अवातिरतमनृतानि[13] विश्व[14] ऋतेन मित्रावरुणा सचेथे[15] ॥
को नु वां मित्रावरुणा ऋतायन्दिवो वा महः पार्थिवस्य वा दे[16] ।
ऋतस्य वा सदसि त्रासीथां नो यज्ञायते वा पशुषो[17] नु वाजान्[18] ॥ 10

तत्सु वां मित्रावरुणा महित्वमीर्मा तस्थुषीरहभिर्दुदुह्रे ।
विश्वाः पिन्वथः[19] स्वसरस्य धेना अनु वामेकः पविरावबर्त[20] ॥
यद्बंहिष्ठं नातिविधे[21] सुदानू अच्छिद्रं शर्म भुवनस्य गोपा[22] ।
तेन नो मित्रावरुणा अविष्टं सिषासन्तो[23] जिगीवांसः स्याम[24] ॥ 1

1) So Ben; in H u. Bb सुयमस्य; desgl. B, ohne Accent; P सुयमस्येति सु·यमस्य। 2) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 3) P इत्। जनेन। 4) Vgl. RV 2, 26, 3; TBr 2, 8, 5, 3; TS 2, 3, 14, 3. 5) P सुशस्तीति सु·शस्ति। उप। 6) H, Bb u. B हूयमानाः 7) P यौ। 8) H u. Bb अपनस्थो; desgl. B, ohne Accent; P अप्नस्थ इत्यप्नः स्थः। 9) P जनान्। श्रुधियत इति श्रुधि·यतः। 10) Vgl. RV 6, 67, 3. 11) Ben पिवसा 12) Ben °द्र; P अच्छिद्राः। 13) Ben आवातिरतमानृ° 14) P विश्वा। 15) Vgl. RV 1, 152, 1; TBr 2, 8, 6, 6. 16) P वा। दे। 17) P पशुषः। पशुस इति पशु·सः। 18) Vgl. RV 5, 41, 1. 19) Bb पिन्वथ 20) Vgl. RV 5, 62, 2; TBr 2, 8, 6, 6. 21) Bb °विदे 22) So Ben u. P; in H u. Bb गोप्ताः; desgl. B, ohne Accent. 23) P सिषासंतः। सिसासंत इति सिसासंतः। 24) Vgl. RV 5, 62, 9; TBr 2, 8, 6, 7.

प्र बाहवा[1] ॥ १० ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7 (s. oben); 2, 8, 5 und 6 (âindrâdipaçvâdisûktakathanam und sâvitrâdipaçusûktakathanam); Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ नो विश्वा आस्क्रा[2] गमन्त देवा मित्रो अर्यमा वरुणः सजोषाः ।
भुवन्यथा नो विश्वे वृधासः करन्त्सुषाहा विथुरं न[3] शवः[4] ॥
शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शं सरस्वती सह धीभिरस्तु ।
5 शमभिषाचः शमु रातिषाचः शं नो दिव्याः पार्थिवाः शं नो अप्याः[5] ॥
ये सवितुः सत्यसवस्य विश्वे मित्रस्य व्रते वरुणस्य देवाः ।
ते सौभगं वीरवद्गोमदप्नो दधातन द्रविणं चित्रमस्मे[6] ॥
सुगा[7] वो देवा[8] विश्वे देवाः[9] ॥
10 द्यौः[10] पितः पृथिवि[11] मातरध्रुगग्ने भ्रातर्वसवो मृडता[12] नः ।
विश्व आदित्या अदिते[13] सजोषा अस्मभ्यं शर्म बहुलं वियन्त[14] ॥
ईडे अग्निं स्ववसं नमोभिरिह प्रसत्तो[15] विचयत्कृतं नः ।
रथैरिव प्रभरे[16] वाजयद्भिः प्रदक्षिणिन्मरुतां[17] स्तोममश्याम्[18] ॥
त्विषीमन्तो अध्वरस्येव दिद्युत्तृषुच्यवसो[19] जुह्वो नाग्नेः[20] ।

1) Vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TBr 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7; Kâṭh. 12, 14; VS 21, 9. 2) P विश्वे । आस्क्राः । 3) Ben नु 4) Vgl. RV 1, 186, 2; TBr 2, 8, 6, 3. 5) Vgl. RV 7, 35, 11; TBr 2, 8, 6, 3. 6) Vgl. RV 10, 36, 13; TBr 2, 8, 6, 4. 7) P सुग्याः इति सु-ग्याः ।(!) 8) P देवाः ।; vgl. VS 8, 18; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10. 9) So die Saṃh. Mss.; P देवाः ।; vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 53. 10) So P; die Saṃh. Mss. द्यौः । 11) Die Mss., auch P पृथिवी 12) P मृडत । 13) H u. Bb अदिते 14) Ben वी°; vgl. RV 6, 51, 5; TBr 2, 8, 6, 5. 15) H u. Bh प्रसत्तो 16) P प्र । भरे । 17) P प्र-दक्षिणित् । 18) Vgl. RV 5, 60, 1; TBr 2, 7, 12, 4. 19) P दिद्युत् । तृषुच्यवस इति तृषु-च्यवसः । 20) P न । अग्नेः ।

अर्चत्रयो धुनयो न वीरा भ्राजज्जन्मानो[1] मरुतो अधृष्टाः[2] ॥
अग्ने याहि[3] दूत्यं[4] मा रिषण्यो देवाँ[5] अच्छा ब्रह्मकृता गणेन ।
सरस्वतीं मरुतो अश्विनापो[6] यक्षि देवान्रत्नधेयाय विश्वान्[7] ॥
प्र चित्रमर्कं गृणते तुराय[8] ॥
ये अग्नयो न शोशुचन्निधाना द्विर्यत्त्रिर्मरुतो वावृधन्त । 5
अरेणवो हिरण्ययास[9] एषां साकं नृम्णैः पौंस्येभिश्च भूवन्[10] ॥
आ वो यन्तूदवाहासो[11] अद्य[12] ॥
सत्यं बृहदृतमुग्रं दीक्षा तपो ब्रह्म यज्ञाः[13] पृथिवीं धारयन्ति ।
सा नो भूतस्य भव्यस्य पत्न्युरुं लोकं पृथिवी नः कृणोतु ॥
असंबाधा या मध्यतो मानवेभ्यो यस्या[14] उद्वतः प्रवतः समं महत् ।
नानारूपा[15] ओषधीर्या बिभर्ति पृथिवी नः प्रथतां राध्यतां[16] नः ॥
यां रक्षन्त्यस्वप्ना[17] विश्वदानीं देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादम् ।
सा नो मधु घृतं दुहामथो[18] उक्षतु वर्चसा ॥
यस्यां पूर्वे पूर्वजना विचक्रिरे यस्यां देवा असुरानभ्यवर्तयन्[19] ।
या बिभर्ति बहुधा प्राणदेजत्सा नो भूमिः पूर्वपेयं दधातु ॥ 15
यास्ते प्राचीः प्रदिशो या उदीचीर्याश्च भूम्यधराग्याश्च[20] पश्चा ।
शिवास्ता[21] मह्यं चरते भवन्तु मा निपप्तं भुवने शिश्रियाणः ॥

1) P भ्राजजन्मान इति भ्राज॰जन्मानः । 2) Vgl. RV 6, 66, 10. 3) In H u. Bb das Verbum ohne Accent. 4) P दूत्यं । 5) P देवान् । 6) P अश्विना । अपः । 7) Vgl. RV 7, 9, 5; TBr 2, 8, 6, 4. 8) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 5, 5; Kâṭh. 20, 15. 9) P हिरण्ययासः । 10) Vgl. RV 6, 66, 2. 11) P यंतु । उदवाहस इत्युद॰वाहसः । 12) Vgl. RV 5, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 3. 13) Ben यज्ञात् । 14) P यस्याः । 15) P नानारूपा इति नाना॰रूपाः । 16) Bb °ता 17) Ben रक्षन्ति स्वप्ना 18) Bb दुहाम°; P दुहम् । अथो इत्यथो । 19) So H u. Bb; in Ben °भ्यवर्तयन्; P अभि । अवर्तयन् । 20) So Ben; in H u. Bb °धरा यास°, desgl. B ohne Accent; P भूम्यधरागिति भूमि॰अधराक् 21) Ben °स्त्वा; P शिवाः । ताः ।

विश्वंभरा[1] वसुधानी पुरुक्षुर्हिरण्यवर्णा जगतः प्रतिष्ठा।
वैश्वानरं बिभ्रती[2] भूमिरग्निमिन्द्र ऋषभा[3] द्रविणं नो दधातु॥ ११॥

Vgl. TBr 2, 8, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ वां मित्रावरुणा हव्यदातिं नमसा देवा[4] अवसा ववृत्याम्।
अस्माकं ब्रह्म पृतनासु सह्या[5] अस्माकं वृष्टिर्दिव्या सुपारा[6]॥
5 ऋतस्य गोपा[7] अधितिष्ठथो रथं सत्यधर्माणा परमे व्योमन्।
यमत्र मित्रावरुणावथो युवं तस्मै वृष्टिर्मधुमत्पिन्वते दिवः[8]॥
वाचं सु मित्रावरुणा ऋतावरीं पर्जन्यश्चित्रां वदति त्विषी-
मतीम्।
अभ्रा वसत[9] मरुतः[10] सु मायया[11] द्यां वर्षयतमरुणामरेपसम्[12]॥
10 सम्राजा अस्य भुवनस्य राजथो मित्रावरुणा विदथे स्वर्दृशा।
वृष्टिं वां राधो अमृतत्वमीमहे द्यावापृथिवी विचरन्ति[13] तन्यवः॥
आ नो मित्रावरुणा हव्यजुष्टिं घृतैर्गव्यूतिमुक्षतमिडाभिः[14]।
प्रति वामत्र वरमा[15] जनाय पृणीतमुद्नो[16] दिव्यस्य चारोः[17]॥
सम्राजा उग्रा वृषभा दिवस्पती पृथिव्या[18] मित्रावरुणा[19] विच-
र्षणी।

1) Bb विश्वंभरा। 2) Ben बिभ्रति 3) So H u. Bb; ich zerlege es in ऋषभ। आ।; in Ben ऋषभा ohne Accent; P इंद्रवृषभेतींद्रवृषभा 4) P देवी। 5) H u. Bb सह्या 6) Vgl. RV 1, 152. 7; TBr 2, 8, 6, 5. 7) P गोपौ। 8) Vgl. RV 5, 63, 1. 9) P वसत। 10) So P; in den Saṃh. Mss. ohne Accent. 11) So mit P सु। मायया।; Ben सुमायया; H u. Bb स्वमायया; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 5, 63, 6; TBr 2, 4, 5, 4. 13) Ben °वीच° 14) Ben °तमीडाभि: 15) So im Anschluss an P वरं। आ।; Ben वरामा; H u. Bb वरिमा; desgl. B, ohne Accent. 16) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben घृणीतमुद्रो; H u. Bb प्रणीतमुभ्रो; desgl. B, ohne Accent; P प्रणीतं। उद्नः। 17) Vgl. RV 7, 65, 4; TBr 2, 8, 6, 7. 18) P पृथिव्याः। 19) In H u. Bb dies Wort ohne Accent.

चित्रेभिरभ्रैरुपतिष्ठतो रवं द्यां वर्षयतो[1] असुरस्य मायया[2] ॥
आ ते महो[3] यो जवते[4] एवाभि गोचाणि[5] ॥
आभिः स्पृधो मिथतीररिषण्यन्नमित्रस्य[6] व्यथया[7] मन्युमिन्द्र ।
आभिर्विश्वा अभियुजो विषूचीरार्याय विशो ऽवतारीर्दासीः[8] ॥
अयं शृण्वे अध जयन्नुत घ्नन्नयमुत[9] प्रकृणुते युधा गाः[10] ।
यदा सत्यं कृणुते मन्युमिन्द्रो विश्वं दृढं भयता[11] एजदस्मात्[12] ॥
अनु स्वधामक्षरन्नापो अस्यावर्धत[13] मध्या[14] आ नाव्यानाम्[15] ।
सध्रीचीनेन मनसा तमिन्द्र[16] ओजिष्ठेन हन्मनाहन्नभि[17] द्यून्[18] ॥
इन्द्रस्तरस्वानभिमातिहोग्रो हिरण्यवर्ण इषिरः स्वर्षाः ।
तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम[19] ॥ 10
हिरण्यवर्णो अभयं कृणोत्वभिमातिहेन्द्रः पृतनासु जिष्णुः ।
स नः शर्म त्रिवरूथं वियंसद्यूयं[20] पात स्वस्तिभिः सदा नः[21] ॥
इन्द्रं स्तुहि वज्रिणं सोमपृष्ठं[22] पुरोडाशस्य जुषतां हविर्नः ।
हत्वाभिमातीः पृतनाः सहस्वानथाभयं कृणुहि विश्वतो नः[23] ॥
स्तुहि शूरं वज्रिणमप्रतीकं वृत्रहणं पुरुहूतमिन्द्रम् । 15
य एका इच्छतपतिर्जनेषु तस्मा इन्द्राय हविषा जुहोत[24] ॥
इन्द्रो देवानामधिपाः[25] पुरोहितो विशां पतिरभवद्वाजिनीवान् ।

---

1) P वर्षयतः । 2) Vgl. RV 5, 63, 3. 3) Vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 3; Kâth. 8, 16. 4) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3; Kâth. 8, 16. 5) Vgl. RV 10, 103, 7; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 39. 6) P मिथतीः । अरिषण्यत् । अमित्रस्य । 7) P व्यथय । 8) Vgl. RV 6, 25, 2; TBr 2, 8, 3, 3. 9) H u. Bb जयंतु वर्धन्न° 10) Ben गात् 11) P भयते 12) P अस्मात् ।; vgl. RV 4, 17, 10; TBr 2, 8, 3, 3. 13) P अस्य । अवर्धत । 14) P मध्ये । 15) So H u. Bb; in Ben नाव्यांनां; P नाव्यानां । 16) P तं । इंद्रः । 17) P हन्मना । अहन् । अभि । 18) Vgl. RV 1, 33, 11; TBr 2, 8, 3, 4. 19) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 20) Ben वी° 21) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 22) Bb सोमपृष्ठं 23) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 24) Vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 25) So Ben; H u. Bb °मधिपः; B °मधिमपः; P अधिपा इत्यधि-पाः ।

अभिमातिहा तविषस्तुविष्मानस्मभ्यं[1] चित्रं वृषणं रयिं दात्[2] ॥
य इमे द्यावापृथिवी महित्वा बलेनादृंहदभिमातिहेन्द्रः[3] ।
स नो हविः प्रतिगृभ्णातु[4] रातये देवानां[5] देवो निधिपा नो अव्यात्[6] ॥

॥ १२ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 6; 2, 8, 3 u. 4 (s. oben); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

इन्द्रो वृत्रमतरद्वृत्रतूर्ये[7] ऽनाधृष्यो मघवा शूरा[8] इन्द्रः ।
अन्वेनं विशो अमदन्त पूर्वीरयं[9] राजा जगतश्चर्षणीनाम्[10] ॥
स एव वीरः स उ वीर्यावान्स[11] एकराजो[12] जगतः परस्याः ।
यदा वृत्रमतरञ्छूरा[13] इन्द्रो अथैकराजो[14] अभवज्जनानाम्[15] ॥
इन्द्रो यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशस्य जुषतां हविर्नः ।
वृत्रं तीर्त्वा[16] दानवं वज्रबाहुर्दिशो ऽदृंहद्दृंहिता दृंहणेन[17] ॥
इमं यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशं प्रतिगृभ्णात्विन्द्रः ।
यदा वृत्रमतरञ्छूरा इन्द्रो अथाभवद्दमिताभिक्रतूनाम्[18] ॥
अहन्वृत्रम्[19] ॥
इन्द्रो देवाञ्छम्बरहत्य[20] आवदिन्द्रो[21] देवानामभवत्पुरोगाः ।
इन्द्रो यज्ञे हविषा वावृधानो वृत्रतूर्नो अभयं शर्म यंसत्[22] ॥

1) P तविष्मान् • 2) So P; die Saṃh. Mss. दाः; vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 3) Ben °मातो° 4) So Ben; H, Bb u. B °गृह्णात; für den P s. die folgende Anmerkung. 5) P हविः । प्रति । अतरत् । वृत्रतूर्ये । देवानां । 6) Vgl. TBr 2, 8, 4, 3. 7) H °मंतरद् 8) P शूरः । 9) So im Anschluss an P पूर्वीः । अयं ।; die Saṃh. Mss. पूर्वीरयिं 10) Vgl. TBr 2, 8, 3, 6. 11) P वीर्यवानिति वीर्य॰वान् ।; Bb वीर्यवान् 12) P एषः । राजा । 13) Bb °मंतरच्छूराः P अतरत् । शूरः । 14) P एकराज इत्येक॰राजः । 15) Vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 16) P तूर्त्वा । 17) Ben दृंहिता दृंहिता दृंहणेन; vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 18) Vgl. TBr 2, 8, 3, 8. 19) Vgl. RV 1, 32, 5; TBr 2, 5, 4, 3. 20) P देवान् । शंबरहत्य इति शंबर॰हत्ये । 21) P आ । अवत् । 22) So Ben u. P; die andern Mss. यच्छत्; vgl. TBr 2, 8, 3, 8.

इन्द्रस्य वृष्णो[1v] जनिष्ठा उग्रं[2v] इन्द्र एषां नेता[3v] भूरि चकर्थ[4] ॥
त्वं मानेभ्य इन्द्र विश्वजन्या[5] रदा[6] मरुद्भिः शुरुधो गोअग्राः ।
स्तवानेभिः स्तवसे[7] इन्द्र देवैर्विद्यामेषं[8] वृजनं जीरदानुम्[9] ॥
यः सप्त सिन्धूंरदधात्पृथिव्यां यः सप्त लोकानकृणोद्दिशश्च ।
इन्द्रो हविष्मान्त्सगणो मरुद्भिर्वृत्रतूर्नो यज्ञमिहोपयासत् ॥
समिद्धा इन्द्रो[10v] ऽनवस्ते[11] ॥
इन्द्रस्य नु वीर्याणि प्रवोचं यानि चकार प्रथमानि वज्री ।
अहन्नहिमन्वपस्ततर्द प्र वक्षणा[12] अभिनत्पर्वतानाम्[13] ॥
अहन्नहिं पर्वते शिश्रियाणं त्वष्टास्मै वज्रं स्वर्यं ततक्ष ।
वाश्रा इव धेनवः स्यन्दमाना अञ्जः समुद्रमवजग्मुरापः[14] ॥ 10
इन्द्रो यातो ऽवसितस्य राजा शमस्य[15] च शृङ्गिणो वज्रबाहुः ।
सेदु राजा क्षयति[16] चर्षणीनामरान्न नेमिः परि ता बभूव[17] ॥
अभि सिध्मो अजिगादस्य शत्रून्वि तिग्मेन वृषभेणा[18] पुरो ऽभेत्[19] ।
सं वज्रेणाभिनद्वृत्रमिन्द्रः प्र स्वां मतिमतिरच्छाशदानः[20] ॥ १३ ॥ 15

Vgl. TBr 2, 8, 3 u. 4; Weiteres in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 10, 103, 9; TS 4, 6, 4, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 41. 2) Vgl. RV 10, 73, 1; TBr 2, 8, 3, 4; Kâṭh. 4, 8; Kap. S. 3, 6; VS 33, 64. 3) Vgl. RV 10, 103, 8; TS 4, 6, 4, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 40. 4) Vgl. RV 1, 165, 7; Kâṭh. 9, 18; 23, 11. 5) So Ben; P विश्वजन्येति विश्व. अन्या ।; die andern Mss. विश्वजन्या 6) Ben रुंदा; P रदं । 7) P स्तवसे । 8) P विद्यां । इषं । 9) Vgl. RV 1, 169, 8. 10) Vgl. TBr 2, 6, 8; Kâṭh. 38, 6; VS 20, 36. 11) So Ben; in H u. Bb नमस्ते; desgl. B, ohne Accent; P नमः । ते ।; vgl. RV 3, 31, 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâṭh. 8, 16. 12) P वक्षणाः । 13) Vgl. RV 1, 32, 1; TBr 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3. 14) Vgl. RV 1, 32, 2; TBr 2, 5, 4, 2. 8, 4, 3 15) Ben शमस्य 16) Ben क्षयेति; P क्षयति । 17) Vgl. RV 1, 32, 15; TBr 2, 8, 4, 3. 18) P वृषभेण । 19) P पुरः । अभेत् । 20) Vgl. RV 1, 33, 13; TBr 2, 8, 4, 4.

त्वमपो वि दुरो[1] विषूचीरिन्द्र दृढमरुजः[2] पर्वतस्य ।
राजाभवो[3] जगतश्चर्षणीनां साकं सूर्यं जनयन्द्यामुषासम्[4] ॥
इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामधि क्षमि विषुरूपं यदस्ति ।
ततो ददाति[5] दाशुषे वसूनि चोदद्राध[6] उपस्तुतश्चिदर्वाक्[7] ॥
5 स्वादोरित्था विषूवतो[8] मध्वः पिबन्ति[9] गौर्यः ।
या इन्द्रेण सयावरीर्वृष्णा मदन्ति शोभसे[10] वस्वीरनु स्वराज्यम्[11] ॥
युध्मस्य ते वृषभस्य स्वराज उग्रस्य यूनः स्थविरस्य घृष्वेः[12] ।
अजूर्यतो[13] वज्रिणो वी३र्याणीन्द्रः श्रुतस्य महतो महानि[14] ॥
इदं नमो वृषभाय स्वराजे[15] उक्थंशुष्माय तवसे ऽवाचि ।
10 अस्मिन्निन्द्र वृजने सर्ववीराः स्मत्सूरिभिस्तव[16] शर्मन्त्स्याम[17] ॥
अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेषु[18] ॥
आदित्यानामवसा नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शंतमेन ।
अनागास्त्वे अदितित्वे तुरास[19] इमं यज्ञं दधतु श्रोषमाणाः[20] ॥
न दक्षिणा विचिकिते[21] न सव्या न प्राचीनमादित्या नोत[22] पश्चा ।
15 पाक्या[23] चिद्वसवो धीर्या[24] चिद्युष्मानीतो अभयं ज्योतिरश्याम्[25] ॥

---

1) P वै । दुरः । 2) So Ben; in H u. Bb दृढामरुतः; desgl. B, ohne Accent; P दृढं । अरुजः । 3) P राजा । अभवः । 4) Vgl. RV 6, 30, 5. 5) Bb ददातु 6) P चोदयत् । राधः । 7) Vgl. RV 7, 27, 3; TBr 2, 8, 5, 8. 8) So im Anschluss an P विषुवतः । विषुवत इति विषु-वतः ।; Ben विषूवृतो; H u. Bb विषव्रतो; B विषवृतो 9) So P; die Saṃh. Mss. पिबति 10) P शोभसे । 11) Vgl. RV 1, 84, 10. 12) P धृष्वे । 13) So im Anschluss an P अजूर्यतः ।; die Saṃh. Mss. अजीर्यतो 14) Vgl. RV 3, 46, 1. 15) P स्व-राजे । 16) Ben सूरी° 17) Vgl. RV 1, 51, 15. 18) Vgl. RV 10, 103, 11; TS 4, 6, 4, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 43. — Hier bricht Ben auf f. 59 ab, und ist das Folgende in dieser Hdschr. nicht mehr vorhanden. 19) P तुरासः । 20) P श्रोषमाणाः ।; vgl. RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 21) P वि । चिकिते । 22) P आदित्याः । न । उत । 23) P पाक्या । 24) Ben धीर्या; P धीर्या । 25) Vgl. RV 2. 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6.

धारयन्तः[1] ॥

तिस्रो भूमीर्धारयन्त्रीँरुत द्यून्त्रीणि व्रता विदथे अन्तरेषाम् ।
ऋतेनादित्या महि वो महित्वं तदर्यमन्वरुण मित्र चारु[2] ॥

यज्ञो देवानां प्रत्येतु सुम्नम्[3] ॥

शुचिरपः सूयवसा[4] अदब्धा उपक्षियन्ति वृद्धवयाः सुवीरः ।
नकिष्टं[5] घ्नन्त्यन्तितो न दूराद्य आदित्यानां भवति प्रणीतौ[6] ॥
आदित्यो देव उदगात्पुरस्ताद्विश्वा भूतानि प्रति मोदमानः ।
तस्य देवाः प्रसवं यन्ति सर्वे यच्चास्य नाम परमं गुहा विदुः ॥
यस्य भान्ति केतवो यस्य रश्मयो यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा ।
तस्यादित्यस्य प्रसवं[7] मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति[8] ॥ 10
विभाति केतुररुणः पुरस्तादादित्यो विश्वा भुवनानि सर्वा ।
सुगं नु पन्थामन्वेति प्रजानन्पिता देवानामसुरो विपश्चित् ॥
व्रतेन यं व्रतिनो वर्धयन्ति देवा मनुष्याः पितरश्च सर्वे ।
तस्यादित्यस्य[9] प्रसवं मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति ॥
आदित्यः शुक्र उदगात्पुरस्ताज्ज्योतिः कृण्वन्वि तमो बाधमानः । 15
आभासमानः प्रदिशो नु सर्वा भद्रस्य कर्ता रोचमाना[10] आगात् ॥
यदेदेनमदधुर्यज्ञियासो[11] दिवि देवाः सूर्यमादितेयम् ।
यदा चरिष्णू[12] मिथुना[13] अभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानि विश्वा[14] ॥

॥ १४ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 1, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

---

1) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 11, 12. 2) Vgl. RV 2, 27, 8; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 11, 12. 3) Vgl. RV 1, 107, 1; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 4, 10; Kap. S. 3. 8; VS 8, 4; 33, 68. 4) P सुयवसा इति सु·यवसाः । 5) P नकिः । तं । 6) Vgl. RV 2, 27, 13; TS 2, 4, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6. 7) Bb प्रभवं 8) Vgl. TBr 3, 1, 1, 1. 9) Bb यस्या॰ 10) P रोचमानः । 11) P यदा । इत् । एनम् । 12) So P; die Saṃh. Mss, चरिष्णु 13) P मिथुनौ । 14) Vgl. RV 10, 88, 11.

वयमु त्वा गृहपते जनानामग्ने अकर्म समिधा बृहन्तम् ।
अस्थूरि नो गार्हपत्यानि सन्तु तिग्मेन नस्तेजसा संशिशाधि[1] ॥
अग्ने स क्षेषदृतपा ऋतेजा उरु ज्योतिर्नशते देवयुष्टे ।
यं त्वं मित्रेण वरुणः सजोषा देव पासि त्यजसा मर्तमंहः[2] ॥
तेजिष्ठा यस्यारतिर्वनेराट् तोदो अध्वन्[3] वृधसानो अद्यौत्[4] ।
अद्रोघो[5] न द्रविता चेतति त्मन्नमर्त्यो ऽवर्त्र[6] ओषधीषु[7] ॥
आ यद्दिषे नृपतिं तेज[8] आनट् शुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ।
अग्निः शर्धमनवद्यं युवानं स्वाध्यं[9] जनयत्सूदयच्च[10] ॥
स तेजीयसा मनसा त्वोत उत[11] शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः ।
अग्ने रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम ते सुष्टुतयश्च वस्वः[12] ॥
स इदस्तेव[13] प्रतिधादसिष्यञ्छिशीत[14] तेजो ऽयसो न[15] धाराम् ।
चित्रध्रजतिररतिर्यो अक्तोर्वेर्न[16] द्रुषद्वा[17] रघुपत्मजंहाः[18] ॥
हव्यवाडग्निरजरः पिता नः[19] ॥
मथीद्यदीं[20] विष्टो मातरिश्वा होतारं विश्वाप्सुं[21] विश्वदेव्यम् ।

1) Vgl. RV 6, 15, 19; TBr 3, 5, 12, 1. 2) Vgl. RV 6, 3, 1. 3) P अध्वन् । न । 4) So P; die Saṃh. Mss. अद्योत् 5) So im Anschluss an P अद्रोघः ।; Bb अद्रोघो; H आद्रोघो 6) So im Anschluss an P अवर्त्रः ।; die Saṃh. Mss. schreiben वर्त्र 7) Vgl. RV 6, 12, 3. 8) P तेजः । 9) So im Anschluss an P स्वाध्यमिति सु. आध्यं ।; die Saṃh. Mss. साध्यं 10) Vgl. RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11. 11) In B उव; in P fehlt dies Wort ganz. 12) Vgl. RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6. 13) So im Anschluss an P सः । इत् । अस्तेवेत्यस्ता . इव ।; H u. Bb स । ददस्तेव; B सद्दस्तेव 14) Die Mss. schwanken; Bb प्रतिधादग्निष्यंच्छिशीदस्; H प्रदिधादग्निष्यञ्छिशीद; desgl. B, ohne Accent; P प्रति । धात् । असिष्यन् । शिशीत । 15) So im Anschluss an P तेजः । अयसः ।; die Saṃh. Mss. तेजो यशो 16) So im Anschluss an P अक्तोः । वेः । न ।; die Saṃh. Mss. आक्तोर्वेर्न 17) So mit P द्रुषद्वा । द्रुसद्वेति द्रु . सद्वा ।; die Saṃh. Mss. द्रुपद्वा 18) Vgl. RV 6, 3, 5. 19) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 20) P मथीत् । यत् । ईम् 21) So mit P विश्वाप्समिति विश्व . अप्सं ।; die Saṃh. Mss. विश्वाप्सं.

नि यं दधुर्मनुष्यासु[1] विक्षु ३स्वर्ण[2] चित्रं वपुषे विभावम्[3] ॥
अयं स यस्य शर्मन्नवोभिरग्ने रेधते जरिताभिष्टौ[4] ।
ज्येष्ठेभिर्यो भानुभिर्ऋभूणां[5] पर्येति परिवीतो[6] विभावा[7] ॥
अदिद्युतत्स्वपाको विभावाग्ने[8] यजस्व रोदसी उरूची ।
आयुं न यं नमसा रातहव्या[9] अञ्जन्ति सुप्रयसं[10] पञ्च[11] जनाः[12] ॥ 5
स नो विभावा चक्षणिर्न वस्तोरग्निर्वन्दारु[13] वेद्यश्चनो[14] धात् ।
विश्वायुर्यो अमृतो मर्त्येषु पर्यभूदतिथिर्जातवेदाः[15] ॥
यो भानुभिर्विभावा विभात्यग्निर्देवेभिर्ऋतावाजस्रः ।
आ यो विवाय सख्या[16] सखिभ्यो ऽपरिह्वृतो[17] अत्यो न सप्तिः[18] ॥
यदग्न एषा समितिर्भवाति देवी देवेषु यजता यजत्र[19] ।
रत्ना च यद्विभजासि[20] स्वधावो भागं नो अत्र वसुमन्तं वी-
तात्[21] ॥
एता ते अग्न उचथानि वेधो[22] जुष्टानि सन्तु मनसे हृदे च ।
शकेम रायः सुधुरो यमं ते ऽधि श्रवो देवभक्तं दधानाः[23] ॥
वि पृक्षो[24] अग्ने मघवानो अश्युर्वि सूरयो ददतो[25] विश्वमायुः । 1.

1) So im Anschluss an P नि । यं । दधुः १; H u. Bb न्यदधु॰; desgl. B, ohne Accent. 2) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 3) Vgl. RV 1, 148, 1. 4) P जरिता । अभिष्टौ । 5) So die Mss.; auch P ऋभूणां । 6) P परिवीत इति परि.वीतः । 7) Vgl. RV 10, 6, 1. 8) So corrigirt; H विभावा अग्ने; Bb विभावा अग्ने; desgl. B, ohne Accent; P विभावा । अग्ने । 9) P रातहव्या इति रात.हव्याः । 10) So mit P सुप्रयसमिति सु.प्रयसं ।; die Saṃh. Mss. सुप्रयसं; Bb सुप्रयसं 11) In den Saṃh. Mss. dies Wort ohne Accent. 12) Vgl. RV 6, 11, 4. 13) P वंदारु । 14) P वेद्यः । च । नः । 15) Bb पर्यभूर॰; P मर्त्येषु । उषर्भुदित्युषः.भुत् । भूत् । अतिथिः ।; vgl. RV 6, 4, 2. 16) P सख्या । 17) So im Anschluss an P अपरिह्वृत इत्यपरि.ह्वृतः ।; die Saṃh. Mss. परिह्वृतो 18) Vgl. RV 10, 6, 2. 19) H यजत्र 20) P यत् । विभाजासीति वि.भाजासि । 21) Vgl. RV 10, 11, 8. 22) So im Anschluss an P वेधः ।; in H वेद्रः; Bb u. B ebenso, nur ohne Accent. 23) Vgl. RV 1, 73, 10. 24) So im Anschluss an P पृक्षः ।; in H पृक्षो; Bb u. B पक्षो. 25) P ददतः ।

सनेम वाजꣳ समिथेष्वर्यो भागं देवेषु श्रवसे दधानाः[1] ॥
आ नो गहि सख्येभिः शिवेभिर्महान्महीभिरूतिभिः सरण्यन् ।
अस्मे रयिं बहुलꣳ संतरुत्रꣳ सुवाचं भागꣳ यशसं कृधी[2] नः[3] ॥
कुर्मस्ता[4] आयुरजरꣳ यदग्ने यथा युक्तो जातवेदो न रिष्याः ।
5 अथा[5] वहासि सुमनस्यमानो भागं देवेभ्यो हविषः सुजात[6] ॥
हविषीव[7] भजमानो ना[8] आभाग्[9] देवेभ्यः शिक्षन्नुत मानुषेभ्यः ।
त्वं देवानामसि यह्व होता स एनान्यक्षीषितो यजीयान् ॥ १५ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

अग्ने दा[10] दा नो अग्ने[11] ऽग्निर्ददात्वन्नपते[12] अन्नस्य नो देह्यग्निना[13]
रयिमश्नवत्सꣳ[14] समिद्युवसे वृषन्[15] यास्ते[16] ॥
10 यमो नो गातुं प्रथमो विवेद[17] नैषा[18] गव्यूतिरपभर्तवा उ ।
यत्रा नः पूर्वे पितरः परेयुरेना जज्ञानाः पथ्या[19] अनु स्वाः[20] ॥
प्रेहि प्रेहि पथिभिः पूर्वेभिर्यत्रा[21] नः पूर्वे पितरः परेताः[22] ।
उभा राजाना स्वधया मदन्ता यमं पश्यासि[23] वरुणं च देवम्[24] ॥
अङ्गिरोभिरागहि यज्ञियेभिर्यम वैरूपैरिह मादयस्व ।

1) Vgl. RV 1, 73, 5. 2) P कृधि । 3) Vgl. RV 3, 1, 19. 4) P ते । 5) P अथ । 6) So P; die Saṃh. Mss. सुजातः; vgl. RV 10, 51, 7. 7) So im Anschluss an P हविषीवेति हविषि · इव ।; die Saṃh. Mss. हविषी वा 8) P भजमानः । नः । 9) So im Anschluss an P आ । अभाक् ।; die Saṃh. Mss. आ भागं 10) Vgl. RV 3, 24, 5; TS 2, 2, 12, 6; Kâṭh. 6, 10. 11) Vgl. oben 4, 12, 2; TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl RV 5, 25, 6; Kâṭh. 2, 15. 13) Vgl. TS 4, 2, 3, 1; TBr 3, 11, 4; Kâṭh. 19, 12; 16, 10; Kap. S. 25, 1; 32, 2; VS 11, 83. 14) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5. 15) Vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 2, 15; VS 15, 30. 16) Wahrscheinlich zu vgl. 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 7, 3; VS 13, 22; 18, 46; Kâṭh. 16, 16; 40, 13. 17) So P; die Saṃh. Mss. विवेद 18) P न । एषा । 19) P पथ्याः । 20) Vgl. RV 10, 14, 2. 21) Auch P पूर्वेभिः । 22) So mit P परेता इति परा · इताः ।; von den Saṃh. Mss. schreiben H u. Bb परेता; B ebenso, nur ohne Accent. 23) Die Saṃh. Mss. पश्यसि; P पश्यासि । 24) Vgl. RV 10, 14, 7.

विवस्वन्तं हुवे यः पिता ते ऽस्मिन्यज्ञे बर्हिष्या[1] निषद्य[2] ॥
इमं यम प्रस्तरमा हि सीदाङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः ।
आ त्वा मन्त्राः कविशस्ता वहन्त्वेना राजन्हविषा मादयस्व[3] ॥
मातली कव्यैर्यमो अङ्गिरोभिर्बृहस्पतिर्ऋक्वभिर्वावृधानः ।
यांश्च[4] देवा वावृधुर्ये[5] च देवान्स्वाहान्ये स्वधयान्ये मदन्ति[6] ॥
परेयिवांसं प्रवतो महीरनु बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानम्[7] ।
वैवस्वतं संगमनं जनानां यमं राजानं हविषा दुवस्य[8] ॥
यास्ते पूषन्नावो अन्तः समुद्रे हिरण्ययीरन्तरिक्षे चरन्ति ।
ताभिर्यासि दूत्यं[9] सूर्यस्य कामेन कृतः[10] श्रव इच्छमानः[11] ॥
शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत[12] ॥
पूषेमा आशा अनुवेद सर्वाः सो अस्मां[13] अभयतमेन[14] मेषत्[15] ।
स्वस्तिदा आघृणिः[16] सर्ववीरो ऽप्रयुच्छन्पुर[17] एतु प्रजानन्[18] ॥
प्रपथे पथामजनिष्ट पूषा प्रपथे दिवः प्रपथे पृथिव्याः ।
उभे अभि प्रियतमे सधस्थे आ च परा च चरति प्रजानन्[19] ॥
पूषा सुबन्धुर्दिव आ पृथिव्या इडस्पतिर्मघवा दस्मवर्चाः । 1

---

1) P बर्हिषि । आ । 2) Vgl. RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6. 3) Vgl. RV 10, 14, 4; TS 2, 6, 12, 6. 4) P यान् । च । 5) P ववृधुः । 6) Vgl. RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TBr 2, 6, 16, 2. 7) So corrigirt; die Saṃh. Mss. °मनुस्पशानं; P अनुपस्पशानमित्यनु.पस्पशानं । 8) Vgl. RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1. 9) So die Saṃh. Mss. दूत्यं । 10) P कृत । 11) Vgl. RV 6, 58, 3; TBr 2. 5, 5, 5. 8, 5, 3. 12) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6; Kâṭh. 4, 15; 20, 15. 13) P अस्मान् । 14) P अभयतमेनेत्यभय.तमेन । 15) So alle Mss.; auch P 16) So im Anschluss an P आघृणिरित्या.घृणिः ।; H आघृणिः; desgl. B, ohne Accent; Bb आघृणिः 17) So im Anschluss an P सर्ववीर इति सर्व.वीरः । अप्रयुच्छन्नित्यप्र.युच्छन् ।; die Saṃh. Mss. सर्ववीरः प्रयुच्छन् 18) Vgl. RV 10, 17, 5; TBr 2, 8, 5, 3. 4, 1, 5; TA 6, 1, 1. 19) Vgl TBr 2, 8, 5, 3.

यं देवासो अददुः सूर्यायै कामेन कृतं तवसं स्वञ्चम्[1] ॥
अजाश्वः पशुपा वाजपस्त्यो धियंजिन्वो[2] भुवने विश्वे अर्पितः ।
अष्ट्रां पूषा शिथिरामुद्वरीवृजत्संचक्षाणो भुवना देव ईयते[3] ॥ १६ ॥

Vgl. RV 10, 14; TS 2, 6, 12; TBr 2, 8, 5; (aindrâgnipaçvâdisûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

यद्देवा[4] देवहेडनं यद्वाचानृतमोदिम ।
आदित्यास्तस्मान्मुञ्चततस्य[5] त्वेनमामुतः[6] ॥
देवा जीवनकाम्या यद्वाचानृतमोदिमं ।
तस्मान्न इह[7] मुञ्चत विश्वे देवाः[8] सजोषसः[9] ॥
ऋतेन द्यावापृथिवी ऋतेन त्वं सरस्वति ।
कृतान्नः पाह्यंहसो यत्किंचानृतमोदिम[10] ॥
10 इन्द्राग्नी मित्रावरुणौ सोमो धाता बृहस्पतिः ।
ते नो मुञ्चन्त्वेनसो यत्किंचानृतमोदिम[11] ॥
सजातशंसादुत[12] जामिशंसाज्ज्यायसः शंसादुत वा कनीयसः ।
अनाधृष्ट[13] देवकृतं यदेनस्तस्मात्त्वमस्माञ्जातवेदो मुमुग्धि[14] ॥

1) Vgl RV 6, 58, 4; TBr 2, 8. 5, 4. 2) So im Anschluss an P धियंजिन्व इति धियं.जिन्वः ।; H u. Bb धियं जिन्वा; B जियं जिन्वा 3) Vgl. RV 6, 58, 2; TBr 2, 8, 5. 4. 4) P यत् । देवाः । 5) So die Saṃh. Mss.; P आदित्याः । तस्मात् । मुंचत । ऋतस्य । 6) So H; in Bb त्वेनमामुतः; B त्वेनमाभुतः; im P तु । एनं । मां । उत्त म । 7) So im Anschluss an P तस्मात् । नः । इह ।; die Saṃh. Mss. तस्मान्नेह 8) So corrigirt; die Mss. देवा: 9) So die Saṃh. Mss.; P सजोषस इति स.जोषसः ।; vgl. TBr 3, 7, 12, 1; TA 2, 3. 1 10) Vgl. TBr 3, 4. 12, 2; TA 2, 3, 1. 11) Dieser Vers fehlt in H u. Bb; er musste daher theils nach dem P, theils nach den verwandten Texten accentuirt werden. 12) Die Saṃh. Mss. संजातशंसादुत; aber P सजातशंसादिति सजात.शंसात् । 13) So Bb; in H u. P ist das Wort Oxytonon. 14) Vgl. TBr 3, 7, 12, 2; TA 2, 3.

यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्यां यन्मातरं पितरं वा जिहिंसिम ।
अग्निर्नस्तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुञ्चतु[1] दुरितानि यानि कानि च चकृम[2] ॥
येन चितो अर्णवान्निर्बभूव येन सूर्यं तमसो निरमोचि ।
येनेन्द्रो विश्वा अजहादरातीस्तेनाहं ज्योतिषा ज्योतिरानशान[3] अयाक्षि[3] ॥
यद्दैव्यमृणमहं[4] बभूव[5] धिष्ण्यं[6] वा संचकर जनेभ्यः ।
अग्निर्नस्तस्मादिन्द्रश्च संविदानौ[7] प्रमुञ्चताम्[8] ॥
यत्कुसीदमप्रतीतं[9] मयेह[10] येन यमस्य[11] निधिना[12] चराव:[13] ।
एतत्तदग्ने[14] अनृणो भवामि जीवन्नेव प्रति हस्तानृणानि[15] ॥ 10
यद्धस्ताभ्यां चकर किल्बिषाण्यक्षाणां वग्नुमवजिघ्रमानः[16] ।
उग्रं पश्याच्च[17] राष्ट्रभृच्च तान्यप्सरसामनुदत्तानृणानि[18] ॥
उग्रं पश्येद्राष्ट्रभृत्किल्बिषानि[19] यदक्षवृत्तमनुदत्तमेतत्[20] ।
नेन्न[21] ऋणानृणवानीप्समानो[22] यमस्य लोके निधिरंजराय[23] ॥

1) So mit P प्र । मुंचतु ।; die Saṃh. Mss. प्रमुमुंचतु 2) Vgl. TS 1, 8, 5, 3; TBr 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 2; Kāṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 10. 3) Die Saṃh. Mss. °रानशानायाक्षीत्; P आनशानः । अयाक्षीत् ।; vgl. TA 2, 3 ज्योतिरानशान आर्चि 4) So im Anschluss an P यत् । दैव्यं । ऋणं । अहं ।; die Saṃh. Mss. यद्दैव्यं नृणामहं; B °नृणाम° 5) So P; in den Saṃh. Mss. das Verbum ohne Accent. 6) So im Anschluss an P धिष्ण्यं ।; H दिः सं; Bb दिः सं; desgl. B, ohne Accent. 7) So im Anschluss an P; die Saṃh. Mss. संविदानौ 8) So corrigirt; die Saṃh. Mss. प्रमुमुञ्चतां; P प्र । मुचतां । 9) So corrigirt; in den Saṃh Mss. कुसीद° ohne Accent; P कुसीदं । 10) Die Saṃh. Mss. मयेह; P मया । इह । 11) So P; die Saṃh. Mss. यमस्य 12) P निधिवदिति निधि. वत् 13) P चराम: । 14) P एतत् । ते । अग्ने । 15) P प्रति । हः । तानि । ऋणानि ।; vgl. TS 3, 3, 8, 1; TA 2, 3. 16) So die Saṃh. Mss.; P अक्षाणां । अवग्नुमित्यव. ग्नुं । अवजिघ्रमित्यव. जिघ्रं । आपः । 17) P पश्चात् । च । 18) P अनु । दत्तानि । ऋणानि ।; vgl. TBr. 3, 7, 12, 3; TA 2, 4. 19) P पश्चात् । 20) So im Anschluss an P अनुदत्तमित्यनु. दत्तं । एतत् ।; die Saṃh. Mss. °मनदत्तमेतत 21) P नेत् । नः ।; wie TA 2, 4 नेन्न 22) P ऋणानि । ऋणवानित्यृण. वान् । ईप्समानः । 23) So im Anschluss an P निधिरिति नि. धिः । अजराय ।; die Saṃh. Mss. निधिरज्जुराय; vgl. TA 2, 4 बधिरज्जुराय

इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय ।
त्वामवस्युराचके[1] ॥
तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशंस मा न आयुः प्रमोषीः[2] ॥
5 उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमं श्रथाय ।
अथा वयमादित्य व्रते तवानागसो अदितये स्याम[3] ॥
अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।
क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेता राजन्नेनांसि शिश्रथः कृतानि[4] ॥
त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो ऽवयासिसीष्ठाः ।
10 यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्[5] ॥
स त्वं नो अग्ने ऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ।
अवयक्ष्व नो[6] वरुणं रराणो वीहि मृडीकं सुहवो न एधि[7] ॥
संकसुको विकसुको निर्ऋतो[8] यश्च निस्वनः[9] ।
ते ऽस्मद्यक्ष्ममनागसो[10] दूराद्दूरमचीचतम्[11] ॥
15 निर्यक्ष्ममचीचते कृत्यां[12] निर्ऋतिं चकार ।

1) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; TBr 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 11, 12 u. ö.; VS 21, 1. 2) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; TBr 2, 8, 1. 6; 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 11, 13 u. ö.; VS 18, 49; 21, 2. 3) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8. 1, 6; Kâṭh. 3, 8; 16, 8 u. ö.; Kap. S. 2, 15; 32, 1; VS 12. 12. 4) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1. 6; TA 2, 4, 4; Kâṭh. 40, 11. 5) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; TBr 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâṭh. 34, 19 a. E.; VS 21, 3. 6) B णो 7) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1; VS 21. 4. 8) So Bb; auch P निर्ऋत इति निः ऋतः ।; B निर्ऋथो; TA 2, 4 निर्ऋथो 9) Die Samh. Mss. निस्वनः; P निस्वन इति निः स्वनः ।; TA 2, 4 निस्वनः 10) Die Samh. Mss. ते स्मद्यक्ष्ममनागसो; P ते । अस्मत् । यक्ष्मम् । अनागसः । 11) P दूरात् । दूरं । अचीचतम् ।; vgl. TA 2, 4 °मचीचतं 12) So die Samh. Mss. निर्यक्ष्ममचीचते कृत्यां ; निः । यक्ष्मं । अचीचते । कृत्यामितीः कृत्यां ।; s. TA 2, 4 निर्यक्ष्ममचीचते कृत्याम्

तेन यो ऽस्मत्समृछाते[1] तमस्मै प्रसुवामसि[2] ॥
दुःशꣳसानुशꣳसाभ्यां[3] घनेनानुघनेन[4] च ।
तेन यो ऽस्मत्समृछाते[5] तमस्मै प्रसुवामसि ॥
सꣳ वर्चसा पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायो ऽनु नो माष्टुं तन्वो यद्विरिष्टम्[6] ॥१७॥ 5

Vgl. TA 2, 3 u. 4; Weiteres s. in den Anmerkungen.

शुची वो हव्या मरुतः शुचीनाꣳ शुचिꣳ हिनोम्यध्वरꣳ शुचिभ्यः ।
ऋतेन सत्यमृतसाप[7] आयञ्छुचिजन्मानः[8] शुचयः पावकाः[9] ॥
या वः शर्म शशमानाय सन्ति[10] ॥
अꣳसेष्वा मरुतः खादयो वो वक्षःसु रुक्मा उपशिश्रियाणाः । 10
वि विद्युतो न वृष्टिभी रुचाना[11] अनु स्वधामायुधैर्यछमानाः[12] ॥
ऋष्टयो वो मरुतो अꣳसयोरधि[13] ॥
इमे तुरं मरुतो रामयन्तीमे सहः सहसा[14] आनमन्ति ।
इमे शꣳसꣳ वनुष्यतो निपान्ति गुरु द्वेषो अररुषे दधन्ति[15] ॥
अरा इवेदचरमा[16] अहेव[17] प्र प्रजायन्ते अकवा[18] महोभिः । 15
पृश्नेः पुत्रा उपमासो रभिष्ठाः स्वया मत्या मरुतः संमिमिक्षुः[19] ॥

---

1) Die Saṃh. Mss. संमृत्साताः; P यः। अस्मात्। मत्सृसात्। तं। TA 2, 4 संमृच्छाते 2) Vgl. TA 2, 4; die Saṃh. Mss. त्वम॰ 3) So im Anschluss an P दुः शꣳसानुशꣳसाभ्यामिति दुः शꣳस ·अनुशꣳ साभ्यां।; die Saṃh. Mss. दुः शꣳसानुशꣳसाभ्यां 4) Bb धर्णेनानुघर्णेन; P घनेन। अनुघनेनेत्यनु·घनेन। 5) Die Saṃh. Mss. संमृत्साताः; in P nur तेन। यः।; das Weitere weggelassen; cf. oben. 6) Vgl. TS 1, 4, 44, 1; TA 2, 4, 8; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 2, 24; 8, 14. 16. 7) P ऋतसाप इत्यृत·सापः। 8) P आयेन्। 9) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 5. 10) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kâṭh. 8, 17; 21, 13. 11) So im Anschluss an P रुचानाः।; die Saṃh. Mss. रुजाना 12) Vgl. RV 7, 56, 13; TBr 2, 8, 5, 5. 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P सहसः। 15) Vgl. RV 7, 56, 19; TBr 2, 8, 5, 6. 16) So mit P अराः इवेत्यराः·इव। इत्। अचरमाः।; die Saṃh. Mss. अरा इवेदचरमा 17) P अहेवेत्यहा·इव। 18) P अकवाः। 19) Vgl. RV 5, 58, 5; TBr 2, 8, 5, 7.

अ॒ग्नीषो॑मा इ॒मं॒ सु मे॑ यु॒वमे॒तानि॑ ॥
अग्नी॑षोमा॒ यो अ॒द्य वा॑मि॒दं वचः॑ सप॒र्यति॑ ।
तस्मै॑ धत्तं सु॒वीर्यं॒ गवां॒ पोषं॒ स्वश्व्य॑म्[1] ॥
आन्यं दि॒वो मा॑त॒रिश्वा॑ जभा॒राम॑थ्नाद॒न्यं परि॑ श्ये॒नो अद्रेः॑ ।
अग्नी॑षोमा॒ ब्रह्म॑णा वावृधा॒नोरुं य॒ज्ञाय॑ चक्रथुरु लो॒कम्[2] ॥
5 अग्नी॑षोमा॒ य आहु॑तिं॒ यो वां॒ दाशा॑द्ध॒विष्कृ॑तिम् ।
स[3] प्र॒जया॑ सु॒वीर्यं॒ विश्व॒मायु॒र्व्य॑श्नवत्[4] ॥
अग्नी॑षोमा ह॒विषः॒ प्रस्थि॑तस्य वी॒तं हर्य॑तं वृषणा जु॒षेथा॑म् ।
सु॒शर्मा॑णा॒ स्वव॑सा॒ हि भू॒तमथा॑[5] धत्तं॒ यज॑मानाय॒ शं योः[6] ॥
आ च॑र्षणि॒प्रा वृ॑ष॒भो जना॑नां॒ राजा॑ कृष्टी॒नां पु॑रुहू॒त इन्द्रः॑[7] ।
10 स्तु॒तः श्र॑व॒स्यन्नव॒सोप॑[8] म॒द्रिग्यु॒क्त्वा हरी॒ वृष॒णा या॑ह्य॒र्वाङ्[9] ॥
वि॒वेष॒ यन्मा॑ धि॒षणा॑ ज॒जान॑[10] ॥
तं स॒ध्रीची॑रू॒तयो॑[11] वृष्ण्या॑नि॒ पौंस्या॑नि नि॒युतः॑ सश्चु॒रिन्द्र॑म् ।
स॒मु॒द्रं न सिन्ध॑व उ॒क्थशु॑ष्मा उरु॒व्यच॑सं॒ गिर॑[12] आवि॑शन्ति[13] ॥
स॒त्यमि॒त्तन्न[14] त्वावाँ॑ अ॒न्यो अ॒स्तीन्द्र॑ दे॒वो न मर्त्यो॒ ज्याया॑न् ।
15 अह॒न्नहिं॑ परि॒शया॑न॒मर्णो ऽवा॑सृजो अ॒पो अच्छा॑ समु॒द्रम्[15] ॥
प्र स॑साहिषे पुरुहूत॒ शत्रू॑न्[16] ॥

1) So mit P स्वश्व्यमिति सु॒ऽअश्व्यम् ।; H u. Bb स्वश्वियं; desgl. B, ohne Accent; vgl. RV 1, 93, 2; TBr 2, 8, 7, 9. 2) Vgl. RV 1, 93, 6; TS 2, 3, 14, 2; Kâṭh. 4, 16. 3) B सं; P सः । 4) Vgl. RV 1, 93, 3; TBr 2, 8, 7, 10. 5) P अथ । 6) Vgl. RV 1, 93, 7; TBr 2, 8, 7, 10; TS 2, 3, 14, 2. 7) So mit P पुरुहूत इति पुरुऽहूतः ।; H पुरुहूतमिन्द्रः; Bb पुरुहूतमिन्द्रः; desgl. B, ohne Accent. 8) P श्रवस्यन् । अवसा । उप ।. 9) P अर्वाङ् ।; vgl. RV 1, 177, 1; TBr 2, 4, 3, 11; Kâṭh. 38, 7. 10) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kâṭh. 8, 16; 38, 7. 11) So mit P सध्रीचीः । ऊतयः ।; die Saṃh. Mss. सध्रीचीरुतयो 12) P गिरः । 13) Vgl. RV 6, 36, 3; TBr 2, 4; 5, 8, 6, 9, 1. 14) So im Anschluss an P सत्यम् । इत् । तत् । न ।; die Saṃh. Mss. सत्यमित्त्वं न 15) Vgl. RV 6, 30, 4; TBr 2, 6, 9, 1. 16) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; Kâṭh. 38, 7; 10, 12.

सं शेवृधमधिधा द्युम्नमस्मे महि क्षत्रं जनाषाडिन्द्र तव्यम् ।
रक्षा च नो मघोनः पाहि सूरीन्राये च नः स्वपत्या[1] इषे धाः[2] ॥

॥ १८ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 5 u. 7; Weiteres s. in den Anmerkungen.

॥ इति[3] खिलकाण्डे चतुर्दशः प्रपाठकः ॥

1) P स्वपत्या इति सु · अपत्यै । 2) Vgl. RV 1, 54, 11; TBr 2, 6, 9, 1; Kāṭh. 38, 7 a. E. 3) Das इति fehlt in den Mss.

इति मैत्रायणीयसंहितायां खिलकाण्डं समाप्तम् ॥

Verzeichniss

der in der Mâitr.-Saṃhitâ enthaltenen Vers- und Capitel-Anfänge, nebst Angabe der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten

agnâ indraç ca dâçusho 4, 12, 6; RV 3, 25, 4.

agnâ yo martyo duvo 4, 10, 2; RV 6, 14, 1; Kâṭh. 20, 14.

agnâvishṇû mahi tad vâm 4, 11, 2: Kâṭh. 4, 16; TS 1, 8, 22; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 1.

agnâvishṇû mahi dhâma 4, 10, 1; (4, 11, 2); Kâṭh. 4, 16; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 2.

agnâvishṇû sajoshasemâ 4, 10, 1; (4, 11, 2); TS 4, 7, 1; 5, 7, 3, 3; TB 3, 11, 3.

agniḥ prajâm bahulâm 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 5.

agniḥ pratnena manmanâ 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 8, 44, 12; Kâṭh. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1; SV 2, 1061.

agniḥ prathamo vasubhir no avyât 4, 12, 2; Kâṭh. 10, 12; TS 2, 1, 11, 2.

agniḥ prâtaḥ savanât 1, 3, 36; (4, 7, 7; 4, 14, 9); Kâṭh. 30, 6, 7; TS 3, 1, 9, 1 (— ne); AV 6, 47, 1.

agniḥ çucivratatamaḥ 1, 5, 1; (4, 10, 1, 2); RV 8, 44, 21; Kâṭh. 19, 14; 40, 14; TS 1, 3, 14, 8; 5, 5, 3.

agniṃ yunajmi çavasâ 2, 13, 3; (3, 1, 4); Kâṭh. 18, 15; 22, 1; 35, 2; Kap. S. 29, 4; 48, 3; TS 4, 7, 13; 5, 1, 10, 1; VS 18, 51.

agniṃ vaḥ pûrvyaṃ girâ 2, 13, 7; (4, 11, 2); RV 8, 31, 14; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.

agniṃ vâ ete citim cinvate 1, 5, 13.

agniṃ vâi devâ vibhrâjam 1, 6, 4.

agniṃ vâi sṛshṭam 1, 6, 8; Kâṭh. 8, 11; Kap. S. 7, 8.

agniṃ suditiṃ sudṛçam 4, 13, 5; RV 3, 17, 4; Kâṭh. 18, 21; TB 3, 6, 9, 1.

agniṃ stomena bodhaya 4, 10, 1; (4, 10, 2); RV 5, 14, 1; Kâṭh. 19, 14; 20, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15.

agniṃ hotâram upa taṃ huve 1, 4, 1; (1, 4, 5); TS (iha taṃ huve) 1, 5, 10, 3. 6, 8, 3.

agniṃ hotâram manye 2, 13, 8; RV 1, 127, 1; Kâṭh. 40, 11; 26, 11; 39, 15; TS 4, 1, 4, 8; VS 15, 47; AV 20, 67, 3; SV 1, 465; 2, 1163; Nir. 6, 8.

agniṃ jyotir nicâyya 3, 1, 1; Kâṭh. 16, 1.

agnim tam manye yo vasur 2, 13, 7; RV 5, 6, 1, Kâṭh. 39, 14; VS 15, 41; SV 1, 425; 2, 1087.

agniṃ dûtaṃ vṛṇîmahe 4, 10, 2; RV 1, 12, 1; Kâṭh. 20, 14; TS 2, 5, 8, 5; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 2, 3; SV 1, 3; 2, 140; AV 20, 101, 1.

agninâgniḥ samidhyate 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 1, 12, 6; Kâṭh. 15, 12; 20, 14; 34, 19; Kap. S. 7, 6; 48, 1; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; 5, 5, 6, 1; TB 2, 7, 12, 3; SV 2, 194.

agninâ rayim açnavat 4, 10, 4; (4, 14, 16); RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.

agninâ vâi mukhena 3, 9, 7.

agnibhyaḥ || iti 3, 1, 10

agnim agniṃ havîmabhiḥ 4, 10, 1; RV 1, 12, 2; TS 1, 3, 13, 8; SV 2, 141; AV 20, 101, 2.

agnim adya hotâram 4, 13, 9; TB 3, 6, 15; VS 21, 59; 28, 23.

agnim îḍe purohitaṃ 4, 10, 5; RV 1, 1, 1; Kâṭh. 2, 14; TS 4, 3, 13, 3; Nir. 7, 15.

agnir asmi janmanâ 4, 12, 5; RV 3, 26, 7; VS 18, 66; Nir. 14, 2.

agnir ukthe purohito 4, 12, 1; RV 8, 27, 1; Kâṭh. 10, 13; SV 1, 48.

agnir ṛshiḥ pavamânaḥ 1, 5, 1; RV 9, 66, 20; VS 26, 9; TA 2, 5, 2; VS 26, 9.

agnir ekâksharâm 1, 11, 10; Kâṭh. 14, 4; TS 1, 7, 11; VS 9, 31.

agnir jâto arocata 4, 10, 2; RV 5, 14, 4.

agnir dadâti satpatiṃ 4, 11, 1; RV 5, 25, 6; Kâṭh. 2, 15.

agnir mûrdhâ divaḥ kakut 1, 5, 1; (1, 5,

5. 6); 1, 7, 4; 4, 10, 1); RV 8, 44. 16; Kâṭh. 6, 9; 7, 4. 5; 9, 2; 12, 14; 20. 14; 20, 15; 39, 14; 40, 14;. Kap. S. 4, 8; 5, 3. 4; TS 1, 5, 5, 1. 4. 1; 4, 4, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1. 1, 3, 3. 12, 3, 1; VS 3 12; 13, 14; 15. 20; SV 1, 27; 2, 882.

agnir yajurbhiḥ savità 1, 9, 2; Kâṭh. 9. 10; TA 3, 8.

agnir vâ utsîdant 1, 7, 3; Kâṭh. 9, 1; Kap. S. 8, 4.

agnir vṛtrâṇi janghanad 4, 10. 1; (1, 10, 2; 4, 10, 5; 4. 11, 2; 1, 13, 5); RV 6, 16. 34; Kâṭh 2, 14; 20, 11; TS 4, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 6, 1; VS 33, 9; SV 1, 4; 2, 746.

agnir hotâ gṛhapatiḥ 1, 13, 10; RV 6, 15, 13; TB 3, 5, 12, 1.

agnir hotâ no adhvare 4. 13. 4; RV 4, 15. 1; Kâṭh. 16. 12; 38. 12; TB 3, 6, 4, 1.

agnir hotâ nyasîdad 4. 11, 1; RV 5, 1, 6; Kâṭh. 2, 15; 7, 16; TB 1, 3, 11. 1.

agniç ca gharmaç cârkaç ca 2 11, 6.

agniç ca gharmaç ccty 3, 4, 2; VS 18, 22.

agnishṭomam agne jyotishṭomam 4, 4, 10.

agnishvâttâḥ pitarà eha 4, 10, 6; RV 10, 15, 11; Kâṭh 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 59; AV 18, 3, 44.

agnishvâttà ṛtâvṛdhaḥ 4, 10, 6; Kâṭh. 21, 14.

agnishvâttân ṛtumato 4, 10, 6; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 16. 1; VS 19, 61.

agnis tigmena çocishâ 2, 10, 2; (3, 3, 7); RV 6, 16, 28; Kâṭh. 18, 1; Kap. S 28, 2; TS 4, 6, 1, 5; TB 1, 5, 5, 1; VS 17, 16; SV 1, 22.

agnis tuviçravastamam 4, 11, 1; RV 5, 25, 5; Kâṭh. 2, 15.

agnî rakshâṃsi sedhati 4, 11, 5; Kâṭh. 2, 14; 15, 12; TB 2, 4, 1, 6; AV 8, 3, 26.

agnîshomâ imaṃ su me 1, 5, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 1; Kâṭh 4, 10; TS 2, 3, 14, 2.

agnîshomâ ya âhutiṃ 4, 14, 18; RV 1, 93, 3; TB 2, 8, 7, 10.

agnîshomâ yo adya vâm 4, 14. 18; RV 1, 93, 2; TB 2, 8. 7, 9.

agnîshomâ savedasâ 4, 10. 1; RV 1 93, 9; Kâṭh. 4, 16. TS 2, 3. 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.

agnîshomâ havishaḥ 4, 11, 18; RV 1, 93, 7; TS 2, 3, 14, 2; TB 2, 8, 7, 10.

agnîshomîyam ekâdaçakapâlam 2, 1, 4.

agne añgiraḥ çataṃ te 1, 7, 1; (2. 7, 8), Kâṭh. 16, 8; 19. 11; 22, 12; TS 4. 2, 1, 2; VS 12, 8.

agne acchâ vadeha naḥ 1. 11, 4; RV 10. 141, 1; Kâṭh. 14, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 28; AV 3. 20, 2.

agneḥ pakshatir 3, 15, 4; Kâṭh. 5, 3, 11; TS 5, 7, 21; VS 11, 4.

agneḥ purîsham asy apso nâma 2. 8, 7; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4, 2.

agne cârur vibhṛtà oshadhîshv 3. 1, 5; Kâṭh. 19, 5.

agne cyavasva saṃ anu prayâhy 2, 12, 4.

agne jâtân praṇudà naḥ sapatnân 2, 8, 7; (3 2. 10); Kâṭh. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 4, 3, 12; VS 15, 1; TA 2. 5, 7; AV 7, 34, 1.

agne tam adyâçvaṃ na 1, 10. 3; 2, 13, 8; (3, 3, 9; 4, 10. 2); RV 4, 10. 1; TS 4, 4, 4. 7; 5, 7. 4, 1; VS 15, 44; 17, 77; SV 1, 434; 2, 1127.

agne tava çravo vayo 2, 7, 14; (3. 2, 5); Kâṭh. 16, 14; 20, 4; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2. 5, 2, 6; VS 12, 106; SV 2, 1166.

agne trî te vâjinà 2, 4, 4; RV 3, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1.

agne tvaṃ su jâgṛhi vgl. kâmo havishâm.

agne tvaṃ no antamaḥ 2, 13, 8; (1, 5, 3. 10); RV 5, 24. 1; Kâṭh. 7, 1. 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; 4, 4. 4, 8; VS 3, 25; 15. 48; 25, 47; SV 1, 448; 2. 457.

agne tvam pârayâ 4, 16, 1; (4, 14, 3); RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14. 4; TB 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1.

agne tvam asmad yuyodhy 4, 14, 3; RV 1, 189, 3; TB 2, 8, 2, 4.

agne dâ dâçushe rayiṃ 4, 12, 2; (4, 14, 16; agne dâ); RV 3, 24, 5; Kâṭh. 6, 10; TS 2, 2, 12, 6.

agne divo arṇam achâ 2, 7, 11; RV 3, 22, 3; Kâṭh. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 49.

agne dhâmâni tava jâtavedo 2, 13, 11.

agne naya supathâ râye 1, 2, 13; (4, 10, 2; 4, 14, 3); RV 1, 189, 1; Kâṭh. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; TS 1, 1, 14, 3. 4, 43, 1; 4, 2, 11, 3; TB 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Çat. Br. 14, 8, 3, 1.

agne pavasva svapâ 1, 5, 1; RV 9, 66, 21; Kâṭh. 7, 16; 19, 14; TS 1, 3, 14, 8. 5, 5, 2. 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 8, 38; SV 2, 870.

agne pâvaka rocishâ 1, 5, 1; (2, 10, 1; 4, 10, 1); RV 5, 26, 1; Kâṭh. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1; TS 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3; 4, 6, 1, 2; VS 17, 8; SV 2, 871.

agne purîshyâdhipâ 2, 7, 11; TS 4, 2, 5, 1.

agne prehi prathamo 2, 10, 6; Kâṭh. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 2; 5, 4, 7, 1; VS 17, 69; AV 4, 14, 5.

agne bâdhasva vi mṛdho 4, 11, 2; RV 10, 98, 12; Kâṭh. 2, 15; TB 2, 5, 8, 11.

agne bṛhann ushasâm 2, 7, 8; (3, 2, 1; 4, 10, 2); Kâṭh. 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 4, 2, 1, 4.

agne bharanta cittibhir (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâṭh. 19, 12; Kap. S. 32, 2.

agne 'bhyâvartinn abhi mâ 1, 7, 1; (2, 7, 8); Kâṭh. 16, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 7.

agne yaṃ yajñam 4, 10, 3; RV 1, 1, 4; Kâṭh. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.

agne yañ çukraṃ yac candraṃ 2, 7, 14.

agne yat te divi varcaḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 2; Kâṭh. 16, 11. 14; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 48.

agne yad adya 4, 10, 1; (4, 10, 4; 4, 13, 7); RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 6. 6, 12, 2.

agne yâhi dûtyaṃ 4, 14, 11; RV 7, 9, 5; TB 2, 8, 6, 4.

agne yukshvâ hi ye 2, 7, 17; (3, 4, 5); RV 6, 16, 43; Kâṭh. 22, 5. 6; TS 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 36; SV 1, 25; 2, 733.

agne rakshâ ṇo aṃhasaḥ 4, 10, 1; RV 7, 15, 13; Kâṭh. 2, 14; TB 2, 4, 1, 6; SV 1, 24.

agner anîkam apa âviveça 1, 3, 39; Kâṭh. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; TS 1, 4, 45, 1.

agner âyur asi 2, 3, 4; Kâṭh. 11, 7.

agner janitram asi 1, 2, 7; VS 5, 2.

agner bhâgo 'si 2, 8, 5; Kâṭh. 21, 1; TS 4, 3, 9, 1.

agner manve prathamasyâmṛtânâṃ 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15; AV 4, 23, 1.

agner vâi bhâgaḥ punarâdheyam 1, 7, 2; Kâṭh. 8, 15; Kap. S. 8, 3.

agner vâi hotraṃ 1, 10, 2.

agne vâjasya gomatâ (— taḥ) 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 1, 79, 4; Kâṭh. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 35; SV 1, 99; 2, 911.

agne viçvebhiḥ svanîka 4, 10, 4; RV 6, 15, 16; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.

agne vratapate vrataṃ carishyâmi 4, 9, 24; VS 1, 5.

agne vratapate vratam acârshaṃ 4, 9, 26; VS 2, 28.

agne çakema te vayaṃ 4, 11, 2; RV 3, 27, 3; Kâṭh. 40, 14; TB 2, 4, 2, 5.

agne çardha mahate 4, 11, 1; Kâṭh. 2, 15; TB 2, 4, 1, 1. 5, 2, 4; VS 33, 12; AV 7, 70, 10.

agne sa ksheshad ṛtapâ 4, 14, 15; RV 6, 3, 1.

apanuttâu çaṇḍâmarkâu 1, 3, 12; Kâṭh 4, 4.

apaçyam gopâm anipadyamânam 4, 9, 6; RV 1, 164, 31; 10, 177, 3; TA 4, 7, 1; VS 37, 17; AV 9, 10, 11; Ait. A. 2, 6; Nir. 14, 3.

apâṃ rasam udvayasaṃ 1, 11, 4; Kâṭh. 14, 3; TS 1, 7, 12, 2; VS 9, 3.

apâṃ vâ etâni citrâṇy 4, 3, 10.

apâm tvemant sâdayâmy 2, 7, 18; Kâṭh. 16, 18; Kap. S. 25, 9; TS 4, 3, 1; VS 13, 53.

apâm napâd âçuheman 1, 11, 1; (1, 11, 6); Kâṭh. 11, 9; 13, 14; 14, 6; TB 1, 3, 5, 4.

apâm napâd â hy asthâd 4, 12, 4; RV 2, 35, 9; TS 2, 5, 12, 1.

apâm naptre 2, 6, 13.

apâm idam nyayanaṃ 2, 10, 1; RV 10, 142, 7; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 3; VS 17, 7; AV 6, 106, 2.

apâm pṛshṭham asi 2, 7, 3; (3, 1, 5); Kâṭh. 16, 3; 16, 15; TS 4, 1, 3, 1. 2, 8, 1; 5, 1, 4, 1. 2, 6, 5.

api panthâm aganmahi 1, 2, 5; RV 6, 51, 16; Kâṭh. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19; 37, 7; TS 1, 2, 9, 1; VS 4, 29.

apeta vîta vi ca sarpatâto 2, 7, 11; (3, 2, 3); RV 10, 14, 9; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 4, 1; 5, 2, 3, 1; TB 1, 2, 1, 16; TA 1, 27, 5; 6, 6, 1; VS 12, 45; AV 18, 1, 55.

apo adyânvacârishaṃ 1, 3, 39; Kâṭh. 4, 13; 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 3. 46, 2; TB 2, 6, 6, 5; VS 20, 22.

apo devîr upasṛjâ 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 2, 4; VS 11, 38.

apo vâi vṛtraḥ paryaçayat 4, 5, 1.

apo shu myaksha varuṇa 4, 14, 9; RV 2, 28, 6; Nir. 13, 1.

apsu me somo abravîd 4, 14, 4; RV 1, 23, 20; 10, 9, 6; Kâṭh. 2, 14; TB 2, 5, 8, 6; AV 1, 6, 2.

apsv agne sadhish ṭava 2, 7, 10; (4, 10, 4); RV 8, 43, 9; Kâṭh. 2, 14; 16, 10; 35, 14; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 2. 11, 3; VS 12, 36.

apsv antar amṛtam 1, 11, 1; RV 1, 23, 19; Kâṭh. 13, 14; 14, 6; TS 1, 7, 7, 1; TB 1, 3, 5, 2; VS 9, 6; AV 1, 4, 4.

abodhi hotâ yajathâya devân 2, 13, 7; RV 5, 1, 2; SV 2, 1097; Nir. 6, 13.

abodhy agniḥ samidhâ 2, 13, 7; RV 5, 1, 1; TS 4, 4, 4, 1; VS 15, 24; SV 1, 73; 2, 1096; AV 13, 2, 46.

abhi tishṭha pṛtanyato 4, 12, 3; TB 2, 4, 2, 9.

abhi tyam devaṃ savitâram 1, 2, 5; (2, 13, 8; 3, 7, 4); Kâṭh. 2, 6; 24, 5; Kap. S. 1, 19; 37, 6; TS 1, 2, 6, 1; 6, 1, 9, 4; VS 4, 25; AV 7, 14, 1; SV 1, 464.

abhi tvâ deva savitar 4, 10, 3; (4, 13, 1); RV 1, 24, 3; Kâṭh. 15, 12; 28, 7; Kap. S. 44, 7; TS 3, 5, 11, 3.

abhi tvâ rudrâ vasavo 2, 8, 1.

abhi tvâ çûra nonumo 2, 13, 9; (4, 12, 4); RV 7, 32, 22; Kâṭh. 12, 15; 39, 11 u. 12; TS 2, 4, 14, 2; VS 27, 35; SV 1, 233; 2, 30; AV 20, 121, 1.

abhi pra bhara dhṛshatâ 4, 12, 3; RV 8, 78 (89), 4; Kâṭh. 8, 16.

abhi sidhmo ajigâd 4, 14, 13; RV 1, 33, 13; TB 2, 8, 4, 4; Nir. 6, 16.

abhi svavṛshṭim 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV 1, 52, 5.

abhîmân mahinâ divo 4, 9, 1 (so beginnt der Vers); TS 4, 1, 6, 2; TA 4, 3, 1; VS 38, 17.

abhîvṛtam kṛçanâir 4, 14, 6; RV 1, 35, 4; TB 2, 8, 6, 1.

abhyardho vâi devebhyo 3, 8, 3.

abhyasthâṃ viçvâḥ pṛtanâ 1, 5, 3; 1, 6, 2; Kâṭh. 39, 1; TS 4, 2, 8, 1.

abhyâvartasva pṛthivi 2, 7, 14; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1, VS 12, 103.

avatatya dhanush ṭvam akruddhaḥ 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16.
ava te heḍo varuṇa 4, 10; 4; 4, 14, 17; (4, 14, 3); RV 1, 24, 14; Kâṭh. 40, 11; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 2; TB 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4.
avapatantîr avadan 2, 7, 13; RV 10, 97, 17; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 5; VS 12, 91.
avâmba rudram adimahy 1, 10, 4; Kâṭh. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6. 2.
avir na mesho 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 90.
avocâma kavaye medhyâya 2, 13, 7; RV 5, 1, 12; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 25.
açmann ûrjaṃ parvate 2, 10, 1; (3, 3, 5); Kâṭh. 17, 17; 21, 7; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1; VS 17, 1.
açvatthe vo niveçanam 2, 7, 13; RV 10, 97, 5; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 79; 35, 4.
açvas tûparo 3, 13, 2.
açvâvatîṃ somavatîm 2, 7, 13; RV 10, 97, 7; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 81.
açvâvantaṃ rathinaṃ 4, 14, 8; RV 10, 47, 5.
açvinâ gobhir indriyam 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 73.
açvinâ namuceḥ sutaṃ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2.
açvinâ yajñam âgatam 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 5.
açvinâ havir indriyaṃ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13; VS 20, 67.
açvibhyâṃ cakshur 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 89.
açvena vâi devâ agre 3, 1, 3.
açvo ghṛtena tmanyâ 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 10.
ashâḍhaṃ yutsu pṛtanâsu 4, 14, 1; RV 1, 91, 21; TB 2, 4, 3, 8. 7, 4, 1. 8, 3, 1; VS 34, 20.
ashâḍhâsi sahamânâ 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 2; VS 13, 26.
ashṭamîm ajuhot 1, 8, 2.
ashṭâu putrâso aditer 4, 6, 9; RV 10, 72, 8; TA 1, 13, 2; Tâṇḍya B. 24, 12, 6.
asaṃkhyâtâ sahasrâṇi 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TA 1, 12, 1; VS 16, 54.
asad atra suvîryam 4, 11, 2; RV 8, 31, 18; Kâṭh. 11, 12.
asaṃbâdhâ yâ madhyato 4, 14, 11.
asave svâhâ 3, 12, 11; Kâṭh. 35, 8; 35, 10; Kap. S. 48, 8 u. 9; TB 3, 10, 7; VS 22, 30
asunvantam ayajamânam icha 2, 7, 12; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; VS 12, 62.
asurânâṃ vâ eshu lokeshu pura âsan 3, 8, 1.
asṛnmukho 4, 9, 19; TA 4, 29.
asâu yas tâmro aruṇa 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 6.
asâu yo 'vasarpati 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 17.
asâu yâ âdityas tejobhir vyârdhyata 2, 5, 10.
astabhnâd dyâm ṛshabho 1, 2, 6; 3, 7, 8; (4, 14, 3); RV 8, 42, 1; Kâṭh. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8, 1; TB 2, 8, 1, 6; VS 4, 30.
astâvy agnir narâṃ suçevo 2, 7, 9; RV 10, 45, 12; VS 12, 29.
asmâ id u prabharâ 4, 12, 3; RV 1, 61, 12; Kâṭh. 8, 16; AV 20, 35, 12; Nir. 6, 20.
asmâ u te mahi mahe 4, 13, 6; RV 6, 1, 10; TB 3, 6, 10, 4.
asmâkam agne maghavatsu dhârayâ 4, 11, 1; RV 6, 8, 6; Kâṭh. 4, 16; TS 1, 5, 11, 2.
asmâkam indraḥ samṛteshu 2, 10, 4; (4, 14, 14); RV 10, 103, 11; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 43; SV 2, 1209; AV 19, 13, 11.
asmâsv indra indriyaṃ 1, 4, 1; 2, 4, 3 (2 Mal); Kâṭh. 5, 2; 32, 2; TS 1, 6, 3, 2.
asme indrâbṛhaspatî 4, 12, 1; RV 4, 49, 4; Kâṭh. 10, 13; 23, 11; TS 3, 3, 11, 1.

asya pratnâm anu dyutaṃ 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6); RV 9, 54, 1; Kâṭh. 6, 9; 7, 4 u. 5; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 16; SV 2, 105.
asyed eva prariṛice 4, 12, 2; (4, 12, 5); RV 1, 61, 9; Kâṭh. 8, 17; TS 2, 4, 14, 2; AV 20, 35, 9.
asvapnajas taraṇayaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 12; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5.
ahann ahim parvate çiçriyâṇaṃ 4, 14, 13; RV 1, 32, 2; TB 2, 5, 4, 2. 8, 4, 3; AV 2, 5, 6.
ahan vṛtraṃ vṛtrataraṃ 4, 12, 3; (4, 14, 13); RV 1, 32, 5; TB 2, 5, 4, 3; Nir. 6, 4.
aham parastâd aham avastâd 1, 3, 26; TS 3, 5, 5, 1.
ahâvy agne havir âsye te 3, 11, 4; RV 10, 91, 15; Kâṭh. 38, 8; TB 1, 4. 2, 1; VS 20, 79.
ahir iva bhogâiḥ 3, 16, 3; RV 6, 75, 14; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 51; Nir. 9, 15.
ahne pârâvatân 3, 14, 6; VS 24, 25.
âkare vasor jaritâ 4, 12, 3; RV 3, 51, 3.
âkûtam agnim prayujaṃ 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; TS 4, 1, 9; VS 11, 66.
âkûtyâi prayuje agnaye 3, 6, 4; Kâṭh. 2, 2; Kap. S. 1, 14; TS 1, 2, 2; VS 4, 7; Mân. Çr. 6, 1, 3.
â kṛshṇena rajasâ 4, 12, 6; (4, 14, 6); RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31.
âkrandaya balam ojo 3, 16, 3; RV 6, 47, 30; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 56; AV 6, 126, 2.
âkramya vâjin pṛthivîm 2, 7, 2; Kâṭh. 16, 2; 19, 3; Kap. S 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 19.
âkhuṃ te rudra paçuṃ karomy 1, 10, 4.
âgatya vâjy adhvânaṃ 2, 7, 2; (3, 1, 4); Kâṭh. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 18.
âganma mitrâvaruṇâ 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
âgnâvâishṇavam ekâdaçakapâlam 1, 4, 14; 2, 1, 7; 2, 3, 5; 3, 6, 1; Kâṭh. 10, 1; 11, 6; 19, 9; TS 2, 2, 9
âgnimârutaṃ caruṃ nirvaped 2, 1, 8.
âgneyam ajam âlabheta 2, 5, 5; Kâṭh. 13, 5.
âgneyam ashṭâkapâlam 2, 2, 7; 2, 3, 1; 2, 4, 6; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 2. 17. 19. 20; TB 1, 8, 4.
âgneyo 'shṭâkapâlaḥ sâumyaç caruḥ 1, 10, 1; Kâṭh. 9, 4; 15, 2; 37, 2; 5, 5, 18; Kap. S. 8, 7; TS 7, 5, 21.
âgneyo 'shṭâkapâlo vâruṇo 2, 6, 3.
â ghâ ye agnim indhate 4, 12, 6; RV 8, 45, 1; Kâṭh. 13, 15; TB 2, 4, 5, 7; VS 7, 32; SV 1, 133; 2, 688; Nir. 6, 14.
â carshaṇiprâ vṛshabho 4, 14, 18; RV 1, 177, 1; Kâṭh. 38, 7; TB 2, 4, 3, 11.
âchadi tvâ chando dadhe 1, 6, 1 u. 2.
âjaṅghanti sânv eshâṃ 3, 16, 3; RV 6, 75, 13; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 50; Nir. 9, 20.
â jâtaṃ jâtavedasi 4, 10, 3; RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 4.
âjuhvânaḥ supratîkaḥ 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kâṭh, 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 3; TB 3, 7, 7, 10; VS 17, 73.
âjuhvânâ îḍyo vandyaç 4, 13, 3; RV 10, 110, 3; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 28; AV 5, 12, 3; Nir. 8, 8.
âjuhvânâ sarasvatî 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 58.
â taṃ bhaja sâuçravaseshv 2, 7, 9; RV 10, 45, 10; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 27.
â tû na indra vṛtrahan 4, 11, 4; RV 4, 32, 1; Kâṭh. 6, 10; 21, 13; VS 33, 65; SV 1, 181.
â te agna idhîmahi 2, 13, 7; RV 5, 6, 4; Kâṭh. 9, 6; 39, 14; TS 4, 4, 4, 6; SV 1, 419; 2, 372; AV. 18, 4, 88.

â te maha indroty 4, 12, 3; (4, 14, 12); RV 7, 25, 1; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3.

â te çushmo vṛshabha etu 4, 11, 4; RV 6, 19, 9; TB 2, 5, 8, 1. 8, 5, 8.

â te suparṇâ 4, 12, 5; RV 1, 79, 2; Kâṭh. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5.

âtmann upasthe na 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 92.

â tvâ jigharmi 2, 7, 2; Kâṭh. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; 5, 1, 3, 3; VS 11, 23.

â tvâ brahmayujâ harî 2, 13, 9; RV 8, 17, 2; SV 2, 17; AV 20, 3, 2. 38, 2. 47, 8.

â tvâ vahantu harayaḥ 2, 9, 1; RV 1, 16, 1.

â tvâhârsham 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 173, 1; Kâṭh. 16, 8; 19, 11; 35, 7; Kap. S. 48, 9; TS 4, 2, 1, 4; 5, 2, 1, 4; TB 2, 4, 2, 8; VS 12, 11; AV 6, 87, 1.

âd it paçyamy 2, 13, 1; Kâṭh. 35, 3; TS 5, 6, 1, 4, TB 3, 12, 1, 1; AV 3, 13, 6.

âdityaḥ çukra udagât 4, 14, 14.

âdityaṃ garbham payasâ 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; TS 4, 2, 10; VS 13, 41.

âdityânâm avasâ nûtanena 4, 14, 14; RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6.

âdityâ bhâgaṃ vaḥ karishyâmy 2, 2, 1.

âdityâ vâ ita uttamâḥ 4, 6, 8

âdityo deva udagât 4, 14, 14.

âdityâir no bhâratî 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 8

â devânâm api panthâm aganma 4, 10, 2; (4, 11, 4); RV 10, 2, 3; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 35, 9; TS 1, 1, 14, 3; AV 19, 59, 3.

â devo yâti savitâ 4, 14, 6; RV 7, 45, 1; Kâṭh. 17, 19; TB 2, 8, 6, 1.

â na etu manaḥ punaḥ 1, 10, 3; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2; VS 3, 54.

â naḥ prajâṃ janayatu prajâpatir 2, 13, 23; RV 10, 85, 43; Kâṭh. 13, 15; 35, 9; 40, 1; AV 14, 2, 40.

â no agne rayim bhara 4, 12, 4; RV 1, 79, 8; Kâṭh. 10, 12; SV 2, 875.

â no agne sucetunâ 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 79, 9; Kâṭh. 2, 14; TB 2, 6, 16, 1; SV 2, 876.

â no gahi sakhyebhiḥ 4, 14, 15; RV 3, 1, 19.

â no divo bṛhataḥ parvatâd â 4, 10, 1; (4, 11, 2; 4, 14, 3); RV 5, 43, 11; Kâṭh. 4, 16; 20, 15; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2.

â no niyudbhiḥ çatinîbhir adhvaraṃ sahasriṇîbhir upa yâhi yajñam 4, 14, 2; RV 7, 92, 5; VS 27, 28; SV 2, 8, 1, 2.

â no mitrâvaruṇâ ghṛtâir 4, 11, 2; RV 3, 62, 16; Kâṭh. 4, 16; 12, 14; TS 1, 8, 22, 3; TB 2, 5, 12, 3; VS 21, 8; SV 1, 220; 2, 13.

â no mitrâvaruṇâ havyajushṭim 4, 14, 12; RV 7, 65, 4; TB 2, 8, 6, 7.

â no yajñam bhâratî 4, 13, 3; RV 10, 110, 8; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 33; AV 5, 12, 8; Nir. 8, 13.

â no yâhi tapasâ 4, 10, 2.

â no vâyo mahe tane 4, 14, 2; RV 8, 46, 25.

â no viçvâ âskrâ 4, 14, 11; RV 1, 186, 2; TB 2, 8, 6, 3.

â no vîrebhir janitâ 4, 14, 9.

â no vîro jayatâm 1, 2, 9.

ântrâṇi sthâlîr 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 86.

ânyaṃ divo mâtariçvâ 4, 14, 18; RV 1, 93, 6; Kâṭh. 4, 16; TS 2, 3, 14, 2.

âpaprâtha mahinâ 4, 12, 4; RV 8, 70, 6; SV 2, 213; AV 20, 81, 2. 92, 21.

âpas tvâm açvinâu tvâm 4, 1, 2.

âpo devîḥ pratigṛbhṇîta 2, 7, 10; Kâṭh. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 2; VS 12, 35.

âpo devîḥ çundhata mâ 1, 2, 1.

âpo devîr ghṛtaminvâ 3, 13, 1; Kâṭh. 35, 3; 39, 2; Kap. S. 48, 4,

âpo devîr bṛhatîr 1, 2, 1; (3, 6, 4); Kâṭh. 2, 2; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 6, 1, 2, 2.
âpo devîr madhumatîr 2, 6, 8.
âpo mâ mâtaraḥ sûdayantu 1, 2, 1; (3, 6, 2).
âpo ha yan mahatîr 2, 13, 23; RV 10, 121, 7; Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 27, 25; 32, 7; AV 4, 2, 6.
âpo hi shṭhâ mayobhuvas 2, 7, 5; 4, 9, 27; (2, 13, 1; 3, 1, 6); RV 10, 9, 1; Kâṭh. 16, 4; 19, 5; 5, 4, 8; Kap. S. 30, 3; 48, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 11; VS 11, 50; 36, 14; SV 2, 1187; AV 1, 5, 1; Nir. 9, 27.
âpyâyasva sametu 2, 7, 14; RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TB 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; VS 12, 112; Tâṇḍya B. 1, 5, 8.
â brahman brâhmaṇas 3, 12, 6; Kâṭh. 5, 5, 14; TB 7, 5, 18; VS 22, 22.
â bhandishṭhasya sumatiṃ 4, 11, 4; Kâṭh. 7, 16.
âbhish ṭe adya gîrbhir 2, 13, 8; (4, 10, 2); RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7.
âbhiḥ spṛdho mithatîr 4, 14, 12; RV 6, 25, 2; TB 2, 8, 3, 3.
âmayâviṇaṃ yâjayed 4, 3, 6.
â mâ vâjasya prasâvo 1, 11, 3; (1, 11, 7); Kâṭh. 14, 1 u. 7; 18, 13; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 8, 3; TB 1, 3, 6, 6; VS 9, 19.
â mâçisho dohakâmâ 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kâṭh. 5, 3; 32, 3; TS 1, 7, 4, 3.
âmûr aja praty âvartayemâḥ 3, 16, 3; RV 6, 47, 31; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 57; AV 6, 126, 3.
âyaṃ gâuḥ pṛçnir RV 10, 189, 1; Kâṭh. 7, 13; Kap. S. 6, 4; 7, 2; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 6; SV 2, 726; AV 6, 31, 1: 20, 48, 4.
â yaṃ haste na khâdinaṃ 4, 10, 3; RV 6, 16, 40; TS 3, 5, 11, 4.
â yad ishe nṛpatiṃ tejâ 4, 14, 15; RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11.
â yad duvasyâd duvase na kârur 4, 11, 3; RV 1, 165, 14; Kâṭh. 9, 18.
âyan naraḥ sudânavo 2, 4, 7; RV 5, 53, 6; Kâṭh. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
â yas tatantha rodasî 4, 13, 6; RV 6, 1, 11; Kâṭh. 18, 20; TB 5, 6, 10, 5.
â yasmint sapta vâsavâ 4, 12, 2; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8.
âyâtaṃ mitrâvaruṇâ suçasty 4, 14, 10; RV 6, 67, 3.
âyâhi tapasâ 4, 10, 2.
âyâhi sushumâ hi tâ 2, 13, 9; RV 8, 17, 1; SV 1, 191; 2, 16; AV 20, 3, 1. 38, 1. 47, 7.
âyurdâ deva jarasaṃ 4, 12, 4; Kâṭh. 11, 13.
âyurdhâ agne 'sy 1, 5, 9.
âyur vâi dhruvas 4, 6, 6; Kâṭh. 28, 1.
âyushe svâhâ prâṇâya svâhâ 3, 12, 9.
â ye tanvanti raçmibhis 4, 11, 2; RV 1, 19, 8.
â yo ghṛṇe na tatṛshâṇo 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 2; VS 17, 10.
ârâñ çatrum apabâdhasva 4, 14, 5; RV 10, 42, 7; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7; Nir. 5, 24.
âryamâ yâti vṛshabhas 4, 12, 4; TS 2, 3, 14, 4.
âvartamâno bhuvanasya madhye 2, 13, 22; Kâṭh. 40, 12.
â vâ esha prajâpataye 3, 5, 1.
â vâṃ ratho rodasî 4, 14, 10; RV 7, 69, 1; TB 2, 8, 7, 6.
â vâco madhyam aruhad 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 3; VS 15, 51.
â vâm upastham adruhâ 3, 8, 7; RV 2, 41, 21; Nir. 9, 37.
â vâm mitrâvaruṇâ havyadâtiṃ 4, 14, 12; RV 1, 152, 7; TB 2, 8, 6, 5.
â vâyo bhûsha çucipâ 1, 3, 6; (4, 14, 2); RV 7, 92, 1; Kâṭh. 4, 2; 13, 11 u. 12; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TB 2, 8, 1, 1; VS 7, 7.

â viçvataḥ pratyañcaṃ 2, 7, 2; RV 2, 10, 5; TS 4, 1, 2, 5; VS 11, 24.
â viçvadevaṃ satpatiṃ 4, 12, 6; RV 5, 82, 7; TS 3, 4, 11, 2.
âvishṭyo vardhate cârur 4, 14, 8; RV 1, 95, 5; TB 2, 8, 7, 4; Nir. 8, 15.
â vṛtrahaṇâ vṛtrahabhiḥ 4, 13, 7; (4, 14, 8); RV 6, 60, 3; TB 3, 6, 8, 1.
â vedhasaṃ nîlapṛshṭhaṃ 4, 14, 4; RV 5, 43, 12; TB 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7.
â vo devâsa îmahe 1, 2, 2; (4, 14, 2); TS 1, 2, 1, 2; VS. 4, 5.
â vo yantûdavâhâso 4, 11, 2; (4, 14, 11); RV 5, 58, 3; TB 2, 5, 5, 3.
â vo râjânam adhvarasya 4, 11, 4; RV 4, 3, 1; Kâṭh. 7, 16; TS 1, 3, 14, 1; TB 2, 8, 6, 9; SV 1, 69.
âçîr nâ ûrjam uta 4, 12, 3; Kâṭh. 5, 2; TS 3, 2, 8, 5 (ma für nâ). AV 2, 29, 3.
âçuḥ çiçâno vṛshabho 2, 10, 4; RV 10, 103, 1; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 33; SV 2, 1199; AV 19, 13, 2.
âçus trivṛd bhântaḥ 2, 8, 4; Kâṭh. 17, 4; 20, 12; Kap. S. 32, 14; TS 4, 3, 8; VS 14, 23.
â savaṃ savitur yathâ 4, 11, 2; RV 8, 91 (102), 6; Kâṭh. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.
âsushvayantî yajate 4, 13, 3; RV 10, 110, 6; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 31; AV 5, 12, 6; Nir. 8, 11.
âham pitṝnt suvidatraṃ 4, 10, 6; RV 10, 15, 3; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB 2, 6, 12, 1; VS 19, 56; AV 18, 1, 45.
âhitâgnir vâ esha 3, 6, 6.
ichann açvasya yañ çiraḥ 2, 13, 6; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 1.
iḍâbhir agnir îḍyaḥ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 1; VS 21, 14.
iḍâm agne purudaṃsaṃ 2, 7, 11; (4, 11, 1; 4, 12, 3); RV. 3, 1, 23. 5, 11. 6, 11. 7, 11. 15, 7. 22, 5. 23, 5; Kâṭh. 16, 11; 18, 21; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 3; VS 12, 51; SV 1, 76.
iḍâyâs tvâ pade vayaṃ 1, 6, 2; 1, 6, 7; (4, 10, 4; 4, 11, 1); RV 3, 29, 4; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1; VS 34, 15.
iḍito devâir 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 1.
ita eva prathamaṃ jajñe 1, 8, 8; Kâṭh. 7, 13; TS 2, 2, 4, 8.
iti ya eva devâ yâjñahanaç ca 1, 4, 8.
ito jajñe prathamaṃ svâd 1, 6, 1.
idaṃ varco agninâ 2, 3, 4; TB 2, 5, 7, 1; AV 19, 37, 1.
idaṃ vâm âsye haviḥ 4, 12, 1; RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.
idaṃ vishṇur vicakrame 1, 2, 9; 4, 1, 12; (1, 8, 9; 2, 7, 16; 4, 11, 4; 4, 12, 1); RV 1, 22, 17; Kâṭh. 2, 10; Kap. S. 2, 4; TS 1, 2, 13, 1; TB 3, 1, 3, 3; VS 5, 15; SV 1, 222; 2, 1019; AV 7, 26, 4; Nir. 12, 19.
idaṃ çreyo manyamâno 2, 13, 10.
idaṃ haviḥ prajananaṃ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TS 2, 6, 3, 5; VS 17, 48.
idaṃ kshatraṃ dushṭaram 3, 16, 4.
idaṃ te havyaṃ ghṛtavat 4, 12, 6; (4, 14, 3); TB 2, 5, 4, 6; AV 7, 68, 2.
idaṃ dyâvâpṛthivî satyam 4, 14, 7; RV 1, 185, 11; TB 2, 8, 4, 3.
idaṃ namo vṛshabhâya 4, 14, 14; RV 1, 51, 15.
idam adadâd rabhasam 4, 14, 7.
idam pitṛbhyo namo astv 4, 10, 6; RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 68; AV 18, 1, 46.
indur dakshaḥ çyena 2, 12, 3; 4, 9, 11; Kâṭh. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TB 3, 10, 4, 3; TA 4, 11, 6; VS 18, 53.
indra eshâṃ netâ bṛhaspatir 2, 10, 4; RV 10, 103, 8; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 40; SV 2, 1206; AV 19, 13, 9.

indraḥ pṛṇantam papurim 4, 14, 7.

indraḥ sa dâmane kṛta 2, 13, 6; RV 8, 93, 8; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 573; AV 20, 47, 2. 137, 13.

indraḥ sutrâmâ svavaṃ 4, 12, 5; RV 6, 47, 12; 10, 131, 6; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 7, 13, 4; VS 20, 51; AV 7, 91, 1; 20, 125, 6.

indraḥ sutrâmâ hṛdayena 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 85.

indraṁ vayaṁ çunâsîram 4, 10, 6; Kâṭh. 21, 14.

indraṁ viçvâ avîvṛdhan 2, 10, 5; (3, 3, 8); RV 1, 11, 1; Kâṭh. 18, 3; 36, 15; 37, 9; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 5; TB 2, 7, 15, 5. 16, 3; VS 12, 56; 15, 61; 17, 61; SV 1, 343; 2, 177.

indraṁ vo viçvatas pari 4, 11, 4; RV 1, 7, 10; Kâṭh. 8, 17; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; SV 2, 970; AV 20, 39, 1. 70, 16.

indraṁ stuhi vajriṇaṁ 4, 14, 12; RV 10, 89, 1; TB 2, 8, 4, 1.

indraṃ duraḥ kavashyo 3, 11, 1; TB 2, 6, 8, 2; VS 20, 40.

indraṃ naro nemadhitâ 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1; 2, 1, 11, 1. 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; TB 2, 8, 2, 5; SV 1, 318.

indra marutva iha pâhi 1, 3, 19; RV 3, 51, 7; Kâṭh. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 18, 1; VS 7, 35.

indram id gâthino 2, 13, 6; RV 1, 7, 1; Kâṭh. 8, 16; 39, 12; TS 1, 6, 12, 2; TB 1, 5, 8, 1; SV 1, 198; 2, 146; AV 20, 38, 4. 47, 4. 70, 7; Nir. 7, 2.

indram id dharî vahato 1, 3, 34; RV 1, 84, 2; Kâṭh. 4, 11; Kap. S. 3, 9; TS 1, 4, 36, 1; VS 8, 35; SV 2, 380.

indra vâjeshu no 'va 2, 13, 6; RV 1, 7, 4; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 148; AV 20, 70, 10.

indravâyû ime sutâ 1, 3, 6; RV 1, 2, 4; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; VS 7, 8; 33, 56.

indravâyû susaṃdṛçâ 1, 11, 4; 2, 2, 6; Kâṭh. 10, 12; 14, 2; VS 33, 86.

indras tarasvân abhimâtihogro 4, 14, 12; TB 2, 8, 4.

indrasya kroḍo 3, 15, 7; Kâṭh. 5, 13, 6; TS 5, 7, 16; VS 25, 8.

indrasya nu vîryâṇi pravocaṁ 4, 14, 13; RV 1, 32, 1; TB 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3; AV 2, 5, 5; Nir. 7, 2.

indrasya manve prathamasya 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 1, 7, 15, 1.

indrasya rûpam ṛshabho 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 91.

indrasya vajro marutâm 3, 16, 3; RV 6, 47, 28; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 6; VS 29, 54; AV 6, 125, 3.

indrasya vṛshṇo varuṇasya 2, 10, 4; (4, 14, 13); RV 10, 103, 9; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 41; SV 2, 1207; AV 19, 13, 10.

indrâ id dharyoḥ sacâ 2, 13, 6; RV 1, 7, 2; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 147; AV 20, 38, 5. 47, 5. 70, 8.

indrâ oshadhîr asanod 4, 14, 5; RV 3, 34, 10; AV 20, 11, 10.

indrâgnî avyathamânâm 2, 8, 3; 3, 2, 9; Kâṭh. 17, 3; 20, 11; Kap. S. 26, 2; 32, 13; TS 4, 3, 6; VS 14, 11.

indrâgnî âgataṁ sutaṃ 1, 3, 17; RV 3, 12, 1; Kâṭh. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 15, 1; VS 7, 31; SV 2, 19.

indrâgnî navatim puro 4, 10, 5; RV 3, 12, 6; Kâṭh. 4, 15; TS 1, 1, 14, 1; SV 2, 926. 1054.

indrâgnî mitrâvaruṇâu 4, 14, 17; TA 2, 3, 4; VS 33, 49.

indrâgnî rocanâ divaḥ 4, 10, 4; (4, 11, 1); RV 3, 12, 9; Kâṭh. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1. 3; 13, 8; TB 3, 5, 7, 3; SV 2, 1043.

indrâgnyoḥ pakshatiḥ 3, 15, 5; VS 25, 5.
indrâṇî patyâ sujitam 3, 8, 4; 4, 12, 1; TB 2, 4, 2, 7.
indrâ nu pûshaṇâ vayaṃ 4, 12, 6; RV 6, 57, 1; Kâṭh. 23, 11; SV 1, 202.
indrâya tvâ bṛhadvate 1, 3, 14; Kâṭh. 27, 10; Kap. S. 3, 4.
indrâya tvâ sushuttamaṃ 1, 3, 3; 4, 5, 4.
indrâya manyumate 2, 2, 12; 2, 5, 8; Kâṭh. 13, 4.
indrâyâṃhomucâ ekâdaçak. 2, 2, 10; 2, 6, 6; 4, 3, 9.
indrâyârkavate °çvamedhavatâ 2, 2, 9.
indrâyenduṃ sarasvatî 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 57.
indrâvaruṇâ yuvam adhvarâya 4, 12, 4; RV 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TB 2, 8, 4, 5; Nir. 5, 2.
indrâvishṇû dṛṃhitâḥ 4, 12, 5; RV 7, 99, 5; TS 3, 2, 11, 3.
indriyâṇi çatakrato 4, 12, 2; RV 3, 37, 9; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5; AV 20, 20, 2. 57, 5.
indreṇa manyunâ yujâ 1, 3, 12; (4, 6, 3); Kâṭh. 4, 4.
indremam prataraṃ naya 2, 10, 4; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS 17, 51; AV 6, 5, 2.
indro jayati na parâjayate 4, 12, 3; TS 2, 4, 14, 2; AV 6, 98, 1.
indro dadhîco asthabhir 2, 13, 6; RV 1, 84, 13; Kâṭh. 39, 12; TS 5, 6, 6, 3; TB 1, 5, 8, 1; SV 1, 179; 2, 263; AV 20, 41, 1.
indro dîrghâya cakshasâ 2, 13, 6; RV 1, 7, 3; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 149; AV 20, 38, 6. 47, 6. 70, 9.
indro devâñ çambarahatya 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 8.
indro devânâm adhipâḥ 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 2.
indro dyâur urvy uta 4, 14, 7.
indro babhûva brahmaṇâ 4, 14, 7.
indro balaṃ rakshitâraṃ 4, 14, 5; RV 10, 67, 6; AV 20, 91, 6.
indro bhûtasya bhuvanasya 4, 14, 7.
indro madâya vâvṛdhe 4, 12, 4; RV 1, 81, 1; SV 1, 411; 2, 352; AV 20, 56, 1.
indro yajñaṃ vardhayan 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 7.
indro yâto 'vasitasya 4, 14, 13; RV 1, 32, 15; TB 2, 8, 4, 3.
indro râjâ jagataç carshaṇînâṃ 4, 14, 14; RV 7, 27, 3; TB 2, 8, 5, 8; AV 19, 5, 1.
indro vṛtraṃ vajreṇâvadhîd 4, 14, 7.
indro vṛtram atarad 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 6.
indro vâi vṛtram ahant 3, 3, 7.
indro vâi vṛtrâya 4, 6, 5.
indro 'smaṃ avatu vajrabâhur 4, 14, 7.
indhânâs tvâ çataṃ himâ 1, 5, 2; (1, 5, 8); Kâṭh. 6, 9; 7, 6; 35, 2; Kap. S. 4, 8; 48, 3; TS 1, 5, 5, 4; VS 3, 18.
indhâno agniṃ vanavad 4, 14, 10; RV 2, 25, 1; TB 2, 8, 5, 2.
imaṃ yajñaṃ vardhayan 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 8.
imaṃ yajñam açvinâ 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 6.
imaṃ yajñam idaṃ vaco 4, 11, 6; (4, 12, 1); RV 1, 91 10; Kâṭh. 2, 14.
imaṃ yama prastaram 4, 14, 16; RV 10, 14, 4; TS 2, 6, 12, 6; AV 18, 1, 60.
imaṃ sâhasraṃ çatadhâram 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 13, 49.
imaṃ stomam arhate 2, 7, 3; RV 1, 94, 1; SV 1, 66; 2, 414; AV 20, 13, 3.
imaṃ no yajñam amṛteshu 4, 13, 5; RV 3, 21, 1; Kâṭh. 16, 21; TB 3, 6, 7, 1.
imam agnâ âyushe 2, 3, 4; Kâṭh. 11, 7 u. 8; 36, 5; TS 2, 3, 10, 3; TB 2, 7, 7, 5; TA 2, 5, 3; AV 2, 28, 5.
imam ûrṇâyuṃ varuṇasya 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; Kap. S. 25, 8; VS 13, 50.
imam mâ hiṃsîr ekaçaphaṃ 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, VS 13, 48.

imam mâ hiṅsîr dvipâdam 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 1; VS 13, 47.
imam me deva savitar 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11.
imam me varuṇa çrudhî 4, 10, 2; 4, 14, 17; (4, 10, 4; 4, 12, 4); RV 1, 25, 19; Kâṭh. 4, 16; 11, 12 u. 13; 12, 15; 21, 13; TS 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 1; SV 2, 935.
imâṃ dhiyaṃ 1, 2, 2; (4, 14, 3); RV 8, 42, 3; Kâṭh. 2, 3; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.
imâ juhvânâ yushmad 4, 14, 3; RV 7, 95, 5; Kâṭh. 4, 16; TB 2, 4, 6, 1.
imân me mitrâvaruṇâu gṛhân gopâyataṃ 1, 5, 14 (2 Mal); Kâṭh. 7, 11.
imân me mitrâvaruṇâu gṛhân jugupataṃ 1, 5, 14.
imâṃ dhiyaṃ çikshamâṇasya 1, 2, 2; (4, 14, 3 imâṃ dhiyaṃ); RV 8, 42, 3; Kâṭh. 4, 16; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.
imâm agṛbhṇan raçanâm 3, 12, 1; Kâṭh. 5, 1, 2; TS 4, 1, 2; 5, 1, 2, 1; 7, 1, 11, 1; TB 3, 8, 3, 2; VS 22, 2.
imâm indra hastacyutiṃ 2, 7, 12.
imâ rudrâya tavase 2, 9, 9; RV 1, 114, 1; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 48.
ime turaṃ maruto 4, 14, 18; RV 7, 56, 19; TB 2, 8, 5, 6.
imo agne vîtatamâni 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 7, 1, 18; Kâṭh. 2, 15; 19, 14; 35, 2; Kap. S. 48, 3; TS 4, 3, 13, 6.
imâu te pakshâ ajarâu 2, 12, 3; Kâṭh. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TS 4, 7, 13, 1; VS 18, 52.
imâu devâu jâyamânâu 4, 11, 2; RV 2, 40, 2; Kâṭh. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5.
iyaṃ te çukra tanûr 1, 2, 4; Kâṭh. 2, 5; Kap. S. 1, 17; TS 1, 2, 4.
iyaṃ visṛshṭir yata âbabhûva 4, 12, 1; RV 10, 129, 7; TB 2, 8, 9, 6.
iyaṃ vâi kadrûr 3, 7, 3.
iyaṃ çushmebhir bisakhâ 4, 14, 7; RV 6, 61, 2; Kâṭh. 4, 16; TB 2, 8, 2, 8; Nir. 2, 24.
iyad asy âyur asy 2, 6, 12; 4, 4, 6; VS 10, 25.
iyam eva sâ yâ prathamâ 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; TB 2, 5, 5, 3; AV 3, 10, 4; 8, 9, 11.
irajyann agne prathayasva 2, 7, 14; RV 10, 140, 4; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 109; SV 2, 1169.
irâvatî dhenumatî hi 1, 2, 9; RV 7, 99, 3; Kap. S. 2, 4; TS 1, 2, 13, 1; TA 1, 8, 2; VS 5, 16.
isham ûrjam aham ita 2, 7, 14; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 105.
ishe tvâ subhûtâya 1, 1, 1.
ishe tvopâvir asy 1, 2, 15; Kâṭh. 3, 4; Kap. S. 3, 11; TS 1, 3, 7.
ishkartâram adhvarasya 2, 7, 14; RV 10, 140, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 110; SV 2, 1170.
ishṭo yajño bhṛgubhir 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5); Kâṭh. 5, 4; 18, 18; 32, 4; 40, 13; Kap. S. 29, 6; VS 18, 56.
iha tvashṭâram agriyaṃ 4, 13, 10; RV 1, 13, 10; TS 3, 1, 11, 1; TB 3, 5, 12, 1.
iha tvâ bhûry âcared 4, 11, 5; RV 4, 4, 9; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
iha prajâ viçvarûpâ 4, 2, 10; TB 3, 7, 44.
iheha vaḥ svatavasaḥ 4, 10, 3; RV 7, 59, 11; Kâṭh. 20, 15; TA 1, 4, 3.
ihâivâgne adhidhârayâ rayim 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 4.
îḍâno vahnir namasâ 2, 12, 6.
îḍito devâir s. iḍito.
îḍe agniṃ vipaçcitaṃ 4, 11, 2; RV 3, 27, 2; Kâṭh. 40, 14; TB 2, 4, 2, 4.
îḍe agniṃ svavasaṃ 4, 14, 11; RV 5, 60, 1; TB 3, 7, 12, 4; AV 7, 50, 6.

îḍyaç câsi vandyaç 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 1; VS 29, 3.
îçânâya parasvatâ 3, 14, 10; VS 24, 28.
îçânâya prahuti 4, 14, 2; RV 7, 90, 2.
îçânâ vâryâṇâm 4, 9, 27; RV 10, 9, 5; TB 2, 5, 8, 5; TA 4, 42, 4; AV 1, 5, 4.
ukshânnâya vaçânnâya 2, 13, 13; (4, 11, 4); RV 8, 43, 11; Kâṭh. 7, 16; 40, 5; TS 1, 3, 14, 7; AV 3, 21, 6; 20, 1, 3.
ukshâ samudre aruṇaḥ 2, 10, 5; RV 5, 47, 3; Kâṭh. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3,4; VS 17, 60.
ukhâm kṛṇotu çaktyâ 2, 7, 5; Kâṭh. 16, 5; TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 57.
ukhyasya ketum prathamaṃ 2, 8, 1.
ugram paçyed râshṭrabhṛt 4, 14, 17; TA 2, 4, 3; AV 6, 118, 2.
ugraç ca bhîmaç ca 4, 9, 17; VS 39, 7.
ugrâ diçâm abhibhûtir 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 1.
uñ çushmâ oshadhînâm 2, 7, 13; RV 10, 97, 8; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 3; VS 12, 82.
uñ çrayasva vanaspate 1, 2, 11; 4, 13, 1; RV 3, 8, 3; Kâṭh. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
uta gnâ vyantu devapatnîr 4, 13, 10; RV 5, 46, 8; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 2; Nir. 12, 46.
uta devâ avahitam 4, 14, 2; RV 10, 137, 1; AV 4, 13, 1.
uta dyumnasya çavasa 4, 12, 4.
uta no deva devam 4, 11, 6; RV 8, 75, 2; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
uta no brahman havisha 4, 11, 2; RV 3, 13, 6; Kâṭh. 2, 15.
uta no 'hir budhnyaḥ çṛṇotv 1, 6, 2; RV 6, 50, 14; VS 34, 53; Nir. 12, 33.
uta bruvantu jantavâ 4, 10, 3; RV 1, 74, 3; Kâṭh. 8, 16; 15, 12; TS 3, 5, 11, 4; SV 2, 732.
uta mâtâ mahisham anv 4, 12, 5; RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3.
uta smâsya dravatas 1, 11, 2; RV 4, 40, 3; Kâṭh. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 15.
uta syâ naḥ sarasvatî jushâṇopa 4, 14, 7; RV 7, 95, 4.
utâ no mitrâvaruṇâ ihâgatam 4, 9, 12.
utkrâma mahate sâubhagâya 2, 7, 2; Kâṭh. 16, 2; TS 4, 1, 2, 4; VS 11, 21.
uttishṭha bṛhatî bhâvordhvâ 2, 7, 6; (3, 1, 8); Kâṭh. 19, 7; Kap. S. 30, 5; VS 11, 64 (utthâya).
uttishṭha brahmaṇaspate 4, 9, 1; 4, 12, 1; RV 1, 40, 1: Kâṭh. 10, 13; TA 4, 2, 1; VS 34, 56.
utsannayajño vâ esha 3, 2, 9; TS 5, 3, 1.
udakramîd draviṇodâ 2, 7, 2; Kâṭh. 16, 2; TS 4, 1, 2, 4; 5, 1, 3, 1; VS 11, 22.
ud agne tava tad ghṛtâd 1, 6, 1; RV 8, 43, 10 (tyad); Kâṭh. 7, 12; Kap. S 6, 2.
ud agne tishṭha pratyâtanushva 2, 7, 15: RV 4, 4, 4; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 12.
ud agne çucayas tava 1, 5, 1; (4, 10, 2; 4, 12, 4); RV 8, 44, 17; Kâṭh. 2, 14; 19, 14; 40, 14; TS 1, 3, 14, 8. 4, 46, 3. 5, 5, 3; 2, 4, 14, 4; SV 2, 884.
udapurâ nâmâsy 2, 8, 14.
udapruto na vayo 4, 12, 6; RV 10, 68, 1; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20, 16, 1.
udaraṃ vâi vṛtraḥ 2, 4, 4.
udasthâd gojid açvajid 2, 7, 12: Kâṭh. 38, 14.
ud asya çushmâd bhânor 4, 9, 14; RV 7, 34, 7 (bhânur).
ud âyushâ svâyushodoshadhînâṃ 1, 2, 6; Kâṭh. 2, 6; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8.
udîratâm avarâ ut parâsa 4, 10, 6; RV 10, 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49; AV 18, 1, 44; Nir. 11, 18.
udîrayatâ marutaḥ samudrato 2, 4, 7; RV 5, 55, 5; Kâṭh. 11, 9; 30, 4; Kap. S. 46, 7; TS 2, 4, 8, 2.
ud u tishṭha svadhvara 2, 7, 4; (3, 1, 5; 4,

9, 12); RV 8, 23, 5; Kâṭh. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 3; VS 11, 41.

ud uttamam varuṇa 1, 2, 18; 4, 14, 17; (2, 7, 8; 3, 2, 1; 4, 10, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 15; Kâṭh. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 1, 3. 11, 2; 5, 2, 1, 3; TB 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; VS 12, 12; AV 7, 83, 3; 18, 4, 69; Nir. 2, 13.

ud ut te madhumattamâ 1, 3, 39.

ud u tyaṃ jâtavedasaṃ 1, 3, 37; RV 1, 50, 1; Kâṭh. 4, 9; 10, 13; 11, 1; 13, 16; 21, 14; 30, 5; Kap. S. 3, 7; TS 1, 2, 2, 2; 2, 2, 12, 1. 3, 8, 2. 4, 14, 4. 5, 12, 1; 3, 1, 11, 8; 6, 1, 11, 4; TB 3, 1, 3, 3. 7, 11, 2; TA 4, 11, 8. 20, 3; 5, 9, 12; VS 7, 41; 8, 41; 33, 31; SV 1, 31; AV 13, 2, 16; 20, 47, 13; Nir. 12, 15.

ud u tvâ pañca diço 2, 10, 5.

ud u tvâ viçve devâ 2, 7, 10; (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâṭh. 16, 10; 18, 3; 19, 12; 21, 8; Kap. S. 25, 1; 28, 3; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1. 6, 3, 1; 5, 2, 2, 1. 4, 6, 1; VS 12, 31; 17, 53.

ud enam uttaraṃ nayâgne 2, 10, 4; (3, 3, 8); Kâṭh 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3; (5, 4, 6); VS 17, 50; AV 6, 5, 1.

ud eshâm bâhûn atiram 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3. 5, 1, 10, 2; TA 2, 5, 16; VS 11, 82.

udgrâbhaç ca nigrâbhaç ca 1, 1, 13; (3, 3, 8); Kâṭh. 1, 12; 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1. 6, 4, 2; 4, 6, 3, 4; VS 17, 64.

udbudhyasvâgne 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 5; VS 15, 54; 18, 61.

udyojanam antaryâmam 2, 7, 12.

ud vayaṃ tamasas pari 2, 12, 5; 4, 9, 27; (3, 4, 6); RV 1, 50, 10; Kâṭh. 18, 16; 22, 1; 38, 5; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; 5, 1, 8, 6; TB 2, 4, 4, 9. 6, 6. 4; 3, 7, 11, 2; TA 6, 3, 2; VS 20, 21; 27, 10; 35, 14; 38, 24; AV 7, 53, 7.

ud vâm pṛkshâso madhumanto asthur 4, 12, 4; RV 7, 60, 4.

unnataḥ çitibâhuḥ 3, 13, 8.

unnambhaya pṛthivîṃ 1, 3, 26; TS 2, 4, 8, 2; 3, 5, 5, 2; Kâṭh. 11, 9.

upaksharanti sindhavo 4, 11, 2; RV 1, 125, 4; Kâṭh. 11, 5; 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.

upa châyâm iva ghṛṇer 4, 11, 2; RV 6, 16, 38; Kâṭh. 40, 14; TB 2, 4, 4, 6; SV 2, 1056.

upa jmann upa vedase 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 6.

upa tvâgne dive dive 1, 5, 3; (1, 5, 10); RV 1, 1, 7; Kâṭh. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; 35, 4; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 22; SV 1, 14.

upa tvâ juhvo mama 1, 6, 1; RV 8, 44, 5; Kâṭh. 7, 12; SV 2, 892.

upa tvâ raṇvasaṃdṛçam 4, 11, 2; RV 6, 16, 37; Kâṭh. 40, 14; SV 2, 1055.

upa prayanto adhvaraṃ 1, 5, 1; (1, 5, 5; 1, 5, 6); RV 1, 74, 1; Kâṭh. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 11; SV 2, 729.

upa prâgât suman me 3, 16, 1; RV 1, 162, 7; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 30; Nir. 6, 22.

upaprehi vâcaspate 4, 12, 1; AV 1, 1, 2 (punar ehi v.).

upayâmagṛhîto 'si antaryacha 1, 3, 5; VS 7, 4.

upayâmagṛhîto 'si devebhyas 1, 3, 9.

upayâmagṛhîto 'si prajâpataye 1, 3, 35; Kâṭh. 29, 5; 30, 5; Kap. S. 45, 6; VS 23, 2. 4.

upayâmagṛhîto 'si bṛhaspatisutasya 1, 3, 29; Kâṭh. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 8, 9.

upayâmagṛhîto 'si madhave 1, 3, 16; Kâṭh. 4, 7; VS 7, 30.

upayâmagṛhîto 'si suçarmâ 1, 3, 28; VS 8, 8.

upayâmagṛhîto 'si harir asi 1, 3, 30; VS 8, 11.
upayâmagṛhîto 'sîndrâya 1, 3, 14; VS 7, 22.
upa çreshṭhâ na âçiro 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 7.
upaçvâsaya pṛthivîm 3, 16, 3; Kâṭh. 5, 6, 1; AV 6, 126, 1.
upahûtâḥ pitaraḥ somyâso 4, 10, 6; RV 10, 15, 5; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 57; AV 18, 3, 45.
upâṃçupâtreṇa pâtnîvataṃ 4, 7, 4.
upâvasṛja tmanyâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 10; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 35; AV 5, 12, 10; Nir. 8, 17.
upem asṛkshi vâjayur 4, 12, 4; RV 2, 35, 1; Kâṭh 12, 15; Mân. Çr. 6, 1, 3.
upo ha yad vidathaṃ vâjino 4, 11, 1; RV 7, 93, 3; TB 3, 6, 12, 1.
ubhâ jigyathur 2, 4, 4; (4, 12, 5); RV 6, 69, 8; Kâṭh 12, 14; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7. 5, 5; AV 7, 44, 1.
ubhâbhyâṃ deva savitaḥ 3, 11, 10; RV 9, 67, 25; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4; VS 19, 43.
ubhâ vâm indrâgnî 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 6, 60, 13; Kâṭh. 7, 4 u. 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1; TB 2, 8, 5, 1; VS 3, 13.
uruṃ hi râjâ varuṇaç cakâra 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 8; Kâṭh. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2; VS 8, 23.
uru vishṇo vikramasvoru 1, 2, 13; 1, 2, 14; Kâṭh. 3, 1; 3, 2; Kap. S. 2, 8; 2, 9; TS 1, 3, 4, 1; VS 5, 38. 41.
urvî pṛthvî bahule 4, 14, 7; RV 1, 185, 7; TB 2, 8, 4, 8.
urvî rodasî varivas 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
uçantas tvâ havâmaha 1, 10, 18; (4, 10, 6); RV 10, 16, 12 (nidhîmahy); Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16; VS 19, 70; AV 18, 1, 56.
uçik pâvako aratiḥ 2, 7, 9; RV 10, 45, 7; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 2; VS 12, 24.
ushâsâ naktam açvinâ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; VS 20, 61.
ushâsânaktâ bṛhatî bṛhantaṃ 3, 11, 1; VS 20, 41.
ushe yahvî supeçasâ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 17.
ushṭârayoḥ pîlvayor 2, 7, 12.
ûrjo napâj jâtavedaḥ 2, 7, 14; RV 10, 140, 3; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 108; SV 2, 1168.
ûrjo napâtaṃ sa hinâyam 2, 13, 9; RV 6, 48, 2; Kâṭh. 39, 12; VS 27, 44; SV 2, 54.
ûrdhva û shu ṇa ûtaye 2, 7, 4; (4, 13, 1); RV 1, 36, 13; Kâṭh. 15, 12; 16, 4; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; VS 11, 42; SV 1, 57.
ûrdhvâ asya samidho bhavanty 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8; VS 27, 11; AV 5, 27, 1.
ûrdhvâ diçâṃ rantîrâçâu- 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 4.
ûrdhvâm enâm uñçrâpaya 3, 13, 1; Kâṭh. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 1; VS 23, 26.
ûrdhvo naḥ pâhy aṃhaso 4, 13, 1; RV 1, 36, 14; Kâṭh. 15, 12; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1.
ûrdhvo bhava pratividhyâdhy asmad 2, 7, 15; RV 4, 4, 5; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 13.
ṛcâ tvâ chandasâ sâdayâmi 2, 13, 4.
ṛcâ stomaṃ samardhaya 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; 18, 19; Kap. S. 29, 7; TS 3, 1, 10, 1; 4, 1, 1, 2; 5, 1, 1, 3.
ṛjîte parivṛṅgdhi no 3, 16, 3; RV 6, 75, 12; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 49.
ṛtaṃ vâi satyaṃ yajño 1, 10, 11.

jushṭo damûnâ 4, 11, 1; Kâṭh. 2, 15; TB 2, 4, 1; AV 7, 73, 9.
juhûm agre sammârshṭi 3, 1, 1; Kâṭh. 18, 19; Kap. S. 29, 7.
jyotishmatîḥ pratimuñcate 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 3.
jyotishmatîm tvâ sâdayâmi 2, 13, 19; TS 1, 4, 34; TA 3, 19.
ta âyajanta draviṇâ sam asmin 2, 10, 3; RV 10, 82, 4; Kâṭh. 18, 1; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 28; Nir. 6, 15.
taṃ sadhrîcîr 4, 14, 18; RV 6, 36, 3; TB 2, 4, 5, 2.
taṃ sabâdho yatasruca 4, 10, 1; RV 3, 6, 1, 3; Kâṭh. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
taṃ hi çaçvantâ 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 5, 14, 3; Kâṭh. 19, 14; TS 4, 3, 13, 8.
tac cakshur devahitam 4, 9, 20; RV 7, 66, 16; TA 4, 42, 5; VS 36, 24.
tac caturmukhâya vidmahe 2, 9, 1.
taj jvalanâya vidmahe 2, 9, 1.
tañ çaṃ yor âvṛṇîmahe 4, 13, 10; TS 2, 6, 10, 2; TB 3, 5, 11; TA 1, 9, 7. 3, 1.
tato yaḥ somo 'tyaricyata 2, 4, 3.
tat karâṭâya vidmahe 2, 9, 1.
tat kumârâya vidmahe 2, 9, 1.
tat keçavâya vidmahe 2, 9, 1.
tat ṭyajapâya vidmahe 2, 9, 1.
tat tvâyâmi brahmaṇâ 3, 4, 8; 4, 14, 17; (4, 10, 2 u. 4; 4, 12, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 11; Kâṭh. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40, 11; TS 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; 5, 7, 6, 4; TB 2, 8, 1, 6; 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4; 4, 20, 3; VS 18, 49; 21, 2.
tat paramâtmâya vidmahe 2, 9, 1.
tat purushâya vidmahe 2, 9, 1; Kâṭh. 17, 11; TA 10, 1, 5.
tat savitur vareṇyam 4, 10, 3; RV 3, 62, 10; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 11, 1; TA 1, 11, 2. 10, 35; VS 3, 35; 22, 9; 30, 2; 36, 3; SV 2, 812.
tat su vâm mitrâvaruṇâ 4, 14, 10; RV 5, 62, 2; TB 2, 8, 6, 6.
tat sûryasya devatvam 4, 10, 2; (4, 12, 1 u. 4); RV 1, 115, 4; TB 2, 8, 7, 1, VS 33, 37; AV 20, 123, 1; Nir. 4, 11.
tat somarâjâya vidmahe 2, 9, 1.
tad açvinâ bhishajâ 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 82.
tad asya priyam abhi pâtho 4, 12, 1; (4, 14, 5); RV 1, 154, 5; TB 2, 4, 6, 2. 8, 3, 2.
tad asya rûpam amṛtaṃ 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 1; VS 19, 81.
tad gâṅgâucyâya vidmahe 2, 9, 1.
tad bhâskarâya vidmahe 2, 9, 1.
tad vishṇoḥ paramam padaṃ 1, 2, 14; (3, 9, 4); RV 1, 22, 20; Kâṭh. 3, 3; 26, 5; Kap. S 2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; 4, 2, 9, 3; VS 6, 5; SV 2, 1022; AV 7, 26, 7.
tanûnapâñ çucivratas 3, 11, 11 (leider ist im Texte der erste Halbvers ausgefallen; s. Corrigenda); Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 1; VS 21, 13.
tanûnapât patha ṛtasya 4, 13, 3; RV 10, 110, 2; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 26; AV 5, 12, 2; Nir. 8, 6.
tanûnapât sam patho devayânân 3, 16, 2.
tanûnapâd asuro 2, 12, 6; TB 4, 1, 8, 1; VS 27, 12.
tanûpâ bhishajâ sute 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 1; VS 20, 56.
tam tvâ vayaṃ sudhyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 7; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
tan nas turîpam adbhutam 2, 12, 6; RV 1, 142, 10; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 20; Nir. 6, 21.
tan nas turîpam adha 4, 13, 10; RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1.
(tan nas turîpam 4, 14, 8).
taṃ nemim ṛbhavo yathâ 4, 11, 6; RV 8, 75 (69), 5; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
tan mitrasya varuṇasyâ- 4, 14, 4; RV 1, 115, 5; TB 2, 8, 7, 2; VS 33, 38; AV 20, 123, 2.

tvaṃ hy agne prathamo 4, 13, 6; RV 6, 1, 1; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1.
tvaṃ ca soma no vaço 4, 12, 6; RV 1, 91, 6; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 1.
tvaṃ tantur uta setur 2, 13, 22.
tvaṃ dûtas tvam u naḥ 4, 10, 4; RV 2, 9, 2; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.
tvaṃ naḥ soma viçvato rakshâ 4, 10, 1; (4, 10, 3); RV 1, 91, 8; Kâṭh. 2, 14; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1.
tvaṃ no agne varuṇasya vidvân 4, 10, 4; 4, 14, 17; RV 4, 1, 4; Kâṭh. 34, 19; TS 2, 5, 12, 3; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 3.
tvaṃ no agne sanaye dhanânâṃ 4, 11, 1; RV 1, 31, 8.
tvaṃ no agne (4, 11, 2; 4, 12, 3).
tvam agne gṛhapatis 2, 13, 8.
tvam agne dyubhis 2, 7, 2; RV 2, 1, 1; Kâṭh. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; TA 10, 76, 1; VS 11, 27; Nir. 6, 1; 13, 1.
tvam agne purîshyo 2, 7, 11.
tvam agne bṛhad vayo 4, 12, 6.
tvam agne vîravad yaço 4, 10, 1; RV 7, 15, 12.
tvam agne vratapâ asi 1, 2, 3; (3, 6, 9; 4, 10, 2; 4, 11, 4); RV 8, 11, 1; Kâṭh 2, 4; 6, 10; 23, 5; 35, 9; Kap. S. 1, 16; 36, 2; 48, 10; TS 1, 1, 14, 2. 2, 3, 1; 6, 1, 4, 6; AV 19, 59, 1; VS 4, 16.
tvam agne vratabhṛñ 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.
tvam agne çocishâ 3, 16, 5; (4, 14, 9); RV 7, 13, 2; TS 1, 5, 11, 2.
tvam agne saprathâ asi 4, 10, 2; RV 5, 13, 4; Kâṭh. 2, 14; 20, 15; TB 1, 4, 5, 10; 2, 4, 1, 6; SV 2, 757; Nir. 6, 7.
tvam agne sûryavarcâ asi 1, 5, 2; (1, 5, 8); Kâṭh. 6, 9.
tvam apo vi duro 4, 14, 14; RV 6, 30, 5.
tvam indrâsy adhirâjas 4, 12, 2; (4, 12, 3); Kâṭh. 8, 17; AV 6, 98, 2.
tvam imâ oshadhîḥ 4, 14, 1; RV 1, 91, 22; TB 2, 8, 3, 1; VS 34, 22.
tvam bhago nâ hi 4, 10, 4; RV 6, 13, 2.
tvam mahaṃ indra tubhyaṃ 4, 11, 4; RV 4, 17, 1; Kâṭh. 6, 10.
tvam mânebhya 4, 14, 13; RV 1, 169, 8.
tvayâ vayaṃ sadhanyas 4, 11, 5; RV 4, 4, 14; Kâṭh. 6, 11; 16, 1; TS 1, 2, 14, 6; Nir. 5, 15.
tvayâ hi naḥ pitaraḥ 4, 10, 6; RV 9, 96, 11; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 53.
tvashṭâ turîpo adbhuta 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 20.
tvashṭâ dadhad indrâya 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 4. 8, 7, 4.
tvashṭâ patnîbhir anu maṃhanevâ- 4, 14, 9.
tvashṭâ patnîbhir iha naḥ 4, 14, 9.
tvashṭâ reto bhuvanasya 4, 14, 9.
tvashṭâ vîraṃ devakâmaṃ 3, 16, 2; (4, 14, 8); Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; TB 2, 8, 7, 4; VS 29, 9.
tvashṭur varutrîṃ varuṇasya nâbhiṃ 2, 7, 17.
tvâṃ vardhanti kshitayaḥ 4, 13, 6; RV 6, 1, 5; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 2.
tvâṃ gâvo 'vṛṇata râjyâya 2, 5, 10; TS 3, 3, 9, 2.
tvâṃ citraçravastama 2, 13, 7; RV 1, 45, 6; Kâṭh 39, 14; TS 4, 4, 4, 3; VS 15, 31.
tvâm agne aṅgiraso guhâ hitam 2, 13, 7.
tvâm agne pushkarâd adhy 2, 7, 3; RV 6, 16, 13; Kâṭh. 15, 12; 16, 3; 39, 14; TS 3, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2. 4, 4, 1; 5, 1, 4, 4; VS 11, 32; 15, 22; SV 1, 9.
tvâm agne yajamânâ anu dyûn 2, 7, 9; RV 10, 45, 11; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 4; VS 12, 28.
tvâm agne vâjasâtamaṃ 4, 11, 4; RV 5, 13, 5; Kâṭh. 6, 10; TS 1, 4, 46, 3.
tvâm agne vṛṇate brâhmaṇâ 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 1; VS 27, 3; AV 2, 6, 3.
tvâm id dhi havâmahe 2, 13, 9; (4, 12, 4); RV 6, 46, 1; Kâṭh. 12, 15; 39, 11 u. 12;

TS 2, 4, 14, 3; VS 27, 37; SV 1, 234; 2, 159; AV 20, 98, 1.
tvâ yujâ tava tat soma 4, 11, 2; RV 4, 28, 1.
tvishîmanto adhvarasyeva 4, 14, 11; RV 6, 66, 10.
daṃshṭrâbhyâm malimlûn 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 2. VS 11, 78.
dakshiṇâ vâi deveshv âsîd 3, 6, 8.
dadân mâ iti vâi dîyate 1, 5, 12.
dadhanve vâ 2, 13, 5; RV 2, 5, 3; TS 3, 3, 3, 3; SV 1, 94.
dadhikrâvâṇaṃ bubudhâno agnim 4, 11, 1; RV 7, 44, 3.
dadhikrâvṇo akârishaṃ 1, 5, 1; 1, 5, 6; (3, 13, 1; 4, 11, 1); RV 4, 39, 6; Kâṭh. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. S. 4. 8; 5, 3; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; VS 23, 32; TB 3, 9, 7, 5; SV 1, 358; AV 20, 137, 3.
daça prâcîr daça bhâsi 4, 9, 5; TA 4, 6.
dâ no agne çatino 4, 12, 2; (4, 14, 16); TS 2, 2, 12, 6.
diteḥ putrâṇâm aditer akârisham 1, 3, 9; AV 7, 7, 1.
divam brûmo nakshatrâṇi 2, 7, 13; AV 11, 6, 10.
divas pari prathamaṃ jajñe 2, 7, 9; RV 10, 45, 1; Kâṭh. 16, 9; TS 1, 3, 14, 5; 4, 2, 2, 1; VS 12, 18; Nir. 4, 24.
divas pṛthivyâḥ pary antarikshâd 3, 16, 3; AV 19, 3, 1.
divâ cit tamaḥ kṛṇvanti 2, 4, 7; RV 1, 38, 9; Kâṭh. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
divi dhâ imaṃ yajñam 4, 9, 9; VS 38, 11.
divo mûrdhâsi 2, 12, 3; Kâṭh. 18, 15; 39, 1; Kap. S. 29, 4; TS 4, 3, 4, 2; VS 18, 54.
divy anyaḥ sadanam 4, 14, 1; RV 2, 40, 4; TB 3, 8, 1, 5.
diça enaṃ vyâsthâpayati 4, 4, 4; TB 1, 7, 7.
dîkshito 'yam as[illegible]âmushyâyaṇaḥ 3, 6, 9.
dîrghas te astv aṅkuço 4, 12, 3; RV 8, 17, 10; Kâṭh. 8, 10; AV 20, 5, 4.
duhça[illegible]sâbhyâm 4, 14, 17.
duro devîr diço 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 16.
dûtaṃ vo viçvavedasaṃ 2, 13, 5; RV 4, 8, 1; Kâṭh. 12, 15; SV 1, 12.
dṛṃhasva devi pṛthivi 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 69.
dṛçâno rukma uruyâ vibhâti 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 45, 8; Kâṭh. 16, 8; 16, 9; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 3, 14, 5; 4, 1, 10, 4. 2, 2, 4; VS 12, 1. 25.
dṛshṭvâ parisruto 3, 11, 6; Kâṭh. 38, 1; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 79.
dṛshṭvâ rûpe 3, 11, 6; Kâṭh. 38, 1; TB 2, 6, 2, 3; VS 19, 79.
devatânâṃ vâ etad âyatanaṃ 1, 4, 10; Kâṭh. 32, 7.
deva tvashṭar bhûri te 1, 2, 17; Kâṭh. 3, 7; Kap. S. 2, 14; TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2.
deva tvashṭar (4, 14, 8).
devam barhiḥ sarasvatî 3, 11, 5; VS 21, 48.
devam barhiḥ sudevaṃ 4, 13, 8; Kaṭh. 19, 13.
devaçrutâu deveshv âghoshethâm 1, 2, 9; Kâṭh. 2, 10; VS 5, 17.
deva savitaḥ prasuva 1, 11, 1; Kâṭh. 13, 14; 15, 11; TS 1, 7, 7, 1; 4, 1, 1, 2; VS 9, 1; 11, 7; 30, 1.
devas tvâ savitâ punâtv 1, 2, 1; (3, 6, 3); Kâṭh 2, 1; Kap. S. 1, 13.
devas tvâ savitodvapatu 2, 7, 6; 4, 9, 1; (3, 1, 8); Kâṭh. 16, 6; 19, 7; Kap. S. 30, 5; TA 4, 3, 2; 5, 3, 6; VS 11, 63.
devasya tvâ savituḥ prasava iti 3, 8, 8; Kâṭh. 31, 7; 31, 8; TS 2, 6, 4; 5, 1, 4; 6, 4, 4; TB 3, 2, 9; TA 5, 7.
devasya tvâ savituḥ prasave 'çvinor bâhubhyâm pûshṇo hastâbhyâm â dadâ 1, 1, 10; 4, 1, 2; 4, 1, 10; Kâṭh. 1, 9; 2, 11 u. 12; 3, 3 u. 5; Kap. S. 1, 9; 2, 12; TS 7, 1, 11.
devasya tvâ savituḥ prasave 'çvinor bâhubhyâm pûshṇo hastâbhyâm âdade 1, 2, 10; 1, 3, 3; 3, 11, 8; 4, 9, 7; Kâṭh. 1, 2; 2,

9, 16; 1; 5, 1, 2; Kap. S. 2, 5; 2, 6; 2, 10; TS 1, 3, 1; 4, 1, 3; TA 4, 8.
devasya vaḥ savituḥ 1, 1, 9; 4, 1, 9.
devasya savituḥ prasave 1, 11, 7.
devâ anyonyasya çrâishṭhye 3, 7, 10.
devâ asurâṇâṃ veçatvam upâyan 2, 3, 7.
devâ oshadhîshu pakvâsv 4, 3, 2.
devâḥ çarmaṇyâ mitra varuṇâryaman 2, 4, 7; Kâṭh. 11, 9.
devâḥ sapîtayo apâṃ 2, 4, 7.
devâ jîvanakâmyâ 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 1; TA 2, 3, 2.
devâ deveshv adhvaryanto 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 3.
devânâṃ ca ṛshîṇâṃ 2, 9, 1
devânâm asi vahnitamaṃ 1, 1, 5; 4, 1, 5; Kâṭh. 1, 4; Kap. S. 47, 3.
devanâm idaṃ nihitaṃ yad asti 1, 2, 10.
devânâm esha upanâha 2, 5, 10; Kâṭh. 13, 9; TS 3, 3, 9, 1.
devânâm patnîr uçatîr 4, 13, 10; RV 5, 46, 7; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 1; Nir. 12, 45.
devânâm bhadrâ sumatir 4, 14, 2; RV 1, 89, 2; VS 25, 15; Nir. 12, 39.
devânâm manve adhi no 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
devân janam agan yajña 1, 4, 9; Kâṭh. 5, 6; 32, 6.
devâ vasavyâ agne 2, 4, 7, u. 8; Kâṭh. 11, 9; TS 2, 4, 8.
devâ vâi nânâ yajñân 1, 11, 5.
devâ vâi sattram âsata 4, 5, 9; Kâṭh. 10, 2
devâ vâi sarve sahântarvanto 4, 2, 13.
devâç ca vâ asurâç câspardhanta 1, 9, 8; 2, 5, 3; 3, 10, 6; 4, 3, 4.
devâç ca vâ asurâç câsmiṃ lloka âsant 1, 10, 5; Kâṭh. 35, 20; Kap. S. 48, 18.
devîr âpo apâṃ napâd 2, 6, 7; Kâṭh. 15, 6.
devîr âpo madhumatîḥ 2, 6, 8; 4, 4, 2.
devebhyo vanaspate havîṃshi 4, 13, 7; Kâṭh. 18, 21; TB 3, 6, 11, 2.
devebhyo vâ agniṃ cikyânebhyo 3, 4, 9.
devebhyo vâi mânushebhyaḥ 4, 5, 3.
devo naḥ savitâ punâtv 2, 6, 8; (4, 4, 2); Kâṭh. 1, 5; 15, 6; 23, 1; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
devo vaḥ savitotpunâtv 1, 1, 6; 1, 1, 9; (4, 1, 6; 4, 1, 9); Kâṭh. 31, 4; TS 1, 1, 5.
devo vo draviṇodâḥ 2, 13, 8; RV 7, 16, 11; SV 1, 55; 2, 863.
dehi me dadâmi te 1, 10, 2; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 50.
dâivîṃ dhiyam manâmahe 1, 2, 3; (3, 6, 9); Kâṭh. 23, 5; Kap. S. 1, 16; TS 1, 2, 3; 6, 1, 4, 4.
dâivyâ mimânâ manasâ 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 42.
dâivyâya dhâtre deshṭre 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 56.
dâivyâ hotârâ ûrdhvam imam adhvaraṃ 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; TS 4, 1, 8, 2.
dâivyâ hotârâ prathamâ suvâcâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 7; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 32; AV 5, 12, 7; Nir. 8, 12.
dâivyâ hotârâ bhishaje- 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 18.
dyâvâ naḥ pṛthivî imaṃ 4, 10, 3; RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4; Nir. 9, 38.
dyâuḥ pitaḥ pṛthivi 4, 14, 11; RV 6, 51, 5; TB 2, 8, 6, 5.
dyâur âsît pûrvacittir 3, 12, 19; Kâṭh. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 12. 54.
dyâus te pṛshṭham pṛthivî sadhastham 2, 7, 2; Kâṭh. 5, 5, 5; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 4.
drapsaç caskanda pṛthivîm 2, 5, 10; (3, 2, 6; 4, 8, 9); (2, 7, 15 drapsaç caskanda); RV 10, 17, 11 (prathamâṃ); Kâṭh. 13, 9; 16, 15; 20, 5; 35, 8; Kap. S. 25, 5; 32, 7; 48, 9; TS 3, 1, 8, 3; 4, 2, 8, 2. 9, 5; 5, 2, 8, 2; TA 6, 6, 1; VS 13, 5; AV 18, 4, 28.
drâpe andhasas pate 2, 9, 9; TS 4, 5, 10; VS 16, 47.

drupadâd iven mumucânah 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; TB 2, 4, 4, 9. 6, 6, 3; VS 20, 20; AV 6, 115, 3.
drvannah sarpirâsutiḥ 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 2, 1, 6; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 70.
dvâro devîr anv asya viçvâ 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 16; AV 5, 27, 7.
dvipâdâ yâ catushpâdâ 3, 12, 21; Kâṭh. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 34.
dve duhanty agnihotrâya 1, 8, 6.
dve srutî açṛṇavam 2, 3, 8; (3, 11, 10 dve srutî); RV 10, 88, 15; Kâṭh. 17, 19; 38, 2; TB 1, 4, 3, 3; 2, 6, 3, 5; VS 19, 47; Çat. B. 14, 9, 1, 4.
dhanvanâ gâ dhanvanâjiṃ 3, 16, 3; RV 6, 75, 2; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 1; VS 29, 39; Nir. 9, 17.
dharṇasâya svâhâ 3, 12, 12.
dhartrî diçâṃ kshatram idaṃ 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
dhâtâ dadâti dâçushe 4, 12, 6; TS 3, 3, 11, 3; AV 7, 17, 2.
dhâtâ dadhâtu no rayiṃ 4, 12, 6; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 3; AV 7, 17, 1.
dhâtâ râtiḥ savitedaṃ 1, 3, 38; Kâṭh. 4, 12; 13, 9 u. 10; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44; VS 8, 17.
dhâmno dhâmno (3, 11, 10; P setzt râjan hinzu); Kâṭh. 3, 8; TS 1, 3, 11, 1; AV 7, 83, 2.
dhârayanta âdityâso jagat sthâ 4, 12, 1; (4, 14, 14 dhârayantaḥ); RV 2, 27, 4; Kâṭh. 11, 12; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
dhiyam pûshâ jinvatu 4, 14, 1; RV 2, 40, 6; TB 2, 8, 1, 6.
dhûmrâ vâsantây 3, 13, 19; VS 24, 11.
dhruvakshitir dhruvayonir 2, 8, 1; Kâṭh. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4; VS 14, 1.
dhruvaṃ dhruveṇa havishâ 1, 3, 15; RV 10, 173, 7; Kâṭh. 35, 7; Kap. S. 48, 9; TS 3, 2, 8, 6; VS 7, 25; AV 7, 94, 1.
dhruvâ diçâṃ vishṇupatny 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 5.
nakish ṭaṃ karmaṇâ naçan na pra 4, 11, 2; RV 8, 31, 17; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
naktoshâsâ samanasâ 2, 7, 9; (2, 7, 9 u. 16; 4, 10, 2; naktoshâsâ); Kâṭh. 16, 8; 18, 4; 19, 11; 21, 9; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10; 4. 6, 5, 2. 7, 12, 2; 5, 1, 10, 4. 4, 7, 2. 9, 3; VS 12, 2; 17, 70.
nakshatrâṇâṃ sakâçân mâ yâushaṃ 1, 2, 3.
na taṃ vidâtha ya imâ jajânâ- 2, 10, 3; RV 10, 82, 7; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 31; Nir. 14, 10.
na tvâvaṃ anyo divyo na pârthivo 2, 13, 9; RV 7, 32, 23; Kâṭh. 39, 12; VS 27, 36; SV 2, 31; AV 20, 121, 2.
na dakshiṇâ vicikite 4, 14, 14; RV 2, 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TB 2, 8, 1, 6.
na purâ sûryasyodetor 1, 6, 10.
nama âçusheṇâya 2, 9, 6.
nama ishukṛdbhyo 2, 9, 4; Kâṭh. 17, 13; Kap. S. 27, 3.
namaḥ çikhaṇḍine ca 2, 9, 8.
namaḥ su te nirṛte 2, 7, 12; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; VS 12, 63.
namas tâ âtânânarvâ prehi 1, 2, 16.
namas tâ âyudhâyâ- 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 14.
namas te agnâ ojase 4, 11, 6; RV 8, 75, 10; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2; SV 1, 11; 2, 998.
namas te rudra manyava 2, 9, 2; (4, 12, 1); Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1; VS 16, 1.
namas te harase 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 3; 5, 4, 4, 5; VS 17, 11; 36, 20.
name tad upadambhishar 4, 2, 5; (4, 2, 8).
namo astu sarpebhyo 2, 7, 15; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 8, 3; VS 13, 6.
namo girikebhyo 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6.

namo dundubhaye 2, 9, 7; TS 4, 5, 7.
namo nîlakapardâya 2, 9, 2,
namo brâhmaṇebhyo 2, 9, 5
namo mahimne cakshushe 2, 5, 10; Kâṭh. 13, 9 u. 10; TS 3, 3, 9, 1.
namo mitrasya varuṇasya cakshase 1, 2, 6; (3, 7, 8); RV 10, 37, 1; Kâṭh. 2, 7; 24, 7; Kap. S. 2, 1; 37, 8; TS 1, 2, 9, 1; 6, 1, 11, 6; VS 4, 35.
namo vâce 4, 9, 2.
namo hiraṇyabâhave 2, 9, 3; Kâṭh. 17, 12; Kap. S. 27, 2; TS 4. 5, 2; VS 16, 17.
na yajamâna rishyasi 4, 11, 2; RV 8, 31, 16; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
na yûpam achâishyatâ 3, 9, 2.
narâçaṁsaḥ prati çûro 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 1; VS 20, 37.
narâçaṁsasya mahimânam 4, 13, 3; RV 7, 2, 2; Kâṭh. 37, 4; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 27; Nir. 8, 7.
narâçaṁso agniḥ sukṛd 2, 12, 6.
na vâ etan mriyase 1, 2, 15; VS 23, 16; 25, 44.
navo navo bhavati jâyamâno 4, 12, 2; RV 10, 85, 19; Kâṭh. 10, 12; TS 2, 3, 5, 3. 4, 14, 1; TB 3, 1, 3; AV 7, 81, 2; 14, 1, 24; Nir. 11, 6.
navâite prâtar grahâ 4, 6, 1.
nahi teshâm amâ satâm 1, 5, 4; RV 10, 185, 2 (amâ cana); Kâṭh. 7, 2; Kap. S. 5, 2; VS 3, 32.
nâṇâ hi vâṃ devahitaṁ 2, 3, 8; (3, 11, 7); TB 1, 4, 3, 2; 2, 6, 1, 4; VS 19, 7.
nâbhâ pṛthivyâḥ samidhâno 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; VS 11, 76.
nâbhir me cittaṁ vijñânaṃ 3, 11, 8; Kâṭh. 38, 4; VS 20, 9.
nâmâni te çatakrato 4, 12, 3; RV 3, 37, 3; AV 20, 19, 3.
nikramaṇaṃ nishadanam 3, 16, 1; RV 1, 164, 14; Kâṭh. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 38.
nigrâbhyâḥ stha 1, 3, 2; Kâṭh. 3, 10; Kap. S. 2, 17; TS 3, 1, 8.
nityahotâraṃ tvâ kave 1, 1, 12; vgl. vîtihotraṃ tv. k. Kâṭh. 1, 11; TS 1, 1, 11, 2; VS 2, 5.
nidhâyo vâ 4, 9, 21.
nirdagdhaṁ rakshâ iti 4, 1, 8.
nirdagdhaṁ raksho 1, 1, 8; Kâṭh. 31, 6; Kap. S. 1, 7.
nir yakshmam acîcate 4, 14, 17; TA 2, 4, 6.
niveçanaḥ saṃgamano vasûnâṁ 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; 5, 2, 4, 4; VS 12, 66; AV 10, 8, 42.
nishasâda dhṛtavrato 1, 6, 2; 2, 6, 12; 2, 7, 16; 4, 4, 6; RV 1, 25, 10; Kâṭh. 2, 7; 7, 14; 8, 7; 15, 8; 38, 4; Kap. S. 7, 4; TS 1, 8, 16, 1; TB 1, 7, 10, 2; 2, 6, 7, 1; VS 10, 27; 20, 2.
nishkṛtir nâma vo mâtâ 2, 7, 13; RV 10, 97, 9 (ishkṛtir); Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 5, 6, 2; VS 12, 83.
ni hotâ hotṛshadane 2, 7, 3; (4, 10, 4 ni hotâ); RV 2, 9, 1; Kâṭh. 16, 3; 15, 12; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 2; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 36.
nû no râsva sahasravat 4, 11, 2; RV 3, 13, 7; Kâṭh. 2, 15.
nṛvad vaso sadam id 4, 13, 6; RV 6, 1, 12; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.
ny agnim jâtavedasaṁ hotravâhaṁ 4, 11 1; RV 5, 26, 7; Kâṭh. 2, 14.
nyadhur mâtrâyâṃ kavayo 2, 7, 16.
pañcacitikaḥ kâryaḥ 3, 3, 3.
pañca diço dâivîr yajñam avantu 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 2; 5, 4, 6, 2; VS 17, 54.
pañcabhir dhâtâ vidadhâ 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
pañca vyushṭîr anu pañca dohâ 2, 13, 10; Kâṭh. 26, 11; 39, 10; TS 4, 3, 11, 2; AV 8, 9, 15.

pañcasavaṃ vâi yajñas 4, 8, 5.
patnî vâi pracyavamânâ- 3, 10, 1.
padaṃ devasya namasâ 4, 13, 6; RV 6, 1, 4; TB 3, 6, 10, 2; Nir. 4, 19.
payaḥ pṛthivyâm payâ oshadhîshu 2, 12, 1; Kâṭh. 18, 13; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 36.
payasaḥ çukram amṛtaṃ 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 84.
para ṛṇâ sâvîr 4, 14, 9; RV 2, 28, 9.
paramasyâḥ parâvato 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 72.
parameshṭhine dvâdaçakapâlaṃ 2, 2, 5.
parasyâ adhi saṃvato 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 8, 75 (64), 15; Kâṭh. 7, 17; 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 2, 6, 11, 3; 4, 1, 9, 2; VS 11, 71.
pari te dûḍabho ratho 1, 5, 4; (1, 5,5 u. 11); RV 4, 9, 8; Kâṭh. 7, 2 u. 4; Kap. S. 5, 3; VS 3, 36.
pari te dhanvano hetir 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 12.
pari trivishṭy adhvaraṃ 4, 13, 4; RV 4, 15, 2; Kâṭh. 16, 21; 38, 12; TB 3, 6, 4, 1.
pari tvâ girvaṇo gira 1, 2, 11; RV 1, 10, 12; Kâṭh. 2, 12; TS 1, 3, 1, 2; 6, 2, 10, 7; VS 5, 29.
pari tvâgne puraṃ vayaṃ 2, 7, 2; RV 10, 87, 22; Kâṭh. 16, 2; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 2, 5; VS 11, 26; AV 7, 71, 1; 8, 3, 22.
pari no rudrasya hetir vṛṇaktu 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; 46, 8; VS 16, 50.
pari vâjapatiḥ kavir 1, 1, 9; RV 4, 15, 3; Kâṭh. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; TB 3, 6, 4, 1; VS 11, 25; SV 1, 30.
parîto shiñcatâ sutaṃ 3, 11, 7; RV 9, 107, 1; Kâṭh. 37, 18; TB 2, 6, 1, 1; VS 19, 2; SV 1, 512; 2, 663.
paretana pitaraḥ somyâso 1, 10, 3; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.
pareyivâṃsam pravato 4, 14, 16; RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1; AV 18, 1, 49; Nir. 10, 20.
paro divaḥ para enâ pṛthivyâḥ 2, 10, 3; RV 10, 82, 5; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 29.
paro mâtrayâ tanvâ 4, 14, 5; RV 7, 99, 1; TB 2, 8, 3, 2,
parjanyâya pragâyata 4, 12, 5; RV 7, 102, 1; Kâṭh. 20, 15; TB 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1.
parvataç cin mahi vṛddho 4, 12, 5; RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5.
parvatâç cá me girayaç ca me 2, 11, 5.
pavamânaḥ punâtu mâ 3, 11, 10; AV 6, 19, 2.
pavamânaḥ svar janaḥ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8; 2, 6, 3, 4.
pavitraṃ vitanvanti 4, 5, 6.
pavitram asi yajñasya 3, 11, 10.
pavitreṇa punâhi mâ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8, 1; VS 19, 40.
paçum badhnâmi varuṇâya râjñâ 2, 5, 6; Kâṭh. 13, 2.
paçûnâṃ jyotir asi 4, 9, 10.
paçûn me çaṃsya pâhi 1, 5, 14.
pashṭhavâho virâja 3, 13, 18; VS 24, 13.
pâtaṃ no açvinâ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 3; VS 20, 62.
pâvakavarcâḥ çukravarcâ 2, 7, 14; RV 10, 140, 2; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 107; SV 2, 1167.
pâvakâ naḥ sarasvatî 4, 10, 1; (4, 10, 3; 4, 11, 2); RV 1, 3, 10; Kâṭh. 4, 16; TB 2, 4, 3, 1; VS 30, 84; SV 1, 189; Nir. 11, 26.
pâvîravî kanyâ citrâyuḥ 4, 14, 3; RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 2, 8.
pitâ vatsânâm patir aghnyânâm 2, 5, 10; 4, 2, 10; Kâṭh. 13, 9; TS 3, 3, 9, 2; AV 9, 4, 4.
piprîhi devaṃ uçato 4, 10, 1; (4, 10, 4; 4, 13, 7 piprîhi devân); RV 10, 2, 1; Kâṭh. 8, 15; 18, 21; 20, 15; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 5. 6, 11, 4.

piçañgarûpaḥ subharo 4, 14, 8; RV 2, 3, 9; TS 3, 1, 11, 2; TB 2, 8, 7, 4.
pîvoannaṁ rayivṛdhaḥ 4, 14, 2; RV 7, 91, 3; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 33.
putram iva pitarâ açvinobhe- 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 5; Kâṭh. 17, 19; 38, 8; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 34; 20, 77; AV 20, 125, 5.
punantu mâ devajanâḥ 3, 11, 10; RV 9, 67, 27; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8, 1; 2, 6, 3, 4; VS 19, 39; AV 6, 19, 1.
punantu mâ pitaraḥ somyâsaḥ 3, 11, 10; TS 2, 6, 3, 3; VS 19, 37.
punantu mâ pitâmahâḥ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TS 2, 6, 3, 3.
punar anyâni pâtrâṇi 4, 8, 8.
punar âsadya sadanam 2, 7, 10; Kâṭh. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 3; VS 12, 39.
punar ûrjâ nivartasva 1, 7, 1; 1, 7, 4; (3, 2, 1 u. 2); (2, 7, 10; 4, 9, 11 u. 12 punar ûrjâ); Kâṭh. 8, 14; 9, 1; 16, 8; Kap. S. 8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3. 3, 3; 5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 9. 40; SV 2, 1182.
punar ehi vâcaspate s. upaprehi v.
punar naḥ pitaro mano 1, 10, 3; RV 10, 57, 5; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 3; VS 3, 55.
punar manaḥ punar 1, 2, 3; TA 2, 5, 17; VS 4, 15.
punas tvâdityâ rudrâ 1, 7, 1; Kâṭh. 8, 14; 38, 12; Kap. S. 8, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 5; VS 12, 44; AV 12, 2, 6.
punâtu te parisrutaṁ 2, 3, 8; 3, 11, 7; RV 9, 1, 6; Kâṭh. 12, 9; TS 1, 8, 21, 1; TB 2, 6, 1, 2; VS 19, 4.
purâ krûrasya visṛpo 1, 1, 10; Kâṭh. 1, 9; 25, 6; Kap. S. 1, 9; 39, 2; TS 1, 1, 9, 3; TB 3, 2, 9, 13; VS 1, 28.
purîshyâso agnayaḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 4; Kâṭh. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 3; VS 12,50.
purutrâ hi sadṛṅṅ asi 4, 11, 4; RV 8, 11, 8. 43, 21; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 517.
purushaṁ vâi devâ medhâyâlabhanta 3, 10, 2.
purushamṛgaç candramaso 3, 14, 16; Kâṭh. 5, 7, 5; TS 5, 5, 15; VS 24, 35.
purushaçîrsham upadadhâty 3, 2, 8.
purushṭutasya nâmabhiḥ 4, 12, 3; RV 3, 37, 4 (dhâmabhiḥ); AV 20, 19, 4.
purûṇy agne purudhâ 4, 13, 6; RV 6, 1, 13; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.
purovâta jinva râvaṭ 2, 4, 7; Kâṭh. 11, 9.
purovâtasanir asy 2, 8, 13.
pushpavatîḥ prasûvarîḥ 2, 7, 13; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; RV 10, 97, 3; AV 8, 7, 27.
pûrṇâ darve parâpata 1, 10, 2; Kâṭh. 9, 5; Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 49.
pûrvâparaṃ carato 4, 12, 2; RV 10, 85, 18; TB 2, 7, 12, 2. 8, 9, 3; AV 7, 81, 1; 13, 2, 11; 14, 1, 23.
pûrvedyur idhmâ barhiḥ 4, 1, 3; TB 3, 2, 3.
pûshanaṁ vanishṭunâ- 3, 15, 9; VS 25, 7.
pûshâ gâ anvetu naḥ (4, 11, 1); RV 6, 54, 5; Kâṭh. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 4, 1, 5.
pûshâ te granthiṁ vishyatu 1, 1, 12.
pûshâ yunaktu savitâ yunaktu 2, 7, 12; Kâṭh. 16, 12.
pûshâ subandhur diva 4, 14, 16; RV 6, 58, 4; TB 2, 8, 5, 4.
pûshemâ âçâ anu veda 4, 14, 16; RV 10, 17, 5; TB 2, 4, 1, 5. 8, 5, 3; TA 6, 1, 1; AV 7, 9, 2.
pṛthivi pṛthivyâṁ sîda 2, 7, 16; Kâṭh. 39, 3.
pṛthivî samit 4, 9, 23; 4, 9, 25; TA 4, 41.
pṛthivy asi janmanâ 2, 13, 15.
pṛthivyâ aham ud antariksham 2, 10, 6; Kâṭh. 18, 4; TS 4, 6, 5, 1; 5, 4, 7, 1; VS 17, 67.

prati tyaṅ nâma râjyam 2, 6, 12; (4, 4, 6); Kâṭh. 15, 8.
prati spaço visṛjâ tûrṇitamo 2, 7, 15; RV 4, 4, 3; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 11.
pratîpam anya ûrmir yudhyaty 4, 4, 1.
pratûrtaṃ vâjinn âdrava 2, 7, 2; Kâṭh. 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 12.
pratûrvann ehy avakrâmann 2, 7, 2; (3, 1, 3); Kâṭh. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 3; VS 11, 15.
pra te mahe sarasvati 4, 12, 6.
pratyushṭaṃ rakshaḥ 1, 1, 11; TS 1, 1, 10; VS 1, 7. 29.
prathamâ vâṃ sarathinâ 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 7.
prathamâ ha vyuvâsa 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; AV 3, 10, 1.
pra devaṃ devavîtaye 4, 10, 3; RV 6, 16, 41; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 4.
pra devaṃ devyâ dhiyâ 4, 10, 4; (4, 13, 1); RV 10, 176, 2; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
pra nûnam brahmaṇaspatir 1, 6, 2; RV 1, 40, 5; Kâṭh. 7, 14; VS 34, 57.
pra no yachatv aryamâ 1, 11, 4; RV 10, 141, 2; Kâṭh. 14, 2; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 29; AV 3, 20, 3.
prapathe pathâm ajanishṭa 4, 14, 16; RV 10, 17, 6; TB 2, 8, 5, 3; AV 7, 9, 1.
pra pûrvaje pitarâ navyasîbhir 4, 10, 3; (4, 14, 7 pra pûrvaje); RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 4, 7.
pra prâyam agnir bharatasya 2, 7, 10; RV 7, 8, 4; Kâṭh. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 2, 5, 12, 4; 4, 2, 3, 2; VS 12, 34.
pra bâhavâ sisṛtaṃ jîvase nâ 4, 11, 2; (4, 14, 10 pra bâhavâ); RV 7, 62, 5; Kâṭh. 12, 14; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TB 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7; VS 21, 9.
pra budhnyâ va îrate 4, 10, 5; RV 7, 56, 14; Kâṭh. 21, 13; TS 4, 3, 13. 6.
pramuñca dhanvanas 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 9.
pra yâbhir yâsi dâçvâṃsam 4, 10, 6; (4, 12, 2 pra yâbhiḥ); RV 7, 92, 3; Kâṭh. 10, 12; TS 2, 2, 12, 7; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 27.
pra vaḥ çukrâya 4, 14, 3; RV 7, 4, 1; Kâṭh. 7, 16; TB 2, 8, 2, 3.
pra vâ ṛcâ ha prayachati 4, 8, 7.
pra vâ eko mimaya 4, 12, 6; RV 2, 29, 5.
pra vâtâ vânti 4, 12, 5; RV 5, 83, 4; TA 6, 6, 3.
pra vâm arcanty ukthino 4, 11, 1; RV 3, 12, 5; SV 2, 925. 1053.
pra vâyum acha bṛhatî 4, 10, 6; (4, 12, 2; 4, 14, 2 pra vâyum); RV 6, 49, 4; TB 2, 8, 1, 1; VS 33, 55.
pra vo vâjâ abhidyavo 1, 6, 1; (4, 14, 3 pra vaḥ); RV 3, 27, 1; TS 2, 5, 7, 2; TB 3, 5, 2, 1; Mân. Çr. 6, 1, 3.
pra çukrâitu devî 4, 9, 14; RV 7, 34, 1; TA 4, 17, 1.
prasadya bhasmanâ yonim 2, 7, 10; Kâṭh. 16, 10; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 3; VS 12, 38.
pra sa mitra marto astu 4, 10, 2; (4, 12, 6 pra sa mitra); RV 3, 59, 2; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 5; TB 2, 8, 7, 4; 3, 7, 9, 5; Nir. 2, 13.
pra sasâhishe puruhûta 4, 12, 3; RV 10, 180, 1; Kâṭh. 10, 12; 38, 7; TS 3, 4, 11, 4; TB 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4.
prasvâṅkte prajâtyâ 3, 6, 3.
prâcî dig vasanta ṛtur 2, 7, 20.
prâcî diçâṃ sahayaçâ 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.
prâcînam barhiḥ pradiçâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 4; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 29; AV 5, 12, 4; Nir. 8, 9.
prâcîm anu pradiçam prehi vidvân 1, 6, 2; (2, 10, 6 prâcîm anu); Kâṭh. 7, 13; 18, 4;

bṛhaspate ati yad aryo 4, 14, 4; RV 2, 23, 15; Kâṭh. 4, 16; 40, 11; TS 1, 8, 22, 2; VS 26, 3.

bṛhaspate jushasva no 4, 11, 2; RV 3, 62, 4; Kâṭh. 4, 16; 26, 11; TS 1, 8, 22, 2.

bṛhaspate paridîyâ rathena 2, 10, 4; RV 10, 103, 4; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; TB 2, 8, 2, 8; VS 17, 36; SV 2, 1202; AV 19, 13, 8.

bṛhaspate savitar bodhayâinaṃ 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 3; VS 27, 8; AV 7, 16, 1.

bodhâ me asya vacaso 2, 7, 10; (3, 2, 2); RV 1, 147, 2; Kâṭh. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 42; Nir. 3, 20.

bodhâ su me maghavan 4, 12, 4; RV 7, 22, 3; Kâṭh. 12, 15; SV 2, 279; AV 20, 117, 3.

brahma kshatraṃ sayujâ na vyathete 2, 7, 7; (3, 1, 9).

brahma kshatram pavate 3, 11, 7; Kâṭh. 37, 18; TB 2, 6, 1, 3; VS 19, 5.

brahma jajñânam prathamaṃ 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kâṭh. 16, 15; 20, 5; 38, 14; Kap. S. 25, 5; 32, 7; TS 4, 2, 8, 2; 5, 2, 7, 1; TB 2, 8, 8, 8; 3, 12, 1, 1; TA 1, 13, 3; 10, 1, 10; VS 13, 3; SV 1, 321.

brahmaṇaspate tvam asya yantâ 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 23, 19; 24, 16; TB 2, 8, 5, 1; VS 34, 58.

brahmaṇaspater abhavad yathâvaçaṃ 4, 14, 10; RV 2, 24, 14; TB 2, 8, 5, 2.

brahmaṇaspate sûyamasya 4, 12, 1; (4, 14, 10); RV 2, 24, 15; TB 2, 8, 5, 2.

brahmavâdino vadanti kasmât sâyam 1, 5, 7.

brahmavâdino vadanti kiṃ tad yajñe 4, 5, 7.

brahmavâdino vadanti predhmam ukshanti 1, 4, 11.

brahmavâdino vadanti yad eko yajñaç 1, 9, 7.

brahmâṇas tvâ vayaṃ yujâ 2, 13, 9; RV 8, 17, 3; SV 2, 18; AV 20, 3, 3. 38, 3. 47, 9.

brahmâṇi me matayaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 4; Kâṭh. 9, 18; VS 33, 78.

brahmâ devânâm padavîḥ 4, 12, 6; RV 9, 96, 6; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; SV 2, 294; Nir. 14, 13.

brâhmaṇâsaḥ pitaraḥ 3, 16, 3; RV 6, 75, 10; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 47.

brûmo râjânaṃ varuṇaṃ 2, 7, 13; AV 11, 6, 2.

bhagaṃ dhiyaṃ vâjayantaḥ 4, 14, 6; RV 2, 38, 10; TB 2, 8, 6, 3.

bhadraṃ karṇebhiḥ çṛṇuyâma 4, 14, 2; RV 1, 89, 8; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 28, 2; TA 1, 1, 1; VS 25, 21; SV 2, 1224.

bhadrâ açvâ haritaḥ 4, 10, 2; (4, 14, 4); RV 1, 115, 3; TB 2, 8, 7, 1.

bhadrâ te hastâ sukṛtota 4, 12, 3; RV 4, 21, 9.

bhadro no agnir âhuto 4, 12, 5; RV 8, 19, 19; Kâṭh. 39, 15; VS 15, 38; SV 1, 111; 2, 909.

bhavataṃ naḥ samanasâu (1, 8, 8; 3, 2, 3; 3, 9, 5); (2, 7, 11 bhavataṃ naḥ); Kâṭh. 3, 4; 16, 11; 26, 7; Kap. S. 2, 11; 25, 2; 41, 5; TS 1, 3, 7, 1; 4, 2, 5, 1; 6, 3, 5, 4; VS 5, 3; 12, 60.

bhinad valam aṅgirobhir 4, 14, 5; RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.

bhuvanam asi 4, 1, 14; Kâṭh. 1, 2; 31, 11; Kap. S. 1, 12; 47, 11; TS 1, 1, 12.

bhuvas tvam indra brahmaṇo 4, 12, 6; RV 10, 50, 4; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4.

bhuvo yajñasya rajasaç ca netâ 2, 7, 15; (4, 10, 1 bhuvo yajñasya); RV 10, 8, 6; Kâṭh. 16, 15; 20, 15; TS 4, 4, 4, 1; TB 3, 5, 7, 1; VS 13, 15; 15, 23.

bhûmyâ âkhûn 3, 14, 7; VS 24, 26.

bhûyaskṛd asi varivaskṛd asi 2, 13, 18; Kâṭh. 39, 9; TS 4, 4, 7.

bhûyâsma te sumatâu viçvavedâ 2, 13, 10.

bhûri cakartha yujyebhir 4, 11, 3; RV 1, 165, 7; Kâṭh. 9, 18; 23, 11; Nir. 6, 7.

bhûri dve acarantî 4, 14, 7; TB 2, 8, 4, 8.

bhûr bhuvaḥ svaḥ || iti purastâd 1, 8, 5.
bhûr bhuvaḥ svar mayi taḍ 4, 9, 13; TA 4, 21.
bheshajaṃ gave açvâya 1, 10, 4; Kâṭh. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 1.
makshû devavato rathaḥ 4, 11, 2; RV 8, 31, 15; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
makhasya çiro 'si 2, 7, 6; 3, 1, 7; VS 37, 8.
mathîd yad îṃ vishṭo mâtariçvâ 4, 14, 15; RV 1, 148, 1.
made made hi no dadir 4, 12, 4; RV 1, 81, 7; Kâṭh. 10, 12; TB 2, 4, 4, 7; AV 20, 56, 4.
mado na yaḥ somyo 4, 12, 2.
madhave svâhâ mâdhavâya 3, 12, 13; VS 7, 30; 22, 31.
madhu naktam utoshaso 2, 7, 16; RV 1, 90, 7; TS 4, 2, 9, 3; TA 10, 39, 5; VS 13, 28; Çat. Br. 14, 9, 3, 12.
madhumatîr oshadhîr dyâvâ âpo 4, 11, 1; RV 4, 57, 3; AV 20. 143, 8.
madhumân no vanaspatir 2, 7, 16; RV 1, 90, 8; Kâṭh. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3; VS 13, 29; Çat. B. 14, 9, 3, 13.
madhu vâtâ ṛtâyate 2, 7, 16; RV 1, 90, 6; Kâṭh. 39, 3; TS 4, 2, 9, 3; 5, 2, 8, 6; VS 13, 27; Çat. B. 14, 9, 3, 11.
madhuç ca mâdhavaç ca vâsantikâ 2, 8, 12; TS 4, 4, 11; VS 13, 25.
manur vâi prajâkâmo 1, 6, 13.
mano jyotir jushatâm 1, 7, 1; Kâṭh 34, 19; Kap. S. 48, 1, TS 1, 5, 3, 8. 10, 2. 6, 3, 3; TB 3, 7, 6, 16; VS 2, 13.
mano no âhuvâmahe 1, 10, 3; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.
manor vâi pâtrâṇy âsaṃs 4, 8, 1.
manyur indro manyur evâsa 4, 12, 3; RV 10, 83, 2; TB 2, 4, 1, 11; AV 4, 32, 2.
manve vâṃ mitrâvaruṇâ 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 2; AV 4, 29, 1.
mamâgne varco vihaveshv 1, 4, 1; (1, 4, 5); RV 10, 128, 1; Kâṭh. 4, 14; 8, 16; 31, 15; 40, 10; TS 4, 7, 14, 1; AV 5, 3, 1.
mayi gṛhṇâmy aham agre agniṃ 1, 6, 1; Kâṭh. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TB 5, 7, 9; VS 13, 1.
mayuḥ prâjâpatya 3, 14, 12; Kâṭh. 5, 7, 2; TS 5, 5, 12; VS 24, 31.
marutâṃ skandhâ 3, 15, 6; VS 25, 6.
marutâm manve adhi no bruvantu 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4; AV 4, 27, 1.
maruto yad dha vo divaḥ 4, 10, 4; (4, 11, 2 u. 4); RV 8, 7, 11; Kâṭh. 8, 17; 9, 19; 21, 13; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1. 3, 14, 4.
maruto yad dha vo balaṃ 4, 11, 4; RV 1, 37, 12.
marutvantaṃ vṛshabhaṃ vâvṛdhânam 1, 3, 21; RV 3, 47, 5; 6, 19, 11; Kâṭh. 4, 8; TS 1, 4, 17, 1; TB 2, 8, 3, 4; VS 7, 36.
marutvaṃ indra vṛshabho raṇâya 1, 3, 22; RV 3, 47, 1; Kâṭh. 4, 8; TS 1, 4, 19, 1; VS 7, 38; Nir. 4,9.
maçakân keçâir indraṃ 3, 15, 3; VS 25, 3.
mahaṃ indro nṛvad â 1, 3, 25; RV 6, 19, 1; Kâṭh. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 21, 1; TB 3, 5, 7, 4; VS 7, 39; Nir. 6, 16. 17.
mahaṃ indro ya ojasâ 1, 3, 24; RV 8, 6, 1; Kâṭh. 4, 8; TS 1, 4, 20, 1; TB 3, 5, 7, 4; VS 7, 40; SV 2, 657; AV 20, 138, 1.
mahaç cid agnâ enaso 4, 11, 1; RV 4, 12, 5; Kâṭh. 2, 15.
mahânâmnî revatayo 3, 12, 21; Kâṭh. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 35.
mahi trîṇâm avo 'stu 1, 5, 4; (1, 5, 11); RV 10, 185, 1; Kâṭh. 7, 2; 7, 9; Kap. S. 5, 2; VS 3, 31; SV 1, 192.
mahî dyâvâpṛthivî iha 4, 14, 7; RV 4, 56, 1.
mahî dyâuḥ pṛthivî ca na 2, 7, 16; (4, 10, 3; 4, 11, 1); RV 1, 22, 13; Kâṭh. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3; Kap. S. 32, 9; TS 3, 3, 10, 2. 5, 11, 3; 4, 2, 9, 8; 5, 2, 8, 6; VS. 8, 32; 13, 32.
mahîm û shu mâtaraṃ 4, 10, 1; (4, 12, 4 mahîm û shu); Kâṭh. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46, 7; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TB 3, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; VS 21, 5; AV 7, 6, 2.

mahe tujâmi bandhutâ 4, 11, 5; RV 4, 4, 11; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.

mâ chandas tat pṛthivy agnir 2, 13, 14.

mâtalî kavyâir yamo 4, 14, 16; RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TB 2, 6, 12, 2; AV 18, 1, 47.

mâtâ ca te pitâ ca te 3, 13, 1; Kâṭh. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 3; TB 3, 9, 7, 4; VS 23, 24. 25.

mâ te asyâṃ sahasâvan 4, 12, 3; RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5; AV 20, 37, 7.

mâteva putram pṛthivî 2, 7, 11; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; 22, 6; Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 5, 2; 5, 2, 4, 2; VS 12, 61.

mâ tvâgnir dhanayîd 3, 16, 1; RV 1, 162, 15; Kâṭh. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 37.

mâ naḥ kratubhir 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.

mâ naḥ samasya dûḍhyaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 9; TS 2, 6, 11, 2; Nir. 5, 23.

mâ nas toke tanaye 4, 12, 6; RV 1, 114, 8; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2; 4, 5, 10, 3; TB 2, 8, 6, 9; TA 10, 53; VS 16, 16.

mâ no asmin mahâdhane 4, 11, 6; RV 8, 75, 12; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 3; SV 2, 1000.

mâ no gharma 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.

mâ no devânâṃ viçaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 8; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.

mâ no mitro varuṇo aryamâyur 3, 16, 1; RV 1, 162, 1; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 24; Nir. 9, 3.

mâ no vadhâir varuṇo 4, 14, 9; RV 2, 28, 7.

mâ no hiṃsîj janitâ 2, 7, 14; RV 10, 121, 9; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 102.

mândâ vaçâ jyotishmatîr 2, 4, 7; (2, 4, 8); Kâṭh. 11, 9 u. 10; 35, 3.

mâ sû bhitthâ mâ su risho 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 1; VS 11, 68.

mitraḥ saṃsṛjyâ pṛthivîm 2, 7, 5; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 5; 19, 6; Kap. S. 30, 4; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 53.

mitrasya carshaṇîdhṛtaḥ 1, 5, 4; 2, 7, 6; 4, 9, 1; (1, 5, 11; 3, 1, 8); RV 3, 59, 6; Kâṭh. 16, 6; 19, 7; 23, 12; Kap. S. 30, 5; TS 3, 4, 11, 5; 4, 1, 6, 3; TA 4, 3, 2; VS 11, 62.

mithunaṃ vâi dadhi ca çṛtaṃ câtha 1, 10, 6.

mîḍhushṭama çivatama 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 4; TB 2, 8, 6, 9; VS 16, 51.

mukhaṃ sad asya 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 88.

mûrdhânaṃ divo aratiṃ pṛthivyâ 1, 3, 15; (4, 14, 9 mûrdhânaṃ divaḥ); RV 6, 7, 1; Kâṭh. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; VS 7, 24; 33, 8; SV 1, 67; 2, 490.

mṛgo na bhîmaḥ kucaro 4, 12, 3; RV 10, 180, 2; Kâṭh. 8, 16, TS 1, 6, 12, 4; VS 18, 71; SV 2, 1223; AV 7, 84, 3.

medasâ devâ vapâyâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.

mo shû ṇa indrâtra 1, 10, 2; Kâṭh. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 46.

ya indra indriyaṃ dadhuḥ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 70.

ya imâ viçvâ jâtâny 4, 12, 6; RV 5, 82, 9; Kâṭh. 23, 12.

ya imâ viçvâ bhuvanâni 2, 10, 2; RV 10, 81, 1; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 17.

ya ime dyâvâpṛthivî janitrî 4, 13, 3; RV 10, 110, 9; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 34; AV 5, 12, 9; Nir. 8, 14.

ya ime dyâvâpṛthivî tastabhâne 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 6; Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 7; AV 4, 2, 3.

ya ime dyâvâpṛthivî mahitvâ 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 3.

ya ishavo yâtudhânânâṃ 2, 7, 15.

ya etâvanto vâ bhûyâṅso 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 63.

ya ojodâ baladâ yasya viçva 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 2; Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 17, 1; VS 25, 13; AV 4, 2, 1; 13, 3, 24.

yaḥ kâmayeta sarvo me yajñaḥ syât 4, 8, 6.

yaḥ pathaḥ samanuyâti 2, 9, 10.

yaḥ prajayâ paçubhir na prajâyeta 1, 9, 6; Kâṭh. 9, 14.

yaḥ prathama ekâshṭakâyâṃ jâyeta 2, 5, 9.

yaḥ prâṇato nimishataçca râjâ 2, 13, 23; 3, 12, 17; RV 10, 121, 3; Kâṭh. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 16, 1; VS 23, 3; 25, 11; AV 4, 2, 2.

yaḥ saṃgrâmaṃ nayati 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 2; AV 4, 24, 7.

yaḥ sapta sindhûṅr adadhât 4, 14, 13.

yaḥ some antar yo goshv antar 2, 13, 13; Kâṭh. 40, 3; AV 3, 21, 2.

yaṃ kâmayeta paçumânt syâd 1, 6, 11.

yaccid dhi te purushatrâ 3, 16, 5; RV 4, 12, 4; TS 4, 7, 15, 6.

yaccid dhi te viço 4, 12, 6; RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5.

yaccid dhi te (4, 11, 1).

yajamânaṃ ṛshayâ enasâhur 2, 3, 8.

yajñaṃ ca nas tanvaṃ 4, 14, 9; RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; SV 2, 461; AV 20, 63, 1. 124, 4.

yajñasya vâ etâḥ pannejanîḥ 4, 5, 4.

yajñasya vâi sṛshṭasyolbam 3, 6, 7.

yajñâ yajñâ vo agnaye 2, 13, 9; RV 6, 48, 1; Kâṭh. 39, 12; VS 27, 42; SV 1, 35; 2, 53.

yajñena yajñam ayajanta 4, 10, 3; (4, 14, 2); RV 1, 164, 50; 10, 90, 16; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 5; TA 3, 12, 7; VS 31, 16; AV 7, 5, 1.

yajñena vâi devâḥ svargaṃ lokam âyaṅs 4, 7, 5; TS 6, 5, 3.

yajño devânâṃ pratyetu 1, 3, 26; (4, 14, 14); RV 1, 107, 1; Kâṭh. 4, 10; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6; VS 8, 4; 33, 68.

yajño vâ esha saṃkrâmann eti 3, 9, 1.

yajño vâi prajâpatiḥ 3, 6, 5.

yat karṇagṛhîtayâ krîṇîyâd 3, 7, 6.

yat kiṃcedaṅ varuṇa 4, 12, 6; RV 7, 89, 5; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6; AV 6, 51, 3.

yat kusîdam 4, 14, 17; TS 3, 3, 8, 1; TA 2, 3.

yat te gâtrâd agninâ 3, 16, 1; RV 1, 162, 11; Kâṭh. 5, 6, 5; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 34.

yat te pavitram arcishy 3, 11, 10; RV 9, 67, 23; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; VS 19, 41.

yat te bhâmena vicakarâ- 1, 7, 1.

yat te manyuparoptasya 1, 7, 1; Kâṭh. 8, 14; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 2.

yat tvâ kruddhaḥ parovapa 1, 7, 1; Kap. S. 8, 2; TS 1, 5, 3, 1.

yatra prâcînapravaṇaṅ 4, 2, 3.

yathâdityâ aṅçum âpyâyayanti 4, 9, 27; 4, 12, 2.

yathâ no aditiḥ karat 4, 12, 6; RV 1, 43, 2; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2.

yathâ vâi çâlâivaṅ saṅvatsaras 4, 8, 10.

yathâ ha tyad vasavo 3, 16, 5; (4, 11, 1); RV 4, 12, 6; 10, 126, 8; Kâṭh. 2, 15; 9, 19; VS 4, 7, 15, 7.

yad akrandaḥ prathamaṃ jâyamâna 1, 6, 2; RV 1, 163, 1; Kâṭh. 39, 1; 40, 6; 5, 6, 3; TS 4, 2, 8, 1. 6, 7, 1; VS 29, 12.

yad agna eshâ samitir 4, 14, 15; RV 10, 11, 8; AV 18, 1, 26.

yad agne yâni kâni ca 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 8, 102 (91), 20; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; 5, 1, 10, 1; VS 11, 73; AV 19, 34, 3.

yad atty upajihvikâ 2, 7, 7; RV 8, 102 (91), 21; Kâṭh. 16, 7; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; VS 11, 74; Nir. 3, 20.

yad atra çishṭaṅ rasinaḥ 2, 3, 8; 3, 11, 7;

Kâṭh. 17, 19; 38, 2; TB 1, 4, 3, 3; VS 19, 35 (riptaṃ ri).

yad adaḥ samprayatîr 2, 13, 1; Kâṭh. 39, 2; AV 3, 13, 1.

yad adya tvâ prayati yajñe asmin 1, 3, 38; Kap. S. 3, 10; AV 7, 97, 1.

yad adya sûrya bravo 4, 12, 4; RV 7, 60, 1.

yad antarâ parâvatam 4, 12, 3; RV 8, 40, 9; AV 20, 6, 9.

yad antariksham pṛthivîm 1, 10, 8; 4, 14, 17; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 5, 3; TB 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 8; AV 6, 120, 1.

yad ayâtaṃ vahatuṃ 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4.

yad açvasya kravisho 3, 16, 1; RV 1, 162, 9; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 32.

yad açvâya vâsa upastṛṇanty 3, 16, 1; RV 1, 162, 16; Kâṭh. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 39.

yad asya pâre rajaso 2, 7, 12; 3, 2, 4; Kâṭh. 16, 12; 20, 2; Kap. S. 25, 3; 32, 4; TS 4, 2, 5, 2; TB 3, 7, 8.

yadâ vâjam asanad 4, 12, 1; RV 10, 67, 10; AV 20, 91, 10.

yad idaṃ mâbhiçocati 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.

yadi divâ yadi naktam 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; VS 20, 15.

yad imâ vâjayann aham 2, 7, 13; RV 10, 97, 11; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 85; Nir. 3, 15.

yadi svapan yadi jâgrad 3, 11, 10.

yad ûvadhyam udarasyâpavâti 3, 16, 1; RV 1, 162, 10; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 33.

yaded enam adadhur yajñiyâso 4, 14, 14; RV 10, 88, 11; Nir. 7, 29.

yad oshadhayaḥ saṃgachante 2, 7, 13; (4, 14, 6); Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2.

yad grâme yad araṇye 1, 10, 2; (3, 11, 10 yad grâme); Kâṭh. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; TB 2, 6, 6, 2; VS 3, 45; 20, 17.

yad devâ devaheḍanaṃ yad vâcânṛtamodima âdityâs 4, 14, 17; TB 2, 4, 4, 8; 3, 7, 12; TA 2, 3, 1. 7, 3; AV 6, 114, 1.

yad devâ devaheḍanaṃ devâsaç cakṛmâ vayam agnir mâ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; TB 2, 6, 6; VS 20, 14.

yad dâivyam ṛṇam aham 4, 14, 17.

yad dhariṇo yavam atti 3, 13, 1; Kâṭh. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 2; VS 23, 30. 31.

yad dhavishyam ṛtuço 3, 16, 1; RV 1, 162, 4; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 27.

yad dhastâbhyâṃ cakara 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 3; TA 2, 4; AV 6, 118, 1.

yad baṃhishṭhaṃ nâtividhe 4, 14, 10; RV 5, 62, 9; TB 2, 8, 6, 7.

yad barhiḥ prayâjeshu yajaty 1, 10, 9.

yad vâ asya yajñiyam medhyaṃ 3, 8, 5.

yad vâjino dâma saṃdânam 3, 16, 1; RV 1, 162, 8; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 31.

yad vâto 'po aganîgan 3, 12, 18; Kâṭh. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1.

yad vo vayam pramınâma vratâni 4, 10, 2; (4, 11, 4 yad vo vayam); RV 10, 2, 4; Kâṭh. 6, 10; Kap. S. 48, 10; TS 1, 1, 14, 4; AV 19, 59, 2.

yad vâi pâtraṃ riktam 4, 6, 2.

yad vâi prajâ varuṇo gṛhṇâti 1, 10, 12.

yantâ ca me dhartâ ca me 2, 11, 4; VS 18, 7.

yaṃ te devî nirṛtir âbabandha 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kâṭh. 16, 12; 20, 2.

yaṃ tvâ devâpiḥ 4, 11, 2; RV 10, 98, 8; Kâṭh. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4.

yaṃ tvâm ayaṃ svadhitis 1, 2, 14; Kâṭh. 3, 2; Kap. S. 2, 9.

yan nirṇijâ rekṇasâ prâvṛtasya 3, 16, 1; (4, 12, 6 yan nirṇijâ); RV 1, 162, 2; Kâṭh. 5, 6, 3; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 25.

yan nîkshaṇam mâṃspacanyâ 3, 16, 1; RV 1, 162, 13; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 36.

yan me manô yamam gata 4, 7, 2; Kâṭh. 29, 2; TS 6, 6, 7, 2 (manaḥ parâgatam).
yam agne pṛtsu martyam 1, 3, 1; RV 1, 27, 7; Kâṭh. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 2; VS 6, 29; SV 2, 765.
yam açvinâ namucer 3, 11, 7; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 34.
yam açvinâ sarasvatî 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 68.
yamâya tvâ makhâya tvâ 4, 9, 3; VS 37, 11.
yamo no gâtum prathamo 4, 14, 16; RV 10, 14, 2; AV 18, 1, 50
yam paridhim paryadhatthâ 4, 1, 14; Kâṭh. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2.
yayor ojasâ skabhitâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5; AV 7, 25, 1.
yavâ ayavâ 2, 13, 12.
yas tastambha sahasâ 4, 12, 5; RV 4, 50, 1; Kâṭh. 9, 19; AV 20, 88, 1.
yas te adya kṛṇavad bhadraçoce 2, 7, 9; RV 10, 45, 9; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 26.
yas te rasaḥ sambhṛtâ 3, 11, 7; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 33.
yas te stanaḥ çaçayo 4, 9, 7; 4, 14, 3; RV 1, 164, 49; TB 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5; Çat. B. 14, 9, 4, 28; AV 7, 10, 1.
yas tvâ svaçvaḥ suhiraṇyo 4, 11, 5; RV 4, 4, 10; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
yasminn açvâsa ṛshabhâsa 3, 11, 4; RV 10, 91, 14; Kâṭh. 38, 8; TB 1, 4, 2, 2; VS 20, 78.
yasya kurmo gṛhe havis 2, 10, 4; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS 17, 52; AV 6, 5, 3.
yasya prayâṇam anv anya 2, 7, 1; RV 5, 81, 3; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 6.
yasya bhânti ketavo 4, 14, 14; TB 3, 1, 1, 1 (raçmayo).
yasya vâ agnihotre stomo 1, 5, 5.
yasya vratam paçavo yanti 4, 10, 1; TS 3, 1, 11, 3; AV 7, 40, 1.
yasya sânnâyyam candramâ 2, 2, 13.
yasyâgnir ukhyo 'nugachati 3, 4, 7.
yasyâjushan namasvinaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 14; TS 2, 6, 11, 3.
yasyâjyam anutpûtaṃ 1, 4, 13.
yasyâṃ pûrve pûrvajanâ 4, 14, 11.
yasyâ râtryâḥ prâtar agnim âdhâsyamânaḥ syât 1, 6, 12.
yasyedam prâṇan nimishad 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.
yasyeme viçve girayo mahitvâ 2, 13, 23; RV 10, 121, 4 (yasyeme himavanto); Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; VS 25, 12; AV 4, 2, 5.
yâ oshadhayaḥ prathamajâ 2, 7, 13; (4, 14, 6 yâ oshadhayo); RV 10, 97, 1 (yâ oshadhîḥ pûrvâ jâtâ); Kâṭh. 16, 13; 13, 16; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 75; Nir. 9, 28.
yâḥ phalinîr yâ aphalâ 2, 7, 13; RV 10, 97, 15; Kâṭh. 16, 13; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 89; AV 6, 96, 1.
yâḥ senâ abhîtvarîr 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; Kap. S. 30, 8; VS 11, 77.
yâ rakshanty asvapnâ 4, 14, 11.
yâgnihotrâyopasṛshṭâ nishîded 1, 8, 8.
yâ te dhâmâni divi 4, 10, 3; 4, 14, 1; RV 1, 91, 4; Kâṭh. 13, 15; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TB 2, 8, 3, 2.
yâ te dhâmâni paramâṇi 2, 10, 2; RV 10, 81, 5; Kâṭh. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; VS 17, 21.
yâ te dhâmâni havishâ 4, 12, 4; (4, 14, 1); RV 1, 91, 19; Kâṭh. 11, 13; TS 1, 2, 10, 1; TB 2, 8, 3, 1; VS 4, 37.
yâ te rudra çivâ tanûḥ çivâ 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 11 u. 16; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 49.
yâ te rudra çivâ tanûr aghorâ 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 2.
yâ te hetir mîḍhushṭama 2, 9, 2; Kâṭh. 17,

11; Kâp. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 11.
yâ devy asîshṭake 2, 13, 16; Kâṭh. 39, 9.
yâ dvirûpâ sâ vârtraghnî 3, 7, 4
yân âvaha uçato deva devâṃs 1, 3, 38; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 2; VS 8, 19.
yâni gharme kapâlâny 1, 1, 8; 4, 1, 8; Kâṭh. 1, 7; 31, 6; TS 1, 1, 7, 2. 5, 10, 3.
yâ prathamâ saṃskṛtir yajñe asmin 1, 3, 12.
yâbhyâṃ svar ajanann 4, 12, 6; TB 2, 4, 5, 7.
yâm ishuṃ giriçanta 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 3.
yâ rohiṇî tâm aruṇâ 4, 2, 4.
yâ vaḥ çarma çaçamânâya 4, 10, 4; (4, 14, 18); RV 1, 85, 12; Kâṭh. 8, 17; 21, 13; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1. 3, 14, 4; TB 2. 8, 5, 6.
yâ vâṃ santi puruspṛho niyuto dâçushe narâ indrâgnî 4, 11, 1; RV 6, 60, 8; Kâṭh. 4, 15; SV 2, 342.
yâ vâṃ kaçâ madhumaty 1, 3, 8; RV 1, 22, 3; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 6, 1; VS 7, 11.
yâ vâjinn agne pavamânâ 1, 6, 2.
yâ vo devâḥ sûrye 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 28; 18, 47.
yâ vyâghraṃ vishûciko — 3, 11, 7; Kâṭh. 37, 18; TB 2, 6, 1, 5; VS 19, 10.
yâ çatena pratanoshi 2, 7, 15; Kâṭh 16, 16; TS 4, 2, 9, 2; TA 10, 1, 8; VS 13, 21.
yâsakâu çakuntikâ — 3, 13, 1.
yâsâṃ râjâ varuṇo yâti madhye 2, 13, 1; RV 7, 49, 3; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 2.
yâsâṃ devâ divi kṛṇvanti bhakshaṃ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 3.
yâsâṃ indra udâjata 4, 2, 11.
yâ supâṇiḥ svañguriḥ 4, 12, 6; RV 2, 32, 7 (subâhuḥ sv.); Kâṭh. 13, 16; TS 3, 1, 11, 4. 3, 11, 5; AV 7, 46, 2.
yâs ta âviviçur 2, 7, 13; Kâṭh. 16, 8 (y. t. âtasthur); Kap. S. 25, 4 (âtasthur); TS 4, 2, 6, 3 (âtasthur).
yâs tisraḥ prathamajâ 1, 11, 4; Kâṭh. 14, 3; (vgl. VS 9, 4).
yâs te (4, 14, 16).
yâs te agna ârdrâ yonayo 2, 7, 15; 3, 4, 7; TA 4, 18.
yâs te agne sûrye ruco 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 22; 18, 46.
yâs te pûshan nâvo 4, 14, 16; RV 6, 58, 3; TB 2, 5, 5, 5. 8, 5, 3.
yâs te prâcîḥ pradiço 4, 14, 11; AV 12, 1, 31.
yâs te râke 4, 12, 6; (4, 13, 10); RV 2, 32, 5; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 48, 2.
yâs te râtrayaḥ savitar 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
yuktena manasâ vayaṃ 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 1; VS 11, 2.
yukto 'nyo 'naḍvân bhavati 3, 7, 9.
yuktvâya savitâ devân 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; VS 11, 3.
yukshvâ hi tvaṃ rathâsahâ 4, 14, 2; RV 8, 26, 20.
yukshvâ hi devahûtamaṃ açvaṃ 2, 7, 17; (4, 11, 6); RV 8, 75 (64), 1; Kâṭh. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap. S. 34 am Schluss; TS 2, 6, 11, 1; 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 37; 33, 4.
yuje ratham 4, 10, 5; (4, 12, 3; 4, 14, 5); RV 7, 23, 3; TB 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5; AV 20, 12, 3.
yuje vâm brahma pûrvyaṃ namobhir 2, 7, 1; RV 10, 13, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 5; AV 18, 3, 39.
yuñjate mana uta yuñjate 1, 2, 9; 4, 9, 1; (3, 8, 7); RV 5, 81, 1; Kâṭh. 2, 10; 15, 11; 18, 19; 25, 8; Kâp. S. 2, 4; 29, 7; 40, 1; TS 1, 2, 13, 1; 4, 1, 1, 1; TA 4, 2, 1; VS 5, 14; 11, 4; 37, 2.

yuñjanti bradhnam arusham 3, 12, 18; 3, 16, 3; RV 1, 6, 1; Kâṭh. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 5; SV 2, 818; AV 20, 26, 4. 47, 10. 69, 9.

yuñjanty asya kâmyâ 3, 16, 5; RV 1, 6, 2; Kâṭh. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 6; SV 2, 819; AV 20, 26, 5. 47, 11. 69, 10.

yuñjâthâṃ râsabhaṃ yuvam 2, 7, 1; (3, 1, 3); RV 8, 85 (74), 7 (r. rathe); Kâṭh. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 13.

yuñjânaḥ prathamam manaḥ 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4 1, 1; VS 11, 1.

yudhmasya te vṛshabhasya 4, 14, 14; RV 3, 46, 1.

yunakta sîrâ vi yugâ 2, 7, 12; RV 10, 101, 3; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 68; AV 3, 17, 2; Nir. 5, 28.

yunajmi tvâ brahmaṇâ dâivyena 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kâṭh. 4, 14; 31, 15; TS 1, 6, 2, 1. 10, 1.

yuvaṃ vastrâṇi pîvasâ 4, 14, 10; RV 1, 152, 1; TB 2, 8, 6, 6.

yuvaṃ surâmam açvinâ 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 4; Kâṭh. 17, 19; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 33; 20, 76; AV 20, 125, 4.

yuvam etâni divi rocanâny 4, 10, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 5; Kâṭh. 4, 16; TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.

yuvam bhujyum avaviddhaṃ samudra 4, 14, 10; RV 7, 69, 7; TB 2, 8, 7, 8.

yuvâ suvâsâḥ parivîtâ 4, 13, 1; RV 3, 8, 4; Kâṭh. 15, 12; TB 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2.

yuvoḥ çriyam pari yoshâ- 4, 14, 10; RV 7, 69, 4; TB 2, 8, 7, 8, Nir. 6, 4.

yûpavraskâ uta ye yûpavâhâç 3, 16, 1; RV 1, 162, 6; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 29.

ye agnayaḥ samanasâ oshadhîshu 1, 6, 2 (2 Mal); Kâṭh. 7, 14; Kap. S. 6, 3.

ye agnayaḥ samanaso 'ntarâ dyâvâpṛthivî 2, 8, 12 (2 Mal); Kâṭh. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 11, 2.

ye agnayo divo 1, 6, 2; 1, 6, 7; Kâṭh. 7, 14; Kap. S. 6, 3.

ye agnayo na çoçucan 4, 14, 11; RV 6, 66, 2.

ye anneshu vividhyanti 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 62.

ye aprathetâm amitebhir 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.

ye amî rocane divo 2, 7, 15; VS 13, 8.

ye asmin mahaty arṇave 2, 9, 9.

ye kecârvâcînam ekâdaçinyâḥ 3, 10, 5.

ye janeshu malimlavaḥ 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7, 19, 10; VS 11, 79.

ye tâtṛshur devatrâ 4, 10, 6; RV 10, 15, 9; TB 2, 6, 16, 2; AV 18, 3, 47; Nir. 6, 14.

ye tîrthâni pracaranti 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 61.

ye te 'ryaman bahavo devayânâḥ 4, 12, 4; Kâṭh. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4.

ye te sarasva ûrmayo 4, 10, 1; RV 7, 96, 5; Kâṭh. 19, 14; TS 3, 1, 11, 3; Nir. 10, 24.

ye trisaptâḥ pariyanti 4, 12, 1; AV 1, 1, 1.

ye devâ divy ekâdaça stha 1, 3, 13; Kâṭh. 4, 5; Kap. S. 3, 4; AV 19, 27, 11.

ye devâ devânâṃ yajñiyâ 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; VS 17, 13.

ye devâ devebhyo adhi 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17.

ye devânâm balapatayas 4, 7, 9.

ye devâ yajñamushaḥ pṛthivyâm 1, 4, 3; vgl. Kâṭh. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamushaḥ p.).

ye devâ yajñamusho antarikshe 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamusho 'ntarikshe).

ye devâ yajñamusho divy 1, 4, 3; vgl. Kâṭh. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 2; (y. d. yajñahano yajñamusho divy).

ye devâ yajñahanah pṛthivyâm 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vorhergehenden Citate).
ye devâ yajñahano antarikshe 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1 (vgl. die vorhergehenden Citate).
ye devâ yajñahano divy 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 2 (vgl. die vorgehenden Citate).
yena trito arṇavân 4, 14, 17; TA 2, 3.
yena devâ jyotishordhvâ udâyan 2, 7, 12; TS 5, 7, 2, 2.
yena dyâur ugrâ pṛthivî ca dṛḍhâ 2, 13, 23; RV 10,121, 5; Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 6; AV 4, 2, 4.
yena vahasi sahasraṃ 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; 40, 13; VS 15, 55; 18, 62.
yenâ ṛshayas tapasâ sattram 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 2; VS 15, 49.
ye nîlagrîvâḥ çitikaṇṭhâ divaṃ rudrâ 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6.
ye nîlagrîvâḥ çitikaṇṭhâḥ çarvâ 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6.
yenendrasya rathaṃ sambabhûvur 2,13,13; Kâṭh. 40, 3.
yenendrâya samabharan payâṃsy 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 2; AV 1, 9, 3.
ye pathâm pathirakshaya 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 60.
ye pâyavo mâmateyam 4, 11, 5; RV 1, 147, 3; 4, 4, 13; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5.
ye purâ granthayo bhavanti 3, 8, 7.
ye badhyamânam anu badhyamânâ 1, 2, 15; Kâṭh. 30, 8 u. 9; TS 3, 1, 4, 2; AV 2, 34, 3.
ye bhakshayanto na vasûny 2, 3, 8; TS 3, 2, 8, 3; AV 2, 35, 1.
ye bhûtânâm adhipatayo 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 59.
yebhyo mâtâ madhumat pinvate 4, 12, 1; RV 10, 63, 3.
ye vâjinam paripaçyanti pakvaṃ 3, 16, 1; RV 1, 162, 12; Kâṭh. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 35.
ye vṛksheshu çashpiñjarâ 2, 9, 9; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 58.
ye samânâḥ samanasaḥ pitaro 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 4; VS 19, 45.
ye samânâḥ samanaso jîvâ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; VS 19, 46.
ye savituḥ satyasavasya 4, 14, 11; RV 10, 36, 13; TB 2, 8, 6, 4.
yo agnir agnes tapaso 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 4.
yo apsv antar agnir 2, 13, 13.
yo arvantam jighâṃsati 3, 12, 1; Kâṭh. 5, 4, 4; TS 7, 4, 15.
yo asmabhyam arâtîyâd 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3; TA 2, 5, 14; VS 11, 80.
yoge yoge tavastaram 2, 7, 2; (3, 1, 3); RV 1, 30, 7; Kâṭh. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 14; SV 1, 163; 2, 93; AV 20, 26, 1.
yo jâta eva prathamo 4, 12, 3; (4, 14, 12); RV 2, 12, 1; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2; TB 2,8,3,3; AV 20,34,1; Nir. 3,21; 10,10.
yo jyeshṭhabandhuḥ syât 4, 8, 9.
yo naḥ pitâ janitâ yo vidhartâ 2, 10, 3; RV 10, 82, 3; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; TA 10, 1, 4; VS 17, 27; AV 2, 1, 3.
yo no agniḥ pitaro hṛtsv antar 1, 6, 1; Kâṭh. 7, 12; Kap. S. 6, 2; TS 5, 7, 9, 1; AV 12, 2, 33.
yo no maruto abhi durhṛṇâyus 4, 10, 5; RV 7, 59, 8; Kâṭh. 21, 13; TS 4, 3, 13, 3; AV 7, 77, 2.

vajro vâi yûpo 3, 9, 4.

vadhîw vṛtram maruta indriyeṇa 4, 11, 3; RV 1, 165, 8; Kâṭh. 9, 18; 23, 11; TB 2, 8, 3, 6.

vanaspatir avasṛshṭo na 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 45.

vanaspatîn vâ ugro deva udâushat 4, 1, 1.

vanaspate raçanayâ niyûya 1, 13, 7; RV 10, 70, 10; Kâṭh. 18, 21; TB 3, 6, 12, 1; Nir. 6, 7.

vanaspate 'vasṛjâ 2, 12, 6; RV 3, 4, 10; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 3; VS 27, 21; AV 5, 27, 11.

vanaspate vîḍvaṅgo hi 3, 16, 3; RV 6, 47, 26; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 1, 6, 6, 5; VS 29, 52; AV 6, 125, 1; Nir. 2, 5; 9, 12.

vanîvâno mama dûtâsâ 4, 14, 8; RV 10, 47, 7.

vaneshu vy antariksham tatâna 1, 2, 6; (3, 7, 8); RV 5, 85, 2; Kâṭh. 2, 6; 4, 9; 24, 6; Kap. S. 1, 19; 3, 7; 37, 7; TS 1, 2, 8, 1; 6, 1, 11, 3; VS 4, 31.

vayaṃ nâma prabravâmâ ghṛtasyâsmin 1, 6, 2; RV 4, 58, 2; Kâṭh. 40, 7; TA 10, 12, 9; VS 17, 90

vayam u tvâ gṛhapate 4, 14, 15; RV 6, 15, 19; TB 3, 5, 12, 1.

varuṇaḥ kshatram indriyaṃ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 72.

varuṇamenir vâ esha 3, 3, 6.

varshavṛddham asi 1, 1, 7; 4, 1, 7.

varshâbhir ṛtunâ- 3, 11, 12; Kâṭh. 38, 11; TB 2, 6, 19, 1; VS 21, 25.

varshâhûr ṛtûnâm 3, 14, 19; VS 24, 38.

vasatîvarîbhiḥ somam âpyâyayanti 4, 5, 5.

vasantâya kapiñjalân 3, 14, 1; Kâṭh. 5, 10, 4; VS 24, 20.

vasantena ṛtunâ 3, 11, 12; Kâṭh. 38, 11; TB 2, 6, 19; VS 21, 23.

vasavas tvâñjantu gâyatreṇa ch. 3, 12, 19; VS 23, 8.

vasâhomam prayâuti 3, 10, 4.

vasîyasy ehi çreyasy ehi 4, 2, 5.

vasubhyo ṛshyân 3, 14, 9; VS 24, 27.

vasur agnir vasuçravâ 1, 5, 3; RV 5, 24, 2; Kâṭh. 7, 1; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 3; 4, 4, 4, 8; VS 3, 25; 15, 48; SV 2, 458.

vasor dhârâṃ juhoty 3, 4, 1; Kâṭh. 21, 11; TS 5, 4, 8.

vâg vâ âindravâyavaḥ 4, 5, 8.

vâcaw su mitrâvaruṇâ 4, 14, 12; RV 5, 68, 6; TB 2, 4, 5, 4.

vâcaspataye pavasva 1, 3, 4; Kâṭh. 4, 1; 27, 1; Kap. S. 3, 1; TS 1, 4, 2; VS 7, 1.

vâcaspatiw viçvakarmâṇam ûtaye 2, 10, 2; RV 10, 81, 7; Kâṭh. 18, 2; 21, 13; 30, 5; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; VS 8, 45; 17, 23.

vâjaḥ purastâd uta madhyato no 2, 12, 1; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 34.

vâjaw vâjino jayatâdhvânaw 1, 11, 2.

vâjaprasavyaṃ juhoti 3, 4, 3.

vâjaç ca me prasavaç ca 2, 11, 2; Kâṭh. 18, 7; Kap. S. 28, 7; VS 18, 1.

vâjasya nu prasave mâtaram mahîm 1, 11, 1; (1, 11, 6); Kâṭh. 13, 14; 14, 6; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 7, 1; TB 1, 3, 5, 2; VS 9, 5; 18, 30; AV 7, 6, 4.

vâjasya mâ prasavenodgrâbheṇo- 1, 1, 13; (2, 10, 5; 3, 3, 8); Kâṭh. 1, 12; 18, 8; 21, 8; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1. 6, 4, 2; 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 6; VS 17, 63.

vâjasyedam prasava âbabhûvemâ 1, 11, 4; Kâṭh. 14, 2; VS 9, 25.

vâjasyemam prasavaḥ sushuve 1, 11, 4; TS 1, 7, 10; VS 9, 23.

vâjasyemâṃ prasavaḥ çiçriye 1, 11, 4; TS 1, 7, 10, 1; VS 9, 24.

vâje vâje 'vata vâjino 1, 11, 2; (4, 10, 3 vâje vâje); RV 7, 38, 8; Kâṭh. 13, 14; 20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 7, 12, 1; VS 9, 18; 21, 11.

vâjo me adya prasuvâti dânaw 2, 12, 1; Kâṭh. 18, 13; VS 18, 33 (v. no).

vâjo me sapta pradiçaḥ 2, 12, 1; TS 4, 7, 12 (nâh); VS 18, 32.
vâtam prâṇenâpânena 3, 15, 2; VS 25, 2.
vâtasya jûtiṃ varuṇasya nâbhim 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; TS 4, 2, 10, 1 (v. dhrâjim); VS 13, 42.
vâtopadhûta ishito vaçaṃ anu 4, 11, 4; RV 10, 91, 7; SV 2, 333.
vâmam adya savitar 4, 12, 2; RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2: VS 8, 6.
vâyavyam ajam âlabhetâindraṃ 2, 5, 11.
vâyuḥ pûtaḥ pavitreṇa 3, 11, 7; Kâṭh. 12, 9.
vâyur vâ tvâ manur vâ tvâ 1, 11, 1; Kâṭh. 13, 14; TS 1, 7, 7, 2.
vâyoḥ pûtaḥ pavitreṇa 2, 3, 8; 3, 11, 7; VS 10, 31; 19, 3; AV 6, 57, 1.
vâyoḥ savitur vidathâni manmahe 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 1.
vâyo çataṃ harîṇâṃ 4, 14, 2; TS 2, 2, 12, 7.
vâçreva vidyun 4, 12, 5; RV 1, 38, 8; Kâṭh. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5.
vâstoshpate prati jânihy asmân 1, 5, 13; RV 7, 54, 1; TS 3, 4, 10, 1.
vicakrame pṛthivîm esha 4, 14, 5; RV 7, 100, 4; TB 2, 4, 3, 5. 5, 5, 4. 8, 3, 3.
vijyaṃ dhanuḥ 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 10.
vi te muñcâmi raçanâṃ 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5; 3, 4, 5); Kâṭh. 5, 3; 32, 3; TS 1, 6, 4, 3; AV 7, 78, 1.
vidad yadi saramâruṇam adrer 4, 6, 4; RV 3, 31, 6 (rugṇam adreḥ); Kâṭh. 27, 9; TB 2, 5, 8, 10 (v. yatî); VS 33, 59.
vidmâ te agne tredhâ 2, 7, 9; (4, 12, 5); RV 10, 45, 2; Kâṭh. 9, 19; 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 19.
vidhuṃ dadrâṇaṃ samane 4, 9, 12; RV 10, 55, 5; TA 4, 20, 1; SV 1, 325; 2, 1132; AV 9, 10, 9; Nir. 14, 18.
vidhṛtiṃ nâbhyâ ghṛtaṃ 3, 15, 8; VS 25, 9.
vidhema te parame janmann agne 2, 10, 6; (3, 3, 9); RV 2, 9, 3; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 75.
vi na indra mṛdho jahi 4, 12, 3; RV 10, 152, 4; TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70; SV 2, 1218; AV 1, 21, 2; Nir. 7, 2.
vi pâjasâ pṛthunâ 2, 7, 5; (3, 1, 6); RV 3, 15, 1; Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 49.
vi pṛksho agne maghavâno 4, 14, 15; RV 1, 73, 5.
vipriyo vâ esha paçubhir 1, 6, 6.
vibhâti ketur aruṇaḥ 4, 14, 14.
vibhidyâ puraṃ çayathem 4, 12, 5; RV 10, 67, 5; Kâṭh. 9, 19; AV 20, 91, 5.
vibhûr asi pravâhaṇo 1, 2, 12; Kâṭh. 2, 13; Kap. S. 2, 7; TS 1, 3, 3; VS 5, 31.
vibhûr mâtrâ prabhûḥ pitrâ- 3, 12, 4; Kâṭh. 5, 1, 3; TS 7, 1, 12; VS 22, 19.
vibhrâḍ bṛhat pibatu somyam madhv 1, 2, 8; RV 10, 170, 1; Kâṭh. 2, 9; Kap. S. 2, 3; 39, 3; VS 33, 30; SV 2, 803.
vi mañ çrathâya raçanâm 4, 14, 9; RV 2, 28, 5,
vimâna esha divo madhya âsta 2, 10, 5; (3, 3, 8); Kâṭh. 18, 3; TS 4, 6, 3, 3; 5, 4, 6, 5; VS 17, 59.
vimucyadhvam aghnyâ 2, 7, 12; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TA 6, 6, 2; VS 12, 73.
vi vâ esha yajñaç chidyate 3, 5, 4.
vivesha yan mâ dhishaṇâ 4, 12, 3; 4, 14, 18; RV 3, 32, 14; Kâṭh. 8, 16; 38, 7; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TB 2, 6, 9, 1.
viçâṃ kaviṃ viçpatiṃ çaçvatînâṃ 4, 13, 6; RV 6, 1, 8; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
viçvaṃ vivyâca pṛthivîva pushṭam 4, 11, 1; (4, 14, 9 viçvaṃ vivyâca).
viçvakarman havishâ vardhanena 2, 10, 2; Kâṭh. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 3, 13, 8. 6, 2, 6; VS 8, 46; 17, 24.
viçvakarman havishâ vâvṛdhânaḥ 2, 10, 2; RV 10, 81, 6; Kâṭh. 18, 2; 21, 13;

Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 6; VS 17, 22; SV 2, 939; Nir. 10, 27.
viçvakarmâ ced ajanishṭa deva 2, 10, 3; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2.
viçvakarmâ vimame yo vihâyâ 2, 10, 3; RV 10, 82, 2 (v. vimanâ âd v.); TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 26; Nir. 10, 26.
viçvataçcakshur uta cf. yo viçvacakshur uta
viçvambharâ vasudhânî 4, 14, 11.
viçvarûpo vâ etat tvâshṭro 4, 8, 4.
viçvarûpo vâi tvâshṭra 2, 4, 1; TS 2, 5, 1.
viçvasya jajñe bhuvanasya râjâ 2, 7, 9; Kâṭh. 16, 9.
viçvâdam agniṃ 2, 13, 13.
viçvâni no durgahâ jâtavedaḥ 4, 10, 1; RV 5, 4, 9; TB 2, 4, 1, 5; TÂ 10, 2, 1.
viçvâny anyo bhuvanâ jajâna 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 6.
viçvâ rûpâṇi pratimuñcate kaviḥ 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 5, 81, 2; Kâṭh. 10, 12; 16, 8; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10, 4; VS 12, 3; Nir. 12, 13.
viçvâhendro adhivaktâ 4, 12, 4; RV 1, 100, 19. 102, 11; Kâṭh. 13, 11.
viçvet tâ vishṇur âbharad 3, 8, 3; RV 8, 77, 10; Nir. 5, 4.
viçve devâ ṛtâvṛdha 4, 10, 3; (4, 12, 1); RV 6, 52, 10; Kâṭh. 13, 15; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4.
viçve devâḥ çṛṇutemaṃ havam me 4, 12, 1; RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 6, 5; VS 33, 53.
viçve devâso asridhâ 4, 10, 3; RV 1, 3, 9.
viçve no adya maruto 2, 12, 1; Kâṭh. 18, 13; Kap. S. 29, 2.
viçvo devasya netur 2, 7, 7; (3, 6, 5); Kâṭh. 2, 2; 16, 7; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 4, 1, 9, 1; 5, 1, 9, 1; 6, 1, 2, 5; Mân. Çr. 6, 1, 3.
vishṭambho divo dharuṇâ 3, 16, 4; (4, 14, 4 v. divaḥ); RV 9, 89, 6; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 5.
vishṇuṃ devaṃ varuṇam 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.
vishṇûvaruṇâ abhiçastipâvâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6.
vishṇûvaruṇâ yuvam adhvarâya 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5.
vishṇoḥ karmâṇi paçyata 1, 2, 14; RV 1, 22, 19; Kâṭh. 3, 3; 16, 16; 26, 5; Kap. S. 2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; VS 6, 4; 13, 33; SV 2, 1021; AV 7, 26, 6.
vishṇor nu kaṃ vîryâṇi p. 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 14, 5 v. nu kam); RV 1, 154, 1; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 1; 40, 1; TS 1, 2, 13, 2; TB 2, 8, 3, 2; VS 5, 18; AV 7, 26, 1.
vishṇor manasâ pûte sthaḥ 4, 1, 6; Kâṭh. 1, 5; 31, 4; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
vîtihotram cet. cf. nityahotâram.
vîrahâ vâ esha devânâṃ 1, 7, 5.
vṛteva yantam bahubhir 4, 13, 6; RV 6, 1, 3; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1 (vayam tam).
vṛtrataram maghavânaṃ 4, 12, 3.
vṛshaṇam tvâ trikakubham 4, 12, 5.
vṛshâgniṃ vṛshaṇam bharann 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 7.
vṛshâ soma dyumaṃ asi 4, 10, 2; (4, 10, 5; 4, 11, 2); RV 9, 64, 1; Kâṭh. 2, 14; 20, 15; TS 4, 2, 11, 3. 3, 13, 3; SV 1, 504; 2, 131.
vṛshṭir vâi devebhyo 'nnâdyam apâkrâmat 2, 4, 8.
vṛshṇe yat te vṛshaṇo 4, 12, 2; RV 5, 31, 5; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2, 8, 4, 3.
vedena rûpe vyapibat 3, 11, 6; Kâṭh. 38, 1; VS 19, 78; TB 2, 6, 2, 3 (v. r. vyâkarot).
veshâya vâṃ karmaṇe vâṃ 1, 1, 4.
vâirâje sâmann adhi me 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 3.
vâiçvadevam carum nirvaped 2, 3, 2.

vâiçvadevî punatî 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; VS 19, 44; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4.

vâiçvânara tava dhâmâny 4, 11, 1; RV 3, 3, 10.

vâiçvânarasya sumatâu syâma 4, 11, 1; (4, 14, 9); RV 1, 98, 1; Kâṭh. 4, 16; TS 1, 5, 11, 3; VS 26, 7; Nir. 7, 22.

vâiçvânaro na ûtyâ 3, 16, 4; (4, 10, 1; 4, 14, 1; 4, 12, 4); Kâṭh. 4, 16; 11, 13; 20, 15; 22, 14. 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5. 7, 15, 6; VS 18, 72; 26, 8.

vâiçvânaro raçmibhir 3, 11, 10; TB 1, 4, 8, 3; AV 6, 62, 1.

vyakṛḍa vilohita 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16 (kiridra v.); Kap. S. 27, 6 (vikiriḍa v.); TS 4, 5, 10, 5 (vikirida v.).

vyacasvatîr urviyâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 5; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 30; AV 5, 12, 5; Nir. 8, 10.

vratâ nu bibhrad 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.

vratena yaṃ vratino vardhayanti 4, 14, 14.

çataṃ vo amba dhâmâni 2, 7, 13; RV 10, 97, 2; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 76.

çataṃ te râjan bhishajaḥ 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 9; Kâṭh. 4, 13; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2.

çatam in nu çarado 4, 14, 2; RV 1, 89, 9; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 27, 6; VS 25, 22.

çaṃ no devâ viçvadevâ 4, 14, 11; RV 7, 35, 11; TB 2, 8, 6, 3; AV 19, 11, 2.

çaṃ no bhavantu vâjino 1, 11, 2; (4, 10, 3 çaṃ no bhavantu); RV 7, 38, 7; Kâṭh. 13, 14; 20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 1, 11, 4. 2, 11, 3; VS 9, 16; 21, 10; Nir. 12, 44.

çaṃ no vâto 'bhivâtu 4, 9, 27.

çamitâ no vanaspatiḥ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 21.

çamitâra upetana 1, 2, 15; TB 3, 1, 4, 3.

çarma ca stho varma ca stho 2, 7, 3; Kâṭh. 16, 3; 18, 4; TS 4, 1, 3, 1; VS 11, 30.

çâdaṃ dadbhir avakân 3, 15, 1; Kâṭh. 5, 13, 1; VS 25, 1.

çâradena ṛtunâ devâ 3, 11, 12; Kâṭh. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 26.

çiro me çrîr yaço mukhaṃ 3, 11, 8; Kâṭh. 38, 4; VS 20, 5.

çilpâ vâiçvadevî 3, 13, 6; VS 24, 5.

çivena mâ cakshushâ paçyatâpaḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 2; AV 1, 33, 4; 16, 1, 12.

çivena vacasâ tvâ 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 4.

çivo bhava prajâbhyo 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 6; VS 11, 45.

çivo bhûtvâ mahyam 2, 7, 8; Kâṭh. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3. 2, 1, 5; VS 12, 17.

çukrajyotiç ca citrajyotiç ca 2, 11, 1; Kâṭh. 18, 6; Kap. S. 28, 6; VS 17, 80.

çukraṃ te anyad 4, 10, 3; (4, 11, 1; 4, 14, 16); RV 6, 58, 1; Kâṭh. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4. 10, 1; 4, 5, 6; Nir. 12, 17.

çuciṃ nu stomaṃ 4, 11, 1; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 7, 93, 1; Kâṭh. 13, 15; 21, 13; TS 1, 1, 14, 1; TB 2, 4, 8, 3.

çucir apaḥ sûyavasâ 4, 14, 14; RV 2, 27, 13; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.

çucî vo havyâ marutaḥ 4, 14, 18; RV 7, 56, 12; TB 2, 8, 5, 5.

çuddhavâlaḥ sarvaçuddhavâlo 3, 13, 4; VS 24, 3.

çunaṃ suphâlâ vitudantu bhûmiṃ 2, 7, 12; RV 4, 57, 8; Kâṭh. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 69; AV 3, 17, 5.

çunaṃ naro lâṅgalenânaḍudbhir 2, 7, 12.

çunâsîrâ prakṛshataṃ 2, 7, 12.

çundhadhvaṃ dâivyâya karmaṇe 1, 1, 3.

çṛṇotv agniḥ samidhâ havaṃ me 1, 3, 1; (4, 5, 2); Kâṭh. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 1.

çâiçireṇa ṛtunâ devâs 3, 11, 12; Kâṭh. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2. VS 21, 28.

çnathad vṛtram 4, 10, 5; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 6, 60, 1; Kâṭh. 4, 15; 21, 13; 23, 11; TS 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8; TB 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3.
çrâyantîyam brahmasâmam 4, 4, 9.
çriyase kam bhânubhiḥ 4, 11, 2; RV 1, 87, 6; Kâṭh. 8, 17; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11, 2; Nir. 4, 16.
çrîṇâm udâro dharuṇo (4, 11, 2 çr. udâraḥ); RV 10, 45, 5; Kâṭh. 2, 15; 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 22.
çreshṭhaṃ yavishṭha bhâratâ- 4, 11, 4; RV 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3.
çvâtrâḥ stha vṛtraturo 1, 3, 3; (1, 5, 4).
shaṭtriṃçat prakramâḥ prâcî 3, 8, 4.
shaḍ etâny âdhîtayajûṃshi 3, 1, 9; Kâṭh. 19, 10; Kap. S. 30, 8.
sa it svapâ bhuvaneshv âsa 4, 14, 7; RV 4, 56, 3; TB 2, 8, 4, 7.
sa id asteva prati dhâd 4, 14, 15; RV 6, 3, 5.
sa idhâno vasuḥ kavir 2, 13, 8; RV 1, 79, 5; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 36; SV 2, 912.
sa ij janena sa viçâ 4, 14, 10; RV 2, 26, 3; TS 2, 3, 14, 3; TB 2, 8, 5, 3.
sa ishuhastâiḥ sa nishangibhir 2, 10, 4; RV 10, 103, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 35; SV 2, 1201; AV 19, 13, 4.
sa îṃ satyebhiḥ sakhibhiḥ 4, 14, 10; RV 10, 67, 7; TB 2, 8, 5, 1; AV 20, 91, 6; Nir. 5, 4.
sa îm mandrâ 2, 12, 6.
sa eva vîraḥ sa u 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 7.
saṃ yajñapatir âçishâ 1, 4, 2.
saṃ yajñapatir âçisheti 1, 4, 6.
saṃ yad isho vanâmahe 4, 12, 4; TS 2, 1, 11, 3.
saṃ vaḥ sṛjatv aryamâ 4, 2, 10. AV 3, 14, 2.
saṃvatsaro 'si parivatsaro 4, 9, 18; TB 3, 10, 4; VS 27, 45.
saṃ varcasâ payasâ 1, 3, 38; 4, 14, 17; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1; TA 2, 4, 8; VS 2, 24; 8, 14. 16; AV 6, 53, 3.
saṃvasethâṃ svarvidâ 2, 7, 3; Kâṭh. 16, 3; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 2; VS 11, 31.
saṃ vâm karmaṇâ sam ishâ 4, 12, 5; RV 6, 69, 1; Kâṭh. 12, 14; 23, 11; TS 3, 2, 11, 1.
saṃ vâm manâṃsi saṃ vratâ 2, 7, 11; Kâṭh. 16, 11; Kap. S. 25, 2; VS 12, 58.
saṃ vo manâṃsi saṃ vratâ 2, 2, 6; Kâṭh. 10, 12; AV 3, 8, 5; 6, 94, 1.
saṃçitam me brahma 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; 19, 10; TS 4, 1, 10, 3; 5, 1, 10, 2; TA 2, 5, 15; VS 11, 81.
saṃ sam id yuvase vṛshann 2, 13, 7; (4, 11, 16); (4, 11, 1; 4, 12, 5 saṃ sam id); RV 10, 191, 1; Kâṭh. 2, 15; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; VS 15, 30; AV 6, 63, 4.
saṃsîdasva mahaṃ asi 2, 7, 3; 4, 9, 3; RV 1, 36, 9; Kâṭh. 16, 3; TS 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; TA 4, 5, 2; 5, 4, 6; VS 11, 37.
saṃsṛshṭâṃ vasubhî rudrâir 2, 7, 5; Kâṭh. 16, 5; TS 4, 1, 5, 2; VS 11, 55.
saṃsrâvabhâgâḥ stheshâ 1, 1, 13; Kâṭh. 1, 12; Kap. S. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2; TB 3, 3, 9, 7.
sakhâyaḥ saṃ vaḥ samyañcam 4, 11, 1; RV 5, 7, 1; Kâṭh. 2, 15; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 3; VS 15, 29.
sa ghâ no devaḥ savitâ 4, 14, 6; RV 7, 45, 3; TB 2, 8, 6, 1.
saṃkasuko vikasuko 4, 14, 17; TA 2, 4, 5; AV 12, 2, 14.
saṃkrandanenânimishena 2, 10, 4; RV 10, 103, 2; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 34; SV 2, 1200; AV 19, 13, 3.
saṃgachadhvaṃ saṃjânîdhvaṃ 2, 2, 6; RV 10, 191, 2 (s. g. s. vadadhvam); TB 2, 4, 4, 4; AV 6, 64, 1.
sa jâtaçaṃsâd uta 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 2; TA 2, 3.
sajâto garbho asi rodasyor 2, 7, 4; 3, 1, 5;

samâvṛtat pṛthivî 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; TB 2, 6, 6, 5 (samâvavartti p.).
samâs tvâgna ṛtavo vardhayantu 2, 12, 5; (3, 4, 6); Kâṭh. 18, 16; 22, 1; 39, 3; 40, 9; TS 4, 1, 7; 5, 1, 8, 5; VS 27, 1; AV 2, 6, 1.
samitaṁ saṃkalpethâṁ 2, 7, 11; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 32, 3; TS 4, 2, 5; 5, 2, 4, 1; VS 12, 57.
sam it sravanti sarito 2, 7, 17; RV 4, 58, 6 (samyak); TS 4, 2, 9, 6; TA 10, 40; VS 13, 38; 17, 94.
samid diçâm âçayânaḥ 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; 5, 5, 21; TS 4, 4, 12.
samiddhasya çrayamâṇaḥ 4, 13, 1; RV 3, 8, 2; Kâṭh. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
samiddhâ indra ushasâm anike 3, 11, 1; (4, 14, 13 s. indro); Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8; VS 20, 36.
samiddhe agnâ adhi mâmahâna 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 55.
samiddho agniḥ samidhâ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18; VS 21, 12.
samiddho agnir açvinâ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12; VS 20, 55; AV 7, 73, 2.
samiddho añjan kṛdaram 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11; VS 29, 1.
samiddho adya manusho duroṇe 4, 14, 3; RV 10, 110, 1; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 25; AV 5, 12, 1; Nir. 8, 5.
samidham â tishṭha 2, 6, 10; TS 1, 8, 13.
samidhâgniṃ duvasyata 2, 7, 10; (3, 2, 2); (3, 11, 2 samidhâgnim); RV 8, 44, 1; Kaṭh. 7, 12; 16, 10; 19, 12; Kap. S. 6, 2; 25, 1; 32, 8; TS 4, 2, 3, 1; 5, 2, 2, 4; TB 1, 2, 1, 9; VS 3, 1; 12, 30.
samidhyamânaṁ samidhâ 2, 7, 16.
sam indra no manasâ neshi gobhiḥ 1, 3, 38; (4, 14, 5 sam indra naḥ); RV 5, 42, 4; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1; TB 2, 8, 2, 6; VS 8, 15; AV 7, 97, 2.
sam indra râyâ sam isharâbhemahi 2, 2, 6; RV 1, 53, 5; Kâṭh. 10, 12; AV 20, 21, 5.
samîcî nâmâsi prâcî dik 2, 13, 21; TS 5, 5, 10.
samudraṃ gacha svâhâ- 1, 2, 18; Kâṭh. 3, 8; Kap. S. 2, 15; TS 1, 3, 11; VS 6, 21.
samudraṃ gacha svâhety 3, 10, 7.
samudrasya tvâvakayâ- 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 4.
samudrasya vo vayunasya patman 2, 10, 6; TS 5, 5, 4, 3.
samudrâd ûrmir madhumaṃ udârad 1, 6, 2; RV 4, 58, 1; Kâṭh. 40, 7; TA 10, 12, 8; VS 17, 89.
samudrâya çiçumârân 3, 14, 2; VS 24, 21.
samudre te hṛdayam antar âyur 2, 12, 3; Kâṭh. 18, 15; Kap. S. 29, 4.
samudre te hṛdayam apsv antaḥ 1, 3, 39; (4, 8, 5); Kâṭh. 4, 13; 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 2; 6, 6, 3, 4; VS 8, 25; 20, 19.
samudre tvâ nṛmaṇâ apsv antar 2, 7, 9; RV 10. 45, 3; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 20.
samudro 'si nabhasvân 2, 12, 3; VS 18, 45.
samṛtayajño vâ esha 1, 4, 5; Kâṭh. 31, 15.
samrâjâ asya bhuvanasya 4, 14, 12.
samrâjâ ugrâ vṛshabhâ 4, 14, 12; RV 6, 63, 3.
samrâḍ anyaḥ svarâḍ anya 4, 12, 4.
samrâḍ diçâṁ sahasâmnî 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
sampaçyâmi prajâ aham 1, 5, 3; 1, 5, 10; Kâṭh. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6.
sampṛcyadhvam ṛtâvarîr 4, 1, 3; Kâṭh. 1, 3; 31, 2; Kap. S. 1, 3; TS 1, 1, 3, 1.
sampracyavadhvam upa 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; 47, 2; TS 4, 7, 13, 4; 5, 7, 7, 2; VS 15, 53.
sampracyutâ varuṇena 2, 13, 1.
sam mâ sṛjâmi payasâ 2, 12, 1; Kâṭh. 18, 13; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 35.

Correcturen und Conjecturen

zu dem ganzen Werk.

(Vgl. das Vorwort).

Buch I.

p. XXI Anm. 2 Z. 3 lies Mâitr. S. 3, 12, 20 statt Mâitr. S. 6, 12, 20.

p. XXIX Z. 7 lies an erster Stelle vṛtraghné statt vṛtraghná

p. 8 Anm. 4 lies Âp. 2, 10, 4 statt Âp. 2, 10, 7.

p. 14 Z. 12 lies सोमक्रयणा° statt सोमक्रयणां°

p. 19 Z. 14 muss hinter °मादर्दे ein ᵛ stehen.

p. 22 Z. 14 lies °पावृत्त statt °पावृत

p. 26 Z. 3 lies एताम् statt एतान

p. 29 Z. 2 lies विश्वेषां statt विचेषां

p. 29 Z. 3 lies सुम्नाय statt सम्नाय

p. 34 Z. 10 lies प्रयायम्स्वं° statt प्रयायम्लं°

p. 40 Z. 5 lies २९ statt २७

p. 51 Z. 4 lies अभूताम् । statt अभूयाम ॥

p. 62 Z. 17 lies यत्रेन statt यत्रुन

p. 79 Z. 3. 10. 17 lies °पाव्ज statt °पावम्ज

p. 80 Z. 11 lies °तुव्यस्य statt °तुव्यस्य

p. 81 Z. 4 lies सूजामहा statt सुजावहा

p. 81 Z. 6 lies °भिसंममील° statt °भिसंममिल°

p. 81 Z. 10 ist nach °पाङ्क्युक्त ein ᵛ zu setzen.

p. 81 Anm. 11 lies पकक्षविद् statt पकक्षविंद

p. 91 Z. 7 lies चासी° statt चांसी°

p. 94 Z. 5 ist das Zeichen ˇ erst nach यजमानाया zu setzen.

p. 102 Z. 13 setze ein ˇ nach प्रातस् und streiche ||

p. 105 Z. 2 lies प्रायमाउद्° statt प्रायमं उद्°

p. 106 Z. 4 lies मातुर्भ्रान्विभ्या statt मातुर्भ्राविभ्या

p. 106 Z. 16 lies प्रफ° statt पफः

p. 107 Z. 9 lies °ञ्जितःप्रदाणात्तु statt °ञ्जितः मुदाणात्तु-

p. 118 Z. 10 lies यदार्छति statt यदाछ्क्ति (Conj. von Böhtlingk: „was Schaden nimmt").

p. 119 Z. 21 lies प्रजां statt पजां

p. 120 Z. 3 lies °त्वंधुंको statt °त्वंधंको

p. 121 Z. 1 lies °ज्योंतिर° statt °ज्योंतर°

p. 121 Z. 10 lies नमस्ते statt नमन्ते

p. 121 Z. 20 lies सदत्त्वाय statt यदत्त्वाय (Conj. von Böhtlingk; „damit er die Zähne behält").

p. 123 Z. 12 lies लेलायद्वीव statt लेलाय द्वीव (cf. Âp. Çr. p. 132. 337).

p. 124 Z. 6 lies दग्धव्या३: statt दग्ध३व्या३:

p. 126 Z. 13 lies मुष्वाः statt मुष्वा und प्रोक्षणी° statt पोक्षणी°

p. 130 Z. 11 ist das Zeichen ˇ erst nach दाक्षायणास् zu setzen.

p. 134 Z. 3 lies °न्द्रिय° statt °न्द्रिय°

p. 135 Anm. 9 lies गृह्णामहि statt गृह्णामसि

p. 139 Z. 17 lies जिह्वियतौ statt जिह्वियंतौ (Whitney).

p. 141 Z. 12 lies | statt ||

p. 143 Z. 2 lies || statt |

p. 143 Z. 11 lies प्रत्यङ्कु° statt प्रत्यङ्के°

p. 144 Z. 7 lies | statt ||

p. 144 Z. 9 füge am Schluss || hinzu.

p. 158 Z. 6 lies भिक्षु° statt °भिक्षु°

p. 154 Z. 9 lies ◡स्तु statt °◡स्तु

p. 154 Z. 17 lies °संवित्त्वा statt °संवित्ता

p. 155 Z. 18 lies क्रीडतौ statt क्रोडतौ

p. 157 Z. 5 lies पितृयज्ञो statt पितृयज्ञो

p. 159 Z. 17. 18 lies °भिक्षास् statt °भिक्षास्

p. 164 Z. 1 lies वैयश्वनौ statt वैयश्वनौ (Whitney).

p. 165 Z. 5 lies | statt ||

p. 172 Z. 15 lies चष्टोइष्टा (mit den Mss.) statt चष्टां चष्टा.

Buch II.

p. 3 Z. 13 lies °मियत्तमे° (mit M).

p. 16 Z. 21 und p. 17 Z. 1 lies सेलायद्वीव statt सेलाय द्वीव (cf. Buch I p. 123 Z. 12; Âp. Çr. p. 337).

p. 20 Z. 5 lies °यान्वयत्वा (mit allen Mss.).

p. 25 Z. 12 lies यद्विह (mit Hg) statt यदीह

p. 59 Z. 17 lies श्यैणेयो (mit Hg) statt श्यैनेयो (Metron. von श्येनी „eine weisse Kuh“; Böhtlingk).

p. 61 Z. 15 lies ॥ statt ।

p. 93 Z. 13 lies । statt ॥

p. 101 Z. 4 lies ॥ statt ।

p. 121 Z. 12 lies । statt ॥

p. 137 Z. 6 lies । statt ॥

Buch III.

p. 12 Z. 11 lies एतयासङ्गः प्रायोगिः statt एतया सङ्गः प्रयोगिः (cf. प्रायोगि Roth)

p. 20 Z. 8 lies पर्षर्दति statt परिषर्दति

p. 39 Z. 3 ist entweder शान्तरथो beizubehalten oder (mit Roth) zu lesen शान्तो रथे („ruhig am Wagen“).

p. 42 Z. 19. 20 und p. 54 Z. 20 lies तु॰ ह° statt दु॰ ह°

p. 54 Z. 21 lies प्रउगचितिं statt प्रौगचितिं

p. 72 Z. 11 lies तां statt तं

p. 74 Z. 2 lies सं॰श्यीयेत statt सं॰श्योयेत (सं॰श्यीयेत „einschrumpft, eintrocknet“, von √श्या; Roth).

p. 79 Z. 11 lies °मापन्नं statt °मापन्न.

p. 88 Z. 5 lies पारीणह्य° statt पारिणह्य°

p. 90 Z. 5 lies यो नस्तन्न पावो statt यो नस्तन्नपावो (es ist von einem Vertrage die Rede: „wer von uns das nicht hält“; Roth).

p. 94 Z. 13 lies निम्रुचा° statt निम्रिचा°

p. 94 Z. 15 trenne °तिं नाविदु°

p. 107 Z. 12 trenne नामान्यधत्त भद्रसेहायै („sie nahmen diese zweiten (anderen) Namen an, fausti ominis caussa, für ihre Bitte um Zulassung zum Soma“; [illegible] ist als 3. Pers. Pl. gebraucht; Roth).

p. 113 Z. 3 lies गार्हपत्येनेमं statt गार्हपत्येनामुं (Conj. von Roth; vgl. TS 6. 3, 2 Anfan.

p. 114 Z. 13 lies ह्रुत्यं॰ वेत्यं॰ वा ह्रुर्णो (nach der einen oder anderen Seite gekrümmt; ह्रुर्णो Partic. von ह्रुर्; Gegensatz ऋजु; Conj. von Roth).

p. 117 Z. 1 lies रौहीतके statt रोहितके

p. 117 Z. 4 lies यवयमनीभिः statt यवयमोभिः

p. 118 Z. 7 lies कुर्यान्नर्तेष्टाः स्यात् (zweifellos richtige Conj. von Roth; die ganze Stelle ist citirt Nir. 3, 5).

p. 120 Z. 10 lies प्रउग॰ रज्जुभि र्व्युतमे॰ (cf. Çat. Br. 6, 7, 1, 15).

p. 120 Z. 11 lies ॰र्व्युतास् (वा c. व्ये).

p. 120 Z. 13 lies देवा नामृडयन्त ("die Götter waren nicht mehr gnädig; die in dieser Welt eingeschlagenen svaru hinderten sie daran"; Roth).

p. 121 Z. 14 lies ततो धर्मो ऽसृज्यत तस्मादूर्मवती (Roth).

p. 121 Z. 16 lies समया statt समर्या (cf. Çat. Br. 3, 8, 2, 20; Roth).

p. 125 Z. 14 u. 15 tilge ऽ und ziehe zusammen.

p. 132 Z. 9 lies ॰र्बर्हिः श्रद्धो (Conj. von Roth).

p. 133 Z. 14 lies ॰दाश्रोणयति statt ॰दाश्रमयति (macht lahm, lähmt; cf. श्रोणति TBr 1, 5, 2, 8; Roth); oder ॰दाश्रामयति

p. 134 Z. 2 lies बहुमर्या (mit den Mss.) statt बहुमर्या ("zahlreich sind, ihr Leute, die Y."; Roth).

p. 136 Z. 9 lies पाचा३ न statt पाचा३न्न

p. 136 Z. 9 und 10 lies मांसा३ न मांसा३ statt मांसा३न्न मांसा

p. 158 ist oben, noch vor Z. 1, einzuschalten die Zeile:

तनूनपाच्छुचिव्रतस्तनूपाश्च सरस्वती ।

Buch IV.

p. 17 Z. 2 lies समाहार्य statt समाहाय

p. 21 Z. 11 lies मनुषे statt मनुषे

p. 22 Z. 9 ist jedenfalls das in der Anm. Vermuthete einzusetzen

p. 23 Z. 2 lies निस्वरिष्यति (√ 2. स्वर् Roth).

p. 23 Z. 3 lies स्वभ्राद्॰ statt सत्वाद्॰ (Roth).

p. 25 Z. 5 lies बहु- statt बहु und streiche Anm. 2.

p. 28 Z. 9 lies स्थावीर्येण statt स्थवीर्येण ("mit der Feistheit"; Roth).

p. 3? Z. 10 lies ॰चरमा अल्पमाः statt ॰चरमामल्पमा ("die geringsten, d. h. wenigst ...eisten Thiere sollen die letzten sein"; Roth).

p. 29 Z. 15 lies बाध मानो statt बाधमानो (von मानो hängt बाध ab; Conj. von Roth).

p. 32 Z. 4 lies कम्बुन्युक्ततां statt कम्बुन्युक्तां

p. 48 Z. 8 lies °मन्यते statt °मन्येते

p. 73 Z. 7. 8 lies पुरुषो statt परुषो

p. 75 Z. 7. 8 lies तस्मात् statt तस्तात्

p. 76 Z. 18 lies °तांम: und °र्म्न्यूका° statt °तं म: und °तं न्यूका°

p. 77 Z. 1 lies तंन statt तं न

p. 77 Z. 2 lies °र्सन्ना° statt °तं ना

p. 77 Z. 4 lies व्यामंपयतीति („beisset ab"; cf. TA; Roth).

p. 77 Z. 7 lies °र्दर्थ (von √ चर्द् c. उद्; etwa „aus einander fahren"; cf. Çat. Br. 14, 1, 1, 9 स्फुर् c. वि; Conj. von Roth).

p. 78 Z. 1 lies प्रात° statt प्रत°

p. 83 Z. 10 lies सरमा चरणाम° statt सरमाचरणाम°

p. 83 Z. 13 lies सरां statt त्सरां (cf. 3, 8, 2 a. A.).

p. 91 Z. 1 lies वेत्थेति statt वेछेति

p. 92 Z. 15 lies तै नाथेषिणो („sie, Zuflucht und Versteck suchend"; Roth).

p. 98 Z. 5 lies तदन्वां° statt तदन्व°

p. 98 Z. 9 lies °च्यते statt °च्यन्ते

p. 98 Z. 15 trenne चापि दुदुद्रे

p. 107 Z. 2 lies मनाख्या statt मनावा (cf. Einl. zu Buch 1 p. XIV).

p. 107 Z. 15 lies पलायेतां statt फलायेतां

p. 108 Z. 1 tilge den Apostroph ऽ

p. 109 Z. 4 lies बहुर्मर्या statt बहुमर्या (ebenso war zu corrigiren Buch III p. 134 Z. 2; vgl. oben).

p. 110 Z. 11 lies ददात्याऽव्यं तेनापजयति (von चापो „Schmerz, Krankheit"; zweifellos richtige Conj. von Roth; cf. Gopatha Br. 2, 3, 17. 18).

p. 179 Z. 9 vgl. TBr 2, 4, 2, 7.

p. 179 Z. 12 vgl. AV 1, 1, 2 u. 1.

p. 185 Z. 7 vgl. RV 3, 51, 1.

p. 186 Z. 7 wohl वृषातुरं statt वृषतरं zu lesen.

p. 187 [illegible] 7 ist RV 1, 105, 19 zu vergleichen und darnach der Vers zu corrigiren.

p. 194 Z. 1 u. 2 vgl. RV 4, [illegible] 13, 4; TBr 2, 4, 5, 4.

p. 197 Z. 8 lies प्र सं मिषां° [illegible] vgl. RV 3, 59, 2. 3.

Druck von Gebr. Unger in Berlin, Schönebergerstr. 17a.